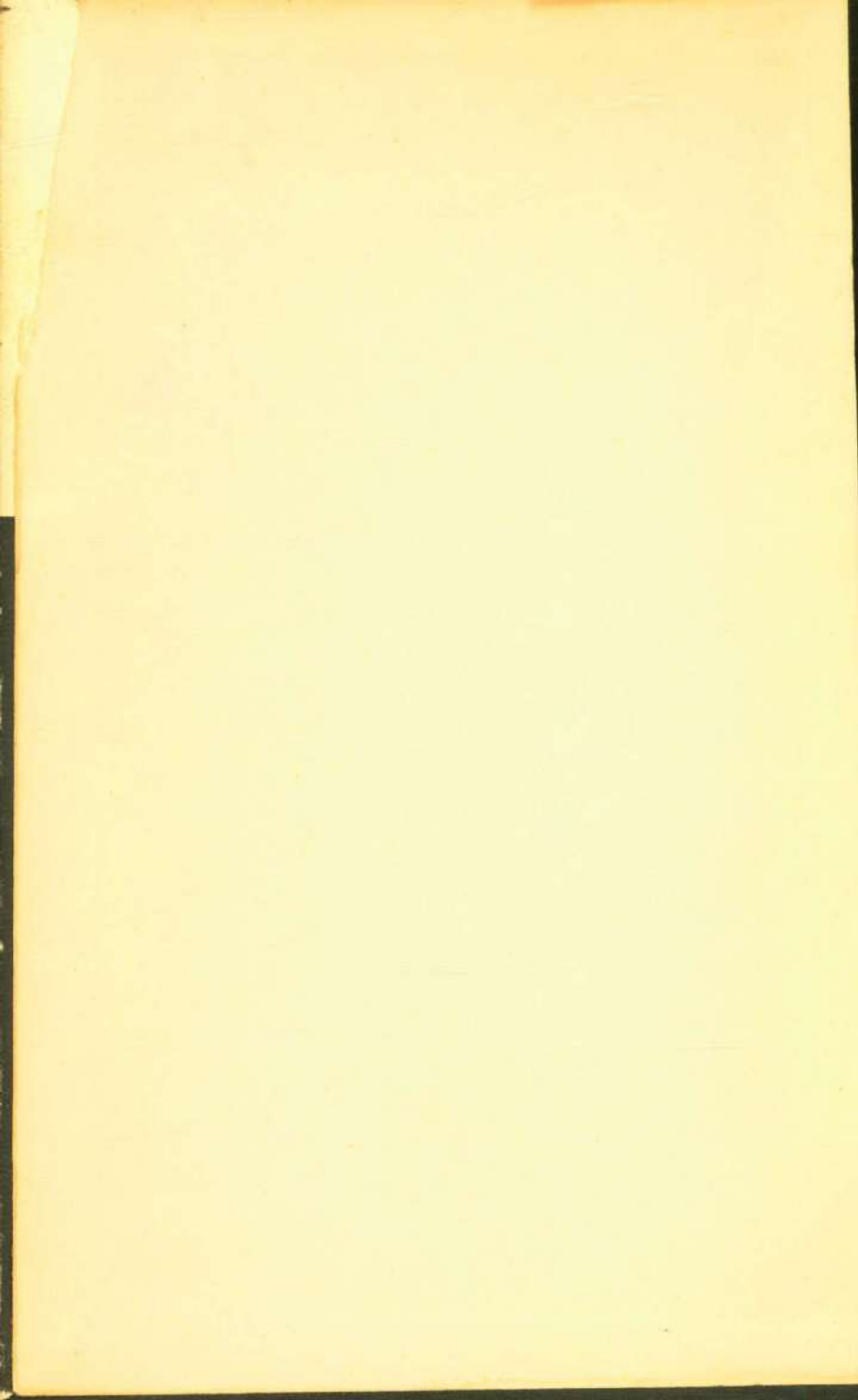

Cao Hszüe-csin A Vörös Szoba álma

Horizont Könyvek

Fordította
Lázár György

A versbetéteket fordította
Szerdahelyi István

Az utószót írta
Tőkei Ferenc

Cao Hszüe-csin
Kao O
A Vörös Szoba
álma

Regény

Kriterion Könyvkiadó
Bukarest 1975

A fordítás Franz Kuhn
Der Traum der roten Kammer
(Insel-Verlag, Leipzig) című rövidített német szövegből
készült

Alapkiadás
Cao Hszüe-csin
A Vörös Szoba álma
Európa Könyvkiadó, Budapest, 1964

A borítólapon
ÁRKOSSY ISTVÁN
rajza

ELSŐ FEJEZET

Si-jin túlvilági álmot lát, és isteni kinyilatkoztatásban részesül. Jü-cun a mindennap porában megleli a kislányt, aki szívének kedves

Történetünk Szucsouban kezdődik, a kínai alföld délkeleti csücskének erődvárosában. Kívül a Császár Kapuján, mely az előkelők és gazdagok lakónegyedéhez, a jólét és a Vörös Por helyeihez szolgált bejáratul, húzódott a Tízmérföldes Út. Ott, az út keskeny, uborkaszerű görbületében, egy öreg templom tőszomszédságában, amelyet általában Uborkatemplom néven emlegettek, lakott a tiszteletreméltó polgár, Si-jin, derék és erényes feleségével, aki a Feng család lánya volt.

Si-jin e külvárosi negyedben, ha nem is a legelőkelőbb, de a tekintélyes emberek közé tartozott. Szép darab földje kényelmes életet biztosított neki. Hivatalokra és méltóságokra nem áhítozott, s örömét lelte abban, hogy virágait ápolja, bambuszt ültessen, és egy csésze finom bor mellett verseket idézessen.

Egyszóval világtól félrevonult, idilli életet élt. Csak egy dolog hiányzott teljes boldogságához. Mert bár az ötvenet is meghaladta már, nem volt fiacskája, akit térdén ringathasson. A sors csak egy kislányt juttatott neki, aki most hároméves, a neve pedig Lótusz.

Egy végtelenbe nyúló, hosszú nyári napon Si-jin a hőségűtől bágyadtan elbóbiskolt könyvtárában a könyvei felett. Szendergése kódében úgy tűnt neki, mintha valami ismeretlen álomvilágban vándorolna. Amint így vándorolt, két pap tért az ösvényre, amelyen ő járt, s mellette bandukoltak. Az egyik a Fao híve volt, a másik Buddha szolgája. Az első így szólt a másodikhoz:

— Mért hoztad magaddal a követ?

A barát így válaszolt:

— Hogy beleavatkozzam egy szerelmi drámába, amelynek most a Gondviselés akarata folytán a földi világon le kell játszódnia. Meg akarom ragadni az alkalmat, hogy a követ a földre küldjem, és a hőssel drámai szerepét eljátszassam.

— És hol van a forrás, amelyből ez a dráma fakad?

— Különös történet. Távol nyugaton, a Szellem-folyam partján, a háromfajta lét határkövénel nőtt egykor a bíborgyöngyvirág. A mi kövünk akkoriban még nyughatatlan vándoréletet élt. Mert hát munkájában, az ég megrepedezett oszlopainak javításánál, Nü-kua istennő az általa erre a célra kiválasztott 36 501 kő közül ezt az egyet hagyta felhasználatlanul, alkalmatlannak találva tökéletes művéhez. Az istennő kezének érintése lelket adott neki, így tetszése szerint tudta helyét változtatni, s tudott nőni vagy összezsugorodni. Ám szüntelen fájdalommal érezte a mellőztetést is, mely őt az istennő részéről érte.

Vándorlása egyik napján a Félelmes Ébredés Tündérének palotájához érkezett. A tündér, aki jól ismerte a kő magasabb rendeltetését, felvette azt kíséretébe, s az Isteni Kövek Ragyogásának Őre címet adta neki a Vörös Felhők Palotájában. A kő azonban nem tudott felhagyni a kóborlással.

Gyakran előfordult, hogy megszökött a palotai szolgálat elől, és a Szellem-folyam partján sétálgatott. Itt bukkant aztán rá a bíborgyöngyvirágra. Beleszeretett, és gyöngéd gondoskodásában naponta édes harmattal öntözte. Ez megővta a gyöngyvirágot a korai hervadástól. Hála az édes harmat jótékony táplálékának, amely által ég és föld kapcsolatának legfinomabb erői hatoltak belé, földi léte növényformáját később le tudta vetkezni, és emberalakot ölthetett. A gyöngyvirág fiatal lánnyá változott.

Valami vágyakozás gyakran kiűzte őt a Megigézett Szenvedés Nyugalmának bűvös köréből. Ha éhes volt, csent a Titkos Szerelem Gyümölcseinek Fájáról. Mindig arra kellett gondolnia, hogy egykor, amikor még gyöngyvirág volt, valaki édes harmattal táplálta őt, és nem szabadulhatott a vágtyól, hogy a kapott jótéteményt meghálálhassa. „Hasonló jótétetl ez meg nem hálálhatom — gondolta magában sokszor. — De ha megérhetném, hogy legközelebbi létemben

úgy találkozhassam vele, mint ember emberrel, akkor szeretném neki annyi könnyel leróni hálámat, amennyit csak egy teljes hosszú élet alatt onthatok.“

Ezek hát az előzményei annak a szerelmi drámának, amelynek most a Gondviselés akaratából a földön le kell játszódnia.

A közreműködők már leszállani készülődnek a földi színpadra, köztük a bíborgyöngyvirág is. Ne késlekedjünk tehát kövünket úrnőjéhez, a Félelmes Ébredés Tündéréhez visszavinni, hogy felvegye őt a dráma szereplőinek listájára, és a többi szereplő után küldje.

— Valóban nagyon különös — vélte a taoista. — Hogy hálája adósságát valaki könnyekkel rója le, az határozottan újszerű. Azt hiszem, e történet érdekessége miatt érdemes lesz nekünk magunknak is alászállni a föld porába. Talán sikerül ebből az alkalomból néhány tévelygő lelket megváltanunk. Ez a munka megérné a fáradságot.

— Magam is így vélem. Azt javasolom hát, adjuk le előbb a Félelmes Ébredés Tündérénél lelelcünket, ezt a kö-félelést, s aztán, ha e szomorújáték minden szereplője együtt van már odalent, szálljunk alá magunk is. Egyelőre a fele van együtt.

— Rendben van. Menjünk tehát a Vörös Felhők Palotájába!

Az álmodó Si-jin szóról szóra követte beszélgetésüket. Most pedig azon az oldalon, amelyen haladt, egy lépéssel eléjük lépett, meghajolt üdvözlőjükre, és így szólt:

— Tiszteletreméltó mesterek, az együgyű tanítvány véletlenül tanúja volt különös beszélgetéseteknek. Annak értelmét még nem fogta fel teljesen. Ha méltónak találnátok rá, hogy közelebből világítsátok meg számára a dolgot, fülét megmosná, és áhítattal figyelne. Szeretne egy kis hasznot húzni bölcsességeitekől, hogy el ne merüljön az ostobaság örvényében.

— Idő előtt nem fecseghetünk a sors dolgairól — felelték neki. — Ha eljön az idő, gondoldj reánk! Akkor megmenekülhatsz a kárhozat tüzes vermétől.

— Nem láthatnám-e legalább a tárgyat, melyről beszélgetésetekben szó volt?

— Ezt a Gondviselés megengedte neked — mondta a barát, és odanyújtotta neki a kívánt tárgyat. Si-jin kezébe

vette, és megszemlélte. Üde és csillogó fényű szép jáspiskó volt. Tetejére négy írásjegyet véstek: tung-ling, pao-jü, „átható szellemi erő drágaköve“. Hátsó oldalán ugyancsak néhány sor kisebb írásjegy volt olvasható. Si-jin épp ki akarta betűzni azokat is, amikor a barát kivette kezéből a követ, s így szólván: „Megérkeztünk az Árnyak Birodalmába“, a taoistával együtt továbbindult. Si-jin egy magas kőboltozat alatt látta őket áthaladni, melyen nagybetűkkel ez a felirat állott: „A Nagy Üresség Árnyékbirodalma“. A boltozat két oszlopán a következő két feliratot olvasta:

Látomás lesz létezéssé, s létezés lesz látomássá.
Semmi lesz valamivé, és valami semmivé.

Utánuk akart sietni, de ekkor olyan félelmetes mennykőcsapás robbant a fülébe, mintha a föld akart volna összedőlni. Hangosan felkiáltott, és felébredt. Kinyitotta szemét, s az alkonyra hajló tűzgolyóba hunyorgott, mely a banánlevelek közt ferdén áthulló sugarakkal vakította. Álomképét félig már el is felejtette.

Az ajtó küszöbén, a kis Lótusszal a karján, megjelent a dajka. Elvette tőle a gyermeket, gyöngéden magához szorította, mint valami kincset, s egy ideig tréfált és bolondozott vele. Aztán kimentek a ház kapuja elé, s nézték az utca lármas forgatagát. Éppen vissza akart már térni a házba, mikor két férfi jött arra papi ruhában, az egyik Buddha szolgája, a másik a tao híve. A barát mezitláb volt, kopasz feje tele ótvarral és rühvel; a taoista sántított a fél lábára, s csupasz fejéről csapzottan, fésületlenül lógott le a haj. Élénken hadonászva jöttek, s nevettek, mint a bolondok. Si-jin ajtaja előtt megálltak, s megbámulták őt és gyermekét. Egyszerre csak a barát hangosan kezdett sóhajtozni, s így szólt Si-jinhez:

— Jó uram, miféle szerencsétlen teremtest ölelsz te magadhoz? Ez csak szenvedést fog hozni szüeleire.

Si-jin úgy vélte, bolonddal van dolga, s nem törődött tovább azzal, amit az mondott. A barát folytatta a lelkére beszélést:

— Add nekem! Add nekem! — könyörgött, a gyermekre mutatva, aki melléhez simult.

Si-jin meglegelte a dolgot. Magához szorította a gyermeket, s már sarkon fordult, hogy távozzék, amikor a barát harsány kacagásban tört ki, s a következő négy mondatot kiáltotta oda neki:

Szülői szíved tesz bolonddá téged,
virágod áldozata lesz a dérnék,
a lámpaünnepen nagyon vigyázz majd,
tűzvész is jó, s a lángok égig érnek.

Si-jin habozni kezdett. Szívesen megmagyaráztatta volna magának e szavak homályos értelmét. S ekkor hallotta, hogy a tao papja így szól a baráthoz:

— Mostantól kezdve elválnak útjaink. Külön-külön fogunk működni. Három világkorszak múlva várlak az ismert temetőnél a Pejmgang-dombon, Lojang közelében. Aztán együtt térünk majd vissza a Nagy Üresség Árnyékbirodalmába, s töröltetjük a nyilvántartásból a kő ügyét.

— Jól van — hangzott még a barát válasza, s abban a pillanatban mindkettő nyomtalanul eltűnt. A meghökkent és elképedt Si-jin még mindig különös élményén gondolkodott, amikor egyszerre csak jó barátját és szomszédját, Csia Jü-cunt látta házához közeledni. Jü-cun szegény fiatal diák volt, ki a szomszédos Uborkatemplomban lakott. Elszegényedett hucsoubeli hivatalnokcsaládból származott, korán árvaságra jutott, s egy évvel ezelőtt felkerekedett, hogy a fővárosba menjen, részt vegyen a nagy vizsgákon, és kivívja magának a hírnevet és elismerést. Erszénye azonban már Szucsouban kimerült, s az Uborkatemplom egyik szerzetesi cellájában talált ideiglenesen menedéket és szállást. Itt szorgalmasan továbbtanult, emellett megélhetését az írástudatlan lakosság számára vállalt írásmunkákkal biztosította. Így ismerkedett meg és került hamarosan barátságba is Si-jinnel. Mert Si-jin igen nagyra tartotta a szépirodalmat, és örömét lelte a derék fiatal diák mély és alapos műveltségében.

Jü-cun udvariasan köszönve lépett hozzá, s így szólt:

— Úgy látom, uram, a kapufélfának támaszkodsz, s a nyakadat nyújtogatod. Bizonyára városbéli hírekre várokozol?

— Nem — válaszolt Si-jin —, a gyermek nyugtalan volt, hát szórakoztatni akartam egy kicsit, és kihoztam a kapu elé. Éppen kápóra jössz, tiszteletreméltó fivérem. Talán menjünk be, s rövidítsük meg magunknak beszélgetéssel a végtelen hosszúra nyúló napot.

Odaadta a gyereket a dajkának, s látogatóját könyvtárba vezette. De alig ittak egy csésze teát, s váltottak egymással két-három mondatot, mikor a házigazdát az elülső terembe szólították egy másik látogatóhoz. Si-jin marasztalta barátját, s egy kis időre elnézését kérte. Jü-cun maradt is, és a várakozási időt azzal töltötte, hogy keresgélt s böngészgetett a könyvek között. E foglalatосkodása közben egyszerre csak csengő női hang ütötte meg a fülét, mely kívülről, az ablakon át hatolt be hozzá. Félretette az ósdi könyveket, az ablakhoz lopakodott, és kitekintett. Fialat szolgálólányt látott az ablaktól nem messze a virágágyak közt kuporogni. Virágokat szedett, s közben egy dalocskát dúdolt maga elé. Nem volt éppen maradéktalan szépség, mégis rendkívül bájos volt. Jü-cun mindenesetre az ablaknál maradt, s makacsul bámulta. Most aztán, véletlenül felpillantva, a lány is észrevette őt.

„Bár szegényesen van öltözve, de szép szál, jó külsejű férfi — gondolta, s gyorsan újra félrefordult. — Milyen szépek az arcvonásai, milyen beszédes a szeme! Ez bizonyára Jü-cun, a diák, az én uram barátja, kiről annyit beszél, és akit oly szívesen segítene át a nehézségeken, ha erre illendő alkalom kínálkoznék. Bizonyára ő az. Mert a mi házunkban egyébként csak jómódú emberek fordulnak meg. De ha az ember látja őt, akkor megérti, miért mondja urunk mindig, hogy bizonyára nem fog sokáig ilyen régi és szakadt holmokban szaladgálni.“ Nem tudott ellenállni, hogy ne fordítsa fejét még kétszer az ablak felé. Aztán a kert belsejébe távozott.

Jü-cunnak módfelett hízelgett, hogy szegényes külseje ellenére nyilvánvaló hatást tett a lányra.

„Ennek van szeme és ítélőképessége — mondta magának —, s egy olyan emberben, mint én, méltatlan körülmények közt is meglátja a magasabb értéket.“

Ilyen gondolatok kötötték le, miközben elgondolkozva áthaladt a kerten, s egy mellékajton kilépett az utcára. Mert az elülső teremben a vendég vacsorára maradt, amint azt egy

szolga jelentette neki, s így a várakozást túlságosan hosszúnak találta. Apró élményét a kertbeli csinos szolgálólánnyal, ki kétszer is utánafordította a fejét, nem tudta elfelejteni.

Ősz közepe ünnepének estéjén, amikor a család hagyományos megvendéglése már lezajlott, pártfogója felkerekedett, hogy meghívja őt, csak magához a könyvtárba, egy pohár bor fesztelen elfogyasztására. Jü-cun éppen egyedül, szomorúan üldögélt szerzetesi cellájában. Az őszi holdra feltekintve, egy nyolcsoros vers fogamzott meg benne, melyben rejtett szavakkal élményét s a vele kapcsolatos titkos vágyakat juttatta kifejezésre. Arra a gondolatra, hogy kedvezőtlen sorsa megtagadja tőle kívánságai teljesülését, mélyen felsóhajtott, szomorúan felnézett a holdra, s a következő sorokat költötte hozzá:

Az ékkő szelencéjében várja a dúsgazdag vevőt,
a hajtú dobozában lesi a repülés alkalmát.

Ezt mormolgatta magában, amikor Si-jin belépett.

— Úgy veszem észre, tiszteletreméltó fivérem, te nagy igényeket támasztasz az étellel szemben, s nem elégít ki a közönséges halandók sorsa — jegyezte meg Si-jin mosolyogva.

— Ó, nem reám vonatkozott — válaszolta Jü-cun zavartan. — Régi vers ez. Csak véletlenül jutott eszembe. Túlságosan is sokat tartasz felőlem, uram.

Si-jin előadta meghívását, s átvezette őt könyvtárába. Barátságosan koccintott vele, s biztatta, hogy vegyen a dús tálakból, melyeket számlálatlanul hordatott elébe. A szerzetesi cella sovány kosztjához szokott Jü-cun hangulata egyre magasabbra emelkedett, s eljutott abba az állapotba, melyben a száj mindent kimond, ami csak a szívet nyomja.

Az utcáról s a szomszéd házak felől hegedűk, fuvolák és vidám dalok víg zenebonája hallatszott át. Fenn az égen ott függött a telihold sápadt korongja. Jü-cun azon nyomban egy négysoros verset rögtönzött az őszi hold tiszteletére.

— Pompás! Isteni! — dicsérte vendéglátója lelkesülten. — Megint ízeltőt adtál tudásodból, tiszteletreméltó fivérem. Mindig mondtam, hogy az én fivérem nem vonszolja magát sokáig a mélyben, hanem felhőkön fog szállani hamarosan.

Ehhez már jó előre szerencsét kívánok neked. Kérlek, tisztelj meg, és igyál!

S újra odanyújtotta neki saját kezűleg megtöltött poharát.

Jü-cun kiitta, aztán mélyen felsóhajtott, és így szólt:

— Nem azért mondom, mert a bor vakmerő szavakat ad a később született szájába. Bízom magamban, hogy helyt tudnék állni a vizsgán, s nevémet rá tudnám vezetetni a kiválasztottak listájára. De mit használ nekem tudásom, ha erszényem üres? A fővárosig hosszú az út. Ha jó szellemek nem segítenek, tartok tőle, hogy azzal a kevéssel, amit írásmunkákkal keresek, sohasem fogom ezt az utat megtenni.

— Miért nem beszéltél erről hamarabb, tiszteletreméltó fivérem? — szólt közbe sietve vendéglátója. — Régóta megfontoltam már a dolgot, csak nem volt bátorságom hozzá, hogy magamtól hozzam szóba. Most hát pótolhatom az elmulasztottakat. A magasabb műveltségnek híjával vagyok ugyan, de azért tudom, mi illendő barátok között. Háromévi szünet után, jövő tavasszal, újra megtartják a birodalmi vizsgákat. Neked, nagyrabecsült fivérem, semmiképp sem szabad elmulasztanod az alkalmat, s mihelyt lehet, a fővárosba kell utaznod, hogy tudásodat megmutathassad. Az út és az egyéb felmerülő kiadások terhét én viselem. Így legalább mégsem volt egészen hiábavaló, ha te, nagyrabecsült fivérem, barátságodat egy méltatlanra pazaroltad.

Egyik szolgájának halk parancsot adott. A szolga eltűnt, majd csakhamar visszatért, s ura védenice előtt egy erszényt tett le ötven ezüstuncia készpénzzel, meg két jól kiváltázott télikabátot. Időközben a házigazda a naptárt lapozgatta.

— Tizenkilencedike kedvező nap az utazás megkezdésére — folytatta. — Neked, tiszteletreméltó fivérem, idejében kellene erre a napra csónakot bérelned. S talán egy év múlva abban a megtiszteltetésben lehet részem, hogy újra a te közelséged fényében sűtkérezhetem, miután időközben téged tehetséged szárnyai már merész magaslatokra ragadtak fel. Ez volna csak az ünnep számomra.

Jü-cun annyira boros hangulatban volt, hogy néhány felületes köszönő szót vetett oda csak, s rögtön visszamerült a fesztelen csevegésbe és poharazgatásba. Késő éjjel, a harmadik dobolás ideje táján vettek búcsút egymástól.

Másnap reggel Si-jinnek eszébe jutott, hogy védencének még ajánlóleveleket is ad az útra két fővárosi hivatalnokhoz, akikkel barátságban volt. Elküldött tehát egy szolgát az Uborkateplomba, s még egyszer magához kérte Jü-cunt, az ajánló írások átvételére. A szolga azonban azt jelentette, hogy Jü-cun már aznap kora hajnalban elutazott, a templom barátja által búcsúüdvözetét küldi neki, s tudatja vele, hogy olyan műveltségű emberek, mint amilyen ő, mindig csak a tennivalókhöz tartják magukat, s nem igazodnak babonás kalendáriumi előírásokhoz. Ezt aztán Si-jin kénytelen-kelletlen tudomásul kellett vegye.

Fény és árnyék sebesen váltakozik, a nappal és éjszaka száguldva követi egymást. Alig vették észre, s már megint eljött az új év első holdtöltéjének napja, a lámpások ünnepe. Estefelé Si-jin egy szolga karján a ház elé küldte lánykáját, hogy gyönyörködhessek az utca ünnepi sürgés-forgásában, a tarka lámpásokban és a „szellemtűz” vidám ropogásában. A szolga a Tízmérföldes Út forгатagába keveredett, s képtelen volt az ácsorgást és bámészkodást abbahagyni. Egyszerre csak utolérte a kívánság, hogy kiszolgát elintézzé. Meggondolatlanságában a rábizott gyermeket odaültette egy idegen ház bejárata elé a kőkorlátra, s maga a legközelebbi házsarok mögé surrant. Mire visszatért, a gyermek eltűnt. Hiába kutatta át érte másnap reggelig az utakat és sikátorokat. Nem került elő. Büntetéstől való félelmében a szolga nem is mert többé ura házába visszatérni, hanem kiosont a városból, s szülőfalujába menekült.

A kétségbeesett Si-jin minden emberét az eltűnt gyermek felkutatására küldte. De minden keresés hiábavalónak bizonyult. Gyász költözött az addig oly boldog házba. Mindkét szülő túl volt már az ötvenen, s nemigen volt reményük rá, hogy újra gyermekük születhessen. Így hát a házat éjjel és nappal szüntelen sóhajtozás és panasz töltötte be, s az orvos és a jós hamarosan mindennapos vendég lett a háznál. De ezzel az egy szerencsétlenséggel a sors nem érte be.

Történt a harmadik hónap tizenötödikén, halottak napján, hogy az Uborkateplomban tűz ütött ki. A szakácsmester szerzetes gondatlanságából az áldozati ételek sütésekor a tűzhely lángja kicsapott a sütőtepsi alól, s felgyújtotta a konyhaablak pergamenjét és fakeretét. A környéken pedig bambuszkerítések voltak, és a falak fából készültek. Egy-

szóval, a tűz könnyen átcsapott az Uborkatemplomból a szomszédba, s aztán házról házra terjedt tovább. A templom körül hamarosan az egész utca egyetlen lánghegy volt, mely ellen a lakosság és a városi tűzoltóság hiába küzdött. A tűzvész egész éjszaka tartott, míg kitombolta magát. Sajnos, Si-jin háza is hamu lett a többivel együtt. Meg a bennelakók is csak ügyel-bajjal tudták életüket megmenteni. Mit tehetett volna hát Si-jin egyebet, mint hogy térdre essék, s rövid és hosszú sóhajokat küldjön az ég felé?

Feleségével és háznépével együtt előbb falusi birtokára költözött. Ott azonban eléggé elviselhetetlen volt az élet, mert szárazság következtében a sík vidéket rablóbandák lepték el, melyek méhrajok gyanánt rontottak mindenfelé a falvakra. S ahol a rablókat elűzték a katonák, ott a katonák terpeszkedtek, úgyhogy a falusi élet rendkívül kellemetlenné vált.

Ilyen körülmények közt Si-jin elszánta magát birtoka eladására, s feleségével és két szolgálóval apósához, az öreg Fenghez költözött, Tajucsou jól védett városába. Bár az öreg Feng, aki egykor maga is földbirtokos volt, tűrhető körülmények között élt, mégsem volt éppen elragadtatva, hogy veje ilyen kegyetlen bajok közepette nála kénytelen menedéket keresni. Szerencsére nem jött egészen üres kézzel, valamelyes készpénzt is hozott magával, eladott földbirtokának árát, amelyet apósának engedett át, hogy az egy kis házat és egy darabka földet vásároljon neki a város határában. Az öreg Feng meg is tette ezt a szívességet. A pénz felét persze saját zsebébe süllyesztette. A másik feléért egy igen roskatag öreg házikót vett neki, s hozzá egy darabka silány szántót. Si-jint addigi életének kényelmes tétlensége természetesen elkényeztette egy kissé, és sokkal szívesebben foglalkozott a könyvekkel, mint olyan gyakorlati dolgokkal, mint a föld megművelése vagy az aratási munkák. Nem csoda, hogy a kedvetlenül végzett munka áldás nélkül maradt, s két év leforgása alatt Si-jin teljesen elszegényedett. Apósa elégedetlen volt vele, szidta, hogy lusta és elkényeztetett. A szemébe ugyan nem mondta, de háta mögött így beszélt róla másoknak. Si-jin, aki ezt kerülő úton megtudta, megbántottnak és elnyomottnak érezte magát, s az utóbbi évek sorozatos sorscsapásainak és csalódásainak hatására szemmel láthatóan megtört. Öregember lett, kinek nincs már mit remélnie.

Egy napon, fáradsággal támaszkodva öregemberes botjára, az utcára ment ki sétálni. Egyszerre csak egy taoista vándorszerzetes sántikált az oldalára, rojtosra nyütt kötösben, gyékényszandálban, külön külsővel. Si-jin hallotta, hogy a következőket mormolja magában:

Nincs öröklétnél jobb, tudják jól az emberek,
ám a rangot s hírnevet feledni nem lehet.
És hová lettek miniszterek, tábornokok?
Fű se nő rég elfeledt sírdombjaik felett.
Nincs öröklétnél jobb, tudják jól az emberek,
ám a pénzt s a kincseket feledni nem lehet.
Reggelig ébren gyötrik maguk, hogy még kevés,
és ha végre sok, örökre ágyba fekszenek.
Nincs öröklétnél jobb, tudják jól az emberek,
ám a nőt, bujálkodást feledni nem lehet.
Él az úr, s a nők naponta dicsérik kegyét,
meghal, és háznépét széthordják a vad szelek.
Nincs öröklétnél jobb, tudják jól az emberek,
ám a gyermekáldást elfeledni nem lehet.
Sok gyerekbolond szülőt találsz mindenkoron,
és ki látott hálás, engedelmes gyermeket?

— Mester, ezt szívem szerint mondtad egészen! — szolt útitársához sóhajtva Si-jin. — Engedd meg nekem, hogy szavaidat néhány tétellel támasszam alá, a saját nyomorult életem tapasztalatából.

— Csak rajta! — bátorította barátságosan a tao papja. Si-jin pedig fájdalmas és szomorú rögtönzött szavakban elmélkedett korábbi napjainak fényéről, mostani helyzetének nyomorúságáról és minden földi javak múlandóságáról.

— Kitűnő! Ezt igen hatásosan foglaltad szavakba! — dicsérte szíve kiáradását a szerzetes.

— Szeretnék veled tartani — mondotta Si-jin egyszerűen, azzal levette társa válláról a nehéz batyut, a maga hátára vette, s anélkül, hogy hazatért volna, nekivágott a furcsa szent emberrel a bizonytalan célú vándorlásnak.

Eltűnéséről lakónegyedükben egy ideig sokat beszéltek. Azt mondják, felesége csaknem belehalt az ijedségbe és az izgalomba. Amikor minden keresése hiábavalónak bizonyult, s az eltűnt nem tért vissza, két szolgájával a szülői

házba költözött, s azontúl éjjel-nappal szorgalmas varrogással segített idős apjának, hogy a közös háztartás terheit erejéhez mérten megkönnyítse.

Nagyobbik szolgálólánya egy napon a ház kapujában állott, s éppen azzal foglalatoskodott, hogy egy házalótól cérnát vásároljon. Egyszerre csak lovas jamen-előfutárok hangos „Helyet! Helyet!” kiáltásait hallotta az utcán közeledni. Az új körzeti mandarin foglalja el ma hivatalát, mondták neki az emberek. Beszorulva a kapu alá, végignézte az új mandarin arra elhaladó kíséretének felvonulását. Pompás menet volt. Elöl a lovas előfutárok, azután két sorban rendőrök és jamenszolgák zászlókkal és hivatali jelvényekkel, középen a nagy hivatali gyaloghintó, benne élénkpiros hivatali talárban a mandarin, majd ismét kíséret. A lány megdöbbent. Úgy tűnt fel neki, mintha a piros taláros férfi nemes vonású arcát már látta volna valahol.

Amikor a menet elhaladt, bement a házba, s hamarosan elfelejtette az egészet.

Még ugyanazon a napon késő este, amikor éppen le akartak feküdni, egyszerre csak hangosan és parancsolóan kopogtattak a Feng ház kapuján. Egy csoport jamenszolga állott odakünn, és bebocsátást követelt.

— Az öreg parancsoló küld bennünket. Egy meghívást kell átadnunk — hangzott egyöntetűen.

Az öreg Fengeg olyan ijedség fogta el, mintha hirtelen tigris állta volna útját. Micsoda vészfelhő tornyosul itt a feje fölél? Ha meg akarjátok tudni, jól kell figyelnetek arra, amiről a következő fejezet számol be.

MÁSODIK FEJEZET

Jangcsouban jobblétre szenderül egy nemes hölgy. A csapszékben Jü-cun közelebbit tud meg nemes rokonságáról

Miután az öreg Feng újra összeszedte magát, kiment a kapu elé, s megkérdezte a jamen embereit, mit óhajtanak.

— Egy Si-jin nevű férfinak kell itt laknia — hangzott a válasz. — Utasításunk van, hogy őt az öreg parancsoló elé vezessük.

— Az én nevem Feng. De vejemet Si-jinnek hívják. Ő két évvel ezelőtt a vándorszerzetesek és remetek közé állott.

— Akkor hát helyette neked kell velünk jönnöd. — A csapat közrefogta az öreg Fenge, és az új mandarin jame-nébe vezette.

Késő éjszaka volt már, amikor az öreg Feng, akit aggódva várt az egész háza népe, otthonába megtért. Beszámolója egyhamar eloszlattott minden nyugtalanságot, s a búslakodást örömmre fordította.

— Az új mandarin vezetékneve Csia, személyneve Jü-cun, Hucsouból származik, s korábban, amikor átmenetileg Szucsouban tartózkodott, jó barátja és szomszédja volt vejemnek, Si-jinnek — mesélte az öreg Feng. — Amikor ma délután ünnepélyes bevonulását tartotta, s itt haladt el a házunk előtt, meglátta szolgálólányunkat, Barackvirágot a kapuban. Emlékezett reá, s így arra következtetett, hogy nyilván Si-jinnek, Barackvirág korábbi urának is itt kell laknia. Szívesen felújította volna a régi barátságot, s ezért ideküldte embereit. Nagyon elszomorodott, amikor elmeséltem neki egykori jótevőjének szomorú sorsát. Leányunokám után is érdeklődött, és eltűnését nagyon fájlalta. Megígérte, hogy holléte után hivatalból nyomoztatni fog. Búcsúzáskor még két uncia ezüstöt is adott nekem.

— Igazán barátságos, nyájas úr az új mandarinunk! —
— ez volt a család egyöntetű véleménye.

Másnap délelőtt a jamenből megint küldöncök jöttek. Két ezüstrudat és négy vég atlaszselymet hoztak Si-jin felesége számára. Csekély ellenszolgáltatásul azokért a jótéteményekért, amelyekkel férjének házában halmozták el őt, üzente a mandarin. Továbbá az öreg Fengnek is kézbesítették a mandarin saját kezű írását. Ebben engedélyt kér tőle, hogy szolgálólányát, Barackvirágot, mint másodhálótermének úrnőjét, házába vezethesse. Természetes, hogy az öreg Feng, akit boldoggá tett ez a sok megtiszteltetés, készségesen beleegyezését adta. Köszönetül száz uncia aranyat küldött neki a mandarin, s egy sor további ajándékot Si-jin felesége számára, a szolgálólányt pedig, Barackvirágot, még aznap este elvitette egy kis piros „örömhintóban“.

Boldog Barackvirág! Ki gondolta volna, hogy az a két futó pillantás, amelyre annak idején a kertben, virágszedés közben méltatta Jü-cunt, a szegény diákot, sorsát fogja

eldönteni! De szerencséje még nem ért véget azzal, hogy felvették a nagy tekintélyű mandarin, Jü-cun, másodhálótermébe. Egy év múlva fiúcskát szült neki, s amikor nem sokkal ezután a főhálóterem úrnője megbetegedett és meghalt, Barackvirágot főfeleségi rangra emelték. Joggal mondhatták el róla:

Van így: véletlenül megfordul egyszer,
s mások fölé emelkedik az ember.

Utólagosan meg kell említenünk, hogy amikor jótevője biztosította számára az útiköltséget, Jü-cun azon nyomban, a kalendáriumból kikeresett szerencsés nap bevárása nélkül, elutazott a fővárosba. Ragyogóan vizsgázott, és a csinsi harmadik és legmagasabb doktori fokozatát nyerte el, ami számára a Selyemvirágos Tehetségek Csarnokába való felvételt biztosította, s megnyitotta előtte az utat hivatalok viseléséhez. A tartományok igazgatásához osztották be, és a tajucsoui körzeti mandarin állását kapta meg.

Pályafutásában, sajnos, sokat ártott magának hibáival. Rendkívüli képességeinek tudatában sajnálatosan kevés tiszteletet tanúsított kollégái és főleg előljárói iránt, s túl kevés méltányos elnézés volt benne a lakossággal szemben. Egyaránt ellenszenvessé tette magát felettesei és alárendeltjei előtt. Alig kétévi hivatalviselés után már feljelentették az udvarnál. Önkényesen eltörölt ősi szertartásokat és helyi szokásokat, a feddhetlenség álarca mögött tigris- és farkaslelket rejteget, hivatali körzetében rendetlenséget okozott, a lakosság számára pedig elviselhetetlenné tette az életet — ilyenformán hangzott az a vádoló panaszirat, amelyet felettes tartományi kormányzója nyújtott be ellene.

Az Ég Fiának sárkányarca elborult, s a császári kéz haragos rendelkezést írt a panaszirat szélére, amely a megvádolt hivatalnokot, rosszindulatú kollégái örömére, állásából felmentette.

Jü-cun filozófushoz méltó higgadtsággal fogadta a csapást. A két utóbbi év hivatali bevételeiből eleget tett félre magának ahhoz, hogy egy ideig gondtalanul élhesse a maga egyéni életét. Miután hivatali ügyeit utódjának rendben átadta, feloszlatta háztartását, s feleségeit és háza népét bőségesen ellátva pénzzel, ideiglenesen családjukhoz küldte

vissza, maga pedig nagy vándorútra kelt, hogy beutazza a birodalmat. Szabadulva minden felelősségtől, mentesen minden gondtól, s nem viselve egyéb terhet, mint „a szelet a vállán s a holdsugarat köntöse ujjában“, végre egyszer szabadon és kizárólag a maga örömére akart egy ideig utazgatni, hogy megismerje az országot és annak népét.

Egy napon útja a fontos sótermelő vidék, Jangcsou fővárosán vezetett át. Megtudta, hogy a sójövédék újonnan kinevezett kamarásaként egy bizonyos Lin Zsu-haj van ott hivatalban. Ennek a Linnek a családja régtől fogva sütkérezett a császári kegyben, s öt nemzedékkal azelőtt a nemesség második osztályába emelték. Bár ez a nemesség a pártens értelmében csak a harmadik nemzedékig volt örökletes, különös császári kegyképpen azonban még az öreg Linre és fiára is, tehát az ötödik nemzedékig kiterjesztették. A különleges nemesség a Lin családban a magasrendű kultúra és műveltség régtől fogva hagyományozódó levegőjével párosult, s a mi Linünk sem volt csupán atyáinak fia, de saját teljesítményével és ragyogó pályafutásával is méltó lett hozzájuk.

Az ötödik évtizedben járt, és nemzetségének utolsó sarja volt, mert egy kevéssel azelőtt, hároméves korában meghalt fiúcskán kívül fiúutóddal nem ajándékozta őt meg a sors, annak ellenére, hogy mellékszobáit számos ágyas lakta. Főfelesége, aki Csia lány volt, csak egy lánykával ajándékozta meg, a törekeny, koraérett kis Taj-jüvel, Kék Drágakővel. Mint egyetlen gyermeket, szinte túlzott gondoskodással és szeretettel vették körül, s mivel okos és eleven eszű gyermek volt, gondos szellemi művelésben részesítették, mintha csak a hiányzó fiúgyermeket pótolta volna.

Amikor Jü-cun Jangcsouba érkezett, Lin úr éppen hozzáértő házitanítót keresett lánykája mellé. A sok ide-oda utazgatás után Jü-cun maga is vágyott már arra, hogy változatosságképpen ismét rendszeres foglalkozást űzzön, mely egyidejűleg azt is lehetővé tenné, hogy kimerült erszényét feltölthesse. Két diákkori barátjában, akikkel a fogadóban véletlenül találkozott, s akik jó ismeretségben voltak a sójövédék kincstárnokával, alkalmas közvetítőkre és szószólókra talált, s ajánlásukra megkapta a Lin házban a nevelői állást.

Tennivalói nem voltak különösebben megerőltetőek, és sok szabad időt engedtek neki, mert tanítványa törékeny alkatú gyermek volt, s gyakori betegeskedése miatt csak hébe-hóba vett órákat. Tanulás közben, az órák alatt, mindig két fiatal komorna volt a társaságában.

Két évet töltött el így nyugalmas és kellemes foglalkozásában, amikor védenca édesanyja megbetegedett és meghalt. A jó gyermek olyan megható odaadással szentelte magát a betegágy melletti virrasztásnak és ápolásnak, s a betegnek az élők közül való elköltözése után a sok gyászolási előírás lelkiismeretes betartására olyan kínos aprólékos-sággal ügyelt, hogy amúgy is törékeny egészsége komoly kárát vallotta, s a tanulást jelentékeny időre be kellett szüntetni. Ezalatt Jü-cun sokat volt magára hagyatva, s szabadságát, ha az idő szép volt, arra használta fel, hogy gyakran tett kirándulásokat a környékre. Egyik ilyen kiránduláson egy öreg templomot tekintett meg, amely a város előtt elterülő sűrű erdőben rejtelkedett, s aztán a közeli falu söntését kereste fel, hogy egy icce borral új erőt öntsön magába. A söntésben váratlanul egy régi fővárosi ismerősével találkozott. Leng volt ez, a ritkaság- és régiségkereskedő, akivel akkoriban barátkozott össze, amikor a birodalmi vizsgák letétele végett Csinlingben tartózkodott. Lengben ő a gyakorlati beállítottságú üzletembert értékelte, Leng pedig benne a tudás és a műveltség emberét. Leng most szülőföldjéről jövet, ahol az újévet töltötte, hazautazóban volt, s néhány napra megszállott Jangcsouban egy kereskedő barátjánál. Azon a napon véletlenül ő is kirándulást tett a környező vidékre. Miatán a váratlan viszontlátás virágát borral illően megöntözték, a kölcsönös beszámolásra került sor.

— Mi újság a fővárosban? — kérdezte Jü-cun.

— Semmi, ami a te számodra, tisztelt barátom, érdekes volna, kivéve talán, hogy főnemesi rokonságod viszonyai változóban vannak.

— Nem is sejtem, miféle nemesi rokonságra gondolhatsz, tisztelt barátom.

— Két hercegi házra gondolok, melynek éppúgy Csia a neve, akárcsak neked, vagyis a te törzsedhez tartoznak. És azt hiszem, nemigen lehet szükséged arra, hogy ezt a rokonságot letagadjad.

— Vagy úgy, nyilván a Ning-kuo és a Jung-kuo család jár az eszedben, barátom.

— Pontosan.

— Hm, való igaz, ugyanabban a nemzetségi táblázatban vagyunk nyilvántartva. De a Csia-nemzetség a Han-dinasztia óta minden tartományra kiterjeszkedett, úgyhogy most már lehetetlen valamennyi ágát jól ismerni. A főméltóságú Ning-kuo és Jung-kuo házak s az én csekélységem között pedig olyan roppant társadalmi szakadék tátong, hogy igazán vakmerőség volna, ha magamat az ő rokonságukhoz akarnám számítani.

— Ki tudja? A Ning-kuo és Jung-kuo család újabban aggasztóan hanyatlik; korábbi fényük enyészni kezd.

— Ez szinte hihetetlen. Amikor tavaly egyszer, Csinlingen átutazva, azon az úton haladtam végig, melynek egyik oldalát teljes egészében elfoglalja a két palota, keletebbre a Ning-kuo, nyugatabbra pedig a Jung-kuo, csupán fényt és nagyságot tapasztalhattam. A díszkapuk előtt ugyan nem uralkodott nagy sürgés-forgás, de odabent a hatalmas, magasba nyúló csarnokok és egyemeletes épületek valamenynyien kifogástalan állapotban és csorbítatlan pompával ragyogtak, s amott hátrább az a nagyszerű park szirtjeivel, szikláival, tavacskaival és ritka növényeivel, nem, mindez egyáltalán nem a pusztulás és a hanyatlás benyomását kellette.

— Eh, uram, minden fokozatok doktora, hogyan ítélhet valaki ennyire a díszletezés után! A százlábú még akkor is kapálózik, amikor már megdőglött. Ez a két család persze mindezek ellenére még mindig ragyogóbb és tekintélyesebb az átlagos arisztokrata családoknál. De egyre több a száj, melyet ki kell elégiteni, s egyre több nehézségbe ütközik egy ilyen nagy és igényes háztartást a maga rangjához illően tovább vezetni. Ilyesmí bölcs pénzkezelést kíván, s épp itt van a bökkenő újabban. De ez a kisebb gond. Aggasztóbb, hogy a nemzetség régi kiválósága az újabb nemzedékben alábbhagy.

— Hogyan?! Ebben az ősi műveltségű házban csődöt mondott volna az utódok nevelése? Ez szinte hihetetlen. De be kell vallanom, nem ismerem közelebbi viszonyaikat. Talán lennél olyan kedves, tisztelt barátom, és szolgálhatnál valamelyes tájékoztatással.

— Szívesen. Öt nemzedéke immár, hogy a szóban forgó Csia-nemzetséget hercegi rangra emelték. Két édestestvér volt az, aki közülük a trónnak tett kimagasló szolgálatai miatt hercegi rangot viselhetett, az idősebbik mint Ning-kuo kung, a Trón Nyugalmának Hercege, a fiatalabbik mint Jung-kuo kung, a Trón Becsületének Hercege. A hanyatlás már az előbbi unokájánál kezdődött. Ez belegabalyodott a taoista tévtanba, alkímiára adta a fejét, és semmi egyébre nem volt gondolja, mint életelixírek főzésére és cinóberlabdacok hevítésére. A főváros közelében, a hegyekben remetés-kedik, s a hercegi cím viselését fiára, Csenre bízta. A Ning-kuo palotájában tehát most ez a Csen herceg tartja kezében a kormánypalcát, akinek egy tizenhat éves fia is van. Sajnos, a herceg nem méltó a címére, mert atyja hibájából híjával volt minden értelmes nevelésnek. Csak szeszélyeinek és élvezeteinek él, és senki sem akad, ki neki az igazságot megmerné mondani. Egyszóval a Ning-kuo palotában összevissza mennek a dolgok.

Valamivel jobb a helyzet a Jung-kuo palotában. Ott az anyahercegnő, a második Jung-kuo herceg özvegye kormányoz. Ő a nagyúri Si családból származik, mely Csinling vidékén honos. Idősebbik fia, Sö, a hercegi cím jelenlegi viselője, barátságos, kissé flegmatikus úr, ki szereti a nyugalmat, és nem nagyon törődik a családi háztartás ügyeivel.

Ezzel szemben a fiatalabb fiú, Cseng, kiváló szellemi és jellembeli tulajdonságokkal rendelkezik. Törzsének főméltóságú őséhez minden tekintetben méltó, s annak mindig is kedvence volt. Nagyapja kívánságára, de hajlamainak megfelelően is, szabályszerűen és alaposan felkészült a hivatalnoki pályára. Különleges császári kegy folytán a harmadik állami vizsga kötelezettsége alól felmentették, és most kisegítő egy minisztériumban.

Ennek a Csia Cseng úrnak a családjáról két különös dolgot is meg kell említenem. Négy lánya közül ugyanis a legidősebb, főfeleségének, egy Vang lánynak a gyermeke, éppen az első hónap első napján született! De még különösebb az, ami most következik. Egy évre rá Cseng asszonya fiúnak adott életet, ki tarkán csillogó, kristálytisza jádekövel a szájában született! Ez a kő azonfelül egy felirat félreismerhetetlen nyomait viselte magán! A fiú ezért a Pao-jü, „Ékkő“ nevet kapta. Hallottál már valaha ilyen különösét?

— Be kell vallanom, nem. Ez a jelenség feltehetően valami szokatlan jövőre utal.

— Ez az általános vélemény, s az ifjú elismerten kedvence és kényeztetettje is az anyahercegnőnek. De halld csak tovább! Első születésnapján a gyermek elé régi szokás szerint rengeteg játékot tettek, hogy abból, amit választ, megismerhessék tehetségét és eljövendő hajlamait. Mit gondolsz, barátom, mi után nyúlt a gyermek? Nem valami gyermekjáték után, hanem arcfesték és rizspordoboz, karkötők és hajcsatok után! Apja nem volt éppen elragadtatva ettől a választástól, s úgy vélte, későbbi életében a fiúból nyilván nem lesz igazi férfi, hanem puhány és szoknyabolland. S ettől kezdve ki nem állhatja a fiút. Nos, annál inkább elkényezteti a nagyanyja. Alig tizenkét éves korára nagyon szeszélyes, de eleven eszű, öregesen okos fiúvá fejlődött. Gyermeki szájából már nem egy bámulatos kijelentés hangzott el. Így például egyszer azt mondotta, a nőket vízből formált, a férfiakat pedig agyagból formált lényeknek érzi. Mert női társaságban mindig felüdül és felfrissül, férfitársaságban viszont eltompultnak és nyomottnak érzi magát. Mit szólna, barátom, ehhez a bámulatos kijelentéshez? Nem gondolod-e te is, hogy a fiú testében ott van a gyönyör ördöge?

— Nem tudom. Talán igazságtalanok vele szemben — vélte Jü-cun elgondolkozva. — Talán valami öröklött tulajdonságról van szó. Ugyan mit tehet arról a fiú? Ilyen esettel már találkoztam. Kétéves vándorutam idején alkalmam volt egyszer egy előkelő nankingi házban a család fiát egy ideig tanítani. Magános tanítás során nehezen kezelhető, teljesen elviselhetetlen és szórakozott tanuló volt, akivel egyszerűen nem volt mit kezdeni. Lányoknak kell körülötte lenniük, hogy tanulni és figyelni tudjon, mondta mindig, és valóban, fiatal unokatestvérei társaságában, akik ugyanabban a házban laktak, mintha csak kicserélték volna; olyankor ő volt az elképzelhető legszelídebb, legtisztességebb és legilletelmesebb fiú. Már a lány szó pusztá hallatára is szinte szent tisztelet ébredt benne. „Mielőtt a lány szót piszkos szájatokba veszitek, legyetek szívesek, öblítsétek ki azt tiszta vízzel és illatosított teával, különben kitördelem a fogaitokat, és kiszúrom a szemeteket!” — szokta mondogatni szolgáinak és apródjainak. Ha apja elverte, verés közben

hangosan szokta kiáltozni: „csie-csie!“ és „mej-mej!“, „nővérem, nővérkém!“ . S amikor unokanővérei kinevették, amiért fiú létére nem szégyell lányokhoz rimánkodni segítségért, ha fájdalmat kell elviselnie, kijelentette nekik, hogy a csie-csie! és mej-mej! szavak az ő számára pusztá varázsigék, melyek a legkegyetlenebb fájdalmat is feledtetik vele. Mit gondolsz, barátom, e különleges eset felől?

— Pontosan illik ahhoz, amit én a mi Pao-jünkről meséltem. A Jung-kuo palotában sincs hiány az elmaradhatatlan csie-csiekben és mej-mejekben. Pao-jü környezetében nem kevesebb, mint három „nővér“ van. A negyedik és legidősebb, akinek neve Tavasz Érkezése, mert mint említettem, az első hónap első napján született, már nincs a házban. Szépsége és erényei miatt méltónak találták arra, hogy mint palotahölgyet, a császárnő szolgálatába vegyék. Az időrend szerint második kisasszony Sö herceg egyik lánya, a neve Tavasz Köszöntése. A harmadik kisasszony ismét Cseng úr egyik gyermeke, akivel egyik ágyasa ajándékozta meg őt. A neve Tavasz Virulása. A negyedik kisasszony Ning-kuo Csen herceg édestestvére, a neve Tavasz Búcsúzása. Az anyahercegnő szívesen látja maga körül három leányunokáját. Többnyire együtt vannak, együtt is tanulnak, és minden tekintetben feddhetetlen, illedelmes lányok.

— Tulajdonképpen miféle rokonságban is állott az én mostani uram, Lin úr elhunyt felesége a Ning-kuo és a Jung-kuo családdal?

— Édestestvére volt a Jung-kuo-ágbeli két fivérnek, Sönek és Csengnek.

— Kár érte, nemes lelkű asszony volt. És lánya, az én tanítványom, nem ütött el a fajtájától. A szegény gyermeket rettenetesen meggyötörte anyja korai halála. Vannak egyébként Sö hercegnek fiai?

— Kettő van. Közülük a fiatalabbik, a most húszesztendős Lien érdemel említést. Bár alprefektusi rangot vásárolt magának, a könyveket és hivatali teendőket lehetőleg elkerüli, és inkább kereskedelmi ügyek iránt van érzéke. Két év óta él házasságban a született Vang lánynak, Cseng úr feleségének szép és okos unokahúgával, és segítségére van nagybátyjának, Csengnek, a Jung-kuo háztartás vezetésében, azaz nálánál inkább energikus felesége, aki minden részről a legnagyobb tiszteletnek és megbecsülésnek örvend.

— Köszönöm szíves tájékoztatásodat. Most már kellőképpen értesültem nemesi rokonságom felől. Azt hiszem, jó és gonosz befolyások keverednek itt egymással.

— Jók-e avagy rosszak, mit is törődünk mi idegenek számvetéseivel? Igyunk még egyet!

Ittak még néhány csészével, aztán felkerekedtek, és hazafelé indultak. Alkonyodott már, és igyekezniük kellett, hogy kapuzárás előtt a városba érkezenek. Útközben futva érte őket utol valaki, aki már messziről integetett és kiabált:

— Szerencsekívánataimat, Jü-cun testvér, fogadd szerencsekívánataimat! Fél napja üldözlek már, hogy átadhaszak neked egy örömhírt.

Ha tudni akarjátok, ki volt az illető, és miféle örömhírt kellett átadnia, akkor figyelnetek kell a következő fejezetre.

HARMADIK FEJEZET

Nyugatról érkezett vendégbarátját Lin úr beajánlja a Jung-kuo palotába. Az öreg hercegnő részvételtjes szívvel vesz magához egy anyátlan, árva kislányt

Jü-cun megállott és hátrafordult. Az illető, aki már messziről integetett és kiabált neki, egy hajdani vizsgatársa volt, akit nemrégiben ugyancsak eltávolítottak állásából, s azóta Jangcsouban, régi otthonában élt.

— Jó hír neked és nekem! — szólt sugárzó arccal Jü-cunhoz. — Most jelent meg egy császári rendelet, amely bennünket kegyelemben újra hivatalhoz enged. Most aztán ügyeseknek kell lennünk, és megfelelő pártfogó után kell néznünk.

A két barát kölcsönösen szerencsét kívánt egymásnak, aztán sietve elbúcsúztak, és mindkettő otthona felé igyekezett.

— Igaza van. Neked is, tisztelt barátom, pártfogó után kell nézned — jegyezte meg útközben Jü-cunnak Leng. — Mi lenne, ha megkérnéd Lin urat, hogy járjon el érdekedben a Jung-kuo palotában?

Jü-cun megfogadta tanácsát. Előbb azonban beszerezte magának a hivatalos újság legújabb kiadását. Valóban ott állott benne a rendelet, amely kimondta rehabilitálását.

Másnap felkereste Lin urat, és előadta neki kérelmét.

— Milyen sajtóságos, szerencsés találkozása az eseményeknek! — kiáltott fel Lin úr. — Még mielőtt megkértél volna erre, már megfogalmaztam érdekedben egy ajánlóllevelet Cseng sógoromhoz, a Jung-kuo palotába. Anyósom ugyanis, az anyahercegnő, anyátlanná lett gyermekemet magához akarja venni. Már néhány nappal ezelőtt elküldött két bárkát kísérettel, hogy a gyermeket magához vitesse. Lányom gyengélkedése miatt azonban az utazás elhalasztódott. De most már vállalhatja Kék Drágakő az utazást. Ebből az alkalomból akartam vele egy ajánlást küldeni Cseng sógoromhoz a te érdekedben, hogy ilyen módon rójam le annak a köszönetnek egy részét, amellyel házammak tett jó szolgálataidért tartozom. Nem volna-e hát kétszeres előny, ha lányomat, lévén a te célod ugyancsak a főváros, elkíséred, és mindjárt személyesen is bemutatkoznál sógoromnak?

Jü-cun udvariasan meghajolt, és szívből fakadó köszönő szavakkal biztosította Lin urat, hogy örömmel kész a megbízatás vállalására.

— Szabadna, uram, sógorodnak, e tiszteletreméltó úrnak rangja után érdeklődnöm? — tette aztán hozzá. — Attól félek ugyanis, tolakodásnak látszanék, ha egy magamfajta faragatlan ember ilyen főméltóság közelébe merészkednék.

— Ó, csak semmi túlzott szerénység! — szólt a nagyúr mosolyogva. — Hiszen te magad is ugyanahhoz a családhoz tartozol, mint ő. Egyébként a Jung-kuo palotában két sógorom van. Az idősebbik, Sö herceg, elsőosztályú tábornagy címet visel. A fiatalabbik, Cseng nevű, hivatalnok a közmunkaügyi minisztériumban. Egyszerű, nemes jellem ő, s jócskán föllelni benne azt a fuvallatot és modort, mely nagy ősenek volt sajátja. Semmiféle nagyizolás vagy nemesi gőg nincsen benne. Minden aggodalom nélkül és teljes bizalommal fordulhatsz hozzá. Ami egyébként a szükséges költségeket illeti, afelől írásban ugyancsak rendelkeztem már. Az elutazás napjául a jövő hónap második napját tűztem ki.

Ezen a napon tehát Kék Drágakő beszállt az egyik bárkába, mely a női kíséretet vitte, Jü-cun pedig mögötte utazott a másik bárkában, néhány szolga társaságában. Nem

ment könnyek és atyai intelmek nélkül, míg végül a kislány felkészült az utazásra.

— Ötven felett járok már, és nincs szándékomban újra házasodni — mondta a nagyúr lánykájának. — Itt híjával vagy az anyai tanácsnak és irányításnak, a leánytestvérek vidám társaságának. Mindkettőt meg fogod találni nagyanyád házában. Jót akarok neked.

Több napos út után megérkeztek a fővárosba. Jü-cun felvette legjobb ruháját, felkereste a Jung-kuo palotát, és leadta névkártyáját. Csia Cseng úr, akit az előre küldött ajánlólevél már előkészített erre a látogatásra, azonnal fogadta. Látogatójában megnyerő külsejű, szép szál férfit ismert meg, aki igen választékosan beszélt, s éppen ahhoz a művelt, nagy tudású és ugyanakkor udvari illemet is tudó embertípushoz tartozott, amelyet ő különösen sokra becsült. S minthogy ő is, akárcsak őse, szívesen volt segítségére a gyengéknek és szorult helyzetben levőknek, nem habozott nyomatékkal eljárni a trónnál a hozzá ajánlott érdekében, s ez azzal az eredménnyel járt, hogy két hónap leforgása alatt Jü-cunt szerencsésen kinevezték a fővároshoz közel fekvő jingtienfui körzet prefektusává.

Térjünk azonban vissza Kék Drágakőhöz. Amikor bárkája kikötött, s ő partra szállott, gyaloghintó várta, meg mállás targoncákkal ellátott szolgák egész hadserege. Odahaza sokszor hallotta beszélni édesanyját arról a gazdagságról és nagyvonalú életmódról, mely fővárosi rokonainál uralkodik. Az eljövendőkben adott számára ízelítőt ez a pazar kiszolgálás az utazás alatt és megérkezésekor. Három osztálya is volt itt mindjárt a szolgáknak, megkülönböztető öltözetben, és milyen finom ruházattal voltak ellátva, milyen jól tápláltak és gondozott külsejűek voltak!

Kék Drágakő feltette magában, hogy új otthonában minden lépését előre megfontolja, s egy szót sem ejt többet a kelleténél. Mert máskülönben talán nevetségessé válnék, mint vidékies és kispolgári valaki. A hintóban útközben nem tagadhatta meg magától, hogy a selyempatyolat függönyökön át tudnivágyón jobbra és balra ki ne pillantgasson, s mikor áthaladtak a városkapun, ki nem fogyhatott az álmélgodásból az utcákon és tereken mutatkozó sokaság és sürgés-forgás felett. Jangcsouban ilyet persze nem láthatott.

Hosszú menetelés után jobb kéz felől egy hármas ívű, hatalmas főkaput hagytak el, amelynek két oldalán két nagy márványoroszlán kuporgott, három szárnyán pedig bronz állatfejeket ábrázoló kopogtatók voltak. A főkapu előtt körülbelül egy tucat pompás díszegyenruhába bújtatott szolga guggolt. A kitárt oldalszárnyakon át élénk jövősménés volt tapasztalható. A bezárt középső szárny felett Kék Drágakő egy táblán öt nagy írásjegyből álló feliratot olvastott: „Császári parancsra építtetett Ning-kuo palota“.

Valamivel továbbhaladva nyugat felé, gyaloghintója egy hasonló építésű és méretű főkapun fordult be, amely az utcának ugyanazon az oldalán nyílt. Ez volt a Jung-kuo palota bejárata. Eleinte, körülbelül nyíllövésnyi darabon, egyenesen haladtak. Majd egy kanyarultnál a hordárok letették a gyaloghintót, s helyükbe négy díszes egyenruhájú fickó lépett. Egyidejűleg a nő kíséret is kiszállott hintóiból, s ettől kezdve gyalog haladt Kék Drágakő hintója után. Egy virágzó kúszónövények által befuttatott kapu előtt a gyaloghintó újra megállott. A hordárok hátrahúzódtak, a nő kíséret pedig előresietett, kinyitotta a gyaloghintó ajtaját, és kíségette Kék Drágakőt. Két erős, idősebb asszony karjára támaszkodva haladt át Kék Drágakő a Virágkapun.

A Virágkaputól kétoszlopos fedett folyosó vezetett egy nagy, nyitott előcsarnokhoz, melynek közepén piros szántálfá állványos, szép terméskőlap ékeskedett, különös, tájképszerű erezéssel, gonosz szellemek elleni védfal gyanánt. Az előcsarnokon túl három kis pavilonon át vezetett az út a nagy belső udvarig, melyre az anyahercegnő ötszobás lakóépülete nyílt. Az épület ragyogó színekben pompázott, s oszlopain és tetőgerendázatán gazdag faragás volt látható. Az udvart minden oldalról oszlopos tornác szegélyezte, mely helyenként sziklák alatt vezetett át, s melyet számos tarka papagáj csipogása és kárálása töltött meg elevenséggel; ezek kalitkái mindenütt ott himbálóztak a falakon és az oszlopokon.

A szabadból a lakóépület középső termébe vezető lépcsőn több pirosba és zöldbe öltözött komorna ült. Az érkező közeledtére felállottak, mosolyogva és bókolva járultak Kék Drágakő elé, felvezették őt a lépcsőn, és „Itt van Lin kisasszony!“ kiáltással széthúzták a függöny csillogó zsinórjait. Kék Drágakő belépett, s egy asszonycsoporttal találta

szemközt magát, melyből ezüsthajú matróna lépett elő, jobbról és balról egy-egy szolgálólányra támaszkodva.

„Ez bizonyára nagymama“ — gondolta Kék Drágakő, s gyorsan le akart borulni előtte, illő alázattal. De az anyahercegnő megelőzte őt, s karját szélesre tárva, szívére ölelte a gyermeket.

— Én szívem, én májam te! Gyermekemnek húsa és vére! — kiáltotta olyan meghatottságtól elfúló hangon, amitől az egész teremben általános elcsukló zokogás és szipákolás kezdődött, s Kék Drágakő sem tudott küzdeni könnyei ellen. Mindenki körülötte tolongott, s mindenki szeretetteljes és vigasztaló szavakkal szólt hozzá. Végre összeszedte magát valamennyire, s akkor végrehajtotta, kötelességének megfelelően, az alázatos leborulást nagyanyja előtt. Ezután következett a bemutatkozás. „Ez itt az idősebb nagynénéd, ez a fiatalabbik nagynénéd, ez itt Csu sógornőd, elhunyt unokatestvérednek, Csia Csunak özvegye...“ Így ment ez egy darabig, miközben Kék Drágakő minden alkalommal egy lépést tett előre a megjelölt személy felé, és meghajolt annak köszöntésére.

— Jöjjön a három ku-niang!¹ — fordult ekkor környezetéhez az anyahercegnő. — Vendégünk megérkezésének tiszteletére ma nem kell tanulniuk.

Kis idő múlva megjelent három méltóságteljes idősebb asszony és hat fiatal szobalány kíséretében, a három kisasszony, unokatestvérei: Tavasz Köszöntése, Tavasz Virulása és Tavasz Búcsúzása. Az első középtermetű volt, telt alakú, jeges frissességű orcákkal, kis egyenes orrocskáját mintha libahájból formálták volna: bájos jelenség. A második karcú, keskeny csípőjű, kissé csapott vállakkal, arca kerekded, mint egy kacsatójas, tökéletes ívű szemöldökök alatt két megbabonázó pillantású, lélekteli szemmel: szokatlan jelenség. A harmadik alakra és arcvonásokra nézve egyaránt túlságosan kialakulatlan még ahhoz, hogysem ítéletet lehetett volna formálni róla. Mindhárman egyszerűen és egyformán voltak öltözve, s egyforma melltüket és karkötőket hordtak.

Mikor a bemutatkozás végére értek, leültek, teát ittak, és elkezdték Kék Drágakőt részvétteljes kérdésekkel ostro-

¹ kisasszony, a család hajadon lányai

molni. Mi baja volt édesanyjának, milyen orvosságokkal kezelték, hogyan zajlottak a gyászünnepek, ilyesmiket és ehhez hasonlókat kérdezgettek tőle. A nagyanya se-hogy sem tudott megbékülni azzal a gondolattal, hogy legkedvesebb gyermeke őt megelőzve tért meg a boldogult lelkek közé. Akkor aztán az általános figyelmet a család új hozzátartozójának személye maga kötötte le. Tizenkét évéhez képest feltűnően higgadtan és érettnek találták. Alakja annyira törekeny volt, hogy még öltözéke könnyű terhének viselésére is alig látszott elég erősnek. Mégis, finom, sápadt arca felett az életvidámságnak és az érzékek örömeinek valami sajátos csillogása derengett. „Sápkór” — gondolta magában mindenki.

— Betegnek látszol. Nem teszel semmit betegséged ellen? — kérdezték tőle.

— Kora gyermekkorom óta mindig beteges voltam, s amióta csak az evőpálcákkal bálni tudok, orvosságot is szedek. Az ég tudja, hány orvos kezelt már, de nem segített semmi. Visszaemlékezem, hogy amikor hároméves voltam, egy mocskos, rút vándorszerzetes el akart vinni hazulról, és apácakolostorba akart zárni. Szüleim szembeszegültek akaratával. Akkor azt mondta, hogy otthon sohasem leszek egészséges, minthogy az elkerülhetetlen mindennapos házi bosszúságok és gondok ártanak nekem. Apámon és anyámon kívül nem szabad más rokonsággal érintkeznem, ha jó egészségben akarok lenni. Persze, senki emberfia nem vette komolyan ennek a mocskos, bolond barátnak a fecsegését. Bajomat kezdettől fogva a nagy gyógyerejű ginszenggyökérrel és vérerősítő labdacsokkal kezelem.

— Helyes — mondta a nagyanya. — Ezek nálunk is kipróbált háziszerek, s gondom lesz rá, hogy szokott adagodat naponta megkapjad.

Mondatát még be sem fejezte, amikor a park felől nevetés és fecsegés hangjai hatoltak be, aztán csengő női hangot hallott Kék Drágakő, mely így szólt:

— Ejnye, akkor alaposan elkéstem magas látogatónk köszöntésével.

Míg Kék Drágakő azon töprengett, vajon ki lehet az, aki a tiszteletreméltó családfőt körülvevő kimért, ünnepélyes légkörbe ennyire fesztelenül és a formákra nem ügyelve merészkedik betoppanni, több szobaasszony és szobalány

kíséretében elegánsan öltözött, ékszerektől, csillogó, tündérszép fiatal nő lépett a terembe, cinóber ajkait sugárzó mosolyra nyitva. Kék Drágakő sietve felemelkedett helyéről.

— Őt még nem ismered — mondta neki az anyahercegnő mosolyogva. — Ő a mi híres, tréfás kedvű, vadóc kis házimanónk, életünk nélküle egykedvű és unalmas volna. Nevezd csak egyszerűen Főnixnek!

— De még igazi nevét sem ismerem — szólt Kék Drágakő zavartan.

— Lien sógornőd ő. Leánynevén Főnixnek hívják — világosították fel többfelől is. Most már tudta, kiről van szó. Erről a sógornőről édesanyja gyakran mesélt. Hiszen ez volt Cseng nagybácsi feleségének, a Vang lánynak szép és okos unokahúga, Csia Liennek, Ső herceg második fiának fiatal felesége. Miután az előírt köszönéseket innen s túl egyaránt végrehajtották, Főnix bizalmasan kézen fogta a fiatal lánykát, s egy ideig egészen fesztelenül vizsgálgatta, tetőtől talpig szemügyre vette. Azután visszavezette helyére, az öreg hercegnő oldalára, s maga is mellé telepedett.

— Micsoda finom, törékeny emberpalánták vannak a földön! — fordult az öreg hölgyhöz. — Sohasem hittem volna, ha nem győződöm meg az imént a saját szememmel. Szegény kis mejmej, hogy olyan korán el kellett veszítenie az édesanyját!

Zsebkendőjével szárogatta a szemét, hogy felitasson néhány könnyet.

— Csak nem akarsz bennünket te is könnyekre csábítani? Csak az imént száradt meg a szemünk — tréfált a nagyanya. — Vendégünket kimerítette a hosszú út, s amúgy is gyöngé idegzetű. Inkább ne érzünk többet ehhez a fájó ponthoz, s hagyjuk a múltat.

Főnix asszony engedelmeskedett, s szokott mosolygós arcát sietve újra magára öltötte.

— Öreg nagyanyónak igaza van, s az engedetlen gyermek verést érdemel — mondta, s mulatságos arckifejezéssel nyújtotta oda liliomszeplőit, mint egy iskolás gyermek, ki a nádpalcát várja. Aztán újra gyöngéden kézen fogta Kék Drágakőt, s mindenféle kérdésekkel ostromolta, melyek korára, egészségére, tanulására, kedvenc ételeire és kedvenc játékaire vonatkoztak. Remélhetőleg jól érzi majd magát, s nem lesz honvágya, ha pedig valamit hiányolna, vagy valamire

szüksége lenne, ne az együgyű szobaasszonyokhoz és szobalányokhoz forduljon, hanem egyenest hozzá, Főnix sógornőjéhez.

— Behozták Lin kisasszony holmiját? — fordult kíséretéhez. — És Jangcsouból hozott szolgálói részére a szobákat berendezték-e lakályosan?

Vendégét előzékenyen teával és lepénnyel kínálta, aztán Cseng nénjével rögtön olyan gyakorlati dolgokról kezdett beszélni, mint a háztartás pénzügyei és a ruhatár. Kék Drágakőnek nyomban az a benyomása támadt, hogy az egész nagy háztartásnak sógornője a lelke.

Ehhez a fogadtatáshoz járult még egy-egy bemutatkozó látogatás a nagybácsiknál, Sőnél és Csengnél. A Virágkapunál Kék Drágakő Ső nagynéni oldalán beszállt egy nagy, nyitott, sötétkék színűre lakkozott, világoskék mennyezetrel ellátott guruló hintóba, melyet eleinte szolgák, azután külön erre idomított, szokatlanul puha járású öszvérek húztak. Mert a két nagybácsi lakóterületéig hosszú volt az út, számos udvaron és jó néhány kapu alatt kellett áthaladni. Végül is megállt a hintó, Ső néni kézen fogta Kék Drágakőt, s egy fogadóterembe vezette. Kék Drágakő úgy vélte, hogy a hatalmas lakótelepnek ez a része valaha a parkhoz tartozhatott, annyira romantikusan, facsoportok és sziklás részek közé ágyazva helyezkedtek el a díszesen és választékos stílusban épített épületek.

Ső néni a férje után küldött a könyvtárba, a herceg azonban rosszullette hivatkozva kimentette magát. Unokahúga érezte magát itt csak egészen otthonosan, s ne legyen honvágya. Egyenként véve valamennyi unokanővére igazán ostoba és együgyű teremtés, de ha valamennyien együtt lesznek, bizonyára jól fognak mulatni. S ha bármi is bánatáná, csak szóljon nyugodtan.

Hercegi nagybátyjának ezt az üzenetét Kék Drágakő állva hallgatta végig. Kis idő múlva aztán újra elköszönt, s öszvérek húzta guruló hintójába szállva, végeleáthatatlan ösvényeken Cseng bácsihoz vitette magát. Ámulva jártatta körül pillantását. Milyen nagyszerű és különös dolgok voltak itt láthatók! Kilenc egymásba fonódott aransárkányból formált állványon állott itt egy nagy, magas tábla, melynek azúr alapján három nagy arany írásjegy hirdette, hogy itt van a Dicsőség és Áldás Csarnoka. Mögötte a falon felirat

azon nap megjelölésével, amelyen az Ég Fia Jung-kuo első hercegét megtisztelte, nekiajándékozva ezt a táblát. Amerre csak nézett, mindenütt művészi tárgyakat látott, amelyekbe a császári név írásjegye volt vésvé. Emitt egy piros szantálfa asztalon, melybe kígyómintát faragtak, három láb magasságú, ősrégi, zöld patinával bevont háromlábú áldozati rézüst díszelgett. Amott aranyból ötvözött dízserlegek ragyogtak, itt meg áttetsző kristálycsészek csillogása ötlött szembe. A falak mentén tizenhat, drága cédrusfából faragott karosszék sorakozott. De Kék Drágakőnek egyáltalán nem jutott ideje az itt felhalmozott kincseket mind megtekinteni. Hamarosan továbbmentek, ki a reprezentációs csarnokoktól, egy közvetlen mellette, tőle keletre fekvő, jó ízléssel és kényelmesen berendezett lakószobába. Itt aztán nem hiányoztak a nyugalmas díványsarkok, melyeket ülőpárnák és hátpárnák béleltek, puha támlásszékek, szőnyegek, lakkozott teaasztalok, rajtuk felszolgálásra készen az összes szükséges edényekkel, lábzsámolyok, füstölőcsészek, melyeknek kékes, pecsétírászerű füstkarikái a termet fűszeres illatokkal töltötték meg, versenyre kelve a virágokkal, melyek egy szép nő alakjára formált vázát díszítették.

Nem messze az ablaktól széles, fűthető cserépdívány állott, külföldről hozott élénkpiros bársonytakaróval fedve. Egy alacsony díványasztalka, melyet a középre állítottak, s mely könyvekkel és teasedényekkel volt tele, ezt a díványt két részre osztotta. Jobbra és balra tőle kényelmes hátpárnák és puha, piros selyemmel borított, aranyárnányokkal hímes nyugvópárnák hívogatták az embert, hogy odakuporodjék.

A dívány jobb oldalán Cseng néni hevert. Barátságos kézmozdulattal tessékelte belépő unokahúgát, hogy kényelmebe helyezze magát a bal oldalon. De Kék Drágakő megállapította magában, hogy ezen az oldalon és ezeken a párnákon, vánkosokon máskor kétségkívül a háziúr szokott pihenni, s hogy ilyenformán illetlen dolog volna részéről, ha ezt a helyet foglalná el. Azért hát szerényen egyszerű, szövethuzatú székre ült le a dívány közelében, és háromszori rábeszélés kellett hozzá, míg végül is átült a néni mellé.

— Nagybátyád ma ájtatosságát végzi, és böjtöl a templomban — kezdte a néni. — De hamarosan visszajön, és akkor üdvözöl téged. Addig is általam üzent neked néhány szót. Három unokanővéred mind értelmes, jól nevelt lány. Együtt fogtok szépen tanulni, varrogatni, hímezgetni, vidám játékokkal is együtt fogjátok tölteni az időt, s gondolom, jóban is lesztek egymással. De van itt még valami, ami bennünket, szülőket nyugtalanít. Van egy fiunk is, ördögi teremtés, igazi lidérce és gyötrő szelleme a háznak. Ma ő is a templomban van, hogy egy fogadalmát váltsa így valóra. Estefelé azonban újra itthon lesz, s akkor látni fogod. Szeretném, ha jó előre tisztában volnál a dolgokkal. A legjobb az lesz, ha úgy bánsz vele, mint unokanővéreid, lehetőleg nemigen ügyelsz rá, és békében hagyod.

Kék Drágakő emlékezett rá, hogy anyja gyakran emlegette egy unokaöccsét, ki jádekővel a szájában született, kissé furcsa, különös fickó; ahelyett hogy könyvek mellett üldögelne, a nők szobáiban cselleng, és ott mindenféle haszontalanságokat művel; nagyanyja azonban mindezek ellenére nagyon kedveli és kényezteti, úgyhogy senki sem mer kemény kézzel nyúlni hozzá.

— Ó, ugye arra az unokafivéremre gondol, néni, aki kővel a szájában jött a világra? — kérdezte mosolyogva. — Anya sokat mesélt róla. Pao-jünek hívják, és egy évvel idősebb nálam, ugye? Anyámnak az volt a véleménye, hogy csak egy kissé könnyelmű és játékos természetű, de nővéreivel szemben egyébként nagyon rendes és illedelmes. Nos hát, én itt főképpen unokanővéreimmel leszek együtt, és nyilván ritkán lesz alkalmam arra, hogy ezzel az unokafivéremmel találkozzam, és ostobaságokra indítsam. Hiszen a ház olyan terjedelmes.

— Ó, ne mondd ezt! — válaszolta Cseng néni nevetve. — Az az átkozott kölyök nem érzi jól magát leánytársaság nélkül, s megtalál téged, még ha te nem is keresed őt. Amíg a lányok nem ügyelnek rá, addig egészen türhetően viselkedik. De az ő szájukból egyetlen fölösleges szó is elegendő ahhoz, hogy féktelenségében a legvadabb dolgokat vigye végbe. Hát ehhez tartsd magadat szépen! Ne engedd, hogy behálózzon mézédész beszédével, vagy hogy megfélemlítsen bolondos tombolásával!

Egy szolgálólány lépett be, és jelentette, hogy az öreg tajtaj² vacsorához kéreti őket, Cseng néni kézen fogta unokahúgát, s kilépve egy hátsó kijáraton, kanyargós ösvényeken vezette őt át az ebédlőbe. Útközben azonban megállott, s egy díszes, három részre osztott, déli oldalán verandával szegélyezett lakóépületre mutatott.

— Itt lakik Főnix sógornőd — mondta mosolyogva. — Itt bizonyára gyakran megfordulsz majd. Ha valamire szükséged van, fordulj csak hozzá!

Jó néhány forduló után végre egy átjárópavilonon haladtak át, s az anyahercegnő lakóterületének hátsó kertjében találták magukat. Az ebédlőben már várt reájuk az anyahercegnő. Mint vendég, Kék Drágakő kénytelen volt minden szerény szabadkozása ellenére a díszhelyen, nagyanyja balján helyet foglalni. Három szék üresen maradt a nagyanya jobbán és balján. Ezek tulajdonképpen Cseng néninek és két sógornőjének, Főnixnek és Csunak voltak fenntartva. Ma azonban hármuknak jutott a feladat, hogy a nagyanyának felszolgáljanak. Főnix sógornő minden fogás előtt új evőpálcikákat rakott elébe. Cseng néni szolgálta fel neki a levest, Csu sógornő pedig az egyéb fogásokat. Cseng néninek később oda kellett ülnie a jobbára. Külön asztalnál étkezett a három Tavaszlány. A vacsorát hallgatagon és ünnepélyesen fogyasztották el. A felszolgáló asszonyok és szolgálólányok, akik közül egyesek a tálakat hordták zajtalanul fel és le, mások pedig az előtérben álltak készenlétben, mosdótálakkal, törül- és kézikendőkkel, egyetlen köhintést vagy torokköszörülést sem hallattak. Kék Drágakőnek ügyelnie kellett, hogy alkalmazkodjék bizonyos új étkezési szokásokhoz. Így például rögtön étkezés után illatosított teát szolgáltak fel. Erőfeszítésébe került volna, hogy igyék belőle, mert otthon arra tanították, hogy közvetlenül evés után árt a teázás. Nos, a többiek példája még idejében felvilágosította, hogy ez a tea csak szájöblítésre volt rendeltetve.

— Ti, többiek, elmehettek. Én még szeretnék vendégnökkel egy kicsit egyedül beszélgetni — s e szavakkal a nagyanya berekesztette a vacsorát.

— Mennyire vagy az olvasás tudományával? — érdeklődött unokájától.

² nagyasszony, a család legidősebb asszonya vagy asszonyai

— Éppen átrágtam magamat a *Négy Könyvön* — válaszolta Kék Drágakő. — És mit olvasnak unokanővéreim?

— Ó, ők alig ismernek még néhány írásjegyet.

Odakünn megcsikordult a kavics, s kevéssel ezután jelentette is egy szobalány:

— Pao-jü jön.

Feszült várakozással tekintett Kék Drágakő a bejárat felé. A fiú pedig már be is lépett rajta. Igen kellemes meglepetést okozott a lánynak. Fején aranyhímes, tarka drágakövekkel díszített bársonysapkát viselt. Homlokát aranypánt övezte, két sárkányt ábrázolva, melyek egy gyöngy után kapdosnak. Feszesen simuló, sötétpiros, aranypillangókkal és tarka virágokkal telehímzett zekéjén tarka övet hordott, melyen viruló kalászokkal egybefonódó virágszálak voltak kimintázva. Zekéje fölé palakék japán atlaszköntöst terített, melyre nyolc virágcsomó volt hímezve, s melynek alsó szegélyén rojtok lógtak. Lábát kék atlaszcipőbe bújtatta. Arca sápadt volt, mint ősz közepén a hold, bőre üde, mint a reggeli harmatban ázott tavaszi virág, haja élesen rajzolódott ki a homlokán, mintha csak késsel metszették volna, szemöldöke ecset és tus műveinek látszott, orrának finom, lendületes vonása csupa nyaktörő vakmerőséget fejezett ki, szemében az őszi folyó hullámának nedves fénye csillogott, szája még rosszkedvében is mosolyogni látszott, tekintete még haragjában is meleg érzelmeket sugárzott. Nyakán kígyó alakú láncszemekből font aranylánc függött, és egy ötszínű selyemzsinór, melyen elől egy szép kő csüngött.

Kék Drágakőt mélyen megdöbbenette a fiú látása.

„Különös, mennyire ismerősnek tűnnek a vonásai! Mintha csak találkoztunk volna már valahol” — suhant át agyán a gondolat.

Az öreg hercegnő fogadta a fiú köszönését, s aztán felszólította, hogy üdvözölje anyját is, mire a fiú egy időre megint eltűnt.

Amikor később visszatért, sapkája nem volt már rajta. Feje tetején a haj körös-körül rövid, vörös fonalakkal befont varkocsokba volt szedve, melyeknek végei a fej közepén koronaszzerű pántba futottak össze. Tarkóhaja hosszú és lakkfeketén csillogó copfként fonódott egy zsinór köré, amelyen négy nagy gyöngy és a nyolc taoista szent jelvénye, így például kardot, fuvolát, lótuszvirágot ábrázoló nyolc arany-

függő függött. A kék köntös helyett most virágos, ezüst- és aranymintás atlaszkabátot viselt, mely alól fenyőzöld, virágos brokátselyem nadrág tűnt elő. Fekete harisnyás lába sötét-piros, vastag talpú atlaszpapucsba bújt. Tekintetében, ha lehet, most még több fény ragyogott, mint előbb. Arcának és ajkának természetes színe felülmúlta a púder és az arcfesték mesterséges hatását, tekintete csupa lelkesültség volt, szava csupa mosolygás. Lénye azonban leginkább szemöldökének harmonikus játékában jutott beszédes kifejezésre. Úgy tűnt, mintha mind a száz emberi érzelem székhelye szemének egyetlen szögletében lenne.

— Nem üdvözléd-e végre unokanővéredet? — bátorította kedvencét mosolyogva az anyahercegnő, mert a fiú, látszólag észre sem véve új unokanővérét, szép illedelmesen melléje ült le. Pedig hát észrevette, de mennyire hogy észrevette a lányt! Most aztán felállt, odalépett hozzá, s kezét melléhez emelve, könnyedén meghajtotta magát. Majd visszatért helyére, s onnan nézegette egy ideig a lányt merően és vizsgálódó pillantásokkal. Másnak találta, mint a többi lányt. Milyen ellentmondásbeli érzelmeket fejeztek ki vonásai! Két szemöldöke, ez a szemet finoman keretező két füstfonál, szorosan összeért, s mintha bánatot mutatott volna akkor is, amikor vidám volt. Érzésteli szemének pillantása akkor is komoly volt, amikor ő maga mosolygott. Szép volt, de szépségét a szenvedés köpenye takarta. Szemében mintha mindig könny csillogott volna. Milyen gyenge és szelíd a pihegése! Nyugalmában szinte egy vízben tükröződő virág nedves tükörckéhez hasonlított. Mozgásában széllegette ingó fűzfavesszőhöz volt hasonlatos.

— Bizonyos, hogy találkoztam már vele valahol — mondta maga elé beszélve és gondolatokba merülten Pao-jü.

— Miket beszélsz már megint összevissza! Hogyan találkozhattál volna vele korábban? — zökkenettette vissza a valóságba nagymama hangja.

— De... az arca... annyira ismerősnek tűnik nekem... olyan ez, mintha hosszú-hosszú távollét után ma viszontlátatnánk egymást — mormolta a fiú.

— Annál jobb, akkor hát jól össze fogsz vele férni — jegyezte meg mosolyogva az öreg hercegnő.

Pao-jü felállt, szorosan unokanővére mellé ült, s egy ideig megint figyelemmel méregette.

— Mejj-mejj, messzire tartasz már az irodalomban? — kérdezte aztán.

— Nem nagyon. Alig két éve tanulok, és még a kezdet kezdetén állok — felelte Kék Drágakő.

— Te is egy kővel a szájadban születted?

— Nem. Ilyen fura dolog aligha fordul elő valahol másodszor is.

Ártatlan megjegyzése valóságos dühkitörést váltott ki a fiúból. Letépte nyakáról a követ, s megvetéssel dobta a földre.

— Te rondaság, te! Mi közöm hozzád? — szidta a követ.

— Talán énemnek vagy egy darabja, valami eszes lény vagy talán, hogy az emberek olyan nagy ügyet csinálnak belőled! El veled! Terhemre vagy!

A szobalányok ijedten vették körül a felbőszült gyermeket. Egyikük felvette a zsinórt a kővel, s átnyújtotta az öreg hercegnőnek. A hercegnő sietve magához szorította unokáját.

— De fiacskám, hát uralkodj egy kicsit magadon! — szólt szemrehányóan. — Ám töltsd ki dühödet embereken, bánom is én! De hát mit ártott neked ez az ártatlan kő, önmagadnak ez a darabkája, hogy ilyen durván bánsz vele?

— Egyik nővérem se visel ilyen ronda követ. Ez az angyali unokanővérem se — zokogta. — Mégiscsak haszon-talan, gonosz dolognak kell hát lennie. Ki nem állhatom!

— Új unokanővéred is ilyen kővel jött a világra — fülentette a nagyanya, hogy megnyugtassa. — A követ kegyeletből együtt temette el az édesanyjával, akihez nagyon ragaszkodott, hogy énjének egy darabkája a halálban is együtt maradjon vele. Csupán szerénységből hallgatta el ezt előtted. Most pedig légy okos! Mit szólna anyád, ha megtudná, hogyan viselkedted?

A fiú elgondolkozva hallgatott, s hagyta, hogy nagyanyja a zsinórt a kővel saját kezűleg újra a nyakába kösse. Egy szobalány lépett be, s azt kérdezte, hol fog lakni a kisasszony.

— Pao-jüt hozzám akarjuk költöztetni. Helyette egyelőre Lin kisasszony fog talán a zöld pavilonba költözni. Később, ha a télnek vége, más szállást rendezünk be majd neki.

— Édes, jó nagymama — könyörgött Pao-jü —, hadd maradjak a Zöld Pavilonban! Alhatok én valamelyik oldal-szózában is. Amilyen hangos vagyok, megfosztanáak nyugalmadtól.

— Felőlem maradatsz — határozott a nagymama némi gondolkodás után.

Ettől kezdve a két unokatestvér együtt lakott tehát az öreg hercegnő lakóterületéhez tartozó Zöld Pavilonban. Mindkét gyermek mellett éjjel-nappal ott volt a maga kiszolgáló személyzete. Kék Drágakő magával hozta Jangcsouból a szobaasszonyát, Vang mamát, meg egy kis tízéves szobalányt, Hókacsát. Az anyahercegnő a kis Hókacsát túlságosan fiatalnak, Vang mamát pedig túlságosan öregnek találta a szolgálatra, s a maga személyzetéből unokája mellé osztotta be Kakukk szobalányt. Ezenkívül, akárcsak unokanővérei, kíséretként ő is fél tucat szolgálólányt kapott még könnyebb vagy durvább munkák elvégzésére. Pao-jünek egy idősebb szobaasszony, Li mama, és egy fiatalabb, megbízható és ügyes szobalány állott rendelkezésére. Ezt a szobalányt, aki az anyahercegnő különleges bizalmát élvezte, Gyöngyszemnek nevezték. Aznap éjszaka, amikor már az oldalsó szózában, ahol Pao-jü nyughelye állott, régóta csendes volt minden, Gyöngyszem szobalány a belső szózában még fényt látott, és beszélgetést hallott. Kíváncsian osont oda hálóköntösében. Kék Drágakőt az ágy szélén üldögélve találta, amint Kakukk szobalánnyal beszélgetett.

— Miért van a kisasszony még mindig ébren? — kérdezte csodálkozva.

— Foglalj helyet, nővérem! — tessékelt be őt Kék Drágakő barátságosan. Gyöngyszem is leült hát az ágy szélére. Aztán Kakukk szobalány beszámolt a történetekről. A kisasszony mindjárt az első este szívet tépően zokogott. Alig törölte meg a szemét, máris újra könnyek öntötték el. Végzetlenül volt, hogy a ház fiát mindjárt első találkozásukkor dühkitörésre ingerelte, s úgy tekinti magát, mint aki szerencsétlenséget hoz a házra.

— Kedves kisasszony, az ilyesmit nem szabad nagyon a szívére vennie! — mondta Gyöngyszem mosolyogva Kék Drágakőnek. — A jövőben, attól tartok, még sokkal vadabb és különcebb dolgokat is fog látni tőle. Ha ezt mind ennyire

a szívére venné, akkor a szíve, tartok tőle, egészen belebetegednék. Nem szabad ilyen érzékenynek lennie!

— Köszönöm, nővérem! Gondolni fogok erre — mondta Kék Drágakő kissé megnyugodva, s hamarosan sikerült elaludnia.

Amikor másnap Kék Drágakő unokanővéreivel együtt Cseng nénihez ment, hogy a szokásnak megfelelően jó reggelt köszönjenek, a nénit Főnixszel találták, élénk beszélgetésben egy rokoni levél miatt, amelyet kevéssel azelőtt hozott a városból két küldönc. Kék Drágakő csak félig értette meg, mi körül forgott a beszélgetés. Unokanővérei világosították fel: a levelet Vang nagybácsi, Cseng néni egyik bátyja küldte, s egy kínos ügyre vonatkozik, melybe közös unokaöccsük, Hszie Pan bonyolódott. A fiatal Hszie Pan, Cseng néni egyik nővérének fia, a család hatalmával hivalkodva, veszekedés közben megölette egyik vetélytársát, s tettéért most a jingtienfui prefektus előtt kell felelnie. Hogy mi is volt a helyzet ezzel a kínos ügygel kapcsolatban, s mennyiben tartozik ez a mi elbeszélésünkre, azt a következő fejezetből fogjátok megtudni.

NEGYEDIK FEJEZET

Egy szerencsétlen kislány a végzet akaratából szerencsétlen kérére talál. Az Uborkatemplom egy kis szerzetese a bíró szerepében tetszeleg

Amint már említettük, rehabilitációja után Jü-cun szerencsésen megkapta a jingtienfui prefektúrát, hála annak a pártfogásnak, amelyben őt a nagyúr, Lin, és annak sógora, Cseng részesítette. Mindjárt hivatala átvétele után egy gylkossággal kellett foglalkoznia, mely négy héttel azelőtt történt kerületében. Egy csinos rabszolganő megszerzése körüli viszály során az egyik vevő agyonverette vetélytársát. Vádlóként a meggyilkolt szolgája lépett fel. Kihallgatásakor a következőket jelentette ki:

— A meggyilkolt az én uram volt. Uram a rabszolganőt annak tulajdonosától, egy gyermektolvajtól szabályszerűen megvásárolta, s a vételárat is lefizette, de megegyezett vele,

hogy a rabszolganőt csak később, a harmadik napon fogja házába vinni, mert a kalendárium ezt a napot szerencsenapnak mutatta. Az a gazember gyermektolvaj azonban ezt a haladékot arra használta fel, hogy ugyanezt a rabszolganőt titokban másodszor is eladja, mégpedig egy Hszie Pan nevű embernek. Az én uram idejében értesült erről a vásárról, és felkerekedett, hogy elvegye a lányt a rabszolgakereskedőtől. De Hszie Pan, ez a durva fickó, családja hatalmában bízva, semmibe vette a törvényt és a jogot, s parancsára emberei erőszakosan megakadályozták uramat szándékának végrehajtásában, sőt fütykösökkel agyon is verték őt. A vétkesek aztán kereket oldottak a rabszolganővel, s azóta nyomtalanul eltűntek. Én magam már egy hónappal ezelőtt panaszt emeltem, azonban a te hivatali elődöd, uram, nem törődött az ügyel. Kérlek, kutattasd fel a gyilkosokat, s részesítsd őket a jól megérdemelt büntetésben, hogy az igazságosság fennmaradjon, és győzedelmeskedjék az ártatlanság a gonoszság felett.

Végighallgatván a vallomástevőt, Jü-cun haragosan sújtott öklével a bírói asztalra.

— Micsoda! Futni hagyják a gyilkosokat! Hogyan lehetséges az ilyesmi! — kiáltotta felháborodva. — Azonnal megíratom az elfogatási parancsokat, és poroszlókat menesztek a gyilkos rokonaihoz. Ha pedig a gyilkos hollétét jószántukból fel nem fedik, majd megismerkednek a kínvallatással is!

S már éppen nyúlt az ecset után, amikor észrevette, hogy a bírói asztalt körülvevő jamentitkárok közül az egyik feltűnően odahunyorít neki a szemével. Megértette, hogy a titkár nyilván valami fontosat akar közölni vele, letette az ecsetet, félbeszakította az ülést, és visszavonult titkos belső szobájába. Ott aztán négy szemközt vette elő a szóban forgó hivatalnokot.

— Ugyebár, öreg parancsoló, teljesen kiejteted emlékezetedből csekélységemet, amióta tisztséggel és méltósággal ruháztak fel? — kezdte az ravasz mosollyal. — Mindenesetre annak most már nyolc-kilenc esztendeje is van.

— Arcod valóban nagyon ismerősnek tűnik fel, de ebben a pillanatban igazán nem tudnám...

— Igen, igen, fényben sütkezve az urak nem szívesen emlékeznek vissza a fáradtságos kezdet szomorú idejére. De az Uborkatemplomra csak emlékszel még, uram?

Most már tudta Jü-cun, hova tegye ezt az embert.

— Persze, persze, hiszen te vagy az a tömjénfüstölő-tiszto-
gató fiatal szerzetes, aki akkoriban cellaszomszédom voltál az Uborkatemplomban. No, meséld, el, hogyan ment azóta sorod! — mondta nevetve, s hellyel kínálta a másikat.

A mostani jamentitkár azonban illedelmesen állva maradt, s röviden elmondta, hogy az Uborkatemplom leégése után eleinte fedél nélkül volt, majd hamarosan elszánta magát, haját újra megnövesztette, és minthogy torkig volt már a sivár és fagyos kolostori étellel, felcsapott jamenszolgának.

— De most már ülj le! — mondotta Jü-cun barátságosan, és lenyomta egy székre, míg az szerényen csak a szék szélére mert kuporodni. — Régi barátságokat, melyeket szegénysége és nyomorúsága idején köt az ember, később se felejtse el. Azonfelül itt az én magánszobámban vagyunk, s nem a hivatali helyiségben. Minek hát a ceremónia? Most áru-
ld el azonban nekem, miért intettél a szemekkel, amikor az elfogatási parancsot ki akartam állítani?

— Uram, amióta itt töltesz be hivatalt, még nem szereztél be érdekvédelmi listát?

— Mi az az érdekvédelmi lista?

— Manapság szokás tartományi hivatalnokok közt, hogy titkos listát vezetnek a hivatali körzetükben illetékes, különösen kimagasló, gazdag és befolyásos polgárokról, mindenekelőtt a felövezettekről, vagyis volt magas hivatalnokokról, akik jelentős összeköttetésekkel rendelkeznek kormánykörökben. Hozzáértő tartományi hivatalnok óvakodni fog attól, hogy ezeknek a tekintélyes embereknek valamiképpen kellemetlenséget okozzon, mert hivatalát, sőt bizonyos körülmények között életét tenné kockára. Innen az érdekvédő lista elnevezés. Az a Hszie Pan is egyike a kerület kimagasló embereinek, akit nem szabad ingerelni. Ezért nem tett hivatali elődöd sem lépéseket ebben a gyilkossági ügyben, jöllehet Hszie Pan vétke-
ssége világosan bizonyítva van.

Zsebéből beszéd közben előhúzott egy összehajtogatott cédulát, melyet személyesen vezetett a maga számára. Jü-cun látta, hogy a cédula a kerület legelső család-
jainak neveit tartalmazza, s az egyes nevek mellett köznyelven fo-

galmazott lapszéli megjegyzésekben található, amit a nép mondott a kérdéses családokról. Egyebek közt ott olvashatta a Csia, Si, Vang és Hszie neveket is.

— Ez a négy hatalmas család — magyarázta neki a titkár — rokonságban és sógorságban van egymással, s így jóban-rosszban szövetségesek. A bántalom, amit az egyik családnak okozol, mind a négyet érinti, a tisztesség, amelyben az egyiket részesíted, megtiszteli a másik hármát is. A gyilkos, Hszie Pan, ezen az erős családi hátvédén kívül még hívei befolyásos, messze ágazó táborával is rendelkezik az udvarban és a tartományban egyaránt. Ha tehát most táborra ellen elfogatási parancsokat akarnál kiadni, ugyan hány embert kellene tulajdonképpen becsuknod?

— Hm, így persze másként fest a dolog. De hát milyen magatartást tanúsítsak akkor ebben az ügyben? Feltehetően jól tudod, hol tartózkodik a gyilkos?

A titkár ravaszul mosolygott.

— Ha őszintének kell lennem, öreg parancsoló, nemcsak a gyilkos tartózkodási helyét ismerem, hanem az ügyben érintett többiekéről, az áldozatról, a rabszolgakereskedőről és a rabszolganőről is vannak bizonyos értesüléseim. Ha türelemmel meghallgatsz, pontosan elmesélem neked az egész dolgot.

Az áldozatot Fengnek hívták, kishivatalnoki családból származott, és szülei halála után, minthogy nem kellett testvérekkel osztozkodnia, túrhetően meg tudott élni apai örökségéből. Ez a húszesztendős fiatalember a természet szeszélye következtében tulajdonképpen nem volt nőbarát, hanem szívesebben szőtt kapcsolatokat férfikkal. Amikor szerencsétlenségére azt a gyermektolvajt és rabszolgánykáját vezette útjába a Gondviselés, valószínűleg egy olyan gonosz-tettét akarta vele levezekeltetni, amelyet valamelyik korábbi életében követett el. Mindenesetre, szokása ellenére, már az első pillantásra belészeretett a rabszolganőbe, elhatározta, hogy ágyasává teszi, és megfogadta, hogy a jövőben nem érintkezik többé férfikkal. A bolond olyan nagy súlyt helyezett erre a dologra, hogy a lány hazavezetésére még szerencsenapot is kikeresett a kalendáriumból, és pedig az üzlet megkötése és a vételár kifizetése utáni harmadik napot.

A ravasz kereskedő ezt az időközt várakozás ellenére arra használta fel, hogy a lányt készpénzért még egyszer eladja,

mégpedig Hszie Pannak. Mielőtt azonban a kétszeres váltással odábbállhatott volna, a két vetélytárs keze közé került, akik közül egyik sem akarta pénzét visszakapni, és mindkettő birtokába akarta venni a lányt, s emiatt őt együttesen félholtra verték. A két vetélytárs aztán egymásnak esett. Minthogy Hszie Pannak sok szolgálja volt, ő volt főlényben. Emberei a szerencsétlen Fenget addig ütötték-verték, amíg el nem kékült, és moccanni sem tudott már. Három nappal később aztán meghalt. Ellenfele pedig, zsákmányával és csatlóshadával, sietség és kapkodás nélkül, a fővárosba vonult, nem menekültként, hanem mint valami ártatlan utazó, nyíltan és teljes lelki nyugalommal, mintha mi sem történt volna. De most jön az, ami a történetben a legérdekesebb. Mit gondolsz, uram, ki volt az a rabszolgalány?

— Honnan tudjam?

— A kis Lótusz, annak a Si-jinnek a lánya, aki az Uborkatemplomban eltöltött időkben olyan nagy barátod és jótevőd volt!

— Ne mondd! De hiszen alig volt még ötéves, amikor a lámpások ünnepe estéjén ellopták. És a tolvaj csak most, nyolc év után adta volna el?

— A gyermektolvajok az elloptott lányokat tizenkét-tizenhárom éves korukig maguknál tartják, és felnevelik, s aztán az országnak valamely más részében viszik piacra. Így az is, aki a kis Lótuszt ellopta, nyolc esztendeig rejtegette szucsoubeli búvóhelyén, és itt Jingtienfuban vitte piacra. Nem tévedek, teljesen biztosan felismertem a lányt. A tolvaj ugyanis itt-tartózkodása alatt a kicsivel együtt véletlenül ugyanabban a házban bérelt lakást, amelyikben én lakom...

Hiszen mi, uborkatemplombeli szerzetesek, élénk baráti, jószomszédi érintkezést tartottunk fenn a kis Lótusszal. A gyermek, aki bizalommal viseltetett irántunk, naponta átjött az Uborkatemplomba, nap mint nap játszottunk vele, és minden módon szórakoztattuk. Ezért az arca egészen pontosan emlékezetembe vésődött. Bár az évek folyamán vonásai továbbfejlődtek, és szép arányok tekintetében is nyertek még, nagyjából-egészéből mégis változatlanok maradtak. Azonkívül anyajegyéről is felismertem, egy rizszem nagyságú májfoltocskáról a két szemöldöke között, az orrnnyereg felett

Egy ízben, amikor a rabszolgakereskedő eltávozott hazulról, és a lány egyedül volt otthon, bementem hozzá, és keményen faggatni kezdtem. Persze, nem nagyon akart színt vallani. Neki beszélnie nem szabad, mert akkor verést kap, mondta nagyon ijedten, s kitartott amellett, hogy a tolvaj apja neki, aki szorult helyzetében kénytelen őt eladni, hogy adósságait ki tudja fizetni. Amikor aztán továbbra is kérdésekkel gyötörtem, sírni kezdett, s azt mondta, kora gyermekkorára nem tud már visszaemlékezni. Később azonban mégis elárulta magát. Azon a napon, amelyen a fiatal Feng megvásárolta, az ajtónál hallgatóztam, és egy repedésen át belestem a szobába. A rabszolgakereskedő megitta a gyermekvásárra az áldomást, s alaposan lerészegedett. Abban a hiszemben, hogy senki sem figyel rá, a lány megkönynyebbülten felsóhajtott, s a következő mondat szaladt ki a száján: „Ma végre ki van egyenlítve tartozásom, amelyet egy korábbi léteimből hoztam magammal“. Amikor megtudta, hogy kérője csak három nap múlva fogja magával vinni, öröme szomorúságra fordult.

Kilestem a legközelebbi alkalmat, amikor megint egyedül volt, s odaküldtem hozzá a feleségemet, hogy vigasztalja. Feleségem azt mondta neki: az a körülmény, hogy a fiatal Feng szerencsenapot vár ki, amelyen őt hazavigye, már maga is mutatja, hogy a fiúnak őszinte és komoly szándékai vannak vele, s a lányt nem rabszolgának, hanem feleségnek akarja tekinteni. És ha a fiú, akit egyébként asszonygyűlölőnek ismertek, most ilyen tenger pénzt áldozott érte, úgy bizonyára nagyon szerelmes már belé.

Várja csak ki a három napot, akkor majd üt boldogságának órája, meleg otthonhoz jut, és kellemes élete lesz. Erre aztán megnyugodott.

Ki gondolta volna, hogy egészen másként fordul minden? A következő napon ez a csirkefogó rabszolgakereskedő újra eladta a szerencsétlen teremtet, és pedig annak a Hszie Pannak! Adták volna el bárki másnak, még csak megjárta volna valahogy. De hogy éppen ez a féktelen és durva korhely legyen az ura, akit a nép szerte mindenütt „vad, rabló nagyúr“ néven ismer! Az ütlegek olyan sűrűn hulltak a szerény lányra, mint az őszi lomb, s aztán félholtra váltan cipelték magukkal. Szerencsétlen kérője, a fiatal Feng, igazán

szomorú sorsra jutott. Hiába örült, s hiába áldozta pénzt és életét!...

Jü-cun nagyot sóhajtott.

— Szegények! Ki tudja, mit vétettek egy korábbi életükben, hogy most így kell bűnhődniük! Mert a lány is sajnálatra méltó. Bár első kérője távolról sem nyújthatta volna neki azt a fényűzést és jólétet, amiben most a másodiknál részesül, másrészt viszont itt jó néhány asszonnyal kell majd osztoznia egy elkényeztetett, szeszélyes élvhajász kegyein, s az első házában az egyetlen, az úrnő lett volna. De mit használ az utólagos bölcselkedés? Számomra pillanatnyilag az a fontos, hogy valami okos elhatározásra jussak.

— Nagy jó uram, hiszen annak idején, ott az Uborka-templomban, olyan értelmes, világos fejű ember voltál, úgy-hogy most, több évi hivatali gyakorlat után, egy ilyen elhatározás nem szabadna számodra nehéz legyen. Hiszen mostani hivatalodat csakis annak a támogatásnak köszönheted, amelyben téged a Csia és Vang család részesített, ezek pedig Hszie Pan érdekszövetségébe tartoznak. Talán az ár ellen akarsz úszni, és jötevőidnek bosszúságot okozni? Azt tanácsolom, intézd el az ügyet szépszerével, hogy a jövőben is félelem nélkül járulhass jötevőid színe elé!

— Hm, ez érthetően hangzik. Mindazonáltal itt egy ember-életéről van szó. Szabad-e nekem azt a bizalmat, amelyet az Ég Fia helyezett belém, pártossággal és részrehajlással viszonzanom?

— Elméletben talán igazad, van, uram. A gyakorlatban azonban ilyen erkölcsi megfontolásoknak manapság, sajnos, nemigen lehet helyt adni. A bölcs alkalmazkodik, hangzik a régi mondás. A bölcs békés megoldásra törekszik, és kerüli a rút viszálykodást, tartja egy másik, jól bevált szabály. Ha szigorúan tartanád magadat a szabályokhoz, hivatalodat hamarosan elveszítenéd, s így egyáltalán nem lennél többé abban a helyzetben, hogy az Ég Fia bizalmát igazoljad, sőt, fejedet is kockára tennéd.

Jü-cun gondolkodott egy kicsit.

— No jó, véleményed szerint hát mit kell tennem?

— Van egy kitűnő tervem. Amikor holnap folytatod a tárgyalást, uram, játszd meg a szigorú, kérlelhetetlen bírót, kiabálj, tombolj és bocsáss ki elfogatási parancsot a gyilkos Hszie Pan ellen, végre azonban ne hajtasd, hanem az ellenfél

megnyugtatósa végett itteni háznépének néhány alárendel-
tebb emberét fogasd el és hallgasd ki. Hátad mögött én eze-
ket az embereket felkeresem börtöncellájukban, s megértetem
velük, hogy az ügy nem is olyan veszélyes számukra, és hogy
kihallgatásukkor jelentsék ki, hogy uruk, a gyilkos Hszie
Pan, időközben hirtelen támadt betegségben meghalt. Arról
is gondoskodni fogok, hogy a Hszie család fejei és az illetékes
városkerület előljárói halotti bizonyítványt állítsanak ki, s
azt nekünk eljuttassák.

Az ügy további tárgyalása során, hogy a nép közt esetleg
lábra kelő szóbeszéd elejét vehesd, ezenfölül egy kis szellem-
idézt is játszol majd, mesterkedsz kicsikét hamvasztóoltár-
ral és varázspálcákkal, a holtak megidézt szellemeire pe-
dig ki fogod jelenteni, hogy korábbi életükben ellenségek vol-
tak; s egy szoros ösvényen szembeálálkozván, kölcsönösen
kiirtották egymást. A gyilkos Hszie Pant az agyonvert Feng
bosszúálló szelleme álnok betegséggel sújtotta, és az ugyan-
csak meghalt.

A gyilkosságért ilyenformán már megtörtént az engesz-
telés, s eltekintve annak szükségességétől, hogy a csaló lány-
kereskedőt megbüntessék, a hatóságnak nincs oka az ügyet
továbbfolytatni.

Ha akarsz még valamit tenni, a Hszie családot ítéletben
kártérítésre kötelezheted, amelyet a meggyilkolt hozzátar-
tozóinak fizessenek, úgy, hogy azok ebből fedezhessék a te-
metéssel járó költségeket. A Hszie család gazdag. Mit sem
számít neki, hogy kifizessen ötszáz vagy akár ezer unciát.
A meggyilkolt hozzátartozói jelentéktelen kisemberek. Örül-
ni fognak, ha kapnak egy csinos összeget, s tartani fogják a
szájukat. Mit szólsz e tervecskéhez?

— Lehetetlen — háritotta el nevetve Jü-cun. — De a-
zért át kell még gondolnom a dolgot.

Nos, anélkül hogy túlságosan sokat töprengett volna,
végül mégis a terv mellett döntött. S aztán pontról pontra
végre is hajtotta, egészen tanácsadója sugalmazása szerint;
az eredmény pedig az lett, hogy szóbeszéd a nép között nem
keletkezett, és mindkét fél elégedett volt. A végén egy-egy
írást intézett a gyilkos befolyásos nagybátyjához, Csia Cseng
úrhoz és Vang Ce-tung tábornagyhoz, közölvén velük, hogy
az eljárás nagyrabecsült unokaöccsük ellen kielégítő elinté-
zést nyert, és hogy részükről semmi további aggodalomra

nincsen ok. Igazság és törvény kicsúfolásával tehát, hála a ravasz ötletnek, amelyet az Üborkatemplom volt szerzetese szolgáltatott, szellemes módon kiiktattak a világból egy kínos jogi esetet.

Jü-cun pedig attól kezdve zavarónak és kellemetlennek érezte a kényelmetlen cinkostárs közelségét. Kínos volt számára a gondolat, hogy az egykori szerzetes kifecsegheti titkát, és meggondolatlan locsogással köztudomásúvá teheti az emberek előtt nagy tekintélyű prefektusának homályos, szegényes múltját. Felhasználta tehát az első adódó alkalmat, amikor a titkár valami hivatali mulasztást követett el, hogy őt kerületének egyik távoli állomására helyezze át. Jü-cun úrról azonban elég egyelőre. Beszéljünk most Hszie Panról.

Bár olyan családból származott, amelyben nemzedékről nemzedékre öröklődött a magas műveltség levegője, mint korán özvegyé lett anyjának egyetlen fiát, kora gyermekségétől fogva elkényeztették és elkapatták, nékülözött minden komoly fegyelmet és irányítást, s csak egészen felületes tudással rendelkezett. Kedvező, régi összeköttetések révén, melyeket elődeinek köszönhetett, és hála a milliós vagyonnak, amelyet örökölt, mégis megszerezte magának a császári udvari ruhatár kiváltságos bevásárlójának jól jövedelmező állását, de eltekintve attól, hogy nevét feljegyezték a szállítók pénzügyminisztériumi nyilvántartásába, s ő onnan rendszeresen húzta illetményeit, szolgálati kötelezettségeinek tényleges gyakorlását, minthogy mit sem értett üzleti ügyekhez, ügynökeire és bizalmi embereire bízta. Ő maga teljesen szenvedélyeinek élt, és idejét kakasviadalokkal, lóversenyekkel, vadászatokkal és részeg dáridókkal ütötte agyon. Pazarló volt és élvhajhász, féktelen, durva fickó, faragatlan viselkedésű és nyegle modorú.

Anyja, aki édestestvére volt Vang Ce-tung fővárosi tábornagynak és a Jung-kuo palotabeli Cseng úr feleségének, negyvenéves volt, és egyetlen fián kívül még egy lányt szült, Pao-csajt, Drága Boglárt. Puha, kerekded szépségével Pao-csaj számára csiszolt fényes acháthoz hasonlított. De csiszoltsága nemcsak külsőleg volt tökéletes. Hála a tanulásban tanúsított buzgóságának és annak a gondos nevelésnek, amelyben elhunyt apja már kora gyermekségétől részesítette, műveltségben tízszeresen is felülmúlta bátyját, Hszie Pant.

Minthogy azonban észrevette, hogy özvegy édesanyja nem talált használható támaszra a félresikerült legidősebb gyermekben, az utóbbi évek során könyveit gyakorlati házi teendőkkel cserélte fel, s mint derék, lelkiismeretes lány, könynyíteni igyekezett édesanyjának a háztartási gondok terhét.

Kiemelkedő erényei és előnyös tulajdonságai miatt hamarosan felfigyeltek rá, és rákerült azoknak a lányoknak a listájára, akiket a nemesi és mandarin-osztály tekintélyes családjaiból évente birodalomszerte kiválasztottak, hogy őket az udvarnál bemutassák, s aztán vagy a császári ágyasok, vagy pedig a császári hercegnők palotahölgyei sorába emeljék őket. Mert az Ég Fia, aki ez idő szerint uralkodott, nagyra becsülte Kung-ce mester magasztos tanításait és bölcs írásait, s azt kívánta, hogy udvarában a császári hercegnőket előnyösen befolyásolja és mintaszerű magatartásra buzdítsa a kánoni könyvekben járatos palotahölgyek társasága.

Ha most Hszie Pan arra az elhatározásra jutott, hogy nővérét elkíséri a császári rezidenciára, akkor erre a döntésre három ok indította. Először is, ebből az alkalomból fel akarta keresni fővárosi rokonságát, másodsor, tisztelgenni kívánt a szolgálatilag illetékes főhatóságnál, tehát a pénzügyminisztériumban, harmadszor pedig, és ez volt a döntő indíték, szórakozni kívánt. Mert régi kívánsága volt, hogy megismerje a híres fővárost, melynek fényéről és könnyed életéről annyi sok jót hallott.

Megtették már az összes úti előkészületeket, becsomagolva állt a sok láda az úti holmival és a barátoknak s rokonoknak szánt ajándékokkal, kikeresték már a kalendáriumból az elindulásra alkalmas szerencsenapot, s ekkor, közvetlenül az elindulás előtt történt az az eset a leánykereskedővel, amelynek során a szerencsétlen Feng életét vesztette, a kis Lótusz pedig Hszie Pan birtokába jutott. Akkor aztán házát néhány öregebb, kipróbált emberének gondjaira bízva, Hszie Pan a kitűzött napon útnak indult a fővárosba, édesanyjával, testvérével, ágyasaival és szolgánépével együtt. A gyilkosság a legkisebb mértékben sem izgatta fel, számára ez csekélység volt, amit könnyen el lehet intézni néhány marok mocskos pénzzel.

Hszie asszony eredetileg azt tervezte, hogy a fővárosban fivérénél, Vang tábornagnál fog megszállni. De még mielőtt

elérték volna a császári székhely falait, az utasok értesültek róla, hogy Vang urat éppen akkor nevezték ki a Kilenc Tartomány Birodalmi Tábornagyává, s parancsot kapott, hogy felülvizsgálat végett haladéktalanul utazzék a határra. Erre a hírrre Hszie Pan titokban fellélegzett. Megszabadult tehát nagybátyja terhes tekintélyétől és felügyeletétől, s vidám kiruccanásaihoz a legpompásabb mozgásszabadsággal fog rendelkezni, mondta magában, s dicsérte az Eget, hogy ennyire kívánságai szerint rendezte a dolgokat. A megváltozott helyzet persze családi tanácskozást tett szükségessé.

— Küldjük előre néhány emberünket, hogy gyorsan rendezzék be nekünk valamelyik házunkat, hiszen ügyis kihasználatlanul állnak évek óta — javasolta a fiú. Édesanyja ellenezte a dolgot.

— Minek a sok hercehurca? Hát miért van nekünk rokonságunk? Megszállhatunk akár Vang fivéremnél, akár pedig Cseng sógoromnál. Van elég hely a Jung-kuo palotában. Később aztán még mindig átköltözhetünk valamelyik házunkba.

— Vang bácsinál a határra való leutazás előkészületei folynak, házában most nagy a felfordulás. Így hát meglehetősen tapintatlan volna, ha most, mint rajzó lódarazsak, ellepnénk házát — aggályoskodott a fiú.

— Igazad van. Jó, hát akkor szálljunk meg a Jung-kuo palotában. Nővérem ügyis gyakran hívott látogatóba, örülni fog, ha vendégül láthat bennünket. De értem én, hogy te szívesen lennél szabad és korlátozatlan. Jól van, keress hát teljesen a magad tetszése szerint szállást valahol! Én Pao-csajjal mindenesetre a Jung-kuo palotában szállok meg.

Hszie Pan természetesen nem válhatott mindjárt az elején külön családjától, mert ez rossz benyomást tett volna a rokonságra. Leküzdve tehát kedvetlenségét, alávetette magát anyja akaratának, s követeket küldött előre, hogy jelentsék érkezésüket a Jung-kuo palotában. Ott az utasokat a legnagyobb szívélyességgel fogadták, s vendéglátóan marasztalta őket az anyahercegnő és Cseng néni is. Cseng bácsi tíz lakatlan teremmből álló lakrészt rendeztetett be otthonosan vendégeinek a lakótelep délkeleti csücskében, az úgynevezett körtéskertben.

Ez különösen idilli fekvésű, elragadó kis parki kastély volt, melyet az első Jung-kuo herceg előszeretettel vett

igénybe élete alkonyán. A körtéskert zárt, fallal körülvett része volt az egész lakóterületnek, amely befelé keskeny ösvényre nyíló kiskapun át Cseng néni lakóterületével érintkezett, kifelé pedig külön mellékkijárata volt az utcára. Ezt az utóbbi körülményt Hszie Pan különös örömmel üdvözölte, mert így akadálytalanul és a kapusok terhes szemtanúsága nélkül járhatott ki és be. Egyáltalán, az a kedvetlenség, amellyel érkezett, egyre inkább szertefoszlott. Félelme, hogy nagybátyjai minden lépését ellenőrizni fogják, alaptalannak bizonyult. Cseng bácsi hivatali teendőivel volt elfoglalva, Sö herceg pedig, aki mint legidősebb, az ellenőrzésre leginkább volt hivatott, túlságosan kényelmes volt ahhoz, hogy a házban lakó sok ember ténykedésével törődjék. Ő inkább a szemlélődő foglalatosságot szerette könyvek között és a sakktáblán, s azt kívánta, hogy békén hagyják.

Másrészről Hszie Pan a két palotában élő unokafiverein azt a kíséretet találta meg, amelyre szüksége volt. Hiszen ezek az unokafivérek nagyobbrészt, akárcsak ő, „selyemnadrágosok“ és „széllal bélelt kabátúak“ voltak, csupa élvhajhász, könnyelmű fiatalember, akiktől még ő is tanulhatott életművészetet. Akár egy kis szerencsejátékra támadt kedve, akár egy kis ivászatra, mulató csatangolásra a városban vagy valami gáláns kalandra, mindig akadt megfelelő társaság. Egyszóval unalomról Hszie Pan nem panaszkodhatott, s új környezetébe olyan kitérően beletalálta magát, hogy lakhelycserére vonatkozó tervei egyetlen hónap leforgása alatt semmivé foszlottak. Hogy e kitérő után elbeszélésünk fővonala merre halad tovább, azt majd a következő fejezetből tudjuk meg.

ÖTÖDIK FEJEZET

**Pao-jü szelleme a Nagy Üresség árnyékmezein kóborol.
A Félelmes Ébredés Tündére hiába fejti meg neki dal-
laiban a Vörös Szoba álmát**

Kék Drágakő csakhamar teljesen megnyerte kegyét az anyahercegnőnek, aki neki, akárcsak Pao-jünek, minden tekintetben jobban kedvezett, mint többi unokáinak. Mint

fénymáz az agyaghoz, úgy kötődtek ketten egymáshoz, s elválhatatlan párrá lettek. Napközben egymás mellett ültek, és kéz a kézben jártak-keltek, esténként hosszan álldogálva, gyöngéden búcsúzkodtak egymástól, s aztán egyazon fal két oldalán aludtak.

S akkor váratlanul megérkezett új unokanővérük. Bár a többenél alig volt idősebb, Pao-csaj viselkedését tekintve anynyira érett és külsejét tekintve olyan megnyerő volt, hogy általános vélemény szerint még Kék Drágakő is elmaradt mögötte. Amellett barátságos, érdeklődő lényével mindenki szívét megtudta nyerni, a szolganépét is, míg Kék Drágakő magányos lélek volt, és a port, amelyen lába taposott, nem vette észre. Kék Drágakő titkolt keserűséget érzett szívében, mikor azt tapasztalta, hogy közkedveltség tekintetében új unokanővére háttérbe szorítja, s a keserűség haraggá nőtt benne, amikor észrevette, hogy annak bája Pao-jüt sem hagyja érintetlenül.

Pao-jü túlságosan éretlen volt még ahhoz, hogy kellő tapintattal tudjon különbséget tenni egy előjogokat szerzett régebbi és egy új barátság között, az ő számára az egyik unokanővér ugyanannyi volt, mint a másik. Elég az hozzá, hogy Kék Drágakő mindannyiszor megbántva érezte magát, valahányszor Pao-jü Pao-csajnak a kelletnél csak egyetlen barátságos szóval is többet mondott, s nemegyszer került sor féltékenységi jelenetekre, amelyeknek során Kék Drágakő sírva rontott szobájába, hogy végül újra és újra megbocsásson a hűtlennek, amikor az lesütött fejjel futott utána, és kamaszos hevességgel kért tőle bocsánatot.

Egy napon, a szilfák virágzása idején, Csen herceg és felesége meghívták a szomszédban lakó rokonságot magukhoz, a Ning-kuo palotába. Miután egy ideig a teljes virágdíszben pompázó Felhalmazott Illatok kertjében tartózkodtak, később valamennyien asztalhoz ültek, a hagyományos családi lakomára, amelyről önmagában véve nincsen beszámolnivalónk.

A lakoma végén Pao-jü álmosnak érezte magát, s azt kívánta, hogy lefekhessék egy kicsit. Zsung asszony, Csen herceg szép fiatal menyé, magára vállalta, hogy maga vezeti őt olyan szobába, amely alkalmas a délutáni szunyókálásra. Szépen és kényelmesen berendezett vendégszoba volt ez,

de az a két intő felirat, amely az egyik falat díszítette, láthatólag kényelmetlenül érintette a fiút. Mert amikor ezt olvasta:

Hogy megértsd a világot s természetet,
a tudományokat le nem nézheted.

Hogy lelkébe lássál férfinak s nőnek,
olvasd buzgón a történelemlétkönyvet...

— akkor rosszkedvűen sarkon fordult, és így szólt:

— Ki innét, gyorsan!

Szép kísérlője erre nevetve felajánlotta neki saját hálószobáját.

— De asszonyom, a nagybácsi mégsem alhat unokahúgának ágyában, ez igazán nem volna illendő — aggályoskodott az egyik szobaasszony a kísérlőtől.

— Ugyan, minek kellene itt finnyáskodni? Hiszen a nagybácsi kisfiú még — válaszolta nevetve a fiatalasszony, és Pao-jüt, aki bár a nemzedékeket tekintve nagybátyja volt, korát tekintve azonban unokaöccse lehetett volna, a saját hálószobájába vezette. Amikor beléptek, finom illat hulláma borította el őket, amely Pao-jü orrát megrészesítette, s egész bensejét forrósággal itatta át.

— De finom illat van itt! — jegyezte meg, és elégedettsége csak nőtt, amikor egy festményt pillantott meg, a Tang-kori Po-hu mestertől, amely alvó alakot ábrázolt, begóniaágak alatt, tavaszélen, s tőle jobbra és balra a következő szavak voltak olvashatók:

Hűs fuvallat leng az álmodó körül — tavaszélen!

S mi illatozón enyeleg körülötte, bor illata az.

Pao-jü néma csodálattal jártatta körül tekintetét a terem pompás berendezésén. Itt, az öltözködőasztalkán, olyan bronztükröt látott, amely a Tang-dinasztiabeli Vu császárnő tükörpalotájának is becsületére vált volna. Amott lapos aranytál pompázott, amely méltó lehetett arra, hogy az egykor híres táncosnő, Repülő Fecske rajta táncoljon császári ura előtt. Az a csodálatos, drágakövekkel kirakott, emelvényre állított nyugágy is ékesíthette volna Sou-csang hercegnő hálószobáját a Hang-csang palotában. A gyön-

gyös zsinórokat, amelyek a nyughely körül csüngtek, Tungcsang hercegnő keze is fűzhette volna.

— Milyen szép itt! Milyen szép! — kiáltott fel Pao-jü egészen elragadtatva.

— Ugye? Itt még szellemek és nemtők is jól érezhetnék magukat — jegyezte meg unokahúga mosolyogva.

S közben saját kezűleg hajtotta fel a virágszirom tisztaságú selyem ágytakarót, megigazította a mandarinkacsákkal telehímzett puha fejpárnát, amelyet egykor a Vörös Szűz szoríthatott magához nászi kívánczóságában. A szobaasszonyok és szobalányok raja segített Pao-jünek a vetkezésben; ágyba fektették, s azután szép halkán mindenki kiment a szobából. Álmat a hálóterem bejárata előtt Gyöngyszem vigyázta három szobalánnyal.

— Aztán jól ügyeljete, össze ne verekedjenek a macskák uratok ablaka alatt, s meg ne zavarják álmat! — kötötte még lelkükre gondosan Zsung asszony.

Alig hunyta le szemét Pao-jü, máris úgy érezte, mintha álmországba ragadták volna el. Úgy rémlett neki, mintha szép unokahúga szállna előtte lebegve, s vezetné egy tündérpalotához, melynek falait jáspisból rakták, oszlopait rubinból faragták, s amelyet a fák zöld koronájának susogása és ezüstpatakok mormolása vesz körül.

— Itt jó — sóhajtottá álmaiban boldogan. — Itt sokkal inkább szeretnék élni, mint otthon, ahol állandóan felügyelnek rám, s apám és anyám örökösen korholnak, szidnak.

— Közben szép vezetője eltűnt. A fiúcska fülelt. Valahonnan női hang földöntúlian szép éneke hatolt a fülébe. Csakhamar csodálatosan bájos tündért látott egy domb mögül felbukkanni, és ringón feléje szállni. Pao-jü üdvözlően emelte melléhez a kezét, s meghajolván így szólt hozzá:

— Tündér nővérem, eltévedtem. Lennél-e olyan kedves, vezetni engem, s megmondanád-e, ki vagyok?

A tündér így válaszolt:

— Én vagyok a Félelmes Ébredés Tündére. Nem messzire innét van az otthonom, a Nagy Üresség Árnyékbirodalmában, a Száműzött Fájdalom Szféráiban, a Könnyhullató Bánat Tengerén túl, a Megszabadult Tavasz Hegyei közt, az Örök Illatok Barlangjaiban. Bírāja vagyok a szelek és felhők járásának az emberek között, s én intézem a boldogtalan lányok és vágyakozó fiúk között fennálló tar-

tozások ügyét. Nem véletlen, hanem az isteni elrendelés-hoz ma össze veled. Országomba akarlak vezetni téged, s palotámban meg akarlak vendégelni egy csésze olyan teával, amely istenek italául szolgál, s melyet magam szedtem, valamint egy csésze magam erjesztette csodaborral. Szolgálólányaim varázstáncukkal fognak téged szórakoztatni, s eléneklik neked a tizenkét új szelleméneket a Vörös Szoba álmáról. Akarsz-e velem jönni?

— Akarok — egyezett bele Pao-jü örömmel, és követte a tündért. Az pedig nem sok idő múlva egy magas kőbolt alatt vezette át, amelynek boltozatán ezt a feliratot olvashatta: „A Nagy Üresség Árnyékbirodalma“. Jobbra és balra pedig az oszlopokon ez állott:

Létezés lesz látomássá, s látomás lesz létezéssé.
Valami lesz semmivé, és semmi valamivé.

Kisvártatva egy palota kapuján haladtak át, fölötté nagy írásjegyekkel az állott: „Szerelmi Bánat Tengere“ és: „Szenvedélyek Ege“, két oldalán pedig ezek voltak olvashatók:

A régi és új szenvedély, mely téged áthatott,
szívedben szétárad, s mint ég és föld, oly végtelen,
szerelmes ifjú, sóvárgó lány, késő bánatod,
a szél- s holdfényadósságot fizetni győztem.

„Helyes — gondolta magában tapasztalatlansága ellenére is Pao-jü. — Csak tudnám, mit kell értenem régi és új szenvedélyeken, valamint „szél- és holdfényadósságok megfizetésén“. Ezt a rejtélyt feltétlenül saját tapasztalatom árán kell megfejtenem.“

Ezzel az elhatározással akaratlanul is a téboly gonosz szellemeit hívta fel arra, hogy testébe hatoljanak, s befészkeljék magukat szíve és rekesze közé.

Miután egy újabb kapu alatt is áthaladtak, útjuk egy sor szoba előtt vezetett el, amelyeknek csukott ajtóin Pao-jü csodálatos feliratokat látott, mint: „Szerelmi Örület Lakosztálya“, „Féltékenység Lakosztálya“, „Reggeli Könyvek Lakosztálya“, „Éjjeli Sójajok Lakosztálya“, „Tavaszi Bánat Lakosztálya“, „Őszi Fájdalom Lakosztálya“.

Pao-jü megkérdezte, megtekinthetné-e az egyes szobákat. A tündér a fejét rázta. Ezekben a szobákban, mint mondotta, számtalan asszony és lány múlt, jelen és jövő sorsának nyilvántartása található, egyrészt olyanoké, akik már éltek, másrészt olyanoké, akik még ezután fognak élni. Emberek fiának, amilyen ő, a maga avatatlan szemével és porból vétetett testével, nem engedtetett meg, hogy a jövőbe pillantson.

— Kövess, sokkal szebbet akarok neked mutatni, mint ezek az unalmas nyilvántartások.

Pao-jü tovább követte a tündért a palota belsejébe, amíg egy csillogó terembe nem értek. Szemét valósággal elkápráztatta az a ragyogás, amelyet itt látott: jáspis falak, aranymozaik padlózatok, jégfényű kristályablakok, bíborfüggönyök vörös ajtók előtt, világító színes oszlopok, művészien faragott mennyezetek, körös-körül kertek, tele szellemnövényekkel és ritka illatokkal. S míg teljesen elmerült a bámulatteli szemlélődésben, hallotta, amint a tündér bekiált a csarnokba:

— Jertek elő, és üdvözljétek tiszteletreméltó vendégeket!

A bejáratnál nyomban négy tündérlányka jelent meg. Könnyű tollruha volt rajtuk, vállaikról lótuuszirmok bő köntösujjakként hullottak alá, lépésük tánc volt, járásuk lebegés, s szelíd fény ömlött el körülöttük, mint amilyen az őszi holdé. Amint meglátták Pao-jüt, virágarcukra csalódás ült ki, s szemrehányóan szóltak a nagy tündérhez:

— Azt hittük, Bíborgyöngyöt, nővérkénket hozod látogatóba, kit már oly régóta várunk. Miért hozod ide helyette ezt a mocskos teremtményt, miért szennyezed be és szentségteleníted meg jelenlétével a tiszta lányok lakhelyét?

Szégyenkezve hallotta ezt Pao-jü, s legszívesebben azonnal elfutott volna. Hiszen tudta, hogy igazuk van, s e bájos lények jelenlétében valóban tűrhetetlenül mocskosnak érezte magát. A nagy tündér azonban barátságosan kézen fogta őt, s mosolyogva így szólt a tündérlánykákhoz:

— Cselekvésem miertjét és hogyanját nem ismeritek. Ma tulajdonképpen valóban a Jung-kuo palotába akartam menni, amint azt nektek megígértem, nővérekétekért, Bíborgyöngyért. Amikor útközben a Ning-kuo palota előtt halad-

tam el, szembetalálkoztam a Jung-kuo és a Ning-kuo palota két ősenek szellemével. Kérve kértek, vegyem gondjaimba utódjukat, Pao-jüt. Százévnnyi fény és dicsőség után családjukat pusztulás fenyegeti, és megannyi ükunokájuk közül Pao-jü az egyetlen, aki becsülettel biztosíthatná nemzetiségük fennmaradását. Bár kissé különc és könnyelmű természetű, szelleme és tehetsége a legszebb reményekre jogosít. Híján van azonban a megfelelő irányításnak. Azért hát nagyon kértek, óvjam őt az esztelen szerelmi hívságok és a fékezhetetlen ösztönélet veszélyétől, őrizsem meg a csapdáktól és kísértésektől, vezessem igaz ösvényre. Örökké hálások lesznek nekem érte. A részvét indított reá, hogy idehozzam őt, s itt tapasztaltassam és felismertessem vele a földi lét érzéki örömeinek hívságosságát. Talán sikerül szellemét felébresztenünk, s így elérnünk, hogy intésemet eljövendő életében megszívlelje, és a veszedelmek ellen biztonságban legyen.

Amikor mondanivalóját befejezte, Pao-jüt a csarnokba vezette. Odabent a fiút olyan leírhatatlanul nagyszerű illat csapta meg, amelyet még sohasem érzett. Amikor ennek az illatnak eredete után kérdezősködött, a nagy tündér mosolyogva világosította fel:

— A te poréletemben ez a fűszer persze ismeretlen. Szent hegyeken sarjadó és növekedő zsenge nemesfűvek és ritka fák különféle nedveiből nyerik ezt. A neve: „Felhalmozott illatok párlata“.

Asztalhoz ültek, és teát ittak, olyan pompás zamatút, amelyet Pao-jü még sohasem ivott.

— Hogy hívják ezt a teafajtát? — kérdezte.

— „Ezer piros csöpp egy mély torokban“ — válaszolta a tündér. — Bokra az Örök Illatok Barlangjainál, a Megszabadult Tavasz Hegyein nő, leveleit csodavirágok és varázsfűvek reggeli harmatában főzik.

— Kitűnő fajta! — dicsérte Pao-jü, bólintva fejével. Pillantása drágakövekkel kirakott lantokra, értékes háromlábú áldozati edényekre, régi festményekre, újszerű fali feliratokra esett; nem hiányzott itt semmi, ami egy kényelmes lakószoba berendezéséhez tartozik, még bársony törlőruhák is lógtak az ablakok alatt, hogy tábláikat időről időre meg lehessen tisztítani a portól. Aztán a kis tündérek nevét akarta tudni. A nagy tündér bemutatta neki őket:

Boldog Álmodók Tündére, Szenvedélyek Úrnője, Bánatos Vágyakozás Aranyos Lánykája, Megbosszult Szerelmi Nehez-
telés Boddhisztavája.

Közben fiatal szolgálólányok megterítették. Gazdag lakomát szolgáltak fel, s kristálykorsókból pompás zamatú aranybort töltöttek ámbracsészékbe.

— Mi ez a pompás bor? — tudakolta Pao-jü.

— Százféle virág hímporából, ezerféle nedvéből, egy-szarvú velejéből és fönixmadár tejéből készül, a neve pedig Ezer Nagyszerűség Egyetlen Kehelyben.

Pao-jü nem fogyott ki a pohár szorgalmas ürítgetéséből, sem dicséretéből. Ezenközben a teremben tizenkét táncos-lányka jelent meg, s felsorakoztak az asztalnál.

— Milyen szövegre táncoljunk? — kérdezték a tündért.

— A Vörös Szoba álmáról szóló tizenkét énekre! — pa-rancsolta a tündér.

A táncoslánykák engedelmesen meghajoltak, s tizenkét húrú ezüstlantjaik halk szavú zenéjére és szantálfa csörgő-dobjaik ütemére énekelni és táncolni kezdtek. Hogy jobban értse, vendégének a tündér kezébe adta egy szolgálólány-nal a tizenkét ének írott szövegét, s így most ott ült a fiú, és miközben füle a zenére ügyelt, szeme a szöveget követte, hogy az előadás értelmét felfogja. De igyekezete hiábavalónak bizonyult. Bár a zene hatása alól nem von-hatta ki magát, de hogy ez a szöveg a maga sok rejtett fordulatával és burkolt célzásával mit is akar mondani, az teljességgel titok maradt előtte. Mivel azonban az énekelt dallam olyan finom és bájos volt, annyira le tudta bilincselni a szellemet, és annyira ittassá tudta tenni az érzékeket, le-mondott arról, hogy zavaró kérdéseket vessen közbe, s csupán a zenére figyelt, gépiesen olvasva a szöveget.

Végre aztán befejezték a lánykák a tizenkét ének előa-dását. Tulajdonképpen még egy záródalnak is kellett volna következnie, de a tündér, aki észrevette vendége álmos részvétlenségét, leintette őket.

— Hiába! — sóhajtott. — Nem ébredt fel a balga.

Pao-jü örült, hogy a tündér véget vetett a dolognak, és maga is sietve odakiáltotta a lánykáknak, hogy abba-hagyhatják az éneklést. A lakomától és a sok bortól kime-rültnek és álmosnak érezte magát, engedélyt kért tehát, hogy egy kicsit lefekhessék.

A tündér parancsot adott az asztal leszédésére, Pao-jüt pedig egy női szobába vezette. Olyan dús felszerelést, amilyet itt talált, megítélése szerint még soha életében nem látott. De ennél nagyobb meglepetés is várt rá. A szobában egy fiatal lányt talált, aki alakjára és szépségére nézve Pao-csajra hasonlított, pillantására és mozgására nézve azonban Kék Drágakőnek volt a mása. Még fel sem ocsúdott meglepetéséből, amikor a következőket hallotta a tündér szájából:

— Ó, hány és hány zöld ablakos belső szobában fűz a léha fiatalág bűnös szerelmi játékokat e porból vétetett világ előkelőségeinek házaiban! Annak, hogy ilyen szeretettel törődöm veled, az az oka, hogy te vagy minden idők legnagyobb vétkezője a szerelemben.

Megrökönyödve dadogta erre Pao-jü:

— Tündér nővérem, tévedsz. Igaz ugyan, hogy a tanulásban lusta vagyok, s emiatt nemegyszer kiérdemeltem már szüleim szidalmát. De nem tudok róla, hogy vétkes lennék a szerelemben. Hiszen nagyon fiatal vagyok még, s azt sem tudom, mi az, hogy vétkes szerelem.

— Kétféle szerelmi vétkező van, testi és szellemi. Az előbbi fajta csak testi birtoklásra törekszik, érzéki kívánásában telhetetlen, és sajnálja, hogy nem teheti a világ valamennyi szép asszonyát és lányát a maga gyönyörének zsákmányává. Te nem ezek közé, hanem a második fajtához tartozol. A te kicsapongó kívánczóságod szellemi együttlétre törekszik a lányokkal, ezért szellembirodalmunk női szobáiban igen alkalmas volnál társnak, de a porból vétetett világban nem fognak megérteni, s gúny és megvetés tárgyává leszel majd. Meghatódtam két őköd kérésétől, s ezért országomba vezettelek, megittattalak csodateával és varázssorral, s megpróbáltalak felébreszteni szelleménekekkel. Most hát hűgomat, Ko-csinget hozom veled össze, hogy ma éjjel megossa veled ágyadat. Egyesületesek számára kedvező a perc. Ennek az árnyékbirodalmunkbeli násznyoszolyának örömeiből lemérheted majd, milyenek a nászi szoba örömei a te porvilágodban. Mától fogva légy éber, és változtass eddigi lényedben! Fordítsd lelkedet Kung-ce és Meng-ce bölcs tanításai felé, s lépj határozottan a józan emberi értelem útjára!

Miután bevégezte, még néhány bizalmas közölnivalója is volt a „felhő- és esőérintkezés“ szokásaival kapcsolatban. Aztán bezárta szobájának ajtaját. Pao-jüt teljesen megzavarták ezek a dolgok, de követte utasításait, s Ko-csinggel együtt hódolt annak a régi szokásnak, melynek részletes ábrázolása nyilván fölösleges lenne.

Egymásban annyi örömük volt, s egymást annyi becélésben és gyöngédségben kellett részesíteniük, hogy másnap reggel egyáltalán nem tudtak elszakadni. Kéz a kézben sétáltak ki a palotából, s messze vándorolva, teljesen egymásba feledkeztek. Annyira elmerültek egymásban, hogy az útra nem is ügyeltek. Hirtelen vad túskebözöt és sűrű csalit közepén találták magukat, s látták, hogy farkasok és tigrisek az útitársaik. Aztán egyszerre csak vége szakadt az útnak.

Egy nagy, kavargó, fekete folyó partján álltak, s a folyó felett nem vezetett híd. S miközben haboztak, hova meneküljenek az őket üldöző fenevadak elől, hátuk mögül a tündér hangját hallották, aki figyelmeztetőn kiáltotta nekik:

— Megálljatok! Ne tovább! Vissza!

— Hol vagyunk? — kérdezte Pao-jü.

— A boszorkányfolyónál — kiáltotta a tündér. — Ezer öl mély ez a folyó, és ezer mérföld szélességben kanyarog. Nincs csónak és nincs hajós, aki ebben az útvesztőben kiismerné magát, csak Mu Csü-si, az öreg révész tudna benneteket tutaján a túlsó partra átvinni. De aranyért és ezüstért meg nem teszi, csak akkor, ha ezt neki a Gondviselés parancsolja. Ha nem segít nektek, el vagytok veszve, s minden fáradozásom hiábavaló volt...

Még be sem fejezte beszédét, amikor nagy mennydörgés hallatszott a boszorkányfolyó felől, éjjeli lidércek és folyami ördögök egész raja emelkedett ki zúgva a habokból, s rémítő rikácsolás közben, nagy szárnycsattogással rontottak Pao-jüre, hogy megragadják, és a mélybe rángassák alá. Hideg veríték gyöngyözött a fiú testén, s nagy veszedelmében így kiáltott:

— Ko-csing, segíts!

S erre felébredt álmából. Ágyán a másik három szolgálóval együtt Gyöngyszem szobalány ült, gyöngéden átka-rolta őt, és csitítgatóan így beszélt hozzá:

— Ne félj, Pao-jü! Itt vagyunk!

Álmában Pao-jü olyan hangosat kiáltott, hogy még unokahúga, a szép Zsung asszony is meghallotta odakünn.

„Gyermekkori nevemet senki sem ismeri a házban — mondta csak úgy magának, elgondolkozva. — Hogyan szólíthatott hát álmában gyermekkori nevemen?“

Semmiképp sem tudta a dolgot megmagyarázni magának, de az álmodót sem merte megkérdezni.

HATODIK FEJEZET

Pao-jü megpróbálja és megízleli a felhő és eső játékát. A Ning-kuo palotában megismerekedik unokaöccsével, Csin Csunggal.

Pao-jü egy ideig még egészen kimerülten feküdt nyughelyén, nem tudván szabadulni álomélménye hatásától. Miután erősítőül néhány korty fahéjlevest vett magához, felkelt, s Gyöngyszem szobalány segítségével öltözni kezdett. Amint az éppen nadrágja kötőjét akarta megkötni, ujja véletlenül meztelen combjához ért, s akkor olyasvalamit tapintott, ami valamiféle hideg, nyálkás izzadsághoz volt hasonló. Ijedten húzta vissza kezét.

— Mi történt veled, uram? — kérdezte halkán. A fiú elpirulása s egy enyhe kézszorítás volt kérdésére a válasz. Nos, Gyöngyszem egyébként is éles eszű teremtes volt, azonfelül két évvel idősebb a fiúnál, maga is elpirult tehát, és nem kérdezősködött tovább.

Amikor aznap este Gyöngyszem megint segített a vetkezésben, véletlenül egy ideig egyedül maradtak a szobában.

— Ugye, nővérem, nem mondd el senkinek? — mondta kéréssel és ismét elpirulva Pao-jü.

— Tulajdonképpen mit álmodtál, uram, hogy ilyesmi történt veled? — kérdezte megértő mosollyal a lány.

— Egészen röviden nem tudom ezt neked elmondani. — És kezdett neki részletesen beszámolni arról, amit álmában átélt. Amikor elbeszélésében odáig érkezett, hogy a tündér a felhő- és esőkapcsolat szokásaira tanította őt, Gyöngyszem szégyenlősen eltakarta az arcát, és csak úgy pukka-

dozott a visszafojtott nevetéstől. Pao-jü mindig ilyen bizalmas viszonyban volt Gyöngyszemmel. A barátságos, csinos teremtést valamennyi szobalány és szolgáló közül leginkább kedvelte. Gyöngyszem is tudatában volt a különleges bizalmi helyzetnek, melyre őt az anyahercegnő méltatta. Így hát a védencével való érintkezésben megengedhetett magának bizonyos szabadságot.

Röviden szólva, nem sokat habozott, hogy ahhoz az utasításhoz híven járjon el, amelyet a fiú a felhő- és esőkapcsolatra vonatkozóan kapott álmában, s azt vele mindjárt ki is próbálta. Szerencsére senki sem zavarta meg őket foglalatoskodásuk közben. Ettől a naptól kezdve a fiú többé nem mint szolgálólányt, hanem mint bizalmasát kezelte a lányt, az pedig még az eddiginél is nagyobb odaadással viszonzta bizalmát.

Főnix asszony egy napon odaát, a Ning-kuo palotában volt látogatóban Csen hercegnőnél és annak menyénél, Zsung asszonynál. Pao-jüt, a fiú kérésére, magával vitte. A hölgyek szokás szerint háztartási ügyek körül forgó beszélgetését Pao-jü egy idő múlva elunta kissé. Zsung asszony, aki észrevette, hogy ifjú vendége nyugtalanul fészkelődik a székén, így szólott hozzá:

— Véletlenül itt van ma öcsém, aki után nemrég kérdezősködtél. Most bizonyára a könyvtárban lesz. Ha kedved úgy tartja, eredj, és köszöntsd őt!

Pao-jü sietve csúszott le a fűtött cserépdíványon elfoglalt helyéről.

— Miért nem hívatjátok ide? — kérdezte Főnix asszony. — Én is szeretném megismerni. Vagy talán nem szabad?

Igyekeztek őt lebeszélni kívánságáról. A fiú, mondták, igen félnék és egyszerű lélek, egészen más, mint a Csia család hetyke és jóvágású ifjai. Csalódnék benne, és legfeljebb nevetne rajta. Főnix asszony azonban kitartott kívánsága mellett, és így az ő kedvéért odahívták Csin Csungot, mert így hívták a fiút. Főnix asszony igen kellemesen csalódott benne. A Pao-jünél valamivel későbbben született fiú, aki most előtte meghajolt, és illedelmesen érdeklődött hogyléte felől, kiállta az összehasonlítást a vele nagyjából egykorú Pao-jüvel. Valamivel ugyan cingárabb volt nála, de alakját, csinos arcát, pillantása és mozgása elevenségét s ked-

ves modorát tekintve csaknem felül is múlta. Csak éppen félénk és zárkózott volt kissé, akárcsak egy kislány.

Főnix asszony kézen fogta, maga mellé ültette, s nagy érdeklődéssel kezdte kérdezgetni neve, kora, tanulása és mindenféle egyéb dolog felől. Kíséretéből közben néhány szolgáló a Jung-kuo palotába sietett, hogy úrnőjük megbízásából utólagosan néhány ajándékot hozzanak át, amelyeket ilyen késő találkozások alkalmával idősebbek szoktak fiatalabbaknak adni. Az úrnőjük és Zsung asszony közti bensőséges barátságra való tekintettel néhány különösen értékes ajándékot választottak, mégpedig egy kabát-ra való darab selymet és két aranymedalions, amelyek feliratai azt a kívánságot fejezték ki, hogy tulajdonosuk első legyen a vizsgáin. Főnix asszonynak még túlságosan jelentéktelennek is tűntek ezek az ajándékok, olyan nagy rokonszenvet érzett új unokaöccse iránt.

Amikor aztán a hölgyek hozzáláttak egy játszma sakkhoz, Pao-jü alkalmat talált rá, hogy unokaöccsével eltávozzék az asztaltól, s vele egy félreeső szobában zavartalanul beszélgethessen. A fiatalember igen nagy hatást tett rá. Amikor először pillantotta meg, egészen mélyen érintve gondolta magában: „Egy ilyen ember mellett aligha érek többet egy piszkos disznónál vagy egy rühes kutyanál! De hát éppen ebben van a gazdagság és az előkelő származás átka! Ki tudja, talán ha én is, mint ő, egyszerű, becsületes hivatalnokcsalád rideg, szegényes körülményei között nőttem volna fel, már régóta megismertem volna őt, és nem töltöttem volna eddigi életemet haszontalan semmittevésben. Mert hát mit jelent gazdagnak és előkelőnek lenni? Ez a talmi cifra selyemlom, amit hordok, csak egy értéktelenebb lény üres, korhadtt törzsét rejti. Ezek a dús lakomák, amelyekkel magamat nap mint nap táplálom, voltaképpen csak a romlott jellem mocskos pócegödkrét takargatják. Gazdag és előkelő, ez a két fogalom egyebet sem jelent, mint mocskot és mérget!”

Az a fájó elmélkedés viszont, amelynek Csin Csung engedte át magát, amikor első ízben látta meg Pao-jü teljes díszében és nagyszámú kíséretével, éppen ellenkező természetű volt: „Ó, milyen a balsors, ha az ember szegény, bár becsületes hivatalnokcsaládból származik! A szegénység átka éppen abban van, hogy áthághatatlan kor-

látot emel az őhöz hasonló és a magamfajta közé. Különben valószínűleg régóta élvezhettem volna társaságának előnyeit."

Így mindkettőjüket kusza és balga elképzelések foglalkoztatták. Néhány bevezető kérdés után, melyek könyvekre és tanulmányokra vonatkoztak, csakhamar össze-melegedtek. Pao-jüt olyan hevesen érdekelték új barátja családi körülményei, hogy ezek tudakolása közben teljesen megfeledkezett azokról a nyalánkságokról és ízes gyümölcsökről, amelyeket az asztaltól küldtek át nekik. Megtudta, hogy Csin Csung pillanatnyilag éppen nem tanul, mert eddigi házitanítója hónapok óta szabadságon van. Apja öreg, beteges, és hivatala túlságosan megterheli, így nem jut hozzá, hogy az ő nevelésével sokat törődjék. Az egyetlen, amit ez idő szerint tehet, az, hogy a már tanult anyag-részt ismételteti, eközben azonban, sajnos, nagy hiányát érzi egy jó barát társaságának, mert kettesben sokkal jobban megy a tanulás, mint egyedül.

— Pontosan ez az én véleményem is! — vetette gyorsan közbe Pao-jü. — Van nekünk itt egy családi magániskolánk olyan családtagok számára, akik nem engedhetik meg maguknak, hogy külön házitanítót tartsanak, vagy ilyet tartani nem akarnak. Apám kívánságára a közeljövőben egy ideig magam is oda fogok járni. Mert az én eddigi házitanítóm is néhány havi szabadságra ment, apám pedig nem akarja, hogy közben tétlenül üldögéljek, és azt, ami már rám ragadt, újra elfelejtsem. Már régóta abba az iskolába járnék, ha egy betegség nem jött volna közbe. Amellett nagyanyám is ellene volt eddig, mert úgy gondolja, hogy az olyan osztályban, amelyben sok a tanuló, csak rendetlenkedés folyik és féktelen csinnytevés. Most azonban apám már ragaszkodik hozzá, hogy a lustálkodásnak vége szakadjon. Nem volna kedved neked is beiratkozni a mi iskolánkba? Akkor együtt tanulhatnánk, és kölcsönösen segíthetnénk egymásnak. Nem beszélnél erről apáddal?

— Örömmel! Apám a minap is igen dicsérően szólott családi iskolátok kitűnő rendszeréről. Tulajdonképpen régóta az a szándéka, hogy felvételem érdekében eljárjon nővérem apósánál, Csen hercegnél. Szándéka végrehajtását azonban mindig csak halogatta, mert magas rokonságát nem szívesen zaklatta volna ilyen csekélység miatt; nem szeretne

tolakodónak látszani. Ha azonban te, nagybátyám, úgy gondolod, hogy unokaöcséd valamelyest hasznodra lehetne az iskolában, mondjuk azzal, hogy elkeverné neked a tust, vagy tisztogatná az írószereidet, nem lendítenél-e akkor magad is ügyemen, s nem szólnál-e egy jó szót érdeklében? Milyen pompás volna, ha együtt tanulhatnánk! Amellett barátságunkat is tovább ápolnánk, és szüleinket gondoktól szabadítanánk meg. Többszörös haszonnal is járna tehát a dolog.

— Légy csak egészen nyugodt! Azonnal beszélek nagyanyámmal. Azonkívül előadjuk majd kívánságunkat Zsung nővérednek és Főnix sógornőmnek, neked meg apáddal kell beszélned. Aztán majd meglátjuk, van-e a dolognak valami akadálya.

Közben bealkonyodott, és eljött az óra, amelyben lámpást vesz kezébe az ember. Ezek ketten befejezték buzgó tanácskozásukat, csatlakoztak az asztaltársasághoz, s egy ideig még nézegették a hölgyek dominójátékát. Csen hercegnő és Zsung asszony elvesztette a játszmát Főnix asszonnyal szemben. Kötelezték magukat, hogy játékadosságukat harmadnap színielőadással egybekötött lakomával fogják kiegyenlíteni. Még egyszer asztalhoz ültek meguzsonnázni, aztán a vendégek elköszöntek.

— Ki fogja hazavinni Csin Csungot? — kérdezte Csen hercegnő a kíséretében levő nőket.

— Az udvarmester az öreg Csiao-tát bízta meg velem — válaszolták. — Az öreg megint leitta magát, és megszott kutya rossz hangulatában van.

— Micsoda ügyetlenség, éppen ezt a pokrócgoromba öreget választani kísértőül! — vélte egyidejűleg Csen hercegnő is, valamint Zsung asszony is. — De visszavonni ezt a megbízatást csak azt jelentené, hogy még inkább ingereljük az öreget.

— A kocsi készen áll? — fordult kíséretéhez Főnix asszony.

— A nagy csarnok előtt várakozik — felelték neki. Főnix asszony elbúcsúzott, kézen fogta Pao-jüt, s a fényesen kivilágított csarnokon át, majd a hallgatag szolgák sorfala közt kocsijához ment.

A szolgák között ott állt az öreg Csiao-ta is, és részegségében a látogatók iránti tisztelet sem tarthatta vissza

attól, hogy az ünnepélyes pillanatot rút zsémbeléssel és szitkozódással ne rontsa meg. Mérgét Laj-er udvarmester fejére öntötte:

— Hát illik ez — vicsorgott rá —, engem, öregembert, hideg télben, éjszakának idején kikergetni a házból? Ha valami kellemetlen szolgálatot kell ellátni, arra persze jó vagyok, kellemes szolgálatokra másokat választanak. Hát igazság ez? És egy ilyen otromba, vaksi teknősbéka még az udvarmestert játssza! De vigyázz csak magadra, hogy az öreg Csiao-ta fel ne emelje a lábát, és el ne tiporjon téged, nyomorult féreg!

Az öreg javában szitkozódott még, amikor Zsung úr a csarnok kijáratánál Főnix asszony mellé lépett, és kocsija ajtajához kísérte. Amikor az öreg a többiek szólóingató figyelmeztetése ellenére se hagyta abba a szitkozódást, Zsung úr dühösen ráförmedt:

— Elhallgatsz-e végre? Megkötöztetek és bezáratlak, amíg csak ki nem józanodsz! S aztán majd számolunk, hogy vajon száraz bőrrel úszod-e meg még egyszer!

De a felbőszült öreg nem juhászodott meg ura előtt. Fenyegetőleg odalépett hozzá, s felemelt hangon válaszolt neki:

— Barátocskám, te csak ne játszd a nagyurat az öreg Csiao-ta előtt! Az öreg Csiao-ta pocakja előtt még őseid se merészeltek megállni, hát akkor mit hápogsz itt, te pihés kiskacsa, te! Hol volna ma a ti egész dicsőségetek az öreg Csiao-ta nélkül? Kilencszer mentette ki ősedet a halál karmai közül! Ő halmozta fel egész gazdaságotokat. Hát ez a bánásmód a köszönet jó szolgálataimért? Ahelyett hogy tisztességesen megjutalmaznál, felfuvalkodszt, mint egy béka, s az urat játszod. A legkevesebb, amit elvárhatok, hogy befogd a szádat. Mert egyébként jó lesz vigyáznod, nehogy fehéren furakodjék pengém a testedbe, s pirosan jöjjön ki belőle!

— Miért nem rázzátok már le a nyakatokról ezt a veszedelmes, vén gonosztevőt? — kérdezte unokaöccsétől suttogó hangon, kocsija belsejében ülve Főnix asszony, akit ez a kellemetlen jelenet igen kínosan érintett. — Hiszen veszélyezteti az egész ház hírnevét, és nevetségessé tesz benneteket az emberek előtt!

— Igazad van — bölintott unokaöccse, Zsung, s parancsot adott, hogy kötözzék meg az öreget, és zárják egy üres fészerbe az istálló mellett.

Miközben elhurcolták, Csiao-ta hangos szóval kiabált, és tovább dühösködött:

— Az ősök templomába fogok elmenni, s a régi, nagy, öreg parancsolónál fogok panaszt emelni! Hadd tudja meg, miféle finom fajzatot hagyott utódul hátra! Versenyt üzekedsz, akár a buja kankutya, és paráználkods, mint a kakások, azonfölül kikezdesz unokaöcsikékkal és sógorkákkal, belekotorsz a hamuba, az igen, ahhoz ért ez az átkozott fajzat. Ó, az öreg Csiao-ta ismeri a dörgést!...

Ocsmány, elviselhetetlen beszéde ellen, melynek hallatára a nap is a felhők mögé bújt volna szegényében, a fültanú lelke pedig meg akart szökni testbörtönéből, a szolgálak, akik elhurcolták, nem tehettek egyebet, mint hogy száját rohadt szalmával és lóganajjal tömték be.

Főnix asszony és unokaöccse, Zsung, akik káromló beszédének minden szavát jól értették, úgy tettek, mintha mit sem hallottak volna. Pao-jü azonban, amilyen ártatlan volt, nem állhatta meg, hogy útközben a kocsiiban meg ne kérdezze Főnix asszonyt:

— Nővérem, tulajdonképpen mi az, hogy a hamuba kotorni?

Magából kikelve, amilyennek még sohasem látta, főrmedt rá a fiatalasszony:

— Miféle ostoba kérdezősködés ez! Ahelyett hogy elengedné a füled mellett egy ilyen iszákos vénember buta fecsegését, még kérdezed is! Megállj csak, elmondom a nagyanyádnak, majd kapsz érte!

— Drága nővérem, kérlek, ne mondd el senkinek! Soha többé nem teszek fel ilyen buta kérdést — könyörgött Pao-jü ijedten. Kérdését természetesen nem is tette volna fel, ha sejtette volna, hogy a hamuba kotorni kifejezéssel az após és menyé közötti tiltott érintkezést jelölik.

— Rendben van, kicsikém! — nyugtatta a fiút, gyorsan megenyhülve, Főnix asszony. — És ha majd otthon leszünk, beszélek nagyanyáddal, és megkérem, segítse hozzá a kedvéért unokaöcsédet, Csin Csungot, hogy felvegyék az iskolába.

HETEDIK FEJEZET

**Az unokafivér megtekinti unokanővére aranytalizmánját.
Az unokanővér megtekinti unokafivérének kőtalizmánját**

Harmadnap tehát nagy lakoma és színelőadás volt a Ning-kuo palotában a Jung-kuo palotabeli rokonság tiszteletére. A nagy forgatagban Pao-jünek erősen hiányzott Pao-csaj. Napok óta nem látta már a lányt. Még mindig nincsen egészen jól, a szobát őrzi, mondták neki. Vágyott rá, hogy megint beszélgesse vele, s ezért már kora délután, amikor a társaság többi része még együtt maradt, hazakísérte nagyanyját a Jung-kuo palotába, hogy aztán kerülő utakon és mellékösvényeken, lerázva kíséretet és kellemetlen felvigyázókat, a körtéskerthez lopakodjék.

Először illedelmesen köszöntötte Hszie nénit, aki szolgálányaival együtt valami kézimunkán dolgozott. A néni szívből jövő örömmel ölelte őt magához.

— Igazán nagyon aranyos vagy, hogy ilyen hideg időben is átjössz megnézni, hogy van a nénid! De gyorsan fel a jó meleg kangra! És aztán erősítőül igyál egy csésze jó forró teát!

— Itthon van Hszie Pan fivérem? — kérdezte Pao-jü.

— Ó, azzal a tekergővel annyi baj van — sóhajtotta Hszie néni. — Zabla és kötőfék nélküli mén ő. Egyetlen napig sem lehet otthon tartani a szobában.

— Unokanővérem jobban van már?

— Köszönöm, jobban. Nagyon kedves volt tőled a minap, hogy átküldtél hogyléte felől érdeklődni. Most a szobájában van. Bemehetsz hozzá, és meglátogathatod. Nála melegebb van, mint itt. Később magam is odamegyek. Előbb azonban el akarom rakni itt a munkámat.

Pao-jü nagyon is szívesen engedett a felszólításnak. Gyorsan lecsúszott a kangról, és sietve osont ki ahhoz a szobához, amelynek ajtaját piros brokátfüggöny védte. Felemelte a függönyt, és belépett. Ott találta Pao-csajt a cserépdíványon ülve, és ugyancsak tüvel és cérnával foglalatoskodva.

Haját laza kontyban tűzte fel fejére. Fekete volt, mint a lakk, és úgy csillogott, mint az olaj. Mézsárga, meleg szok-

nya volt rajta, kétszínű arany és ezüst mókusprémmeel szegélyezett mellény és hagymaszínű, kivágott rövid tunika. Ajkának festékre nem volt szüksége, sem szemöldökének esetre, arca fényes volt, mint az ezüstcsésze, szeme vízen úszó mandulához hasonlított. Azt, hogy annyira szűkszavú és megfontolt beszédű volt, az emberek gyakorta póznak és kényeskedésnek vették. — Óvakodom az ostobaságoktól — szokta ő maga mondani, ha megfontoltságáról esett szó.

— Újra egészséges vagy, nővérke? Jól érzed magad? — kérdezte Pao-jü.

— Köszönöm. Sokkal jobban vagyok — válaszolta a lány, s helyet kínálta meg maga mellett a cserépdíványon. Kakadu szobalány parancsot kapott, hogy teát töltsön. Majd egy-két szokványos illendőségi kérdés esett arról, hogyan érzi magát a nagymama, mit csinálnak a nagynénik és az unokanővérek, s aztán a beszélgetés végre személyessé vált. A lány pillantása most megakadt a fiú nyakában lógó ötszínű zsinóron meg a rajta fityegő ékkövön.

— Annyit hallottam a kövedről. Szabadna egyszer közelről megnéznem? — kérdezte. Amíg beszélt, közelebb húzódott a fiúhoz. Az is egy kicsit közelebb csúszott hozzá, levette nyakából a zsinórt a kövel, és a lány kezébe adta. Pao-csaj figyelmesen nézegette a tenyerén fekvő fényes holmit: akkora volt, mint valami verébtojás, tompa, vörösös fényben csillogott, mint könnyű reggeli felhők, a tapintása pedig sima volt, mintha megkeményedett tejfől volna. Köréje finom szálú védőhálót fontak. A kő elülső oldalán parányi pecsétírással ezek a szavak állottak: „Átható szellemi erő drágaköve“. Alatta pedig két négyjegyű sorban:

El ne veszítsél, el ne feledjél!
Nagyszerű élet — tartós siker.

A kő hátoldalára három négyjegyű sor volt metszve:

Először: előzőm a kísérteteket.

Másodszor: meggyógyítom lelked kínjait.

Harmadszor: hírt adok a jó- és balsorsról.

Elgondolkozva zümmögte Pao-csaj kétszer is maga elé:

El ne vesítsél, el ne feledjél!
Nagyszerű élet — tartós siker.

Aztán felnézett a mellette álló Kakadu szobalányra:
— Mit állsz itt ilyen bambán, s tátod a szádát, ahelyett hogy teát töltenél nekünk? — kérdezte.

Kakadu kuncogva felelt:

— Az a két sor, amelyet az imént mormoltál magadban, úrnőm, nagyon ismerősnek tűnt nekem; pontosan illik ahhoz a két verssorhoz, amely a te nyakadban lógó aranytalizmánba van metszve.

— Igazán? — kérdezte sietséggel Pao-jü. — Te is talizmánt viselsz, ugyancsak nyolc írásjellel, éspedig hasonlókalkal? Mutasd! Mutasd!

— Ostobaság! Ugyan mit hallgatsz arra, amit ez fecseg! — tért ki Pao-csaj nevetve a kérdés elől.

De Pao-jü nem hagyta békében.

— Hiszen én is megmutattam neked a talizmánomat! Tedd meg, nővérkém, légy szíves, nagyon kérek! — rimánkodott.

Pao-csaj nem állhatott tovább ellen.

— Hát igen, igaz. Én is viselek talizmánt. Ha a szerencsefelirat nem volna rajta, bizony nem hurcolnám magammal nap mint nap az otromba, nehéz jószágot.

Így szólván, nyakláncát kikapcsolta, s előhúzta a keblébe, ruhájának szegélye alá rejtett, gyöngyökkel és ékkövekkel kirakott, nehéz, tömör aranymedalions. Pao-jü átvette tőle, s feszült érdeklődéssel tartotta szeme elé. Valóban, elülső és hátulsó lapján ugyancsak pecsétírással vésett négy négy írásjegy volt látható, a következő jelentéssel:

El se hagyjál, el se vessél!
Pompás ifjúság — tartós szépség.

Pao-jü kétszer is elmondta magának fennhangon a két mondatot.

— Pontosan illenek az én kövem mondataihoz, s azokkal együtt kettős mondást alkotnak! — kiáltott fel meglepetéssel.

— Egy ótvaros szerzetes adta valaha neki ezeket az írásjegyeket, s azt tanácsolta, véssesse őket aranymedalionra — karattyolt közbe fontoskodón Kakadu.

— Jól van, rendben van! Inkább azon igyekezz, hogy teát tölts! — szakította félbe Pao-csaj.

— Honnan jössz most? — fordult aztán látogatójához, hogy beszélgetésüket elterelje erről a kényes témáról. Pao-jü azonban nem figyelt kérdésére, annyira lekötötte figyelmét az a sajátos illat, amelyet a lányon érzett. Hiszen talizmánjaik megtekintésekor szorosan egymás mellé ültek.

— Miféle illatszert használsz, nővérem? — akarta tudni a fiú. — Sohasem éreztem még ilyet.

— Illatszert? — kérdezte a lány bizonytalanul. — Jó ruháimat nem szoktam illatszerekkel telefüstölni. — Aztán elgondolkodott egy kissé, s gyorsan így folytatta: — Bizonyára annak az orvosságnak a szaga lesz, amelyet ma reggel vettem be.

— Mi az orvosságod neve?

— „A Hideg Balzsam Labdacsaí“.

— Ó, hadd kóstoljam meg én is ezeket a jószagú labdacsokat! — rimázkodott a fiú.

— Ostoba fickó! — tört ki a nevetés a lányból. Kívülről egy szolgáló hangja jelentette:

— Itt van Lin kisasszony!

Rögtön utána Kék Drágakő lépett be.

— Ó, nyilván zavarok! — mondta mosolyogva, a párocskára vetett futólagos pillantással. Pao-jü felállt, és udvariasan felkínálta helyét a cserépkályhapadkán.

— Ugyan miért zavarnál? — jegyezte meg Pao-csaj közömbösen.

— Csak úgy gondoltam. Ha tudtam volna, hogy bátyánk itt van, természetesen nem jöttem volna.

— Nem egészen értem, mire gondolsz — felelte Pao-csaj hidegen.

— Arra gondolok, hogy sokkal rendesebb volna tőle, ha nem valamennyiünkhöz egyszerre járnál látogatóba, s aztán egyikünkhöz sem, hanem inkább egyik napon hozzád, másik napon hozzám. Ilyen módon inkább biztosítva volna a kellemes változatosság és a megfelelő beosztás is. Az ember így sem elhagyottnak, sem megrohantnak nem érezné magát. Olyan nehéz ezt megérteni?

— Havazik odakünn, ugye? — terelte másra a szót Pao-jü, Kék Drágakő piros gyapjúkendőjére mutatva.

— Már jó ideje — hallatszott kívülről dadájának, Li mamának a hangja, aki maga is átkísérte Kék Drágakőt.

— Ugyan légy olyan jó, hozd el nekem odaátról a vihar-köpenyemet! — kiáltotta ki a fiú.

— Aha, mihelyt megérkezem, természetesen máris mennie kell — jegyezte meg csípősen Kék Drágakő.

— Ugyan ki mondta, hogy mindjárt el akarok szaladni? Hiszen csak azt akarom, hogy később, ha majd menni kell, itt legyen a köpeny — nyugtatta a fiú túlságosan érzékeny unokanővérét.

Az unokafivér és a két unokanővér átment a szomszédos szobába, ahol időközben Hszie néni asztalt terített mindeféle édességgel és nyalánksággal.

Pao-jü nemrégiben nagyon dicsért egy lúdlábból és kacsanyelvből készült ételt, melyet először Csen hercegnőnél szolgáltak fel neki. Az ő kedvéért Hszie néni ilyet is készíttetett.

— De egy kis borral még jobban ízlik — jegyezte meg az elkényeztetett Pao-jü. Erre aztán Hszie néni a legjobb borból hozatott, ami csak a házban volt.

— Bort inkább ne! — tiltakozott dadája, Li mama.

— Csak egyetlen csészével! — rimázkodott Pao-jü.

— Nem! — ragaszkodott az álláspontjához szigorúan Li mama. — Ha anyád vagy nagyanyád itt volna, akkor felőlem ihatnál akár egy egész korsóval is. Így azonban én felelek érted, én pedig nem akarom, hogy még egyszer előforduljon velem olyasmi, mint a múltkor, amikor csak egyetlen percre néztem máshová, s közben valami bolond bort tett eléd. Naphosszat hallgathattam aztán emiatt a szemrehányásokat. Nem is képezed, taj-taj, milyen haszontalan kölyök ez amúgy is, hát még akkor miket nem csinál, ha egy csepp bort is ivott — fordult Hszie nénihez.

— Jól van, no, légy csak nyugodt, öreg jószág! — nyugtatgatta őt nevetve Hszie néni. — Igyál egy csészével magad is. Ilyen időben jót tesz a bor, óv a meghűléstől. Én majd vigyázok rá, hogy sokat ne igyék, nagyanyjával szemben a felelősséget pedig én veszem magamra.

Li mama beadta a derekát, s a személyzeti szobába vezetette magát, hogy részt vegyen az általános borkóstolgatásban.

— De nagyon kérem, hideg bort! — szólalt meg újra Pao-jü. — A melegítettet nem tartom valami sokra.

— Csak melegítettet engedek neked — zárkózott el kívánsága elől Hszie néni. — Hideg bortól írás közben reszket a kéz.

— Odahaza naponta van alkalmad tudásodat gyarapítani, s még a bor természetét sem ismered? — jegyezte meg egy kissé gúnyosan és kotnyelesen Pao-csaj. — A bor forróságot okoz, és fejébe száll az embernek. Ezt a hatását azonban ki lehet küszöbölni, ha az ember forrón issza. Ezzel szemben a hideg bor megalvad az ember testében, s ártalmas hatást fejt ki mind az öt belső szervünkben.

Amit egy ilyen szép száj mondott, az természetesen csak okos és helyes lehetett, s Pao-jü melegített bort kért magának.

Egy csészénél persze nem állott meg. Miután szigorú felvigyázója, Li mama távozott, Hszie néni állandó biztatása mellett kedvére ihatott. Végül is estefelé már be volt kissé csípve, s a bortól olyan fáradtság vett erőt rajta, hogy legszívesebben elfogadta volna Hszie néni meghívását, hogy mindjárt aludjék is ott az éjjel, az ő házában. De Kék Drágakő, aki nem vette szívesen, hogy ilyen bizalmas viszony alakul ki a fiú és a Hszie család között, megakadályozta a dolgot.

— Nem gondolnál végre már a távozásra is? — kérdezte tőle. Pao-jü bágyadt, ferde pillantást vetett rá.

— Ha te mész, én is megyek — mondta.

Erre aztán Kék Drágakő azonnal felállott, és elbúcsúzott. Példáját a fiú vitézül követte, s viharköpenyét kérte. Amikor Hókacsa szobalány a vörösbarba majomszörből készült, széles karimájú nemezkalapot kissé ügyetlenül borította lehajtott fejére, a fiú letépte a kalapot a fejeről, s dühösen förmedt a lányra.

— Majd én! — mondta Kék Drágakő, fürgén odaugorva. Pao-jü örömmel bírta magát a lány kezére. Milyen gyöngéden és óvatosan babráltak finom ujjai a fiú üstökében! A kalapot ügyesen úgy helyezte a fejére, hogy frizurája nem csúszott félre, a kalap belső széle pontosan illeszkedett a fiú

homlokpántjába, s az üstökébe font dió nagyságú piros bársonybojt kifityegett a karima alól.

Odaát tekintettel voltak kissé mámoros állapotára, s nem is hívták vacsorához, hanem rögtön ágyba küldték. Szobájában Tarka Felhő szobalány várt rá.

— Na, szép kis írődeák vagy te is, uram — köszöntötte nevetve, s íróasztalára mutatott, ahol az írószer pontosan ugyanúgy hevert, ahogy reggel odakészítette neki. — Reggel nagy garral odaállítottál tust keverni. Írtál is három egész írásjegyet, aztán elfutottál, és egész nap hiába lestelek. Most aztán tessék gyorsan munkához látni, s addig írni, míg csak el nem fogy a tuskészlet!

— S hol vannak azok az írásjegyek, amelyekről beszélsz? — tudakolta a fiú.

— Ejnye, de be lehetsz csípve, uram! Hiszen ma reggel, amikor elmentél, azt parancsoltad nekem, hogy írásjegyeidet függesszem ki az ajtógerendára. Magam másztam fel a létrán, s végeztem el neked ezt a munkát. Az ujjaim is bele-gémberedek abban a hidegben.

— Persze, most már emlékszem. Add ide a kezed! Megmelegítem a magaméban!

Kézen fogta a lányt, s maga után húzta az ajtó elé, hogy megszemlélje az ajtógerendán az írásjegyeket. Épp arra jött Kék Drágakő.

— Édes nővérem, légy szíves, mondd meg, de egészen őszintén, a három közül melyik írásjegy sikerült szerinted a legjobban? — tette fel neki a kérdést, feszülten várva a választ.

Kék Drágakő feltekintett. Ott diszelgett három írásjegyben a következő felirat: „Műveltség Illatának Biborszobája”.

— Úgy találom, valósággal mesteri mind a három írásjegy — dicsérte mosolyogva. — Nem festenél az én szobám számára is egy ilyen szép feliratot?

— Ugyan, eredj! Te csak gúnyolódsz velem. Hol van tulajdonképpen Gyöngyszem?

Tarka Felhő lebiggyesztette a száját, és az ágyra mutatott. Gyöngyszem ott tette kényelembe magát. Felöltözve feküdt, a látszat szerint mély álomba merülve.

— Eléggé korán van még az alváshoz — jegyezte meg a fiú nevetve. Aztán elgondolkozott.

— De hol is vannak azok a túróslapények, amelyeket odaát az ebédnél magamnak félretettem? Arra kértem Csen sógornőmet, küldjön át nekem néhányat, mert este szeretném megenni. Neked szántam őket, mert tudom, nagyon szereted!

— Mindjárt gondoltam, hogy nekem szántad őket, s már előre örültem, milyen finomak lesznek majd este. De aztán jött Li mama, és mindet elvitte. Azt mondta, eleget ettél belőlük, s inkább unokájának adja őket.

Egy másik szobalány teát hozott neki.

— Lin unokanővéremnek is adjatok egy csésze teát! — parancsolta a fiú.

— Hát ő már régen elment — világosították fel nevetve.

Csak egy kortyot ivott, aztán abbahagyta.

— Hiszen én ma reggel juharteát forráztam, s külön megmondtam, pároljátok át háromszor-négyszer is, mert úgy lesz meg az igazi zamata. Miért adtok nekem most másféle teát?

— Készítettem neked, uram, juharteát egy kannával — válaszolta a szobalány —, de Li mama megitta.

Tajtékozó dühvel vágta a földhöz Pao-jü a teli teáscsészét, úgyhogy csörömpölve hullott szét cserepekre, a benne levő tea pedig a szobalány szoknyájára ömlött.

— Li mama! Mindig Li mama! Hát ki ő, hogy mindenki csak lapul előtte, s azt se tudja, hova legyen a tisztelettől? Amikor csecsemő voltam, szoptatott egy kicsit, ennyi az egész! Ettől még nincs joga ahhoz, hogy itt úgy viselkedjék, mint ha ő volna az anyahercegnő maga. El kell kergetni az ilyet a háztól! Akkor aztán mindnyájunknak jobb lesz majd! — S azon nyomban szaladt volna panaszkodni a nagyanyjához, ha közbe nem lép Gyöngyszem szobalány. Gyöngyszem csak tettezte az alvást. Azt akarta, hogy ha majd a fiú hazajön, felingerli egy kis játszadozásra és enyelgésre. Úgy tett, mint ha a három írásjegyre és a túróslapényekre vonatkozó meglőző eszmecekerét nem hallaná. De a földhöz vágott teáscsésze csörömpölésére fűgén talpra szökkent, hogy lecsillapítsa a fiút. Épp akkor érkezett oda egy szolgálólány, s az anyahercegnő megbízásából a zaj oka után érdeklődött.

— Semmi különös nem történt — előzte meg gyorsan a fiút Gyöngyszem. — Teát akartam tölteni, s megcsúszott

a lábam, mert hó volt a cipőtalpamon. Közben kiejtettem kezemből s eltörtem a csészét.

Amikor pedig a szolgálólány megint kiment, Pao-jühöz fordulva így folytatta:

— Kérlek, uram, ha el akarod kergetni Li mamát, akkor elmehetünk mindjárt mi, többiek is. Bizonyára könnyen találsz olyanokat, akik helyünket jobban betöltik.

A fiú elhallgatott, s hagyta, hogy levetkőztessék és ágyba fektessék. Ólomsúlyú szemhéja azonnal lecsukódott. Gyöngyszem nem felejtette el levenni nyakáról a zsinórt a kőtalizmánnal, s azt egy zsebkendőbe csavarva gondosan fejpárnája alá tette, hogy másnap reggel a kő jó meleg legyen, és csupasznak nyakához érve, ártalmas lehűlést ne okozzon.

Másnap reggel beállított a Ning-kuo palotából Pao-jü unokaöccse, Zsung, sógora, Csin Csung kíséretében, hogy bemutatassa az anyahercegnőnek. Az öreg hölgy, akárcsak a ház többi asszonya, el volt ragadtatva a fiatalembertől. Ott marasztották ebédre, s távozáskor ajándékokkal halmozták el. Az anyahercegnőtől pénzes erszényt kapott, s az irodalom istenének aranszobrát. Úgy látta, megfelelő pajtása és tanuló társa lesz Pao-jünek, s szívesen adta beleegyezését, hogy felvegyék a családi iskolába.

— Te messze laksz innét — mondotta neki —, s fagyban vagy hőségben nem szívesen teszed majd meg a nagy utat. Olyankor minden további nélkül itt maradhatsz, s amíg csak akarsz, ellakhatsz nagybátyádnál, Pao-jünél. Jobb, ha kettesben itt tanultok a háznál, mint hogy ha valami lusta kölykökből álló bandához csatlakoztok.

Csin Csung apja szerfölött boldog volt a fogadtatástól, amelyben fiát az előkelő rokonság részesítette, s örült, hogy a tanulás kérdése is megoldódott anélkül, hogy le kellett volna tudnia a pártfogást kérő terhes látogatást. Tudta, hogy abban az iskolában, amelynek olyan híres konfuciánus iskolamester a vezetője, mint amilyen a sok érdemet szerzett öreg Csia Taj-zsu, fia a legjobb kezekben van. Azt persze nem kerülhette el, hogy az iskola vezetőjénél pénzajándékkal egybekötött illendőségi látogatást ne tegyen. Ebből az alkalomból nem akart azért feltűnően elmaradni a többi tanuló jobb módú öregapja mögött. A jelentéktelen kis rendőr parancsnoksági titkár számára mindez azt jelentette, hogy addig-addig számolgatott és takarékoskodott mindenben, amíg csak össze

nem kuporgatta a rangjához illő huszonöt ezüсттаelnyi belé-
pési ajándékot. Miután az apa és fia az iskolavezetőnél tisz-
teletét tette, s ajándékát átnyújtotta, egy Pao-jü által kivá-
lasztott szerencsés kalendáriumi napon a nagybácsi és uno-
kaöccse elindult együtt a családi iskolába. Hogy azután
itt az iskolában kevéssel később miféle zajos eset játszó-
dott le, arról a következő fejezet fog beszámolni.

NYOLCADIK FEJEZET

Csia Cseng úr leszidja félresikerült sarját. Komisz köly- kök nagy felfordulást visznek végbe az iskolában

Eljött a kalendáriumban kiválasztott nap, amelyen elő-
ször mentek együtt iskolába. Gyöngyszem szobalány már
korán felkelt, odakészítette urának az írószereket és a köny-
veket, s ágya szélén kuksolva, szomorú hangulatban várta
ébredését. Miközben Gyöngyszem öltöztette, a fiú figyelmét
nem is kerülte el a szobalány bánatos arca.

— Nővérem, miért olyan szomorú ma a tekinteted? —
kérdezte. — Remélhetőleg nem érzed magadat háttérbe szo-
rítottnak vagy fölöslegesnek, amiért most iskolába megyek?

— Szó sincs róla — válaszolta mosolyogva a lány. —
Tanulni kell, anélkül semmire sem megy az ember. Csak arra
gondoltam éppen, hogy a tanulást sem szabad túlzásba vinni.
A tanulással úgy van, mint az evéssel: a túlzás megárt belőle.
Gondolnod kell az egészségedre is, s időnként egy kis pihe-
nőt kell engedned magadnak. Tanulás közben csak könyve-
iddel gondoldj, a pihenés óráiban azonban gondoldj egy kicsit
azokra az emberekre is, akik odahaza vannak, s közel állnak
hozzád. És még egyet: ne hagyd, hogy tanuló társaid csínyte-
vésekre csábítsanak, és ne keveredj perpatvarokba! Tudod,
apád nem ismer tréfát. Nagyon fontosnak éreztem, hogy
ezeket még megmondhassam neked, mielőtt elmész.

Pao-jü ígérte, hogy megszívleli tanácsait.

— Lehet, hogy fájni fogsz a tanteremben — folytatta
a lány. — Mindenesetre becsomagoltam részedre még egy
meleg szőrmekabátot, s egy lábmelegítőt és kézmelegítőt
is vitetek a legényeddel. De ezeket a holmikat kérned is kell,

ha fázol. Mert magától ez a lusta népség még a kezét sem mőz-dítaná éretted. Gondolj az egészségedre!

— Köszönöm. Majd vigyázok magamra. Neked azonban, amíg én oda vagyok, nem kell folyton itt ülnöd a szobában, hiszen halálra unod magad. Eredj át unokanővéremhez, Kék Drágakőhöz, s beszéljess vele!

Gyöngyszem tanácsára távozása előtt még a nagyanyjától és szüleitől is elbúcsúzott. Utoljára következt a sorban apja, a szigorú Csia Cseng úr. Ma véletlenül korán jött haza hivatalából, s abban az órában éppen könyvtárában ült, néhány látogatójával beszélgetve. Társalgásuk közben lépett be fia, leborult előtte csing-an³ köszöntésre, és jelentette, hogy iskolába megy. Cseng úr megvető mosollyal mérte végig fiát.

— Ugyan, mit szégyenítesz meg ezek előtt a nagyérdemű urak előtt — szólt gúnyosan —, iskolába menésről szájalva nekem! Felőlem eredj a magad gyerekjátékai után, de engem, légy szíves, hagyjál békében! Jelenléted bemocskolja ezt a tiszteletet érdemlő helyet.

— Ne olyan szigorúan, kedves, régi barátunk! — fordultak hozzá barátságos szóval látogatói, akik felkeltek helyükről. — Hadd menjen csak a mi ifjú öcsénk az iskolába! Bizonyára hamar levetkezi majd gyermeki mivoltát, s két-három röpke év alatt fényes nevet szerez magának. Te pedig, nagyrabecsült öcsénk, ne késlekedj, s köszönj el, mert nem-sokára ebédidő van már.

S a nagyérdemű urak közül kettő közrefogta Pao-jüt, és kivezette.

— Kik a kísérői? — szólt ki Cseng úr fiának kíséretéhez, mely odakünn az ajtó előtt várakozott. Négy erős legény rohant be, térdet hajtva és csing-an köszöntésre borulva. Cseng úr a legnagyobbikhoz fordult, akit Li Kujnak hívtak, s Li mamának, a dadának és szobaasszonynak fia volt: — Ti vagytok hát, legények, felelősek érte! Mert hát mit tanult ő eddig? Szóvirágokat és zavaros frázisokat! Még a hasa is tele van válogatott neveletlenségekkel! De várjatok csak! Mihelyt ráérek, először is benneteket vetkeztetlekj pőrére, azután ezzel a haszontalan kölyökkel számolok!

³ békesség!, tiszteletteljes köszöntés

Riadtan tépte le Li Kuj a sapkáját, s homlokát a padlóra hajtva, ezt dadogta:

— Öreg parancsoló, a féreg nem olyan vakmerő, hogy hazudjék neked, de a fiatal parancsoló valóban tudja már a szent *Si king*nek a *Dalok könyvének* három szakaszát betéve. Eljutott addig a helyig, ahol a szarvasról van szó, amely a messzeségbe bődül, s a lótuszszíromról, amelyet a hullámok sodornak.

Idézete harsány nevetést váltott ki a nagyérdemű urakból. Még maga Cseng úr sem tudta megőrizni szigorú ábrázatát, és kénytelen volt mosolyogni.

— És ha hrminc szakaszt tudna is a *Si king*ből, az is éppoly merő szélhámosság és szemfényvesztés volna, mint hogyha valaki, aki a harangot lopta el, betömné a fülét, és süketnek tettetné magát — mondotta. — Add át az öreg iskolamesternek szívélyes üdvözetemet, s mondd meg neki, ne pazarolja erejét a *Si kingre* és az ahhoz hasonló haszontalan régi limlomra, hanem mindenekelőtt a *Négy Könyvet* tanítsa, és magyarázza meg olyan alaposan, hogy tanulói a szöveget előlről hátra és hátulról előre egyaránt betéve tudják. Ez volna a fődolog.

— Igen, uram — mormolta buzgón Li Kuj, s minthogy az öreg parancsoló nem mondott semmi egyebet, társaival együtt sietve kivonult a tereméből. Pao-jü odakünn várt reájuk, magányosan és elhagyatottan álldogálva.

— Hallottad, testvérekem? — kérdezte tőle útközben Li Kuj. — Pőrére vetkeztet és elveret bennünket. Másutt a szolgára is esik uráról némi fény és tisztesség. Mi viszont hiába fáradozunk szolgálatodban, mert csak szidalom és verés a bér, amit nyerünk. Jó volna, ha a jövőben méltányosabban bánnál velünk.

— Ne vedd szívedre, kedves jó bátyám! — mondta Pao-jü barátságosan. — Legközelebb majd kimutatom elismerésemet jó szolgálataidért, s vendégségbe hívlak magamhoz.

— Ez túlságosan is nagy megtiszteltetés lenne számomra, kis családfőm! Élég nekem, ha meghallgatsz, amikor egyszer-egyszer mondani akarok valamit neked.

Visszaérkeztek az anyahercegnő lakóterületére. Az öreg hölgy éppen Csin Csunggal beszélgetett, aki eljött Pao-jüért. Újbóli búcsúzkodás után a nagybácsi és unokaöccse elindultak az iskolába. Pao-jünek azonban hirtelen eszébe jutott,

hogy még unokanővérétől, Kék Drágakőtől is el kell búcsúznia. Lépteit tehát újra a zöld pavilon felé irányította. Unokanővérét a tükör előtt találta, fésülködés közben. Amikor megtudta, hogy a fiú iskolába megy, mosolyogva és enyhé ironiával mondta:

— Iskolába? Nagyszerű. Egyszer majd bizonyára sokra viszed még, s a holdpalotában fogsz fahéjvirágot szedni. Kár, nem kísérhetlek el.

— Édes mej-mej, ugye vársz a vacsorával, míg haza nem jövök az iskolából?—rimázkodott a fiú.—És szeretnék neked az arcfestésnél is segíteni, akárcsak eddig. Várj velem, kérek, míg haza nem jövök!

— Nem akarsz még Pao-csaj unokanővéredtől is elbúcsúzni? —kiáltotta utána Kék Drágakő, amikor a fiú elment. Pao-jü csak mosolygott, s unokaöccsével együtt most már valóban elindult az iskolába. Ezt annak idején még az első Jung-kuo herceg alapította, s szándéka az volt vele, hogy főleg a család szegényebb tagjainak sarjai tanuljanak benne, akik nem engedhetik meg maguknak a fényűzést, hogy házi-tanítót tartsanak. Az iskolát olyan családtagok hozzájárulásaiból tartották fenn, akik hivatalra és méltóságra jutottak. E hozzájárulásokból a tanulók ingyenes tanításon kívül ingyenes ellátásban is részesültek. Iskolavezetőnek az alapítvány rendelkezése szerint mindenkor egy idősebb, érdekes és erényekben kipróbált iskolamestert választottak.

Ettől a naptól kezdve, amelyen először mentek együtt iskolába, Pao-jü és Csin Csung elválaszthatatlan barátok lettek. Együtt jöttek, együtt mentek, egymás mellett ültek tanulás közben, és egymás mellett álldogáltak a szünetekben. Az anyahercegnő úgy bánt Csin Csunggal, mintha vér szerinti unokája vagy vér szerinti testvére unokája lett volna. Gyakorta három vagy öt napig is vendégül marasztalta házában, s nagylelkűen még ruhaneművel és egyéb szükséges dolgokkal is segítette. Két hónap se telt el, s Csin Csung a Jung-kuo palotában már mindenkiel olyan bizalmas viszonyban állott, mintha maga is a családhoz tartozott volna.

Pao-jü nem sokat törődött az ésszel és a logikával, ha arról volt szó, hogy eleget tegyen valami hangulatának, szélszélynének. Így hát nagybácsi létére unokaöccsének testvérbarátságot ajánlott fel.

— Egyidősek vagyunk, s hozzá még ugyanazon ablak előtt tanulunk. Mit őrizgessük hát a nagybácsi és unokaöcs között illő szertartásos távolságot? Nevezzük egymást a jövőben barátnak, testvérnek!

S addig rágta a másik fülét, míg csak Csin Csung le nem küzdötte kezdeti félnétségét, s el nem fogadta ajánlatát.

A családi iskolának csaknem valamennyi tanulója a családban tartozott, s egymással közelebbi vagy távolabbi rokonságban állott, de amint ezt egy közmondás igen találóan mondja, legyen a sárkánynak kilenc fia, mindegyik különbözni fog a másiktól. Egyszóval, gondolható, hogy a családi iskola sárkányai közt is akadt kígyó- és viperafajzat, s itt is keveredtek a nemesebb fajták a hitványabbakkal.

Elkerülhetetlen volt, hogy a két újonnan érkezett, csinos, virágzóan üde fiú hamarosan magára ne vonja a többi tanuló általános figyelmét. Egyikük, Csin Csung, szelíd, lágylelkű természetével, félnék, elfogódott lényével, amely minden egyes kérdésnél, amelyet megválaszolt, arra készítette, hogy elpiruljon, mint valami lány, a másik, Pao-jü, parancsoláshoz szokott viselkedésével, ügyes, választékos kifejezőmódjával. Szoros barátságuk feltűnést keltett, hátuk mögött sokat beszéltek róla. Az irigység és a féltékenység is megtették a magukét. Egyszóval, kevés időbe telt, s kettőjük kapcsolatáról az iskolában is, az iskolán kívül is, mindenfélét suttogtak és híreszteltek.

A családi iskola tanulói közé tartozott Hszie Pan is, bár nem annyira a tanulás iránti buzgalomból, mint bizonyos mellékcélok kedvéért. Amikor első ízben hallott ennek az iskolának fennállásáról, s arról, hogy ott igen bő választék van jóképű fiatal fiúkból, nyomban jelentkeztek ledér vágyai. Azzal az ürüggyel, hogy kiegészíteni és gazdagítani akarja tudását, busás pénzajándék segítségével keresztülvitte az öreg Taj-zsunál, hogy felvegye őt is. Valójában annak a halásznak a módjára akart eljárni, aki három napig halászik, a két soron következő napon pedig hálóját szárogatja és lustálkodik. Nem annyira a tanulás volt fontos neki, mint inkább az, hogy barátságot köthessen fiúkkal. És valóban, talált is a tanulók közt egyeseket, akiket pénzajándékokkal és egyéb előnyökben való részesítéssel magához tu-

dott édesgetni, és engedékennyé tudott tenni céljai számára, amelyeket aligha szükséges közelebről fejtegetnünk. Ezek közé különösen két helyes fiúcska tartozott, akik takaros, szeretetre méltó külsejük miatt a Hsziang-lien Illatos Vonzalom, valamint a Jü-aj, Drága Kedvenc becenevet kapták. Az iskolában titokban mindenki rajongott értük, de félték Hszie Pantól, úgyhogy senki sem mert közelíteni hozzájuk.

E két fiúcska iránt Pao-jü és Csin Csung is csakhamar, már iskolába járásuk kezdetén, vonzalmat érzett, Hszie Pantól való félelmükben azonban vonzalmukat nem merték kinyilvánítani, hanem arra szorítkoztak, hogy a távolból epekedjenek utánuk. S ugyanígy volt ezzel Hsziang-lien és Jü-aj is. A tanítás alatt az osztályban ilyenformán nap mint nap ismétlődött ugyanaz a titkos játék: négy különböző helyről kiindulva minduntalan találkozott és összefonódott négy szempár. A szünetek alatti beszélgetések idején pedig gyöngéd célzásokkal és kétértelmű fordulatokkal sok rejtett érzést és titkolt érzelmet tudtak szóhoz juttatni.

Bármilyen óvatosak voltak azonban e titkos játék üzésében, hosszabb ideig mégsem maradhatott az rejtve egyes minden hájjal megkent fickók éles szeme előtt. Úgyhogy hátuk mögött csakhamar nagyban folyt a kacsingatás és a sokatmondó torokköszörülés meg köhögés.

Történt egy napon, hogy az iskolavezetőt, Csia Taj-zsurat valami családi ügy elfoglalta, és távol kellett maradnia a tanítástól. Hogy a tanulókat foglalkoztassa, feladta nekik egy hétlábú versekbe foglalt páros szállóige felét: találjátok meg hozzá a megfelelő kiegészítést. Ez volt a feladatuk. Távolléte alatt az iskolai felügyelettel segédjét és unokáját, Csia Zsujt bízta meg. Ezen a napon Hszie Pan véletlenül éppen hiányzott. Csin Csung és Hsziang-lien arra használták fel távollétét, hogy pillantásaikkal a szokásosnál világosabban fejezték ki magukat, és végül is, azzal az ürügygyel, hogy kisdolgukat akarják elvégezni, lopva az udvar leghátsó zugába osonjanak egy kis zavartalan beszélgetésre.

— Vajon volna-e apádnak valami kifogása ellene, hogy nyíltan barátságot kössünk? — kérdezte éppen Csin Csung a másikat, amikor a hátuk mögött torokköszörülést hallottak. Ijedten fordultak hátra; egy tanulóársuk, bizonyos Csin Jung állott előttük, gúnyos nevetéssel. Titkon utánuk

lopózott. Hsziang-lien, a szelíd természetű Csin Csunggal ellentétben, kissé heves vérű fiú volt.

— Mit jelentsen ez az ostoba köhögés? Talán már beszélgetnünk sem szabad? — támadt háborgatójukra félig bosszankodva, félig meg zavarában.

— Ó, kérlek, igazán ne zavartassátok magatokat! — válaszolt gúnyosan a másik. — De ha ti jogot formáltok arra, hogy beszélgessetek, akkor én is megengedhetem magamnak, hogy köhögjek. Ha valamit mondani akartok azonban egymásnak, miért nem mondjátok nyíltan? Az ember azt hinné, hogy a jó ég tudja, miféle titokzatos dolgokat műveltek itt. De ne áltassuk csak magunkat. Tudok, amit tudok. És most válaszlatok: vagy részt vehetek én is játszadósáitokban, s akkor befogom a számat, vagy pedig meg fogja tudni az egész iskola.

— Mit fog megtudni az egész iskola? — kérdezte egyszerre Csin Csung és Hsziang-lien, lángvörös arccal.

— Az igazságot! — válaszolt nevetve a másik. Aztán tapsolt, és hangosan kiáltotta, hogy az egész iskolaudvar hallja: — Gyertek csak ide, hé! Itt a frissen sült palacsinta!

Tajtékozó dühvel rohant a két barát az iskolaépületbe, hogy társukat, aki őket minden ok nélkül megbántotta, bepanaszolják a felügyelő Csia Zsujnál. Ez a Csia Zsuj pedig olyan ember volt, aki a kötelességét nem vette túlságosan szigorúan, ha ezzel valami személyes haszonra tehetett szert, és tanítói hivatalát az iskolában szívesen használta fel arra, hogy tanítványait jól kiszipolyozza. Így Hszie Pannak sem parancsolt megállást gyalázatos üzelmei során, hanem még támogatást is nyújtott neki, hogy biztosítva a kéjsóvár gazdag úr kegyét, pénzt és kövér lakomákat kanyarítson le magának.

Ha Csin Csung és Hsziang-lien azt hitte, hogy Csia Zsujnál oltalomra találhat, alaposan tévedett. Csia Zsuj ugyanis neheztelt Hsziang-lienre, hogy abban az időben, amikor még Hszie Pan barátja volt — ez a csélcsap, ársodorta vízínövény időközben más barátokkal cserélte fel őt, s kiejtette kegyeiből —, gazdag pártfogójánál soha a legkisebb kedvezményt sem járta ki neki. Amikor tehát ma a két barát panaszával hozzáfordult, hidegen és elutasítón viselkedett, s szántszándékkal ellenfelük, Csin Jung pártjára állott. Csin Jung azonfölül abban az időben kegyben állott Hszie Pan

előtt, s ez döntő volt számára. Igaz ugyan, hogy Csin Csung-ra egyetlen korholó szót sem ejtett; ettől visszatartotta az, hogy tekintettel volt a fiú befolyásos barátjára, Pao-jüre, kinek jóindulatát nem akarta eljátszani. Annál kevésbé mérsékelte azonban magát nemtetszése kifejezésében Hsziang-liennel szemben; őt az egész iskola füle hallatára öszszeszedta, és izgága békebontónak bélyegezte.

Roszzkedvűen és a meg nem érdemelt szidalomtól megbántva ment Hsziang-lien az iskolateremben újra a helyére, onnan küldözgette pillantások, mormogások és elfojtott szidalmak formájában elégedetlensége jeleit hol egyik, hol másik barátja felé. Csin Jung viszont — mint győző — kényszerítve érezte magát arra, hogy jelentőségteljes fejbólogatással, szájcscsücsöritéssel és önelégült mormogással fontoskodjék, s mindenfelé felhívja a figyelmet magára.

— Épp az imént kaptam rajta őket, az iskolaudvar leg-sötétebb zugában — sugdosta mindenfelé. — Világosan láttam, hogy csókolóztak, és egymás ülepét simogatták; fennhangon beszéltek arról, hogy egymáséi akarnak lenni, s anynyira elmerültek ebben a fontos beszélgetésben, hogy közeltemet észre se vették.

A szomszédos helyeken ülő és odafülepő fiúk között akadt egy, akinek nem tetszett ez a beszéd: a tizenhat éves Csia Sző volt, aki a család Ning-kuo-ágához tartozott. Mint-hogy korán árvaságra jutott, Csia Csen herceg még mint kisgyermeket magához vette, és saját fiaként nevelte fel. De feltűnően vaskos barátsága Csia Zsunggal, a herceg fiával, rosszalló pletykákat és sűgás-bűgást indított el a háznép között, s ez végül magának a hercegnek is fűlébe jutott. Ezért a herceg, hogy háza rossz hírbe ne keveredjék, nemrégiben arra határozta el magát, hogy nevelt fiát a Ning-kuo palotán kívül helyezi el. Ez a Csia Sző tehát többé-kevésbé találva érezte magát Csin Jung fecsegésétől, s egyébként is úgy érezte, tartozik azzal benső barátjának, Csia Zsungnak, hogy sógorát, Csin Csungot védelmébe vegye. Személyesen persze nem akart beleavatkozni a dologba, mert attól, tartott, hogy elveszti Hszie Pan jóindulatát, ha nyíltan szembeszegül annak védencével, Csin Junggal. Amilyen okos volt, kiválasztotta azt az utat, amelyen célját elérhette, anélkül hogy mutatkoznia kellett volna, szépen a háttérben maradva.

Arra a kedvelt ürügyre hivatkozva, hogy kisdolgát kell elintéznie, egyszerre csak eltűnt az iskolateremből. Kinn az iskolaudvaron odament Pao-jü kísérőjéhez, félrehívta az egyiket, a harciasságáról és erőszakos természetéről ismert Ming-jent, s alaposan feltűzelte őt Csin Jung ellen. Ez — magyarázta neki — Csin Csung megsértésével egyszermind urát, Pao-jüt is megsértette, és ha a szemtelen fickónak még idejében be nem tömik a száját, akkor a jövőben még nagyobb szemtelenségeket enged meg magának. Miután a lázítás művét ilyenformán elvégezte, visszatért a tanterembe, ott nagy nyugalommal felöltözött, s aztán kieszközölte magának Csia Zsujtól az engedélyt, hogy ma valamivel korábban hagyhassa el az iskolát, minthogy sürgősen el kell mennie még valahová.

Igyekezett kitérni a közelgő vihar elől, melyet maga idézett fel. Ideje is volt, hogy ezt tegye, mert az általa feltűzelt Ming-jen már be is rontott a tanterembe, nekipirult, tüzes fővel, és anélkül hogy használta volna a „fiatalúr“ megszólítást, amelyet neki mint szolgálónak használnia illendő lett volna, a formákat és a köteles tiszteletet félretéve kiáltotta:

— Melyik itt az a Csin Jung?

Amikor megmutatták neki, akit keresett, vakmerően és durván vállon ragadta, és így kiáltott rá:

— Hogy csinálunk-e valamit, ahhoz neked, te tyúksegg, te, édeskevés közöd van! Örülj neki, hogy az apádat békében hagyjuk. Neked pedig, Csin Jung, azt tanácsolom, jó lesz, ha ifjú uramat békében hagyod!

A tantermen általános megdöbbenés vett erőt. Csia Zsuj figyelmeztette a betolakodót, hogy ne viselkedjék ilyen vadul. Csin Jung pedig, egészen elsárgulva a haragtól, azt kiáltotta:

— Lázadás! Felfordulás! Hát megengedhet magának ilyesmit egy rabszolgára? De várj csak, majd lesz még egy szavacskám a te uradhoz!

Kiszabadította magát Ming-jen markából, és rá akart rontani Pao-jüre. Ebben a pillanatban Csin Csung valami süvöltő hangot hallott a maga közvetlen közelében. Szerencsére egy véletlen mozdulattal testét éppen félrefordította, úgyhogy az a négyszegletű tuskó, amelyet egy ismeretlen kéz hajított feléje, elzúgott hajszálnyira a tarkója mellett,

és egy távolabbi, előbbre levő padra zuhant le, Csia Lan és Csia Csün helye között, szétzúzva egy teli porcelán tustartót, melynek tartalma a felütött könyveket fekete pacákkal szórta tele. Válaszul ebből a padból egy nehéz könyvtartó kazetta röpjött hátra, de a dobás túlságosan rövidre sikerült, és a kazetta véletlenül Pao-jü és Csin Csung padjára zuhant le, egymásra borítva az írószereket és a könyveket, s szétzúzva Pao-jü teáscsészéjét. A heves vérű kis Csia Csün közben felugrott, hogy rávesse magát arra, aki a követ hajította. A verekedők egész gomolyaga alakult ki egyetlen szempillantás alatt Csin Jung körül, aki hirtelen valami tollsöp-rűt kerített elő, azt forgatta fegyver gyanánt, hosszú bambusznyelével vadul vagdalkozva és szurkálva maga körül. Eközben Ming-jen is kapott egyet a bambusznyél végével. És persze Ming-jennek ez már csak alkalmat szolgáltatott ahhoz, hogy odakünn várakozó három társát, Szao-hung, Csu-jo és Mo-jü szolgálkat erősítésül behívja. Mint valami lódarázsraj, rontott be az a három, vad kiáltozással: — Fattyúfajzata, még fegyverrel is merészelték ránk támadni! — Mo-jü egy ajtó nagy, fekete faretészét lóbálta kezében, Szao-hung és Csu-jo pedig lovaglóstorokat suhogtatott. Az ezután keletkezett vad kavargásban a kétségbeesett helyzet is iskolavezető hiába igyekezett a verekedőket arra bírni, hogy intő és könyörgő szavát meghallgassák. Tombolt, dühöngött az elszabadult ár, odavolt minden rend és fegyelem. Egyesek a verekedés pusztja öröme miatt maguk is belevetették magukat a küzdelembe, mások padokra és asztalokra állottak fel, és tapsolással és hangos kiáltozással: — Hajrá! Ne hagyd magad! Üsd, vágd! — tüzelték harcra a verekedőket, csak néhány gyáva lélek vonta ki magát félenken az általános tülekedésből. Az egész tanterem egy zubogva forró vízzel teli üsthöz hasonlított. A felfordulásnak végül is néhány idősebb, értelmesebb szolga, mint Li Kuj, vetett véget beavatkozásával. Arra a kérdésre, hogy a verekedést mi váltotta ki, és ki a hibás benne, a válaszok különbözőek voltak, a felelősséget ki-ki a másokra hárította. Li-kuj mindenekelőtt arról gondoskodott, hogy a harcias Ming-jen és három társa a csatateréről elvonuljon. Erre aztán nyugalom lett. Amikor Li Kuj Pao-jühöz lépett, az éppen azon igyekezett, hogy kabátja hajtókájának csücs-

kével letörüljön egy vérző horzsolást, amelyet barátja, Csin Csung homlokán okozott Csin Jung tollsöprűjének nyele.

— Szedd össze a könyveimet, és hozasd ide a lovamat! — adta ki neki a parancsot Pao-jü. — Azonnal az öreg Taj-zsuhoz akarok lovagolni, hogy panaszt tegyek nála a helyetese ellen. Nemcsak hogy nem nyújtott nekünk védelmet azok ellen, akik bennünket megsértettek, hanem még biztatta is őket, hogy tettelegességre vetemedjenek. Így került aztán sor erre az aljas támadásra. Ming-jen nagyon helyesen cselekedett, hogy segítségemre sietett. Ezek őt is, meg Csin Csungot is véresre verték. Én természetesen nem maradhatok többé ebben az iskolában. — Li Kuj csillapítgatta a fiút, s mindenképpen igyekezett őt szándékáról lebeszélni. Mégsem volna szép és illendő a tiszteletreméltó öregurat ilyen csekélység miatt zaklatni.

— Te vagy az oka mindennek, uram — fordult Csia Zsujhoz. — Mint helyettes iskolavezetőnek és a tanulócsoporthoz irányító eszének, neked kellett volna időben igazságot tenned, s nem lett volna szabad engedned, hogy a dolgok ide fajuljanak. Te azonban tétlenül nézted az eseményeket, s szabad folyást engedtéél nekik.

— Eleget figyelmeztettem és intettem őket a rendre, de nem hallgattak rám — védekezett Csia Zsuj.

— Akár zokon veszed, uram, őszinte szavamat, akár nem, magad vagy az oka, ha az iskolában nincsen tekintélyed — folytatta korholását Li Kuj zavartalanul. — Ha te mindig kifogástalanul viselkedtéél volna, akkor lenne tekintélyed. A dolognak még rossz vége is lehet számodra, ha eljut az öreg Taj-zsu fülébe. Azon kellene igyekezned, uram, hogy mielőbb szétbogozzad a hálót, amely összegubancolódott.

— Mit bogozgassunk itt? — vetette ellene bosszúsan Pao-jü. — Az lesz, hogy odamegyek, és panaszt emelek.

— Vagy Csin Jung hagyja el az iskolát, vagy én nem jövök ide többet — tette hozzá Csin Csung.

— Még csak az kellene, hogy egy ilyen pimasz alak miatt mi hátráljunk meg! — dühödött meg Pao-jü. — Majd gondoskodom én arról, hogy kirepüljön innét. Milyen rokonságban is van tulajdonképpen ez a Csin Jung mivelünk?

— Unokaöccse a Ning-kuo-ágbeli Csia Huang asszony-nak — hallatszott kintről, az ablak felől Ming-jen hangja. — Huang asszony az apai nagynénje. Ez az asszony örökké

térden csúszik második úrnőnk, Főnix asszony előtt, különböző kívánságokat és kérelmeket terjesztve eléje. Elég nagy szemtelenség az ilyen éhenkórásztól, ha még belénk is köt. Hát ilyen „uraságokat“ még tiszteljen is az ember?

— Elhallgatsz-e már, kutya fajzat? — förmedt rá Li Kuj. — Mit törödsz te a másoknak sajgó légycsípéssel?

— Tehát Huang sógornő unokaöccse — jegyezte meg Pao-jü megvetően. — Jól van, elmegyek hozzá, s lesz majd vele néhány szavam finom kis unokaöccséről.

— Ugyan mit fáradnál személyesen, uram? — avatkozott megint a dologba a harcias Ming-jen. — Hadd menjek el hozzá én! Megmondom neki, hogy az öreg anyahercegnő akar vele beszélni. S egy bérkocsiban rögtön ide is hozom. Nagyanyád jelenlétében még könnyebb lesz majd tisztázni a dolgot.

— Oda ne merészelj menni! — ripakodott rá Li Kuj. — Vagy akarsz a fejedre kapni egyet-kettőt? Alighogy sikerült a tüzet szerencsésen eloltanom, neked máris újra szítanod kell a parazsat! Ha meg nem szűnsz uradat bujtogatni, feladlak, hogy büntessenek meg.

Miközben Li Kuj minden erejével azon igyekezett, hogy elsimítsa az iskolai viszályt, a helyettes iskolavezető, Csia Zsuj, aki alaposan beijedt, hol Csin Csungot, hol Pao-jüt nyaggatta egyre azzal a rimánkodó kéréssel, legyenek hozzá kímélettel, és tussolják el az ügyet. Hosszabb ideig tartó vonakodás után Pao-jü végül is késznek mutatkozott eltekinteni a panasztevéstől, ha Csin Jung minden szokásos formában bocsánatot kér. Erre aztán Csin Jungot kezdték mindenfelől ostromolni. Ő, vonakodva bár, de hajlandónak mutatkozott egy könnyű bocsánatkérő meghajlásra fő ellenfele, Csin Csung előtt. Ezt azonban Pao-jü nem találta elegendőnek. Kitartott a szabályszerű megalázkodó leborulás mellett. Csia Zsuj könyörgött Csin Jungnak, hogy engedjen:

— Légy okos, és gondolj a közmondásra:

Csak egy órára gyúrd le mérgeidet,
s bosszankodástól ment lesz életed.

S minthogy minden oldalról ostromolták és szorongatták, Csin Jung végül is engedett, részánta magát a kívánt megalázkodó leborulásra.

Ezzel aztán a nagy iskolai csata véget ért.

KILENCEDIK FEJEZET

A Ning-kuo palotában a hercegi remete születésnapját ünneplik. Csia Zsuj szívében Főnix asszony látása ledér kívánságokat ébreszt

Csin Jung ugyan végrehajtotta megalázkodó leborulását, a harag azonban továbbra is ott rágódott a szívében. Anyjához, aki Hu lány volt, így szólt odahaza:

— Ez a Csin Csung éppoly kevésbé van a Csia házzal rokonságban, mint én, s neki sincs nálamnál több joga arra, hogy elfoglaljon egy helyet a családi iskolában. De Pao-jüvel való vaskos barátsága miatt azt hiszi, joga van magát nagyra tartania, bennünket pedig lenéznie. Ha legalább kifogástalanul viselkednék, akkor az ember egy szót sem vesztegetne rá. De hát alighanem vaknak tart bennünket, anynyira feltűnően űzi kis játékait. A viszály is csak abból fakadt, hogy ma rajtakaptam. S akkor kussoljak előtte?

— Ne légy ostoba, és ne avatkozz mások dolgaiba! — beszélt a lelkére az anyja. — Hála annak, hogy szót emeltem érdekedben Huang néninél, valamint hála annak, hogy Huang néni fáradhatatlanul képviselte érdekeidet Főnix asszony előtt, szerencsésen elnyerted a családi iskola ingyenes helyét. El akarod játszani az ingyenes tanulás jótéteményét? S mi lesz akkor? Mi nem engedhetjük meg magunknak a házitanító fényűzését. Ingyenes ellátást is kapsz az iskolában. Hogyan biztosíthattam volna számodra e megtakarítás nélkül a szükséges ruházatot? Te pedig fontosnak tartod, hogy mindig csinosan és tisztán öltözz. Az iskolának köszönheted a fiatal és előkelő Hszie Pannal való barátságodat is. Az alatt az egyetlen esztendő alatt, amióta a barátja vagy, hetven-nyolcvan taelt ajándékozott neked! Ugyan hol lelnél hamarosan megint olyan helyre, ahol egyszerre ennyi előnyben részesülnél, ha makacsságodban eljászanád a lehetőséget, hogy továbbra is az iskolában maradhass? Akkor már akár az eget is megpróbálhatnád megmászni. Légy hát eszes, és győzd le haragodat!

Erre Csin Jungnak nem volt mit válaszolnia, és lenyelte haragját. Így az anya ugyan szerencsésen lecsillapította fiát, ő maga azonban nem volt képes megállni, hogy más-

nap, amikor Huang néni látogatóba jött hozzájuk, apróra el ne mondja neki az esetet. Huang néni testvére volt Csin Jung elhunyt édesapjának, és törvényes felesége egy bizonyos Csia Huangnak, aki a Ning-kuo-ág egyik szegényebb oldalágához tartozott. Csia Huang csak igen csekély saját jövedelemmel rendelkezett, s mind a keleti, mind a nyugati palotában azokról a sűrűn ismétlődő kéregető látogatásairól ismerték, amelyeket feleségével együtt felváltva tett hol Csen hercegnőnél, hol Főnix asszonynál.

Amikor most Huang asszony meghallotta, milyen megaláztatást kellett az iskolában unokaöccsének elviselnie, családi büszkeségében érezte megbántva magát, s nem volt sürgősebb tennivalója, mint hogy kocsiba szálljon, és azon nyomban a Ning-kuo palotába hajtasson. Köszönteni akarta Csen hercegnőt, s aztán annak menyénél, Zsung asszonynál akarta ennek öccsét, Csin Csungot viselkedése miatt bepanaszolni. Szándékát azonban nem tudta megvalósítani. Amikor az időjárásra vonatkozó bevezető szavak után megkérdezte a hercegnőtől, miért nem látható soha menyé, Zsung asszony, megtudta, hogy a fiatalasszony két hónap óta komolyan megbetegedett, és senkit sem fogadhat. Az egész ház nagyon nyugtalan, és aggódik érte, és holnapra egy új, fiatal orvost várnak, miután már az összes többi, eddig konzultált orvosok tudománya eredménytelennek bizonyult. Amellett a Ning-kuo palotában azt sem tudták az emberek, hol áll a fejük, annyira lefoglalták őket az előkészületek azokra az ünnepekre, amelyeket Csia Csing hercegi remetének, a család fejének születésnapja tiszteletére szándékoztak két nap múlva megtartani. Ilyen körülmények között a látogató úgy érezte, tapintatlan dolog lenne, ha valami mellékes apróság dolgában panasszal állna elő. Amellett az a kedvesség is, amellyel Csen herceg őt személyesen marasztalta ebédre, hozzájárult ahhoz, hogy kezdeti bosszankodása jóleső elégtételérzéssé alakuljon át, s így végül is anélkül köszönt el, hogy az iskolai botrány ügyét akár csak meg is említette volna.

— Vajon mit akart ez? — kérdezte feleségét a herceg, amikor látogatójuk távozott. A herceg valami kérelemre gyanakodott.

— Semmi különösét. Eleinte úgy látszott, nyomja valami a lelkét, a beszélgetés során azonban, amikor menyünk

megbetegedéséről számoltam be neki, kisimult az arca. Sőt, annyira tapintatos volt, hogy még az ebédre vonatkozó meghívásodat sem fogadta el. Kérelemmel ezúttal nem hozakodott elő.

A herceg elgondolkozva ingatta a fejét. Egy látogatás, amelyen Huang sógornő semmiféle kérelemmel ne álljon elő, határozottan szokatlannak tűnt fel előtte.

— Ma felkerestem az öregurat remetelakában, odakünn a hegyekben, és meghívtam magunkhoz holnaputánra, hogy itt fogadja egész családunk szerencsekívánatait — közölte. — Az öregúr köszönettel leintett. „Nem szeretném, ha megzavarnának szemlélődő nyugalomban — mondotta —, és egyáltalán nem igyekszem világotokba, a véleménykülönbségek világába visszatérni, sem értelmetlen, lármás ünnepeken részt venni. Ha akartok valamit tenni a kedvemért, gondoskodjatok arról, hogy nemrégiben befejezett munkámat, amelynek címe: *Áldásos Hatás a Csendben*, szépen, tisztán lemásoltassátok, és sokszorosítás céljából fába vésessétek. Ez százszor inkább kedvemre való, mint az ilyen külsőséges ünnepek. Ám adjál odahaza tenálad kétnapos lakomát a család részére! Engem kíméljetek meg azonban az ajándékoktól és a látogatásoktól! Te is megtakaríthatod magadnak a látogatást, de ha mindenáron ragaszkodsz egy szerencsekívánó leboruláshoz, akkor legyen, de végezd el ezt a ceremóniát előre, most mindjárt. Holnapután azonban legyetek szívesek, hagyjatok békében!” Ilyen körülmények közt nem marad más lehetőségünk, mint hogy az öregúr nélkül ünnepeljünk. Légy szíves, utasítsd idejében Lajsenget, az udvarmestert, hogy készíttessen kétnapos ünnepi lakomát.

A hercegnő tehát fiával, Csia Zsunggal kiadatta az udvarmesternek a szükséges utasításokat. Utána Csia Zsungnak át kellett mennie a nyugati palotába is, hogy az öreg taj-tajt, a nagy taj-tajt, a második taj-tajt és Főnix sógornőt személyesen hívja meg a születésnap ünnepségekre.

A születésnap reggelén Csen herceg fiát küldte ki a remetelakba a nagy parancsolóhoz. Egy csoport szolgának tizenkét nagy ajándékdobozt kellett kicipelnie vele, tele válogatott fogásokkal és ritka gyümölcsökkel.

— Mondd meg az öreg parancsolónak — utasította fiát —, apád engedelmeskedett parancsának, és eltekintett attól,

hogy meglátogassa őt. Odahaza, valamennyi családtag élén, az üres hercegi trónszék előtt végrehajtott leborulással fogja neki a köteles tiszteletet leróni. És figyeld meg szépen, vajon találkozik-e tetszésével a tiszteletadásnak ez a formája.

Elő látogatóként a Jung-kuo palotabeli Csia Lien és a nevelt fiú, Csia Sző, állítottak be. Érdeklődéssel tekintették meg az asztali rendet, mert tudni akarták, nyújtanak-e számukra valami szórakozást.

— Szerződtek egy színjátszó csoportot meg egy sereg zenészt — jelentették neki —, s ezek már készülődnek is a kerti színpadon az előadásra.

Egymás után állítottak be a fő vendégek, akiket Csen herceg és a hercegnő a várócsarnok előtt fogadott, és felkísért a lépcsőn: Ső hercegnő, Cseng asszony, Főnix asszony Pao-jüvel és a többiek. Csak az anyahercegnő maradt odahaza.

— Az öreg taj-taj a család legöregebbje, a mi öreg urunk csak unokaöccse, és kétségtelen elbizakodottság volt tőlünk, ha úgy véltük, hogy át fog fáradni egy unokaöcs születésnapjára — jegyezte meg Csen herceg, mosoly alá rejtve azt a kellemetlen érzését, amelyet az anyahercegnő távolmaradása keltett benne. — De a szép őszi időre való tekintettel, és mert nálunk a krizantémok teljes virágzásukban vannak, mégis meghívtuk. Úgy gondoltuk, örömet és szórakozást fog neki nyújtani, ha részt vesz az általános családi forgatagban, s ha együtt látja valamennyi gyermekét és unokáját. Kár, hogy meg vagyunk fosztva az élvezettől, amit jelenléte nyújtana.

— Még a tegnap az volt a szándéka, hogy maga is átjön — vágott közbe gyorsan Főnix asszony Cseng asszony helyett, aki már válaszolni akart. — De tegnap reggel friss őszibarackkal elrontotta a gyomrát, és ma reggel még túlságosan gyengének érezte magát ahhoz, hogy az utcára menjen. Elnézéseketek kéri, és arra kér benneteket, hogy ha valami különleges fogás is akad az étrendben, küldjétek neki kóstolót, de csak egészen könnyen emészthető dolgokat.

A herceget ez teljesen kielégítette.

— Mindjárt gondoltam, hogy elmaradásának valami különleges oka lehet. Hiszen annyira szereti ezt a családi sürgés-forgást.

A beszélgetés Zsung asszony megbetegedésére és orvosi kérdésekre terelődött. Azután megjelent Csia Zsung, és beszámolt a hercegi remeténél tett látogatásáról. Az öregúr láthatóan nagyon örült a figyelmességeknek, és fiának, Csen hercegnek azt üzenteti, vendégelje meg és szórakoztassa az összegyűlt rokonságot a lehető legjobban. Továbbá ismételtén kinyilvánította óhaját, hogy *Áldásos Hatás a Csendben* című tanulmányát mielőbb kinyomassák. Számára a legszébb születésnap-i öröm az volna, ha művét tízezer példányban kinyomatva és terjesztve láthatná.

Miután szerencsésen megbirkóztak a dús lakomával, amelyet a női és férfivendégeknek külön szolgáltak fel, s miután mindenki kiöblítette a száját, és megmosta a kezét, Csia Zsung újra megjelent, s a hölgyeket a kertbe hívta a színelőadás megtekintésére. Az urak már el is foglalták helyüket. Négy császári herceg, hat herceg és nyolc főrangú úr nyilvánította szerencsekívánatait és küldött ajándékokat, jelentette Csia Zsung. Ő minden ajándékot nyilvántartásba vétetett, valamennyi küldöncnek kiállította az elismervényeket, s az embereket étellel és itallal annak rendje s módja szerint jól tartotta.

Csen hercegnő örömmel fogadta fia jelentését, aztán a többi hölgygel együtt fölkerekedett, hogy a kertben megtekintse a színelőadást. Főnix asszony elszakadt a társaságtól. Nagyon vágyott meglátogatni a beteget, aki hozzá igen közel állott. Pao-jü vele akart tartani.

— De ne időzz sokat a beteg szobájában! — intette őt óvatosságból anyja. — Gondold meg, hogy a beteg unokahúgod!

Pao-jü kevéssel ezután unokanővére, Főnix oldalán belépett a jól ismert szobába, s ez a szoba benne titkon megint annak a különös álomnak emlékét idézte fel, amely annak idején a Nagy Üresség Árnyékbirodalmába ragadta el. Szegény szép unokahúga milyen ijesztően megváltozott! Amikor látogatói beléptek, fel akart emelkedni fekhelyéről, de Főnix asszony aggódva nyomta vissza párnáira.

— Maradj fekve, kedves, naj-naj!⁴ Nehogy elszédülj — mondta, ágyának szélére ülve, és megfogta a beteg kezét. — Mennyire lefogytál, szegénykém, mióta utoljára láttalak!

⁴ asszony, fiatal úrnő, a család férjezett asszonyai

— Igen, sajnos! — sóhajtotta a beteg, mosolyt erőltetve magára. — A balsors úgy akarja, hogy szerencsétlen legyek. Mennyi szeretetet és jóságot kaptam mindenfelől! Apósom és anyósom úgy bánnak velem, mint saját gyermekükkel. Férfem, bár még nagyon fiatal, úgy tisztel engem, akár én őt, s házasságunk a lehető legboldogabb. És a rokonság is, akár idősebbje, akár fiatalabbja, csak barátságos együttérzéssel és rokonszenvvel fordul felém. S most közbejön ez a buta betegség, és megakadályoz abban, hogy a jót, amelyben részesültem, jóval viszonzzam. Annyira szeretném neked is, kedves nagynéném, valamennyire meghálálni megható szereteted és sok-sok figyelmességedet, de sajnos, erőm nincs már hozzá. Ki tudja, megérem-e még az új esztendő?

Amíg a beteg beszélt, Pao-jü le nem vette szemét a képről a falon, mely a begóniaágak alatt alvó alakot ábrázolt, s melytől jobbra és balra a következő felirat állott:

Hűs fuvallat leng az álmodó körül — tavaszelő!
S mi illatozón enyeleg körülötte, bor illata az.

A visszaemlékezés saját tavaszi álmára, melyet ugyanebben a szobában álmodott, ugyanezzel a szép Ko-csinggel kapcsolatban, kinek szájából most kietlen halálsejtelmek szavait hallhatta, hatalmas erővel ragadta meg, és léleke legmélyére sújtott. Úgy érezte, mintha szívét ezer nyíl fúrta volna át, és szeme könnyel telt meg. Unokanővére, Főnix észre is vette, s őt is fájdalmas érzések kavarták fel. Abban látta azonban látogatásának célját, hogy a beteget felvidítse, nem pedig hogy bánatos arccal még inkább elszomorítsa.

— Pao-jü, úgy viselkedsz, mint valami vénasszony! — rázta fel unokafivérét ellágyult hangulatából. — Unokahúgod fiatal még, s ezt a kis betegséget könnyen le fogja küzdeni. Baját komolyabbnak mutatja, mint amilyen.

— Ilyen komor gondolatoknak nem szabad átengedned magadat! — szólt rá szelíden a betegre. — Az ilyesmi nem segíti elő gyógyulásodat.

— Mindenekelőtt étvágyát kellene visszakapnia, akkor aztán már nem aggódnék érte — vetette közbe megnyugtatólag a fiatal férj, Csia Zsung.

— Nekem is ez a véleményem — helyeselt Főnix asszony. — Most pedig légy szíves, vidd vissza Pao-jüt az any-

jához. Kifejezetten megmondta neki, hogy ne maradjon sokáig. Én még egy kicsit szeretnék betegünkkel egyedül beszélni.

A nagybácsi és az unokaöcs tehát egyedül hagyták Főnix asszonyt a betegnél, és visszatértek az Összegyűjtött Illatok Kertjében rendezett színelőadáshoz.

Főnix asszony még sokáig időzött a betegágyánál, és háromszor is érte kellett küldeni, amíg elbúcsúzott. Miután a beteggel halk hangon minden bizalmas dolgot megtárgyalt, és bátorságot öntött belé, végre felállott, hogy elbúcsúzzék.

— Akkor hát javulást kívánok, és hamarosan eljövök újra — mondotta. — Közben pedig bűnnek ne ereszd a fejedet! Az új orvos bizonyára meggyógyít.

— Valami kis könnyebbedést talán tud szerezni nekem, de sorsomat meg nem változtatja, még ha természetfeletti erőkkel volna is megáldva — válaszolta fáradt mosollyal a beteg. — Jól tudom, hogy már csak napról napra tengődik életem.

— Ugyan, ne engedd át magad ilyen képzelődéseknek! Félelmed teljesen alaptalan. A legjobb ápolásban van részed, és szerencsére olyan családdhoz tartozol, amelyben semmilyen szükséges gyógyszer nem kell nélkülözned, legyen az bár a legjobb és legdrágább ginszeng is. Most azonban bocsáss meg, vissza kell térnem a többiekhez.

— Te bocsáss meg énnekem, hogy nem kísérlek ki, és keress fel mielőbb újra, ha lesz rá idő!

— Légy nyugodt!

Gondolataiba merülve érkezett vissza Főnix asszony, kanyargós ösvényeken járva, egy oldalkapun át, az Összegyűjtött Illatok Kertjébe. A táj varázsa, mely itt körülfogta, arra készítette, hogy járását lassítsa, és elmélázva lépkedjen.

Lábánál ragyogtak a krizantémok, a dombról és a lejtőről rezgőnyárfák és ezüstjegenyék köszöntötték. Díszes kis hidak íveltek át mormoló patakok felett, cikcakkos, keskeny ösvények kereszteltek széles főutakat, amelyek holdteraszokra vezettek fel. Sziklákról tiszta forráserecskék szivárogtak alá. Gyümölcssorok felől pompás illatokat hozott a szellő. Egy-egy kis nyugati szélroham időről időre megremegtette és megborzongatta az itt-ott festőien csoportosult fák koronáját. A meleg napfényben fűtült még a sárgarigó,

cirpelt még a tücsök. Fentről, egy meredek magaslatról a kilátótorony integetett, lenn a tóban hármás ívű tetőzetével a vízipavilon tükröződött. A távolból fuvolaszó és dobpergés hallatszott.

Főnix asszony teljesen átengedte magát a táj élvezetének, úgy haladt lassan lépkedve tova, amikor egyszerre csak nevéen szólította valaki. Ez a valaki váratlanul merült fel egy mesterséges sziklakő mögül, s egyszerre csak előtte állott.

— Csing-an, sógornő! — köszöntötte őt a férfi, udvariasan meghajolva.

Főnix asszony meghökkenve hátrált egy lépést.

— Te vagy az, Csia Zsuj uram? — kérdezte egy kissé bizonytalanul.

— Hogyan, hát nem ismersz meg, sógornő?

— Dehogynem. Csak megzavart egy kissé váratlan megjelenésed.

— Bizonyára a Gondviselés magasabb akaratából történt, hogy itt találkoztunk — jegyezte meg Csia Zsuj széles mosollyal. — Még jóval előbb, az asztaltól osontam el, hogy a lakoma után élvezhessem egy kissé e magános hely csendjét. S téged talállak itt! Ebben igazán a Gondviselés kezét kell látnom.

Amíg beszélt, bortól mámoros szemével rendületlenül és szemtelenül hunyorgott az előtte álló szép asszonyra. Főnixnek megvolt a kellő emberismerete és éles érzéke, hogy a helyzetet egy pillantás alatt áttekintse.

— Mindig sok jót és dicséretre méltót hallottam felőled — hízelgett tettetett barátsággal a férfinak. — Nos, hogy most személyesen beszélek veled, világos előttem, hogy nem túloztak az emberek, amikor azt állították, hogy szellemdús és értékes ember vagy. E pillanatban, sajnos, le kell mondanom az örömről, hogy hosszabban társalogjak veled, minthogy odaát várnak rám a hölgyek. De adódik talán alkalom valamikor máskor, hogy találkozzunk.

— Régóta szándékozom tiszteletemet tenni nálad — vágott sietve a szavába Csia Zsuj. — De zsenge ifjúságodra való tekintettel mindedig nem merészeltem.

— Ó, közeli rokonok között a kornak és az éveknek nincsen fontosságuk — bátorította színből Főnix asszony, iróniáját megnyerő mosolyba öltöztetve.

Csia Zsuj alig bírt magával, annyira megittasult a vélt diadaltól.

„Igazán nem is álmodtam, hogy ennél ilyen könnyű sikerem lesz“ — gondolta magában, s arca közben olyan félreérthetetlen és visszataszító kéjsóvárgást árult el, hogy Főnix asszony tanácsosnak látta mielőbb megszabadulni tőle.

— Siess vissza asztaltársasághoz, hogy büntetőívással ne lakolj az elmaradásért — sürgette ravaszul, s el is érte vele, hogy a férfi, habozva bár, de elindult visszafelé; közben azonban nem állhatta meg, hogy újra és újra vissza ne forduljon Főnix asszony felé. Ez pedig megvárta, amíg a férfi jó darabon előrement, aztán lassan maga is utánaindult. Útközben pedig így gondolkodott: „Az ilyennek persze emberarca van, de állat csak, amit magában rejt! No, majd megismer engem, ha valóban megpróbálkozik!“

Egy kiugró szikla mögötti útkanyarultnál szobaasszonyok rohantak eléje lélekszakadva. Csen hercegnő küldte őket felkutatására, mert hosszú elmaradása igen nyugtalanná tette.

— Nem vagyok én repülni tudó szárnyas nemző — jegyezte meg szárazon Főnix asszony, s kényelmesen sétált tovább, anélkül hogy a legcsekélyebb mértékben is kizöckent volna nyugalmaiból. — Hány felvonást játszottak le eddig a színpadon?

— Nyolcat vagy kilencet.

Beszélgetve, csevegvé érték el a kerti színpad lelátójának bejáratát. A bejárat előtt Főnix asszony Pao-jüt pillantotta meg, amint szobalányok és fiatal színészek társaságában szemmel láthatólag igen élénken és fesztelenül, vidáman beszélgetett.

— Pao-jü fivérem, nehogy ostobaságot csinálj! — fenyegette meg tréfásan távolból.

— Itt kell felmenni a felső lelátóra — igazította útba egy szobalány. — A többi hölgy már odafönn van.

Főnix asszony megemelte kissé a szoknyáját, s megindult a szobalány után a lépcsőn, a felső lelátóra. A lépcső tetején Csen hercegnő várta.

— De soká elmaradtál! — mondta szelíd szemrehányással. — Ha ennyire nehezen szakadsz el szeretett unokahúgodtól, jobban tennéd, ha mindjárt át is költöznél hoz-

zánk, és együtt lagnál vele. De most foglalj helyet! És itt van a műsor. Olvasd át, és válassz egy darabot, amelyet látni szeretnél.

— Megérdemlem én ezt a megtiszteltetést? Másokat illet ez, nálam rangban és korban idősebbeket — tiltakozott szerényen Főnix asszony.

— Ó, kérlek, válassz csak! Mi, többiek, már választottunk — jelentette ki Ső hercegnő és Cseng asszony.

Főnix asszony átolvasta a műsort, és két számot jelölt ki, a *Kísérteijárás* című jelenetet és egy dalt lantkíséréttel.

— Hova lettek az urak? — kérdezte, a korláton kihajolva.

— Átmentek a Megalvadt Ragyogás Pavilonjába, hogy ott tovább igyanak. A zenekart magukkal vitték — mondták neki.

— Aha, maguk között akarnak lenni. Ki tudja, miket művelnek a hátunk mögött?

— Nem kívánhatod, hogy minden ember olyan derék és erényes legyen, mint te — tréfált vele Csen hercegnő.

Mikor a műsor befejeződött, újra lakmároztak, mégpedig bőségesen. Aztán a hölgyvendégek elköszöntek. Anyja kocsija mögött lovagolva, Pao-jü is velük tartott. A család többi férfitagja vidám iszogatás közben még sokáig együtt maradt, és a mulatozást még másnap is folytatták.

Főnix asszonnyal való találkozása óta Csia Zsujnak nem volt nyugta többé. Feltétlenül újra látni akarta sógornőjét, s mivel bolond fejjel szilárdan meg volt győződve arról, hogy a szép asszony legutóbbi találkozásukkor, az Összegyűjtött Illatok Kertjében, bátorította őt, volt képe, hogy ismételten is tisztelgő látogatásra jelentkezzék nála a Jungkuo palotában. Véletlenül azonban mindig úgy adódott, hogy Főnix asszony éppen nem volt otthon. Végre aztán mégis sikerült találkoznia vele.

Ez a tizenkettedik hónap elején történt. Főnix asszony éppen a keleti palotában tett gyakori látogatásai egyikéről tért vissza s a látogatáshoz felvett ruháját épp akkor cserélte fel kényelmes háziköntőssel, melyet Ping-er szobalány a kályhánál gondosan előre megmelegített.

— Történt-e valami, míg távol voltam? — kérdezte a szobalányt.

— Semmi különös, úrnóm. Vang-er asszony elküldte a kamatokat a háromszáz tael után, amellyel neked tartozik. Aztán Csia Zsuj úr is újra érdeklődött, hogy itthon vagy-e. Azt mondta, szándékában van ma tiszteletét tenni.

Főnix asszony megrázkódott az undortól.

— Hát ez a fickó mindenáron a vesztébe akar rohanni? No, akkor jöjjön csak!

— Ugyan mi a célja ezzel a látogatással? — kérdezte a szobalány. Főnix asszony elmesélte neki a két hónappal ezelőtti kínos találkozást a Ning-kuo palota kertjében.

— Hogyan? Ez a mocskos eb gyöngé hattyú húsára áhítozik? — kiáltotta felháborodottan a szobalány. — Hogyan teheti túl magát valaki ilyen könnyedén mindazokon a követelményeken, amelyeket a legalapvetőbb emberi kapcsolatok is támasztanak? Halált érdemelne az ilyen elbizakodottság!

— Csak hadd jöjjön! — mondta Főnix asszony mosolyogva. — Majd lesz egy kis élményben része!

Hogy mi lesz ez az élmény, amelyben Csia Zsuj úrnak része lesz, azt a következő fejezet beszéli el.

TIZEDIK FEJEZET

Főnix asszony fondorlatos módon táplál egy viszonzatlan érzelmet. Csia Zsuj minden óva intő figyelmeztetés ellenére tiltott oldalról pillant a szél- és holdtűkörbe

Alig fejezte be utolsó mondatát Főnix asszony, máris jelentették, hogy Csia Zsuj úr megérkezett.

— Kérem — adta ki a parancsot Főnix asszony.

Sugárzó arccal lépett be a látogató, alázatosan hajbókolva, kezét dörzsölve, s nyakra-főre tette fel a kérdéseket Főnix asszony „becses hogylétére“, „kedves közérzetére“ és „drága egészségére“ vonatkozóan. Tettetett barátsággal üdvözölte őt a szép asszony, s hellyel és teával kínálta. A férfit vajpuhává tette, hogy pongyolában láthatta őt, s pillantása méztől csöpögött, amikor gyors elhatározással célra törve, a következő kérdést tette fel:

— Hogy lehet az, hogy Lien fivérem nincs jelen?

— Mit tudom én, hol bujkál! — felelte közönyösen az asszony.

— Talán valami gyöngéd hurokba szorult útközben a lába?

— Meglehet. A férfiak már ilyenek: első pillantásra beleszeretnek abba, aki csak az útjukba akad.

— Ó, sógornő, én bizony nem tartozom ehhez az állhatatlan fajtához.

— Akkor te dicséretes kivétel vagy! Tíz férfi között alig akadni egy ilyenre, mint te — hízelgett az asszony. Annak meg oly jólesett a hízelgés, mintha az a szép kéz a füle tövét vakargatta és arcát simogatta volna.

— Bizonyára nap mint nap szörnyen szenvedsz az unalomtól magányodban — folytatta nagy bátran.

— Amint mondd. S egyetlen vigaszom, hogy valaki hébe-hóba meglátogat, és unalmam elűzi.

— Mi volna akkor, ha magányod megosztójának és vigasztalódnak szerepét én vállalnám? Sok szabad időm van, s boldogan állok rendelkezésedre mindennap.

— Bizonyára tréfálsz, kedves sógor. Valóban magadra vennéd ezt a fáradságot?

— Sújtson le a villám, és hasítson ketté, ha nem érzek őszintén irántad! Csak eddig nem mertem érzelmemet kimutatni. Téged mindig olyan félelmesen szigorúnak és feddhetetlennek mondtak. Miután azonban tapasztaltam, milyen szórakoztató, elbájoló és együttérző vagy, most már semmi sem tarthat vissza attól, hogy hozzád siessek, s örömmel áldozzam fel életemet akar azért az egyetlen örömért is, hogy társaságodat élvezhessem!

— Milyen magasztos, nemes szellem szól belőled! — játszotta az asszony az elragadtatottat. — Mennyire más vagy, mint együgyű unokafivéreid, Csia Zsung és Csin Csung, akiket csak külsejük tesz megnyerővé, de akikben egyébként nyoma sincs értelemnek és a finom érzésnek!

Ilyen dicséret hallatára Csia Zsuj úgy érezte, mintha zsigereit csiklandoznák; s ez felbátorította, hogy egyre közelebb húzódjék az asszonyhoz, és testét mind merészebb pillantásokkal tapogassa végig. Tekintetét szemtelen módon egyre ott jártatta a lótuszlevél alakú övzseb tájékán. Lázban égve áhítozott arra, hogy megérintse testét.

— Szabadna gyűrüidet közelebből is megnéznem? — kérdezte, s arcátlan módon a keze után nyúlt.

— Csak ne olyan féktelenül! — háritotta el próbálkozását szeliden az asszony. — Meglephetnek bennünket.

A férfi olyan gyorsan és engedelmesen húzódott újra távolabb tőle, mintha egy császári rendelet teljesítéséről vagy Buddha valamely parancsolatának betartásáról lett volna szó.

— Most pedig menned kell! — mondta Főnix asszony mosolyogva.

— Ne légy olyan kegyetlen, és engedd, hogy maradjak még valamicskét! — rimázkodott a másik.

— Lehetetlen — suttogta az asszony. — Nappal itt igen sokan jönnek-mennek. Zavarnának bennünket! De ma este, az első őrjárat idején várj reám odakünn a parkban, a nyugati átjárópavilonban!

E jó hír hallatára Csia Zsujt olyan boldogság fogta el, mintha hirtelen drágakő hullott volna az ölébe.

— Igazán nem tréfálsz, sógornő? — kérdezte izgatottan. — És ott biztonságban vagyunk a leselkedők elől?

— Légy csak nyugodt! Szabadságotlani fogom a szolgálakat, akik ma éjjel ott őrködnek. S ha a kaput innen s túl lezárták, akkor senki sem jön oda — nyugtatta meg Főnix asszony.

Csia Zsuj az eljövendők üdvösséges örömeivel sietett el. Amikor leszállt az alkony, újra besurrant a Jung-kuo palotába, s kevéssel azelőtt, hogy a kapukat lezárták, elfoglalta őrhelyét a megjelölt átjárópavilonban. A parkra hamarosan koromfekete éjszaka és síri csend borult. Emberi hang közel-távol nem volt hallható. Csia Zsuj hiába leskelődött és várt fél éjszakán át. Az első őrjáratra rendelte ide az asszony, de már a harmadik órség ideje is elmúlt, s Főnix asszony csak nem jött. Akkor végre megértette Csia Zsuj, hogy boldondá tették, s elhatározta, hogy odábbáll. Ámde mindhiába rázta a pavilon keleti meg nyugati kapuját. Kívülről szilárdan el voltak torlaszolva s reteszelve. Akkor a pavilont kerítő falon akart átmászni. Az azonban túlságosan magas volt, s rajta sehol egyetlen kiszögellés vagy fogódzó, amelyben megkapaszkodva, felhúzódkodhatott volna. Így hát az egész éjszakát kénytelen-kelletlen ott töltötte a barátság-talan és üres átjárópavilonban. Ilyen téli időszakban ez semmi esetre sem volt nagy élvezet. Az ajtók és ablakok hasadékain

jeges huzat fújt be a pavilon belsejébe, s a bőréen keresztül egészen a csontjáig hatolt. Tagjai megdermedtek a hidegtől, míg végre a hajnal felderengett, s egy öreg kapusasszony előbb a pavilon keleti kapuját nyitotta ki, aztán a nyugati nyitogatásával csörömpölt nagyban. Mihelyt az öregasszony hátat fordított, Csia Zsuj elősont rejtekhelyéről, s mint a füst, úgy illant ki a keleti kapun. Szerencsére e korai órában még mindenki aludt, úgymint egy oldalsó kijáraton át látatlanul ki tudott surranni a palota területéről. Akkor aztán futólépésben szaladt egészen nagyapja házáig. Mert a korán árvaságra jutott Csia Zsuj az öreg Taj-zsuval lakott együtt, aki őt eltartotta.

Az öregúr szigorú fegyelem és felügyelet alatt nevelte unokáját, s féltve őrködött azon, hogy a fiú el ne csatangoljon, és tanulmányait el ne hanyagolja. Hogy ma éjjel a gazember éppenséggel egész éjszakára kimaradt, ezt nagyapja természetesen igen rossz néven vette. Arra gyanakodott, hogy a fiú bor és asszonyok mellett töltötte az éjszakát s amikor kora hajnalban végre hazatért, nem valami barátságosan fogadta. Hogy a dolog még sokkal rosszabbul állott, hogy a szökevény majdnem egy csúf család botrányt robbantott ki, azt persze az öreg nem is sejtette.

Félelmében az éjszakai kóborló alaposan megizzadt, amikor a haragos öregúr elé kellett állnia. Ígykezett hazugsággal kivágni magát a csávából, amennyire csak lehetett. Azt mondta, rokon látogatáson volt tegnap este, s mint-hogy sokáig ottragadt, éjszakára is marasztották. De Taj-zsu úr már a fiú orráról látta, hogy hazudik.

— Engedélyem nélkül sehova ne menj! — mondta szigorúan. — Hogy a tetejébe még hazudsz is, csak súlyosabb büntetést érdemelsz.

Azzal letérdeltette, és jó harminc-negyvenet húzott reá a botjával. Azonkívül egész napra megvont tőle minden táplálékot, s tetejébe még jókora adag munkát is le kellett dolgoznia az udvaron, szabad ég alatt térdelve. Az átdidergett éjszaka után tehát a szegény ördög még veréssel, koplalással, újból elszenvedett hideggel és megerőltető szellemi munkával is bűnhődött azért, mert rossz fát tett a tűzre.

De mind e szenvedések együttvéve sem tudtak romlott lelkiületén változtatni. Alig telt el két nap, s egy szabad órájában már megint átsurrant a Jung-kuo palotába. És Főnix asszony megint fogadta. Az asszony feltette magában, hogy ezúttal még alaposabb gymódban részesíti. Előbb tehát a megsértettet játszotta, és szemrehányásokat tett neki, hogy legutóbb nem tartotta meg a szavát. Titkos kárörömmel hallgatta, ahogyan a férfi az ellenkezőjét bizonygatta, s elmeséltette magának, mi mindent túrt és szenvedett miatta. Aztán újabb találkozást javasolt aznap estére, de más helyen. Egy lakatlan kerti házacsokát jelölt meg; közvetlenül a ház mögött, amelyben lakott. Azt mondta, ott várakozzék rá.

— De őszintén gondolod? — kérdezte félénken a férfi.

— Ha nem bízol bennem, nem kell eljőnnöd — oktatta ki az asszony kurtán és hűvösen.

— Jövök, még ha száz halált kell is elszenednem érte! — jelentette ki viharos szenvedéllyel.

Erre aztán kegyesen elbocsátotta az asszony. S amíg Főnix asszony haditanácsot tartott, és minden előkészületet megtett arra, hogy még alaposabban megleckéztesse, mint első ízben, Csia Zsuj türelmetlenségében alig tudta odahaza kivárni az estét. Mert egyáltalán nem kételkedett benne, hogy ezúttal eléri vágyai célját. Előbb azonban várnia kellett, amíg aznap váratlanul beállított rokoni látogatóik távoztak házukból. Aztán továbbra is túrtóztatnie kellett magát, amíg nagyapja vacsora után nyugovóra tért. Végre aztán megkísérelhetette a dolgot. Legfőbb ideje is volt, mert odakünn már sötétedett, s az emberek lámpással a kezükben jártak az utcán. Kevéssel kapuzárás előtt még szerencsésen besurrant a Jung-kuo palotába, s a megjelölt, üres kerti házacsokába lopakodott, amely közvetlenül kedvese háza mögött állott. Ott üldögélt hát és várt, s izgatottságában és türelmetlenségében vizesfazékhoz hasonlított, amely zűmmögve és zubogva forr a tűzhelyen. Balján azonban semmiféle árnyék nem mutatkozott, jobbjára felől pedig semmi emberi hang nem moccan.

Kebélben szorongó kételyek kezdtek ébredezni. Vajon megint hiába várakoztatja egész éjen át, arra kényszerítve, hogy itt fagyoskodjék? De hirtelen halk lépteket hallott. Kilépett az ajtó elé, s látta, hogy a sötétségből egy árnyék

válik ki, mint valami szellem, s egyenesen feléje tart. Egyáltalán nem kételkedett benne, hogy Főnix asszony az, s anélkül, hogy sokáig gondolkozott volna, s a feketét a fehértől megkülönböztetni igyekezett volna, a közelgő alakra rontott, ahogyan az éhes tigris ront prédájára, karjába kapta, s a ház bensejébe vitte a fekhelyre.

— Szerelmem, csaknem belehaltam már a vágyakozásba! — nyögdecsele, s közben szájával vélt szerelmese száját kereste, kezével pedig izgatottan tépdeste annak nadrágműtőjét. Mennyire könnyű dolgá volt! Szerelmese hagyta, hogy azt csináljon vele, amit akar, még csak meg se mukkant. Végre szerencsésen kioldotta saját nadrágműtőjét is, és éppen azon volt, hogy furkóját a kellő irányba terelje, amikor hirtelen megriasztotta egy kívülről támadt fénysugár, s arra készítette, hogy félbeszakítsa próbálkozásait.

— Mi történik itt? — kérdezte valaki, aki viaszgyertyás lámpást tartva kezében, észrevétlenül osont oda hozzájuk. Unokaöccse, Csia Sző volt.

— Zsuj bácsinak gyöngédségi rohamai támadtak — hangozott nevetve a válasz a fekhely felől. A hang elárulta a megrökönyödött Csia Zsujnak, hogy unokafivérének, Csia Zsungot vélte kedvesének. Szégyenében el akart rohanni, de Csia Sző elállta az útját.

— Megállj! Itt maradj! Főnix néni már mindent elmondott az öreg taj-tajnak. Hogy üldözésedtől megmeneküljön, bolondját járatta veled egy kicsit. Az öreg taj-taj fel van háborodva magatartásod miatt, és azzal bízott meg bennünket, hogy azonnal hozzá vigyünk téged. Gyere velünk!

— Kedves fivérem, engedj megszökni, és ne árulj el! — rimánkodott a megrémült Csia Zsuj. — Vaskos jutalomra számíthatsz.

— Tulajdonképpen hagyhatnám, hogy megszökjél — válaszolta Csia Sző. — Előbb azonban pontosan kellene tudnom, mennyit akarsz adni. Azonkívül szóbeli ígérettel nem is elégszem meg. Adóslevelet kell kiállítanod. A világra való tekintettel az okmányon a kérdéses összeget játékadósságnak lehetne feltüntetni.

— Rendben van. De hol találunk papírt és írószert?

— Itt lesz azonnal. Egy pillanat.

Csia Sző eltűnt, majd rögtön újra megjelent papírral és írószerrel. Hosszabb alkudozás után Csia Zsuj kénytelen volt kiállítani egy ötven taelről szóló adóslevelet. Csia Sző zsebre dugta a papírt, majd kézen fogta Csia Zsungot, hogy vele együtt távozzék. Csia Zsung azonban egyszerre csak makrancoskodni kezdett, és dacosan kijelentette, hogy az esetet ő holnap az egész családban terjesztetni fogja. Ez a fenyegetés újra rémületbe ejtette Csia Zsujt, sőt arra is rávette, hogy kínzója előtt leborulással alázza meg magát. Ez azonban mindaddig nem volt hajlandó engedni, amíg ott nem lapult az ő zsebében is egy ötven taelről szóló adóslevél.

— Így hát ez egyszer még saját felelősségünkre futni hagyunk — jelentette ki nagylelkűen Csia Sző. — Most pedig távoznod kell, csak az a kérdés, merre. Az öreg taj-taj lakóterületén nem tudsz keresztülvergődni, ott már minden kapu zárva van. Cseng bácsi lakásának közelébe se merészkedhetsz. Ő még ébren van, és hivatalos iratai előtt ül. Jaj volna neked, ha felfedezne téged! Itt azonban nem maradhatsz tovább, minden pillanatban jöhet erre valaki a háznépből, mert közvetlenül mellettünk van egy éléskamra. Az egyetlen kiút számodra a park hátsó kapuja. Nekünk azonban előre kell mennünk, hogy körülnézzünk, tiszta-e a levegő. Mert ha téged elfognának, nekünk is meggyűlne a bajunk. Tudok egy biztonságos kis helyet, ahol megvárhatsz bennünket. Gyere!

Elfújta viaszgyertyáját, kézen fogta Csia Zsujt, és maga után húzta ki a házból. A sötétben óvatosan tapogatta ki az utat, mely egy gazdasági udvarba vezetett. Egy lépcsőfeljáró alatt megállott.

— Itt egyelőre biztonságban vagy — suttogta. — Kuperodj a földre, és maradj egészen csendben, amíg visszatérünk és szólítunk.

Elmentek mind a ketten. Csia Zsuj a lépcső szélén engedelmesen a földre kuperodott, és lélegzeni is alig mert. Amíg ott lapult, és furcsa helyzetén gondolkozott, hirtelen valami böffenő, loccsanó hangot hallott maga fölött, majd nyomban ezután emberganaj és ürülék zavaros, undorító áradata ömlött rá. Akaratlanul is feltört belőle egy elfojtott kiáltás, de rögtön eszébe jutott a parancs, hogy csendben kell maradnia, s ijedten szorította a szájára kezét. Homlokáról és arcáról rossz szagú folyadék csepegett, ruháit alul-felül

egyaránt teljesen átítatva, s a hidegtől, valamint a kellemetlen érzéstől, amely elfogta, megborzongott. Meddig kell bírnia ezt a nyomorúságos helyzetet? Úgy érezte, mintha megváltották volna, amikor meghallotta, hogy a két másik visszatért, és kiált neki: — Gyorsan, gyorsan, el innét! — Felugrott kuporgó helyzetéből, és rohant a hátsó keleti kapu felé. Teljesen kimerülve és agyonhajszolva érkezett éjfélkor haza. A kisinas, aki ajtót nyitott, ijedten hőkölt vissza, amint megpillantotta.

— Mi történt veled, uram? — kérdezte befogva az orrát.

— A sötétben egy pöcegödörbe estem — vágta ki magát hazugsággal Csia Zsuj, és szobájába rohant, ahol aztán ilatozó ruháitól megszabadította magát, és alaposan megmosakodott. Jóllehet halálfáradt volt, elaludni ezen az éjszakán sehogyan sem tudott, annyira felkavarták gondolatait a kiállott kalandok. Bár haragudnia kellett szerelmére, hogy oly kegyetlenül elbánt vele, bájos alakjának tükörképe, mely lélekben folytonosan körülötte lebegett, hamarosan újra előzött minden haragot és szenvedést, s lelkében csak annak a kívánságnak hagyott helyet, hogy őt mindenek ellenére egyszer karjai közé szoríthassa. Attól persze, hogy a Jung-kuo palotában további látogatásokat tegyen, legutóbbi élménye után alaposan elment a kedve.

Reá most igazán a szenvedések időszaka következett. A sok terhes zaklatás két hitelezője részéről, akik szerették volna már kiváltani a tőle kicsikart adósleveleket; a folytonos rettegés attól, hogy szigorú nagyatyja előtt lelepleződik, az emésztő, beteljesületlen kívánczóság a szeretett nő után, ami a húsz-egynéhány éves nőtlen férfit az ujjai-val végzett, sűrűn ismétlődő, idegroncsoló játszadozásokra készítette, hozzávéve még az iskolai szolgálat terhét, melyet napról napra nyomasztóbbnak érzett, s végül a kétszeres éjjeli kaland során szerzett meghűlést; mindez együttesen azt eredményezte, hogy Csia Zsuj rövidesen beteg emberré vált. Étvágását elvesztette, emésztése csődöt mondott, teste elpetyhüdt, és lépése tántorgóvá vált, mintha lábai nem csontokkal, inakkal és izmokkal, hanem vattával lennének kitömve; tekintete bárgyúvá vált, mintha szemébe ecet fröccsent volna; ha köhögött, vért köpött, éjszaka láz és álmatlanság gyötörte, napközben álmos bágyadás vett rajta erőt, s ha aztán mégis elaludt, nyugtalan álmokat

látott, s szendergésében mindenféle zűrzavaros dolgokat dadogott összevissza. Ezek a különféle bajok jelentkeztek nála egy év leforgása alatt egymás után.

Aggódó nagyapja próbát tett minden orvossal, akivel csak lehetett, s fontszámra nyelte vele az orvosságokat. De hiába volt minden fáradozás. Csak egy megfelelő adag ginszeng mentheti meg jelentették ki az orvosok. De honnan vegye egy szegény diák azt a pénzt, ami ennek a ritka, drága gyökérnek a beszerzéséhez kellett volna?

Taj-zsu úr kérésével a Jung-kuo palotabeli gazdag rokonsághoz fordult. Cseng asszony, akinek kérését előterjesztette, azt a konyha és a raktárak úrnőjéhez, Főnix asszonyhoz továbbította. Mérjen le Csia Zsuj számára két uncia ginszenget, kérte. Főnix asszonynak azonban esze ágában sem volt segíteni azon a betegen, kinek inkább a halálát kívánta. Az anyahercegnő kívánságára nemrégiben bocsátotta készlete utolsó részét Jang tábornok megbetegedett feleségének rendelkezésére, válaszolta. Akkor hát forduljon talán anyósához, Ső hercegnőhöz, vagy pedig kérjen valamennyit Csen hercegnőtől kölcsön, hiszen mégiscsak egy emberletről van szó — sürgette őt Cseng asszony. De Főnix asszony se a Csen házhoz, se a Ső házhoz nem küldött, hanem összekapart egy keveset, alig egytized unciát saját készlete rossz gyökérhulladékából, s ezt küldte a beteg házába. Cseng taj-taj küldi, üzente, többet azonban a jövőben sem tud rendelkezésére bocsátani. Nénjének azonban azt jelentette, hogy kívánságának megfelelően két teljes unciát szerzett különböző helyekről kölcsön a beteg részére, mégpedig a legjobb fajtából. Annak a nyomorúságos hulladéknak persze, amellyel valójában a beteg szemét kiszúrta, a legcsekélyebb hatása sem volt.

Egy szép napon sánta taoista vándorszerzetes kopogott az öreg Taj-zsu ajtaján, és alamizsnát koldult. Ellenszolgáltatásul felajánlotta, hogy meggyógyít esetleges kedély- vagy lelkibetegségeket. Csia Zsuj, aki betegágyán fekve halotta, amint az idegen a maga lélekgyógyászati tudományát dicsérte, egészen kijött a sodrából, és hangosan kiabálva követelte környezetétől, vezessék ágyához a mestert, hogy megmentse életét. Kedve szerint tettek, s a béna papot a betegszobába vezették.

— Ments meg, mesterem! — ismételte a beteg könyörögve, miközben látogatója előtt megalázkodó leborulást hajtott végre az ágyban is.

A pap elmerülten szemlélte őt egy ideig, aztán így szólt:

— Orvosságokkal betegségedet nem lehet meggyógyítani. De van nálam valami drága dolog, azt neked adom, csak meg kell tekintened mindennap, s újra egészséges leszel.

Így szólván, tarisznyájából egy letakart tükröt kotort elő. A tükör hátoldala, amelyben az ember ugyancsak megnézhetette magát, a következő vésett feliratot viselte: „A Hold és a Szelek Csodatükré”.

— Ez a tükör a Félelmes Ébredés Tündérének légies szellemkastélyából, a Nagy Üresség Árnyékbirodalmából származik — magyarázta a pap. — Ereje abban áll, hogy megromlott lelkeket megtisztít, és megszabadít a tisztátalan gondolatoktól és vágyaktól. A tündér azért bízta reám, hogy olyan művelt és emelkedett szellemű fiatalembereket mentsek meg vele, és óvjak meg a pusztulástól, mint amilyen te is vagy. De csak hátulról szabad beletekintened! Ezer-szer és tízezerszer óvakodj attól, hogy előlről nézz bele! Gondolj erre! Három nap múlva eljövök, s tükrömet visszaveszem. Addigra egészségessé is tesz téged.

Alig végzett a beszéddel, amikor a körülállók nagy csodálkozására semmivé foszlott és eltűnt, hiába akarták megfogni és visszatartani.

A beteg arra kérte környezetét, hogy hagyják magára. Miért ne tegyen egy kísérletet a tükörrel? Hiszen ez a különös pap az ő állapotát oly csodálatosan jól ítélte meg — ezt persze a többiek nem tudhatták. Kezébe vette tehát a tükröt, és beletekintett hátulról, amint a pap parancsolta. Rémülten hőkölt vissza. A tükörből egy halálfej vigyorgott reá!

— Csak megijeszteni akart ez az átkozott fickó? — kiáltott fel dühösen. — No, akkor most igenis belenézek a tiltott oldalról is.

S megfordította a tükröt, és előlről tekintett belé. S lássatok csodát! Itt Főnix asszony bájos alakjának tükörképe köszöntötte őt! A tükörkép rámosolygott, és kezével intve hívta magához. S akkor a boldogságtól ittasan érezte, hogy maga sem tudja, miként — valami magával vonja, be a tükörbe, s szerelmével együtt élvezheti a szél-

és felhőjáték felgerjedt gyönyörét. Amikor a játéknak vége lett, szerelme szép szelíden újra kivezette a tükörből. Mint előbb, megint csak fekhelyén heverve találta magát, de még nyögve és sóhajtozva a pompás élmény hatása alatt.

Most aztán újra megfordította a tükört, s hátulról nézett bele. Megint csak az utálatos halálfej vigyorgott reá vissza, úgyhogy félelmében még a hideg verejték is kiütött a homlokán. S bár még kimerült volt az első szerelmi élvezettől, nem tudott ellenállni a kísértésnek, hogy másodszor is bele ne pillantson a tükörbe előlről, s megint csak Főnix asszony mosolygott reá csábítóan, újabb szél- és felhőjátékra vonva őt magához mágikus erővel a tükörbe. Háromszor-négyszer is ismétlődött az előbbi élmény. Amikor a tükörkép negyedszer is kivezette a tükörből, egyszerre csak érezte, hogy két ember megragadja, és vasláncra veri.

— Követlek benneteket! De hadd vihessem magammal a tükört is! — kiáltotta hangosan.

Ezek voltak utolsó szavai. Odakünn meghallották kiáltását. Kinyitották a betegszoba ajtaját és benéztek, s még éppen láthatták, amint a beteg tágra nyitott szemmel mered a tükör után, az pedig kicsúszik kezének elgyengült szorításából, és a földre esik. Mind a betegágy köré tódultak. A beteg nem lélegzett többé. Az ágylepedőt pedig sok kiömlött férfimagtól nedvesen találták. Erre aztán a halottat megmosdatták, felöltöztették, előírászerűen ravatalra tették, majd értesítették az elhunyt nagyszüleit.

Ők hangos jajveszékeléssel kezdték a halottat siratni, s nem fukarkodtak a béna pap és varázstükre szidalmazásával.

— Szét kell zúzni ezt, ezt az átkozott boszorkánytükört, különben még bajt okoz majd! — kiáltotta hangosan Taj-zsu úr, és megparancsolta, hogy vessék a tűzbe. De még mielőtt parancsát végrehajtották volna, a magasból egy hangot hallottak, amely így szólt hozzájuk:

— Miért akarjátok tükrömet elégetni? A tükör ártatlan. A halott maga a bűnös. Ki tanácsolta neki, hogy parancsot megsejje, és a tiltott oldalról tekintsen bele?

Ugyanakkor a tükör magától felemelkedett a földről, és az ablakon át kilibegett a szabadba. Az öreg Taj-zsu is kirohant, hogy utánasiessen és megfogja. S ekkor az iménti béna papot látta ott állani.

— Kicsoda merészel tükrömre kezet emelni? — hallotta fenyegető kiáltását, s aztán látta, amint kezét kinyújtja, és a lebegve szálló tükröt megfogja. A következő pillanatban a pap tükrével együtt semmivé foszlott.

TIZENEGYEDIK FEJEZET

Ko-csing meghal; utólag ötödrendű mandarinfeleség rangjára emelik. A Ning-kuo palota háztartásának vezetését Főnix asszony veszi át

Az év vége felé Jangcsouból az a hír érkezett, hogy Kék Drágakő apja, Lin Zsu-haj úr súlyosan megbetegedett, és nagyon szeretné lányát még egyszer látni. Az anyahercegnő úgy látta helyesnek, hogy engedjen az apa kívánságának, s a lányt unokafivére, Csia Lien kíséretében hazaküldte. Pao-jü természetesen nagyon szomorkodott, hogy kedvenc unokanővérét egy ideig nélkülöznie kell. Főnix asszonynak is nehezebbre esett férjétől ilyen hosszú időre elszakadni. Ehhez járult még az aggodás is halálos beteg barátnőjéért a keleti palotában. A lefekvés előtti magános esti órákon Ping-er szobalánnyal való derűs fecsegéssel segítette át magát, amennyire tudta.

Egy éjjel, bár a társalgástól és az éjjeli munkától fáradt volt, sokféle gondolat nyugtalanította, s így sokáig ébren hevert, és szemét sem tudta lehunyni, miközben Ping-er már régóta az igazak álmát aludta. Újjainak türelmes számológatása révén végül is sikerült valami nyugtalan félálomba merülnie. Odakünn a harmadik dobszó éppen az éjfél jelezte; s ekkor úgy tűnt neki, mintha fekhelyénél unokahúga, Ko-csing jelennék meg.

— Örülj, kedves, hogy alhatsz — szólt hozzá Ko-csing mosolyogva. — Nekem ma neki kell vágnom a visszaútnak. Nem kísérelnél el egy darabon? Hisz annyira szerettük és olyan jól megértettük egymást, s így nem akartam elmenni anélkül, hogy tőled elbúcsúztam volna. Sok mondanivalóm is van, amit rajtad kívül senkinek sem mondanék el. Mert te nem vagy olyan, mint a többi asszony, szellemképességek

és tetterő dolgában bármely férfival és a hatalom övének bármely hordozójával felveszed a versenyt.

Ezután hosszabb beszédben kifejtette, hogy aggodalmai vannak a Csia ház jövője felől. Bár a Csia család immár száz éve hatalmas, a virágzás korát azonban a pusztulás ideje szokta követni, s eljöhet a nap, amikor a hatalmas fa kidől majd, a majmok serege pedig, melyet addig ágai és lombjai között rejtegetett, minden irányban szétszóródik. A jólét napjaiban előre gondolnunk kell a szükség napjaira. Két dolog fekszik a szíven: a családi iskola jobb megalapozása és az ősök oltárán való negyedévi áldozat tartós biztosítása. Attól tart, hogy jöhetnek olyan szűkös idők, amikor e két célra már nem lesznek meg a szükséges eszközök. Ezért a család legidősebbjeinek azt tanácsolná, használják ki a mostani kedvező viszonyokat, az örökjogú családi temetkezési hely környékén vásároljanak fel annyi földet s birtokot, amennyit csak tudnak, s tegyék maradványként elidegeníthetetlen családi alapítványá. Az alapítványi cél az volna, hogy a közös földbirtok jövedelmeiből a családi iskolát fenntartsák, és az ősöknek járó áldozatokat tartósan biztosítsák. Az ilyen művelődési célokat szolgáló vagyon a legrosszabb esetben is mentesülne attól, hogy az állam hozzányúljon, még akkor is, ha például — netán császári kegyvesztés következtében — a családfők hivatalait és méltóságait törölnék s magánvagyonukat kisajátítanák. Ekkor aztán, ha a szükség úgy kívánná, az érintett családtagoknak az alapítvány menedékét is nyújtana, s a földművelésből meg is élhetnének. A családi iskola pedig lehetőséget nyújtana a fiaknak és unokáknak az újabb felemelkedéshez. Mezőgazdaság és művelődés, ezek azok a megbízható oszlopok, amelyekre az olyan nagy és előkelő nemzetségnek, mint amilyen a Csia család, támaszkodnia kell, ha a sors elkerülhetetlen fordulatait túl akarja élni, s meg akar menekedni a pusztulástól. Beszédét a következő idézettel zárta:

Elszáll a három tavasz hónap illata,
keresse meg házát mindenki önmaga!

Okos fejtegetéseit Főnix asszony feszült figyelemmel hallgatta. Éppen néhány kérdést akart feltenni, amikor az éjszaka csendjében megkondult a második főkapu felhőgongja. Négy tompa gongütés hangzott fel. Ez volt a jele annak, hogy a házban meghalt valaki. Főnix asszony riadtan szökkent talpra szendergő álmából. De akkorra már meg is érkezett hozzá a küldönc, aki hírül hozta, hogy kis idővel ezelőtt elhunyt a keleti palotában Zsung asszony. Főnix asszony gyorsan magára kapta ruháit, s nagynénjéhez, Cseng asszonyhoz sietett. Mondani sem kell: a gyász hírt, hogy a keleti palotabeli, mindenki által szeretett fiatalasszony élete virágjában elhunyt, mind a keleti, mind a nyugati palotában zokogással és hangos sírással fogadták.

Pao-jü még ágyában értesült a gyász hírről. Hallatára testét hirtelen a másik oldalára vetette át, aztán talpra szökött. Heves szúrást érzett a szívében, mintha tört dőftek volna belé, s abban a pillanatban vért kellett köpnie, mégpedig tele szájjal. Riadtan siettek oda szobalányok, kérdezték, mi baja van, és hogy küldjenek-e orvos után. Pao-jü nem tartotta szükségesnek.

— Nincs ennek semmi jelentősége — mondta. — Egy kis szívlökés volt csak, amit a hirtelen felindulás váltott ki. Egy kevéske vér kilövellt a pályából.

Felöltözött, átment nagyanyjához, és engedélyt kért tőle, hogy a ravatalt még az éjjel megnézhesse. Hiába figyelmeztette az anyahercegnő, hogy a friss holttestek tisztátalan közelségét kerülnie kell, egészsége is kárt szenvedhet, ha a téli éjszakában az utcára megy, és jobban tenné, ha várna holnapig, Pao-jü kitartott szándéka mellett. Aggódó nagyanyja végül mégis elengedte, zárt kocsiban és nagy kíséret védelme alatt.

A Ning-kuo palota főbejáratát, noha késő éjjeli óra volt, tárva-nyitva és fényesen kivilágítva találta, s az emberek izgatottan jöttek-mentek, fáklyákkal és lámpásokkal a kezükben. A belső lakosztályból dombokat ingató és hegyeket rendítő hangos jajveszékelés hangzott felé. A felravatalozott holttest oldalán Pao-jü is bőséges könnyhullatással és hangos panaszkodással engedett szabad folyást fájdalmának. Aztán köszöntötte a rokonokat, akik seregestül állítottak be.

A Ning-kuo palotában most fárasztó idők következtek, telve mozgalmassággal és izgalmakkal. Mert Csen herceg

szívügyének tekintette, hogy a szokásos gyászszertartást a szeretett halott tiszteletére az elgondolható legnagyobb pompával vigyék végbe. Azzal, hogy a gyászszertartások napjainak számát és időpontjait meghatározza, nem kisebb embert bíztak meg, mint a császári csillagdában alkalmazott udvari halottidézőt. Ez úgy rendelkezett, hogy a temetés hét hét múlva történjék. E hét hét alatt a holttest a gyásházban a ravatalon maradjon. S a hét hétig tartó gyászszertartásokat a harmadik napon a gyászjelentések elküldésével kell megnyitni. A nagy csarnokban száznolc szerzetes tartsa a buddhista gyászistentiszteleteket, s eközben a Tao kilencvenkilenc papja a Mennyei Balzsam Tornyában felállított különoltár előtt taoista rítus szerint áldozzék és imádkozzék az eltávozott lélek megváltásáért. Azonkívül tizenöt magasabb rangú buddhista szerzetes és tizenöt magasabb rangú taoista pap hétről hétre felváltva tartson kegyes ájtatosságokat a Halott Lelkek Asztala előtt a Megtisztulás Csarnokában, amely az Összegyűjtött Illatok Kertjében áll.

Az egész családban egyetlen ember volt, akit a gyászeset érintetlenül hagyott, s ez a ház legidősebbje, a hercegi remete, Csia Csing volt. Hosszabb-rövidebb idő múlva — üzente — ő maga is fel fog szállni a mennyei magasságokba. Miért lépjen hát most ki szent magányából, és szennyezze be magát e világ vörös porával, miután már szerencsésen eljutott valamelyes megtisztuláshoz és tökéletességhez? A továbbiakban aztán nem vett az eseményekről tudomást, s a gyászünnepek lebonyolítását teljesen fiára, Csen hercegre bízta. Mindjárt a gyászidő elején olyasvalami történt, amit sokat emlegettek, s ami túlradó dicséretekre adott alkalmat. Az elhunyt egyik szobalánya, akinek Zsuj-csu volt a neve, abban az igyekezetében, hogy szemléletes kifejezést adjon úrnője halála feletti őszinte fájdalomának, olyan hevesen verte a fejét egy faoszlopba, hogy ez halálát okozta. E szobalány magatartását az egész nemzetség mint a hűség és odaadás példáját magasztalta, és Csen herceg elrendelte, hogy a derék lányt jutalmul a vér szerinti leányunokák szertartása szerint temessék el, és halott lelkének asztalát ugyancsak a Megtisztulás Csarnokában, az Összegyűjtött Illatok Kertjében állítsák fel.

Meg kell még emlékeznünk a dicséretes jámborság és ragaszkodás egy másik esetéről is. Egy másik szolgáló, akit Pao-csunak hívtak, azt a nagylelkű ajánlatot tette, hogy nyilvánítsák utólagosan a gyermektelen elhunyt fogadott lányává, mivel magára akarja venni azt a nehéz, kötelességektől terhes szerepet, amely a visszamaradt gyermekre hárul, s amely egyebek közt azt kívánja tőle, hogy a holttestnek a temetkezési helyre való átszállítása alatt mindvégig mezítláb támolyogjon a koporsó mellett. Csen herceg hálás meghatottsággal fogadta a lány ajánlatát, s azzal jutalmazta Pao-csut, hogy ettől kezdve kisasszonynak szólítottatta, s megparancsolta, részesítsék abban a tiszteletben, ami a ház lányának jár ki. És Pao-csu olyan lelkiismeretesen fogta fel gyermeki kötelességét, s a koporsó előtti előírásos jajveszékeltést és halottsiratást annyira túlzásba vitte, hogy arra csaknem a saját élete is ráment.

Abban a törekvésben, hogy a temetésnek külsőleg minél pompásabb jelleget kölcsönözzön, Csen herceget, amint azt ő bosszankodva tapasztalta, egy körülmény kellemetlenül akadályozta. „Fiamnak se rangja, se hivatala nincsen — fontolgatta. — Az egyetlen, ami valamelyes fényt adhat neki, egy pénzen szerzett, első és legalacsonyabb doktori cím. A zászlókon tehát, amelyeket elhunyt felesége tiszteletére készítenek, vajmi siralmas és szegényes lesz a felirat. Aztán meg hivatali kíséretben sem lesz része a halottnak. Ez kellemetlen fogyatékoság.“

Ám szerencsés módon az történt, hogy az első gyász hét negyedik napján látogatóba jött Taj Csüan, a befolyásos főeunuch és palotaintendáns. Előreküldött hírnökök hozták halotti áldozatra szánt ajándékait. Aztán maga is megjelent nagy állami gyaloghintójában, melynek jöttét ünnepélyesen jelezték a kikiáltók és gongverő szolgálók. Csen herceg a Méhek Pihenőjének Pavilonjába tessékelte őt, ahol zavartalanul cseveghettek, s a beszélgetés folyamán fia előléptetésére vonatkozó kérelmét is előhozhatta. A főeunuch rögtön megértette, hova akarnak kilyukadni az óvatos célzások.

— Ha jól értem, hercegem, szeretnél a temetési szertartásnak még több fényt s tekintélyt biztosítani — jegyezte meg mosolyogva.

— Feltételezésed helytálló, öreg belső kancellár — helyeselt sietve Csen herceg.

— Hm, kívánságod alkalmas órában jön. Véletlenül tudnék is egy szép és megfelelő, éppen megüresedett állást fiad számára. A császári palotaőrseg háromszáz parancsnoki állása közül ez idő szerint kettő betöltetlen. Az egyiket már másvalakinek adtam oda, mégpedig Hsziang Jang nagyúr fiának. Miután a nagyúr ismételen és nyomatékosan megkeresett ebben az ügyben, s azonkívül ezeröttszáz ezüsttaelt is küldött a házamhoz, nem volt mód rá, hogy kérése elől elzárkózzam, annál kevésbé, minthogy régi barátság fűz bennünket egymáshoz. A még fennmaradó helyet ugyan szintén igényelte már valaki, nevezetesen a kövér jungszingi tartományi kincstárnok a fia számára, én azonban nem jutottam még hozzá, hogy a megkeresésére válaszoljak. Benyújthatod tehát a fiad életrajzát.

A herceg nem mondatta kétszer magának, hanem megbízta titkárait, hogy a kívánt életrajzot azonnal készítsék el, szép piros papíron. A főeunuch a helyszínen elolvasta, s aztán a kíséretében levő egyik fiatalembernek nyújtotta át, a következő szavakkal:

— Vidd el ezt az írást régi barátomnak, Csaó pénzügyminiszternek. Add át neki szívélyes üdvözetemet azzal, hogy kérem, utaltasson ki megfelelő javadalmazást egy császári palotaőri parancsnok számára az ötödik ranggomb engedélyezésével együtt. Személyesen fogom holnap az okmányt tőle elhozni, s a megfelelő összeget ezüstben kimérve viszem magammal.

A kíséretbeli fiatalember bólintott, és távozott. Kis idő múltán a főeunuch maga is elköszönt. Csen herceg udvariasan elkísérte, egészen a külső kapuig.

— A pénzt a minisztériumba vagy a lakásodra küldjem? — kérdezte, amikor vendége a gyaloghintóba szállt.

— A minisztériumban hátrányos elbánásban részesíthetnek, küldd inkább az ezer taelre rúgó összeget a lakásomra. Akkor tovább nem kell a dologgal bajlódnod — hangzott a felelet.

Csen herceg túlaradó szavakkal mondott köszönetet.

— Nem fogom elmulasztani, hogy a gyászidő leteltével fennkölt küszöbödöt magam is felkeressem, s méltatlan kutyakölykömet, fiamat is magammal vigyem, hogy

kötelességének megfelelően teljesítse előtted hálás leborulását — biztosította látogatóját.

Javadalmazási okmányát és rangengedélyét Csia Zsung úr már másnap átvehette a minisztériumban, s ettől a naptól kezdve az elhunyt halotti lélekasztalán ott díszelgett a felirat: „Halotti lélekasztal a született Csin lány számára, aki házassága révén a Csia házhoz tartozik, s aki császári engedély folytán ötödfokú mandarin felesége.”

Az Összegyűjtött Illatok Kertjének utcai főkapuja előtt pedig nagy oszlopokon két élénkpiros, messzire látható tábla rikított, s nagy aranybetűkkel hirdették, hogy itt tartják a gyászpompát egy „született Csin lány tiszteletére, aki a Tilos Vörös Város belső kerületében szolgáló császári palotaórság egyik parancsnokának felesége”.

Csen herceg nagyon örült, s nagyon megkönnyebbült, hogy kívánsága a sors rendeléséből ilyen gyorsan teljesült. De volt még egy nehézség, ami erősen nyugtalanította.

Felesége megbetegedett, és ágyban esett, s most éppen a látogatások, fogadások és ünnepélyek áradatának napjaiban nem volt házának úrnője, aki méltóképpen tudott volna reprezentálni, és aki a szolgaszemélyzetet lendületben tudta volna tartani. Ez nagyon kellemetlen volt. Könnyen előfordulhatott, hogy a hagyományos szokásokat úgy megsértik, hogy a magas és főméltóságú vendégek előtt nevetségessé válik. A szolgaszemélyzet amúgy is engedékeny parancsnokláshoz szokott, s most megfelelő tekintély és felügyelet híján feltehetőleg még többet engedne meg magának. A herceg beleizzadt rettegésébe, s unokafivére, Pao-jü tanácsára bízta magát. A tanács, amelyet Pao-jü a fülébe súgott, felderítette gondterhelt arcát; el is határozta, hogy haladéktalanul követni fogja.

Férfivendégeit lerázta magáról, s kevéssel utóbb Pao-jü kíséretében megjelent a hölgyek fogadótermében. A szerencse úgy hozta, hogy véletlenül épp csak Sö hercegnő, Cseng asszony és Főnix asszony tartózkodott ott, valamint egy-két hölgy a közelebbi rokonságból. Maga Csen herceg sem érezte jól magát aznap; túlságosan kimerült az utóbbi napok fáradalmaitól és virrasztásaitól. Végtagjaiban szaggatást érzett, nyögve és nehézkesen, botjára támaszkodva botorkált be a fogadóterembe. Amikor megjelent, a hölgyek felálltak helyükről, és Sö hercegnő aggódva kérdezte:

— Talán nem érzed magad jól, uram? Betegnek látszol, kímélhetnéd magadat, pihenhetnél egy kicsit.

Fáradtan, botjába kapaszkodva, a herceg két térdére ereszkedett, és a hölgyeket csing-an köszöntéssel üdvözölte. A hölgyek intettek Pao-jünek, segítse felállni, és kérték, foglaljon helyet. A herceg azonban szerényen ragaszkodott hozzá, hogy kérését állva adhassa elő.

— A méltatlan unokaöcs azért jött ide, hogy tiszteletreméltó két nagynénjétől és nagyrabecsült unokanővéréről nagy kegyet eszközöljön ki magának — kezdte, ajkát mosolyra kényszerítve. Aztán kifejtette, milyen zavarban van, mert éppen a mostani időkben nincs házának úrnője, s megkérdezte, vajon Főnix asszony nem lenne-e hajlandó rá, hogy a gyászhetek tartamára kisegítésképpen átvegye a ház úrnőjének szerepét.

— Ez teljesen attól függ, tudja-e őt nélkülözni Cseng néni — felelte nevetve Ső hercegnő.

— Fiatal még és tapasztalatlan, aligha képes ilyen nehéz feladatot megoldani. Mi lesz, ha valamit fonákul csinál? Inkább valaki máshoz kellene fordulnod — aggályoskodott Cseng néni.

Főnix asszony azonban nem gondolkozott sokáig. Bizott magában, hogy meg tud birkózni a nehéz feladattal, s minthogy hercegi unokafivére oly megindítóan könyörgött, beleegyezését adta. A herceg mély meghajlással fejezte ki köszönetét, s még a helyszínen felruházta, mégpedig írásban, messzemenő teljhatalommal. Lelkére kötötte, hogy teljesen tetszése szerint intézkedjék és járjon el mindenben, valamint hogy a személyzettel és a hercegi pénztárral minden aggály nélkül rendelkezzen, mintha csak a saját személyzetéről és pénztáráról lenne szó. Továbbá tetszésére bízta, hogy ha akar, megbízatása idejére költözzék is át a Ning-kuo palotába, s így takarítsa meg magának az odavissza gyakorta megteendő utat. Főnix asszony azonban mosolyogva úgy vélekedett, hogy a Jung-kuo palotában is nélkülözhetetlen, s ezért inkább azt válaszolta, hogy naponta átjár.

Főnix asszony még aznap megkezdte hatalma gyakorlását. Első dolga az volt, hogy beszerezte magának az egész személyzet névsorát. Aztán minden reggel pontban fél hétkor a nagy csarnokban gyülekezőt tartott. A névsorral

kezében és Laj-seng udvarmester feleségével az oldalán sorban maga elé szolgált minden egyes szolgát és szolgálólányt, összesen több mint száz főt, s személyesen adta ki mindegyiknek aznapi feladatát. Még ha csak néhány órát aludt is, e reggeli gyülekezőt soha el nem mulasztotta. S hasonló pontosságot követelt meg a személyzettől is. „Valamennyi szolgám hozzászókkott a percnyi pontossághoz — mondta a személyzetnek. — Jőmagam is ehhez szoktam hozzá.” Egyebek között állandó napi fogadóórát is vezetett be, kérésekkel délelőtt tíz és fél tizenkettő között kellett hozzáfordulni. Minden este hét órakor körbejárta az egész lakóterületet. Kíméletlenül lépett fel minden mulasztással és hanyagsággal szemben. Amikor egyszer egy szolga a gyülekezőn nevének szólításakor hiányzott, hűsz botütéssel és egy teljes havi bérének levonásával büntette meg. Ez hatott. A Ning-kuo palotában uralkodó korábbi lomosság helyébe kemény fegyelem lépett, és az egész hatalmas, hetekig tartó gyászszertartás, hála Főnix asszony tetterejének és körültekintésének, Csen herceg teljes megelegedésére zajlott le, anélkül hogy a formák és rítusok ellen akár a legkisebb mértékben is vétettek volna, s ezzel gúnyra és nevetségre okot szolgáltatottak volna.

TIZENKETTEDIK FEJEZET

Útközben Pao-ju-t bemutatják az Északi Csend Császári Hercegének. Csin Csung kellemesen szórakozik az apácakolostorban

Elérkezett a csaknem kéthónapos gyászünnepe legfőbb napja, mikor is a koporsót a temetkezési helyre szállítják. Miután fényesen kivilágított termekben egész éjen át lakomáztak, és két színjátszó csoport s egy artistacsoport mutatványaiban gyönyörködtek, kora reggel megindult a hatalmas gyászmenet a Vastrácsos Templom felé, ahol a két hercegi család örökjogú temetkezési helye volt. Négy mérföld hosszúságban nyúlt el a gyászmenet a koporsó

után, melyet hatvannégy, egységesen sötétzöldbe öltözött koporsóvivő vitt a vállán. A menetet Pao-csu, a fogadott leány nyitotta meg, aki megtört testtartással és szakadatlan zokogás közben támolygott a koporsó mellett. Utána következtek gyalogosan a férfirokonok, barátok és gyászoló vendégek, közöttük császári hercegek, hercegek, főurak és magas méltóságok, majd több mint száz kocsiban és gyaloghintóban a női családtagok és gyászoló vendégek, előttük és mögöttük megszámlálhatatlan sokaságú kísérettel s a szokásos halotti zászlók, jelvények és halotti ajándékok hordozóival.

A menet az egész út folyamán egyenletes távolságokban álló áldozati sátrak mellett haladt el, melyeket a gyász egyes kiváló résztvevői állíttattak fel, hogy a halottnak, ünnepi zene mellett, úti áldozatot mutassanak be. A négy első áldozati sátrat a Tung-ping, a Nanan, a Hszining és a Pejcsing császári hercegei állíttatták. Amint azt ezek a címek — a Keleti Megegyezés Császári Hercege, a Déli Béke Császári Hercege, a Nyugati Nyugalom Császári Hercege, az Északi Csend Császári Hercege — mutatták, viselőik olyan, császári vérből származó, érdemdús férfiak leszármazottai voltak, akik a dinasztia megalapítójának a birodalom meghódításában segédkeztek. Négyük között a Pejcsing vang, az Északi Csend Császári Hercege cím viselői örvendtek a legnagyobb hírnek és tekintélynek, minthogy az uralkodó dinasztia megalapításánál ősük különösen kiváló érdemeket szerzett. A cím jelenlegi viselőjét, Si Jung császári herceget, aki különleges szépségű, még nem egészen húszesztendő fiatalember volt, ezenfelül még megnyerő szerénysége és barátságossága miatt is tisztelte és szerette mindenki. Arra a testvérien szívélyes baráti viszonyra való tekintettel, amely egykor az ő ősei és az első Ning-kuo herceg között fennállott, ragaszkodott hozzá, hogy ma személyesen jelenjék meg az áldozati sátorban, s így adja meg a halottnak a végső tisztességet, amikor majd a koporsó elhalad előtte.

A kora reggeli audienciáról, amely öt, mint mindennap, azonképpen ma is, már reggel öt órára a császári palotába szólította, udvari viseletének fehér gyászruhával való felcserélése után állami gyaloghintójában, előtte gongverő szolgálkkal, mögötte pedig díszőrséggel és nagyszámú kísé-

rettel, áldozati sátrához vitette magát. Ott várakozott most türelmesen, gyaloghintójában ülve, amíg a gyászmenet a Ning-kuo palotából megérkezett. Körülötte, legyezője parancsoló mozdulatára lesve, hallgatagon sorakozott kíséretének serege, és a császári herceg áldozati sátrának környékén az út két szélén ácsorgó népet is tiszteletteljes hallgatás varázsa nyugtázta le. Végre aztán, észak felől közeledve, megérkezett a végelethatalatlan gyászmenet, csupa fehérben, hatalmas ezüsfolyamhoz hasonlóan.

A futárok és rendezők, akik a tulajdonképpeni menetet messzé megelőzték, hogy az utat szabaddá tegyék, közben már hátrajuttatták az üzenetet, hogy az Északi Csend fenyegető császári hercege személyesen jelent meg áldozati sátrában. Csen herceg megállást parancsolt a menetnek, s a magas vendég üdvözlésére Sö herceggel és Csia Csenggel együtt az áldozati sátorba ment. Mindhárman földre borultak a császári herceg előtt, ünnepélyes állami leborulással hódolva neki, amint azt rangja megkívánta. Nyájasan mosolyogva, minden szenvelgés nélkül és fesztelenül köszönt vissza a császári herceg, amint az régi jó barátok közt szokás, gyaloghintójában könnyedén meghajolva.

Csen herceg köszönetet mondott a meg nem érdemelt tisztességért, amelyben őt a császári herceg megjelenésével részesítette. A császári herceg rámutatott a két ház közötti, régről fogva öröklött jó kapcsolatokra, amelyek alapján személyes megjelenése természetes valami, majd jelt adott intézőjének, és végrehajtotta a halott tiszteletére az áldozatot. A szertartás befejeztével nyájasan odafordult Pao-jü apjához:

— Hol van az ifjú úr, aki azzal a drágakövel a szájában született? Régi vágyam részesülni abban az örömben, hogy őt megismerhessem. Lenne-e olyan szíves őt idekérteni?

Csia Cseng úr sietve visszament a gyászmenethez, s nyomban azután Pao-jüvel együtt tért vissza a sátorba. Pao-jünek is régi vágya volt, hogy megismerkedjék azzal a császári herceggel, akit az emberek mindig olyan túlradva dicsértek, mondván, hogy külső szépségét belső nemeslelkűséggel és különleges finomságú, egészen rendkívüli szívbéli tapintattal egyesíti. Az a szigorú kolostori zártság azonban, amelyben őt apja tartotta, mindaddig semmi

lehetőséget sem nyújtott neki erre. Annál boldogabb volt tehát, amikor e forró óhaja ma egészen váratlanul teljesült az útszélén. Az áldozati sátorba való belépésekor feszült várakozással irányította pillantását a császári hercegre, aki méltósággteljesen és fennköltén trónolt előtte gyaloghintójában. Fején a császári hercegek ezüst szárnyas, fehér bojtos sapkáját viselte. Fehér, hullámosan bordázott gyászöltözetét hímzett ötlábú sárkányok díszítették, és zöld smaragdokkal kirakott piros bőrv szorította össze. Arca ékkőhöz hasonlított, szeme sugárzó csillagpár volt, alakján szépség ömlött el. Titkos csodálattal vizsgálgatta őt Pao-jü, s a császári herceg szeme sem nyugodott kevesebb tetszéssel látogatóján. Pao-jü ezüstsínű sapkát viselt fején, homlokát a szokott aranypánt övezte, a gyöngyszem után kapó két sárkánnyal. Kígyódíszű fehér gyászruháját gyöngyökkel kirakott ezüstsínű öv vette körül. Arca üde volt, mint a tavaszi virág, szeme feketén fénylett, mint a lakk.

Miután a fenséget hódolva üdvözölte ő is, a császári herceg kitárta karját, és magához vonta Pao-jüt.

— Nevedet igazán nem viseled hiába — mondta mosolyogva. — Olyan vagy valóban, mint valami drágakő. De hol van a kő, amellyel a világra jöttél?

Pao-jü sietve előhúzta a követ, melyet nyakába kötött ötszínű zsinóron, kabátja alá rejtve viselt a mellén, s átnyújtotta a császári hercegnek. Ez az amulettet és feliratát figyelmesen szemlélgette.

— Megmutatta-e már csodatevő erejét a kő? — kérdezte.

— Eddig még nem nyílt erre alkalom — felelte helyette Csia Cseng úr.

A császári herceg a legnagyobb bámulat hangján nyilatkozott e csodálatos születési jelenségről, miközben saját kezüleg fűzte újra Pao-jü nyaka köré a zsinórt. Aztán közelebbről is beszélgetni kezdett vele koráról, tanulmányairól és egyéb személyes dolgokról. El volt ragadtatva Pao-jü világos beszédmodorától és csengő hangjától, s a következő megjegyzést tette Cseng úrnak:

— Kis parancsolód igazi ifjú főnixnek tűnik előttem. A méltatlan császári hercegtől távol áll, hogy tiszteletreméltó idősebb barátjának szemtől szembe hízelegjen, de ki

tudja, az ifjú főnix hírneve egykor talán még az öreg főnixét is túlragyogja majd!

— Ó, csúf kis kutyakölyköm hamisan indít téged ilyen aranyba foglalt dicséretekre — válaszolta mosolyogva Cseng úr. — De ha fenséged túláradó kegye folytán jóslatod teljesedésbe menne, úgy ez számomra és házam számára a legnagyobb boldogság forrása volna.

— Csak egyet ajánlanék fontolóra venni — folytatta elgondolkozva a császári herceg. — Tekintve számos előnyös tulajdonságát, kis parancsolódat odahaza tiszteletreméltó nagyanyja és az egész család kétségkívül különleges szeretettel és gyöngédséggel veszi körül. Ilyen szeretet azonban könnyen vezet elkényeztetettségre, s ez számunkra, fiatal emberek számára, azt a veszélyt rejti magában, hogy kárba vesznek egyébként kitűnő neveltetésünk eredményei. Saját tapasztalatomból tudom ezt, és úgy gondolom, ugyanez lehet a te kis parancsolódnál is. Ha azonban kis parancsolód, amint feltételezem, odahaza akadályoztatva volna képességei teljes kibontakoztatásában, úgy semmi akadály sem volna, hogy engem rideg otthonomban gyakrabban felkeressen. Jóllehet bennem érték vagy érdem nem található, mégis abban az előnyös helyzetben vagyok, hogy a birodalom sok jeles emberének ismeretségét élvezhetem, s ha közülük valamelyik a fővárosba jön, rendszerint nem mulasztja el, hogy kéksötét szemének egy-egy kegyes pillantásával megtiszteljen engem. Ezért van az, hogy rideg otthonomban igazán sok nemes és fennkölt szellem találkozik, és a te kis parancsolódnak alkalma nyílna nálam arra, hogy hasznot hajtó és szellemét fejlesztő eszmecsereket folytasson.

Cseng úr nem habozott ezt a megtisztelő meghívást udvarias hajlongások közepette köszönettel elfogadni. Ekkor a császári fenség egy rózsafüzért oldott le csuklójáról, és azt Pao-jünek nyújtotta.

— Minthogy első találkozásunk véletlenszerűen adódott, nem készültem fel arra, hogy méltó ajándékkal tiszteljek meg — mondta. — Vedd egyelőre ezeket a júanfából metszett imagolyókat, becsülésem csekély jeleként. Ezt a füzért az Ég Fiától kaptam ajándékba.

Pao-jü odaadta a füzért apjának, s mindketten köszönetüket fejezték ki. Cseng úr és Sö herceg aztán arra kérték

a császári herceget, hogy a gyászmenet miatt ne pazarolja idejét tovább. A császári herceg azonban szerényen ragaszkodott hozzá, hogy a holttestet előreengedje.

— Az elhunyt immár a boldog lelkek közt időzik — mondotta. — Ő most már magasabb rendű lény, nem úgy, mint mi, közönséges halandók, akik e földi világ vörös porában fáradozunk. Habár én az Ég Fiának jóvoltából, érdemtelemül, a császári hercegi méltóságot örökölhettem is, mégiscsak elbizakodottság volna tőlem, ha arra tartanék igényt, hogy egy megboldogult lélek előreengedjen.

Ső hercegnek, Cseng úrnak s Pao-jünek így nem maradt más hátra, mint hogy elbúcsúzzanak, és a gyászmenetet újra útnak indítsák. Elrendelték azonban, hogy mindaddig, míg a császári herceg az áldozati sátorban tartózkodik, a gyászzene, iránta való tiszteletből, ne szóljon. A császári herceg az egész menetet elvonultatta maga előtt, csak azután folytatta útját.

Amikor a menet a városkapun át kiért a szabad mezőre, Csen herceg érkezettnek látta az időpontot, hogy a gyászoló férfivendégeket, akik addig gyalog haladtak a koporsó mögött, felhívja, útjuknak a Vaszáros Templomig hátralevő részét tegyék meg immár kényelmesebb módon. Az idősebb urak tehát kocsijaikban és gyaloghintóikban foglaltak helyet, a fiatalabb résztvevők pedig nyeregbe szállottak. Pao-jü is lóra akart szállni. Főnix asszony azonban attól tartott, hogy mihelyt a fiú a városon kívül van, nagyobb mozgásszabadságával és a felügyelet hiányával visszaélhetne, s azt mindenféle pajkosságra használhatná fel, ezért kocsijába kérette őt.

— Jöjj, kedves fivérem, szállj be — tessékelte mosolyogva. — Hiszen te annyira szereted a női társaságot, Így hát a kocsimban és az én oldalamon bizonyára kellemesebben fogod érezni magadat, mint ilyen lóháton járó majmok társaságában.

Pao-jü engedelmesen leugrott lováról, beszállt Főnix asszony kocsijába, s útjukat vidám csevegés közben folytatták.

Bizonyos idő múlva két lovas szolga ugratott kocsijukhoz, jelentve Főnix asszonynak, hogy pihenőhely közelébe érkeztek, s afelől érdeklődve, nem kívánna-e Főnix asszony átöltözni. Az asszony beleegyezett, megparancsolta, hogy

kocsija a két vezetőt kövesse, akik az országútról oldalt, a szabad mezőre tértek le. Pao-jü kívánságára barátja, Csin Csung, lóháton csatlakozott hozzájuk.

Rövid út után megérkeztek egy paraszti porta elé. Szerény kis ház volt, alig néhány helyiséggel, melyekben nagyszámú család élt összezsúfolva. Amikor az egyszerű emberek meglátták a házuk előtt megálló pompás kocsit s az előkelően öltözött benneülőket, odacsődültek persze, bámeszkodtak, és úgy csodálták őket, mint valami jelenést.

Főnix asszony kiszállt, és eltűnt a szalmafedelű házikóban. Előzőleg megkérte Pao-jüt, nézzen körül barátjával egy kicsit a portán, s aztán jöjjön utána. Pao-jü megértette a célzást, és barátjával, Csin Csunggal felkerekedett, hogy a portát megszemlélje.

Mezőgazdasági szerszámokat sosem látott még. A nevéket sem ismerte, s hogy mire szolgálnak, és hogyan használják őket, azt a kíséretében levő szolgálkkal kellett magának megmagyaráztatnia. Nem győzött csodálkozni az itt tanult új dolgok felett.

— Csak most értem meg a régi mondás értelmét a tál rizsről, melynek minden egyes szeme végtelen fáradság és gyötrődés eredménye — jegyezte meg elgondolkodva.

Szemléje során eljutott egy szobába is, ahol a kemencepadkán különös szerszámot vett észre, még különösebbet, mint a többiek. Ez a rokka, magyarázták neki, ezzel készítik a fonalat, melyet később kelmévé szőnek. Játékos kedvében Pao-jü felugrott a padkára, s tréfából elkezdte a rokkát forgatni. Egyszerre csak odajött egy tizenhét év körüli parasztlány, és nem engedte, hogy ezt tovább csinálja.

— Ez nem játék — mondotta. — Eztöröd, uram.

Pao-jü gyorsan levette a lábát a rokkáról.

— Ma láttam először ilyet, s csak ki akartam próbálni, játékból — mentegetőzött egy kissé megszegyenülten.

— Te nem tudsz bánni vele. De ha kívánod, megmutathatom neked — mondta szívélyes hangon a lány.

— A dolog kezd szörnyen érdekessé válni! — súgta Csin Csung Pao-jü fülébe, megrántva egy kicsit a kabátja ujját.

— Ne fecsegy, mert odasózok! — felelte tréfálkozva Pao-jü, s öklével megbökte a barátját. Majd kiugrott a szeme, annyira bámulta a csinos kislányt, aki a rokkát nagy hozzá-

értéssel hozta működésbe, s fűrge ujjaival ügyesen gombolyította le róla a kész fonalat. Pao-jü úgy vélte, régóta nem volt ilyen elragadó látványban része, s képtelen volt a bájos fonólány nézésétől elszakadni.

Milyen kár, hogy ezt az élvezetet idő előtt félbeszakította egy öregasszony hívó kiáltása, mely a ház másik végéből hangzott fel! A csinos kislány nyomban felugrott a rokkától, és kifutott a szobából. Pao-jü csalódottan pillantott utána, aztán elindult a lakóházba a szolgálja nyomában, akit Főnix asszony küldött utána, hogy jöjjön, s vegyen részt azon az egyszerű reggelin, amelyet a vendégszerető parasztlakók készítettek nekik. Főnix asszony kis ezüstsütemelikes csomagocskákat osztatott ki közöttük szolgáljával, Vang-errel, aztán visszatértek kocsijukhoz és a gyászmenethez.

Elindulásukkor kocsijukat a ház apraja-nagyja körülállta, de a tömegben Pao-jü hiába kereste azt a csinos rokkás kislányt. Amikor azonban a kocsit megtett már egy darabkát az útból, még egyszer megpillanthatta. Az ellenkező irányból jött az úton szemközt, néhány falusi gyermek kíséretében, fecsegve és nevetve, karján egy kisfiúval, aki valószínűleg öccse volt. Pao-jü gyöngéd pillantásokkal tapadt a lány alakjára. Sajnos, a kocsit már sebesen nekiiramodott, és nagyon is hamar elporzott a szembejövő csoport mellett, akárcsak egy szélkergette felhő. Mire Pao-jü még egyszer visszafordította a fejét, a lány már eltűnt a szeme elől.

Délre járt az idő, amikor a gyászmenet eljutott céljához, a Vaszáros Templomhoz. A templom előtt, az úton kétoldalt két sorban állottak fel a templom papjai, s a menetet dobszóval, cintányérok összeverésével, zászlókkal és lobogódíszrel fogadták. A templomban még egy buddhista szertartás zajlott le, még egyszer mutattak be áldozatot is, s még egyszer égettek tömjént, aztán a koporsót beállították az egyik belső csarnok melletti szobába. Ebben a szobában állott a temetésig hátralevő három éjjelen a fogadott lány, Pao-csu fekhelye is.

A délután folyamán a gyászoló vendégek legnagyobb része elbúcsúzott, és visszatért a városba. Csak néhány közelebbi rokon maradt odakünn, s ezek a templomban kaptak szállást arra a temetésig hátralevő három napra. Ezen a napon még Ső hercegnő és Cseng asszony is hazatért. Pao-jüt tulajdonképpen magukkal akarták vinni, a fiú azonban

igen sok örömét lelte abban a változásban, amelyet a számára szokatlan falusi tartózkodás nyújtott, s ezért megszerzte az engedélyt, hogy az ünnepek végéig Főnix asszony társaságában kinn maradjon.

A Vasrácsos Templomot annak idején a Ning-kuo- és a Jung-kuo-nemzetség két őse közösen emeltette és jelölte ki örökjogú temetkezési helyül a két nemzetség olyan tagjai számára, akik a fővárosban haltak meg. A templomot annak a földbirtoknak a jövedelmeiből tartották fenn, amelyet a templomépítésre felhasznált telekhez szereztek meg hozzá. Hála a kolostori birtokon termelt javak bőségének, a templom kitűnő állapotban volt; olyan alkalmakkor, amilyen a mai is volt, a gyászoló vendégeknek kielégítő ellátásban lehetett részük, s rangjukhoz méltó helyiségekben tudták elszállásolni őket.

Főnix asszony kellemesebbnek vélte, ha a temetés előtti három éjszakára a Vasrácsos Templomhoz közeli apáca-kolostorban keres szállást. Miután tehát a templomi szerzetesek kegyes teendőiket elvégezték, s a gyászoló vendégek legnagyobb része elkészönt, Pao-jü és Csin Csung kíséretében a Vízihold Kolostorba ment — mert ez volt a kolostor neve. A nép egyébként Kenyérkolostornak is nevezte még, mert péksége is volt, mely kitűnő kenyeret sütött. A vendégeket a főnökasszony két fiatal apáca társaságában a kolostor kapuja előtt fogadta, majd vendégcelláikba vezette őket. Miközben a főnökő és Főnix asszony egy csésze tea mellett hosszabb beszélgetésbe bocsátkozott egymással, Pao-jü és Csin Csung azzal töltötte idejét, hogy végigsétált az udvarokon és csarnokokon, s megtekintette a kolostor bel-sejét.

— Nézd csak, ott megy Csi-neng — jegyezte meg egyszerre Pao-jü, barátját oldalba bökkve. Csi-neng egyike volt a két fiatal apácának, aki fogadásukra kiment.

— És mi van abban? — adta Csin Csung a közömböset.

— Ugyan, csak ne add az ártatlant! — mondta nevetve Pao-jü. — Hát ki ölelgette őt olyan gyöngéden a nagymama szobájában, amikor senki se volt otthon, mi?

— Eszem ágában sem járt ilyesmi! — tagadta Csin Csung zavartan.

— No, hát én nem akarom magam beleártani a dologba. De tedd meg nekem azt a szívességet, hogy megszólítod! Hadd hozzon nekünk egy teát.

Csin Csung megtette neki ezt a szívességet.

— Neng-er, légy szíves, hozzál nekünk egy teát! — kiáltotta oda a lánynak. A kis Csi-neng gyermekkorától kezdve sokszor megfordult a Jung-kuo palotában mint a kolostor küldönce. A palotában mindenki ismerte őt, s Pao-jü és Csin Csung nemegyszer váltott már vele sokatmondó pillantásokat és tréfás szavakat. Azóta nagy, érett lánnyá fejlődött, és lasscskán belekóstolt a hold és a szelek játékának ízébe is. A csinos, eleven Csin Csung nagyon tetszett neki, s Csin Csungnak is kedvére való volt a bájos teremtés. Bár egymáséi nem lehettek még, gondolatban régóta megegyeztek.

Csi-neng a konyhába szaladt, s egy idő múlva teáskannával és lepényes tányérral kezében beállított a két fiatalember vendégcellájába. Mindketten egyszerre tartották oda teácsészéjüket.

— Előbb nekem, légy szíves! — kérte Csin Csung.

— Nem, nekem! — kérte Pao-jü.

— Micsoda versengés egy csésze teáért! — mondta a lány, ajkát hetyke mosolyra csücsörítve. — Valósággal úgy tesznek, mintha kezemből mézet lehetne nyalni!

Végre Pao-jünek sikerült csészéjét először megtöltenie. Míg látszólag az italból kortyolgatott, igyekezett Csi-nenggel egy kis csevegést kezdeni. Sajnos, megzavarta őket egy másik apáca, aki a lányt elszólította. Mihelyt Csi-neng távozott, a két fiatalember sajátos módon egyszeribe elveszítette étvágyát, nem kellett nekik többé a tea meg a lepény, mindkettőt érintetlenül hagyták, s ismét kimentek, hogy új felfedezéseket tegyenek.

Amikor estefelé Főnix asszony visszavonult a Szeplőtelen Szűzesség cellájába, amelyben lakott, a főnöknő, aki odakísérte, kihasználta a körülményt, hogy csak néhány bizalmas szobalány volt a közelben, s előhozakodott egy személyes természetű kéréssel.

— Nyomja valami a szívemet, ami miatt szerettem volna a napokban nagynénédnél, Cseng taj-tajnál jelentkezni. Előzőleg azonban szívesen hallanám tanácsodat. Elmondhatom? — kezdte.

— Mondj csak el mindent! Miről van szó?

— Szent Amida Buddha! — sóhajtotta a főnöknő. — Kissé messziről kell kezdenem. — Aztán így folytatta: — Emlékezni fogsz reá, úrnöm, hogy korábban, mielőtt az iteni kolostor vezetését átvettem volna, a Jó Munka Kolostorában voltam főnökasszony, Csangan körzetében. Annak a kolostornak az egyik gazdag patrónusa, bizonyos Csang úr, évente egyszer egész családjával meg szokott szállni a kolostorban, hogy áldozatokat mutasson be, tömjént egészen, és kegyes ájtatosságokon vegyen részt. Neki van egy Csin-ko nevű lánya. Egy ilyen látogatásuk alkalmával az történt, hogy a csangani körzet prefektusának egyik sógora, a fiatal Li úr is ott volt, és meglátta Csin-ko kisasszonyt. Első pillantásra beleszeretett, és mindenáron el akarta venni feleségül. Amikor azonban évégett közvetítőket küldött Csang úr házába, arról kellett értesülnie, hogy Csin-ko kisasszony már szabályszerűen jegyben jár Csangan városparancsnokának fiával. Csang úr tehát nem tehetett másként, mint hogy elutasítsa a fiatal Li ajánlatát.

A fiatal Li azonban nem akart belenyugodni az elutasításba, és kitartott kívánsága mellett. Csang úr, aki a hatalmas prefektus családjának jóindulatát nem szívesen vesztette volna el, kínos helyzetbe került, és hajlott rá, hogy engedjen kívánságának. Szerencsétlenségére a városparancsnok értesült az ifjú Li jogtalan kívánságáról, dühöngve szaladt Csang úrhoz, és heves jelenetet rendezett neki. Az lenne csak szép dolog, sopánkodott, ha egy lánynak többel is szabadna jegyet váltania; esze ágában sincs az első eljegyzéstől elállnia, és a lányról lemondania, és pert fog indítani. Valóban panaszt is tett Csang úr ellen házassági ígéret be nem tartása miatt. Csang úr, aki az első eljegyzést mindenáron vissza akarta csinálni, kellemetlen helyzetében hozzám fordult azzal a kéréssel, segítsen hozzá megfelelő szószólóhoz a fővárosban: költségekre való tekintet nélkül. Nos, mint akkori főnökasszony, az ifjú Li és Csin-ko kisasszony kolostorbeli találkozásáért magamat elsősorban éreztem felelősnek, Csang úrnak pedig egyébként is le voltam kötelezve még korábbról, kérését tehát nem tagadhattam meg, hanem megígértem neki, hogy megteszek minden tőlem telhetőt.

Ebben az ügyben szándékoztam nagynénéd jóindulatú segítségéért folyamodni. Ha jól tudom, Csangan katonai parancsnoka, Jün tábornok, jó barátságban van családotok-

kal, és ha nagynénéd rá tudná venni a férjét, hogy írásban kérje a tábornok beavatkozását, akkor nem kételkednék abban, hogy a városparancsnok engedne felette, a tábornok nyomásának. Ha nagynénéd hajlandó volna ezt az ügyet gondjaiba venni, Csang úr bármilyen pénzáldozatra kész volna, még ha tönkre is jutna emiatt.

Főnix asszony figyelmesen hallgatta végig.

— Maga az ügy nem okoz semmi nehézséget — jegyezte meg mosolyogva. — Csakhogy újabban nagynéném nem foglalkozik ilyesfajta kérelmekkel és pártfogásokkal.

— Ó, nem vehetné-e akkor magad az ügyet gondja-idba, tiszteletreméltó naj-naj?

— Nem vagyok bolondja a pénznek, s én nem szoktam ilyen ügyekkel foglalkozni — tette hozzá Főnix asszony.

A főnökasszony azonban nem akarta elszalasztani az alkalmat, hiszen az üzlet neki is jó hasznot ígért. Erőnek erejével más érv után kutatott, hogy Főnix asszony közreműködését megnyerje. Végre aztán rátalált. Sőhajtva folytatta:

— Csang úr már tud róla, hogy ügye érdekében a ti palotátokban akarok eljárni. Mit fog gondolni, ha lépésem eredménytelen marad? Nem az a gondolat fog benne felőtleni, hogy ti elvből nem foglalkoztok ilyen ügyekkel, és megvetitek a pénzt. Inkább azt fogja hinni: családotok annyira híjával van minden hatalomnak és befolyásnak, hogy már ilyen kicsiséget sem tud elintézni.

Ez az érv hatott. Főnix asszony úgy érezhette, hogy itt már a család becsülete forog kockán. Ez megfelelő ürügynek látszott arra, hogy tartózkodását feladja. A valóságban egyáltalán nem vetette meg a pénzt.

— Ejha! — szólt felbuzdulva. — Eléggé régen ismersz már, és tudhatnád, hogy a poklok urától és az ő törvénytől sem ijedek meg, ha arról van szó, hogy akaratomat keresztülvigyem. Hozzon hát ide Csang úr háromezer uncia ezüstöt, s elrendezem az ügyét.

— Remek! És csupán ennyi az egész! — kiáltott fel örömmel a főnökő.

— Csak azt ne képzelje valamiképpen, hogy a pénz miatt segíték neki — folytatta Főnix asszony. — Hogy pénzért idegenek csökönys ökreit vonszolgassák kötőféken, ezt a foglalkozást másokra hagyom. Erre a háromezer uncira

főleg azért van szükségem, hogy követeim költségeit fedezzék, és szaladgálásaikért legyen egy kis bánatpénzük. Én magam egyetlen rézgarast sem kívánok. Ebben a pillanatban ennek az összegnek mintegy tízszeresével, harmincezer unciával rendelkezem, pénzre tehát nincs szükségem.

— Magától értetődik. És szabad remélnem, hogy nem fontolgatod sokáig a dolgot, naj-naj, hanem mindjárt holnap hozzáfogsz jószágos ígéreted beváltásához?

— Hiszen láthatod, mennyire elfoglalnak az ügyek, mennyire számítanak rám mindenütt. De ha egyszer már szavamot adtam, bízatsz a gyors elintézésben.

— No, akkor nyugodt vagyok. S minthogy az ügyet a te kezében látom, a siker felől sem aggódom — hízelgett a főnökasszony. — Hiszen egy ilyen tetterős, okos asszonynak, mint amilyen te vagy, minden annyira könnyen, egyetlen intésre sikerül!

Főnix asszonynak jólesett a dicséret, s fáradtságával mit sem törődve, még sokáig folytatott élénk beszélgetést a főnöknővel.

Eközben Pao-jü és Csin Csung arra használták fel szabad idejüket, hogy alaposan körülnézzenek a kolostorban, s tájékozódjanak afelől, mi merre van. Amikor besötétedett, Csin Csungnak nem esett nehezére észrevétlenül odaosonni Csi-neng szobájához. Szerencséje is volt. A lány egyedül, lámpája fényénél éppen edények mosogatásával foglalkozkodott. Csin Csung minden teketória nélkül karjába vette, s ahogy csak kitelt tőle, csókolgatni és becézgetni kezdte. A kicsi eleinte hevesen ellenkezett, toporzékolt és szabadulni igyekezett.

— Mi jut eszedbe, uram? — mondta. — Kiáltani fogok! — De nem kiáltott.

— Kedves, belepusztulok a vágyakozásba! — unszolta a lányt Csin Csung. — S ha nem hallgatsz meg, itt ezen a helyen meghalok.

— Hova gondolsz! Itt, a szűk kolostorcellában, ahol minden pillanatban meglephetnek bennünket, nem megy az ilyesmi. Várj türelemmel, míg egyszer odakinn vagyok, a szabadban! — suttozta a lány.

— Silány vigasz-ír égető bajomra. Az ilyen tűzvészt azonnal kell oltani — nyögte a fiú. S már el is fújta a lámpát, úgyhogy a helyiség sötétségbe merült. Most már alig ellen-

kezett a lány, türte, hogy a fiú ölbe vegye, és a cserépdíványra vigye. Kapálózott még kissé, és hánytá-vetette magát, de kiáltani nem kiáltott, s mindent engedett. Ment is a fiúnak a dolog, s a felhő már éppen ki akarta üríteni tartalmát, amikor a párocskát hirtelen megragadta és elszakította egymástól egy idegen kéz. Az illető teljesen némán és észrevétlenül lopózott oda. Ijedtében a fiú és a lány legszívesebben minden égtáj felé egyszerre iszkolt volna el. De ekkor a jövevény elárulta magát egy elfojtott tüsszentéssel. Pao-jü volt. Csin Csung felugrott.

— Mit jelentsen ez? — kiáltotta haragosan.

— Hogy játékaitokban ezután én is szeretnék részt venni. Különb en lármát csapok! — fenyegette őt Pao-jü nevetve.

A megrendült Csi-neng azonban a sötétség oltalma alatt kimenekült a szobából. Mikor a két fiú észrevette a lány eltűnését, elhagyták ők is a cellát. Pao-jü karjánál fogva húzta a barátját.

— No, most ki az erősebb kettőnk közül? — kérdezte útközben tréfálkozva.

— Jól van, no, a jövőben te is részt veszel majd a játékban, amikor csak akarsz — nyugtatta őt a tetten ért, megbékülve.

Másnap délelőtt Cseng asszony Pao-jü után küldött, és sürgősen hazakérette. Pao-jü azonban igen nagy örömét lelte a szórakoztató időtöltésben, melyet a Vízihold Kolostor nyújtott neki, s ezért Főnix asszonynál kieszközölte az engedélyt, hogy barátjával együtt még egy napot maradhasson a kolostorban. A harmadik napon aztán együtt tértek vissza a városba, miután Csin Csung és Csi-neng apáca még számtalan csókot váltott, s titkos megállapodásokat kötött egymással.

Hogy betartsa a főnöknőnek adott szavát, Főnix asszony már egy nappal előbb beavatta az említett ügybe Laj-vang udvarmestert, s megfelelő utasításokkal a Jung-kuo palotába küldte. Laj-vang, amint megparancsolták neki, az elutazott Csia Lien úrra, Főnix asszony férjére való hamis hivatkozással, Csia Lien titkárával aláíratott egy írást Jün Kuang tábornok, a csangani parancsnok címére, s még aznap lóhalálában elvágtatott vele Csanganba. A tábornok, akit a Jung-kuo palota korábban lekötölezett, nem tehetett

mást, mint hogy az onnan érkező megkeresésnek örömmel helyt adjon, s az alája rendelt városparancsnokra a kívánt értelemben gyakorolt hatást. Az eredmény az volt, hogy a városparancsnok feladta az ellenállást, s felbontotta az eljegyzést, mely fiát a gazdag Csang lányával kapcsolta össze.

Az egész ügy elintézése alig két napot vett igénybe, mert a távolság Csangan és a főváros között alig tett ki száz lit. Bánatpénzként kifizetendő nagy összegekről és hasonlókról természetesen szó sem volt. A háromezer taelre rúgó csinos összeget Főnix asszony szépen megtartotta magának, s az úrnő bizalmát élvező öreg szolgán, Laj-vangon, valamint Főnix asszony férjének titkárán kívül a Jung-kuo palotában egyetlen ember sem tudott az ügyről. Ez a siker roppant mértékben erősítette Főnix asszony önbizalmát, s arra bátorította őt, hogy később még számos hasonló, elég homályos üzletet bonyolítson le a saját számlájára, minden lelkiismeret-furdalás nélkül.

TIZENHARMADIK FEJEZET

Tavaszi Érkezését császári kegy magasztosítja fel, s a Főnixpalota úrnőjévé teszi. Csin Csung idő előtt kél útra a Sárga Forráshoz

Egy napon, amikor a Jung-kuo palotában nagy családi lakoma keretében éppen Csia Csung úr születésnapját ünnepelték, az ünnepi forgatag kellős közepén egyszerre csak megjelenik egy ajtónálló, és izgatottan jelenti:

— Odakünn várakozik a hat hárem felvigyázója, Hszia főeunuch. A császártól hoz üzenetet.

A jelentés az egész társaságot érthető izgalomba hozta. A lakomát és a színelőadást azonnal félbeszakították. A család férfitagjai a nagy fogadócsarnokba siettek, ahol a császári üzenetek letételére szentelt tömjénező asztal körül csoportosultak; parancs hangzott, hogy a császár küldötte előtt valamennyi kapu középső szárnyait nyissák ki, aztán áhítatos csendben térdelve várták a főeunuch érkezését. A főeunuch közeledett is már lóháton, alárendelt eunuchok nagyszámú kíséretével körülvéve. A nagy csarnok bejárata

előtt leszállt lováról, és mosolyogva lépkedett fel a lépcsőn, a csarnok déli frontjára. Ott megállt, de a várakozás ellenére nem írásbeli rendeletet adott elő, hanem egyszerűen így szólt:

— Legfelsőbb parancsra Csia Cseng úr azonnal menjen kihallgatásra a Tiszteletteljes Közeledés Csarnokába.

Miután a rövid üzenetet kihirdette, azonnal távozott, anélkül hogy akár egy korty teát is elfogadott volna. A dolgot mindenki rejtélyesnek találta. Senki sem tudta, jóra vagy rosszra kell-e magyarázni ezt a homályos üzenetet. Cseng úrnak azonban nem volt ideje fontolgatásokra. Gyorsan udvari díszbe vágta magát, kocsiba szállt, és a palotába sietett.

Az anyahercegnő, akit bizonytalanság gyötört, rövid időközökben egyik lovasküldöttet a másik után szalajtottá uruk nyomában a palotához. Kétszer két órát is ki kellett azonban várnia türelemmel, amíg hirt kapott. Végre aztán lélekszakadva és lihegve, egyszerre négy szolga is érkezett a belső ajtóhoz, mely az anyahercegnő szobáihoz vezetett.

— Jó hírrel jövünk! — kiáltották már messziről. — Urunk az öreg taj-tajt s a ház többi hölgyeit azonnal a palotába kéreti, hogy leróják köszönetüket a császári kegyért.

Az anyahercegnő, aki ekkor a többi hölgyvel együtt éppen a belső udvar körfolyosóján járkált fel és alá, mint-hogy valamennyiüket egyformán nyugtalanság és várakozásteli izgalom tartotta fogva, magához intette a négy szolga közül a legidősebbet, akinek Laj-ta volt a neve, s közelebbi felvilágosítást kért. — A kihallgatási csarnok külső kapuján nem jutottunk túl — jelentette Laj-ta. — Hogy odabenn mi történt, azt onnét nem hallhattuk. De később kijött Hszia főeunuch, s feltárta előttünk, hogy házunkat nagy szerencse érte, mert a császár a ház legidősebb lányát első rangfokozatú „nemes és erkölcsös“ császári másodfeleséggé léptette elő, és a Főnixpalota úrnőjévé nevezte ki. Később kijött parancsolónk is, megerősítette ezt a közlést, és azzal bízott meg bennünket, kérjük az öreg taj-tajt, hogy menjen sürgősen a palotába kihallgatásra, leróni a család háláját.

Ez az örömhír a hölgyeket minden szorongó érzéstől megszabadított, s arcukról büszke örömet lehetett leolvasni. Az anyahercegnő, Ső és Csen hercegnő, valamint Cseng asszony

nagy sietséggel magukra öltötték a rangjuknak megfelelő szertartási öltözetet, négy nagy gyaloghintóba szálltak, s mint a rajzó halak, sorban egymás mögött vonultak a császári palotához. Ső és Csen herceg követte őket, Csia Zsunggal és Csia Szövel.

Az örömteli hangulat, mely a Jung-kuo és a Ning-kuo palota valamennyi lakóját, urakat és szolgákat egyaránt hatalmába kerített, egyvalakit hagyott csak érintetlenül: Pao-jüt. Őt nagy gond nyomasztotta barátjáért, Csin Csungért. A fiú a Vízihold Kolostorban eltöltött kétnapos kirándulásról gonosz betegséget hozott haza magával. Egészsége amúgy is törekeny volt, s az ismételt settenkedések éj idején Csi-neng cellájához, meg az ágy melegének és az éjszaka hideg levegőjének hirtelen váltakozásai hűléssel és lázzal bosszulták meg magukat. A fiú mindjárt a kolostorból való visszatérése után ágynak esett. Állapota romlásához lelki izgalmak is hozzájárultak. Csi-neng, akit űzött a vágy, egy napon titokban felkereste őt, de szerencsétlen módon a fiú apjába botlott, s ez gyalázzal kergette el a lányt küszöbéről. Csin Csung is kapott egy jó adag verést. Izgalmában azonban az öregúr néhány nap múlva meghalt. Későn bánta meg most könnyelműségét Csin Csung, az önmagának tett keserű szemrehányás és az apja elvesztése feletti gyász nagyon legyengítette ellenálló erejét, napról napra rosszabbul érezte magát, és feltartóztathatatlanul sorvadt.

Ez volt az oka annak, hogy Pao-jü nem tudott örülni testvére, Tavasz Érkezése szerencséjének. E napok egész örömteli forgatagából kivonta magát, nem érdekelte az esemény, hogy apja, anyja és nagyanyja kihallgatáson jelent meg az Ég Fia előtt, s nem érdekelték a rokonok és ismerősök szerencsekívánó látogatásai sem. Közönyösen és kedvetlenül ült szobájában, s ha korholták vagy csipkedték furcsa magatartása miatt, ingerültté vált, s még inkább elzárkózott a többiek társaságától.

Csak egy dolog tudta valamennyire felvidítani: Kék Drágakő visszatérése. A lány apja, Lin Zsu-haj úr meghalt időközben, s miután Csia Lien segítségével a temetési szertartásokat elintézték, és a hagyatékot rendezték, a két unokatestvér visszatért a fővárosba.

— Most már soha többé nem hagy el téged — jelentette ki mosolyogva Főnix asszony Kék Drágakő visszatérésekor

Pao-jünek. A viszontlátás Pao-jü és immár teljes árvaságra jutott unokatestvére között örömteli is, fájdalmas is volt egyszerre, s mindkettőjük bőséges könnyhullatásával járt. Pao-jü Kék Drágakőt a hónapokig tartó távollét után jelentősen érettebbnek találta, s még sokkal szebbnek és vonzóbbnak, mint azelőtt. Egész könyvtárra való könyvet hozott magával, s íróasztalra való csinos dísztárgyakat, melyeket ajándékként osztogatott szét unokanővérei és Pao-jü között. Pao-jü hálásnak akart mutatkozni, s azzal az imafüzérrel akarta a lányt megtisztelni, melyet az Északi Csend Hercegétől kapott ajándékba. Ez azonban Kék Drágakőnek nem tetszett. A kislány azon nyomban féltékennyé lett a császári hercegre.

— Köszönöm az ilyen holmit, melyet idegen férfiak vettek le! — mondta elutasítóan, s a füzért a földre dobta. A fiú felemelte, s egy szót sem szólva, újra magához vette.

Főnix asszonymak és hazatért férjének, Csia Liennek a viszontlátás első napján természetesen igen sok beszámolnivalója volt egymás számára. Főnix asszony éppen befejezte elbeszélését a Ning-kuo palota feletti, nagy felelősséggel járó héthetes uralmáról, amikor Ping-er szobalány dugta be fejét az ajtón. Amikor észrevette, hogy Csia Lien úr is ott van, meghökkent, és nyomban el akart tűnni.

— Mi az, mi van? — kiáltott utána Főnix asszony.

— Semmi különös. Hszie asszony ideküldte nővérkémet, Lótuszt, hogy megtudakoljon valamit. Már meg is adtam neki a választ, és elment — válaszolta Ping-er, s gyorsan eltűnt.

— Lótusz? Nem ez a bájos fiatal rabszolganő ez, akit Hszie Pan fivérem nem sokkal ideutazása előtt vásárolt Jingtienfuban? — kérdezte Csia Lien hamiskásan mosolyogva. — Amikor az imént odaát voltam a körtészkertben, hogy visszatérésem alkalmából tiszteletemet tegyem Hszie néninél, egy feltűnően csinos fiatal teremtes került utamba. Soha nem láttam eddig, s Hszie nénitől tudtam meg, hogy ő a Lótusz. Igazán elragadó volt! Kár, hogy Hszie Pan fivéremé! Túlságosan is jó annak a bolondnak!

— Nézzenek oda! Ez az ember itt messzi útról tért vissza, Szucsouban és Hangcsouban csömörig bámulhatta a szép nőket, s még mindig nem elég neki! De kérlek, ha olyan nagyon szeretnéd a kis Lótuszt, megkaphatod! Csak el kell cse-

rélnem őt Ping-erünkkel, és ide kell vennem magunkhoz. Hszie Pan úgysem veszi már semmibe se. Ő is egyike azoknak a telhetetleneknek, akik evés közben mindig a következő fogásra kacsintanak. Mennyit gyötörte az anyját, hogy Lótuszt birtokába vehesse! Hszie néni végül is teljesítette a kívánságát, s a kicsikét, akiben annyi a szokatlan és érdekes vonás, hogy egész lényét tekintve inkább valami jó házból való fiatal lánynak vélné az ember, az összes formások betartásával s az ünnepélyesség minden kellékével hozzáadta másodfeleségül. De alig volt övé a lány vagy fél hónapig, többé rá sem nézett, s mindenféle olcsó lányok nagy sokaságával vette egy kalap alá! Őszintén sajnálom a szegény teremtetést!

Csia Lien nem jutott hozzá, hogy válaszoljon, mert belépett egy szolgál, s apjához, Sö herceghez hívta a könyvtárba. Mihelyt elment, Főnix asszony Ping-er szobalányt hívatta.

— Mit akart Hszie néném, amikor az előbb ideküldte Lótuszt? — kérdezte.

— Nem akart semmit, és nem küldött senkit sem! Fülentettem egy kicsit, muszájból — válaszolta ravasz-kás mosollyal a szobalány. — Laj-vang felesége volt itt, kamatokat hozott neked. Alkalmatlanabb időpontot az ügyetlen nőszemély nem is találhatott volna! Pont akkor kell betoppannia, amikor a férjed itthon van! Csak értesülne férjed a te üzleti ügyeidről, s jönne rá arra, hogy magánpénzek felett is rendelkezel! Ha ezt megtudná, még meggondolatlanabban és hebehurgyábban gazdálkodnék! Szerencsére még idejében el tudtam csípni az öreg Vang asszonyt, s elvettem tőle a pénzt. Itt van, tessék.

— Derék dolog! Ezt aztán ravaszul csináltad! — dicsérete meg Főnix asszony. — Magam is csodálkoztam már, mi készíthette Hszie nénit arra, hogy férjemmel való első együttlétemet ilyen illetlen és kíméletlen módon megzavarja.

Csia Lien nemsokára visszajött, s kevéssel ezután beállított Csao mama is, Csia Lien egykori dajkája, aki őt hosszú távolléte után köszönteni akarta. A dajkát szívélyesen helylyel kínálták, ételt és italt tettek elébe, s Főnix asszony azon is igyekezett, hogy szóval tartsa. Csia Lien csak fél füllel figyelt kedélyes csevegésükre, szórakozottan evett és ivott, s gondolatai szemmel láthatóan valahol egészen másutt jár-

tak. Bocsássanak meg neki, hogy nem vesz részt a beszélgetésben, mondotta, de sietnie kell, hogy átmenjen Csen herceghez valami fontos megbeszélésre.

— Csak menj, ne zavartasd magadat! És az előbb mi megbeszélő volt az öregúrral? — tudakolta Főnix asszony.

— A küszöbönálló kegyeleti látogatásról volt szó.

— Jóváhagyta már az udvar a látogatást?

— Formálisan még nem. De bizonyosra vehető.

— Igazán? — kiáltott örvendezve Főnix asszony. —

Ez aztán egészen új és szokatlan kegy mostani uralkodónktól, amilyent sem a krónikák nem jegyezték még fel, sem színdarabjainkban nem lelni nyomát!

— Miről van szó tulajdonképpen? — kérdezte értetlenül Csaó mama. — Néhány napja mindenfelé valami kegyeleti látogatásról súgnak-búgnak és rebesgetnek itt az emberek, az én fejem azonban tompa már az öregségtől, s így egy épkézláb mondatot sem tudtam belőle kisütni.

— Megmagyarázom — mondta Csia Lien. — Az Ég Fia, aki mostanság uralkodik, igen nagy fontosságot tulajdonít a gyermeki kegyeletnek. A gyermekeknek szülei iránt való tiszteletteljes magatartását általános természeti törvénynek tartja, mely rendi különbségekre való tekintet nélkül az egész emberi társadalomra érvényes, és amelynek ápolása a bölcs kormányzás legfontosabb feladata, mert az emberi társadalomban ezzel lehet a legegyszerűbb és legtermészetesebb módon fenntartani a rendet. Uralkodók ebben személyesen is jó példával jár elől, mert koros szüleit, a korábbi császári felségeket éjjel-nappal s minden elképzelhető, fiúi szeretettel és gondoskodással körüveszi. Mégis úgy érzi, hogy kegyeletes kötelességét nem tölti be oly tökéletesen, ahogyan szeretné. Ennyire szigorú saját magához.

Mármost az uralkodó arra gondolt, hogy feleségeit és másodfeleségeit, valamint azokat a különféle méltóságviselőket, akik életüket a Palota szolgálatának szentelik, megakadályozza természetes kegyeletük gyakorlásában az, hogy apjuktól és anyjuktól hosszú esztendőkre elszakadnak, s emiatt bizonyára lelki szenvedéseken mennek keresztül, ahogyan megfordítva, a szülők is, akiket elepeszt a lányaik utáni vágyakozás, bizonyosan nehezen viselik ezt az állapotot. Megállapította tehát magában, hogy mindez súlyosan

megbontja azt az Eg kívánta összhangot, melynek uralkodnia kell az emberi társadalomban. Ilyen megfontolásoktól vezettetve emlékiratot intézett szüleihez, a korábbi császári felségekhez, s ebben azt javasolta, hogy ezentúl a császári feleségek és másodfeleségek szülei felváltva minden hónap második, illetve hatodik napján a Palotába jöhessenek, és lányukat meglátogathassák.

A korábbi császári felségek mélyen meghatódtak ettől a javaslattól, melynek nemes indítékait teljességgel felismerték, s mindössze annak az aggályuknak adtak kifejezést, hogy az ilyen magánjellegű rokoni látogatások csorbíthatnák a Császári Palota fenségét és méltóságát. Ehelyett rendelkezésükben inkább úgy intézkedtek, hogy fordítva, a császári feleségeknek és másodfeleségeknek legyen joguk indítvány alapján szüleiket meglátogatni, feltéve, hogy ezek rendelkeznek olyan helyiségekkel, amelyekben a Császári Palota egyik lakóját kíséretével együtt méltó módon fogadhatják és elszállásolhatják.

Képzelték, hogy ezt a kegyteljes rendelkezést milyen ujjongva és mennyi örömkönnyet hullatva fogadta mindenki. Elsőnek a két császári másodfeleség, Csou és Vu* fog e legfelsőbb kegyvel élni. Mindkettő édesapja máris lázasan munkálkodik azon, hogy küszöbönálló látogatásuk alkalmából fogadásukra méltó helyet készítsen elő.

— Buddha! — szaladt ki Csao mama száján. — Akkor hát mi is felkészülhetünk arra, hogy házunk legidősebb lánya meglátogat bennünket?

— Magától értetődően! — válaszolta mosolyogva Csia Lien. — Máskülönben mért lenne ennyi fontos megbeszélni és megtanácskoznivaló?

— Pompás! — kiáltott fel boldogan Fónix asszony. — Végre tanúja lehetek én is a nagyvilág valamilyen eseményének! Mindig panaszkodtam balszerencsém miatt, hogy néhány évvel később jöttem a világra. Ha vagy húsz-harminc évvel idősebbnek születtem volna, akkor nem kellene túrnöm, hogy itt örökké buta, tapasztalatlan gyermekként kezeljenek. Akkor én is átéltem volna azokat az időket, amikor a mostani dinasztia első uralkodója híres utazását megtette birodalmában, hogy a régi Sun császár példája nyomán mindenütt személyesen nézzen utána, hogyan érvényesül az igazság. Márpedig az ilyen élmény sok-

kal érdekesebb, mint a könyvek sokféle, élettelen tudománya.

— No, persze, ilyesmi ezer évben egyszer fordul elő — vágott a szavába Csao mama, felbuzdulva. — Én még jól emlékszem arra, amit most említettél. Családunk, a Csia család akkoriban Szucsouban és Hangcsouban lakott, ahol a császári hajógyárak és tengeri gátak felett gyakorolt főfelügyeletet. Személyesen éltem át az Ég Fiának akkori fogadtatását. Persze, az ilyen fogadtatás egész pénzfolyamot nyelt el.

— Nagyapám is vendégül látta akkor házában az Ég Fiát — jelentette ki büszkén Főnix asszony. — Ő akkori-
ban külföldi adókat és idegeneket ellenőrző biztos volt. Minden külső országból érkező adó keresztülment a kezén, és valamennyi külföldi követségnek először nála kellett jelentkeznie. Íszonyú mennyiségben jutottak akkor családunk birtokába olyan javak és kincsek, amelyeket külföldi hajók hoztak déli kikötőkből.

Egy szolga lépett be, s a háziak két Ning-kuo palotabeli unokaöccsét, Csia Zsungot és Csia Szöt jelentette be. A háziak fogadták őket.

— Apám azt üzeni neked, nagybátyám, hogy a fogadtatás helyéül kijelölt területet már le is mérték — jelentette Csia Zsung. — A terület összekapcsolja a keleti és nyugati palota parkjait, s szélessége három és fél li, teljesen elegendő tehát arra, hogy a magas látogató fogadtatására szolgáljon. A szükséges épületek tervezésével megbíztak egy építésszt, aki terveit holnap már be is mutatja. Mivel apám feltételezi, hogy az utazás kimerített, azt üzenteti, hogy ma már nem szükséges átfáradnod, s látogatásodat talán halaszthatnád holnapra, feltéve, hogy kívánsz valamit megbeszélni vele.

— Nagyon köszönöm apád figyelmességét, s ilyenformán csak holnap reggel jelentkezem nála — válaszolta Csia Lien. — Kérek, közöld vele, hogy a területkérdés elintézésével teljesen egyetértek. Azt hiszem, ez a megoldás mindenképpen szerencsés, és jelentős költségeket fog nekünk megtakarítani, minthogy így nem kényszerülünk külön e látogatás céljaira földet vásárolni.

Azután Csia Szö állott elő, szólásra jelentkezve.

— Azt a megbízatást kaptam, hogy utazzam Szucsouba, s bízzak meg hozzáértő ügynököket kitűnő fiatal táncosnók, valamint hangszerek és színházi kellékek szállításával. Utamra Laj-seng udvarmester két fia fog elkísérni. Nagybátyám arra kér, küldjél velem te is két embert a teid közül.

Csia Lien latolgató pillantással mérte végig az ifjút.

— Aztán el tudod-e látni ezt a feladatot, tiszteletreméltó öcsém? — kérdezte némi gúnnyal. — Túlságosan nagyoknak persze nem mondhatni, de mégis...

Csia Sző, aki a lámpa fénykörén kívül, közvetlenül Főnix asszony mellett állt, titokban megrántotta ennek szoknyáját. Főnix asszony elérte a figyelméztetést.

— Ez túlzott aggályoskodás részedről — nyugtatta mosolyogva a férjét. — Csen fivérünk végtére is nálunk helyesebben tudja megítélni, kik a legalkalmasabbak megbízatásai elvégzésére. Ezek a fiatalok nem gyerekek már, s ha a disznópecsenye ízét nem is ízlelték még, mindenesetre keresztezte már futtában disznó az útjukat, s tudják, milyen az elevenen. Csen bácsi nyilván csak zászlóvivőknek küldi őket a csatába, s aligha tételezi fel róluk, hogy a csatát meg is tudnák vívni, az ügynökökkel meg tudnának az árakban alkudni. Hadd menjenek csak! Dolgukat el is fogják végezni.

— Jól van, no, hiszen nincs is ellene semmi kifogásom — jelentette ki Csia Lien. — De talán segíthetek valami jó tanáccsal. És hol hajtjátok fel a pénzt? — fordult Csia Szőhöz.

— Efelől már hercegi parancsolónk is kioktatott bennünket — válaszolta Csia Sző. — Nem szükséges az itteni pénztárból vinnünk pénzt magunkkal, minthogy a Csia családnak ötvenezer ezüsttaelre rúgó követelése van a Csen családnál Csiangnanban, utunk pedig arra vezet. Egy harmincezer taelről szóló fizetési meghagyást magunkkal viszünk tőle, amelyet a követelésből fel kell majd vennünk. A fennmaradó húszezret később fogják majd lámpák, tarka gyertyák, zászlók, lobogók, függöny anyagok s egyéb ünnepi díszítő anyagok beszerzésére fordítani.

Csia Lien helyeslően bólintott. Főnix asszony Csao mama két fiát jelölte ki Csia Sző útitársának és segédnek, azután

elkészönt. Csia Zsung utánament, s az ajtó előtt még egy szóra megállította.

— Ha netán azt kívánnád, tisztelt nagynéném, hogy hozzak valamit Szucsouból, írd fel valamennyi kívánságodat egy listára — mondta neki halkán. — A listát azonnali elintézésre odaadom elutazó fivéremnek.

— Ugyan, bolondság! — tiltakozott az asszony nevetve. — Nincsenek kívánságaim. Sőt, helyem sincs elég mindannak a sok limlomnak, amivel rendelkezem. Micsoda különös, furfangos ötleteitek vannak!

S azzal eltűnt.

Odabenn azonban Csia Sző egészen hasonló módon környékezte meg unokabátyját.

— Ha esetleg azt kívánnád, hogy hozzak valamit magammal, nem fogom elmulasztani, hogy a kívántakat egyéb vásárlásaimmal ugyancsak beszerezsem, s tiszteletem és nagyrabecsülésem csekély jeleként lábad elé helyezzem — folyt ajkáról a simulékony beszéd. De az ajánlatot köszönettel elutasította Csia Lien is.

— Csak ne olyan gavallérosan! Az olyan kezdők, amilyenek ti ketten vagytok, első üzleteik lebonyolítása során maradjanak szépen a tárgynál, s hagyják az ilyen csecsebecsüket! Ha valamire szükségem lenne, majd megírom — mondta mosolyogva, s a két fiatalembert útjára bocsátotta.

Másnap délelőtt Csia Lien átment Csen herceghez. A ház számos hozzáértő barátjának és a háznép öregebb, tapasztaltabb embereinek jelenlétében nagy tanácskozást tartottak, építési terveket vizsgáltak meg, s a munka elvégzésére és a munkásokra vonatkozó kérdéseket beszéltek meg.

Ezen a napon a Ning-kuo palota nyugati és a Jung-kuo palota keleti részében serény építőmunka indult meg. Seregestül jöttek kézművesek, ácsok, építőmunkások, és szakadatlan sorban állottak elő a szekerek és kordék, építőanyagokkal, faféleségekkel, téglákkal és lakkozott tetőcserepekkel, arannyal és ezüsttel, rézzel és ónnal. Az innenső, keleti részen a kerítésfalakat, tornyokat és az Összegyűjtött Illatok Kertjének néhány pavilonját bontották le, a túlsón pedig a szolgálatszélyzet összes addigi lakóépületeit. Így akartak helyet teremteni egy egységes díszterületnek, pompás parkkal és épületekkel.

Ehhez meg kell jegyeznünk, hogy a két palotát csupán keskeny, magas falaktól övezett, magántulajdonban levő ösvény választotta el egymástól. A falakat kellett tehát csak lebontani, hogy így könnyűszerrel egységes területet hozzanak létre. Azonkívül az Összegyűjtött Illatok Kertjén patak folyt keresztül, melyet könnyen át lehetett vezetni a Jung-kuo parkba, s így odaát is nagyobb kiadások nélkül új vízi berendezésekhez juthattak. A Ning-kuo palotában viszont hiányoztak a mesterséges hegyek és sziklák, valamint a fák; ezen úgy segítettek, hogy Sö herceg lakóterületéről — aki ugyanis az eredeti Jung-kuo park egy részén lakott — átmenetileg elhordtak néhány dombot, sziklás részt, fát, hidat és mellvédet, s ezeket a Ning-kuo palota területére helyezték át. Ilyen módon tetemes beszerzési költségeket takarítottak meg maguknak, s mégis elérték a célt, hogy egységes díszterületet létesítsenek, melynek felépítését a derék öreg Hun, az egykori udvari építész körütekintő irányításával meglepően rövid idő alatt végbevitték.

Itt, ezen a díszterületen tehát új sziklás tájrészletek, tavak és vizesések, levegős pavilonok és pagodák, bambuszligetek és virágos hegyoldalak jöttek létre. A két palota férfi családtagjai lelkiismeretesen megosztották egymás közt a munkálatok feletti felügyeletet. Sö herceg és Csia Cseng úr többnyire kimaradtak a játékból; az utóbbit túlságosan igénybe vette hivatala, az előbbi pedig könyvtára nyugalját szerette, s ezért fiával, Csia Liennel helyettesítette magát, kinek a munkálatok előrehaladásáról csak időről időre kellett apjának írásban jelentést tennie. Csen herceg udvarmesterével együtt a tulajdonképpeni építőmunkások listáit ellenőrizte; fia, Csia Zsung az arany- és ezüstmíves munkákra vigyázott, s ilyen módon mindenkinek megvolt a maga pontosan körülhatárolt működési területe.

Amint már említettük, barátja, Csin Csung megbetegedése miatt Pao-jü a ház mozgalmas sürgés-forgásában alig vett részt. Bár apja sokféle egyéb sürgető feladata következtében ezekben a napokban kevésbé tudott rá felügyelni, s tanulmányaiban való előrehaladását kevésbé tudta ellenőrizni, most még ez a körülmény sem tudta nyomott hangulatából kiemelni, ami pedig bizonyosan bekövetkezett volna egyébként.

Belső nyugtalansága egy reggelen már pitymallatkor, amikor alig világosodott még, kiűzte ágyából. Miközben öltözött, jelentették neki, hogy barátja egy öreg szolgája ott járt, s őt sürgősen a betegágyhoz kéréte. Rosszat sejtve sietett barátja lakásához. Későn érkezett, a beteg, aki belépésekor viaszsárga arccal, lehunytt szemekkel és nehezen lélegezve feküdt ágyán, már nem felelt neki, hiába szólongatta háromszor is: — Fivérem! Pao-jü van itt! — Anélkül hogy egyetlen búcsúszó is ki tudott volna mondani, barátja jelenlétében utolsó, még megmaradt lélegzetét is kilehelte, s elindult útjára a Sárga Forrás felé.

TIZENNEGYEDIK FEJEZET

A Szemek Gyönyörűségének Parkjában Pao-jü tehetsége tanújelét adja. Kék Drágakőt légycsípés keseríti el

Az új díszterület építését befejezték, és egy napon Csen herceg segédeivel és munkatársaival együtt felkereste Csia Cseng urat, hogy meghívja az új létesítmények megtekintésére.

— Nagyjából-egészből minden készen áll — mondotta neki. — Örömről szolgálna tehát, ha ítéletedet, valamint változtatásokra vonatkozó esetleges kívánságaidat hallhatnánk, mindenekelőtt pedig javaslataidat a még hiányzó feliratokra vonatkozóan, melyeket a tervek szerint a létesítmény legfőbb pontjain fogunk elhelyezni.

— Hm, bajos dolgok ezek a feliratok — jegyezte meg Csia Cseng úr elgondolkodva. — Szigorúan véve, a rítus előírásai szerint fenséges vendégünknek kell átengednünk azt a megtisztelő jogot, hogy a megfelelő megjelöléseket és feliratokat megállapítsa. De anélkül, hogy a táj kialakított képéről személyes benyomást szerezne, a császári feleség híjával lesz a kellő inspirációnak. Ha viszont megvárjuk látogatása örömteli óráját, s addig minden feliratról, minden jelszóról lemondunk, akkor nem érvényesül a táj összehatása.

— Helyesen mondod. És hogy ezt a nehézséget kiküszöböljük, megfelelő megoldásnak azt látjuk, hogy egyelőre minden feliratnak és jelmondatnak csak alapvető mondani-

valóját rögzítjük három-négy frásjegyben, a szövegek végleges megfogalmazását pedig magas látogatónknak tartjuk fenn, eljövetelének boldog órájára — hangzott Csen herceg válasza.

— Ezzel egytértek. Akkor induljunk el hát körsétánkra. A szép tavaszi idő erre alkalmas — határozta el Csia Cseng úr, s átvette a vezetést.

Pao-jü történetesen épp az új parkban sétált, melyet az utóbbi időben nagyanyja kívánságára gyakran keresett fel, hogy elhunyt barátjának hosszú hetekig tartó gyászolása után egy kis felüdülést keressen magának. Csen herceg, aki a társaságot megelőzte, nevetve tanácsolta neki, hogy ináljon el gyorsan, minthogy apja, a szigorú öregúr közeleg arra. Ijedten sietett Pao-jü a park kijárata felé, de alighogy szerencsésen kijutott, éppen abba botlott bele, akitől félt. Menekvés nem volt már. Szerényen megállt hát az út szélén, s meg akarta várni a társaság elhaladását.

— Velünk jössz — parancsolta kurtán és váratlanul az apja. Taj-zsutól menrégiben azt hallotta, hogy sarjadéka az iskolában, bár nem különösen szorgalmas, de különleges tehetséget árul el kétsoros versek és antitézisek szerkesztésében. Ezért hát ma egy kissé próbára akarta tenni.

Cseng úr először a kapunál állt meg, s egy ideig átengedte magát annak a benyomásnak, amelyet a létesítmény a kívülrőlóra tesz. Az ötszárnyú kapuépület rézlemezzel fedett tetői olyanok voltak, mint gyíkok vagy alligátorok csillogó, pikkelyes háta. A bejárathoz vezető márványhid mellvédjeit és lépcsőfokait művészien vésett nyugati stílusú ékítmények díszítették. Színezés vagy festés a kapun és a hídon sehol sem volt látható, itt alul-felül minden a víztiszta márvány természetes fehérségében csillogott. Fehér volt a festett falkerítés színe is, amely a kaputól jobbra és balra húzódott.

A fal terméskő kockákból rakott alapon emelkedett; a kövek tigrisbőrszerűen csíkozottak voltak, s szabad stílusú faragásokkal és egymáshoz illeszkedésük kötetlenségével igen tetszetős művészi külsőt kölcsönöztek a falnak. Az összbenyomás ez volt: ékes tartalom, nem mindennapi keretben.

Cseng úr elégedetten lépdelt tovább. A kapun túl nyomban szakadékos, zöld dombvidék tárult eléjük.

— A szép domb! — kiáltott fel a társaság.

— Ez a domb, amely itt a kilátást előbb elzárja, felfo-
kozza a várakozást — jegyezte meg Cseng úr. — Ha az
ember a parkot mindjárt belépésekor át tudná tekinteni, az
unalmas lenne.

— Úgy van! — helyeselték kísérői. — Magasba fel és mélybe
le kell vezetnie az útnak, hegyen és völgyön át, ez az, ami a
szellemnek lendületet ad!

Továbbhaladtak valami keskeny ösvényen, mely szűk
szakadékon vezetett át, hatalmas, mohával és kúszónövé-
nyekkel benőtt szürke sziklák közt kapaszkodva felfelé.
Kísértő szellemekre vagy mesés óriás állatokra emlékeztet-
tek a torz formájú, keresztül-kasul kevert sziklaalakzatok.
Félúton egy tükörsima, magános szikla előtt a társaság meg-
állt.

— Úgy hiszem, ez itt megfelelő hely egy felirat számára.
Milyen nevet adjunk ennek a helynek? Kérek javaslatokat,
uraim! — biztatta a társaságot Cseng úr.

Tucatnyi javaslat hangzott el, mint „Jégmadár Réteges
Zöldje“, „Csipkeszirt“ és hasonlók. A végén Pao-jünek kel-
lett nyilatkoznia. Nyíltan és szabadon kifejezést adott
véleményének, hogy itt, ahol az ember épp csak az első
lépést tette meg a tájon, a felirat tulajdonképpen korai még,
de ha már mindenképpen így akarják ékesíteni ezt az önma-
gában véve aligha fontos helyet, akkor egy régi szöveghez
kapcsolódva, ezeket a szavakat javasolja: „Kanyargós
ösvényen, derengő homályban“.

A tetszés általános volt.

— Tiszteletreméltó öcsénk e javaslatából igazi, termé-
szetes tehetség szól hozzánk. Őmellette mi, többiek, csak
kontárok és begyepesedett okoskodók vagyunk! — hízeleg-
tek az idősebbek.

— Csak semmi túlzott dicséret! Különben még elbízta
magát a fiú kevéske tudására. Ki kell őt nevetni! Ez inkább
hasznára lesz — tiltakozott Cseng úr mosolyogva. — Egyéb-
ként van még időnk arra, hogy a dolgot megfontoljuk.

Az út ezután sötét barlangokon, derűs tisztásokon, bok-
rokkal és fákkal tarkított, virághímes, lejtős réteken veze-
tett, egy vidám patak mentén, amely előbb sík területen át
kanyargott, csendesén folydogálva, majd pajkos ugrásokkal
szökellt völgynek le, s aztán egy szűk sziklaszorosban tűnt
el, hogy végül merész eséssel zuhogjon alá, finom permetre

zúzódva, egy csillogó vizű kis tóba. Fehér márvány mellvéd futott körül a tó partján, s keskenyebb oldalán, mintha csak valami víziszörny táfondó torka volna, egy márvány-híd hármass íve hajladozott. Legközelebbi pihenőhelyül éppen azt a pavilont választották, amely a hídon állt, félig a víz fölött lebegve.

Hogy ez az elragadó vízipavilon nemcsak valami költői elnevezésre méltó, de hétlábú párversben is feltétlenül magasztalni kell, afelől teljes volt az egyetértés. Erre aztán élénk irodalmi vita keletkezett, melyben Pao-jünek újból alkalmat nyílott szelleme csillogtatására. Jóllehet mindenki nyomban az *Itas öregember pavilonja* című híres óda egyik kézenfekvő idézetére gondolt, amelyben a költő egy Niangforrás melletti pavilont magasztal, s ebből az idézetből akarta a „Jáspis Vízesés“ szavakat kiemelni, Pao-jü azt az álláspontot képviselte, hogy ez nem megfelelő elnevezés. Hiszen a fenséges látogatóra való tekintettel az etiketre is különösen vigyázni kell, s megfontolandó, hogy az írásjegy, amely a vízesést jelöli, s amely durva mellékjelentésében hasmenést is jelent, legfelsőbb helyen megütközést kelthetne. Ezt az érvet nem volt könnyű semmibe venni. Cseng úr elgondolkodva simogatta a szakállát, s megjegyezte, hogy a fiúban igazán az ellentmondás szelleme nyilatkozik, semmi sem jó neki. Az előbb régi idézetek mellett kardoskodott, most pedig, amikor régi idézetet javasolnak, megint talál valami kifogásolnivalót. Végül aztán egyhangú helyeslésre talált Pao-jünek az a javaslata, hogy ennek a helynek jelszavául, ahova virágos rétek felől érkezik egy vízesés, az „Illatokon áthaladva“ szavakat válasszák; kétsoros verse pedig, melyet apja kívánságára rögtönzött, még inkább kiváltotta a jelenlevők csodálatát.

Ezután körüljárták a tavat, s közben alaposan szemügyre vettek minden magaslatot, minden sziklát, minden virágot, minden fát. Egyszerre csak egy árnyékos bambuszliget előtt találták magukat, melyet alacsony, fehérre festett fal vett körül, s melynek zöldjében facölöpökön nyugvó, barátságos kis falusi házikó rejtett.

— Elragadó kis hely! — kiáltott fel mindenki.

Beléptek a ligetbe. A kaputól kacskaringósan futó lugas vezetett fel a házhoz. A háznak csak három helyisége volt, melyek közül kettőből nyitott tornácokra volt kijárás, s

mindhárom helyiség ízlésesen, de a lehető legnagyobb térmegtakarítással volt berendezve. A középső helyiségből egy keskeny ajtón át a ház mögötti kertbe lehetett jutni, amelyben virágzó körtefák és banáncserjék álltak. A kert fala tövében egy helyen lábvastagságú nyílásból tiszta forrás buggyant elő, melynek vize vidám patakocská gyanánt került meg a házat, s aztán a bambuszligeten át csörgedezve sietett le a közeli tóhoz.

— De jó itt! Szép, holdas éjjelen az ablaknál ülni itt és tanulgatni annyit jelent, hogy életedet nem fecséreled el hiába! — kiáltott fel Cseng úr, megvető oldalpillantást vetve fiára, Pao-jüre, aki nyomban megszegyenülten hajtotta le a fejét. Megint élénk irodalmi vita bontakozott ki a találó jelszó kérdése körül, s megint csak Pao-jü volt az, kinek javaslata győzött. Ő azt hangsúlyozta, hogy a fenséges látogató ezen a helyen fog először megpihenni, s hogy ezért a feliratnak valami kedves személyes vonatkozást kell tartalmaznia. Az általa javasolt klasszikus idézet: „Egy Főnix száll itt kecsesen alá“, az idősebbek általános lelkesedését váltotta ki, akárcsak az erre következő strofa, melyet apja parancsára ehhez az idézethez kellett felvázolnia. Csak apja mormogott megvetően olyasfélét, hogy „közepes“, és hogy „rovarnyi ész“.

Az út most zöld dombkiszögellés mögé kanyarodott be, melyen túl, a hegy hajlatában rejtve, sárga, alacsony agyag-sáncok által védett rizsültetvény bukkant elő. A rizsföldhöz gyümölcsöskert csatlakozott, néhány száz virágzó barackfával. A rőt fényű virágfelhő mögül falusi porta szalmatetői kandikáltak elő. A porta túloldalán másféle fák nőttek: szilfák, cseresznyefák, eperfák vegyesen. Körülöttük zöld sövény húzódott, mögöttük, egy domboldalon, falusi kútágas volt látható gémmel és merítővödörrel. A kúton túl, tisztán kirajzolt földeken, nemes zöldségfélék terjedelmes vetései nyúltak el.

— Ez aztán tetszik nekem! — mondta Cseng úr, a megművelt mezők látványa elragadtatással töltött el. — Egy ilyen létesítménynek van értelme és célja. Nem tehetek róla, ez a látvány szívemhez szól, s felkelti bennem a vágyat békés földművelő élet után. Menjünk hát be, és pihenjünk egyet.

De mindjárt ezután, a sövénykerítés bejáratán áthaladva, kinn az útszélien magános sziklatömböt fedezett fel, mely minden kétséget kizáróan azért állt ott, hogy elmékedő időtöltésre hívogassa az arra haladókat, s mely feliratra várt. — Nem, ide! Itt még szebb! — kiáltott kintről, s mind utánatódultak, és a szikla köré gyűltek. Megint mélyreható irodalmi fejtegetések kezdődtek. Az idősebbek először egyhangúlag a „Barackvirágfalu“ elnevezést javasolták. Pao-jü azonban megint más véleményen volt, s ezúttal, minthogy a korábbi tetszésnyilvánítások elkényeztették, véleményét kissé túlságosan is kotnyelesen adta elő, anélkül hogy bevárta volna, amíg apja megkérdezi. Erre aztán illő atyai szidalmakban részesült.

Most aztán a társaság belépett a szalmafedelű falusi házba. Micsoda egyszerűség odabent! Az ablakon pergamen, az ágyak egyszerű deszkalapok! A fényűzésnek és az előkelőségnek minden nyomát mintha csak lemosták volna! Ez aztán minden tekintetben Cseng úr ízlése szerint való volt. De vajon fia ízlésének is megfelelt-e?

— Nos, hogy tetszik ez itt neked? — tette próbára a fiát. Az idősebbek, akik előtt nem maradt rejtve e kérdés titkos célzata, igyekeztek rejtett bökdőségekkel és oldalba lökésekkel értésére adni, hogy nagy tetszéssel kell nyilatkoznia. Pao-jünek azonban láthatóan igen nehéz felfogása volt.

— A másik falusi házhoz, amelyet azzal a mondattal jelöltünk meg, hogy „Egy Főnix száll itt kecsesen alá“, szépségben természetesen távolról sem ér fel — ítéltem nemtörődöm hebehurgyasággal.

— Ostoba kölyök! — pattogott Cseng úr. — Hát a vörös erkélyek és az iromba oszlopok szerinted sohasem maradhatnak el? Megromlott ízlésed szerint nyilván csak az a szép, ami drága és finom. A természetes egyszerűségnek ahhoz a tisztult varázsához, mely ehhez a helyhez is tapad, semmi érzéked nincs. Erről ismerszik meg egész műveletlenséged.

Pao-jü arra vetemedett, hogy ellentmondott, s hosszabb fejtegetésbe bocsátkozott, a természetesség fogalmát magyarázva. Tagadta, hogy épp ez a szóban forgó hely akár a legkisebb mértékben is természetes volna. Azt állította hogy természetességet csak látszólag áraszt magából, hogy ember-

kéz csinálta mesterséges képződmény, melyet elkülönítve és minden természetes vonatkozásától megfosztva helyezett valaki a lényétől idegen környezetbe. Mert van ugyan föld, de nincs országút, mely egy közeli piacra vezetne, ahol a föld gyümölcseit el lehetne adni; szomszédságából hiányzik a falu, a hegytetőről hiányzik a templom, s hiányzik ez, és az és minden, ami a természet illúziójának fenntartásához hozzátartozik. Nem úgy, mint az első falusi ház esetében, amelynél környezetével semmi sem áll ellentétben, s melyet a mesterséges bambuszliget és a mesterséges öntözés ellenére is természetesnek kell minősíteni. Felbuzdulásában egyre jobban belelendült az elméleti fejtegetésbe, míg végül is az apja elvesztette türelmét, s fia beszédáradatának ezzel a haragos felkiáltással vetett véget:

— Elég! Ki veled innét!

Kínos zavarban settenkedett Pao-jü az ajtóhoz, de aztán nyomban visszatartotta egy nyers „Megállj! Itt maradsz!” kiáltás. A köteles kétsoros verset sem lehetett elengedni neki. Pao-jü megtette, ami tőle telt, s egy csodaszép kétsorosot rögtönzött. Apja azonban ennek az új művészi teljesítménynek hallatára morogva csak ennyit jegyzett meg: — Egyre rosszabb! — Aztán tovább bandukoltak. Az ösvény megkerült egy dombot, kanyarogva húzódott végig egy virágos réten, sziklaforrás mellett, melyet fűzek álltak körül, elvezetett egy kasmírbogánclugashoz, onnan egy bazsarózsáligethez, majd rózsakerten keresztül egy ültetett banánfacsoporthoz. Ezután még néhány kacskaringó következett, s aztán kúszónövények által elfüggönyözött sziklabarlang előtt állottak, melyből víz mormolása hallatszott. A társaság megállott, s a jelenlevőkből elragadtatott kiáltások törtek fel. Ez természetesen megint jelmondattal megjelölendő hely volt. Javasolták azt, hogy „Vu-ling Forrás”, és azt, hogy „Idegen Remete Kunyhója”, míg Pao-jü a „Bikapart” mellett kardoskodott. — Zagyvaság — szakította félbe Cseng úr a fejtegetést, és továbbhaladt végig a barlangon. A zúgó víz csöndes szurdokba torkollott.

— Csónakkal nem lehet itt továbbjutni? — kérdezte Cseng úr.

— Négy sajkát terveztünk ide, vizililiomok szedése céljából, s egy ladikot sétacsónakázásra — válaszolta Csen herceg —, de ezek sajnos, nincsenek még a helyszínen.

— Kár!

— Igen, kénytelenek vagyunk gyalog átkelni ezen a magaslaton — jelentette ki a herceg, s a társaság élére állott. Meredek hegyi ösvény kanyargott itt felfelé, a szakadék egész hosszában. Helyenként annyira keskeny volt, hogy az embernek bokrokon és ágakon kellett átgázolnia. Aztán megint lefelé vitt az út, s a társaság egy csendes, magányos tavacska partjára jutott. A tavacskát füzek, őszi- és kajszibarackfák árnyékolták be. A fák zöldes árnyékú sűrűjéből a tavacska túlsó végén piros korlátú fahíd kandikált elő. Áthaladtak rajta, s egy tiszta, de látszólag teljesen dísztelen, fallal körülvett téglaházikóhoz érkeztek.

— Kietlen valami! — hangzott Cseng úr ítélete.

De közvetlenül az egyszerű kis épület mögött a táj megint romantikussá lett. A házikó hátsó fala vad mezei kőgörgötegbe ágyazva állott, melyből egyetlen magános sziklaszirt emelkedett meredeken a magasba. Az embernek egészen az volt az érzése, mintha valami kopár hegyvidéki táj közepébe helyezték volna. Virágok és fák egyáltalán nem voltak semerre. Csak mohaféléket, különleges növényfajtákat lehetett látni, s ezek fűszeres, szokatlan illatokat leheltek magukból.

— Érdekes valami! — helyesbítette előbbi ítéletét Cseng úr. — Kár, hogy az ember ezekről a növényekről olyan keveset tud.

Megjegyzése Pao-jüt arra készítette, hogy előálljon botanikai ismereteivel, s az egyes növényeket hosszú beszédben, számos tudós idézet kíséretében határozza meg sorra-rendre, ritka növénynevekkel dobálózva, amíg csak apja meg nem elégette a dolgot, s megálljt nem parancsolt neki, mogorván ráförmedve: — Hallgass, ki kérdezett! — Pao-jü, aki inkább dicséretet várt volna, annyira zavarba jött, hogy utána hosszú ideig ki sem merte nyitni a száját.

A havasi kunyhótól kettős fedett folyosó vezetett — kitért karokhoz hasonlóan — egy díszes épülethez. Ez öt helyiségből állott, minden oldalról nyitott tornác vette körül, s könnyedén felfelé ívelő tetejével, firniszes mázolású tiszta falaival, valamint a zöld patyolatfüggönyökkel,

melyek ablakait díszítették, még előnyösebb hatást tett, mint az előbbi házak.

— Ezen a helyen teát főzni — sóhajtott a Cseng úr — s békésen játszani a lanton, az ilyesmi az embert még afelől is megvigasztalná, hogy fiúutód nélkül hal meg, és senkije sincs, aki halála után áldozatot mutatna be, és tömjént égetne neki. — Majd a szokásos irodalmi vita folyamán nyersen felfortyanva, ilyen szavakkal fordult makacsul hallgató fiához:

— Miért nem beszélsz, ha beszélned kellene? Talán arra vársz, hogy udvariasan felkérjenek, tüntessél ki bennünket kegyes oktatásod ajándékával?

Pao-jü engedett az apai felszólításnak, s az általa javasolt jelmondattal és kettős verssel megint osztatlan tetzésre talált az idősebbeknél. Cseng úr azonban lekicsinylően olyasfélért mormogott, hogy: — Plágium! — s idézte az eredetit, amelyet versében Pao-jü felhasznált. De a csatlád szeniorjai védelmükbe vették Pao-jüt, s arra hivatkoztak, hogy akkor a nagy Li Taj-pót is plágiummal kellene vádolni, aki *Főnix-terasz* című ódáját teljes egészében egy korábbi költeménynek, a *Sárga darvak tornyának* megfelelően alakította. A kérdés mindig csak az, jó-e az új fogalmazás, és ebben az esetben Pao-jü változata határozottan jobb az eredetnél.

— Zagyvaság! — Cseng úr válaszképpen mindössze ennyit mormogott.

Rövid séta után egy magasba nyúló pompás kastélyhoz érkeztek. Innen egyemeletes sétafolyosó húzódtott, számos fordulattal és görbülettel, messze ki a mezőre. Mandulafenyők lombjai legyezgették a háztetőket, orchideabokrok szegélyezték a márványteraszokat. Aranytól, ezüsttől és bronztól fénylett a sárkányok és mesés állatok teste.

— A főcsarnok! — kiáltott fel Cseng úr. — Az egyetlen, amit ellene lehetne vetni, hogy kissé túlságosan pompás.

— Tudjuk, hogy a császári feleség értékeli az egyszerűséget, magas rangjára való tekintettel azonban itt helyénvalónak találtuk, hogy nagy pompát fejtünk ki, sőt ezt a köteles tisztelet parancsának véltük — válaszolták neki.

Továbbmentek, s egy puha, fényes zsírkőből emelt, magas boltozatú diadalívhez érkeztek. Homlokzatát sárkánydombormű díszítette.

Milyen felirattal lássuk el? — kérdezte Cseng úr.

— „A Boldog Lelkek Szellembirodalmához“ — volt az egyhangú javaslat. Pao-jü mélyen gondolataiba merült. Felémlelt benne egy hasonló kőkapu képe, amelyet mintha már látott volna valamikor, de az évre, hónapra és napra már nem tudott visszaemlékezni. Annyira elmerült gondolataiba, hogy akkor is néma maradt, mikor apja feliratszöveget kívánt tőle.

— Adj neki holnapig haladékot! — kérelték az idősebbek Cseng urat. Úgy gondolták, Pao-jü annyira kimerülhetett a sok kérdeztől, ha szelleme most már csődöt mond, s attól tartottak, ha tovább is erőltetik, s úgy meggyötrik, mint valami vontatóökröt, még egészsége rovására is mehet, s akkor majd szemrehányásokat kapnak az anyahercegnőtől. Cseng úr nyilván ugyanígy gondolkozott.

— Hah! Kifogytak már az agyadból az ötletek! — nevelt gúnyosan. — Hát igen az ilyesmi előfordul. Rendben van, holnapig haladékot adok. De jaj neked, ha nem találsz addig szöveget! Ezt nem engedem el!

Úgy határoztak, hogy a körsétát lerövidítik kissé, mert nagyon sok volt a látnivaló. Az egész létesítménynek eddig csak öt vagy hat tizedét tekintették meg. Egy nagy hidon újra megálltak. Itt egy duzzasztógát volt, melynek peremén a féken tartott vízár keskeny sugárban bukott át, s úgy permetezett alá, mint valami csillogó kristályfüggöny.

— Mi legyen a neve ennek a duzzasztónak? — kérdezte Cseng úr.

— „Átható Illatok Duzzasztója“ — javasolta Pao-jü.

— Butaság! — Szó se lehet róla! — vágta el Cseng úr a vitát, és továbbindult. Tarka változatosságban követték egymást díszes csarnokok és egyszerű szalmafedeles kunyhók, testes téglafalak s virágos indadíszel ékesített kecses kapuk, csöndes hegyi templomok, erdő sűrűjében elrejtett remetekolostorok és boszorkánybarlangok, melyek szerelmi bájitalok főzésére szolgálhatnak, sétatályosók és kacskaringós barlangjáratok, szögletes kioszkok, kerek pavilonok s még sok egyéb látnivaló. Cseng úr azonban nem szakított magának időt arra, hogy mindenütt hosszabban tartózkodjék. A sok járástól már érezte a lábát, s ezért a kijárat felé igyekezett.

Ekkor elkülönített parkterület bukkant fel előttük.

— Odabenn megpihenhetünk egy kicsit! — javasolta Cseng úr. Letértek a főútról, s virágzó őszibarackfák alatt, egy bambuszcölöpzetre támaszkodó magas rózsasövényen áthaladva, kör alakú holdkapuhoz érkeztek. A kaputól jobbra és balra kör alakban húzódott a fehérre meszelt kerítésfal, melyet kívülről zöld füzek árnyékoltak be. A fal belső oldalán fedett sétafolyosó futott körbe. Az előudvaron, eltekintve néhány banánpálmától, melyek sziklacsoportok között álltak, a ritka fajú aranybegóniafa egyetlen pazar példánya volt látható csupán. Nyitott ernyőként tárult szét lombozata, ágairól mintha aranyszálak záporoztak volna, s virágkelyhei csak úgy lövelltek magukból a cinóberpiros ragyogást.

— Micsoda pompás virágok — hangzott a csodálat mindenünnen. — Láttak-e már valaha is ilyen pazar példányt?

— Az a külföldi fajta ez, amelyet „Lányka begónia“-nak neveznek — jegyezte meg Cseng úr. — Az elnevezés közkeletű magyarázata az, hogy ez a fajta a nők országának távoli tájairól származik. De ez csak amolyan mendemonda.

— Nem hinnénk, hogy ez a magyarázat teljesen alaptalan — vélték az idősebbek. — A virágok valóban egészen különlegesek. Nyilván lesz valami igazság abban a nők országából való származásban.

— A monda alighanem valami költő vagy vándorénekes találékony fejéből pattant ki — hallatta hangját Pao-jü. Ebben talán a virágok pirosítószertű színe, szűzies finomsága és törékenysége is ihletője volt. Idők múltán aztán ezt a képzelet világából merített magyarázatot igazságnak vették, minthogy annyira tetszetős és annyira magától értetődően hangzik.

— Kitűnő! Pompás! — tapsoltak e magyarázatnak az idősebbek.

A sétafolyosó padjain rövid pihenőre telepedtek le, s megegyeztek a következő jelmondatban: „Fényesség a magasban és túlárado ragyogás“. Pao-jü is jónak találta ez a szöveget, de úgy érezte, hogy nem egészen kielégítő, mivel csak a begóniára vonatkozik, és figyelmen kívül hagyja a banánpálmákat. A begóniavörös és a banánzöld egymás mellé állítása tudatos, és ennek a jelmondatban is kifeje-

zésre kell jutnia. Ő a következőt javasolta: „Illatozó vörös és nefritzöld“.

— Rossz! — mormolta fejét rázva Cseng úr, és felállt, hogy továbbmenjen.

Miután keresztülmentek az udvaron, egy kör alakú terembe léptek. A falat körös-körül, mennyezettől a padlóig művészi, áttört fafaragvány borította. A legkülönbözőbb minták és ábrázolások voltak benne felfedezhetők: kergetőző felhők, repkedő denevérek, fák és bokrok, virágok és madarak, tájak és az emberi életből vett jelenetek, közöttük pedig minduntalan ismétlődve ez a két írásjegy: tu és sou, amelyek „szerencsé“-t és „hosszú élet“-et jelentenek. Mind ezt művészkéztől származó faragásban, megvesztegetően hű ábrázolásban lehetett itt látni, ötszínű aranyfüsttel futtatva és színes ékkövekkel kirakva. E művészi háttérből előreugró falirekeszek nőttek ki, melyeken könyvvállványok, virágvázák, óncszészek és hasonló holmik állottak. A falirekeszek igen különböző formákat mutattak: voltak szögletesek és kerekék, s hol banánlevelek, hol napraforgók, hol egymásba érő félkörök alakjához hasonlítottak. Mint a tapétaminták, úgy illettek szép keretükbe. Itt-ott akadtak aztán tarka selyemfüggönyökkel takart falfelületek is, melyek titkos ajtókként működtek, mögöttük pedig olyan drága régiségek és műtárgyak rejtettek, mint bronzkardok, lantok, porcelán vázák és hasonlók.

Vége-hossza nem volt a bámulatnak és a csodálkozásnak, s a szemlélődés buzgalmában már éppen másodszor jártak körbe, amikor Cseng úr indulásra intette őket. A bejáratot azonban nem tudta megtalálni. A kör alakú teremben több azonos formájú ablak volt, a faliminta pedig olyan folytatóságossággal ejtette zavarba az embert, hogy nem lehetett megkülönböztetni, hol kezdődik, és hol a vége. Csen herceg, aki a helyet kitűnően ismerte, mosolyogva vezette ki a társaságot a talányoknak ebből a terméből, a megfelelő körajtón át, mely egy hátsó udvarra nyílt. Virágágyak és rózsaszövények előtt elhaladva egy ideig még valami tiszta vízfű patak mentén kellett menniük, megkerülve egy domb lábát is, aztán újra sima ösvényre jutottak ki.

— Kitűnő időtöltés ez a park, csúcspontja a szellemes találékonyságnak! — ez volt a résztvevők felettébb elégedett ítélete. Pao-jü örült, amikor újra kívül volt a kapun. Vágyott

már a lányok régóta nélkülözött társaságára. De ki kellett még tartania, mert apja nem eresztette el. Végre aztán eljött a megváltó szó.

— Mit ténferegsz még mindig itt? Nem volt elegend? Eredj! Nagyanyád biztosan vágyik már utánad — fordult hozzá hirtelen Cseng úr. Pao-jü gyorsan odábbállott.

Alighogy a társaság eltűnt a szeme elől, máris rohantak utána néhányan apja szolgálai közül, s fecsegve és nevetve fogták közre.

— Örvendj, ifjú úr, az öreg parancsoló jókedvű! — közölték vele fontoskodó arccal. — Nagyanyád több ízben is küldött utánad, az öreg parancsoló azonban azt üzenete neki vissza, hogy meg van elégedve veled, s egy ideig még társaságában akar tartani téged. Mindenki tele van dicséretteddel, hogy milyen tehetséges vagy, s kijelentették, hogy verseid sokkal szebbek voltak, mint a többieké. Most azonban a nap örömére nekünk is adnod kell valamit!

— Jól van, no, mindegyik kap közületek egy karikafüzérnyi rézgarast — mondta nevetve Pao-jü.

— Nem, rézgarasokkal nem elégszünk meg, emlékül valami rendes ajándékot akarunk! — tiltakoztak azok élenken, s anélkül hogy beleegyezését bevárták volna, rárontottak s egy szempillantás alatt elragadták tőle a pénztárcáját, legyezőtokját és mindazt a kacatot, melyet övében hordott.

— Úgy, most pedig díszkísérettel viszünk az öreg tajtajhoz — jelentették ki, s diadalmenetben vitték az anyahercegnőhöz. Amikor aztán Gyöngyszem szobalány a Zöld Pavilonban teát töltött neki, mosolyogva jegyezte meg:

— Na, uram, téged aztán szemérmetlenül kifosztottak!

Kék Drágakő, aki meghallotta ezt a kijelentést a szomszéd szobából, átjött, és vizsgálgatva mérte végig Pao-jüt.

— Odaadtad tehát a hímezett lótuszlevél tárcát is, amelyet én ajándékoztam neked! Szép dolog! Csak azt ne hidd, hogy a jövőben még kapsz tőlem valamit! — mondta lehangoltan, s hátat fordított neki. Majd szobájába visszatérve ollót ragadott, s dühöngve esett neki a még el nem készült illatszeres selyemzacskónak, melyet nemrégiben kért tőle Pao-jü, s kezdte azt széthasogatni. Pao-jü, aki utána szaladt, szomorúan látta a pusztítást, melyet véghezvitt.

— Kár a szép zacskóért! De nézd csak, mi van nekem itt? — mondta, s ezzel fel is emelte kabátja hajtókáját, s

lótuszlevél tárcát húzott elő, mely a ruhája alá volt rejtve, s melyet most mosolyogva tartott elébe. A lány felnézett. Az volt, amelyet ő adott neki! Nyomban megbánta elhamarkodott tettét, s némán és megszegyenülten hajtotta le a fejét. Milyen nagy értéket jelenthetnek a fiúnak az ő ajándékai, ha azokat ilyen jól elrejtve hordja a ruhája alatt! Most azonban büntetésül a fiú játszotta a megsértettet.

— Nem volt szükség rá, hogy olyan sietve ollót ragadj. Egyébként pedig, minthogy ajándékaidra nem tartasz érdekesnek, tessék, visszaadom a tárcádat! — mondta hűvösen, s a tárcát olyan biztosan célozva dobta vissza, hogy pontosan a lány keblébe csúszott. Azzal eltávozott. Kék Drágakő könnyekre fakadt, előkotorta kebléből a tárcát, s ollójával azt is szét akarta vagdálni. Egyszerre csak megint ott állott előtte Pao-jü, s gyorsan kikapta kezéből a tárcát.

— Édes nővérem, ne bánts! — kérlelte mosolyogva. Kék Drágakő földre ejtette az ollót, elcsukló hangon mondta:

— Csúf dolog tőled, hogy ilyen szeszélyesen bánsz velem. Hol kedveskedsz, hol megsértődsz, felváltva. Ezt én nem tudom elviselni...

Felugrott, ágyára vetette magát, aztán fálnak fordulva folytatta könnyei szárogatását. Pao-jü nem tehetett mást, utánavetette magát, és gyöngéd szóval bizonygatta, mennyire fáj neki, hogy megbántotta, s hogy belátja hibáját, és meg fog javulni.

Közben elől az anyahercegnő már kérdeztette, miért marad el olyan sokáig az unokája. Lin kisasszony szobájában van, jelentették neki.

— Akkor jól van — vélte az anyahercegnő. — Apja ma egy fél napon át csipdeste és kínoztá, hát most igazán megérdemli, hogy egy kicsikét unokanővérénél szórakozzék, és így kárpótolja magát. Ne zavarjátok, csak arra vigyázzatok, hogy veszekedés ne legyen köztük!

Kék Drágakő, aki úgy érezte, hogy Pao-jü túlságosan hevesen ostromolja, felemelkedett fekhelyéről.

— Te kínozó szellem, te, hát egy csöpp nyugtot sem hagysz nekem? Megyek! — mondta, s az ajtó felé fordult.

— Akkor veled megyek — jelentette ki Pao-jü, miközben igyekezett a lótuszlevél tárcát újra magához venni. De Kék Drágakő gyorsan elemelte előle.

- Gondolom, ki nem állhatod, nem? Mennyi baj van veled!
- Édes mej-mej, add vissza!
- Előbb tessék szépen kérni!
- Kérem szépen! És ugye, megkapom az illatszeres zacskót is?
- Ez teljesen attól függ, hogy milyen kedvemben leszek.

TIZENÖTÖDIK FEJEZET

A lámpások ünnepének napján a császári feleség látogatást tesz családjánál

Megtörténtek az utolsó előkészületek is a Főnixpalota úrnőjének fogadására. Szucsouból Csia Sző tizenkét válogatott énekestáncosnőt hozott magával, s e táncsoportnak egy kiváló balett-mesternő vezetésével húsz táncjátékból álló műsort kellett betanulnia. A csoportot a körtészkertben, az addig Hszie néni és családja által lakott helyiségekben helyezték el, Hszie nénit pedig egy nyugalmas, zárt helyre költöztették át, a Ning-kuo palota területének északkeleti csücskébe. A fiatal művésznők kiszolgálására a háznépből néhány idősebb asszonyt szemeltek ki, akik fiatal korukban maguk is értettek tánchoz és énekhez, közben azonban érett korún, ősz hajú asszonyságokká váltak. A csoport ellátásáról gondoskodni és kívánságaikat nyilvántartani Csia Sző feladata volt.

Az ünnepségek bizottságának egyik legutolsó ülésén, melyet a tizedik hónapban tarottak, a bizottsági tagok pontosan beszámoltak a felügyeletük alá tartozó munkákról. Megállapították, hogy semmi sem hiányzik már, hogy a tarka énekesmadártól, a mandzsúriai szellemdarutól, a vadaskert szarvasától és nyulától, a majorsági istállók ludaitól és tyúkjaitól kezdve egészen a legutolsó kis bronzcsészéig és porcelán csecsebecséig minden a helyén van, hogy a táncosnők csoportja húsz számból álló műsorát tökéletesen tudja, a tizenkét buddhista és a tizenkét taoista apácának úgy megy a liturgiák elimádkozása, mint a parancsolat. Az anyahercegnő és hölgyei még egy általános szemlét tartottak az ünnepségek kijelölt területén, s aztán, Cseng úr számára

elérkezett a nagy pillanat: beadványt szerkesztett a trónhoz, s hivatalosan kérte a császári engedélyt arra, hogy legidősebb lánya a családját meglátogathassa. Még ugyanazon a napon, amelyen a beadványt benyújtotta, megérkezett a kegyes válaszirat, amely a kérelmezett látogatást jóváhagyta, s azt az első hónap tizenötödikére, az új év első holdtöltéjének, a lámpások ünnepének napjára tűzte ki.

Egy héttel később beállított Hszia főeunuch, a császári hárem főfelügyelője. Apróra felülvizsgálta az előkészületeket s az ünnepségekre kijelölt területet, egészen azokig a meg nem nevezendő helyiségekig, melyeken a magas látogató kényelembe teheti magát, és „ruhát válthat“. Magával hozta a kordon- és őrszolgálat számára kiszemelt eunuchok seregeit is, akiknek állomáshelyét most kijelölték. Ezenkívül a két palota lakói számára pontos utasításokat adtak arra vonatkozólag, hogy a magas látogatás tartama alatt kinek-kinek hol kell tartózkodnia, s a fogadásnál milyen szertartás szerint kell eljárnia. Továbbá hivatalnokokat vezényeltek ki a közmunkaügyi minisztériumból és legénységet a fővárosi rendőrségtől: az volt a feladatuk, hogy a császári palota és a hercegi palota közötti utak tisztaságát biztosítsák, s azokat a közönségtől és forgalomtól szabaddá tegyék.

A tizennegyedikéről tizenötödikére virradó éjjelen senki le nem hunyta a szemét, és már hajnalhasadástól kezdve mindenki, fel egészen az anyahercegnőig, készen állott a helyén, teljes díszben, minden tekintetben felkészülve a várt látogatásra. A Szemek Gyönyörűségének Parkjában az ajtófüggönyök úgy dagadoztak és hullámoztak, mint sárkányok és kígyók, a tarka hímzésű ablakfüggönyök úgy lobogtak, mint a fénixek, aranyban és ezüstben ragyogott, gyöngyöktől és drágakövektől csillogott minden, háromlábakból és füstölőedényekből sávokban ömlöttek a fűszeres illatok, cserepekből és vázákból örökzöld virított. Ünnepi csend uralkodott mindenfelé. Egyetlen torokköszörülés, köhintés sem hallatszott.

A férfi családtagok odakünn állottak fel, a nyugati kapu előtt, a lezárt út közepén, míg a hölgyek, kiket a kíváncsi pillantások elől szövetből készült magas ellenzöfalak védtek, közvetlenül a főkapunál várakoztak.

Az órákig tartó várakozástól már kezdett mutatkozni a kimerültség az embereken. Ekkor lóháton egy magányos

eunuch érkezett. Cseng úr megszólította, és megkérdezte, mikor érkezik a császári feleség.

— Még sokára — hangzott a válasz. — Egy óraker kíván étkezni, kettőkor a Pompás Isteni Erő Csarnokában Buddhához imádkozni, öt óraker a Nagy Világosság Palotájában lakomán vesz részt, s aztán még megtekinti a császári kertekben a lámpások felvonulását. Este hét óra előtt nemigen lesz itt.

Főnix asszony javaslatára, aki e beszélgetést a védőfalán át hallotta, a hölgyek egyelőre tehát újra bementek, hogy kissé megpihenjenek és felfrissüljenek. Késő délután odakünn az úton lódobogás közeledett; ezúttal tíz eunuch jött. Lélekszakadva érkeztek, s leszálláskor izgatottan tapsoltak egyet. A sok eunuch számára, akiket már napokkal előbb a palota egész területén elhelyeztek, ez volt a megbeszélte jel, hogy a magas látogató közeledik, s így most mindenki hanyatt-homlok rohant a maga kijelölt helyére.

Egy kis idő néma várakozásban telt el, aztán két előfutár érkezett kényelmesen ügetve. Leugrottak a lóról, s arccal nyugatnak fordulva, a hölgyek védőfalánál állottak fel. Egy idő múlva második pár is érkezett, s az előbbihez csatlakozott. Aztán tíz pár lovas jött, s az első két párral együtt sorfalat alkotott. A távolból zene hallatszott. S ezután kettes sorban közeledett a hosszú menet: sárkánylobogók, főnix- és fácántoll legyezők, palotaernyők imbolyogtak tova, aztán aranyból készült égő tömjénfüstölők hordozói következtek, majd egy hajlított botra felfeszített hatalmas díszernyő aransárga selyemből, amelyre hét főnixmadár volt hímezve, vánkosokon hozták a koronaéket, palástot, övet és cipőt, más eunuchok tálakat tartottak készenlétben illatosított langyos vízzel, meg hímes törülközőket, illatosított zsebkendőket, törülruhákat és hasonló tárgyakat, s végül aztán jött a nyolc ember által hordozott nagy állami gyaloghintó, aransárga selyemből, főnixmadár himzéssel, aranyos gombbal a hátán és szép összhangban csilingelő csengőkkel a két oldalán. Megérkezésekor az egész várakozó társaság térdre esett. Eunuchok ugrottak oda, felsegítették az anyahercegnőt és a többi hölgyet. Aztán mindenki a gyaloghintó mögé sorakozott, s rendezett menetben követték a palota belsejébe. A Jung-kuo palota egyik kissé félreeső udvaránál, mely a palota területének keleti

csücskében feküdt, a bejárat előtt letették a gyaloghintót. Egy eunuch ugrott a hintó ajtajához, letérdelt, s felkérte a császári feleséget, szálljon ki, és „váltson ruhát“. Az eunuch visszavonult, s helyét a császári szobaasszonyoknak adta át, akik a magas méltóságú utazót kíségtették a gyaloghintóból, és a szóban forgó helyiségbe vezették.

Miután Tavasz Érkezése „ruhát váltott“, újra beszállt a gyaloghintóba, s a Szemek Gyönyörűségének Parkjába vitette magát. A park tarka lampionok és lámpások sokszámú fényében csillogott, levegője fűszeres illatoktól volt terhes, amelyek szerte mindenütt füstölöcsészékből és háromlábakból szálltak bodor füstcsíkokban a magasba, s tele volt valami láthatatlan zene finom hangjaival, amelyek időről időre valahonnét felcsendültek.

— Túlágos fényűzés, túlágos költekezés! — suttogta fejét rázva Tavasz Érkezése, amikor hintója belsejéből meglátta a hallatlan pompát, mellyel fogadják.

Egy eunuch közeledett hintójához, letérdelt, és felkérte őfelségét, szálljon csónakba. Tavasz Érkezése kilépett a hintóból, s a készen álló díszbárkába szállott, mely kényelmesen úszott vele lefelé a magas sziklafalak közt kígyó módra tovakanyargó csillogó vízen. Kétoldalt a sziklák és kőmellvédek kristály- és üveglámpák megszámlálhatatlan sokaságának tarka fényében izzottak. A fákat, melyek a magas partokat szegélyezték, s melyek még kopáran álltak, tarka kelmékből és selyempapírból készített mesterséges levelekkel és virágokkal tavaszias díszbe öltöztették. Az ágak és lombok közt mindenütt színes lámpák és lampionok világítottak. De lent a vízen is csak úgy hullámozottak a fények, mert mindenütt, a nád tövén, a lótuszlevelek és a vízililiomok közt osztriga és kagyló alakú kis lámpások izzottak, más lámpácskák pedig, melyeket kócsagok, hatytyúk és kacsák tollába erősítettek, a víz fölött vontak káprázatos fényköröket. Az ember úgy érezte, valami kristályból faragott álombirodalomba, gyöngyök és drágakövek szikrázó csodaországába pottyant. Maga a hajó is sokszínű fényben tündökölt, mely a drága gyöngyfűggönyökön, a bejáratokat eltakaró hímzett damasztokon s a nemesfából faragott, víztől csöpögő evezőkön csillogó visszfényeket vert. A víziút egy márvány borította partszegélyen ért véget, melynek felirata „Borsfűpart“ volt, aztán a vendég gyalog-

hintóján folytatta útját a sárkánydíszes, kőből faragott diadalív alatti át a főcsarnokig.

Tavaszi Érkezése útközben néhány változtatást kívánt egyes jelmondatokon és feliratokon, amelyeket itt vagy ott látott. Így például azt kívánta, hogy a diadalív fellengzős szövegét: „Az égi szellemek pompázó mezőire” — erre a szerény felíratra változtassák: „A szülői látogatás házikójához”. A kíséretében levő eunuchok valamennyi kívánságát azonnal továbbították Cseng úrhoz, aki aztán a megfelelő változtatásokat azonnal elrendelte. Mert a feliratokat és jelmondatokat csak ideiglenesen függesztették ki. Ezeket csaknem mind Pao-jü vázlataiból vették.

Meg kell itt említenünk, hogy Tavasz Érkezése különös gyöngédséggel viseltetett öccse irányában. Eltávozása előtt, mikor Pao-jü még alig négyéves volt, csaknem anyai gondoskodással törődött szellemének fejlesztésével, s szorgalmasan tanítva beavatta a klasszikus műveltség alapelemeibe és néhány ezer írásjegy ismeretébe. A palota szolgálatába kerülve sem szűnt meg apjához és anyjához intézett leveleiben ismételten érdeklődni hogyléte és szellemi előrehaladása felől. Cseng úr egy kis örömet akart neki szerezni azzal, hogy mindenütt Pao-jü szellemi termékeit használta fel a jelmondatok szövegéül. Azt akarta, hogy lánya ebből is lássa: a fáradság, melyet öccsére fordított, nem veszett kárba, jó gyümölcsöket érlelt. Mert ha ötletei nem is tanúskodtak éppen lángészről, mindenesetre szép tehetségre és bizonyos eredetiségre vallottak.

A főcsarnok ünnepélyesen ragyogott a hatalmas kandeláberek lobogó fényében. A földön mindenütt háromlábak és füstölők paráztoltak, s a levegőt pézsmapatkány és cibetmacska mirigyének illatával fűszerezték. Lehetetlen volna kimerítően ecsetelni a belső berendezés pompáját, egyenként elősorolni és leírni a szőnyegek és függönyök, a falak és ablakok, a lépcsők és mellvédek pazar nagyszerűségét. Igazi tündérkastély volt, valóban „Fahéjcsarnok” és „Orchideapalota”, méltó arra, hogy lakhelye legyen egy császári feleségnek.

Tavaszi Érkezése hiányolta a feliratot az épület homlokzatáról. Egy eunuch megmagyarázta neki, hogy a főcsarnokban, az egész létesítménynek ezen a legfőbb helyén, nem merészelték az ő döntése elébe vágni. Aztán egy főeunuch,

aki a ceremóniamester szerepét töltötte be, felkérte, foglalja el trónszékét, s fogadja családtagjai hódolatát. A trónlépcső két oldalán zene szólalt meg. Közben két eunuch vezetése alatt Sö herceg és a család többi szeniorja a főcsarnok előtti holdterazon gyülekeztek, s arra vártak, hogy adott jelre megjelenhessenek a császári feleség színe előtt, s az udvari ceremónia előírásai szerint bemutassák neki hódoló leborulásukat. A császári feleség azonban nekik is és a hölgyeknek is elengedte ezt a leborulást, s megelégedett egyszerű hódoló elvonulásukkal. Háromszor töltöttek őfelségének teát, aztán leszállott trónjáról. Azonnal elhallgatott a zene is, s ezzel a fogadás hivatalos része véget is ért.

Ezek után a császári feleség félrevonult egy oldalszobába, átöltözött, s egy házikocsin azonnal kihajtatott a parkba, hogy most már csupán mint a ház lánya látogassa meg szüleit és nagyanyját. Ez a második, magánjellegű fogadás az anyahercegnő lakosztályában játszódott le. Szigorúan véve a dolgot, Tavasz Érkezésének most földre kellett volna borulnia az öreg taj-taj és anyja előtt, mint ahogy az az unokának és édeslánynak kötelessége, de az öreg taj-taj és a többi női rokonok megelőzték a térdre borulással, s nem engedték meg neki, hogy az etikett által előírt ceremóniát végrehajtsa.

Miután így a formáknak eleget tett, most már teljességgel erőt vett rajta a viszontlátás okozta emberi meghatottság. Tavasz Érkezését sorra-rendre köszöntötte az egész összegyűlt női rokonság, s míg egyik kezével nagyanyja balját, a másikkal anyja jobbját szorongatta, arcán egyre csorogtak a könnyei. A házbelieken is meghatottság vett erőt. Annyi minden nyomta a szívüket, ami közlésre kívánczolt, most azonban hosszú ideig egyebet sem lehetett hallani, mint szótlan zokogást. Az általános meghatottság magával ragadta még Sö hercegnőt és Főnix asszonyt is, valamint a három testvért, Tavasz Köszöntését, Tavasz Búcsúzását és Tavasz Virulását, akik szerényen, kissé oldalt állottak, s most ők is szüntelenül szemüket törölgették.

Végre aztán Tavasz Érkezése összeszedte magát, s hangját vidáman tréfálkozó csengésre kényszerítette, amikor nagyanyjához és anyjához fordulva így szólt:

— Amióta engem arra az előletek elzárt helyre vittek, hosszú idők múltán és sok nehézség leküzdése után ma először láthatjuk viszont egymást. S ahelyett hogy vidáman csevegnénk és nevetnénk, nekiállunk bögni egy sort! Inkább örüljünk ennek a szép pillanatnak. Hamarosan úgyszólván búcsút kell vennünk, s ki tudja, mikor látjuk aztán újra egymást!...

Nem jutott tovább, ismét zokogni kezdett. Mindenki köréje tódult, vigasztaló és megnyugtató szavakkal szólva hozzá. Leültették egy székre, amelyről aztán fogadta a két palota egész női személyzetének hódolatát is; a női személyzet rangsor szerinti rendben vonult el odakünn, a küszöb előtt, ott mutatta be hódoló leborulását.

— Családunk olyan nagy! Kár, hogy nincs rá idő valamennyit köszönteni! — sóhajtotta Tavasz Érkezése.

Anyja megkérdezte, nem kívánja-e fogadni Hszie nénit a lányával, valamint unokatestvérét, Kék Drágakőt. Ők odakünn várakoznak, hívatlanul azonban nem mernek itt megjelenni, minthogy rangjuk és méltóságuk nincsen. Tavasz Érkezése hívatta őket, s mindegyikük számára volt egy-két barátságos szava. Ezenközben kíséretét is megvendégelték különböző helyeken. Csak négy fiatal eunuch maradt a közelében. Az, hogy felügyelőszemélyzet ilyenformán nem volt a közelben, fesztelenebb családi beszélgetést tett lehetővé. Most apjával, Cseng úrral is váltott Tavasz Érkezése néhány szót, természetesen csak az ellenzőfal mögül. Mert az udvari etikett szerint egy császári feleséget nem láthatott idegen férfi profán szemével, még ha az vér szerinti édesapja volt is.

— A szegényebb parasztoknak, akik szózott káposztát esznek, és hitvány kartonba öltözve járnak, ebben a tekintetben jobb dolguk van, mint nekünk — panaszkodott az ellenzőfal mögül Tavasz Érkezése. — Ők szívük szerint kielégíthetik természetes vágyakozásukat a családi életre. Nekünk azonban, habár ugyanolyan húsból és vérből valóok vagyunk, mint ők, el kell viselnünk, hogy örömtelen elszakítotttságban éljünk. Mi örömünk van hát mindabban a fényben és gazdagságban, amely osztályrészünk?

Apja is közel állt a síráshoz, de azért vigasztalta, s arra intette, hogy sorsával, mely hozzá olyan jó volt, ne száll-

jon perbe, hanem fogadja hálásan az Ég Fiának kegyét, s háláját igyekezzék kettőzött kötelességteljesítéssel leróni.

— Ki hitte volna, hogy egy olyan egyszerű, jelentéktelen alattvaló, mint amilyen én vagyok, a maga szegény, rideg házában, közönséges csirke- és libanépség között pompás főnixet is nevelhet? Ezt a szerencsét a császár kegyén és a természet kifürkészhetetlen hatásain kívül kétségtelesenül őseink áldásos befolyásának is köszönnünk kell. Azért hát a trón iránt tanúsított kétszeres áldozatkészséggel és odaadással kell őseinkhez méltónak mutatkoznunk, annál is inkább, minthogy a trón most legújabban a családlátogatásnak ezzel a még soha nem tapasztalt kegyével is megajándékozott bennünket. És ha a földön loccsantanánk is szét agyunkat, ezzel még tizedrészben sem rónánk le az Ég Fiának — aki ezer őst érjen meg! — a köszönetet, mellyel neki tartozunk. A császári feleség, ez az én forró kérésem, ne gondoljon annyit az évek terhétől törődött szüleivel, inkább szentelje minden törekvését és egész erejét a császár öfélége szolgálatának!

Cseng úr ezután Pao-jüre terelte a beszélgetést. Megemlítette, hogy a parkban a legtöbb felirat és jelmondat vázlata Pao-jütől ered. Ha az egyik vagy másik feliratot figyelme méltatná és kijavítaná, Pao-jüt ez bizonyára boldoggá tenné.

— Ó, hát ilyen szépen haladt előre a tudásban! — kiáltott fel Tavasz Érkezése örömmel, s aztán — miután Cseng úr visszavonult — így szólt környezetéhez: — Miért nem láthatom Pao-jüt?

— Mint hivatal és cím nélküli férfirokon, hivatlanul nem merészel megjelenni — válaszolta az anyahercegnő.

— Hozzátok ide! — adta ki a parancsot eunuchjainak Tavasz Érkezése. Csakhamar megjelent Pao-jü, s testvérét leborulással és homlokának földre hajtásával üdvözölte. Tavasz Érkezése azonban minden ceremónia nélkül kézen fogta őt, kebléhez szorította, s gyengéden megsimogatta fejét és tarkóját.

— Milyen nagy lettél! — mondta mosolyogva, s aztán gyermekkori emlékei hatására megint könnyekre fakadt.

— A lakoma készen áll — terelték más irányba Tavasz Érkezése figyelmét. — Kérjük a császári feleséget, ajándékozzon meg bennünket azzal az örömmel, hogy részt

vesz rajta. — Tavasz Érkezése felállott, megparancsolta Pao-jünek, hogy vegye át a vezetést, s az egész társasággal együtt gyalog ment az új parkon át a főcsarnokba, ahol a lakoma színhelye volt. Útközben alaposan megzemlélték a számtalan tarka lámpással megvilágított park legfontosabb pontjait. Tavasz Érkezése nem fukarkodott a dicsérettel és tetszenyilvánítással, de kérve kérte, hogy egy eljövendő látogatása esetén ne költekezzenek ismét ily mértéktelenül. A lakománál Csen hercegnő és Főnix asszony együttesen gondoskodtak, hogy az ételeket feltálalják, és a poharakat átnyújtásuk vendégüknek.

Étkezés után Tavasz Érkezése ecsetet és tust hozatott magának, s virágos selyemcsíkokra saját kezűleg írta fel azokat az elnevezéseket és feliratokat, amelyeket az új park legfontosabb helyeinek adott. Az egész létesítménynek „Szemek Gyönyörűségének Parkja“ lett a neve, a főcsarnok homlokzata ezt a feliratot kapta: „A császári kegy emlékére, hűséges köteleességteljesítés vágyával“, s így sorakozott név név után, jelmondat jelmondat után, vers vers után. Azután költői versenyt rendezett egyfelől nővérei és unokanővérei, másfelől fivére, Pao-jü között. Tavasz Búcsúzása, Tavasz Virulása, Pao-csaj, Kék Drágakő és Li Van, Csia Csunak, elhunyt fivérének fiatal özvegye: mindegyik kapott egy-egy jelmondatot, s egy verset kellett rá költenie. Pao-jü meg éppen négy feladatot is kapott. A parknak azt a négy helyét, amely neki a leginkább tetszett, különösen választékos nyelvű versekben kellett magasztalnia. Így aztán késő éjszakáig szorgalmasan rögtönöztek és írtak. A lányok költői tudásának hat próbája közül Tavasz Érkezése Kék Drágakőét és Pao-csajét minősítette a legjobbnak, olyan jónak, hogy — amint szerényen hozzátette — velük kettőjükkel maga sem tudná felvenni a versenyt.

Pao-jü végre maga is tető alá hozta művét, komoly erőfeszítés árán, s két tehetséges unokanővérenek, Pao-csajnak és Kék Drágakőnek barátságos és titkos segítségével. Pao-csaj a harmadik versnél segített neki, amennyiben felmondta Han Jünek, a híres Tang-kori költőnek egyik költeményéből azt a hiányzó sort, amelyre sehogy sem tudott visszaemlékezni, Kék Drágakő pedig maga költötte neki az egész negyedik verset, s azt egy összegyűrt papírcédulán titkon a kezébe dugta. S pontosan ezt a negyedik verset

mondta Tavasz Érkezése Pao-jü valamennyi teljesítménye közül messze a legjobbnak. Tavasz Virulásának különösen jó kézírása volt, ezért őt bízták meg azzal, hogy papírra tisztázza mind a tíz verset, s aztán egy eunuch Cseng úrhoz vitte azokat, hogy ő is örüljön a fiatalabb nemzedék keze alól kikerült irodalmi tehetségpróbáknak.

Csia Sző, aki égett a vágytól, hogy táncosnőcsoportjával elismerést arasson, már alig bírt magával a türelmetlenségtől, amikor végre egy eunuch rontott be lélekszakadva a színpad mögé.

— A költői versenynek vége — jelentette. — Kezdődhet a táncscsoport előadása. Hamar egy műsort!

Csia Sző kezébe nyomott egy műsort és egy névsort a tizenkét táncosnő nevével. Tavasz Érkezése a húsz műorszám közül négyet választott ki: *A dicsőséges lakoma*, *A furcsa holdás*, *Szellemek találkozása* és *Elválasztott lelkek*. A társaság elfoglalta a színpad előtti nézőhelyeket. Csia Sző vezényelt: — Függyönt fel! — s aztán a tizenkét lány bemutatta gondosan begyakorolt számait. Úgy táncoltak, hogy megbabonázva bámulta őket mindenki, úgy énekeltek, hogy hallatukra a kövek is megrepedtek volna, s játékkukkal olyan tökéletesen juttatták kifejezésre az örömet és bánatot, hogy az elragadtatott nézők a játékot csaknem valóságnak vették.

Az előadás után egy eunuch jelent meg a színpad mögött, aranytállal a kezében: — Ling-kuannak — mondta.

Csia Sző Ling-kuan táncosnőt a függöny elé küldte, hogy hálaadó leborulását ott mutassa be a magas ajándékozonak.

— A császári feleség Ling-kuant minősítette a csoport legjobbjának — folytatta az eunuch —, s még két vagy több magánráadást kíván tőle.

Csia Sző tehát ismét a színpadra küldte Ling-kuant, s megparancsolta neki, hogy a *Séta a kertben* és a *Kiábrándult ébredés* című számokat adja ráadásnak. Ling-kuan, aki szeretett kissé a maga feje szerint cselekedni, e két szám helyett — minthogy ezek nem tartoztak az ő sajátos műsorához — *Megegyezés* és a *Civakodás* című számokat adta elő. Tavasz Érkezése újra el volt ragadtatva tudásától, s külön jutalomdíjként két bála palotaselyemmel, valamint két arany- és ezüstitörmeléssel megtöltött zacskóval ajándékozta meg.

Ezzel a lakoma véget ért. Tavasz Érkezése asztalt bontott, hogy még megtekinthessen néhány nem látott helyet a parkban, közöttük egy buddhista hegyi templomot, amelyben aztán tömjént égetett, és Buddhához imádkozott. E templom felirataként a következő szavakat jelölte ki: „A könyörület sajkáján átszelve a keserűség tengerét“.

Azután nagy ajándékosztás következett a főcsarnokban. Tavasz Érkezése, aki emelvényen ült, terjedelmes ajándéklistát tartott a kezében, s megvizsgált minden egyes ajándékot, amelyet a lábainál álló eunuchok kiosztottak. Az anyahercegnőtől le egészen az utolsó konyhalányig, a két palotában senki megajándékozatlan nem maradt. Az anyahercegnő két házi kormánypalcát kapott, egyet aranyból, egyet pedig jádeköböl, ezzel a felirattal: „Kívánságod szerint“, egy áloé-rudat, egy imafüzért szantálfából faragott golyókkal, négy pár, a palota raktárából származó asztalterítőt, melyekbe ezeket az írásjegyeket hímezték: „hosszú tavasz“, „gazdagság és nemesség“, „szerencse“ és „magas kor“, továbbá egy rőtáruany ecsettartót, tíz aranyrudat a „kívánságod szerint“ írásjegyek, valamint tíz ezüstrudat a „szerencse és áldás“ írásjegyek szerint alakítva. Nagyon messzire vezetne, ha az összes többi ajándékot is egyenként felsorolnánk. Említsük meg, hogy csupán a keleti és nyugati palota személyzete közt száz bála selymet, ezer uncia ezüstöt és több korsó császári bort osztottak ki.

Hajnali három felé járt már, amikor a felvigyázó főeunuch távozást indítványozott. A császári feleség szeme újra könnyel telt meg, de aztán bátor szívvel vidám mosolyt parancsolt magára, újra megszorította nagyanyja és anyja kezét, s arra kérte őket, hogy a búcsút ne vegyék nagyon a szívükre. Az Ég Fiának túlaradó jósága egy napon bizonyára lehetővé fogja tenni nekik, hogy újra viszontlássák egymást. Legközelebbi látogatásakor azonban ne verjék magukat ilyen roppant költségekbe. Szívszaggató sírás és jajgatás közben vettek búcsút. S míg a császári gyaloghintó el nem tűnt Tavasz Érkezésével a visszamaradók szeme elől, a nagyanyát és az édesanyát két oldalról kellett támogatni, hogy a fájdalomtól össze ne roskadjanak.

TIZENHATODIK FEJEZET

Gyöngyszem szobalány próbára teszi Pao-ju érzelmeit, s éjszakának idején feltételeket szab neki. Kék Drágakő kicsúfolja unokanővérét, Felhőcskét

A palotába való visszatérés után Tavasz Érkezése jelentést tett császári férjének arról, milyen harmonikusan zajlott le otthoni látogatása. Az Ég Fia sárkányarcát öröm ragyogta be, s kegyének és elismerésének jeléül apósát, Cseng urat, valamint császári felesége személyi kíséretét selyemmel, arannyal és ezüsttel gazdagon megajándékozta.

A fáradalmak után, melyeket a magas látogatás hozott magával, a keleti és nyugati palota lakói több napos, jól megérdemelt pihenést és kikapcsolódást engedélyeztek maguknak. Az új évet ugyan tovább ünnepelték, de fesztelenebbül, mint egyébként. Főnix asszonytól eltekintve, aki háziaszszonyi kötelességeit a megszokott energiával látta el, mindenki a maga kényelmét kereste, s a lehető legkevesebbet törődött a másikkal. Így történt, hogy Pao-ju inkább magára hagyták, mint mások, s mivel a családi iskola az újévi ünnepségek miatt zárva volt, alig tudta, mihez fogjon sok szabad idejével. A napok egyhangúsága untatta, s a felügyelet hiánya még csak felfokozta szabadságvágyát.

Egy délután elillant a Ning-kuo palotában tartott színlelőadásról. A színpadon járt ördögtáncok, melyeknek vad üvöltözése, valamint gongok és dobok szolgáltatva lármas kísérőzenéje a kerítésre kapaszkodó vendégek csodálatára az utcáig kihallatszott, nem voltak ingyére valók. A művészetnek ezt a fajtáját túlságosan durvának és hangosnak találta.

Miután futólag bekukkantott a belső szobákba; s köszönt Csen hercegnőnek és néhány másodfeleségnek, kilopakodott a palotaterület kissé félreeső részébe, egy rejtett fekvésű kis olvasópavilonba. Ebben a pavilonban csodaszép asszony képe függött, melyet annyira természetűen festettek, hogy csaknem élőnek látszott.

„Itt fogok majd időzni egy kissé, a szép hölgy társaságában, hogy e vidám ünnepnapon ne érezze magát túlságosan elhagyatottnak“ — gondolta magában.

Teljesen egyedül volt, mert ezen a napon a szolgák is messzemenő szabadságot élveztek. Az idősebbek kedvelt játékaiknak szentelhatték magukat, vagy városbeli rokonaiknál tartózkodhattak egész napos szabadságon, a fiatalabbak részt vehettek a színielőadáson és a tűzijátékokon. A kis parancsolóval ma senki sem törődött különösebben.

Amikor Pao-jü elhaladt a pavilon ablaka alatt, odabentről sóhajtozó és nyögdécselő hangokat hallott. „Ejha, csak nem elevenedett meg a kép?“ — gondolta megütközve, s lyukat szúrt az ablak pergamenjébe, hogy bekukucskálhasson. Nos, a kép nem elevenedett meg, a hangok inkább két valóságos embertől származtak, akik éppen azzal az élvezetes játékkal foglalatoskodtak, amelyre Pao-jüt a Félelmes Ébredés Tündére tanította meg valaha. A párocška férfi tagjában saját szolgáját, Ming-jent ismerte fel. — Megáll az ember esze! — mormogta, s berúgta az ajtót. A szerelmespár ijedten rebbent szét, és sietve hozta rendbe ruháját. Ming-jen térdre esett ura előtt, és kíméletért esedezett.

— Szép kis dolgokat műveltek itt fényes nappal! Ha ezt a ház ura megtudja, alaposan pórul jártok! — szidta Ming-jent Pao-jü, miközben behatóan vizsgálgatta társát, a kis konyhalányt. Nem volt éppen szép, de mindenesetre takaros, s elég csinos ahhoz, hogy egy férfiszívet közömbösen ne hagyjon. A lány elvörösödött, s némán és zavartan meredt a földre.

— No, eltűntök-e már végre? — kiáltotta bosszúsan Pao-jü, a lábával dobantva. A kis konyhalány széleseben surrant ki az ajtón. Pao-jü utána.

— Nem kell félni! Nem szoktam árulkodni! — kiáltotta.

— Ne olyan hangosan, kis nemzetségfőm! — kiáltott most viszont Ming-jen Pao-jü után. Pao-jü megállott, s a kicsit futni hagyta. Miután kifaggatta kissé Ming-jent a lány kora és származása felől, annak a kívánságának adott hangot, hogy csinálni akar valamit. Ming-jen azt ajánlotta, csatangoljanak egy nagyot a városfalon kívül. Ezt azonban ura túlságosan merész vállalkozásnak vélte. Végül is úgy határozott, hogy meglátogatja Gyöngyszemet, aki

ma hazament az anyjához szabadságra. Lakása alig egy kurta mérföldnyire volt tőlük.

Anyjával és fivérével, valamint féltucatnyi unokanővérevel együtt Gyöngyszem éppen teázott és lepényt evett, s kis parancsolójónak váratlan látogatása nem kis mértékben meglepte és megtisztelte. Mégiscsak nagyon ragaszkodhat hozzá, ha néhány órára is alig tudja nélkülözni! Azt gondolta, ki tudja, miféle sürgős ügy készítette arra, hogy idejőjön, s most megtudta, hogy csupán unatkozott, és társasága után vágyott. De Gyöngyszem kénytelen volt szidni is Pao-jü könnyelműségét, hogy önkényesen elmerészkedett hazulról, s tulajdonképpen mindjárt haza is akarta küldeni. Mert mi lesz, kérdezte aggódva, ha keresni fogják? Vagy ha útközben a szigorú öregúrral, apjával találkozna? Vagy ha az utca forgatagától lova megriadna, és hátáról levetné? Gyöngyszem bátyja megnyugtatta az aggodalmaskodót, s úgy vélte, ha már az ifjú úr itt van, akkor csak az illendőség okából is tartóztatni kell egy kicsit.

Bevezették tehát a lakószobába, leültették a fűtött kangra, s mindenféle szerény nyalánkságot tettek elébe, de ezekhez nem nyúlt. Ha valami sok kényelmet nem is nyújthatott számára Gyöngyszem egyszerű lakása, ez a kis változatosság mégis jót tett neki. Ennek a lakószobának kedves kisember légköre új valami volt a nagy házból származó, elkényeztetett, előkelő fiatalembernek, s a féltucatnyi egyszerű fiatal teremtés között, akik zavartan, lesütött szemmel és égő arccal ültek a családi asztal körül, egyiket-másikat vonzónak is találta, Gyöngyszem pedig meghatóan sürgölgött körülötte, saját hátpárnáját tolta neki oda, saját lábkályháját helyezte lábához, s tiszteletére két szilvavirágból préselt jószagú ostyát gyűjtött meg. Pao-jü észrevette, hogy a lány szemhéjai vörösek, s rizsporos arcán nedvesség nyomai láthatók.

— Sirtál? — kérdezte halkan.

— Nem, dehogy! Egy kis porszem ment a szemembe, s a dörzsöléstől nyilván kivörösödött egy kissé — válaszolta vidám hangon Gyöngyszem. — De te olyan szépen vagy öltözve! Talán csak nem miattunk? — terelte nyomban más irányba a beszélgetést.

— Nem, hanem a miatt a rémes színelőadás miatt, Csen hercegnél. Egyenesen onnét jövök.

— S hamar vissza is kellene térned oda. Szegényes kis kunyhónk nem megfelelő tartózkodási hely a te számodra.

— Megyek már. De te is gyere hamar! — A lány lopva reámosolygott. Aztán levette nyakából az ötszínű zsinórt a kötälizmánnal, s körbeadta hozzátartozói között.

— Nézzétek, ez az a csudakő, amelyről már olyan sokat meséltem nektek. Most saját szemetekkel is megcsodálhatjátok. Nézzétek csak meg jól magatoknak! Ilyesmit nem láthattok mindennap! — jelentette ki büszkén, majd a zsinórt újra a fiú nyakába kötötte. Aztán Pao-jü véget vetett rövid látogatásának. Hogy útközben fel ne ismerjék, Gyöngyszem tanácsára egy kis zárt gyaloghintóban vitette magát a Ning-kuo palota oldalkapujának közvetlen közelébe. Csak ott szállt újra lóra, s észrevétlenül jutott be a palotába. Így ez a kis kiruccanás a szabadságba különösebb események közbejötte nélkül zajlott le, s nem is igen lett volna érdemes megemlítenünk, ha nem járult volna hozzá Gyöngyszem önérzetének rendkívüli megnöveléséhez, ami aztán csakhamar meg is mutatkozott.

Távollétében újév alkalmából látogatást tett nála, botjára támaszkodva és bicegve, egykori dadája, Li mama. Bár kora miatt a szolgálatból rég elbocsátották, még mindig olyan fontosnak és nélkülözhetetlennek tartotta magát, mint korábban; szokása szerint veszekedett a szobalányokkal és szolgálókkal, sápítózott a rendetlenség és összevisszaság miatt, amely itt távozása óta eluralkodott, s végül nagy zsémbesen távozott, de előbb még kikanalazta azt a finom, édes krémet, mely a császári palota konyhájából külön Pao-jü számára érkezett, s amelyet Pao-jü külön félretéte-tett Gyöngyszem számára.

Amikor este Gyöngyszem hazajött, Pao-jünek mentegetőznie kellett, amiért a falánk öregasszony irigységből megint elevett előle egy finom falatot. Gyöngyszem a maga finom módján mosolyogva tért napirendre a dolgok felett.

— Köszönet a jó szándékért! De legutóbb ez a krém, bármilyen finom is egyébként, nem tett nekem jót — állította. — Nemigen búsulok utána. Most lefekvés előtt inkább sült gesztenyére vágnék. Nem hámoznál nekem néhányat?

Pao-jü engedelmeskedett, rendelt egy tányér sült gesztenyét, kikereste a legszebbeket, és saját kezűleg hámozta meg neki.

— Ki is volt ma délután az a piros ruhába öltözött lány? — tudakolta csak úgy mellékesen, elmélyülve foglalkozódásába.

— Egy unokanővérem. Mi baj vele? Bizonyára úgy látod te is, nem elég csinos ahhoz, hogy ilyen feltűnően öltözködjék.

— Ellenkezőleg. Ugyan ki öltözhetnék akkor egyáltalán pirosba, ha ő sem? Nem lehetne idevenni hozzánk?

— Szó se lehet róla. Családomnak untig elég egy rabszolgalány is. Más után kell majd nézned — felelte hűvösen Gyöngyszem.

— Ugyan ne légy mindjárt olyan érzékeny! Hiszen nem úgy gondolom, hogy rabszolgalányként álljon be hozzánk, hanem hogy látogatóba jöjjön mint a te rokonod.

— Nem neked való társaság.

Pao-jü elhallgatott, s továbbfolytatta a gesztenyehámózást.

— Miért nem beszélsz? — kezdte hosszabb szünet után a lány. — Talán megbántottalak? Nos hát felőlem, ha az a lány olyan sokat jelent neked, ám legyen; hiszen néhány unciádba kerül, s a tiéd lesz.

— Félreértesz. Csupán azt akarom mondani, hogy ő sokkal inkább megérdemelné, mint én, hitvány teremtés, hogy életét e tágas csarnokban és terjedelmes kertekben élje le.

— Ezt a szerencsét ugyan megtagadta tőle a sors, mindazonáltal szükségét nem kellett szenvednie, s szülei alaposan elkényeztették. Alig múlt tizenhét éves, de ládáiban és szekrényeiben máris együtt van az egész menyasszonyi hozomány. Mert egy év múlva férjhez megy.

— Ó! — csúszott ki a sajnálkozás Pao-jü száján.

— Igen, kár! — folytatta sóhajtva Gyöngyszem. — Mi, unokanővérek, alig láttuk egymást azokban az években, amíg én itt voltam. Most pedig, amikor éppen arra készülök, hogy otthonomba visszatérjek, ő hagy el bennünket.

Pao-jü ijedtében kiborította a gesztenyéket.

— Micsoda? Haza akarsz menni? — kérdezte megdöbbenve.

— Igen. Éppen ma délután tartottunk ebben a kérdésben családi tanácskozást, amikor jöttél. Anyám és fivérem arra biztattak, hogy még csak egy évig bírd meg a szolgálatot, addigra együtt lesz a kiváltásomhoz szükséges pénz.

— Miért akarnak téged kiváltani?

— Nevetséges kérdés! Hiszen nem vagyok én itt családtag. Talán életem végéig itt maradjak?

— S ha nem engedlek el?

— Ohó! Korlátlan szolgálati idő még az Udvarnál sincs, hanem egynéhány év elteltével a személyzetet újra meg újra kicserélik és kiegészítik. Erre pontos előírások vannak. Ha ezek előtt az Udvar is meghajol, a ti házatoknak még inkább engednie kell!

Pao-jü nem áltatta magát, tudta, hogy Gyöngyszemnek igaza van. Mindazonáltal további ellenérvekkel is próbálkozott.

— Az öreg taj-taj engedélye nélkül aligha fogsz szabaddulni — vélte.

— Ugyan, miért ellenezné? Talán olyan rendkívüli lény vagyok, hogy végképp ne tudna nélkülözni, s hogy anyámnak még béremelést is ígérne, csak hogy engem megtarthasson? Inkább hinném, hogy a megszokott átlagnál nem vagyok jobb, s hogy engem mindenkor könnyű pótolni. Azonkívül elég régóta szolgálom a családban, előbb néhány évig Felhőske kisasszonynál, az öreg taj-taj unokájánál, azután nem is tudom mennyi ideig nálad, úgyhogy igazán itt az ideje, hogy menjek. Ellenkezőleg, nagyanyád valószínűleg örülni fog, hogy végre megszabadul tőlem, s nem fog különösebb váltságdíjat követelni érttem. Hogy tisztességesen szolgáltalak, az végtére is magától értetődő kötelességem volt. Mások a dolgukat éppen olyan jól ellátják, vagy még jobban.

Pao-jü nyugtalanul fészkelődött a helyén.

— S ha ittmaradásod nagyon a szívemen fekszik? Vajon nem állna-e mégis el a szándékától anyád, ha nagyanyám erre megkéri, s béremelést ajánl fel neki?

— Anyám bizonyára nem merne szembeszegülni, ha az öreg taj-taj mindenáron ragaszkodnék maradásomhoz, s ehhez egyetlen rézgarasnyi béremelés sem volna szükséges. Az a kérdés csupán, ragaszkodik-e hozzám az öreg taj-taj. Tudomásom szerint családokban addig nem volt szokás

hatalmatokkal és befolyásotokkal visszaélni, s ilyen módon gyengébbeket megfélemlíteni, és erőszakot tenni rajtuk. Ahogyan az öreg taj-tajt ismerem, kétlem, hogy e nemes családi hagyománytól eltérne, s anyámat és engem olyasmire kényszerítene, ami neked nem jelent különösebb hasznot, velünk szemben pedig szívtelenség lenne.

Pao-jü gondolkodott egy ideig.

— Tehát ha jól értelek, elszántad magad, hogy elmegy?

— Igen.

„Hálátlan teremtés!” — gondolta bosszúsan Pao-jü, majd hangosan így szólt:

— Ha ezt sejtettem volna, nem is fogadtalak volna szolgálatomba. Most aztán magamra maradok, mint valami szegény, elhagyott kísértet.

Szomorúan ment az ágyához, és lefeküdt. Nem tudta, hogy Gyöngyszem csak színészkedett, mert próbára akarta tenni érzelmeit. Valójában úgy állott a dolog, hogy amikor ma odahaza anyja és bátyja előadták visszaváltási szándékaikat, Gyöngyszem kijelentette, nem is gondol ilyesmire, és inkább meghal, mintsem hogy szolgálatából kiváljon. Annak idején, amikor odahaza egyetlen rizsszemnyi ennivaló sem akadt, saját elhatározása volt, hogy mások szolgálatára eladják, mert meg akarta kímélni családját az éhenhalástól. Szerencsére olyan szolgálatot talált, ahol se ruházatban, se jó ételekben nem szenvedett hiányt, csaknem családtagként kezelik, se nappal nem verik, se éjjel nem élnek vissza helyzetével, s akkor legyen bolond, és adja fel ezt a szép megélhetést biztosító állást, térjen vissza szűkös otthoni viszonyok közé? Nem. Visszavásárlásáról hallani sem akar többé, s azt kívánja, hogy családjá egyelőre úgy kezelje, mintha meghalt volna.

Heves vita következett erre, s ennek során könnyek is folytak, melynek nyomát Pao-jü is láthatta. Az eredmény az lett, hogy anyja és bátyja engedtek akaratának, és elálltak szándékuktól. Pao-jü váratlan látogatása nyilvánvalóvá tette előttük is azt a meleg kapcsolatot, mely a szobalány és ura közt fennáll, s teljesen megnyugtatta, meggyőzte őket. Röviden szólva, amit Gyöngyszem elmeneteléről és kiváltásáról az imént mondott, az merő színlelés volt.

Pao-jü még nem régóta feküdt, amikor Gyöngyszem odalépett az ágyához, és derekasan megrázta. Ura arcán könnyeket fedezett fel.

— Mi sebezte meg a szívedet? — kérdezte szelíden. — Egyébként a dolog attól függ, hogy igazán tartani akarsz-e, mert akkor talán maradhatok — tette hozzá váratlanul.

Pao-jü felült.

— Igazán? És mit tehetnék azért, hogy megtarthassalak?

— Meg kellene ígéred három dolgot. Ha megteszed, hinni tudnék őszinteségedben, s akkor maradnék, még ha a torkomat vágnák is el érte.

— Szabj meg, nővérkém, három vagy akár háromszáz feltételt, mindent megteszek, amit akarsz, csak maradj nálam! Maradj, legalábbis addig, amíg lenge hamuvá nem váltam... nem, nem hamuvá! A hamuban túlságosan sok maradványa van testiségemnek. Maradj, amíg füstcsikká nem alakultam át, s el nem oszoltam nyomtalanul a levegőben. Akkor már nem lesz szükségem rád, akkor már mehetsz, amerre csak sorsod sodor!...

Egyre növekvő hévvel beszélt. Gyöngyszem betapasztotta tenyerével a száját, s megakadályozta abban, hogy tovább beszéljen.

— Megállj! Ne olyan fellengzősen! Hiszen csak három kis feltételről van szó.

— Éspedig?

— Először is: lásd be hibáidat, ha szidlak.

— Meglesz. Te pedig ficamítsd ki a nyelvem, ha valaha is még ostobaságokat beszélek. Tovább!

— Másodszor: akár olvasott ember vagy valóban, akár pedig csak tettetted a műveltséget, az emberek előtt viselkedj szerényebben, ne gúnyolódj és ne bírálj annyit, s ne bosszantsd ezzel apádat. Teljesítményeidtől amúgy sincs túlságosan elragadtatva, s rossz néven veszi, hogy megvetően beszélsz derék, idősebb férfiakról, akik valamire vitték kiválóságukkal, s akiket te szívesen nevezel „tiszelt tökfilkóknak“.

— Igazad van. Ezeket az ostoba megjegyzéseket, melyeket fiatalos értelmetlenségemben tettem, a jövőben soha meg nem ismétlem. Tovább!

— Harmadszor: tanúsíts több tiszteletet a jámbor szerzetes és kegyes tao-papok iránt, s ne csak gúnyolódj felettük. Azonkívül ne légy annyira lelkiismeretlen a fiatal lányokkal

való érintkezésedben, s egyáltalán, ne légy annyira bolondja minden teremtésnek, aki festett szájjal és... piros ruhában szaladgál.

— Rendben van. Meg fogok javulni. Kívánsz még valamit?

— Nem. Elég nekem, ha teljesítéd ezt a három feltételt, s akkor nyolchordáros gyaloghintóval sem lehet engem innen kicsalogatni.

— Miért? Ki tudja, nem áll-e majd rendelkezésedre egy szép nyolchordáros gyaloghintó, ha sokáig kitartasz itt nálunk!

— Ó, igazán nem áhítozom az ilyesmire.

Hosszú beszélgetésük közben késő éjszaka lett. Megjelent hát egy másik szobalány, és afelől érdeklődött, hogy nem akarnak-e végre lefeküdni, hiszen már a harmadik órség időszakában vannak. Pao-jü elkérte az órát. Valóban, a mutató már éjfél mutatót. Pao-jü még egyszer kiöblítette a száját, s aztán végleg lefeküdt aludni. Hogy az imént tett ünnepélyes ígérését milyen kevéssé fogja komolyan venni, azt Gyöngyszem — nagy szomorúságára — csakhamar tapasztalhatta.

A rákövetkező napon Hsziang-jünnek, Felhőcske unokanővérének megérkezése hozott a Jung-kuo palota életébe változatosságot és elevenséget. Ő a nagyúri Si-nemzetséghez tartozott, s unokája volt az anyahercegnőnek. Hetyke elevensége és bugyborékoló víg kedélye miatt a takaros Hsziang-jün kisasszony régtől fogva szívesen látott vendége volt a háznak, s gyermekkorától kezdve jó pajtása volt a vele egyidős Pao-jünek. Ők ketten nem egy vidám csíny követek el együtt. Mint mulatságos élményt emlegették a házban, hogy egyszer pajkos jókedvében Pao-jünek öltözött, s olyan megtévesztő hűséggel utánozta, hogy csak a hangjáról lehetett megismerni.

Pao-jü éppen unokanővérénél, Pao-csajnál időzött, amikor gyerekkori játszópajtásának megérkezését jelentették. Pao-csaj kíséretében rögtön fel is kerekedett, hogy Hsziang-jünt üdvözlje. Nagyanyjánál találta őt, s ottlétét már messziről jelezte a vidám csivitelés és jókedvű nevetés. Kék Drágakő és a többi unokanővér már mind ott volt.

— Honnan jössz? — fordult Pao-jühöz kérdőleg Kék Drágakő.

— Pao-csaj nővértől.

— Aha, azért olyan későn! Máskülönben bizonyára repültél volna ide.

— Miért, én talán csak arra vagyok itt, hogy *téged* szórakoztassalak?

— Kérlek, ahogy parancsolod. Egyébként sosem kértelek, hogy szórakoztassál, s a jövőben szívesen lemondok társaságodról.

S már ki is rohant, egyenest a szobájába. Pao-jü utána.

— Ne légy mindjárt olyan érzékeny! — beszélt a lelkére. — Mondtam valami rosszat? Ahelyett hogy a többiekkel maradnál, és részt vennél ártatlan szórakozásukban, elbújsz, és eszed magadat unalmodban!

— Talán gyámom vagy te nekem?

— Gyámod persze nem vagyok. De nem nézhetem, hogyan gyötröd magadat.

— Ha kínozom, vagy akár halálra kínozom magamat, az végeredményben az én dolgom.

— Ugyan, hogy is lehet a vidám újévi időszakban halálról beszélni!

— Én pedig éppen most és éppen erről akarok beszélni! Te biztosan félsz a haláltól, és szívesen élnél száz évig, nem?

— Az ilyesfajta elbűvölő társalgástól az ember szinte kedvet kap rá, hogy hívja a halált.

— Köszönöm. Számodra tehát az én halálom kívánatos lenne!

— Ki beszél a te halálodról? Magamra gondoltam. Hogy ki tudod csavarni a szavak értelmét!

— Felhőske nővéred vár reád! — viharzott be hozzájuk a beszélgetés közben Pao-csaj, és minden teketória nélkül magával cibálta Pao-jüt. Kék Drágakő duzzogva maradt vissza. Az ablakhoz ült, és sírt. Alig ült ott egy keveset, Pao-jü máris visszatért. Amikor megjelent, Kék Drágakő elfojtott sírása hangos zokogásba csapott át. Pao-jü meg akarta nyugtatni.

— Mit akarsz már megint? — vágott elébe Kék Drágakő. — Van neked másvalakid, aki téged sokkal jobban tud szórakoztatni, mint én, aki nálam sokkal okosabb, gyakorlatiasabb, műveltebb és szórakoztatóbb. Valaki, aki min-

dig gondodat viseli, s ha terhes társaságban vagy, idejében elcipel téged. Hát akkor mit akarsz még itt?

— Legyen már eszed! — iparkodott Pao-jü szépszóval jobb belátásra bírni. — Te is jól tudod, hogy közeli rokonság előbbre való a távolinál, és régi barátság az újnál. Én neked sokkal közelebbi rokonod vagyok, mint Pao-csajnak, s téged sokkal régebben ismerlek, mint őt. Mi ketten nap mint nap együtt étkezünk, együtt lakunk, tanulunk és játszunk már évek óta... Így hát igazán nincs rá okod, hogy háttérbe szorítottnak érezd magad.

— Bah! Mintha nekem a te kegyed olyan fontos volna, hogy azért másokkal még versenyeznék is! Teszem, amihez kedvem van. Hogy mások mit gondolnak rólam, az közömbös nekem.

— Éppen olyan vagy, mint én. Azért is van közöttünk annyi félreértés.

— Ugyan, értelek én téged jól. Te azonban semmi jó szándékú korholást nem viselsz el, hóbortjaiddal mégis minduntalan kihívod ellen az ilyesmit. Hogy mindjárt egy példát is mondjak: hogy is juthat eszedbe, hogy ilyen hideg időben letedd a kékróka köpenyedet?

— Onnan, hogy a rosszkedvbe egészen beleizzadtam! — felelte vidáman Pao-jü.

— Alaposan meg fogsz fázni — sóhajtotta Kék Drágakő.

Még folyt ez a csatározás, amikor a szobába unokanővéjük, Felhőcske ugrabugrált be.

— Ti káttén mostanság mindig ágyútt láhatték — mondta mulatságos csengésű kis nyelvhibájával. — Én olyan ritkán jövök hozzátok, hogy ilyáncor igazán ágy kicsit többet is törődhetnétek válem.

— Ó, milyen fura ágy kiejtése van a kicsinek! — utánozta őt csúfolódva Kék Drágakő. — Ha az ámber a te kiájtéssal számol ágy, káttő, hármat... a nyálvét is leharaphatja hőzben.

— Csak vigyázz, a magad nyálvét ágyyszerűen kátté ne harapd, ha ányyre rámekül utánozod! — szötte tovább a tréfát Pao-jü.

— Ráttenetes vagy! A lágkisebb hibát sem nézed el fálebarátodnak, s muszáj folyton gáncsolnod az ámbert! — panaszkodott a kicsúfolt. — De magadat bármennyire is fá-

lettünk állónak hiszed, tudok valakit, akibe bizonyára nám mernél bálekötni.

— Úgy? Nohát erre aztán kíváncsi vagyok, ki lehet az illető.

— Ha bále mersz kötni nővérünkbe, Pao-csajba, akkor aztán nagyra láhatsz magaddal.

— Ja, abba? Ó, hát hogyan is...

Pao-jü nem engedte, hogy végigmondja, amit akart, hanem másról kezdett el beszélni. A kis Hsziang-jün azonban nem akarta beadni a derekát, és bosszúsan karattyolt közbe:

— Kívánok náked olyan férjet, aki maga is mindig kättéharapja a nyálvét, és téged éjjel-nappal jáges borogatásért gyötör. Ha ázt megérem, szentséges Buddha atyám, akkor igazán hinni fogok bánned és bosszúálló hatalmadban!

Zsupsz, és mint a nyíl, úgy futott ki a szobából, a többiek nagy nevetése közben.

Kék Drágakő utána akart sietni, De Pao-jü elállta az útját, nevetve és kitért karokkal.

— Légy nagylelkű, és hagyd, hogy fusson!

— Nem, Felhőcskének bűnhődnie kell — mondta Kék Drágakő hevesen, de hiába igyekezett őt útjából félretolni.

— Édes, aranyos nővérkém, kágyelemért ásedezem — rimázkodott, odakünn megállva, Felhőcske.

— Béküljete ki Pao-jü kedvéért! — beszélt a lelkére Pao-csaj.

— De én nem akarok! — makacskodott Kék Drágakő, dühösen toporzékolva. — Látom már, összeesküdtetek, hogy csúfot úzzetek belőlem.

— Hiszen te kezdted a csúfolódást. Legyen hát eszed, és engedj — noszogatta Pao-jü.

Így folyt ez a vidám csatározás egy ideig, míg végre megjelent egy szolgáló, s vacsorázni hívta őket. Akkor abba-hagyták a viaskodást, s kipirult arcokkal és vidám csevegés közben vonultak át négyesben az anyahercegnőhöz. Felhőcske szokás szerint most is a zöld pavilonba költözött, és békésen megosztotta fekhelyét Kék Drágakővel.

TIZENHETEDIK FEJEZET

Gyöngyszem szobalány duzzog, és Pao-jüt szelíden kérdőre vonja. Ping-er szobalány megtartja titkát, és megóvja Csia Lient a leleplezéstől

Másnap reggel Pao-jü már nagyon korán kiugrott az ágyból, papucsba és hálóköntösbe bújt, s átosont a szomszéd szobába, két unokanővérenek közös hálószobájába. Minthogy szobalányok nem voltak ott, kedvére nézegethette őket. Mennyire különböztek még álmukban is! Kék Drágakő gondosan fülíg betakarta és bebugyolálta magát barack-sárga pehelytakarójába, Felhőcske takarója viszont annyira elcsúszott, hogy kilátszott a jobb válla és meztelen karja, rajta két aranypánt-dísszel, sőt még kerekded, csupasz csipőjének egy darabkája is előkandikált. Kibomlott haja kékesfekete gyűrűkben omlott el párnája szélén.

— Még álmában sem tud nyugton lenni! — sóhajtotta csöndesen Pao-jü. — Alaposan meg fog fájni, s aztán nyilalásokról fog panaszkodni.

És szép lassan, óvatosan megigazította rajta a takarót. Ekkor Kék Drágakő megfordult, és felnyitotta szemét.

— Mit keresel itt ilyen korán? — kérdezte.

— Nincs is már olyan korán. Csak fürgén tessék felkelni.

— Előbb ki kell menned.

Pao-jü várt egy ideig a szomszédos fülkében, aztán visszajött. Időközben mindkét unokanővére felkelt, és reggeli öltözködését végezte. Pao-jü odaült a tükörasztalkához, és nézte, hogyan mosakszik Felhőcske. Amikor készen volt, a mosdóvizét Kékfonál szobalány ki akarta önteni.

— Megállj! — szólt rá Pao-jü. — Én is használni akarom még.

S ő is a mosdótál fölé hajolt, bevizezte arcát és kezét ugyanazzal a vízzel, amelyet már Felhőcske is használt, s ugyanabba a törülközőbe törülközött, amelybe Felhőcske is. Aztán gyorsan kiöblítette még a száját, kéksóval fogat mosott, majd megint Felhőcskéhez fordult. A lány éppen akkor készült el a fésülködéssel.

— Édes nővérem, kérlek szépen, fésülj meg engem is! — rimázkodott.

- Nem, ahhoz én nem értek.
- Hiszen azelőtt értettél hozzá.
- Lehet. De elfelejtettem.

— Meg kell csinálnod! Én innen addig el nem megyek, se a homlokpántomat fel nem rakom, se sapkát nem veszek, amíg a hajamat rendbe nem teszed! Azt a néhány kis copfot megfogni, az csak nem olyan nehéz!

Végül aztán meglágyult Felhőske szíve, s megtette neki, amit kért: a fejét közelebb húzta magához, elől koszorút font neki kis copfokból, amelyek középre behajló végeikkel koronaszerűen fonódtak egybe, tarkóján pedig a haját vörös zsinórral befot hosszú copfba fűzte. A zsinórt négy gyöngyszem díszítette, a végén pedig aranyfüggő lógott.

— Te, a negyedik gyöngyszem egyáltalán nem talál a másik háromhoz. Pedig én emlékszem rá, hogy korábban mind a négy egyforma volt — jegyezte meg Felhőske, miközben a haját fonta.

— Hát igen, ez egy pótgyöngyszem, az eredetit elvesztettem.

— Biztosan odakünn az utcán. Kár érte, az a szép gyöngyszem most idegen kezekbe került.

— Ki tudja, talán nem is vesztette el, hanem valakinek odaajándékozta — szólt közbe Kék Drágakő.

Pao-jü erre nem válaszolt semmit, hanem tovább fogdosta és nyitogatta a tükörasztalkán heverő dobozokat és szelencéket. Most aztán egy nyitott szelencét vett kézbe, amelyben pirosító volt. Legszívesebben persze beledugta volna az ujját, amint az szokása volt, és lenyalta volna róla a piros levet. Attól félt azonban, hogy unokanővérei rajtakapják, és megszidják érte. Miközben még habozott, s szinte megbabonázva meredt a csábító vörös masszára, váratlanul hátba vágták, úgyhogy a festékdoboz kiesett a kezéből.

— Ejnye, ne csináld ezt! Mikor fogod már végre abbahagyni ezeket a számaróságokat? — szidta őt Felhőske.

Ebben a pillanatban lépett be Gyöngyszem szobalány, de felismerte a helyzetet, és rögtön ki is ment. Az adott körülmények között fölöslegesnek érezte magát. Maga is hozzálátott, hogy reggeli öltözködését elvégezze. Ekkor Pao-csaj jött be hozzá.

— Merre találni Pao-jüt? — kérdezte.

— El van foglalva — válaszolta Gyöngyszem, gúnyos mosollyal mutatva a szomszéd szoba felé.

Pao-csaj elérte a célzást.

— Hát igen, papolhat neki az ember, amennyit akar, elereszt mindent a füle mellett — folytatta sóhajtván Gyöngyszem. — Igaz, hogy unokanővérei, de hát az unokanővérekkel való érintkezésnek is vannak határai. Ez a féktelenkedés éjjel-nappal... Pao-jü nem is ismer mértéket!

Pao-csaj úgy találta, hogy Gyöngyszem nagyon is igazat beszél. Leült az ágy szélére, s beszélgetni kezdett vele, kikérdezte, hány éves, milyen családból származik, érdeklődött egyéb személyes dolgai felől, s minél inkább belemerültek a beszélgetésbe, annál inkább el volt ragadtatva értelmes, szeretetre méltó lényétől. Végre aztán Pao-jü visszajött. Pao-csaj abban a pillanatban fel is állt, és egyetlen szó és minden köszönés nélkül kiment.

— Ugyan miért szaladt el olyan hirtelen, amikor bejöttem? — kérdezte Pao-jü csodálkozva.

— Miért éppen tőlem kérdezed ezt? Mit tudhatom én, mi van közöttetek? — válaszolta Gyöngyszem hidegen.

Kedvetlen arckifejezése nem kerülte el Pao-jü figyelmét.

— Miért vagy olyan rosszkedvű? — kérdezte mosolyogva.

— Nem tudtam róla, hogy rosszkedvű vagyok. Egyébként kérlek, uram, hogy a jövőben a lábadat be ne tedd hozzám, ha pedig kiszolgálóra van szükséged, kérlek, végy valaki mást magad mellé! Mostantól megint az öreg taj-tajnál akarok szolgálni.

Ennyit mondott, aztán az ágyára vetette magát. Pao-jü melléje ült, és kedveskedve beszélt a lelkére. A lány azonban szorosan behunyva tartotta a szemét, és nem is ügyelt rá. Pao-jü tanácstalan volt.

— Mi van ezzel? — kérdezte a szobába lépő Pézsma szobalányt.

— Mit tudom én? Ezt, uram, magadnak kell megkérdezned! — felelte kurtán-furcsán Pézsma, s már el is tűnt. Pao-jü meghökkenve nézett utána.

— Eh mit, akkor hát én is lefekszem aludni — mondta bosszúsán, felkelt, átment a hálószobájába, és ágyára vetette magát. Egy ideig itt is, ott is csend volt. Aztán szabályos szuszogás hatolt Gyöngyszem fülébe. Úgy gondolta, Pao-jü

valóban elaludt, szép halkán felkelt, átment hozzá, és egy takarót terített rá. A fiú azonban kelletlenül hányta le magáról a takarót, s továbbra is alvást színlelt. Gyöngyszem átlátott rajta.

— Ha nem tetszik neked a dolog, a jövőben süketnek és némának is tettehetem magamat — mondta.

Pao-jü abbahagyta a színlelést, és felült.

— Már megint mivel érdemeltem ki elégedetlenségedet? Nincs nekem az ellen semmi kifogásom, ha szidsz engem. De hogy így, minden alap nélkül és egy szó nélkül csak duzogj, és engem teljesen semmibe vegyél, hát ez nem eljárás! Nem értem a viselkedésedet.

— Elég baj az, hogy hiányzik belőled a kellő belátás.

Pao-jü nem válaszolhatott neki, mert az anyahercegnő érte küldött, és reggelihez kérte. Reggelijét sietve és szórakozottan kapta be, aztán visszament. Addigra Gyöngyszem szobalány kényelembe tette magát a verandán álló diványon, Pézsma szobalány pedig mellette kuporgott, és teljes lelki nyugalommal rakosgatta a dominóköveket. Számukra a fiú szemmel láthatólag nem létezett. Pao-jü tudta, hogy ők ketten mindig nagyon összetartanak. Dühöngve ment el mellettük, anélkül hogy akár egyetlen pillantásra is méltatta volna őket, s eltűnt a szobájában. Unottan kelt fel a helyéről Pézsma, s némán és parancsra várva követte Pao-jüt. Ő azonban egykettőre kitaszigálta a szobájából.

— Kérlek, csak ne zavartassátok magatokat! — mondta dühösen. Pézsma titkon vihogva fordult ki az ajtón, s két kisegítő szobalányt küldött maga helyett, hogy kiszolgálják őt. Pao-jü időközben újra a fekhelyére dobta magát, s egy könyvbe merült. Amikor egy idő múlva felpillantott, s teát akart kérni, látta, hogy a két kis fiatal teremtés csendesen és szerényen áll a sarokban. Az egyiket, a nagyobbikat, különösen nagyon kedvesnek találta.

— Mi a neved? — kérdezte tőle.

— Orchidea Illata.

— Ki adta neked ezt a nevet?

— Gyöngyszem nővérem. A tulajdonképpeni nevem Gyantaillat.

— Nevetséges! — mormogta Pao-jü. — Hányan vagytok odahaza testvérek?

— Négyen.

— S te hányadik vagy?

— A negyedik.

— Jól van. Akkor hát én egyszerűen Négyeskének nevezlek. Minek az ilyen fellengzős név? Szedd a lábad, s hozz nekem teát!

A beszélgetést odakünn a verandán a két idősebb szobalány is végighallgatta. Ajkukat szorosán összezárták, hogy hangosan fel ne kacagjanak.

Ezen a napon Pao-jü, rendes szokása ellenére, mindvégig csendben a szobájában maradt, s rosszkedvét, amennyire csak tudta, olvasással és írással úzte tova. Négyeskét kivéve egyetlen szobalánnyal sem törődött. A kis Négyeske ezt persze nagyon hízelgőnek találta, s amilyen élelmes volt, élt is a kínálkozó alkalommal, hogy Pao-jüt kellőképpen körülugrálja, körülhízelegje, és mindenképpen igyekezzék kegyét megnyerni magának. Pao-jünek azonban ma nem volt hangulata hozzá, hogy másképpen is foglalkozzék vele.

Az est leszálltával kétszeresen érezte a magányt, melyet maga választott magának. Néhány pohár bortól, melyet vacsorához szolgáltak fel, megélénkült, és jó hangulata támadt. A szeme izzott, a füle égett. Máskor ilyen hangulatban unokanővéreivel és szobalányokkal tréfálkozott és pajkoskodott volna. Ma fagyos és néma volt körülötte minden. Magányosan ült lámpája előtt, és szomorú gondolatok foglalkoztatták. Ne menjen át mégis hozzájuk, megszokott társaságukat keresve? Nem, ezt büszkesége nem viselhette el. Nem akart utánuk szaladni. Még csak az kellene, a jövőben aztán még lekezelőbben bánnának vele, s még több megvető megjegyzést engednének meg maguknak. Jobb lesz, ha olybá veszi őket, mintha nem volnának, mintha meghaltak volna, s most az egyszer megelégszik önmagával.

Miután erre a hősi álláspontra elvergődött, roppant jó kedve kerekedett. Négyeskével újra bort töltetett magának, s a *Nan hua king*, a *Virágok déli hegyének könyve* után nyúlt, a nagy filozófusnak, Csuang-cének híres műve után. Ez volt most az az olvasmány, mely a hangulatának a legjobban megfelelt. Amint a könyvben lapozgatott, a *Nyissátok ki szekrényeiteket* című fejezetben ahhoz a helyhez érkezett, amelyben rablókról és tolvajokról van szó, és ahol ez áll: „Félre az erkölccsel és a műveltséggel! Akkor nem lesz többé útonállás. Félre a gyöngyökkel és a drágakövekkel! Akkor

nem lesz többé lopás. Égessétek el jövedelmeiteket! Törjétek össze hivatali pecséeteiteket! Akkor a nép lelke és élete újra egyszerűvé válik. Törjétek szét mérlegeiteket! Zúzzátok szét mértékeiteket és súlyaitokat! Akkor nem lesz többé civakodás és viszály. Töröljétek el a törvényeket és rendeleteket! Akkor a nép magától lesz majd eszes. Dobjátok félre az összhangzattanokat és hangszereket! Akkor az emberek maguktól tesznek majd szert hallásra. Vessétek el a könyvek ismeretén alapuló tudást és a színlelméleteket! Akkor az emberek maguktól is látókká válnak majd. Vessetek félre minden aritmetikát és geometriát, minden szögmérőt és iránytűt! Akkor az emberek maguktól lesznek majd okosakká és ravaszakká...”

Amikor Pao-jü idáig jutott, ecsetét a tusba mártotta, s a bortól és a bölcs Csuang-ce szellemétől ihletetten, mintegy folytatásként írta a következőket: „Vessetek el minden gyöngyszemet és minden pénzsmát! Akkor a belső szobák lakói maguktól is vigyázni fognak magukra. Törjétek darabokra minden drága boglárt! Hamvassátok el a kék drágaköveket. Zúzzátok porrá vágyaitokat és szenvedélyeiteket! Akkor majd kibékül egymással a belső szobákban a szép és a rút, s kölcsönösen és harag nélkül elfogadnak egymástól minden jó tanácsot. Ha Pao-csaj isteni szépsége darabokra hull, kigyógyultam esztelen szerelmemből. Ha elhamvad Kék Drágakő nagyszerű szelleme, nem kell bámulatában emésztenem el magamat. Ez a négy: a boglár, a drágakő, a gyöngy és a pénzma vetik ki hálójukat, állítanak ravasz csapdákat, s bolondítanak meg és bűvölnek el mindent, ami hatalmukba kerül.”

Miután ezeket a mondatokat így kiírta magából, elégedetten dobta félre az ecsetet, lefeküdt, és nyomban el is aludt.

Másnap reggel, amikor felébredt, és másik oldalára fordult, Pao-jü Gyöngyszem szobalányt teljesen felöltözve, takaró nélkül találta, úgy feküdt ott mellette. Pao-jü oldalba bökte.

— Feküdj bele rendesen az ágyba! Így meg fogsz fázni — mondta neki. Ő már elfelejtette a tegnapi kis veszekedést, de nem úgy a lány. Minthogy pedig Gyöngyszem néma maradt, Pao-jü kinyújtotta kezét, s le akarta húzni róla a mellénykáját. De az első gombot is alig gombolta még ki, s a lány

máris ellökte a kezét, s újra begombolta a mellénykékét. Pao-jü erre megfogta a kezét, s barátságosan megkérdezte tőle:

— Mi bajod van, mondd?

Gyöngyszem nagy szemekkel bámult rá.

— Nincs nekem semmi bajom. Neked azonban azt tanácsolnám, siess át, hogy még idejében érkezz a reggeli öltözködéshez.

— Hova át?

— Ugyan, mintha azt mondanom kellene! Mi ketten csak maradjunk tisztos távolban egymástól, közöttünk ugyanis csak folytonos kakasviadatok vannak, mások multságára. Menj csak át oda, ahol annyira jól érzed magadat! De ha odaát már eluntad a dolgot, ideát is rendelkezésedre áll egy Négyeske vagy egy Ötöske. Mire kellene neked egy olyan esetlen jószág, mint amilyen én vagyok, aki annyira ostobán visszaél a szép virágnevekkel?

— Semmiképp sem akard a tegnapiakat elfelejteni?

— Soha! Még ha százéves leszek se! Mert én nem vagyok olyan, mint te, aki minden jó szándékú szót elereszt a füle mellett, s aki reggel már nem tudja, miről beszéltek az előző éjjelen.

Pao-jü megragadott egy jádekö pántot, amely lecsúszott a fejpárnája mellé, s olyan erővel vágta a földhöz, hogy eltört.

— Így járjak, ha a jövőben nem hallgatok megint reád! — jelentette ki fellengzősen.

— Inkább ne esküdj! — mondta nevetve Gyöngyszem. — Egyébként nem is gondolod úgy, mint ahogyan színleled.

— Ha tudnád, mennyire fáj a szívem!

— Ugyan, mit tudsz te egyáltalán a fájdalomról! Ahhoz legalábbis belenézni kellene tudnod az én szívembe. De hát elég. Ideje, hogy felkeljünk.

Pao-jü tehát felkelt, és felöltözött. Ezúttal nem ment át Kék Drágakőhöz és Felhőcskéhez, hanem megmaradt szépen Gyöngyszemnél, és vele fésültette meg magát. Amikor elment, hogy szokása szerint nagyanyjánál reggelizzék, kisértatva Kék Drágakő lépett a szobába. Kíváncsian kutatta át Pao-jü íróasztalát, s ott megtalálta Csuang-cét a saját kezűleg hozzáírt függelékkel. Azt se tudta, nevensen-e vagy bosszankodjék azon, ami ebben az ömlengésben állt. Minden-

esetre ecsetet ragadott, s további függelékként a következő gúnyverset írta alája:

Hát ezt melyik számár csinálta
Csuang-ce mestert meggyalázva?
Nem szégyelli, hogy műveletlen,
még rosszat is mer szólni másra?

Főnix asszony kislánya himlőben betegedett meg, s az orvos elrendelte a szokásos óvatossági rendszabályok végrehajtását. Főnix asszonynak, valamint férjének, Csia Liennek a fennálló fertőzési veszély miatt ideiglenesen el kellett hagyniuk lakásukat, s egymástól külön kellett lakniuk, Csia Liennek a külső könyvtárban, Főnix asszonynak nagynénjénél, Cseng asszonynál. A lakást a betegséggel kapcsolatos rítusok szerint kisöpörték és kifüstölték, a himlő istennőjének pedig oltárt emeltek, amely előtt Főnix asszony naponta szorgalmasan áldozott és imádkozott. A betegség ideje alatt a Jungkuo háztartás konyhájából száműztek minden sült ételt. A dadát és a szolgálókat, kiknek a beteg gyermeket kellett gondozniuk, új, sötétvörös ruhákba bújtatták. A beteg kislány ápolásában két orvos váltotta egymást, s ezeknek tizenkét napon át nem volt szabad a házat elhagyniuk.

Csia Lien számára a házastársi együttélés ideiglenes felfüggesztése kemény próbát jelentett. A külső könyvtárban berendezett hálószobája magányosságát olyan nyomasztónak találta, hogy már a harmadik napon pótlék után nézett. Néhány csinos szolgáló társasága tartósan nem lehetett neki elég. Így hát szeme To-kuan szakács feleségére esett. Az alig húszéves menyecske sokféle bájjal s kellő adag élni akarással volt megáldva. Minthogy pedig szülei egy iszákos fajankóhoz adták feleségül, akit nem szeretett, igyekezett magát férje háta mögött erejéhez mérten kárpótolni. A szakács nem nagyon törődött felesége viselt dolgaival, neki csak a pénzhez és jóízű evés-iváshoz volt érzéke, s rendszerint már kora este érzéketlenül feküdt deszkaágyán, hogy megszokott mámorát kialudja. Felesége számára tehát könnyű dolog volt az útszélén virágot szakítani, és gyümölcsöt kóstolgatni. És bizony alig akadt férfi a keleti és nyugati palotában, aki kegyeiben ideiglenesen ne részesült volna.

Csia Liennek is régóta csorgott már a nyála ez után a zamatos őszibarack után. De hát félt Főnix asszonytól, s ez mindig tartózkodásra kényszerítette. A mostani körülmények között azonban minden aggályát félretette. S minthogy a menyecske is bátorította, feltűnő magakelletéssel sétálgatva lakása ablakai alatt, megbeszélte vele első találkájukat. Egy este aztán, amikor a szakács megint teljesen részegen feküdt kangján, és nagyban horkolt, Csia Lien besurrant az asszonyka szobájába. Az asszony közelsége elegendő is volt ahhoz, hogy érzékei nyomban féküket veszítve ragadják magukkal tova, s nem volt szükség sem szerelmi vallomásra, sem elhatározásra, máris levetkőztek, és egymás mellé feküdtek. Kéjes gyönyörűséggel élvezte az asszony kipróbált szakértelmét, amely nem egy férfi csontjait és idegeit megolvasztotta már, mint a viaszt. Karja közt úgy érezte magát, mintha vatta közé fektették volna, s legszívesebben teljesen egygyéolvadt volna az asszony testével.

— Igazi gonosztevő vagy! — tréfált vele közbe-közbe a menyecske. — A gyereked betegen fekszik, feleséged a himlő istennőjéhez imádkozik, ilyenkor neked is illenék szépen kiherélned magad, és tisztességben egyedül maradnod. Gyorsan ki veled innét!

— Te vagy az én istennőm! Mit törődöm én más istennőkkel? — a férfi csak ennyit tudott dadogni, s aztán buzgón folytatta a megkezdett ájtatosságot. S az első alkalom után naponta összejött vele, s később szinte sajnálta, hogy gyereke már tizenkét nap múlva újra egészséges lett, s így az istennőkultusznak, ahogyan azt ő értelmezte, vége szakadt. A himlő istennőjének oltárát és képét eltávolították, s helyett az összegyűlt család az Égnek és az ősöknek mutatott be ünnepélyes hálaáldozatot. Főnix asszony és Csia Lien pedig újra behurcolkodtak közös lakásukba.

Ping-er szobalány éppen azzal foglalatoskodott, hogy újra helyére tegye Csia Lien úr ruháit és ágyneműjét, amikor a párnák között egy hosszú, kékesfekete női hajfürtöt talált. Azonnal megértette, mit jelent ez, gondosan becsomagolta a fürtöt, és Csia Lien úrhoz sietett. Diadallal mutatta neki.

— Ejha, hát ez mi legyen?

Csia Lien meghökkent, és el akarta tőle ragadni a fürtöt. Ping-er azonban gyorsabb volt, mint ő, s ügyesen kisiklott a kezéből. A férfi utánarontott, elcsípte, és lenyomta a dí-

ványra. Heves birkózás kezdődött a veszedelmes bűnjel birtoklásáért.

— Eressz el — rikácsolta nevetéstől fuldokolva a csiklandós szobalány. — Hálásnak kellene lenned, uram, hogy nem árultalak el téged, te gonoszcsont. De ha tovább kínoz, nem kíméllek, és beárullok a feleségednek.

— Kedvesem, aranyom, ne tedd azt! Jó sorsod lesz nálam a jövőben is! — rimánkodott Csia Lien, s gyorsan elengedte a lányt, mert odakintről Főnix asszony hangját hallotta.

— Szóval nem árulsz el! — ismételte még egyszer, halk hangon. S akitől félt, az már be is lépett. Férfjére egy gyors, vizsgálódó oldalpillantást vetett, s aztán így szólt a szobalányhoz:

— Elraktad férjem minden holmiját?

A szobalány igenlően bólintott.

— Nem is hiányzik semmi?

Ping-er nemet intett.

— És túl sok sincsen semmiből?

— Hogyhogy túl sok? — kérdezte nevetve Ping-er. — Nem elég, hogy nem hiányzik semmi?

— Hm, azt az ember nem tudhatja — felelte ugyancsak nevetve, s férjére újabb oldalpillantást vetve Főnix asszony. — Félhavi különélés alatt sok minden történhet, ki tudja! Nem akad-e véletlenül valami gyűrű vagy batisztkendő, vagy egyéb gyöngéd emléktárgy a holmija közt?

Csia Lien arca viaszsárga lett az ijedségtől, s felesége háta mögött kétségbeesett pillantásokat vetett a szobalányra, mint valami tyúk, melyet éppen le akarnak vágni.

— Csodálatos, úrnőm, mennyire találkoztak gondolatnánk! — felelte Ping-er, színre minden elfogódottság nélkül. — Minthogy én is éppen ettől félttem, amire te gondolsz, az imént alaposan átkutattam a holmiját, de a legkisebb csekélységet sem találtam. De ha nem hiszed, hát tessék, kutasz magad is!

— Bolondság! Nem lesz olyan buta, hogy az orrunk elé tartsa az áruló nyomot. Rendben van — mondta Főnix asszony, s nevetve megfordult, hogy elmenjen. Csia Lien felélegzett, amikor felesége hátat fordított. Ping-er befogta az orrát, hogy ki ne pukkadjon belőle a nevetés.

— No, jól játszottam a szerepet? Most aztán illő hálával tartozol nekem! — mondta Csia Liennek.

— Én szívem! Én májam! Én húsgombóckám! — hízelgett Csia Lien, átölelve a szobalányt. Ping-er újra előhúzta az áruló hajtincset, és vakmerően lobogtatta a szeme előtt.

— Látod — ujjongott —, ezzel most egész életedre fogva tartalak. Ha egyszer majd nem viselkedsz velem rendesen, mindig elmehetek a feleségedhez, és beáruhatlak.

De Csia Lien gyorsan a hajtincset lóbáló kéz után kapott, s elragadta tőle a zsákmányt.

— Nálam ez jobb helyen van. Te csak bajt okoznál vele — mondta nevetve, s a hajtincset a csizmaszárába gyömöszölte.

— Pfuj! Milyen neveletlen vagy! — duzzogott csalódottan a lány. — Alig jutottál át a folyam túlsó partjára, léhán elbontod a hidat. Csak azt ne képzeld, hogy a jövőben még valaha füllenteni fogok az érdekedben! — S azzal kibontakozva a férfi gyöngéd öleléséből, kisietett a szobából.

— Ilyen egy dögöt, előbb izgatod az embert, s aztán, ha már lángra gyújtottad, elszaladsz! — kiáltott utána.

— Hát ki mondta neked, hogy gyúljál lángra? — felelte nevetve a lány, az ablakon át szólva be. — Csak nem gondolod, hogy a tiéd lehetek? Szépen nézne rád a feleséged, ha rájönne!

— Ugyan, az a fehérnép! Attól nem kell tartanod! Egyszer majd alaposan szétverem ezt az ecetesfazekat! Majd móresre tanítom én még azzal az átkozott féltékenységeddel! Már régóta nem tetszik nekem ez a kellemetlen kémkedése. Úgy vigyáz rám, mintha valami tolvaj volnék. Ha minden úgy lenne, ahogyan ő akarja, akkor csupán férfiakkal érintkezhetnék, s női lényel még beszélnem se volna szabad. Már az is gyanút ébreszt benne, ha egy nő a közelemben kerül. Ő viszont zavartalanul szórakozik a sógoraival, unokafivéreiével és unokaöccseivel. De várj csak, megfizetek én még neki!

— Meg is van rá minden oka, hogy ne bízzék benned, ezzel szemben neked semmi okod sincs a féltékenységre. A legjobb és leghűségesebb feleség ő, aki csak létezik. Te azonban hitvány csirkefogó és gazember vagy!

— Aha, szóval összeesküdtetek ellenem. De várjatok csak, majd találok még alkalmat, hogy betömjem a gyalázódó szájatokat!...

Főnix asszony közeledése megakadályozta abban, hogy tovább szitkozódjék. S hogy Főnix asszony a szobalányt férjével az ablakon át beszélgetve találta, gúnyolódva így szólt hozzá:

— Ha akarsz valamit a férjemtől, kérlek, intézd el odabent! Miért beszélgetsz vele az ablakon át?

— Ugye? — vágott közbe nevetve Csia Lien. — Úgy tesz, mintha idebenn valami tigris lenne, és fel akarná falni.

— A férjeden kívül senki sincs odabenn — jegyezte meg Ping-er hegyesen.

— Ó, kérlek, akkor hát annál jobb — folytatta a csipkelődést Főnix asszony.

— Ki számára gondolod, hogy annál jobb? — kérdezte megbántva Ping-er.

— A te számodra, természetesen!

— Jobban tennéd, úrnőm, ha nem kényszerítenél arra, hogy beszéljek. Mert még napfényre kerülhetnek mindenféle csinos dolgok — felelte érzékenységében sértve a szobalány, s hátat fordított úrnőjének, anélkül hogy feltárta volna előtte az ajtófüggönyt. Főnix asszony maga hajtott a függönyt, és belépett.

— Ez a nőszemély, úgy látszik, meghibbant — jegyezte meg a férjének bosszúsan. — De ha valami eszébe jutna, hogy engem maga alá gyűrjön, akkor neked is azt tanácsolnám, hogy vigyázz a bőrödre.

Csia Lien végigvetette magát a díványon, és elégedetten csapta össze a kezét.

— Micsoda? Hát igazán olyan veszélyes ez a nő? — kiáltott fel nevetve. — Akkor mától kezdve egészen más szemmel kell néznem, mint eddig!

— Persze te vagy a hibás! Bizonyára te bátorítottad! — mondta szigorúan Főnix asszony. — Vigyázz magadra, hogy le ne számoljak veled!

— Hűha! Akkor inkább kereket oldok!

— Megállj! Itt maradsz! Más megbeszélhivalóm van veled. — Hogy milyen megbeszélhivalója volt Főnix asszonynak a férjével, az majd a következő fejezetből derül ki.

TIZENNYOLCADIK FEJEZET

Pao-jü egyszerre két unokanővérével is összevész. Két szerelmes a Nyugati szoba című könyv idézetésével csipkedi egymást

Csia Lien megállt.

— Nos?

— Pao-csajnak huszonegyedikén születésnapja van. Hogyan ünnepeljük meg ezt a napot?

— Ezt te tudod a legjobban. Hiszen neked elég tapasztalatod van a születésnapok ünnepése terén.

— Na igen, felnőttekre vonatkozólag vannak is határozott szabályok. De Pao-csaj unokanővérkét még nem számíthatjuk a felnőttek közé, bár a gyermekek közé sem. Itt van a nehézség.

— Rendkívül egyszerű a dolog. Pontosan úgy kell ünnepelni a születésnapját, mint az elmúlt évben Kék Drágakőét.

— Erre én is gondoltam már. De nem nagyon megy, mert amikor a nagymama legutóbb különböző unokáinak életkora felől kérdezősködött, kiderült, hogy Pao-csaj tizenöt éves lesz, vagyis most kerül eladósorba. Nagymama úgy véli, hogy e nap fontosságára különös figyelemmel kell lennünk.

— Jól van, akkor ezt az ünnepet valamivel gazdagabban fogjuk megünnepelni, mint tavaly a Kék Drágakőét.

— Nekem is ez a véleményem. Csak el akartam nyerni a te beleegyezésedet is, hogy aztán utólag engem önkényeskedve ne szidj, és szemrehányásokat ne tégy.

— Jól van, jól van, ennyire kicsinyes igazán nem vagyok. Főlöszleges aggályoskodással gyötröd magadat. Teljességgel meg vagyok elégedve, ha saját dolgaimba nem beszélsz bele. Akkor én is befogom szépen a számat.

S nevetve fordult meg, hogy távozzék.

Az anyahercegnő úgy kívánta, hogy Pao-csajt, akit nyugodt, békés és illedelmes lényé miatt különösen kedvelt, születésnapján ne csak a szokásos lakomával ünnepeljék, hanem tiszteletére rendezett színelőadással is. Az előző estén elmondhatta az étlapra és a műsorra vonatkozó kí-

vánságait. Pao-csaj annyira okos volt, hogy olyan édességeket és azokat a megható és elborzasztó színdarabokat választotta, amelyekről pontosan tudta, hogy kedvenc ételei és kedvenc darabjai nagynőjének. Az ünnepi lakomát az anyahercegnő szobáiban tartották meg. A csinos kis házi színpadot, amelyen szucsoubeli fiatal kezdők egy csoportja mutatta be sokoldalú művészetét, lakóterületének belső udvarán állították fel.

Amikor a színjátéknak már kezdődnie kellett, az összes női rokonok együtt voltak, csak Kék Drágakő hiányzott. Pao-jü felkerekedett, hogy odahozza. Szobájában találta őt, díványán fekvé és könyvekbe temetkezve.

— Talpra, talpra! Itt a reggeli ideje. Azonkívül az előadás is hamarosan kezdődik — biztatgatta. — Egyébként vannak-e kívánságaid a műsorra vonatkozólag? Mert ha igen, akkor még gyorsan előjegyeztetem őket.

— Köszönöm, nincsenek. Ha választhatnék, akkor én állítanám össze az egész műsort. Hiszen a mai előadást nem az én tiszteletemre rendezik.

— Légy még egy kicsit türelemmel! Ezután már te következel, s összeállíthatod majd az egész műsort. Most azonban gyere!

S a lány hiába ellenkezett, nevetve magával vonzolta. Az előadás reggeltől késő estig tartott, s izgalmas jelenetek szerepeltek benne abból a kalandos darabból, amelynek *Nyugati utazás* a címe, s ezek olyan vidám bohózatokkal váltakoztak, mint amilyen a *Liu úr zálogba teszi kabátját* című, vagy pedig az, melynek címe, hogy *A részeg Lu a Vutajsanon kötekedik*. Mert az anyahercegnő ízlésének megfelelően voltak durva, neveltető bohózatok is. Az előadás után az öreg hercegnő magához hívatott kettőt a közreműködő fiatal színészek közül, akiknek játékában különösen sok örömét lelte. Az egyik a női főszereplő, a másik a vidám buffó-szerep alakítója volt. Az egész összegyűlt társaság csodálkozó bámulattal sóhajtott fel, amikor a két tehetséges művész a kérdezősködésre azt válaszolta, hogy egyikük mindössze tizenegy, másikuk meg éppen csak kilencéves.

Az anyahercegnő dúsan megvendégelte őket, s rendkívüli tiszteletdíjként mindegyiküket megajándékozta egy-egy füzérral, amelyre ezer-ezer garas volt felfűzve.

— Nem hasonlít-e ebben a női viseletben az egyik valakire, akit valamennyien ismerünk? — tette fel a kérdést Főnix asszony.

Pao-csaj azonnal megértette, kire gondol, de nem nevezett meg senkit, csak a fejével bólintott. Pao-jü követte példáját. Felhőcske nővérük azonban nem tudta türtőztetni magát, s amilyen szeles volt, a következő megjegyzés buggyant ki belőle:

— Hát persze, hiszen Kék Drágakőhöz hasonlít!

A feddő oldalpillantás, amelyet Pao-jü vetett rá, már későn érkezett, mert a társaság többi része is felfigyelt, mindenki vizsgálódva nézegette Kék Drágakőt, s nevetve állapította meg:

— Valóban, megtévesztően hasonlít reá!

Amikor Pao-jü aznap este lefekvéshez készülődött, halotta, amint a szomszédban Felhőcske kiadta szobalányának a parancsot, hogy csomagolja össze a dolgaikat, majd annak csodálkozó kérdésére kijelentette:

— Igen, holnap reggel elutazunk. Semmi kedvem továbbra is itt maradni. Ez az örökös bírálgatás és a kényszerű ügyelés minden szóra, minden arckifejezésre, semmiképp sem ízlik nekem.

Pao-jü sietve futott át hozzá.

— Édes nővérkém, nincs igazad, ha haragszol — igyekezett békíteni Felhőcskét. — Kék Drágakő olyan szörnyen érzékeny, azért akartalak pillantásommal figyelmeztetni, hogy a nevét ki ne ejtsd. Attól félttem, rossz néven fogja venni, ha egy színésszel hasonlítják össze. Én csak jót akartam, s emiatt nem kell rám haragudnod. Ha valaki másról lett volna szó...

— Jól van, jól van! — szakította félbe bosszankodva Felhőcske. — Takarékoskodj virágos beszédeddel! Ugyan mi is vagyok én unokanővéred, Kék Drágakő mellett? Valami közönséges cseléd egy előkelő kisasszony mellett, ugyebár? Mások megengedhetik maguknak, hogy megjegyzéseket tegyenek rá, csak én nem. Ha csak számat nyitom fel, már az is bűn.

— Ha távolról is gondoltam rá, hogy téged háttérbe szorítsalak, változzam itt nyomban utcán heverő ganajjá, melyen mindenki keresztülgázolhat! — bizonygatta Pao-jü megrökönyödvé.

— Ilyen pimasz hangnemben az olyan magadfajta hitvány népséggel beszélj, akik a durva lelkükkel nem is tudnak mást, mint embertársaikat bosszantani és kicsúfolni! Engem azonban kímélj meg ocsmány, útszéli beszédmodortól, s ne ingerelj arra, hogy kiköpjek előtted! — válaszolt Felhőcske indulatosan, s kiszaladt a szobából, át a nagyanyja lakásába. Aztán ott is maradt éjszakára.

Pao-jü hiába szaladt utána, s kedveszegetten tért vissza. Kék Drágakő társaságára vágyott. De alig tette be lábát a lány szobájába, Kék Drágakő kituszkolta őt, s bezárta előtte az ajtót.

— Kedves, aranyos mej-mej! — kiáltott be hozzá az ajtón át, halkán és esengő hangon.

De Kék Drágakő néma maradt és láthatatlan. Pao-jü lehorgasztotta a fejét, és szomorú gondolatokba merült. Mivel hosszú ideig moccanás sem hallatszott, Kék Drágakő azt hitte, Pao-jü a szobájába ment, s óvatosan kinyitotta az ajtót. Akkor látta, hogy még mindig ott áll, mint valami szegény bűnös. Erre aztán megsajnálta és beeresztette.

— Nem árulnád el legalább azt, hogy miért haragszol? — kezdte félenken.

Kék Drágakő kurtán és szárazon felkacagott.

— Még kérded? Talán túrnöm kell, hogy komédiással hasonlítsanak össze, s hogy a társaság előtt nevetségessé legyenek?

— De hiszen én erről a hasonlóságról nem is szóltam semmit, s nem is nevettem rajtad!

— Azt nem, de titkos szemezésed Felhőcskével még sokkal jobban bántott. Tudom én, mit értettél te azon! Hogy Felhőcskét nálam jobbnak tartod, hogy ő hibát követ el, lealacsonyítja magát, ha velem érintkezik. Természetesen, hiszen előkelő születésű nagyúri kisasszony, én pedig csak egy közönséges lány vagyok a népből! Ugyebár erre gondoltál? Kár, hogy jó szándékod olyan kevés megértésre talált nála, s hogy el kell túrnöd tőle a szemrehányást, amiért olyan hitvány személlyel érintkezel, mint amilyen én vagyok, aki a magam durva lelkével nem is tudok egyebet, mint embertársaimat bosszantani és kigúnyolni! Ezért hát nem nagyon értem, miért vagy olyan aggódóan tapintatos irántam. Hiszen nem hálás neked érte.

Pao-jü megértette, hogy Kék Drágakő kihallgatta Felhőcskével való előbbi beszélgetését.

„Ez hát a jutalmam, hogy kettőjük között a legjobb szándékkal igyekeztem a közvetítő szerepét játszani! — gondolta magában keserűen. — Most aztán összevesztem mind a kettővel, s szemrehányásokat kell zsebre dugnom mindkettőjüktől. Valóban igaza van a bölcs Csuang-cének, amikor azt mondja: „Mire jó a sokirányú buzgólkodás? Csak kínlódást hoz az ránk. Mire jó mindennel törődni? Csak bánatot hoz ránk. Milyen nagyszerű viszont csupán azzal a kevéssel törődni, ami legfőbb életszükségletünk, s könnyen és szabadon sodródni a hullámokkal, mint valami eloldott csónak!” Milyen hívságos is az én igyekezetem és fáradozásom! Még az sem sikerül nekem, hogy két lányt egymással megbékítsek, s közöttük egyetértést teremtsék! Minek tűzzek hát magam elé magasabb célokat?“

Mélyen gondolataiba merülve, Kék Drágakőnek hátat fordított, s visszatért a szobájába.

— Menj csak, menj! Vissza se gyere többé, s beszélned se kell többet velem! — kiáltott utána Kék Drágakő.

Ügyet se vetve rá, osont vissza szobájába, s ott sóhajtván vetette magát végig az ágyán. Töprekedéséből Gyöngyszem hangja riasztotta fel.

— A legközelebbi napokban — igyekezett Gyöngyszem a fiú figyelmét másfelé terelni — bizonyára láthatunk még színelőadásokat, mert Pao-csaj kisasszony bizonyára igyekszik majd viszonzni a dolgot.

— Bánom is én — hangzott a kurta felelet.

— Ebben a szép újévi időszakban mindenki vidám és jókedvű. Csak te vagy szomorú. De miért?

— Mi közöm hozzá, hogy a többiek elégedettek?

— Ha jobban megférnél velük, elégedett volnál te is.

— Mi dolgom nekem a többiekkel? Hiszen én egyedül vagyok, egészen egyedül. Én senkinek sem kellek.

Szemét könnyek lepték el, s hangosan felzokogott. Aztán felkelt, íróasztalához ment, az ecset után nyúlt, s hangulatát egy párversben rögzítette, amely tele volt világfájdalommal s a világról való buddhista lemondással. Utána megkönnyebbült kissé, valamivel szabadabbnak érezte magát, s megnyugodva feküdt le aludni.

Kis idő múlva Kék Drágakő osont be kíváncsian Pao-jü szobájába, azzal az ürüggyel, hogy Gyöngyszemet keresi.

— Már alszik — közölte vele halkán Gyöngyszem —, de olvasd csak el ezt itt ni! Épp az imént írta.

Kék Drágakő átfutotta a beírt papírlapot. A vers tartalmán mulatott, de ugyanakkor sajnálta is a fiút.

— Játék az egész, nincs jelentősége — mondta tettetett közömbösséggel, de nem állhatta meg, hogy a papírlapot magával ne vigye, s Felhőcskének, majd másnap reggel Pao-csajnak is oda ne adja elolvasásra.

Tegyétek azt, amit jónak láttok!
Mindegy. Mit bánom én a világot?

Így állt ez a versben, amelynek első része szutrastílusban íródott.

— Ó, Pao-jü fivérünk be akar jutni a szentek közé, s le akar mondani a világról! — kiáltottak fel ezek hárman, s zavart mosollyal néztek egymásra. Egy kicsikét mindegyiknek rossz volt a lelkiismerete.

— Gyertek, menjünk oda hozzá együtt, beszéljünk a fejével! — javasolta Kék Drágakő. S elindultak hármasban a Műveltség Illatának Szobája felé. Kék Drágakő kimutatta neki, hogy buddhista verse hiányos, és hozzátoldta a még hiányzó csattanót, Pao-csaj pedig egy ismert buddhista szektaalapító esetét említette meg, aki szakácsa javára lemondott szektájának vezetéséről, mert ez azzal szégyenítette meg, hogy helytálló bírálatot mondott egy általa szerkesztett versről, amely ugyancsak hibás volt. Pao-jü zavart csodálkozással vette észre, hogy unokanővérei nála is jártasabbak egy olyan területen, melyről azt hitte, hogy számukra teljesen idegen. Ha ettől mégsem formáltak jogot arra, hogy magukat a Felébredt Szellemek közé számítsák, akkor ő — így következtette Pao-jü — még sokkal kevésbé fog a szentségnek bármily szerény fokára is eljuthatni. Így hát illő megadással lemondott arról, hogy a jövőben elérhesse a buddhista elrívülést.

— Játék volt az egész, egy pillanatnyi hangulatból fakadt ötlet — jelentette ki mosolyogva. S ezzel aztán helyreállt az unokafivér és unokanővérkéi közötti jó viszony.

Miután Tavasz Érkezése, a császári feleség, a Szemek Gyönyörűségének Parkjából visszatért az udvarba, azt az óhaját juttatta kifejezésre, hogy a parkban emlékkövet állítsanak, olyan felirattal, mely örök időkre megőrzi annak az örömteli eseménynek emlékezetét, hogy ő ott látogatást tehetett. Csia Cseng úr sietett is kívánságának eleget tenni, s a mű kivitelezését a legkiválóbb kőfaragókra és feliratkészítőkre bízta, akiket csak felhajthatott.

Továbbá azt is fontolóra vette a császári feleség, hogy most, amikor látogatása már lezajlott, a Szemek Gyönyörűségének Parkját, melyet kifejezetten az ő látogatása céljából létesítettek, édesatyja kötelességtudó tiszteletből újra bezáratja és kapuját lepecsételtes, s úgy gondolta, hogy tulajdonképpen kár lenne, ha ez a szép hely ezentúl elhagyatott és kihasználatlan maradna. Miért ne tennék azt inkább hozzáférhetővé nővérei és unokanővérei számára, akik olyan pompásan tudnak rímes verseket faragni, és párverseket szerkeszteni? Ők talán nem méltók arra, hogy lelküket és szellemüket a park szépségeinek szemléletével tegyék emelkedettebbé? És vajon nem kellene-e fivérének, Pao-jünek is részesülnie ebben a kedvezményben, aki gyermekkorától kezdve amúgy is hozzá volt szokva a lányok társaságához, s aki szörnyen magányosnak és elhagyatottnak érezné magát, ha megszokott társaságát egyszerre csak nélkülöznie kellene?

Ilyen megfontolásoktól indítva, a császári feleség Hszia főeunuchot megfelelő utasításokkal ellátva a Jungkuo palotába küldte. Cseng úr és felesége nem késlekedtek, s azonnal embereket küldtek a parkba, hogy takarítsák ki és rendezzék be lakályosan azokat a helyiségeket, amelyek Pao-jü és a fiatal lányok számára mint lakhelyek számításba jöhettek.

Pao-jü roppantul örült a küszöbönálló változásnak. Éppen nagyanyjánál tartózkodott, hogy az átköltözködésével kapcsolatban egyet s mást megbeszéljen vele, amikor egy szolga lépett be, és apjához hívta. Pao-jü elsápadt. Jókedve egy pillanat alatt szertefoszlott. Oltalmat keresőn, görcsösen megszorította nagyanyja jobbját, mintha az egy darab cukor lenne, amit szét kell nyomni, hogy valami ételt hintsenek meg vele. Semmi áron nem akart odamenni, mert úgy gondolta, megint a félelmetes atyai szidalmak

egyikéről lesz szó. Nagyanyja biztatta, hogy félelemre nincs oka, s hogy apja valószínűleg csak néhány jó tanácsot akar neki útravalóul adni arra vonatkozólag, miképpen viselkedjék új lakhelyén. Két méltóságteljes öregasszony kíséretében, kiknek testőrökként kellett személyére vigyáznuk, Pao-jü mégis elindult aztán a rettegett úton, de oly lassan és habozva vonszolta magát, hogy egy-egy lépésével alig tett meg háromhüvelyknyi utat. Végre aztán belépett, remegve, a szülői lakópavilonba. Mennyire terhesek voltak számára ezek a félig kíváncsi, félig gúnyos pillantások, amelyekkel a szolgák sorfala közt áthaladva találkozott! Egy Aranypánt nevű szobalány odáig merészkedett, hogy amikor Pao-jü elhaladt előtte, megrántotta a kabátja ujját, s ezt súgta oda neki:

— Na, mit gondolsz? Nincs kedved megnyalni egy kicsit az ajakfestékeimet? Egészen friss és illatosított.

Erre aztán egy idősebb szobalány, akinek Tarka Felhő volt a neve, oldalba bökte az előbbit, és korholón tette hozzá:

— Neveletlen jószág! Láthatod, hogy e pillanatban igazán nincs kedve ilyen tréfákhoz! Tűnj el innét!

Odabenn Pao-jü apját és anyját a díványon egymással szemközt ülve találta, beszélgetés közben. Lábaiknál alacsony számolyokon ott ült a három Tavasz lány, valamint öccse, Csia Huan, apja egyik másodfeleségének fia. Amikor Pao-jü belépett, a nála fiatalabb rokonok, Tavasz Virulása, Tavasz Búcsúzása és Csia Huan felálltak helyükről. Cseng úr a szemét egy ideig vizsgálódón pihentette az érkezőn, azután pillantása a másik fiúra siklott át, és összehasonlította őket. Milyen előnyösen ütött el Pao-jü megnyerő, művelt külseje e fattyú lomha, durva mivoltától! Ezenkívül azt is fontolóra vette Cseng úr, hogy haja kezd ezüstösen csillogni, s hogy aligha remélhet már még egy fiúsarjat, aki Pao-jünél jobb legyen. Az az ellenszenv, amelyet egyébként Pao-jüvel szemben érzett, e néma szemlélődés során nyolc- vagy kilenctized részben semmivé foszlott, s amint most megszólalt, hangja szelídebben csengett, mint máskor:

— A császári feleség megparancsolta, hogy a jövőben tanulmányaidat nővéreid és unokanővéreid társaságában, a Szemek Gyönyörűségének Parkjában folytassad. Azt kívánja azonban, hogy szedd össze magadat, s ne a város-

ban köszölgass, hanem szorgalmasan tanulj. Tartsd ehhez magad, és viselkedj jól!

Pao-jü sietett si! „igen“ kiáltással felelni, majd rövid párbeszéd következett anya és fia között, amely a fiú egészségi állapotára vonatkozott. Egy nyers hangú mondat aztán újra kiúzta őt a szobából:

— Mit álldogál még mindig itt ez a vakarcs, életemnek ez a bánata?

Elégedett arccal és füрге léptekkel futott most át Pao-jü az előcsarnokon a szolgák sorfala közt, s elhaladtában hetykén nyelvet öltött Aranypánt szobalányra.

Cseng úr a hónap huszonkettedik napját jelölte ki az átköltözésre, mint legalkalmasabbat. Időközben a lakrészlül szánt helyiségeket kényelmessé tettek. Pao-jü és Kék Drágakő el tudta intézni, hogy lakrészüket egymáshoz egész közel jelöljék ki. Valamennyien külön laktak, s otthonukba mindannyian két-két idősebb kísérlőhölgyet is vittek magukkal, aki felügyelt rájuk, valamint négy szolgálót, a durvább munkák elvégzésére.

A hónap huszonkettedik napján tehát élet és ifjúság költözött az addig üres és elhagyatott parkba, s a tarka virágágyaknak s a füzek enyhe szellő által becézgetett leveleinek nem kellett többé búslakodniuk, s elhagyatottságukat panaszolniuk. A helyváltoztatás hatására Pao-jünek mintha egész lényét kicserélték volna. Szomorúsága elillant, s örömmel és vidámságnak adta át a helyét. Mostantól fogva azzal töltötte napjait, hogy a lányok társaságában olvasgatott, írogatott, a lantot próbálgatta vagy sakkozott, festegetett vagy verseket idézgetett, míg a lányok szorgalmasan hímezgették főnixmadármintáikat, virágot szedtek, növényeket tanulmányoztak, kockajátékkal vagy más társasjátékkal szórakoztak, s lágyan csengő hangon dalokat énekelgettek. Pao-jü tökéletesen boldog volt, s a versíráshoz olyan nagy kedve kerekedett, mint még soha.

Versei és rigmusai közül, amelyek ha nem is valami rendkívüli tehetségről, de mindenesetre érzékeny lélekről és a természet olyan éber megfigyeléséről tanúskodtak, akárcsak a négy évszak dalai, jó egynéhány megtalálta az utat a nyilvánossághoz is. Mert nem hiányoztak a kegyhajhászó hízelgők és tányérnyalók, akik kötelességüknek érezték, hogy az utcákon és tereken a Jung-kuo palota előkelő, tizennégy

éves ifjú költőjének dicsőségét hirdessék, és költeményeinek másolásaival büszkélkedjenek. Divattá lett az aranyifjúság körében szekrényeik rekeszeit és szobáik falait a hírneves Pao-jü ecsetje alól kikerült epekedő ömlengésekkel ékesíteni; hozzátartozott a jó modorhoz társaságokban a legújabb verseit és rigmusait idézgetni; versengve igyekeztek szert tenni néhány saját kezűleg általa írt írásjegyre, akármit tartalmaztak is azok: verseket, elmés mondásokat, vagy akárcsak rövid jelmondatokat is. Pao-jü nagy embernek érezte magát, s keze alatt égett a munka, hogy a vele szemben támasztott igényeket kielégíthesse.

Ki gondolta volna, hogy régi nyugtalansága mindezek ellenére olyan hamar újra jelentkezni fog? A park szépségei, amelyek eleinte elragadtatással töltötték el, egy szép napon untatni kezdték. Mindenféle hibákat, kifogásolnivalókat talált, s rosszkedvűnek és elégedetlennek érezte magát. Társnői közelsége sem elégítette már ki; vidám, hangos zshivajgásuk, kislányos viselkedésük, naivságuk és felületességük érdektelenné vált a számára.

Újabb szórakozásokra, erősebb benyomásokra vágyott. Az ostoba!

Szolgája, Ming-jen, sokáig hiába igyekezett, hogy kedvetlenségét különféle élményekkel és szórakozásokkal űzze el. De egyik új ötletével végre sikere volt: egy napon végigjárta a könyvkereskedők utcáját, s útvjáról urának egész halom ismeretlen könnyű olvasmányt hozott magával: csupa elbeszélést és regényt a régebbi és az újabb időkről, sikamlós szerelmi történeteket, kalandos históriákat híres kurtizánokról és hasonlókat.

Ilyen olvasmányok sohasem jutottak addig Pao-jü kezébe. Amikor most beléjük pillantott, szinte megíttasult tőlük, s olyan boldog volt velük, mintha valami drága kincsre bukkanat volna. Vonzóerejüket még inkább fokozta az, hogy ezeket a könyveket, amint azt Ming-jen a lelkére kötötte, csak titkon volt szabad olvasnia. Ágyába és más biztos helyekre dugta el őket, s mostantól kezdve, valahányszor csak

magára maradt és zavartalanul tehetette, minden idejét azzal töltötte, hogy könyveibe temetkezett.

Egy szép napon, úgy a harmadik hónap közepe táján, a *Hszü Hsziang* csível, a *Nyugati szoba* című könyvvel a kezében, reggeli után ahhoz a hídhoz bandukolt, amely az Illatok Gátja felett vezetett át, s a tavacska partján virágzó őszibarackfák alatt egy sziklatömbre telepedett le olvasni. Amint így üldögélt, s olvasás közben éppen ahhoz a helyhez érkezett, ahol a „halmokba hordott hullongó pirosról” esik szó, az ágakat történetesen hevesebb szélroham rázta meg, és sűrű virágesőt permetezett reá és könyvére. Teljesen elborították a rőt színű szirmok, s meg kellett ráznia magát, hogy finom terhétől szabaduljon. De ezeket a szirmokat olyan finomaknak és kedveseknek érezte, hogy sajnálta volna őket lábbal tiporni. Két kezével összekotorta tehát a rózsaszínű réteget üldőhelye körül, s odavitte a közeli tópartra, hogy a víz tükrére szórja őket. S mindannyiszor, hogy így két maroknyit a vízbe szórt, egy ideig ott időzött még a parton, s elgondolkozva nézett a virágszirmok után, amint a hullámokon ringatóztak, s az árral a gát felé sodródtak.

Amint egyszer éppen újra lehajolt, hogy még egy halom szirmot söpörjön össze, háta mögött leányhang szólalt meg kérdeve:

— Mit csinálsz itt?

Megfordult. Kék Drágakő állott előtte, ásóval a vállán, és söprút tartva bal kezében. Ásója nyelén egy könnyű patyolatból készült virágzacskó függött.

— Jó, hogy jössz! Segíthetsz nekem ezeket a szirmokat összesöpörni és a vízbe szórni. Én már rengeteget beleszórtam — mondta neki.

— Inkább ne tessed volna! Itt ugyan a víz eléggé tiszta, de később, ha a szirmok továbbsodródnak s a víz árával idegen telkekre érnek, mindenféle szeméttel és mocsokkal kerülnek érintkezésbe. Mégiscsak kár a finom, tiszta szirmokért, ha bemocskolódnak. Nem, tegyük őket inkább a szíromsírba, melyet én ástam nekik ott a domb mögött. Én majd összeseprem, te begyömöszölöd a zacskóba, s aztán

együtt temetjük el őket. Idők folyamán aztán finon kerti földdé változnak. Nem szebb és tisztább dolog ez, mint a vízbe szórni őket?

Pao-jü kénytelen volt igazat adni neki.

— Várj csak, elteszem a könyvemet, aztán együtt látunk munkához.

— Miféle könyv ez? — kérdezte Kék Drágakő.

— Semmi különös, egy kommentár Kung-ce *Nagy Tanításához* — felelte sietve Pao-jü, s igyekezett közben a könyvet eltüntetni előle.

— Szélhámos! Ide veled gyorsan!

— Mejj, hiszen felőlem láthatod. De nagyon kérlek, tedd meg, hogy másoknak ne szólj róla. Igen kitűnő könyv egyébként, a stílusa csodálatos. Se alvásra, se evésre nem fogsz gondolni, amíg olvasod. Tessék, itt van.

Kék Drágakő letette kerti szerszámaint, s a könyv után nyúlt. Letelepedett a sziklatömbre, és olvasni kezdett. S minél tovább olvasott, annál inkább megragadta, lebilincselte a könyv tartalma, s mindaddig abba se hagyta az olvasást, míg mind a tizenhat fejezetén végig nem futott egy ültő helyében. A mondanivaló s az írásmód egyaránt izgalomba hozta, s amikor elkészült az olvasással, szájában még ott érezte a megkóstolt édesség utóízét, s gondolatokba révedve mormolt maga elé néhány szövegrészt, mely megragadt emlékezetében.

— Nos, hogy tetszett? — kérdezte Pao-jü mosolyogva.

— Valóban nagyon leköti az embert.

— Ugye? És különös, hogy mennyire talál reánk, kettőnkre, nem? Én vagyok a fogyatékosokkal és gyengékkel teli hős, te pedig, te vagy a hősnő, akinek szépsége városokat és országokat visz romlásba — idézte tréfálkozva.

Megjegyzése azt a hatást váltotta ki, hogy Kék Drágakő arcát hirtelen pirosság borította el, egészen fülig. Szemöldöke meredeken a magasba emelkedett, kitágult két szembogara szikrákat szórt, úgy sziszegte neki oda:

— Szemtelenség! Kikérem magamnak, hogy ezeket a közönséges kifejezéseket, ezeket a bűnös szövegrészeket reám vonatkoztasd! Ez sértés! No, várj csak, majd elmondom a szüleidnek!

A „sértés“ szónál a szembogara körül finom kis vörös erecskék váltak láthatóvá. Most aztán gyorsan megfordult, és elfutott.

Pao-jü meghökkenve utánaszaladt és megfogta.

— Édes mej-mej, ezerszer és tízezerszer is bocsánatot kérek! — rimánkodott. — Belátom, hogy ostobaságot fecsegetem. De megsérteni nem akartalak. Ha mégis ezt tettem, úgy hát fojtsanak bele egy mély tóba, testemet falja fel valami ronda teknősbéka, változzam magam is teknősbékává, s egykor, ha majd mint elsőfokú mandarinfeleség meghalsz végelgyengülésben, örök időközön át hordjam a hátamon sírköved talapatát.

E hosszú és mulatságos eskü hallatára Kék Drágakő nem tudta türtőztetni magát, s hangosan felnevetett. Így aztán újra meg is békült. Hamiskásan villantotta Pao-jüre a szemét, úgy vetette oda neki:

— Egyébként, ha akarnám, ugyanebben a hangnemben is válaszolhatnék neked, s példának okáért beszélhetnék neked valakiről, aki az ezüstözött viaszheggyel ellátott lándzsához hasonlít.

— Te, te — fenyegette meg tréfásan Pao-jü —, ha te ilyeneket mondasz, majd én is megyek és bemártalak!

— Csak be akartam neked bizonyítani, hogy én is tudok fürgén olvasni, s amit olvastam, azt éppoly könnyen meg tudom jegyezni, mint te. Egyetlen pillantással átfogni tízsornyi írásjegyet, az nekem semmiség. Vagy nem hiszed?

— Dehogynem, hogyne hinném. Most azonban viselkedjünk megint szépen rendesen, s temessük el a szegény szirmocskáinkat.

Újra munkához láttak tehát, összeseperték és felhalmozták a lehullott szirmokat, s a domb mögötti sírba hordták. Közben megjelent Gyöngyszem: az anyahercegnő küldte Pao-jü után. Ső herceg rosszul érzi magát, üzenete neki, Pao-jü tehát siessen oda hozzá, és kívánjon neki javulást, amint illik. A Tavasz lányok már el is indultak a beteg ágyához. Pao-jü elbúcsúzott tehát Kék Drágakőtől, s Gyöngyszem társaságában elhagyta a parkot.

Gondolatokba merülve, szép lassan bandukolt Kék Drágakő az otthona felé. Amint a körtés kert fala mellett elhaladt, odabentről finom fuvolaszó és kellemes énekhang hatolt a fülébe. A zene a tizenkét szucsoubeli táncosnőtől szárma-

zott, akik a körtés kertben laktak, s éppen egy új színdarabot próbáltak. Kék Drágakő nem szentelt különösebb figyelmet az éneknek, de a dal két sora mégis oly tisztán és világosan hatolt a fülébe, hogy e két sor minden szavát pontosan megértette: egy csodaszép bíborvirágról volt benne szó, mely előbb pompás szépségében virul, később azonban, miután leszakították és elhervadt, egy szemétgödörben végzi valahol.

Kék Drágakő szíve mélyéig megragadta az a fájdalom, mely e két sorból kicsendült. Akaratlanul is lelassította lép-teit, s fűlelt, hogy a további szöveget is megértse. S magában csak igazat adhatott a két következő sornak, mely arról szólt, mennyire mulandó a külső fény s a jólét, ha hiányzik a belső boldogság. És sóhajtania kellett, ha arra gondolt, milyen felületesek az emberek, akik csak szórakozni mennek a színházba, de nem gondolnak arra, hogy magukba szálljanak, és a színpadon hallott igazságokat a saját életükre vonatkoztassák. Így eltűnődve saját gondolatain, egyszerre csak a következő szavak hatoltak a fülébe:

Egyetlen virágzás — a szépség széthullt,
egy átfutó hullám — az ifjúság elmúlt.

Ezek a szavak mélyen felkavarták és megriasztották. A feje zúgott, a lába felmondta a szolgálatot, imbolygott, mintha részeg lenne, s kénytelen volt egy közeli sziklatömbre ülve támaszt keresni. Ott ült tehát, s újra és újra maga elé kellett mondja az imént hallott szavakat:

Egyetlen virágzás — a szépség széthullt,
egy átfutó hullám — az ifjúság elmúlt.

S akkor az is eszébe jutott, hogy már korábban is olvasott ilyesmit, lehulló szirmokról és tovasiető vizekről, múló tavaszról és maradandó fájdalomról szóló régi történetekben, és ma is a *Nyugati szoba* című könyvben. Határtalan szorongás és szomorúság érzése fogta el, a szíve összeszorult, szeméből könnyek peregtek alá. Olyan szívesen megosztotta volna bánatát, annyira szerette volna, hogy megvigasztalják! Egyszerre csak valaki megkopogtatta a vállát. Megfordult: egy fiatal lány állott előtte. Hogy ki volt ez a lány, azt majd a következő fejezetből fogjátok megtudni.

TIZENKILENCEDIK FEJEZET

Ni uzsorásnak részegségében nagylelkűségi rohamai támadnak. Egy szerelmes szolgáló merész reményeket fűz az elveszett zsebkendőhöz

Amint megfordult, Kék Drágakő előtt Lótusz állott, az ellopott rabszolgány, Si-jin lánya.

— Ostoba jószág. Így megijeszteni engem! — mondta Kék Drágakő bosszúsán. — Mit keresel te itt?

— Fiatal úrnőmet, Pao-csaj kisasszonyt keresem, de nem lelem sehol. Egyébként szobalányod, Kakukk is kérdezősködött utánad. Cseng asszony egy csomag teát küldött neked az újonnan szüreteltből. Kéri, menj haza, és vedd át az ajándékot.

Lótusszal kéz a kézben, Kék Drágakő elindult lakópavilonja felé. Átvette a kis csomag új szüretelésű és legjobb minőségű teát, melyet Cseng asszony csak az imént küldött neki, s Lótuszt még egy ideig magánál tartotta. Ebben a lelkiállapotában nagyon jót tett neki Lótusz társasága. Egy tapéta jó minőségéről, egy hímzés szépségéről s hasonlókról beszélt vele, és mindaddig nem engedte el, amíg le nem játszott vele egy játszma sakkot, s el nem olvastak együtt egy fejezetet valamely könyvből. De hagyjuk most magukra őket egy ideig, s beszéljünk Pao-jüről.

Amikor Gyöngyszemmel lakásába megérkezett, díványán Mandarinkacsa szobalányt talált, amint fektében épp Gyöngyszem egyik elkezdett hímzését vizsgálta.

— Hol bujkáltál, uram? — kérdezte Mandarinkacsa az érkezőt. — Az öreg taj-taj már régóta elküldött érted. Azt üzeni, sietve ródd le tisztelgő látogatásodat beteg nagybátyádnál. Gyorsan, uram, öltözz át!

Amíg Gyöngyszem kiment a szomszéd szobába, hogy áthozza Pao-jü látogatóruháit, a fiú leült a dívány szélére, s lábujjaival letolta lábáról a cipőit. Aztán megfordult, s Gyöngyszem távollétét arra használta fel, hogy alaposan szemügyre vegye Mandarinkacsát. Arccal a falnak fordulva feküdt, s annyira elmélyedt a hímzés szemléletébe, hogy Pao-jüvel mit sem törődött. Élénkpiros selyemkabátkájában, melyet zöld mellénykéjére húzott, s a fehér atlaszselyem sza-

laggal karcsú dereka körül rendkívül bájosnak találta: nem is állhatott ellen a kísértésnek, hogy ne közelítse arcát a lány nyakszirtjéhez, ne szívja magába az illatot, mely belőle áradt, s jólesően meg ne simogassa a háta tájékát.

— Édes mej-mej, hadd nyalakodjam egy kicsit az ajakfestékedből! — suttogta szorosán hozzásimulva, s karjával és lábával átölelve a lányt.

— Gyöngyszem, gyere csak ide, nézd, mit láatsz! — kiáltotta hangosan Mandarinkacsa, miközben nevetve védekezett. — Ki tudja, mióta vagy már mellette, s még mindig nem tanítottad meg, hogyan kell rendesen viselkedni!

Gyöngyszem sietve jelent meg, nagy csomó ruhával a karján. Egyetlen pillantással felmérte a helyzetet.

— Látom, falra hányt borsó marad minden jó tanításom — mondta Pao-jünek. — De ha ez még egyszer előfordul, nyomban elmegyek innét.

Pao-jü kissé megszegyenülten hallgatott, átöltözött, s a két szobalány kíséretében elindult nagybátyjához. Az előudvarban már ott várahoztak rá felnyergelt lovával a szolgálai, hogy Sö herceghez kísérjék. Amint nyeregbe szállva éppen Csia Lien unokafivérrel váltott még néhány szót, aki akkor tért vissza sétalovaglásáról, egy oldalt álló fiatalember szólította meg:

— Csing-an, bátyám!

Pao-jü lenézett a nyeregből. A fiatalember tizennyolc vagy tizenkilenc éves lehetett, karcsú volt és jó alakú, szép metszésű arcát rendkívül ismerősnek találta, de nevére és családi hovatarozására képtelen volt visszaemlékezni.

— Na, mit bámulsz rá olyan nagy szemekkel? Nem ismered meg? Jün-er unokaöcsénk ő, sógornónknak, Ötösnek a fia — világosította fel Pao-jüt unokafivére, Lien.

— Hát persze, most már emlékszem. S milyen derék legény lett a fiatalemberről, mintha csak a fiam lenne!

— Ne tréfálj! — nevetett Lien fivér. — Jó négy vagy öt évvel idősebb nálad!

— No, mennyi idős vagy most? — kérdezte Pao-jü.

— Tizennyolc — felelte mosolyogva Jün-er, s talpraesetten hozzáfűzte: — Tiszteletreméltó nagybátyám bizonyára arra a közmondásra gondol, a nagyszülőkről, akik öreg napjaikra is olyan fiatalok maradtak, mint bölcsőben a gyermek, s az unokákról, akik időnek előtte aggokká váltak. Nos, ha

az évek számát tekintve felül is múllak valamicskével, az nem akadályozza annak, hogy értékben úgy ne magasodj fölém, mint nap a hegyek fölé. Minthogy pedig szülőapám meghalt, boldog lennék, ha méltónak találnál a megtiszteltetésre, hogy fogadott fiaddá lehessenek.

— E pillanatban nincs időm számodra. De gyere el holnap újra, egy csésze teára s egy kis kellemes csevegésre! — hívta Pao-jü a fiatalembert, kinek szavait igen hízalgőnek találta. — Megmutatom neked a parkot. De a lányokhoz ne nyúl!

S köszönve, szolgálai kíséretében ellovagolt Ső herceg lakóterületére. A herceg örült Pao-jü figyelmességének, s rövid üdvözlés után átküldte őt a hercegnőhöz. Kiderült, hogy a herceg betegsége egyáltalán nem komoly, mindössze megfázott egy kisé. A hercegnő Pao-jüt ottmarasztotta ebédre, s ezen unokanővérei is jelen voltak. Az ő társaságukban tért vissza a Szemek Gyönyörűségének Parkjába. De beszéljünk most Jün-erről.

Ez a Jün-er a Csia család egy szegényebb ágához tartozott, s mint özvegy édesanyjának egyetlen fia, arra törekedett, hogy gazdag és előkelő rokonsága szolgálatában kisebb alkalmi megbízásokat vállalva jusson foglalkozáshoz és kenyérhez. Ezt a célt szolgálta a Jung-kuo palotában tett mai látogatása is.

— Van-e számomra valami tennivaló? — kérdezte Lien nagybátyjától, amikor Pao-jü eltávozott.

— Szántam neked valamit nemrégiben. A feleségem azonban időközben Csia Csinnek adta ezt a megbízást, minthogy neki is sürgősen szüksége volt rá. A közeljövőben azonban lesz valami kertészeti munka; a feleségem megígérte, hogy gondol majd rád, s téged fog a munka felügyeletével megbízni. Ma nem lehetek a szolgálatodra. De nézz be holnap korán, közvetlenül a reggeli számbavétel után. Akkor személyesen adhatod elő kéreseedet feleségemnek. Most pedig bocsáss meg! Más dolgom van!

Jün-er megköszönte a tanácsot, és elment. Útközben arra gondolt, használna ügyének, ha elnyerné a mindenható Főnix asszony kegyeit valami kis figyelmességgel. De honnan vehetne pénzt ajándéokra? Elhatározta, hogy felkeresi anyai nagybátyját, Pu fűszerárst, és megvágja.

— Segítségedre volna szükségem, kedves bátyám! — mondta neki. — Légy szíves, adjál hitelbe négy uncia kám-

fort és négy uncia pézsmát. Pontosan ősz közepének ünnepén megfizetem.

Pu nagybácsi savanyúan vigyorgó ábrázatot vágott.

— Sajnálom, de ilyen hitelügyletekbe nem bocsátkozhatom többé. Csak nemrég történt, hogy egyik alkalmazottam visszaélt jólelkűségemmel, hitelbe vett az üzletemből árut, de persze nem tartotta be az ígérését. Az eredmény az lett, hogy a veszteséget nekem és üzlettársaimnak kellett a saját zsebünkből fedeznünk. Azóta húsz taelnyi egyezményes büntetés terhe mellett köteleztük magunkat arra, hogy ilyen hitel-magánüzleteket nem kötünk többé. Kénytelen vagyok szigorúan ehhez tartani magamat. Egyébként szerény kis boltomban igen csekély a kámfor- és pézsmakészlet, úgyhogy szükségletedet még készpénzfizetés ellenében sem tudnám teljesen fedezni. Jobban teszed hát, ha máshol nézel körül. Azonkívül, mint ismeretes, pénzügyletek elrontják a barátságot. Gondtalan fiatalember vagy, s nem okozol magadnak fejfájást azzal, hogy mi jogos és mi nem. Adósságodat könnyen fogod venni, a megfizetésre szánt pénzt el fogod verni, a nyakadra kellene járnom, s ezt rossz néven vennéd tőlem. Tanácsom a következő: segíts magadon, és takarékoskodj idejében, hogy kölcsönkérd ne is kelljen, s hogy nagybátyádnak öröme legyen benned!

— Tökéletesen igazad van, tiszteletreméltó bátyám! — felelte Jün-er, nehezen uralkodva magán. — Vedd azonban figyelembe, hogy apámat már gyermekkoromban elvesztettem, s ezért nem lehetett részem kellő irányításban és nevelésben. Anyám mindig nagy szerencseként emlegette, hogy támaszul és segítségül legalább te itt vagy nekünk, tiszteletreméltó bátyám. Azért gondoltam, hogy számíthatok segítségedre. Arról sem tudtam, hogy valaha is könnyelműen elvertem volna valamilyen örökségemet, teszem azt egy házat vagy egy darabka földet. A legjobb háziasszony sem tud rizslevest főzni, ha rizse nincs. Ha mindeddig nem volt jövedelmem, hogy takaríthattam volna meg belőle? Még mindig szerencsének tarthatod, hogy nem zaklatlak naponta kétszer-háromszor is különféle kérésekkel, ahogyan azt az én helyzetemben jó néhányan tennék.

— Kedves fiam, magam is elég rossz körülmények között vagyok, különben örömmel nyúlnék a hónod alá. De miért nem nézel körül inkább apád gazdag rokonságában? Légy rajta,

hogy a Jung-kuo palotában a ház urainak háta mögött megtömd a zsebeidet, amennyire csak bírod! Vagy pedig hízelegd be magadat a ház ügyeinek intézőinél, s próbálj valami jól fizetett megbízatásra, valami hasznot hajtó feladatra szert tenni.

Jün-er hallgatott, s megfordult, hogy távozzék.

— Hová olyan sietve? Hiszen egy kis falatozásra itt maradhatnál — igyekezett őt fukar nagybátyja a forma kedvéért tartóztatni. Ugyanakkor azonban a szomszéd helyiségéből felesége korholó hangja hallatszott:

— Már megint a fellegek közt járkálsz? Éléskamrámban a készlet arra is alig elég, hogy mi magunk jóllakjunk belőle. Te meg játszod a bőkezű vendéglátót!

— Jól van, jól van, akkor hát vásárolj be még valamit vendégünk részére!

Erre aztán megint a morgós asszonyi hang hallatszott a szomszédos helyiségből:

— Eredj át Vang szomszédnőhöz, s kérdezd meg, nem tudna-e kisegíteni húsz-harminc rézgaras értékű rizzsel? Holnap megfizetem — adta ki a háziasszony az utasítást a lányának.

Jün-er azonban megelégette ezt a siralmas vendégmarasztalást, s igyekezett mielőbb szabadulni. Rosszkedvűen indult haza. Amint így tépelődve és gondolatokba merülve lépegetett, az történt, hogy szórakozottságában beleütközött egy részegbe, aki tántorogva jött vele szembe az úton. A részeg karon ragadta, s rákiáltott:

— Hé, nem látsz a szemedtől?

Ez a hang ismerősnek tűnt fel Jün-er előtt. Hát persze, Ni szomszéd volt az, az ismert uzsorás és kártyás, az iszákos és kötekedő Ni.

— Eressz el, öreg pajtásom! Én vagyok, Jün-er, a szomszédod! — figyelmeztette nevetve.

A részeg erőlködve, üveges szemmel vizsgálgatta. Végre aztán felismerte, mire eleresztette, s néhány bocsánatkérő szót mormogott.

— Honnan, honnan, barátocskám? — kérdezte a fiút.

— Eh, inkább ne is beszéljünk róla! Rosszkedvem van. Annyira bosszúságot okoznak az embernek felebarátai!

— Mondd csak el nyugodtan, mi nyomja a szívedet! Ki bosszantott fel? Én, a részeg Ni, megvédem a szomszédomban

lakó összes barátaimat. Aki őket bántja, annak velem gyúlik meg a baja, annak én lerombolom a vityillóját, azt én felelősestül és gyermekestül az utcára kergetem!

Jün-er elmondta neki, hogyan fordult hiábavaló kéréssel nagybátyjához.

— Micsoda gazember! — pattogott haragosan Ni szomszéd. — Csak ne lenne történetesen éppen a te rokonod, majd adnék én neki! De ne is törődj vele! Véletlenül van nálam egy kis aprópénz, s adok neked kölcsön néhány taelt, persze kamatmentesen, ahogyan az jó szomszédok közt szokás.

Óvén függő erszényébe nyúlt.

— Itt van tizenöt tael. Remélhetőleg kitelik belőle!

— Derék fickó vagy, s nem akarlak megsérteni azzal, hogy visszautasítsam baráti ajánlatodat. Köszönettel elfogadom tehát. Mihelyt hazaérkezem, nyugtát állítok ki róla.

— Ostobaság, ha te nyugtákkal jössz itt nekem, akkor egyetlen rézgarast se adok.

— Ahogy gondolod. Köszönöm!

— Jól van. Most pedig mennem kell tovább. Látogatót várok üzleti ügyekben, különben meghívnálak egy itókára. Egyébként, ha hazamész, tedd meg nekem azt a szívességet, hogy megmondod az enyéimnek, ma nem megyek haza. Ha akarnak valamit, küldjenek holnap reggel utánam. Vang kereskedőnél megtalálnak.

S azzal odábbtántorgott. Jün-er pedig nagyon örült nem remélt szerencséjének, s attól tartott csak, hogy jótévéje, mihelyt kijózanodik, megbánja majd a nemeslelkűséget, mely részegségében rohantá meg, s uzorakamatokkal fogja majd a kölcsönzött összeget visszakövetelni. De még uzorakamatokat is könnyűszerrel kifizetne, ha Főnix asszony valóban neki juttatná a remélt megbízatást.

Másnap már korán reggel benyitott egy fűszerboltba, mely a főutcán, a déli kapun kívül állott, s egy kis csomag kámfort és pézsmát vett. Kimosdva és legjobb ruhájába öltözve állított aztán be a Jung-kuo palotába. Amint megtudta, Főnix asszony éppen a hercegnőhöz készülődött. Férje nem volt odahaza. Jün-er az előudvarban várakozott, amelyet hatalmas seprűkkel néhány szolga éppen buzgón sepregetett-tisztogatott. Aztán felhangzott Csou intéző feleségének kiáltása:

— Helyet! El a seprűkkel! Az úrnő jön!

Utána mindjárt meg is jelent Főnix asszony, egész sereg szobaasszony és szobalány kíséretében. Jün-er kissé közelebb lépett, s mély meghajlással bókkolt előtte. Főnix asszony egy pillantást vetett rá, s egyenesen továbbment, csak elhaladtában érdeklődve anyja hogyléte felől, s hogy miért nem lehet az anyját sohasem látni.

— Gyengélkedett az elmúlt napokban, gondolatban azonban sokat időzött veled, s nagyon vágyakozik utánad — felelte Jün-er simulékonyan. Tudta, hogy Főnix asszonyra nagyon lehet hízelgéssel hatni.

— Nono, csak ne olyan teli szájjal! — jegyezte meg Főnix asszony mosolyogva, s meglassította kissé a lépteit. — Valószínűleg nem gondolt volna rám, ha nem említem az imént.

— Ó, hát hogyan vetemedhetnék arra, hogy hazudozzam a te jelenlétben, tisztelt néném! Csak a tegnapi napon emlegettem anyám téged. Törékeny egészséged ellenére, mondotta, válladra vetted a nagy háztartás egész terhét, s páratlan tetterődnek köszönhető, hogy a nyugati palotában minden úgy megy, mint a karikacsapás. Véleménye szerint egyszerűen nélkülözhetetlen és pótolhatatlan vagy.

Főnix asszony megállt. Arcán jóakarató mosolygás ömlött el.

— És milyen alkalomból beszéltél rólam anyáddal? — kérdezte kegyesen.

— Ó, erre nagyon is nyomós okom volt. Egy jó barátom, jómódú fűszerárus, nemrégiben vásárlás útján megszerezte magának Jünnan tartomány egyik kerületének alprefektusi állását. Mielőtt családjával együtt állomáshelyére utazott volna, áruraktárát kiárusította, és itteni boltját bezárta. Ebből az alkalomból sok értékes áruját szét is ajándékozta jó barátai és ismerősei közt. Juttatott nekem is, és megajándékozott egy tétel kámforral és pézsmával. Anyámmal tehát arról tanácskoztam, mi volna ennek az ajándéknak legjobb felhasználási módja. Sajnáltuk volna az értékes labdacokat áron alul elvesztegetni, hogy pedig valakinek odaajándékozzuk, arra közelebbi ismerőseink körében senki sem mutatkozott méltónak. Ekkor eszünkbe jutott, hogy neked, tisztelt néném, füstölésre szolgáló kámforban és pézsmában mindig igen nagyok a szükségleteid, s hogy már

csak a közelgő sárkányhajó-ünnepre való tekintettel sem fogsz elzárkózni e kicsiny tételnek mint őszinte ragaszkodásunk csekély jelének elfogadása elől.

Így szólván, mély meghajlással csinos fekete fadobozkát nyújtott át, melyben szép takarosán egy csomagocska kámfor és egy csomagocska pézsma volt elhelyezve. Ajándéka Főnix asszonynak valóban nagyon jól jött, mert a közelgő sárkányhajó-ünnep miatt semmiféle füstölőszer-mennyiség nem lehetett sok számára. Kegyesen bólintott, és a dobozkát a kíséretében levő egyik nővel vétette át.

— Köszönöm figyelmességedet, kedves öcsém — jegyezte meg. — Látom, férjem nemhiába dicséri értelmeket és tapintatodat, s okkal beszél rólad mindig rokonszenvvel.

— Ó, igazán említ engem olykor-olykor?

Főnix asszony már-már elmondta volna neki, hogy férje közbenjárására már el is határozta: őt fogja megbízni a küszöbönálló kertészeti munkák felügyeletével. Aztán mégis úgy gondolta, hogy ha ilyen gyorsan közölné, hogy belegyez a dologba, a fiú azt hinné, hogy kegyei megvásárolhatók kis ajándékokkal is, mint egy kevéske kámfor és pézsma, s lenézné őt ezért. Így hát adós maradt a válasszal, s büszkén továbbhaladt.

Jün-er tehát kénytelen volt bizonytalanságban maradva hazatérni. Délután azonban újra elment a Jung-kuo palotába, hogy eleget tegyen Pao-jü előző napi meghívásának. A könyvtár előtt, nem messze az anyahercegnő szobáitól, Pao-jü szolgálójával, Ming-jennel találkozott.

— Urad ma egyáltalán nem is jön át a parkból? — kérdezte tőle.

— Nem tudom. De megyek és bejelentlek, uram.

A hosszú várakozási időt Jün-er azzal töltötte, hogy megtekintette a könyvtár festményeit és érdekességeit. Szemlélődésébe elmerülve, finom leánykahangot hallott, amely odakünn valami tyúkocskát szólongatott. Kiment, s csinos, mintegy tizenöt-tizenhat éves szolgálólányt pillantott meg. Amint a lány meglátta, gyorsan sarkon fordult, s elrohant. Történetesen éppen akkor jött vissza Ming-jen. A lány elé lépett, s megkérdezte, nem látta-e urát, Pao-jüt.

— Ugyanis Pao-jü kíséretéhez tartozik — magyarázta Jün-ernek, aki maga is odaszaladt. — Én nem tudtam megtalálni.

— Kedves kislány, légy szíves, jelentsd uradnak, hogy unokaöccse. Jün-er van itt — kérte a kicsikét. Az most nem rohant el, mert megnyugtatta, hogy az idegen a családhoz tartozik. De úgy látszott, még mindig nincs iránta teljes bizalommal.

— Gyere vissza holnap! Mert korábban, mint ma este, nem lesz alkalmam, hogy urammal beszéljek, s addig csak nem fogsz itt várakozni — mondotta kurtán és határozottan, teljesen áthatva személye fontosságának tudatától, s útjára bocsátotta a fiatalembert. Jün-er nem állhatta meg, hogy távozás közben lopva oda ne pillantson rá.

Amikor másnap délelőtt újra beállított a Jung-kuo palotába, olyan szerencséje volt, hogy rögtön érkezésekor találkozott Főnix asszonnyal. Éppen sétakocsizásra indult, és a kocsijába szállt be. Amikor Jün-ert észrevette, odahívatta a kocsiajtóhoz.

— Hallod-e, fiatalember, elég szemtelen dolog, amit te velem művelsz — szólt ki a kocsi ablakán mosolyogva. — Tegnap ajándékod persze csak ürügy volt. Férjem időközben beszélt nekem rólad.

— Igazán, beszélt? Milyen kínos! Hát igen, igaz, nagyon szeretném... csak azt sajnálom, hogy már előbb is nem fordultam személyesen hozzád, tisztelt néném. Akkor már régen el lenne intézve a dolog. Persze ki gondolná, hogy Lien bátyámnak olyan kevés a mondanivalója?

— Egyszóval tegnap csak azért próbálkoztál nálam, mert nála már előzőleg próbálkoztál, és nem jártál szerencséivel?

— Tisztelt néném, igaztalan vagy velem. Unokaöccsi kötelességemnek tartottam bátyámat nem kerülni meg. De most már tisztában vagyok a dolgokkal, és a jövőben csak hozzád fordulok. Most pedig légy szíves, ajándékozz meg jóakarattal!

— Ejha, máris? Korábban kellett volna a szádat kinyitnod. A parkban mindenféle fákat kell ültetni, és virágágyakat kell ásni. Ha idejében szóltál volna, talán rád bíztam volna ezt a dolgot.

— Tedd meg most is még! Nagyon kérek!

— Aligha fog menni a dolog. De légy csak türelemmel a következő újévi ünnepekig, ha majd tűzijátékot kell bevásárolni. Akkor talán figyelembe veszek.

— Édes, kedves néném, inkább tégy velem most mindjárt próbát! Jól fogom végezni a dolgomat, bízhsz bennem! Annyira meg leszel velem elégedve, hogy az újévi megbízást még ráadásul fogod adni!

— No, lám, a fiatalember ért hozzá, hogy a fonalat szép hosszúra sodorja! Köszönd bátyádnak, hogy szószólóddá lett! Én nem gondoltam volna rád. Tehát, hogy rövidke legyünk: gyere ma reggeli után vissza, jelentkezz a pénztárnál, és legyen gondod rá, hogy a kerti munkák holnapután megkezdődjenek.

Azzal intett a kocsisnak, és tovagördült.

Jün-er túlaradóan boldog volt. Minthogy reggeli utánig várakoznia kellett, ezt az időt azzal akarta eltölteni, hogy meglátogatja Pao-jüt. Ma azonban Pao-jü egész nap új barátjánál, az Északi Csend Császári Hercegenél tartózkodott.

A meghatalmazással, melyet Főnix asszony időközben eljuttatott, pontosan tizenegy órakor beállított a számtartóság pénztárába, s ott kétszáz taelt, tehát igen jelentékeny összeget vett fel. Aztán hazasietett, s anyjával együtt széppé tette magának ezt a napot. Másnap reggel Ni szomszédnál kiegyenlítette adósságát, aztán felkereste Fang Csun kertészetét, mely a nyugati kapu előtt terült el, s ott ötven tael értékben vásárolt fákat és virágokat. Most azonban egy időre átengedjük őt új tevékenységének, s visszatérünk Pao-jühöz.

Amikor tegnapelőtt Jün-errel találkozót beszélt meg, ez csupán olyan udvariassági formula volt, amelyet előkelő emberek alacsonyabb rangúakkal alkalomadtán megengednek maguknak, anélkül hogy jelentőséget tulajdonítanak neki. Megállapodásukról időközben rég meg is feledkezett. Amikor aztán ma úgy estefelé visszaérkezett az Északi Csend Császári Hercegenél tett látogatásáról, kedve támadt arra, hogy megfürödjék. Véletlenül úgy adódott, hogy hosszú ideig egyedül ült a szobájában, mert Gyöngyszem szobalány Pao-csaj meghívásának tett eleget. Pézsma szobalány betegen feküdt ágyában, két másik szobalány pedig elment, hogy forró fürdővizet hozzon. Amikor tehát kétszer-háromszor is kiáltott teáért, csak az a két idősebb asszony jelent meg, akiket kísérőhölgyekül osztottak be melléje.

— Rendben van! Már el is van intézve a dolog! — utasította ki őket nyomban az ajtón egy tiltakozó kézmozdulattal. Úgy gondolta, hogy inkább maga önti fel teáját. Kiment

tehát, hogy egy fazék forró vizet töltsön a teáskannájába, amikor mögötte megszólalt valaki:

— Leforrázod a kezedet! Hadd csináljam én!

Nyomban ezután egy csinos fiatal jószág lépett melléje, kivette kezéből a forróvizés fazekat, teletöltötte a kannát, s bevitte neki a teásedényeket a szobába. Miközben kortyolt a csészéből, alaposan szemügyre vette a fiatal szolgálot. Eddig még soha nem vette észre. Milyen szép hullámos haja volt, s milyen keskeny, finom arcocskája!

— Te is az én kiszolgálóim közé tartozol? — kérdezte.

— Igen.

— Hogy lehet, hogy eddig még soha nem láttalak?

— Olyan sokan vagyunk, hogy mindegyikünket igazán nem ismerhetsz. Azonkívül még új vagyok, s személyes kiszolgálással, mint amilyen a teafelhasználás és hasonlók, eddig még nem bíztak meg.

— Miért nem?

— Az ilyesmit a többiek tartják fenn maguknak, az idősebbek, akik már hosszabb ideje vannak szolgálatodban.

— Kár, akkor hát látni se lehet téged.

— Kivéve, amikor olyan rendkívüli megbízatást kell elintézni, mint az, amelyért most idejöttem. Tegnap délután egy bizonyos Jün-er nevű fiatalember keresett téged, uram. Arra kértem, keressen ma újra, minthogy tegnap délben nem alhattál, és így fáradt voltál. Ma viszont az Északi Csend Császári Hercegénél voltál, s így Jün-er úr másodszor is elke-rült téged.

— Vagy úgy, Jün-er, nem baj.

Szívesen beszélgetett volna tovább ezzel a takaros kislánynyal, de az hirtelen felugrott és elszaladt, mert két idősebb szobalány közeledett nevetve és csivitelve. Egy nagy csöbörben cipelték oda a locsogó fürdővizet. Szabad kezükkel a ki-kilocsanó víztől nedves szoknyájuk szegélyét fogták fel. A kis Hsziao-hung elébük szaladt, hogy kedveskedve segítsen nekik a cipekedésben. Amikor aztán a két idősebb belépett a szobába, csodálkozva és bosszankodva látta, hogy Pao-jü egészen egyedül van. Miután fürdőjét elkészítették, vallatóra fogták az új kis szobalányt.

— Mi dolgod volt ott nála az előbb, amikor jöttünk? — kérdezték gyanakodva.

— Semmi különös. Elveszett zsebkendőmet kerestem. Teáért kiáltott, s minthogy senki más nem volt itt, aki kiszolgálja, én szolgáltam neki fel a teát. Ennyi az egész.

— Szemtelen teremtés! Mit hazudol? — támadt rá haragosan az egyik idősebb lány, és arcába köpött. — Most már világos, miért nem szaladtál az imént, amint az kötelességed lett volna, fürdővíz után, hanem futtattál bennünket magad helyett. Az, hogy nincs időd, csalo kifogás volt! Meg akartál tőlünk szabadulni, hogy egyedül lehess a fiatalúrral! De hát nézz a tükörbe, és mondd meg, méltó vagy-e arra, hogy a közelében mutatkozzál?

— Holnap majd elmondom Gyöngyszemnek, hogyan tolakodsz előtérbe — kapcsolódott be a másik is. — Legközelebb már magad akarod kiszolgálni a fiatalurat. Mi, többiek, már fölöslegesek vagyunk, mi?

Így folyt még a civakodás egy ideig mindkét részről, majd egy szobaasszony jelent meg, s Fönix asszony megbízásából jelentette, hogy holnap kertészek jönnek a parkba, s ezért a szobalányok legyenek illően tartózkodóak, ne szaladgáljanak ide-oda kíváncsian, s ne mutogassák az idegeneknek az alsóruhájukat ruhaszáritó kötelekre kitergetve. Egyébként védőfalakkal fogják elkeríteni az egész területet, melyen az ültetés folyik majd.

— Kicsoda a munkák vezetője? — tudakolta a két idősebb szobalány.

— Valami Jün-er — felelte a szobaasszony. Ez a név egészen új volt előttük. A kis Hsziao-hung azonban nagyon is jól emlékezett rá, hogy azt a csinos fiatalembert, aki őt tegnap a könyvtár előtt megszólította, s aki azután távozás közben olyan feltűnően utánafordult, Jün-ernek hívták. Vajon viszontlátja-e majd? A kicsi becsvágyó volt, magasabbra törekedett. Régóta vágyódott már arra, hogy Pao-jü észrevegye, de idősebb társnői mindig tudták a módját, hogyan szorítsák háttérbe. És mivel az első alkalommal, hogy Pao-jüvel egyedül maradt, tetten érték, a jövőben nyilván még inkább szenvednie kell attól, hogy irigykednek rá, és háttérbe szorítják. Levertsége azonban egy szempillantás alatt újra a reménykedés örömébe csapott át, amikor most az öreg szobaasszony szájából Jün-er nevét hallotta, s aztán már egész nap nem tudott szabadulni a csinos fiatalemberrel való tegnapi találkozás körül forgó gondolataitól. Amikor aztán

este a szobájában egyedül maradt s lefeküdt, ez a gondolat még álmában sem hagyta cserben. Egyszerre csak mintha kívülről, szobájának ablaka alól hangot hallott volna:

— Hsziao-hung, megtaláltam a zsebkendődet.

Felkelt és kiment az ajtaja elé. Ott állt előtte a tegnapi fiatalember.

— Hol találtad meg? — kérdezte zavartan.

— Gyere velem! Megmutatom neked a helyet — szólta az, majd magához vonta, és átölelte. Ő azonban kibontakozott az ölelésből, és vissza akart menekülni a szobájába, s eközben megbotlott egy lépcsőfokon. Erre aztán felébredt. Sajnos, csak álom volt.

HUSZADIK FEJEZET

Egy javasasszony megrontja Pao-jüt és Főnix asszonyt. A szellemkő varázsereje meggyógyítja őket

Hsziao-hung nyugtalanul aludt, s másnap már hajnalban felkelt, hogy dolga után lásson. Álmának szép élménye még túlságosan hatása alatt tartotta, hogysem öltözködésére a szokott gondossággal tudott volna ügyelni. Ujjait felületesen mártotta a mosdótál vizébe, hosszú hajfonatait csak úgy nagyjából tűzte fel a tükör előtt, s éppen csak hogy valami kendőt csavart a ruhája dereka köré; aztán sóhajtván nyúlt a seprű után, s már megint nem volt egyéb, mint közönséges szobalány.

Pao-jü is megőrizte szívében a takaros kis új szolgálólánynyal való első találkozás emlékét. Szívesen vonta volna be kisebb-nagyobb szolgálatok teljesítésébe. Egyrészt azonban nem akarta az idősebb szobalányok féltékenységét felkelteni, másrészt még azt sem tudta, hogy mi a neve a kicsikének. Reggel az ágyából rosszkedvűen kelt ki, az ablakhoz ment, s a párkányra támaszkodva egy ideig nézegette a szobalányokat, amint az udvart seperték. Hogy az a sok hiú teremtés mind milyen csinosan kicsípte magát! Egy sem volt közöttük, aki rizssporral be ne szórta volna magát, ajkát ki ne pirostította volna, s kacéran virágokat ne tűzött volna a hajába. Sajnos, a tegnapi kis szobalányt nem sikerült közöttük

felfedeznie. De mindenképpen újra látni akarta. Gyorsan ruhába bújt tehát, s kiment a parkba. Úgy tett, mintha sétájának célja a virágok nézegetése lenne, valójában azonban kelettől nyugatig mindenfelé a kis Hsziao-hungot kémlelte. Végre aztán felfedezte, amint gondolatokba merülve állt egy sétatályosó mellvédjének támaszkodva, virágzó szilvafa és begóniaágak közé bújva. Odalépett hozzá, s már éppen meg akarta szólítani, amikor odajött egy idősebb szobalány, s figyelmeztette, hogy ideje lesz már mosakodnia. Milyen kár, hogy megzavarták! Ott kellett hagynia a kicsit, anélkül hogy egy szót is válthatott volna vele, s vissza kellett térnie a házba.

Kevéssel azután, hogy Pao-jü elment, Hsziao-hungot Gyöngyszem Kék Drágakő pavilonjába küldte. Eltört egy virágvázájuk, és kölcsön kellett kérnie egyet Kék Drágakőtől. Amikor Hsziao-hung útközben áthaladt a Kékeszöld Tajték Hídja felett, észrevette, hogy a szomszédos dombvidéket mindenfelé védőfalakkal vették körül. Ez volt az a hely, amelyen ma fákat és bokrokat akartak ültetni. Úgy van, hiszen már látta is az embereket, akik ástak, és az ültetést végezték. És most meglátta Jün-ert is, amint egy sziklatömbön ül az útszélen, és parancsokat osztogat. Vágyódott arrafelé, de aztán mégsem mert arra menni, s kerülő úton lopakodott Kék Drágakő pavilonjához. Miután pedig megbízatásának eleget tett, kamrájába osont, és rosszkedvűen az ágyra vetette magát. A többi szolgálólánynak persze fel is tűnt Hsziao-hung nyomott kedve, azt hitték azonban, hogy nem érzi jól magát, s nemigen törődtek vele.

Másnap este aztán a következő történt. Csia Huan, a fattyú, épp hazatért a családi iskolából, s Cseng asszony lakoszobájában azzal foglalatoskodott, hogy leírja számára a gyémántszutrát. Cseng asszony a szöveg szó szerinti megtanulása céljából nagyon jól olvasható másolatot kért. E megbízatás folytán a fattyú szörnyen fontos személyiségnek érezte magát, s mindenfelé parancsokat osztogatott. Az egyik szobalánynak a viaszgyertyát kellett meghegyeznie és meggyújtania, a másíknak teát kellett hoznia, a harmadikra rátámadt, hogy elállja előle a fényt, s így ment ez szakadatlanul. Minthogy a személyzet általában nem szerette és nem nagyon becsülte, senki sem törődött vele, az egy Hajnalpir szobalányt kivéve, aki teát hozott neki.

— Ne parancsolgass olyan sokat! Még ellenszenvesebbé teszed magadat! — súgta oda neki, amikor a teát betöltötte. A fattyú dühösen nézett rá.

— Értem! Ti mind Pao-jüvel tartotok, és összeesküdtetek ellenem — mondta harapósan.

Hajnalpir kivicsorgatta a fogait, és barackot nyomott a fiú fejére.

— Csúf, harapós kutyakölyök — szidta a fattyút, s éppen hosszabb dorgálásba akart kezdeni, ebben azonban megakadályozta Főnix asszony és Pao-jü megjelenése. Születésnap ünnepségekről jöttek, Cseng asszony bátyjának, Vang Cetung tábornagnak házából. Pao-jü nagyon álmosnak érezte magát, s arca égett a megivott sok bortól. Miközben anyja Főnix asszonyt a születésnap lefolyásáról, a vendégekről és a színelőadásról kérdezte ki, ő hagyta, hogy a szobalányok leszedjék róla sapkáját, lehúzzák felsőruháit és cipőjét, aztán odakuporodott anyjához a díványra, és fáradtan hajtotta fejét a mellére. Anyja gyengéden megsimogatta arcát és tarkóját, ő meg anyja nyakát simogatta becézve.

— Milyen forró vagy! — mondta Cseng asszony. — Bizonyára megint sokat ittál. Tedd magad kényelembe, hogy rosszul ne légy!

Pao-jü engedelmeskedett anyja felszólításának, s kinyújtózott a mögötte heverő párnákon. Ugyanakkor odahívta Hajnalpir szobalányt, s megkérte, hogy masszírozza egy kicsit. De Hajnalpirnak ez nem volt kedvére való, s folyton a közvetlen közelben író fattyúra pillantgatott. Pao-jü megfogta a kezét, s igyekezett közelebb húzni magához.

— Kedves néném, légy szíves, foglalkozz velem is egy kicsit! — rimánkodott.

— Csend! Mert különben veszekedés lesz! — háritotta el halkan a lány, s elhúzta a kezét. Észrevette ugyanis a gyűlölködő pillantásokat, melyeket a fattyú vetett a család elkényeztetett kedvencére. Valóban, Csia Huan növekvő dühvel volt szemtanúja annak, hogy Pao-jü megint lekötötte a társaság általános figyelmét, s háttérbe szorította őt, a fattyút. Étte az irigység, s álnok terv fogant meg benne. A tálacskát, melybe a gyertya olvadó viasza folyt alá, szándékosan ügyetlen kézmozdulattal úgy borította ki, hogy forró tartalma Pao-jü arcán loccsant végig. Ez hangosan felkiáltott a fájdalomtól, mire mindenki odarohant hoz-

zá, s lámpákkal világítottak az arcába. Ijedten látták, hogy arcát forró, vékony, éppen megszilárdulni kezdő viaszréteg borítja. Megdöbbenve látott hozzá Főnix asszony a szobalányokkal együtt, hogy a viaszréteget lefejtse, s a megsérült bőrt langyos vízzel öblítse le.

— Micsoda fajankó! Hiszen már nem buta kiskacsa többé! — dühöngött Főnix asszony, lesújtó pillantást vetve a fattyúra. — Még azt sem tudja, hogyan kell a gyertyával bálni! Meglátszik az anyja rossz nevelése!

Megjegyzése Cseng asszonyra jelszóként hatott. Behívatta a fattyú anyját, Csao másodfeleséget, s heves szemrehányásokkal halmozta el. Legyen szíves, foglalkozzék többet félresikerült sarja nevelésével, vagy a jövőben ne számítson több elnézésre és jóakaratra! A megszidott asszonynak némán le kellett nyelnie a megaláztatást. Miután a forma kedvéért még ott sürgölődött egy kicsit a sebesült körül, eltávozott.

Pao-jü bal arcát csúf égési hólyagok éktelenítették el. Csupa szerencse, hogy a szeme épségben maradt. Anyja alig tudott hova lenni a felindulástól; ő a nagyanya szemrehányásaitól is tartott. Sebkenőcsöt kenetett a sebére, és gyorsan aludni küldte. Pao-jü maga erősnek és nagyvonalúnak mutatkozott.

— Hiszen nem is fáj olyan nagyon — nyugtatta az anyját. — Ha pedig majd nagyanya kérdi, egyszerűen azt mondom, hogy a magam ügyetlensége folytán forráztam le magamat.

— Akkor meg nekünk, többieknek, kell majd szemrehányásokat zsebre vágnunk, hogy nem vigyáztunk rád eléggé. Akárhogy is vesszük, a dolog bosszantó — vélekedett Főnix asszony.

Kék Drágakő egész nap nem látta Pao-jüt. Amikor bal esetéről értesült, még aznap későn este felkereste. Alaposan megijedt, amikor Pao-jü elcsúfított, mindenütt sebkenőcszel bekent arcát meglátta. Minthogy Pao-jü jól ismerte a lány finom természetét, kezével gyorsan eltakarta a sebekkel borított helyeket, s kérte Kék Drágakőt, hogy menjen el. A lány azonban előbb tudni akarta, vannak-e Pao-jünek fájdalmai, s nem engedett abból, hogy kicsit ott üljön az ágyánál, s testvéri együttérzését nyilvánítsa előtte.

Amikor aztán másnap Pao-jü nagyanyja szeme elé került, valóban nagylelkűen magára vállalta, hogy ő a hibás megsebesülésében. S amint azt Főnix asszony jól sejtette, a nagyanyja egész haragjával Pao-jü anyja ellen, Főnix ellen és a szobalányok ellen fordult, s így ezeknek ártatlanul kellett bűnhődniük a fattyú álnokságáért.

Másnap történetesen látogatóba jött Ma anyó. Ez a Ma anyó városszerte ismert varázslónő és javasasszony volt. Pao-jü születésekor tanúságot vállalt, s abban a megtiszteltetésben részesült, hogy Pao-jü nevelőanyjának szólította. Amikor meglátta Pao-jü égési sebeit, ujjával bűvös köröket vont a sebes helyek felett, s hozzá titokzatos varázsigét mormolt. Egyébként felajánlotta az anyahercegnőnek, hogy kedvencét hamarosan egészségessé imádkozza, természetesen megfelelő díjazás esetében.

— Tudnod kell, öreg szülője a nemzetségnek, öreg boddhiszátvája a háznak — szólt az anyahercegnőhöz —, hogy nemes származású fiatalemberket előszeretettel üldözik a láthatatlan ördögök és ingerkedő szellemek. Ezt Buddha szent könyvei tanítják. Ezek a gonosz démonok csípkedik és karmolásszák őket, étkezés közben kiejtetik kezükből a tárgyokat és a tálakat, elgáncsolják és elbuktatják őket. Zsenge korukban a fiatalemberek lépten-nyomon ki vannak téve e gonosz ördögök gyötülésének, s nemegyszer az életükkel fizetnek.

— S nincs az ellen hatékony varázsszer? — kérdezte a meghökkent anyahercegnő.

— Dehogynem, Buddha segítségével el lehet az ördögöket kergetni. Buddha azonban valami kegyes cselekedetet kíván ellenszolgáltatásul. Amint az ugyancsak szent könyvekben olvasható, van nyugaton egy hatalmas fény-boddhiszátva, akinek különleges hivatása, hogy derék emberek gyerekeit megvédje a sötétség démonaival szemben. Ezt a védőszellemet azonban előbb megfelelő áldozati ajándékokkal kell felidézni, és magunknak megnyerni.

— És mit kíván áldozati ajándéknak?

— Ó, egyáltalán nem kíván sokat. Megelégszik naponta néhány uncia füstölőszerrel és egy szép nagy oltári lámpába töltendő, bőséges mennyiségű olajjal. Mert annak a lámpának éjjel-nappal nem szabad kihunynia. A fényszellem jelképe ez a lámpa.

— Jól van, jól van. Meg fogod kapni a pénzt a füstölőszer és a lámpa számára. Körülbelül mennyi olaj szükséges?

Ma anyó egész skáláját sorolta fel az illető házak előke-lőségi foka szerint szokásos különböző mennyiségeknek. Hosszabb alkudozás után napi öt uncia olajban egyeztek meg. Az erre kiutalt pénzt Ma anyó havonta veheti fel a pénztárnál.

Ezenkívül a javasasszony tanácsára azt is elrendelte az anyahercegnő, hogy a jövőben Pao-jü sétái alkalmával a szolgák mindig vigyenek magukkal néhány ezergarasos zsinórt, és azt alamizsnaként osztogassák ki szerzetesek és kol-dusok között. A javasasszony azzal búcsúzott az anyahercegnőtől, hogy biztosította őt: Buddha meg fogja jutalmazni könyörületességéért. A nyugati palota asszonyi lakosztá-lyainak körbelátogatása során aztán eljutott későbbben Csaó másodfeleséghez, a fattyúnak, Csia Huannak anyjához is. Csaó asszony a cserépdíványon ült, s éppen papucsok ra-gasztásával foglalatoskodott. Ma anyó odapillantott arra a sok kiszabott atlaszelyem darabra, mely Csaó asszony olda-lán halomba gyűlt, s megjegyezte:

— Ó, szövethuzatok: ilyenek az én cipőimre is kellené-nek. Nem volna a naj-najnak néhány fölösleges maradékja számomra?

— Na, hát sokra ugyan nem megy az ember velük. De ha nem veted meg ezeket a rút maradékokat, keress csak ki néhány neked tetszőt!

Miközben Ma anyó buzgón turkált a selyemdarabok közt, s a legjobbakat szoknyája terjedelmes zsebében tűn-tette el, Csaó asszony így folytatta:

— Leadtad azt az ötszáz rézgarast, amelyet a legutóbb küldtem neked, a gyógyszeristen templomában?

Ma anyó igenlő feleletet adott.

— Hát ez siralmasan kevés volt — kezdte aztán újra Csaó asszony, nagyot sóhajtva. — Hiszen én olyan szíve-sen adnék gyakrabban és többet, egyelőre azonban nagyon meg van kötve a kezem. Jóakarásban bizonytalán nincs hiány.

— Türelem, jönnek még számodra jobb napok is. Várj csak, amíg a fiad felnő! Biztosan bejut majd valami csinos, jól jövedelmező állásba.

Csaó asszony zavartan mosolygott.

— Ó, inkább ne is beszélj erről! Ébben a tekintetben nem ringatnám magamat nagy reményekbe. A fiam nehéz hely-

zetben van Pao-jü mellett. A házban mindenki csak Pao-jü körül forgolódik. Én azonban nem akarok ez előtt, ni, meglapulni...!

Jobb kezének két ujját jelentőségteljesen emelte fel. Ma anyó megértette ezt a jelbeszédet.

— A második naj-najra, Főnix asszonyra gondolsz?

— Pszt! — ijedt meg Csao asszony, s felállt, hogy kileszen a függönyön, és meggyőződjék róla, nem hallgatják-e ki beszélgetésüket. Senki sem volt odakinn. Megnyugodva foglalt újra helyet.

— Hát igen, egyszerűen kibírhatatlan, hogy ez a nősze mély milyen önkényeskedően tevékenykedhet itt — folytatta suttogva. — Nekem szavam sincs, még emberszámba is alig megyek mellette.

— Hm. Megértem, hiszen hatalmad nincsen, s nyílt ellenállásra nem szánhatod el magadat vele szemben. De miért nem kíséreléd meg rejtett utakon? Persze én nem mondtam semmit.

— De igen, beszélj csak! — szólt Csao asszony. — Égek a vágytól, hogy titokban lekenjek neki egyet. Csak tudnám, hogyan! Nem maradnék adós a köszönettel, ha hajlandó lennél segíteni.

— Szent Buddha, hogyan egyeztessem ezt össze a lelkiismeretemmel? Az én lelkiismeretem oly érzékeny!

— Nono, hiszen egyébként nem vagy olyan félnék! Vagy talán kételkedsz benne, hogy őszinte bennem a szándék, segítségedet megköszönni?

Ma anyó szélesan elvigyorodott.

— Mit adnál nekem? — kérdezte tárgyilagosan.

— Ma anyó, te bölcs asszony vagy, és magad tudod a legjobban, hogy az egész palota, mindazzal együtt, ami hozzátartozik, reám szállna, ha sikerülne neked azt a kettőt, Főnix asszonyt és Pao-jüt eltenni láb alól. Ebben az esetben annyit kérhetsz tőlem, amennyit akarsz.

— Hm, hát ez szép. De tegyük fel, hogy minden úgy történnék, ahogy kívánod, s te leszel az úrnő. Ebben az esetben megtörténhetne, hogy megbánnád ígéretedet. Valamiféle írás nélkül nem tehetek ilyet.

— Ha ez minden kívánságod! Szívesen kiállítok neked egy adósságlevelet. Később majd pontosan beváltom, biz-

hatsz benne. Azonkívül néhány ruhadarabot és valami díszholmit is adhatok előlegképpen.

— Rendben van.

Csao asszony felnyitotta tehát a ládáit, s összekeresett néhány ruhadarabot és díszholmit Ma anyó számára, hozzátett azonkívül egy kis ezüstitörmeléket is, a továbbiakra nézve pedig szabályszerű adósságlevelet állított ki neki ötven taelről. Miután így a dolog üzleti része kielégítő elintézést nyert, Ma anyó dologhoz látott, minden további erkölcsi gátlás nélkül, nem tévén különbséget piros és kék, fekete és fehér között. Ollót ragadott, s egy ív fehér papírból két emberi alakot vágott ki. Csao asszonynak négy-négy ciklusjelző kettős írásjegyen rájuk kellett írnia Főnix asszony és Pao-jü születésének évét, hónapját, napját és óráját. Aztán egy ív kék papírból öt-öt ördögfigurát vágott ki, s azokat Csao asszony által tüvel-cérnával gondosan felvarratta az első két figurára. Éppen arra volt még ideje, hogy kijelentse, a varázslat hátralevő részét odahaza, a maga lakásán fogja végrehajtani, s hogy az összevarrt papírfigurákat gyorsan zsebre dugja, mert ekkor megjelent egy szobalány, és Csao asszonyt asztalhoz hívta. Ma asszony gyorsan elbúcsúzott és hazaindult.

Ezen a délutánon Kék Drágakő beteglátogatást tett unokafivérénel, Pao-jünél. A fiú lakópavilonjába vezető verandán néhány szobalányt talált, akik mosakodással, valamint arc- és szemöldökfestéssel foglalatoskodtak. Belülről vidám csevegés és nevetés hatolt a fülébe. Főnix asszony, Pao-csaj és a három Tavasz lány volt benn, vidám társalgást folytatva a beteggel.

— Ohó, itt jön még valaki! — köszöntötték kórusban Kék Drágakőt, amikor belépett.

— Talán írásbeli meghívót kaptatok, hogy így teljes számban összejöttetek? — tréfálkozott Kék Drágakő.

— Megkóstoltad-e már azt a teafajtát, amelyet nemrégiben küldtem neked? — kérdezte Főnix asszony Kék Drágakőtől.

— Ó, egészen el is felejtettem. Köszönöm figyelmességedet.

— Nekem nem valami nagyon ízlett — vetette közbe Pao-jü.

— Az ízét jónak találom, a színe azonban nem valami különös — vélte Pao-csaj.

— Adó fejében kapott szíami tea — magyarázta a dolgot Főnix asszony. — Én sem voltam éppen elragadtatva tőle, a mi kínai teánkat jobbnak tartom.

Kék Drágakőnek természetesen ellent kell mondania.

— Nekem ízlett. Ti, úgy látszik, nem vagytok rendben a gyomrotokkal.

— Ha ízlett, kaphatsz még belőle — mondta Főnix asszony.

— Igen, légy szíves! Érte küldöm majd a szobalányomat.

— Fölösleges. Holnap úgyis oda akartam küldeni valakit hozzád egy kéréssel.

— Ejha, arra aztán kíváncsi vagyok, micsoda ellenszolgáltatással tartozom azért a kis csomag teafűért.

— Ki tudja? Talán hogy készülj fel a családunkba való belépésre, menyasszonyka gyanánt! — tréfált Főnix.

— Roppant vicces — jegyezte meg kissé savanyúan Pao-csaj, míg a többiek hangosan felnevettek.

— Vicces? Én ezt a megjegyzést felettébb ízetlennek és illetlennek találom — fakadt ki hevesen Kék Drágakő, fülig vörösödve, és hallhatóan csikorgatva a fogát.

— No, hát olyan nagy csorba esnék a méltóságodon, ha az ő menyasszonyaként családunk tagjává lennél? — folytatta Főnix kedélyesen, ujjával Pao-jüre mutatva. — Talán nem megfelelő a személye vagy a származása?

Kék Drágakő felemelkedett, és némán elindult az ajtó felé. Pao-csaj utánasietett, és visszahúzta.

— Hogy lehet mindjárt ennyire megsértődni, és minden további nélkül elszaladni? — beszélt a lelkére. Ebben a pillanatban a két másodfeleség lépett a szobába, Csao és Csou, akik ugyancsak Pao-jü hogyléte felől akartak érdeklődni. Megjelenésükkor mindenki udvariasan felemelkedett a helyéről. Csak Főnix maradt ülve, és szántszándékkal keresztülnézett rajtuk. Főnixet és az unokatestvéreket kevéssel azután Cseng asszonyhoz hívták, hogy köszöntsék testvéreinek, Vang Ce-tung tábornagnak feleségét, aki látogatóba jött hozzá. A betegszoba gyorsan kiürült.

— Legalább te maradj még egy kicsit nálam! — rimázkodott Pao-jü, amikor Kék Drágakő is menni akart.

— Hallod? Kívánják a jelenlétedet — támogatta Pao-jü kérését Főnix, miközben megfordult, és Kék Drágakőt nevetve visszatuszkolta a szobába. Pao-jü kézen fogta Kék Drágakőt, és némán könyörögve mosolygott rá. Kék Drágakő elpirult, és ki akarta magát szabadítani a kezéből. Egyszerre csak eleresztette őt Pao-jü, a fejéhez kapott, és fájdalmában hangosan felkiáltott.

— Jaj, a fejem! — nyögte. A következő pillanatban egy hatalmas ugrással felpattant, s kiáltozva és összefüggéstelen szavakat dadogva kezdett a szobában fel és alá rohangálni. Kék Drágakő és a szobalányok rémült segélykiáltásaira oda-sietett anyja az öreg hercegnővel és látogatójával, Vang né-nivel. Ott találták Pao-jüt, vadul hadonászva a levegőben egy csupasz törrel meg egy vívóbottal, s veszett ordítózás közben ugrándozva fel és alá a szobában. Rémülettől remegve rohantak ki a pavilonból az asszonyok, magasba kapva ruháikat és hangosan jajveszékelve. Szélsébesen terjedt el mindkét palotában a riasztó hír, hogy Pao-jü megőrült, s egymás után állított be a szerencsétlenség színhelyére az apja, Ső herceg, Csen herceg, Csia Lien és a család sok más férfi és női tagja.

Az általános felfordulás kellős közepén, mikor mindenki Pao-jüre gondolt, egyszerre azt látják, hogy Főnix asszony vad ugrásokkal rohan a parkon át feléjük. Kezében hosszú konyhakést szorongatott, mellyel hol egy útját keresztező tyúkot fejezett le, hol meg egy kutyába szúrt bele, mely túlságosan közel került hozzá. Vadul forgó szeméből a gyilkolás vágya villogott elő, amikor az összegyűlt rokonság és szolgálazemélyzet csoportja felé közeledett. Rémülten menekült előle mindenki, néhány erős szolga és cselédlány azonban, akinek helyén volt a szíve, kicsavarta kezéből a fegyvert, s visszacipelte őt a lakásába.

Izgatott családi tanács következett. Hét pofára tátott szájjal beszéltek összevissza mindenfélét. Az egyik ezt az ördögűzőt, a másik azt a szellemidézőt javasolta, egyesek orvost akartak, mások mégis a varázslók pártján voltak, végül aztán mindkettő mellett döntöttek, s egyaránt küldtek orvosok és javasok után. De a két megszállott az orvosok százféle különböző fáradozása és a varázslók megannyi varázslata ellenére, valamint szenteltvízzel való bőséges meg-hintésük ellenére is tovább dühöngött, míg végül egész tes-

tük tűzforrón izzott, s ernyedten hanyatlottak fekhelyükre. De még ott is folytatták kusza beszédüket, s képzelődésük éjjel félelmetes formákat öltött. Egész éjszaka nem merészkedett a közelükbe senki. Másnap aztán a két unokatestvért közös helyiségbe zárták, mely Pao-jü anyjának lakásához tartozott, s öröket állítottak elébük, akik felváltva éjjel-nappal őrködtek felettük, s akiknek a betegek szökését is meg kellett akadályozniuk. Ettől a helytől pedig nem messze ott ült az anyahercegnő, Cseng asszony, Sö hercegnő és Hszie néni; egy tapodtat sem tágitottak a közelből, s ezernyi aggodalommal és szüntelen zokogás közben kísérték figyelemmel, hogyan változik a ház két kedvencének állapota.

Amikor már három nap és három éj is eltelt anélkül, hogy javulás mutatkozott volna, Cseng úr feladta a reményt.

— Éveinknek számát az Ég határozza meg — mondta Sö hercegnék, aki fáradhatatlanul állott elő új és új javaslatokkal. — Emberi erőnkkel itt mit sem lehet tenni. Kettőjük betegsége fittyet hány minden gyógyításnak. Át kell őket engednünk a sorsuknak!

Főnix és Pao-jü ezalatt kimerülten és szenvtelenül feküdt az ágyán, s már alig pihegett mind a kettő. Állapotukat mindenki reménytelennek tekintette, s a család idősebb férfitagjai úgy határoztak, megteszik az előkészületeket a közeljövőben várható elhalálozásuk esetére. E határozat hírére az asszonyok szobáiban még inkább fokozódott a panaszos siránkozás. Egyetlen asszony akadt, akit nem érintett a család fájdalma. S bár kifelé részvétet színlelt, titkon örült, és ez Csao, a másodfeleség volt.

A negyedik napon Pao-jü hirtelen felnyitotta szemét, és a holmiját kérte. Azt mondta, itt már nem bírja tovább, s nyomban el akarja hagyni a házat, mégpedig örökre. Az anyahercegnő vigasztalhatatlan volt, és igyekezett ezt a kívánságát kiverni a fejéből. Csao másodfeleség azonban rá akarta őt venni, hogy engedjen Pao-jü akaratának.

— Ne vedd szívedre, öreg taj-taj! — mondta. — Hadd öltse fel a ruháit, s hadd menjen, amerre szeme lát. Családjának úgysem tud már használni semmit. Hadd legyen meg az akarata, különben dührohamot kaphat.

Megjegyzése az anyahercegnőt annyira felbőszítette, hogy a fogait hallhatóan csikorgatni kezdte, s az indulattól a nyál is kicsordult a szája szélén.

— Száradjon el nyelved a szádban, átkozott nőszemély!
— kezdte a szitkozódást. — A halálba akarod kergetni!
Ne hidd, hogy alszom. Tudom én jól, milyen kellemes lenne
neked a halála! Tudom én jól, ki az oka annak, hogy úgy
reszket apja előtt, mint az egér, ha macskát pillant meg, s
hogy az örökös rettegéstől szétpattant a mája. Szabadulni
szeretnétek tőle! Azt szeretnétek! De én nem tűröm...

Hangja elcsuklott, s egy köhögési roham belefojtotta a
szót. Cseng urat, aki mellette állott, ezek a neki címzett szem-
rehányások láthatólag kínosan érintették. Morogva távo-
zott. S miközben az összeszidott asszony azon igyekezett,
hogy igazolja magát, s hogy a felbőszült anyahercegnőt
megnyugtassa, megjelent egy szolga, jelentvén, hogy a két
koporsó elkészült. Az anyahercegnő magánkívül volt. Mint-
ha törökkel hasogatták volna a szívét.

— Ki rendelte el ezt az ostobaságot? — kiáltotta riká-
csolásba átcsapó hangon. — Hozzátok nekem ide az illetőt,
hogy agyonverhessem!

E kavarodás közepette egyszerre csak távolról, az utca
felől egy fahal kerepelése hatolt el hozzájuk a levegőn át,
mint amikor Buddha jámbor hívei rázzák ezt a szerszámot
imádkozás közben; s egy férfihangot hallottak, mely hango-
san és jól kivehetően magasztalt a Déli Megváltó nevében
hatékony gyógymódokat — megszállottság ellen. Az anya-
hercegnő sietve küldött embereket a kapu elé, hogy a vándor-
ló csodadoktort megkeressék, és a házba hozzák. Nem
telt el sok idő, s az emberek két furcsa idegen fickóval tér-
tek vissza. Az egyik egy ótvaros fejű buddhista szerzetes
volt, a másik egy sánta taoista pap. Az előbbinek büszkén
ívelő orra fennkölt tekintélyt fejezett ki, hosszúkás vágású
szeme két ragyogó csillagként fénylett, a lábán foltozott
gyékényszandált viselt, mely a porban nem hagyott nyomo-
kat, s mocskos, kopasz feje búbját ótvar borította. Az egyik-
nek hosszabb volt a fél lába, úgy ment, bicegve, s ocsmány
köntöse mindenütt csupa szenny és izzadság volt. Honnan
is jöhettek volna máshonnan, mint a nyugati tenger szellem-
szigeteiről, ahol a nap hanyatlik alá? Cseng úr a két jöve-
vényt előbb a szokott udvariassági formák értelmében sze-
mélyük és származásuk felől akarta kifaggatni, s azzal a
kérdéssel kezdte, hogy melyik hegyen és melyik templom-

ban buzgólkodnak a szentségben. A jövevények azonban nevetve tagadtak meg minden tájékoztatást.

— Csak semmi fölösleges kérdezősködés! Megtudtuk, hogy e ház bizonyos lakói híján vannak lelkük békéjének, s azért jöttünk, hogy meggyógyítsuk őket.

— Helyes. E háznak két lakóját gonosz démonok szállották meg. Mik a gyógyszereitek?

— Házatok drága kincset rejt magában, mely a két beteget meg tudja gyógyítani. Minek más gyógyszerek után kutatni?

Cseng úr elérte.

— Bizonyára azt a követ gondoljátok, mely a fiam szájában volt, amikor született. A kő felirata mindenesetre azt állítja, hogy tulajdonosát védetté teszi a gonosz szellemek behatásaival szemben. Eddig azonban még nem bizonyítottam be, hogy valóban van varázsereje.

— Ez nem a követ múlik — világosította fel a barát. — A követ eredetileg varázserő volt, de ez veszendőbe ment a test és az érzékek behatásai alatt. Hozzatok ide a követ! Ráolvasással vissza fogjuk adni a varázserejét.

Cseng úr engedelmeskedett, levette a követ Pao-jü nyakából, s odanyújtotta a szerzetesnek. A szerzetes a követ tenyerére fektette, ujjait bezárta felette, mélyet sóhajtott, s ezt mormogta maga elé: — Sajna, tizenöt esztendeje immár, hogy búcsút vettél a zöld szirt alatti helyedtől. Fény és árnyék sebesen váltakozik, nappalok és éjszakák követik egymást ebben az emberi világban. Hiába minden, ki kell még tartanod, míg be nem töltöd földi rendeltetésedet. Most pedig kényszerítve kérlek: légy, ami egykor voltál, tiszta és szabad!

S miközben még néhány homályos értelmű mondatot mormogott, a követ egy kis ideig a tenyerén dörzsölgette; aztán visszaadta Cseng úr kezébe.

— Most már újra a régi varázserő van benne — mondta. — De vigyázzatok, ne szennyeződjék! Amíg a beteg meg nem gyógyul, függesszétek a hálószobája előtti mellvédre, és vigyázzatok rá, hogy a saját véréből való rokonokon kívül női személyek ne érintsék! S akkor a beteg harminchárom nap alatt meggyógyul.

Cseng úr éppen parancsot akart adni embereinek, hogy hozzanak valamit enni és inni, de a két különös cimbora el

is tűnt már. Utasításait pontosan követték, és valóban a két unokatestvér állapota napról napra javult. Olyan volt ez, mintha hosszú álomból ébredtek volna, lassacskán újra étvágyuk támadt, s enni- és innivalót kértek. Harminchárom nap múlva teljesen meggyógyultak. Az anyahercegnő és Cseng asszony fellélegzett. Unokanővérei közt, akik várakozásteljes lélekkel tolongtak Pao-jü ajtaja előtt, meggyógyulásának híre élénk örömet váltott ki. Kék Drágakő volt az első, aki egy szívből jövő „Buddhának hála!” kiáltással könnyített a szívéen. Pao-csaj nem szólt semmit, csak nevetett.

— Miért nevensz? — tudakolta unokanővére, Tavasz Búcsúzása.

— Azon kell nevetnem, hogy mi mindenért nem kell Buddhának felelnie. Betegeket kell egészségessé tennie, szegény bűnösöket jobb újjászületéshez segítenie. Buddha mindent elintéz, csak éppen segítségül kell hívni. Legközelebb már bizonyára házasságokat is fog kívánatra közvetíteni.

— Pfuj! Hogyan lehet valaki ilyen gonoszkodó és léha! — mondta Kék Drágakő elpirulva, és felháborodottan szaladt el onnét.

HUSZONEGYEDIK FEJEZET

Egy szerelmes cselédlány közömbös szavakkal érzelmeket szólaltat meg a Darázsderék Hídon. A Jégmadárkék Cseppek Pavilonjában Pao-csaj felriaszt két pillangót

Mire a harminchárom nap eltelt, Pao-jü nemcsak zavarodottságából gyógyult ki, hanem az arcán éktelenkedő égési seb is teljesen begyógyult. Jobb erőben érezte magát, mint azelőtt, s örült, hogy újra visszaköltözhet kedvelt parkjába. De még valaki örült ennek, s ez a kis Hsziao-hung volt. Mert így, ha csak távolról is, de láthatta szerelmének tárgyát, Csia Jünt, aki még mindig a kerti munkákkal foglalatoskodott. És Csia Jün szíve is hevesebben vert, valahányszor ennek a kislánynak bájos alakját munkahelye közelében felbukkanni látta. Ha egyszer beszélhetne vele! Ezt azonban nem merte megtenni, hiszen annak idején Pao-jü szigo-

rúan megtiltotta neki a park összes női lakóival való érintkezést. Egy alkalommal Hsziao-hung Csia Jün kezében egy díszes, halványzöld zsebkendő pillantott meg. Az ő zsebkendője volt, melyet nemrégiben vesztett el! Talán mégis valová válik majd az álma?

Egy napon aztán Pao-jü, visszaemlékezvén régebben tett ígéretére, elszánta magát, hogy Csia Jünt meghívja egy csésze teára. A véletlen úgy akarta, hogy amikor Fülbevaló szobalány a vendéget a Darázssderék Híd felé vezette, éppen akkor jött át a hídon a kis Hsziao-hung. A kislány megállt, s néhány szót váltott Fülbevalóval. Valami egészen közömbös dolog volt az, amit mondani akart, de ez a kis időzés lehetővé tette neki, hogy tekintetét mélyen Csia Jün tekintetébe fúrja, s pillantásuknak ez a rövid találkozása mindkét oldalon elpirulást okozott. Elveszett halványzöld selyem zsebkendője még mindig nem került elő, jegyezte meg a végén csak úgy mellékesen a furfangos kicsike, s aztán továbbhaladt.

Látogatóját Pao-jü a Harmonikus Piros Udvarának könyvtárába hívta. Amíg a szobalány bement és jelentette, Jün-ernek volt ideje környezetét szemügyre venni. Az udvar festői sziklás terület volt, melyen itt-ott ciprusok és banánbokrok álltak, valamint egyetlen hatalmas aranybegónia. Az egyik ciprus alatt két mandzsúriai öregdaru állott, s hosszú csőrükkel tollazatukat tisztogatták. A fedett sétafolyosón, mely a kör alakú belső udvari fal mentén húzódott végig, számos kalitkából ritka tarka madarak csiripelése és rikácsolása hallatszott. A kör alakú főépület bejárati ajtaja felett egy tábla lógott, a következő felirattal: „Harmonikus piros, örömteli zöld“. Jün-er még a négy írásjegy értelmén töprengett, amikor behívták. Pao-jü egy pompás faragású, feketére lakkozott díványon feküdt, aranyszegélyes, virághímés, piros selyembaldachin alatt. Kezében felütött könyv volt, melyet látogatója belépésekor félredobott.

Pao-jü elnézést kért, amiért betegsége által akadályoztatva csak ma, két hónap múlva jutott hozzá, hogy ígéretét beváltsa. Jün-er udvariasan bizonygatta, milyen részvétet váltott ki belőle megbetegedése, s hogy végre-valahára bekövetkezett felgyógyulása milyen nagy öröm az egész család számára. Amikor Pao-jü beszélt, csak fél füllel hallgatott

oda. Gondolatait más irányba terelte a környezet pompája is, meg a két bájos felszolgáló szobalány is. Az idősebbikben, aki buján tarka, piros, zöld és ezüst színű selyemben pompázott, Pao-jü belső szobalányát, Gyöngyszemet gyanította. Mivel hallotta, milyen fontos szerepet játszik Gyöngyszem, nem merte magát vele kiszolgáltatni. Amikor ez teát akart neki betölteni, tisztelettudóan felállt, és szerényen azt kérte, hogy maga tölthessen magának. Pao-jü nevetve nyomta le ülőhelyére, s megjegyezte, hogy szobalányokkal mégsem kell ennyire udvariaskodnia. A szegény rokon alázatoskodó modora terhes lehetett neki, mert a látogatást igyekezett lerövidíteni, amennyire csak lehetett, s a beszélgetést felületes, mindennapi témákra korlátozta, mint amilyen a színház, a kiszolgáló személyzet, a kertművészet, jó ételek és hasonlók. Vendége hamarosan untatni kezdte őt örökké egyformán alázatos magasztalásaival, s elbúcsúzott tőle. Fülbevaló szobalánynak újra ki kellett őt kísérnie.

Útközben Jün-er szándékosan lelassította lépteit, s állandóan azt kémlelgette mind a négy égtáj felé, nem látja-e valahol a kis Hsziao-hungot. De ez sehol sem volt látható. Elhatározta, hogy összeharátkozik egy kicsit Fülbevalóval, s így általa igyekszik céljához valamiképp közelebb kerülni. Kikérdezte hát kora és családja, szolgálati viszonyai és bére felől, s mindenféle más személyes dolgok felől is. Miután így már valamivel bizalmasabb viszonyba kerültek, összeszedte bátorságát, s egyenesen feltette a kérdést:

— Ugye, a kislánynak, aki az előbb téged a hídról megszólított, Hsziao-hung a neve?

— Az. Miért kérded?

— Csak. Mintha valami elvesztett zsebkendőt emlegetett volna, nem?

— Már ismételten érdeklődött nálam utána, s kérte, segítsek neki megkeresni. De én nem jutottam hozzá, fontosabb dolgokra van nekem gondom.

— Én megtaláltam.

— Ó, add ide, uram! Hálás lesz neked érte.

Jün-er köntöse ujjának zsebébe nyúlt, s egy halványzöld selymekendőt húzott elő.

— Itt van. De bízhatom-e benne, hogy át fogod nekem adni a köszönetét?

— Légy csak nyugodt!

Elégedetten ment ki Jün-er a park kapuján. Céljához ma jelentős lépéssel jutott közelebb.

Látogatójának távozása után Pao-jü megint lehevert, s álmodozott. Még az olvasáshoz sem volt kedve. Gyöngyszem odaült melléje, s bátorítóan megbökte.

— Hogy lehet valaki ennyire lusta, hogy már megint alszik! Ki kellene menned egy kicsit mozogni!

— Mennék, mennék, de mikor olyan nehezen válok el tőled — felelte az mosolyogva, s megfogta a kezét.

— Ostobaság! Tessék csak felkelni! — mondta Gyöngyszem, s cibálta, hogy felkeljen.

— Ugyan hova menjek? — ásított Pao-jü. — Olyan szörnyen bágyadt és fáradt vagyok!

— Nem is csoda, ha az ember egész nap a szobában kuksol, mint valami kényeskedő lányka. Eredj ki a friss levegőre, fel fog vidítani!

Pao-jü végre feltápászkodott, s ásítva kiment a szabadba. Előbb körbesétált a belső udvar fala mentén húzódó körfolyosón, s egy ideig azzal szórakozott, hogy a kalitkájukban himbálózó madarakkal ingerkedjék, majd kiment a szabadba, a parkba, végigbandukolt a patak mentén, nézegette az aranyhalakat a medencékben, és továbbment a vadaskertbe. Hirtelen két fiatal szarvast látott, melyek a domboldalon át futottak el. Ugyan miért menekülnek előle olyan nagy sietséggel ezek a szelíd állatok? Miközben ezen gondolkodott, unokaöccsét, Csia Lant fedezte fel a bokrok sűrűje közt. A lurkó ijjal és nyíllal volt felfegyverezve, s valósággal égett a vadászszenvédélytől.

— Mit művelsz te itt? — vonta kérdőre Pao-jü.

— Jaj, bátyám, azt hittem, nem vagy itthon! — dadogta a kölyök zavartan. — Ma nem voltunk iskolában, s az időmet egy kis nyilazással akartam agyonütni.

— Kiverem a fogadat, csak jusson még egyszer eszedbe itt vadászni! — dorgálta meg Pao-jü szigorúan, majd továbbment. Végre aztán egy titkos kapuhoz jutott, mely csendes tavacska partján, magas páfránybokrok sűrűje mögé volt elrejtve. A tavacska fölött valami titokzatos zümögés lebegett, mintha a mélyből jönne, s mintha valami vízisárkánytól származnék, mely a tavacska fenekén lapul.

Pao-jü Kék Drágakő lakópavilonjához érkezett meg. Csendesen felemelte a bambuszfüggönyt, s belépett az előkertbe. Körös-körül mély csend honolt. Odalopakodott a nyitva álló, csak vékony zöld receszövet függönnyel fedett ablakhoz, és belesett rajta. Nehéz illatfelhő csapta meg. Mielőtt szemével a pavilon úrnőjét kivehette volna, egy hosszú, mély sóhajtás hatolt a fülébe, s aztán félhangosan ejtett szavak:

Egyre csak árván fekszem az ágyon,
's arra gondolok, amire vágyom.

„A *Nyugati szobából idéz*“ — gondolta magában mulatva a leleszkedő, s erőlködve bámult a szövet recéin át a szobába. Most már világosan látta, hogyan hever a lány ernyedten kinyújtott tagokkal a díványon.

— Miért fekszel egyre csak árván az ágyon, és miért gondolsz egyre csak arra, amire vágyol?

Ezekkel a szavakkal toppant be Pao-jü mosolyogva a szobába. Kék Drágakő karját gyorsan odatolta elpiruló arca elé, s a falnak fordult. Alvást színlelt. Pao-jü odalépett fekhelyéhez, s megpróbálta őt a másik oldalára fordítani. Igyekezetében két szobaasszony zavarta meg.

— A kisasszony alszik még. Várákozzál, uram, odakünn, amíg felébred — oktatták ki a betolakodót a rend élemedett őrei. De Kék Drágakő már magától is visszafordult a másik oldalára.

— Kicsoda alszik itt? — kérdezte vidáman.

— Ó, hát azt hittük... — mentegetőztek zavart vigyor-gással a matrónák, s visszavonultak, átadva a helyet Kakukk szobalánynak. Kék Drágakő felült, s ültében kezdte a haját rendbe hozni.

— Micsoda dolog az, hogy legszebb álmomban törsz rám? — fordult mosolyogva Pao-jühöz.

Milyen észveszejtően szép is volt alvástól kipirult arcával s azzal az édességgel a tekintetében, mely olyan nehéz a szívnek! Pao-jü közelebb húzta hozzá a székét, s teljesen elmerült a szemlélődés gyönyörűségében.

— Mit is mondtál az imént? — kérdezte szórakozottan.

— Ó, semmi különöset.

— Mielőtt beléptem.

— Nem tudom, mire gondolsz.

— Azt akarod, hogy törjem a fejem? De hallottam én jól, amit az imént mondtál. Ugyan, hozz nekem egy csésze finom teát! — fordult Kakukk szobalányhoz.

— Gondolom, a mi teánk nem ízlik neked, uram! Inkább tölts magadnak a te Gyöngyszemeddel! — jegyezte meg nyelveskedve Kakukk.

— Jól van, tölts csak!

Kakukk engedelmeskedett, majd az ajtó felé indult.

— Majd ha egyesültem már szeretett kis úrnőddel ez alatt a takaró alatt, melyre mandarinkacsa párocscsa van hímezve, akkor is mindig te igazítsd meg párnáinkat, te terítsd ránk a takarókat — kiáltotta utána tréfálkozva Pao-jü, a *Nyugati szobából* idézve.

Szavai hirtelen változást idéztek elő Kék Drágakő addig derült arcán.

— Már megint kezded ezt az útszéli hangot, ezeket a durva célzásokat, amelyeket mocskos könyvekből szedtél össze? Nem akarok ilyeneket hallani! — kiáltotta szenvedélyes kitöréssel. Egyetlen ugrással lent volt a díványról, s kisietett a szobából. Pao-jü utánaszaladt.

— Édes, kedves mej-mej, halált érdelek a fejemre! — kiáltotta nagy zavarában. — De soha többé az én szájam-ból ilyen kifejezéseket nem hallasz, száradjon le különben a nyelvem...

Esküje folytatásában Gyöngyszem érkezése akadályozta meg.

— Gyorsan átöltözni! Az öreg parancsoló akar veled beszélni — jelentette neki. Ez a szó, hogy „öreg parancsoló“, úgy ütötte szíven, mint a villámcsapás. Egy szempillantás alatt elfelejtette minden egyéb gondját, s Gyöngyszem oldalán sietve indult pavilonjába, hogy a félelmetes útra felkészüljön. A park kapujában szolgája, Ming-jen várta.

— Nem tudod, miért akar velem az öreg beszélni? — kérdezte tőle izgatottan.

— Nem. De siess, uram! Majd megtudod.

Pao-jünek még a hasa is tele volt gyötrelmes kétségekkel, úgy rohant tovább. A nagy fogadócsarnok egy falkiszögellése mögül harsogó kacagás ütötte meg a fülét. Hszie Pan unokafivére lépett váratlanul elébe. Vidáman összecsapta a tenyerét, s majd megszakadt, úgy nevetett.

— No nézd csak, hogy tudja szedni a fiatalember a lábait! Csak az öregúrral kell őt ijesztgetni! — kiáltott vidáman mulatva. Pao-jü meghökkenve állt meg. Megértette, hogy a bolondját járatták vele, s azon volt, hogy dühösen rátámad Hszie Panra. Ez azonban most — tréfából — szer-tartásos meghajlással köszöntötte őt, s igyekezett kiengesztelni.

— Belátom, hogy helytelenül cselekedtem, s jóindulatú elnézésedet kérem. Társaságod azonban nagyon fontos volt nekem. Együtt van már az egész kis kompánia, csupán te hiányzol még. Hiszen a közeljövőben, az ötödik hónap harmadik napján, felvirrad az én születésnapom is, ma pedig előünnep van. E nélkül a kis csel nélkül aligha tudtalak volna váradból kicsalogatni. Pedig megéri ám, mert mindenféle finomságok vannak az étrenden: ropogósra sütött, friss rántott lótuszgyökér, óriás dinnye, sziámi óriás lazac a sziámiak adójából, cédrusfa illatú sziámi sertéssült. Anyádnak küldtem már illő mennyiségű kóstolót, de még mindig igen sok van, lehetetlen egyedül megbirkóznom vele, feltétlenül segítened kell. A lakomat egyébként takaros kis énekesfiúcska fogja megszépíteni nekünk.

Nos, e csábító élvezetek hallatára Pao-jü csakhamar megbékélt, s nevetve engedett bolondos unokafivére meghívásának. Félig ittasan tért vissza este a lakására. Unokanővére, Pao-csaj, aki a lakoma közelebbi lefolyásáról nagyon szeretett volna valami közelebbit tudni, még aznap későn este látogatást tett nála.

Hagyjuk őket kettőjüket egyelőre magukra élénk beszélgetésük közben, s beszéljünk ismét Kék Drágakőről. Azon a napon mindvégig heves nyugtalanság gyötörte őt amiatt, hogy vajon miképpen zajlott le Pao-jünek apjánál tett látogatása. A vacsora órája rég elmúlt már, amikor azt jelentték neki, hogy Pao-jü végre visszatért.

Kék Drágakő sietve indult el Pao-jü pavilonja felé. Szívügye volt, hogy még lefekvés előtt beszélhessen Pao-jüvel. Történetesen kevéssel azelőtt állított be a másik unokanővér, Pao-csaj is. Az erős holdfényben Kék Drágakő megszíról is jól látta, hogy Pao-jü előkertjében tűnt el.

Amikor aztán kisvártatva Kék Drágakő is megérkezett utána, a bejárati kaput csodálkozására zárva találta. Kopo-

gására nem nyitottak neki ajtót, hanem egy szobalány boszszús hangja kiáltott ki neki:

— A kis parancsoló alszik már. Hiszen már a harmadik órjárat időszakában járunk! Gyere holnap újra!

A szobalány már Pao-csaj első látogatásától sem volt elragadtatva, mert ez arra kényszerítette, hogy tovább maradjon fenn, mint szokta. Amellett rosszkedvűvé tette egy veszekedés, amely kevéssel azelőtt zajlott le közte és egy társnője között. Csakis önkényeskedésből és rossz kedve miatt nem nyitott ajtót. Kék Drágakő ezt persze nem tudhatta, s az ajtónyitás megtagadásának okát, gyanakodó természetének megfelelően, egészen más irányban kereste.

— De hiszen én vagyok! Miért nem nyitod ki nekem az ajtót? — ismételte türelmetlenül.

— Egészen mindegy, hogy ki vagy. A kis parancsoló kifejezetten megparancsolta, hogy senkit be ne eresszek — hangzott belülről a válasz.

Kék Drágakő tombolni szeretett volna, s közel állt ahhoz, hogy hangosan kezdjen szitkozódni. De aztán mégis azt mondta magának, hogy ő itt végül is idegen, vendég, s ezért a személyzettel szemben tartózkodó magatartást kell magára kényszerítenie. Fájó szívvel ismerte fel, mennyire elhagyatott ezen a világon, mint kétoldali árva. S máris könnyekben úszott megint. Amint így határozatlanul álldogált a bezárt kapu előtt és sírt, odabentről egyszerre csak vidám nevetés zaja hallatszott ki. Világosan meg tudta különböztetni unokafivére és unokanővére hangját, A szíve összeszorult, fájdalmában legszívesebben hangosan felkiáltott volna. Miért zárta ki őt szívtelenül? Ezt kutatta jobbra és balra, gondolkodva, tépelődve mindenképpen. Talán meg akarta büntetni, amiért ma egy kissé rendreutasította és faképnél hagyta? De hiszen ő nem gondolta azt olyannyira komolyan. Hát szabad neki azért ilyen cudarul bánni vele? Legközelebb talán Pao-jü már rá se fog nézni!

Így állt ott hosszú ideig, magányosan és elhagyatottan, egy falszöglet árnyékába lapulva, s ügyet sem vetett a borzongatóan hűs éjszakai fuvallatokra, melyek a harmat áztatta, kékesen csillogó lejtőkről érkeztek hozzá. Aztán, zokogástól rázva, lassan tovaosont. Zokogása felverte álmukból az útmenti lombok közt szunnyadó madarakat, s ezek ijedt szárnycsapásokkal menekültek távolabb fekvő pihe-

nőhelyekre. Még nem járt messze, amikor a háta mögött egy ajtó nyikordult meg sarkaiban. Kék Drágakő megállt, és visszafordult. Éppen akkor lépett ki Pao-csaj Pao-jü kerti kapuján. Pao-jü és Gyöngyszem néhány lépésnyire még elkísérték. Kék Drágakő legszívesebben visszasietett volna, hogy Pao-jüt kérdőre vonja. De nem tehetette magát nevetéssé Pao-csaj és Gyöngyszem előtt. Így hát nem mozdult helyéről, s a távolból nézte végig, hogyan búcsúzik el unokanővérétől Pao-jü, hogyan megy vissza Gyöngyszem szobalánnyal, s tűnik el újra a kertajtóban. Miután a kertajtó bezárult, Kék Drágakő tovább folytatta könnyáztatta útját.

Két szobalánya, Kakukk és Hókacsa, régtől fogva hozzászórtak már azokhoz a hirtelen támadó szomorú hangulatokhoz, melyek úrnőjüket sűrűn szokták megrohanni. Eleinte azt hitték, hogy a honvágy vagy a halott szülők felletti gyász okozta ezt nála, s igyekeztek vigasztalni. De amikor már hónapok teltek-múltak, s a szomorúságnak ezek a könnyes kitérései nem szűntek meg, lemondtak arról, hogy csodálkozzanak rajta, s ezeket az állapotokat úgy tekintették, mint egy kissé különös lelki alkattal elkerülhetetlen velejáróit. Ma éjszaka is, amikor Kék Drágakő megtört lélekkel érkezett haza, állapotát nem méltatták különös figyelemre, s bánatának oka felől egyáltalán meg se kérdezték. Kék Drágakő pedig bezárkózott hálószobájába, s még sokáig ott kuporgott az ágya szélén, kezét a térde fölött átkulcsolva, mozdulatlanul, mint valami szobor. Már derengett a hajnal, mikor végre nyugalomra hajtotta fejét.

Másnap, a negyedik hónap huszonhatodik napján ünnepelték a nyár kezdetét. Ez az a nap, amelyen a virágok szellemei trónjukat odahagyják, s a gabona megkezdi uralkodását. Ezt a napot a régi jó szokás szerint a Szemek Gyönyörűségének Parkjában is megünnepelték a szokásos áldozatok bemutatásával, a hagyományos viráglakomával és tombolóan jókedvű ünnepi forgataggal. A park ifjú lakói, akárcsak szobalányaik, színpompás ruhákat öltöttek, melyeknek díszes ragyogása irigységtől sápasztotta el a tarka papagájokat is, és öröm és vígság uralkodott mindenütt. Csak egyvalaki hiányzott a vidám társaságból. Kék Drágakő.

— Úgyan merre bujkál nővérünk, Kék Drágakő? — kérdezte Tavasz Köszöntése. — Az a lusta teremtés, úgy látszik, át akarja aludni az egész napot.

— Várjatok csak, elmegyek, és felrázom! — javasolta Pao-csaj, és elsietett. Útközben a tizenkét körtés kertbeli táncosnő csoportjával találkozott.

— A többiek amarra vannak — mondta nekik, hátrafelé mutatva. — Menjetek csak mindig arra! Én is jövök mindjárt utánatok, csak nővéremet, Kék Drágakőt akarom elhozni.

Kék Drágakő pavilonjához közeledve Pao-jüt pillantotta meg, aki éppen akkor lépett be az épületbe. Pao-csaj lelassította lépteit, és latolgatni kezdte a dolgot. Zavarja-e őket? Nem, ennyire tapintatlan nem akart lenni. Ezen az ünnepnapon nem akarta elrontani az olyannyira érzékeny Kék Drágakő hangulatát, aki unokafivérért amúgy is legszívesebben teljességgel kisajátította volna magának. Gyors elhatározással sarkon fordult, és visszafutott. Amint aztán magában bandukolt, egyszerre csak két gyönyörű, nagy, tarka lepkét pillantott meg, közvetlenül az út mellett, amint fel-alá himbálóztak a könnyű szellőben. Nagyon szerette volna a két pillangót elfogni. Ujjzsebéből előhúzta legyezőjét, s vadászni kezdett rájuk. De bármennyire közel gondolta is magát hozzájuk, a két szárnyas menekülő mindig ügyesen ki tudott térni legyezője elől, s így őt egyre távolabb csalogatták az úttól, be a fűbe, egészen a közeli tavacska széléig. Ott aztán üldözésüket abba kellett hagynia. A vízen át a menekülők elszöktek előle.

Pao-csaj már éppen vissza akart térni, mikor élénk sugdolózásra lett figyelmes. A sugdolózás a Jégmadárkék Cseppek Pavilonja felől hallatszott. A levegős pavilon, mely a tavacska közepén emelkedett, négy fedett palló kötötte össze a parttal. Köréje mind a négy oldalon ellenzőfalakat állítottak. Pao-csaj a legközelebb eső pallón odalopakodott, s a látást körös-körül elzáró ellenzőfalak egyikén, annak pergamennel leragasztott faragásán át a pavilon belsejébe fülelt. Két női hangot különböztetett meg. Az egyik így szólt:

— Mondd meg hát végre, ez-e az a zsebkendő, amelyet elvesztettél? Ha nem, akkor vissza kell vinnem Jün-er úrnak.

— Természetesen az enyém. Add ide! — hallatszott a felelet.

— Hohó! — Lassan a testtel! Előbb add ide a jutalmat, ingyen nem kapod meg! Kifejezetten megígértem Jün-er

úrnak, hogy csak a megtalálót megillető jutalom ellenében adom át neked.

— Ostobaság! Minek ide jutalom? Mindenkinek kötelessége, hogy visszaadja, amit egy idegen házban talál.

— Rendben van, akkor nem kapod meg.

És a vita egy ideig így folytatódott. Azután a következőket lehetett hallani:

— Hát jól van, add neki oda ezt a csatot! De ígérd meg, hogy senkinek sem szólsz róla egy szót sem. Esküdj meg rá!

— Esküszöm, vagy nőjön daganat a számban, s fulladjak meg nyomorultul tőle!

— Pszt! Ne olyan hangosan! S ha kihallgat valaki benünket? Inkább toljuk félre az ellenzőfalakat, hogy gyanakvást se ébresszünk, és jobban is láthassuk, ha jön valaki.

Pao-csaj nem szeretne volna, ha hallgatózáson kapják, gyorsan visszalopózott hát a pallón, majd rögtön azután visszajött, szándékosan hangos dobogással lépdelve a deszkákon. Hangjukról világosan felismerte a kis Hsziao-hungot és Fülbevalót, s elcsodálkozott ezeknek az egészen fiatal szobalányoknak minden hájjal megkent voltán, akik egyébként ki tudja, milyen ártatlanoknak mutatkoztak, és itt, uruk háta mögött, nagy vidáman szövögették egy élvezetes szerelmi játék első szálait.

— Hahó, Kék Drágakő, hova bújtál hát? Sehol nem talállak! — kiáltott hangosan, teljesen ártatlannak tetteve magát. A fiatal teremtések, akik éppen akkor toltak félre két ellenzőfalat, az így támadt résen át meghökkenve és ijedten meredtek a váratlan jövevényre. Aztán odarohantak Pao-csajhoz, hogy illő tisztelettel köszöntsék.

— Hová bújtattátok az unokanővéretem? — kérdezte Pao-csaj, színleg minden elfogódottság nélkül.

— Nem tudjuk, hol van Lin kisasszony — mondta csodálkozva Fülbevaló.

— De hiszen csak az imént láttam még a tavacsánál. Azt hittem, hogy valahol itt rejtőzött el a parton, s szerettem volna rajtaütöni. Úgy látszik azonban meglátta, hogy jövök, s megszökött előlem. Vagy tán itt a pavilonban bújt volna el?

Pao-csaj belépett, nyújtogatta a nyakát, ide-oda forgólódott, s úgy tett, mintha minden igyekezetével Kék Drágakőt keresné.

— Bizonyára ott szemközt bújt el egy barlangban. Remélem, vigyáz magára, hogy a kígyók meg ne marják! — mondta, mintegy önmagához szólva. Aztán távozott, jól mulatva magában a kis élményen meg a jól sikerült cselen, melynek segítségével a csávából kimászott.

A félig átvirrasztott éjszaka után Kék Drágakő ma hosszabban aludt, mint máskor. A többiek már régóta a parkban voltak, mire végre fölébredt. Kapkodó sietséggel öltözködött, mert a távozó virágok tiszteletére rendezett búcsúlakomáról nem akart elkésni, s nem akarta, hogy a többiek kinevessék, mint hétalvót. Éppen kifelé indult, amikor Pao-jü belépett.

— Édes mej-mej — mondta az elgondolható legszelídebb hangon —, tegnapi szavaidat egész éjjel forgattam magamban...

Mintha a világon se lenne, Kék Drágakő teljesen közömbösen fordult Kakukk szobalányhoz:

— Egyszóval, tedd a lakást szépen rendbe! Az ablakfüggönyöket és az ajtófüggönyt ereszd le! Gyújtsd meg a füstölőt, s ne felejtsd el újra lefedni! A lakomát végignézheted, de ha vége van, gyere vissza, s várj meg az ajtóelőtti kőoroszlánnál!

S miután ezeket az utasításokat kiadta, kiment a parkba, Pao-jü előtt elhaladva, anélkül hogy akár csak rá is pillantott volna. Pao-jü még mindig azt hitte, hogy ezt a furcsa viselkedést arra a tréfás kijelentésére kell visszavezetnie, amelyet tegnap Kakukk előtt tett, s amelyet Kék Drágakő olyannyira rossz néven vett tőle. Honnan is sejthette volna, hogy az éjszaka folyamán ehhez még egy újabb indíték is járult, mely a lányt rosszkedvre hangolta? Vajon miért van az, hogy a tegnap déli kis vétség miatt most, rendes szokásától eltérően, olyan kitartóan haragszik rá? Ezt kérdezgette magától, anélkül hogy feleletet kaphatott volna, miközben kétségek közt tűnődve lépkedett a lány mögött. Anélkül hogy egymással őszintén beszéltek volna, külön-külön értek oda a társasághoz.

Kék Drágakő Pao-csajhoz és Tavasz Virulásához csatlakozott, akik éppen egy darupárocška csodálatos ugrándozásában gyönyörködtek. Amikor egy kis idő múlva Pao-jü

is odajött, féltestvére, Tavasz Virulása kissé félrevonta őt a másik két lánytól, egy gránátalmafa alá.

— Mi történt tegnap? — kérdezte. — Azt hallottam, az öregúr hívatott váratlanul!

— Ostobaság! Az illető biztosan rosszul hallotta. Hszie Pan fivéreminél voltam.

— Akkor jól van. Egyébként volna egy kérésem hozzád. Az utóbbi időben megtakarítottam magamnak egy tucat ezergeras-füzért. Nem szereznel be nekem ezért valami csinos dolgot, ha legközelebb megint a városba mégy? Valami képet vagy ritka régiséget?

— Szívesen. De hogy is mondjam? Érdekes képeket vagy ritkaságokat már régóta nem sikerült felfedeznem, se a városfalon belüli, se az azon túli portyázásaim során, se a boltokban, se a templomok körüli piacokon. Mindig ugyanaz a história: arany, bronz, jáde, porcelán, de semmi rendkívüli. Nem akarsz inkább valami csinos ruhát vagy valami nyalánkságot?

— Nem, nem! De erről eszembe jut, hogy egy olyan fűzfavesszőkből font kézimunkakosárcát vagy bambuszgyökerekből készült illatszeres szelencét, amelyet nemrégiben hoztál magaddal, egy huzatos agyagkályhácskát vagy valami hasonlót szívesen vennék. De, ugye, szigorúan közöttünk marad a dolog? Mert ismerem én már az ilyesmit, ha nekem tetszik valami, akkor a többinek még inkább tetszik, és elkapkodják előlem.

— De hiszen amit javasolsz, az egészen egyszerű és olcsó holmi! — vélte nevetve Pao-jü. — Ilyesmit pár száz rézgerasért bármelyik kulival hozathatsz magadnak. Ehhez nem kellek neked én!

— Ugyan, micsoda ízlése van egy kulinak! — felelte a testvére megrökönyödve. — Nem, én azt szeretném, ha te választanád ki nekem ezeket, akkor tudom, hogy valami rendkívülit kapsz. Hiszen annyi kívánságom van még, például szeretnék egy éppen olyan papucsot, amelyet magadnak szerezted nemrégiben, de nekem még díszesebbre lenne szükségem...

Így ment ez egy ideig, míg végre odajött Pao-csaj, s a fontos és titkos tanácskozást e szavakkal szakította félbe:

— Na, kibeszélgettétek végre magatokat? Úgy látszik, mi, többiek, ma már nem is létezőnk a számotokra. Hiszen ti testvérek vagytok, nem kell előttünk titkolóznotok.

Nevetve, hármásban tértek vissza a többiekhez.

Pao-jünek hiányzott Kék Drágakő. „Kerül engem, de két napnál sosem tart a haragja tovább, ismerem én már őt” — vigasztalta magát. Amint így elgondolkozva lehajtott a fejét, s a földre pillantott, észrevette, hogy az egész földet beborítják a kaméliák és a gránátalmavirágok szirmai. „Mennyire fel lehet dűlva a lelke, ha még arra sem talál magának időt, hogy a szirmokat temetgesse!” — sóhajtott Pao-jü. Mire feltekintett, már Pao-csaj is eltűnt a szemé elől. „Most már mind a ketten elhagytak!” — gondolta keserűen. Lehajolt, és felkapott két marék szirmot, hogy Kék Drágakő szíromsírjához vigye. Ösvénye dombokon és patakmedreken, ligeteken és réteken át kanyargott. S már közeledett a céljához, amikor egyszerre csak panaszos leányhangot hallott a legutolsó sziklakiszögellés mögül. Megállt, és hallgatózott. „Bizonyára egy cselédlány lesz, akit valami sérelem ért, s aki előlötti bánkódását önti ki itt ezekkel a szívettépő panaszhangokkal” — gondolta, s nesztelenül közelebb lépve, kíváncsian pillantott a sziklafal mögé. Megütközve hőkölt vissza. Kék Drágakő volt az.

Kék Drágakő még nem heverte ki azt a kegyetlen bánásmódot, melyben tegnap éjjel volt része, mégpedig — amint azt tévesen gondolta — Pao-jütől. Az a vidámság, mely ma a virágok búcsúzásának ünnepén uralkodott, nagyon nem illett komor kedélyállapotához. Elvágott játszótársnői köréből, ki a magányba. Lehullott virágszirmokkal megrakodva jött ide, a sírhoz. S miközben a szirmokat temette, kimondhatatlan keserűség lett úrrá rajta. Akár a szegény szirmok iránti részvét tette, akár pedig az, hogy saját fiatalságának múlandóságára gondolt, a fájdalom egészen hatalmába kerítette, s egy hosszú panaszos énekbe kezdett, amelyben önmagát gyöngé virághoz hasonlította, és elkerülhetetlen szomorú virágsorsát panaszolta. A dal annyira szívbe markoló volt, hogy a zokogással kísért panaszének hallatára a sziklafal mellett hallgatózó fiút is meghatottság fogta el, szíromterhét a földre ejtette, s zokogásban tört ki. „Mj is lenne belőle — járta át lelkét a gondolat —, ha a gyöngé leányka-virágok, akik őt most körülveszik, Kék Drágakő,

Pao-csaj, Gyöngyszem s a többiek mind elfonnyadnának, s ama ismeretlen mezőkre térnének, ahol nincs keresés és nincsen rátalálás?”

Kék Drágakő felfigyelt fájdalmanak erre a visszhangjára, amely mögüle, a sziklafal felől hangzott fel, s félbeszakította panaszdalát. „Mindig kinevetnek, hogy bolondos vagyok — gondolta magában —, úgy látszik azonban, van itt rajtam kívül még más bolond is” — és hátrafordította a fejét. S ekkor Pao-jüt pillantotta meg.

— Ó, ez az utálatos az! — szaladt ki a száján félhangosan. De megijedve saját szavától, gyorsan eltakarta a száját a kezével, felugrott és elszaladt. Félénken, némi távolságból követte őt egy ideig Pao-jü, de aztán közelebb merészkedett.

— Állj meg, légy szíves! — kérlete. — Tudom, hogy ki nem állhatsz, s biztos lehetsz benne, hogy a jövőben békén is hagylak. Csak egyetlen mondatot szeretnék még beszélni veled!

— Kérlek, csak ezt az egyetlen mondatot! — felelte Kék Drágakő, mentében egy pillanatra megfordulva, s lépteit lelassítva.

— Meghallgatsz akkor is, ha egy mondatnál valamivel több? — Kék Drágakő azonnal gyorsabban kezdett lépkedni. Szorosán a nyomában haladva, Pao-jü mélyet sóhajtott, majd ezek a szavak törtek fel belőle:

— Minek a tegnap, ha a mára nézel?

Kék Drágakő megállt.

— Mit akarsz ezzel mondani? — kérdezte.

— Amikor idejöttél, nem voltál-e hű pajtásom és játszótársam? Nem volt-e közös az asztalunk, nem volt-e közös a fekhelyünk? Vajon a kedvenc ételeim nem a te kedvenc ételeid voltak-e? Nem együtt nőttünk-e fel? Most pedig, amikor felnőttél, rám se tekintesz többé, s napokon át kerülsz? Nem vagyok-e ugyanolyan magányos és elhagyatott, akárcsak te? Van ugyan egy öcsém és egy húgom, ők azonban más anyától származnak. Nekünk egyikünknek sincs édestestvérünk; nem vagyunk-e hát társak a balsorsban? Nem kellene-e kölcsönösen vigaszt és erőt nyújtanunk egymásnak? És most mindennek vége...?

Nem jutott tovább. Hangja könnyekbe fúlt. Némán, lehajtott fővel hallgatta őt végig Kék Drágakő. Résztét mozdult a szívében, haragjának nagyobbik fele elpárolgott. Most aztán rá is ráragadt a sírás, ő is zokogni kezdett. Kék Drágakő ellágyulásától felbátorodva, Pao-jü így folytatta:

— Tudod, rossz vagyok. De tettem-e valamit ellenedre? Ám korholj, figyelmeztess, szidjál, vagy akár verj is meg, ha vétek valamit ellened, mindezt elviselem. De hogy egyáltalán ügyet se vess rám, ez kétségbeejt! Ettől megőrülök! Hát, mindenáron azt akarod, hogy mint szegény bűnös haljak meg, akit már semmiféle buddhista vagy taoista bűnbánati szertartás nem válthat meg a kárhozattól?

Erre a megindító panaszra Kék Drágakő haragjának maradéka is a kilencedik égbe illant el.

— Miért nem nyittattál nekem ajtót a szobalányoddal tegnap este? — adta meg magát Kék Drágakő.

— Te ott voltál nálam tegnap este? Haljak meg itt ezen a helyen, ha tudok a dologról! — bizonygatta Pao-jü csodálkozva.

— Nem szabad a halál szóval ilyen könnyelműen handabandázni! Tudod, hogy gyűlölöm az ilyen nagyhangú bizonykodásokat. Elég nekem egy egyszerű igen vagy nem is.

— Hát szóval, igazán, jövedeledről semmit sem tudtam. Csak azt tudom, hogy Pao-csaj ott volt.

Kék Drágakő arca felderült.

— Hm. Akkor a szobalányaid talán kényelmeskedésből vagy rosszkedvből nem nyitottak ajtót nekem — vélte egy kis gondolkodás után.

— Biztosan így történt! — helyeselt sietve Pao-jü. — Azonnal utánajárok a dolognak, mihelyt hazaérek. Majd alaposan megmondom a véleményemet azoknak a lusta teremtéseknek!

— Tedd meg! Nemcsak énérttem! Hogy velem ilyesmi történt, az nem olyan nagy baj. De előfordulhat ez egyszer valamelyik más drága unokanővéreddel is, és akkor elgondolni is rossz, mekkora botrány lenne a dologból, nem igaz? — mondta gúnyosan mosolyogva.

S ezzel a béke egyelőre újra helyreállt.

HUSZONKETTEDIK FEJEZET

Minél jobb valakinek az egészségi állapota, annál inkább aggódnak érte. Minél inkább elkényeztettek valakit szerelemmel, annál több szerelemre vágyik

Elérkezett az ötödik hónap ötödik napja, a sárkányhajó ünnepe. Az anyahercegnő elhatározta, hogy ezt a napot Főnixszel, Pao-jüvel és unokáival együtt kinn, a városon kívül, a Világos Üresség taoista templomában fogja eltölteni. Kijelentette, hogy az örökös egyformaság odahaza, ha sokáig tart, elaltatja az embert, hogy neki változatosság kell, s hogy reménye szerint azokban a színielőadásokban, amelyeket akkortájt ebben a templomban rendeztek, meg fogja találni azt a szórakozást, melyet felettébb kíván. Főnix asszony lelkesen helyeselt neki, és hozzátette, hogy a házi színitársulat műsora már a könyökén jön ki. Magára vállalta, hogy a több naposra tervezett kiránduláshoz megteszi a szükséges előkészületeket. A templomot lakályosan berendezték, s a magas hölglátogatók ott-tartózkodásának idejére a közönség elől bezárták. A papok nagy részét ideiglenesen kilakoltatták.

Elsején délelőtt aztán útnak indult a gyaloghintók és kocsik hosszú menete. Elöl haladt az anyahercegnő nagy nyolchordáros gyaloghintója, melyet Pao-jü lovon kísért, aztán kisebb, négyhordáros gyaloghintókban Hszie néni, Főnix asszony és Csia Csu özvegye következett; mögöttük haladt kék kocsiban Kék Drágakő és Pao-csaj, piros kocsiban a három Tavasz lány, majd az anyahercegnő négy szobalánya, Kék Drágakő szobalányai, Kakukk és Hókacsa, Pao-csaj szobalányai, Kakadu és Barackvirág, a Tavasz lányok hat szobalánya, Hszie néni két szobalánya, Hszie Pan fiatal másodfelesége, Lótusz a szobalányával, Csu özvegyének két szobalánya, Főnix asszony három szobalánya — Ping-eren és Feng-eren kívül újabban a kis Hsziao-hung is idetartozott —, a rosszullet miatt odahaza maradt Cseng asszony két szobalánya, Aranypánt és Nefritcsat, Főnix asszony kislánya a dájkájával, majd még számos szobaasszony és szolgáló. A menetet lovas szolgák nagyszámú kísérete zárta

le. Végtelen hosszú menet volt, az eleje már régen eltűnt a szemek elől, amikor a legutolsó résztvevők még mindig a bezárlásnál tartottak, és a helyek fölött veszekedtek. Ez volt aztán a tülekedés és tolakodás, a csárogás és a vihogás! — Nem, ez a hely már foglalt! — hallatszott itt. — Ne nyomd össze úrnőm jó ruháit! — hallatszott ott. — Ne tedd tönkre a frizurámat! — hangzott emitt. — Ne ülj a legyezőmre! — sopánkodott egy hang amott. A ház udvarmestere buzgón sürgött-forgott, mindenkit a rendre és az utcán való helyes viselkedésre intve. Végig, a menet mellett pedig a felvigyázóknak és futároknak volt rengeteg dolguk az utca szabadon tartásával és a bámészkodó nép visszaszorításával.

Amikor a gyaloghintók és kocsik hosszú menete a Világos Üresség Temploma, a Csing-hszü kuan elé megérkezett, a dob- és harangtoronyból üdvözlésükre tompa dördülés hangzott fel. A templom kapujában a templomfőnök egy sereg füstölőt lengető papot állított fel kétoldalt, s a vendégeket ünnepélyesen üdvözölte. A templom udvarában, a Hegykapu mögött, a városvédő istenek szobrai között már ott várt az érkezőkre Csen herceg, a Jung-kuo és a Ning-kuo palotabeli különböző unokafivérek és unokaöcsők élén. Az anyahercegnő gyaloghintóját letették, s minthogy a szobaasszonyok és szobalányok csak hátrább következtek, Főnix asszony sietett oda, hogy az öreg hölgynek a kiszállásnál segítségére legyen. Éppen akkor lépett a templomudvar kőkockáira, amikor egy körülbelül tizenkét éves templomszolgagyerek rohant el arra, és vigyázatlanságból összeütött vele. A gyereknek az volt a tiszte, hogy vagdossa és tisztogassa a templomi gyertyákat. A hölgyek megérkezése szolgálata teljesítése közben lepte meg őt, s ezért még gyorsan ki akart osonni a templomból. Főnix asszony, akit feldühített a fiúcska ügyetlensége, csattanó nyaklevest adott neki.

— Vigyázz, merre szaladsz, kis vadóc! — támadt rá dühösen. A gyerek, aki elesett, és ijedtében még tisztogató ollóját is elhagyta, gyorsan feltápáskodott, és tovább rohant a kijárat felé. De még csak itt jutott igazán szorult helyzetbe, mert időközben már kiszálltak a hátrább következő gyaloghintók utasai is, s a kisasszonyok az őket körülvevő szobalányokkal és szobaasszonyokkal együtt olyan sűrű go-

molyagba tömörültek, hogy még egy esőcsepp sem eshetett volna közöttük a földre. Az asszonyok elképedtek a közöttük átfurakodó kis kölyök szemtelenségén, és hangosan kiáltottak: — Fogjátok meg! Üssétek!

— Mi történt? — tudakolta az anyahercegnő Csen hercegtől. A herceg az ajtóhoz sietett, megtudakolta a tényállást, és a kölyköt elfogatta szolgálival.

— Egy kis gyertyapucoló elkésett, és futtában a hölgyek útját keresztelte — jelentette az anyahercegnőnek.

— Hozzátok ide! — parancsolta az anyahercegnő. — De bánjatok vele szép kíméletesen! Ilyen kisemberek gyerekeivel szemben nem támaszthatunk túlságosan magas igényeket, egy kis elnézéssel kell lennünk.

A kölyök, akit Csen herceg vonszolt oda, reszketve borult a földre az anyahercegnő előtt. Az anyahercegnő megparancsolta neki, hogy álljon fel, barátságos szavakkal szólt hozzá, és különböző kérdéseket tett fel neki, melyekre azonban a gyerek elfogódottságában mit sem tudott válaszolni. Az anyahercegnő végül is szabadon engedte, miután a hercegnek azt ajánlotta, ajándékozzon neki néhány rézgarast, hogy kalácsot vehessen magának, és kiheverhesse az ijedséget. Csen herceg megtette, amit neki parancsoltak, s a továbbiakban a ház udvarmesterével együtt szigorú intézkedéseket tett a templom lezárására vonatkozólag, hogy hasonló kellemetlen esetek elő ne fordulhassanak többé. A templom legbelső területeire, amelyeket a hölgyek számára tartottak fenn, még azok a Jung-kuo és Ning-kuo palotabeli fiatalemberék és szolgálók sem léphettek be, akik a hölgyeket elkísérték.

— És én? — kérdezte mosolyogva Csang főpap, aki még mindig ott állott szerényen oldalt, a templom bejárata előtt. — Vajon csekélységem teheti-e tiszteletét a hölgyeknél odabenn? Az öreg taj-taj talán azt fogja kívánni, hogy vezesse, és hiányolni fog, ha távol maradok. De igazán nem szeretnék önkényesen cselekedni, s minden tekintetben hercegséged utasításaihoz tartom magamat.

A hercegnek nem voltak aggályai. A tiszteletreméltó öreg ugyanis szent ember hírében állott, s aztán meg korábban bejáratos is volt a Jung-kuo és Ning-kuo palotába, ahol mint szelleműző ténykedett, a hölgyek előtt tehát már nem volt idegen.

— Előtted a templom természetesen nyitva áll. S ha még vonakodnál, szakálladnál fogva foglak bevonszolni—válaszolta tréfálkozva a herceg, s bevezette őt a templom belsejébe az anyahercegnőhöz. A főpap meghajolt az anyahercegnő és a fiatalabb hölgyek előtt, s mosolyogva mondta el üdvözlését:

— Adjon a sors az öreg családjának, akárcsak eddig is, egészséget, szerencsét és vég nélküli hosszú életet! Amióta legutóbb abban a szerencsében részesültem, hogy őt palotájában üdvözölhettem, azóta úgy látom, egészségi állapota jelentékeny mértékben javult is még, és sokkal jobb színben van.

— Hogy vagy, szent öreg? — felelt neki mosolyogva az anyahercegnő.

— A kis szerzetes hogyléte teljesen attól függ, jól érzi-e magát az öreg családanya — jegyezte meg a főpap, s a beszélgetést Pao-jüre terelte. Kívánságára az anyahercegnő odahívatta unokáját.

— Milyen pompás fickóvá cseperedett az öcskös! — dicsérte az öreg.

— Ez, sajnos, csak külszín, egyébként ugyanis elég sokat betegeskedik — sóhajtott a anyahercegnő. — Persze nem csoda, ha olyan sokat tanul. Apja örökösen csak kergeti a könyvekhez, s nem enged neki semmi pihenést; még meg fog betegedni ettől a túlzott munkától.

— Nem is értem, miért nincs az öreg parancsoló megalégedve a fiú előrehaladásával. Hiszen ismételten is megbizonyosodtam róla, milyen kitűnően bánik kis fivérem az ecsettel, s milyen pompás verseket tud írni. Ha így alaposan meg nézem magamnak — folytatta aztán —, s megfigyelem az arcát, alakját, testtartását és beszédmódját, akkor egyre inkább nagy ősenek, a családalapító hercegnek mását kell látnom benne.

— Igazad van — helyeselt neki izgatott hangon az anyahercegnő. — Egyetlen fiam, unokaöcsém vagy unokám sem hasonlít őséhez ennyire, mint ez a gyermek.

Az öreg ravasz-kás arcot vágott.

— Egy nemesi családnál nemrégiben láttam egy tizenöt esztendő-s házikisasszonyt, egészen elbájoló, okos, művelt kislányt. Ő volna kis fivérem számára a megfelelő lélettárs-nő. Ha csekélységemet az öreg taj-taj arra méltatná, hogy ilyen értelmű utasítást adjon nekem, szolgálataimat szíve-

sen rendelkezésére bocsátanám, és szóvá tenném a dolgot az említett házban.

— Köszönöm szíves ajánlatodat — felelte az anyahercegnő kitérőleg. — Erre azonban van még idő bőven. Buddha egy szent tanítványa nemrégiben arra oktatott ki bennünket, hogy az Ég akarata szerint unokámnak nem szabad korán nősülnie. Várjunk tehát, míg nő még egy kicsit. De ha majd a kellő időben utánezné a megfelelő élettársnak, azt örömmel venném. A legfontosabbnak azt tartom, hogy az illető egyénisége jól találjon az unokáméhoz; előkelő és gazdag származásra nem vetnék különösebb súlyt, származhat az a lány szegény családból is. Ha tehát volnának megfelelő javaslataid, kérlek, tudasd velem!

Az öreg ezután azt a kívánságát juttatta kifejezésre, hogy megmutathassa társainak Pao-jü híres amulettjét. Az anyahercegnő felszólítására Pao-jü levette nyakából a szellemkövet, s odanyújtotta a főpapnak. Az egy bronzcsészébe tette a követ, s botjára támaszkodva kibotorkált a helyiségből. Amikor egy idő múlva visszajött, a csészében még mintegy negyvenő amulettet hozott magával: a papi tesztület ajándékait Pao-jü számára.

— Társaim köszönetüket fejezik ki, hogy a ritka csoda-követ megtekinthették — mondta. — Szeretnék megragadni az alkalmat, hogy tanújelét adhassák kis fivérük iránti készséges hódolatuknak. Minthogy semmi jobb nem akadt a kezük ügyébe, ezeket a tao-erejű kis kegytárgyakat ajánlják fel. Tegyen velük tetszése szerint: őrizze meg őket emlékül, vagy ajándékozza őket tovább.

Az anyahercegnő kíváncsian tekintette meg a csésze tartalmát. Többnyire félkör alakú, kifúrt arany- vagy jádela-pocskák voltak, némelyik gyöngyökkel díszítve, s mindegyik olyan feliratokkal ellátva, mint: „Mindent kívánságod szerint!” vagy „Hosszú életet és egészséget!”

— Hogyan is kívánhattál szegény paptársaidtól ilyen költséges ajándékokat! Semmi esetre sem fogadhatjuk el őket! — tiltakozott köszönettel az anyahercegnő.

— Ó, társaim ragaszkodtak hozzá, hogy hódolatuk tanújelét adhassák. Ezt nem akadályozhattam meg. Megbánszanék őket, ha megvetnétek jó szívvel adott ajándékaikat.

Nos, az anyahercegnő nem akart fájdalmat okozni az ajándékozóknak, elfogadta hát ajándékaikat.

— Mit kezdjek velük? — jelentette ki Pao-jü némi gúny-nyal. — Koldusoknak fogom majd útközben odaajándékozni.

— Azt ne tedd! — vetette ellene a prior. — Elismerem ugyan, hogy szándékos dicséretes, de koldusok nem tudnak ilyen ajándékokat méltányolni, a koldusoknak pénz kell. Tartsd meg ezeket a kis tárgyacskákat! Ha jelentéktelennek és értéktelennek látszanak is, jótékony erő lakozik bennük.

Pao-jü elértette a célzást, és parancsot adott, hogy osszanak este pénzt a koldusoknak a templom előtt.

A főpap elköszönt, a hölgyek pedig lakosztályaikba mentek. Három egyemeletes templomi épület állott rendelkezésükre, a középső volt az anyahercegnőé, a keleti a többi hölgyé, a nyugati a női kiszolgáló személyzeté. Egy idő múlva megjelent az anyahercegnőnél Csen herceg, s közölte vele a színházi műsort. Az első darab: *A fehér kígyó története*.

— Ez persze ókori történet, nem? — kérdezte az anyahercegnő.

— Igen, a darab a régi történelemből merít, azt meséli el, hogyan ölte meg a fehér kígyót, s hogyan vetette meg az igazságos rend alapjait Liu Pang, a Han-dinasztia alapítója. A második darab címe: *Hajnali dorbézolások az ágyban*, a harmadiké: *Nan-ko álma*.

Csen herceg újra lement, hogy ellenőrizze az előadással kapcsolatos utolsó előkészületeket.

Pao-jü, aki odafenn ült az anyahercegnővel, azzal ütötte agyon az idejét, hogy a neki adományozott templomi emléktárgyacskák közt turkált, s egyik darabot a másik után illesztette próbaként a júdeóvére. Az anyahercegnőnek aztán meg kellett ítélnie minden egyes darabról, hogyan áll Pao-jünek. Egy vörösarany, jégmadár-kékkel pöttyözött, szerencsét hozó egyszarvú megnyerte a tetszését. Kezébe vette, vizsgálgatta, s aztán megjegyezte:

— Nagyon csinos. Azt hiszem, egy ehhez hasonlót láttam már valamelyik lánynál.

— Úgy van. Felhőcske nővér is ilyen egyszarvút hord, csak kisebbet — szólt közbe gyorsan Pao-csaj.

— Valóban, Felhőcske — állapította meg az anyahercegnő.

— Mégiscsak különös, hogy sosem vettem rajta észre; pedig hányszor megfordult nálunk — vélte Pao-jü.

— Hát igen, Pao-csaj nővérkének jó az emlékezőtehetsége — vetette oda gyanútlanul Tavasz Virulása.

— Különösen olyasmiben, ami másokra tartozik — tette hozzá élesen Kék Drágakő.

Pao-csaj máshova nézett, s úgy tett, mintha nem hallotta volna a megjegyzést. Pao-jü gyorsan mellzébe süllyesztette az arany egyszarvút, s közben félénken pillantott körül, nem látták-e. Attól tartott, következtetéseket fognak levonni abból, hogy éppen ezt a dísz tárgyat tartja meg, miután hallotta, hogy Felhőcskének is van valami hasonló holmija. De senki se vette észre, kivéve Kék Drágakőt. Úgy gondolta, hogy fejbólintásából és arckifejezéséből egyetértő beleegyezést olvashatott ki. Hogy zavarából meneküljön, újra elővette a kis dísz tárgyat, s odatartotta Kék Drágakőnek.

— Csinos, nem? Neked tettem félre! — mondta mosolyogva. — Majd még zsinórra fűztem, s aztán viselheted!

Kék Drágakő dacosan felvetette a fejét.

— Köszönöm, nem ragaszkodom hozzá — jelentette ki hidegen,

— Jól van, akkor megtartom magamnak — mondta Pao-jü nevetve, s újra visszadugta a követ a zsebébe.

A társaság néhány órán át a templom színpadán előadott számokban gyönyörködött. Ekkor azonban, még ugyanazon a délutánon, az anyahercegnő elrendelte a városba való visszatérést. Szórakozásul szánt kirándulásának híre ugyanis elterjedt a barátok és rokonok körében, s azok siettek köveket meneszteni hozzá a figyelmességükről tanúskodó különféle kis ajándékokkal és áldozati célú küldeményekkel, vagy éppen személyesen jöttek hozzá, mintha ki tudja miféle ünnepélyes templomi szertartásról lenne szó. Ez azonban teljességgel ellenkezett az anyahercegnő szándékával. Ő egy kicsit szórakozni akart, s fesztelenül együtt lenni néhány legkedvesebb rokonával. Már az is terhére volt, hogy utólag Csen hercegnő is beállított Csia Zsung új fiatal feleségével, s nem is fogadta őket valami barátságosan. Minthogy pedig attól tartott, hogy a rákövetkező napokban még inkább megrohanják, a kirándulást időnek előtte félbeszakította, s rosszkedvűen visszatért otthonába.

A vállalkozó szellemű Főnix asszony, aki ezzel egyáltalán nem értett egyet, hiába igyekezett őt másnap a templomba teendő újabb kirándulásra rábeszélni. Ehhez járult még az is, hogy az újabb kirándulást Pao-jü sem akarta. Az ő kedvét az rontotta el, hogy előző nap Csang főpap felvetette a házasság kérdését, s közvetítőül ajánlkozott. Pao-jünek nem volt szüksége erre a kéretlen közvetítésre. Választását ő már régen megtette. Soha többé nem kíván újra az öreg Csang elé kerülni, jelentette ki odahaza mogorván a nagyanyjának. Senki sem lelte magyarázatát, miért van annyira a begyében a barátságos öregember. Aztán meg Kék Drágakő is megfázott hazafelé az úton, s ma lázas volt egy kissé. E három okból az anyahercegnő szilárdan kitartott álláspontján, s Főnix asszonyt egyedül engedte el a többiekkel.

Pao-jü annyira szívére vette Kék Drágakő könnyű megfázását, hogy egész nap nem tudott egy falatot sem enni. Egyetlen vágya volt csak: unokanővérét újra meg újra felkeresni, s hogyléte felől érdeklődni.

— Ugyan, miért nem mész a többiekkel a templomi előadásra, ahelyett hogy itthon kuksolsz és unatkozol? — kérdezte tőle Kék Drágakő, próbára akarván tenni őt.

Ez mélységesen bántotta Pao-jüt. Ha a kérdést másvalaki teszi fel, attól nem jön különösebben izgalomba. Kék Drágakőnek azonban pontosan tudnia kellett, hogy Pao-jü csak őmiatta akarja a templomot messze elkerülni, s csak őmiatta akar kitérni a prior terhes házassági tervei elől.

— Látom, nincs értelme, hogy barátkozzunk. Jól van, legyen hát vége! — felelte mélységes csalódással. Kék Drágakő pedig még rontott is a dolgon, amikor csípősen hozzá-tette:

— Céltalan, persze. Hiszen bennem nincs semmi, ami hozzád illenék, egyesekkel ellentétben.

A fiú izgatottan lépett egészen közel hozzá, s remegve mondta az arcába:

— Ezzel rám a kárhozat átkát mondtad ki most hideg szívvel.

— Nem tudom, miért, s egyáltalán nem értem izgalmat — felelte Kék Drágakő. — Bizonyára a szép házassági terv esetleges összeomlása aggaszt, melyről tegnap a főpap beszélt, s rajtam töltöd ki a bosszúdat.

Ostoba lányka! És ostoba fiú! Miért tettetik magukat, miért mondják az ellenkezőjét annak, ami a szívükben végbemegy? Régen egymáséi ők már a szívük mélyén. Miért kinozzák hát egymást, miért színlelik, hogy idegenek és ellenségesek egymással szemben? Belül annyira közel állnak egymáshoz! De kívül miért törekednek arra, hogy eltávolodjanak? Ám szerelmesek közt mindig így volt ez, s bizonyára így is lesz mindig.

Amikor Kék Drágakő a „szép házassági terv” szavakat a száján kiejtette, Pao-jü önuralmának utolsó darabkáját is elvesztette. Hirtelen felindulással letépte nyakából a szel-lemkövet, s dühöngve vágta földhöz.

— Szét foglak zúzni, te átkozott! Akkor majd nyugton lehetek! — kiáltotta magából kikelve. Ó, a derék kő olyan szilárd anyagból való volt, hogy az az odavágás mit sem árthatott neki. Sérülésnek még csak a legkisebb nyoma sem látszott rajta. Amikor Pao-jü ezt észrevette, megfordult, s valami kemény tárgyat keresett, amelynek segítségével a követ szétzúzhatja. Kék Drágakő jajongott ezen az eszelős vállalkozáson.

— Ugyan mit ártott neked az a néma és süket tárgy, hogy bántani akarod? Bánts inkább engemet!

Kék Drágakő szobalányai, Kakukk és Hókacsa átéltek már nem egy vitát úrnőjük és Pao-jü között. Olyan izgalmakat azonban, mint a mai, nem okozott eddig még egyetlen civakodásuk sem. Tanácsstalanságában a két szobalány Gyöngyszemet hívta segítségül. Gyöngyszem első dolga volt, hogy megkísérelte a veszélyeztetett szel-lemkövet magához venni és megvédeni.

— Ne avatkozz bele! — mordult rá nyersen Pao-jü. — Mi közöd hozzá, hogy elpusztítom-e azt, ami az enyém?

Gyöngyszem megrémült attól az elváltozott arckifejezéstől, amellyel ezeket a szavakat kimondta. Az a haragtól eltorzult, fakó arc! Ilyennek sose látta még. Megpróbálta jó szóval megnyugtatni.

— Hát unokanővéred törekeny egészségével sem gondolsz, hogy így dühöngsz rá? — kérdezte tőle szemrehányón, szeliden kézen fogva őt. S mintha csak ezeket a szavakat akarta volna igazolni, Kék Drágakő e pillanatban az izgalomtól kihányta azt a gyógylevest, melyet nemrégén fogyasztott el. Kakukk szobalány segítségre készen ugrott

oda hozzá egy zsebkendővel, melyet gyorsan a szája elé tartott.

— Nem kellene úgy a szívedre vened ezt a kis civakodást! — beszélt Kék Drágakő lelkére Kakukk. — Hogyan akarsz meggyógyulni, ha az orvosságot mindjárt kihányod? Hát nem látod, mennyire szenved a mi kis parancsolónk, ha te beteg vagy?

Kék Drágakőt hányni látva, Pao-jü maga is rosszul lett, gyomrából valami savanyú íz jött fel a szájába. Ugyanakkor erőt vett rajta a megbánás is féktelen viselkedése miatt, s elfogta a részvét szegény unokanővére iránt. Haragja elpárolgott, sírás kerülgette. Amint így görcsösen küszködött egyrészt könnyeivel, másrészt a rosszullet ellen, olyan szájalomra méltó látványt nyújtott, hogy emiatt aztán Gyöngyszem is könnyekre fakadt, s hangosan zokogni kezdett. Gyöngyszem sírása viszont átragadt Kakukkra, aki úrnőjét legyezővel hűsítette, úgyhogy most aztán négyfelől is hallatszott a könnyek szótlan nyeldeklése, a szipogás és sóhajtozás, s az egész társaság egymás szeme láttára bőgni kezdett. Gyöngyszem volt aztán az első, aki összeszedte magát.

— Nézd csak a selyembojtot a köveden, amelyet unokanővéred saját kezűleg készített neked! — szólt Pao-jühöz, mosolyt erőltetve magára. — Nem elegendő figyelmeztetés-e ez ahhoz, hogy civakodástokat ellelejtsetek, s újra jóban legyetek?

Jó szándékú szavai sajnos igen váratlan hatást váltottak ki. Beteg állapotáról megfeledkezve, Kék Drágakő felugrott, s kitépte Gyöngyszem kezéből a talizmánt az ötszínű zsinórral és az általa saját kezűleg készített selyembojttal. S aztán máris ollót ragadott, és vadul nekiesett a bojtnek. Mielőtt még Gyöngyszem és Kakukk a zsinórt egyesült erővel kivehették volna a kezéből, a bojtot több vágással csúnyán összeszabdalta.

— Hagyjátok! Hiszen amit én sok fáradsággal készítettem neki, azt ő nem veszi semmibe. Csak hadd készíttessen magának másik bojtot egy másik lánnyal! — kiáltott zokogva.

— Ne haragudj rá érte! Én vagyok az oka, meggondolatlan fecsegésemmel! — mondta Gyöngyszem Pao-jünek, Kék Drágakőt mentetgetve, amikor a zsinórt visszaadta neki.

— Kérlek, csak nyirbáld, ahogy akard! Úgysem hordom többet azt a szerencsétlen követ! — jelentette ki Pao-jü hidegen, s a veszekedés máris újra fellobbant volna, ha a fiú nagyanyja és anyja, akiket Pao-jü szobaasszonyai hívtak segítségül, idejében közbe nem lépnek. Amikor ezek a szobába léptek, a két unokatestvér elhallgatott. Gyöngyszem és Kakukk pedig titkon egymást szidták, mert mindkettő a másikat vádolta magában azzal, hogy a két taj-tajt odahívta, s ezzel csak tovább rontott a helyzeten.

Mint hogy a két unokatestvérből egyetlen szót sem lehetett kicsikarni, a két hölgy haragja Gyöngyszem és Kakukk ellen fordult, s heves szemrehányásokkal illették őket, hogy nem vigyáztak jobban urukra és úrnőjükre, s nem tudták a veszekedést megakadályozni. Végül aztán az anyahercegnő kézen fogta Pao-jüt, s magával vitte.

A következő nap volt az ötödik hónap harmadik napja; ezen a napon ülte születésnapját Hszie Pan. Tiszteletére nagy családi lakomát és színelőadást rendeztek. Összegyűlt az egész rokonság, csak Pao-jü és Kék Drágakő hiányzott. Az előző napon történtek után egyikük sem volt abban a hangulatban, hogy ünnepi lakomán és színelőadáson vegyen részt. Távolmaradásukat mindketten betegségeire hivatkozva mentették ki. Pao-jünek valójában semmi baja nem volt, Kék Drágakő pedig már felgyógyult könnyű meghűléséből. Az anyahercegnő azt remélte, hogy az ünnepi lakoma s a színelőadás mindkettőnek másfelé tereli majd a gondolatait, s feledtetni fogja haragjukat. Amikor aztán meglepetésére mindkét unokája távol maradt, bánkódva jegyezte meg:

— Vajon mit vétettem valamelyik korábbi életemben, hogy a sors most ezzel a két gonosz unokával büntet engem? Hiszen alig múlik el nap anélkül, hogy bosszúságot és izgalmat ne okoznának nekem! Várnának legalább egy kicsit, amíg szememet lehunyom, s utolsó leheletemet kilehelem, aztán civakodhatnak és veszekedhetnek felőlem, amennyit csak akarnak!

Szavait félbeszakította, s szeméből néhány keserű könnyet törölt ki.

Az a hír, hogy nagyanyjuk az asztalnál könnyeket ontott miattuk, Kék Drágakőt és Pao-jüt megindította, s némileg magukba szállásra készítette. Egyelőre azonban inkább ke-

rülték még egymást. Egyikük bambuszkertészes magános otthonában kukszolt, s keserűségét a szélbe zokogta, a másik begóniás udvarán üldögélt, s fájdalmát a holdra sóhajtott fel. S noha testileg távol, szívükben egymással voltak.

Emiatt Gyöngyszem szobalány intette komolyan Pao-jüt, hogy béküljenek újra ki.

— Hányszor és hányszor állítottad már helyre a békességet, ha a személyzet közt veszekedés tört ki! Ma pedig még egy leánykaszivet sem tudsz megnyugtatni! Vajon még holnapután, a sárkányhajó-ünnepen sem akarsz felhagyni a daccal, még akkor is el akarod rontani az öreg tajtaj ünnepi hangulatát? Légy te az, aki enged, s kérj unokanővéredtől bocsánatot, hogy véget érjen ez a családi viszály.

Amott Kakukk szobalány beszélt Kék Drágakő fejével:

— Nem kellett volna ennyire hevesnek lenned. Te mindenki másnál jobban tudod, mi a sebezhető pontja. Hiszen nem most történik először, hogy a kő miatt feldühödik.

— Mit értesz azon, hogy heves vagyok? Úgy látom, te ellenem vagy — jegyezte meg csípősen Kék Drágakő.

— Miért kellett haragodat a szegény bojton kitöltened? Ezzel a viszály okának héttized részét vetted magadra! Ő olyan kedves hozzád, te pedig megsérted a gyanakvással.

Kék Drágakő épp felelni akart, amikor odakünn a kerítésajtón kopogtatás hallatszott.

— A fiatalúr! — ujjongott fel Kakukk, miután kitekintett. — Biztosan azért jön, hogy bocsánatot kérjen.

— Be ne engedj semmiképp sem!

— Már megint igazságtalan akarsz lenni vele? Nem állathatjuk és várakoztathatjuk ebben a hőségben odakünn!

S már ki is sietett. Kinyitotta a kaput, s beeresztette Pao-jüt.

— Hát eljöttél, uram! Már azt hittem, meg sem fogod találni az ajtónkhoz vezető utat — mondta tréfálkozva.

— Miért ne találnám? Ugyan mire való mindent mindjárt tragikusan venni! — felelte Pao-jü, átvéve Kakukk könnyed hangnemét. — Még ha meghaltam volna is, akkor is naponta eljőnnék látogatóba, de nem egyszer, nem, hanem százszor is. Kis úrnőd hogyan érzi magát?

— Egészségileg semmi baja. Csak a szívével nincs még egészen rendben.

— Gondolom — mondta Pao-jü mosolyogva, s a lakószobába lépett. Kék Drágakőt a díványon fekve, megint csak sírva találta.

— Mej-mej, jól vagy már egészen? — kérdezte barátságosan.

A lány csak a könnyeit törölte le, de néma maradt. Pao-jü a dívány szélére telepedett, s vidáman folytatta:

— Tudom, hogy nem is haragszol rám egy cseppet sem. Ha azonban nem mutatkoznék itt nálad, a többiek azt hihetnék, hogy összevesztünk, s hogy tényleg haragszol rám, s akkor beleavatkoznának, és a lelkünkre beszélnének. Azt hiszem, megtakaríthatnánk magunknak az idegnek terhes beavatkozását. Ha van valami kifogásod ellenem, hát korholj, szidj össze, verj meg! Csak keresztül ne nézz rajtam.

Amíg beszélt vagy egy tucatszor is beleszötte beszédébe, hogy „édes mej-mej“, „kedves mej-mej“. Abból a megjegyzésből, hogy más embereknek nem kell az ő dolgukba avatkozniuk, Kék Drágakő azt vette ki, hogy Pao-jü különösen közel érzi hozzá magát, és különösen bizalmas hozzá. Ez titkos örömmel töltötte el, s megnyitotta a száját.

— Egyáltalán nem szükséges idejönnöd. Úgyis csak bosszantani akarsz. A jövőben mindenesetre óvakodni fogok attól, hogy megbántsalak. Legjobb lesz, ha egészen elmegyek innét!

Ez még nem valami békülékenyen hangzott. De Pao-jü nem hagyta magát megriasztani.

— Ugyan, hova mennél? — kérdezte vidáman.

— Haza.

— Veled megyek.

— S ha nemsokára meghalok?

— Akkor szerzetes leszek.

— Úgy? Korábban azt állítottad, hogy akkor utánam halsz te is. Látható, mennyire nem lehet komolyan venni, amit mondasz. Amellett vannak még más unokánövéréid is. Valahányszor egy meghal közülük, szerzetessé akarsz lenni? Akkor meg kellene sokszoroznod magad. Mi lenne, ha közölném velük dicséretes szándékodat?

Pao-jü belátta, hogy kijelentése kissé könnyelmű volt. Pao-csajra gondolt, és elpirult. Milyen jó, hogy senki más nem volt jelen! Hosszabb, zavart szünet állt be beszélgetésükben. Végül Kék Drágakő jellegzetes mozdulattal érintette meg ujjával Pao-jü homlokát.

— Te... — kezdte, de nem folytatta, hanem elővette zsebkendőjét, s megtörölte a szemét. Pao-jünek is viszkedett a szeme, s minthogy zsebkendőjét otthon felejtette, ruhája selyemujjával törölte meg nedves szemháját. Kék Drágakő észrevette ezt, s szótlanul kezébe dugott egyet a saját zsebkendői közül. Pao-jüt meghatotta ez a kis gondoskodás, gyöngéden megfogta Kék Drágakő kezét, és tréfálkozva így szólt:

— Elég a könnyekből! A sok bögéstől már mind az öt zsigerem odavan! Gyere, menjünk együtt az öreg taj-tajhoz. Kék Drágakő ellökte Pao-jü kezét.

— Hagyd ezeket az otromba gyöngédségeket! Napról napra idősebb leszel. Mikor tanulsz meg végre viselkedni?

Odakintről Főnix asszony hangja hallatszott be. A két unokatestvér ijedten rebtent szét.

— No, kibékültetek már? — kérdezte Főnix asszony nevetve. — Az öreg taj-taj már iszonyúan bánkódott miattatok. Azért küldött, hogy megnézzem, mit kell tenni. Eleinte nem akartam idejönni, s azt mondtam neki, három nap múlva úgyis kibékültök. Erre aztán mérges lett, s alaposan leszidott. Úgy bizony, és most itt vagyok. Miért nem látni benneteket? És mi volt már megint köztetek? Feltétlenül össze kell vesznetek minden harmadik napon? Minél idősebbek lesztek, annál gyerekesebben viselkedtek. Most pedig gyertek az öreg taj-tajhoz, hogy megnyugodjék!

Kézen fogta Kék Drágakőt, úgy húzta ki maga után a szabadba. Kék Drágakő visszafordult, s szobalányai után kiáltott. De mindkettőnek nyoma veszett.

— Minek ők most neked? Az enyéim éppúgy rendelkezésedre állnak. Csak semmi késlekedés! — sürgette Főnix asszony, s tovább vonszolta a lányt, aki csak vonakodva követte. Pao-jü mögöttük. Így értek hármásban az anyahercegnőhöz.

— No, hát nem volt igazam? — szólt vidáman Főnix asszony.

— Nem is kellett már fáradnom velük, kibékültek maguktól. Békésen üldögéltek egymás mellett, kölcsönösen bocsánatot kértek egymástól, s így beszélgettek és tréfálkoztak egymással, gyöngéden egymásba kulcsolt kezekkel, mint valami sasocska és sólymocska, melyek ugyanazon a vadászgyűrűn ülnek.

Mókás hasonlatán az anyahercegnőnek s az összes jelenlevőknek szívből nevetniük kellett. Kék Drágakő az anyahercegnő mellé ült le; unokanővérenek, Pao-csajnak jelenléte feszélyezte kissé, s ezért ki se nyitotta a száját. Pao-jü bocsánatot kért Pao-csajtól, amiért rosszul léte megakadályozta abban, hogy bátyja előtt születésnapj üdvözlő leborulását végrehajtsa, s neki ajándékot vigyen. Ígérte azonban, hogy amit elmulasztott, pótolni fogja. Majd az iránt érdeklődött, miért nincs Pao-csaj a színielőadáson.

— Két darabot végignéztem, aztán nem bírtam tovább a hőséget, s megléptem — felelte Pao-csaj.

Pao-jü felelni akart valamit. Akaratlanul is Pao-csaj telt fehér karjára kellett gondolnia. Nemrégiben ugyanis látta a karját, amikor Pao-csaj a szeme előtt kapcsolt ki egy aranykarkötőt, melyet Pao-jü közelebbről is szemügyre akart venni. S ekkor eszébe jutott, hogy Pao-csajt tréfásan általában a Jang kurtizán névvel illették, mint-hogy ez a Tang korszakbeli híres császári kurtizán volt az egyetlen telt, gömbölyű nő, aki a híres szépségek kínai képcsarnokában előfordul. Így hát, csak hogy egyáltalán mondjon valamit, tréfálkozva odavetette:

— Nem csodálom, hogy az emberek mindig Jang kurtizánal hasonlítanak össze téged. Ő is gömbölyű volt, és ő sem bírta a hőséget.

Megjegyzése Pao-csajt roppantul megbántotta. Elvörösödött, és sokáig keresett valami megfelelő választ. Végre aztán kétszer kurtán és szárazon felkacagott, s gúnyosan megjegyezte:

— Ha már nekem mindenáron Jang kurtizánra kell hasonlítanom, akkor csak az a kár, hogy nincs ehhez megfelelő unokafivérem, egy második Jang Kuo-csung. Mert ő volt ám a legény a gáton!

Pao-jüt kínosan érintette, hogy meggondolatlan kijelentése miatt egy unokanővére újra nevetségessé teszi, mégpedig ezúttal mindenki füle hallatára. Kék Drágakő viszont,

akinek titkon jólesett a találó, bár kissé esetlen és bántó kijelentés, melyet Pao-jü tett Pao-csajra, s aki fájlalta a fiú kínos zavarát, elhatározta, hogy segítségére siet.

— Melyik színdarabot láttad? — fordult mosolyogva Pao-csajhoz.

— Valami olyasmi volt a címe, hogy *A zsarnok Li Kuj gyalázattal illeti Szung Csiangot, de később beismeri tévedését* — felelte Pao-csaj fesztelenül.

— Ejnye, máskülönben te olyan jól kiismered magadat a régi és az új irodalomban, s ennek a darabnak még közkeletű rövidített címét sem ismered! — folytatta Kék Drágakő gúnyolódva. — A címe, mint ismeretes, egyszerűen *Megkövetés vesszővel*.

— Hát jó, felőlem legyen *Megkövetés vesszővel*, hiszen te olyan művelt és nagy tudású vagy, neked ezt egyébként is tudnod kell. Én persze ilyen megkövetésről ez idáig semmit nem tudtam — felelte Pao-csaj élesen, s aztán gyönyörködött abban a zavarban, amely Kék Drágakő és Pao-jü hirtelen elvörösödött arcára világosan kiült. Vágása talált. A jelenlevők közül még egy negyedik is volt, aki felfogta Pao-csaj szavainak értelmét: Főnix asszony. Sietett is a kellemetlen légkört valami vidám, tréfás szóval eloszlatni.

— Nem rácsál valaki itt zöld gyömbért a hőség ellen? — kérdezte közvetlenül.

Érthetetlen kérdésére mindenki nemmel felelt.

— Úgy? Azt hittem. Olyan sajátosan éles és csípős itt a levegő — tette Főnix asszony a csodálkozást, neveléséig fintort vágva. Pao-csaj felnevetett. A többiek pedig vele nevettek, bár a legtöbben nem tudták, min nevetnek. A feszültség eloszlott, s a társaság vidám hangulatban oszlott szét. Miután Pao-csaj is elment Főnix asszonnyal, Kék Drágakő mosolyogva jegyezte meg Pao-jünek:

— Most aztán meggyőződhetél róla, hogy másoknak még komiszabb a nyelvük, mint nekem. Hiszen hozzájuk viszonyítva én olyan együgyű és ártatlan vagyok!

Pao-jünek e pillanatban semmi kedve se volt beszélgetésbe elegyedni vele. Elege volt szellemes unokanővérei kicsinyes szórszálhasogatásaiból. Úgy találta, egyikük se jobb a másiknál. Otthagyta tehát Kék Drágakőt, és elrohant.

HUSZONHARMADIK FEJEZET

Egy elveszett egyszarvú amulett miatt Felhőske a tűző napnak teszi ki csupasz fejét. Aranypánt nem tudja elvisselni gyalázatát, s a halálban keres menedéket

Másnap, az anyahercegnőnél elfogyasztott ebéd után, miközben a bágyasztó hőség miatt mindenki, uraság és személyzet egyaránt déli pihenőre tért, s még a madarak is elhallgattak a fák és bokrok közt, Pao-jü hátratett kézzel, kényelmesen baktatott a nyugati palota hátsó kertjeiben. Áthaladt a nyugati átjárópavilonon, s elstátva Főnix asszony lezárt lakóterülete mellett, anyja lakóterületére jutott. Itt is déli hallgatásba merült minden. Elhaladt néhány cseléd lány előtt, akik hímzésük felett bóbiskoltak, s a taj-taj lakószobájába jutott. Anyja egy gyékénydíványon feküdt és aludt. A dívány végében renyhén kinyújtott lábakkal Aranypánt szobalány terpeszkedett álmosan.

Pao-jü csendesen odalopakodott hozzá, s meghúzta a fülbevalóját.

— Ennyire fáradt vagy?

Aranypánt álmosan pislogott rá, mosolyogva az ajtóra mutatott, s aztán újra lezárta szemhéját. Pao-jü azonban nem tágitott mellőle. Miután lopva megbizonyosodott felőle, hogy a taj-taj valóban alszik, övzsebéből egy szelencét húzott elő, tele nedves-ragadós, jó illatú fahéjkenőccsel, egy kis golyócskát sodort belőle, s a szobalány ajkai közé dugta. Aranypánt engedte is, és lenyelte a golyócskát anélkül, hogy a szemét felnyitotta volna. Pao-jü megfogta a kezét.

— Te, megkérjem a taj-tajt, hogy engedjen át nekem téged? — kérdezte halkán. A lány nem felelt.

— Mihelyt felébred a taj-taj, megkérem — folytatta Pao-jü. Aranypánt felnyitotta a szemét, s mosolyogva nézett rá.

— De sürgős neked! És Báránfyelhő nem felelné meg? Ha kimész a keleti palotakertbe, meglepheted őt Csia Huan úrral.

— Felőlem csak szórakozzanak! Nekem te kellesz!

Alig mondta ki ezeket a szavakat, amikor a taj-taj hirtelen megfordult, s keményen szájon vágta a lányt.

— Elvetemedett teremtés! Majd megtanítalak én téged, hogy elcsábítsd a fiamat! — ripakodott rá.

Pao-jü már anyjának első mozdulatára eliszkolt, mintha ott se lett volna. S míg Aranypánt zavartan dörzsölgette égő arcát, mukkanni se merve, néhány szobalány és szobaasszony szolgálatkészen rontott be a szobába. A taj-taj Nefritcsathoz, a megbüntetett hűgához fordult:

— Értesítsd anyádat, hogy nénédet még ma el kell vinnie a házból!

Aranypánt térdre vetette magát haragvó úrnője előtt, s könnyek és leborulások közt esdekelt kegyelemért.

— Üssél, verjél, csak el ne kergess! — rimánkodott. — Tíz éve szolgállok már becsülettel. Hogy a végén elkergess, azt a szegény Aranypántnak szégyenszemre még aznap távoznia kellett a házból!

De az egyébként olyan jószívű taj-taj, aki szobalányait soha nem is szokta megütni, ezúttal nem lágyult meg, s a szegény Aranypántnak szégyenszemre még aznap távoznia kellett a házból.

Másnap, az ötödik hónap ötödik napján ülték meg a sárkányhajó ünnepét. Az ajtók fölé nád- és ürömszálakat, a ruhákra amuletteket és varázsigéket tűztek. Délben Cseng asszony családi lakomát rendezett. De igazi ünnepi hangulat nem alakult ki. Cseng asszony még mindig rosszkedvű volt a tegnapi kellemetlen jelenettől, amelynek során Pao-jüt Aranypánttal kapta rajta, s szándékosan keresztülnézett Pao-jün. Főnix asszony, akit előző este Cseng asszony tájékoztatott a dolgról, ugyancsak érezte kedvetlenségét, s rendes szokása ellenére sem beszélni, sem nevetni nem volt kedve. Pao-jü még mindig annak a hatása alatt állott, hogy milyen kínos helyzetbe hozták őt unokanővérei, Pao-csaj és Kék Drágakő, s nem mert velük beszélgetésbe elegyedni. Rosszkedvű hallgatása viszont unokanővéreire is átragadt. Így a lakoma eléggé feszélyezetten és egyhangúan zajlott le, s mindenki fellelegzett, amikor végre asztalbontásra került a sor. Különösen Kék Drágakő, aki amúgy sem kedvelte a nagy társaságokat. Az ő filozófiája ez volt: minél több örömét leli az ember a társas összejöveteleken, annál nyomasztóbban érzi rideg elhagyatottságát a társaság feloszlása után. Következésképpen az a leghelyesebb, ha az ember inkább kerüli az ilyen társas összejöveteleket. Eközben azokra a virágokra is gon-

dolt, amelyeknek elvirágzása annál fájdalmasabb, minél jobban örültünk virulásuknak, s úgy gondolta, jobb lett volna, ha egyáltalán nem is virulnak. Arca tehát többnyire gyászt mutatott, ha a másoké sugárzott, vagy fordítva.

Szerencsére a rákövetkező napon Felhőscke megérkezése némi elevenséget hozott a házba. Amikor megérkezett, unokanővérei éppen együtt voltak az anyahercegnőnél, ebédelni. A fiatalok elébe szaladtak, s mindenféle kérdésekkel halmozták el. Egy hónapja nem látták egymást, s így persze volt megbeszélivaló bőven.

— Nem akarod ebben a hőségben egy kicsit kényelmesebbé tenni az öltözékedet? — kérdezte az anyahercegnő.

Felhőscke felállt, s levette öltözékének felső rétegét. Eközben Felhőscke színészkedő tehetségére terelődött a szó.

— Emlékeztek-e még, hogyan volt az, amikor Felhőscke felvette Pao-jü kabátját és cipőjét, s feltette Pao-jü homlokpántját? — kérdezte nevetve Pao-csaj. — Olyan megtévesztően hasonlított rá, hogy amikor az öreg taj-taj belépett a szobába, s ott látta őt azon a zsámolyon háttal ülve, össze is tévesztette vele, s így szólt hozzá: „Pao-jü, gyere csak ide, nézd meg ezeket az üvegcsinórokat a mennyezeti lámpán! Egészen összekormozódtak, és elhomályosítják a lámpa fényét!” Felhőscke azonban nem mozgott a helyéről. Azt a nevetést, ami aztán akkor volt!

— Igen, pompásan áll neki a fiúöltözet — tette hozzá az anyahercegnő.

— Az még semmi! — folytatta Kék Drágakő. — Arra emlékeztek-e még, amikor a múlt év első hónapjaiban egy havas napon titkon magára vette az öreg taj-taj piros majomszőr köpenyét? Olyan hosszú és olyan bő volt neki, hogy két kendővel kellett a derekánál felkötnie. A szolgálókkal hancúrozott, és hógolyózott a kertben. Végül aztán megbotlott egy gödörben, s teljes hosszában végigvágódott a hóban... és mindenki azt hitte, hogy az öreg taj-taj az!

Ez az emlék az egész társaságot vidám nevetésre készítette.

— Hát Pao-jü hol rejtezik? — tudakolta Felhőscke.

— Persze, most is csak arra a neveletlen cimborájára gondol, társára a gyerekkori csínyekben, reánk nincs is gondja. Felhőscke javíthatatlan — tréfálkozott Pao-csaj. De már jött is Pao-jü, s örömmel üdvözölte a látogatót.

— Valami finomat tartogat számodra — suttogta Kék Drágakő Felhőske fülébe.

— Az én számomra? Valami finomat? — kérdezte az hitetlenül.

— Valóban úgy van, elhiheted — biztosította őt Pao-jü is. — Mennyire megnőttél, Felhőske!

— Ne is szólítsátok már egymást a személyneveteken, Felhőskének, Pao-jünek! — korholta őket Pao-jü anyja. — Az öreg taj-taj nem szereti. Nem vagytok már gyerekek.

— Hogy van Gyöngyszem? — kérdezte Felhőske.

— Jól, köszönöm kérdésedet.

— Hoztam neki valamit.

Négy fényezett fadobozkát húzott elő. Mind a négyben piros kő, s minden kőbe egy-egy név volt belevésve.

— Hiszen ilyesmit már azelőtt is ajándékoztál nekünk! — kiáltott fel Kék Drágakő csalódottan. — Gondoltam, ki tudja, micsoda eredeti újdonságokkal hozakodsz elő! No, hát igazán nincs benned különleges találékonyság. Elég kényelmes vagy az ajándékozásban.

— Kérlek, viszont az ajándékaim praktikusak — védekezett Felhőske. — Gyöngyszemnek, Mandarinkacsának, Aranypántnak, Ping-ernek, mindegyiknek a hozzá illő gyűrűt, hogy az ember meg tudja őket különböztetni. Az ember különben nem ismeri ki magát a sok szobalány és hajadon között. No, hát nem praktikus az ilyesmi?

— Szerfölött praktikus! — helyeselt mindenki mulatva.

— Hogy tud ez beszélni! Nem hagyja legyűrni magát! — mondta mosolyogva Pao-jü.

— Beszélni ugyan nem tud, viszont ugyanolyan egyszarvút visel, mint egyvalaki — vetette oda gúnyosan Kék Drágakő, és kiment a szobából. Megjegyzését szerencsére csak Pao-jü és Pao-csaj értette meg, s ezt Pao-csaj megértő, Pao-jü zavart mosollyal nyugtázta. Pao-csaj is felkelt a helyéről, és csatlakozott Kék Drágakőhöz.

— Frissítsd fel magad egy csésze teával és egy falás ennivalóval, s pihend ki magad egy kissé! Később aztán üdvözölheted sógornőidet, és kedvedre beköszálhatod a parkot — javasolta az anyahercegnő unokájának. Felhőske megfogadta tanácsát, s miután evett-ivott, pihent egyet, és üdvözölte Főnix asszonyt meg Csu özvegyét, egész sereg szobalány és szobaasszony kíséretében átsétált a Szemek

Gyönyörűségének Parkjába. Közvetlenül Pao-jü lakhelyé, a Harmonikus Piros Udvara előtt egész kíséretét elküldte, az egy Kékfonál szobalány kivételével. Amint áthaladtak a rózsalugason, egyszerre csak valami aranyosan csillogót pillantott meg a földön. Felhőske felemeltette a szobalány-nyal, és kíváncsian szemügyre vette. Egyszarvút ábrázoló aranyamulett volt, egészen olyan, mint az övé, csak valamivel nagyobb és finomabban megmunkált. Felhőske a tenyerébe vette, s elgondolkodva szemlélgette.

— Különös, honnan került ez ide? Soha nem láttam senkin itt a házban.

Ezek a gondolatok foglalkoztatták még, amikor Pao-jü felbukkant.

— No, hát mit álldogáltok itt a tűző napon? Miért nem jöttök be Gyöngyszemet köszönteni? — kérdezte.

— Éppen őhöz igyekezünk — felelte Felhőske, s gyorsan elrejtette, amit talált. Hármában léptek be a Begónia Udvarba. Gyöngyszem a ház bejárata előtt ült egy árnyékos szögletben a lépcsőfokokon, a kőkorlátnak támaszkodva, s legyezgetéssel hűsítette magát. Felkelt, elébe ment Felhőskének és szobalányának, s kézen fogva vezette be őket a házba.

— Régóta várok már rád. Mutatnom kell neked valami finomat — mondta unokanővérenek Pao-jü, s a zsebeiben kezdett kotorászni.

— Te tetted el valahová? — fordult hosszú keresgélés után Gyöngyszemhez.

— Mire gondolsz? — kérdezte Gyöngyszem.

— Az arany egyszarvú amulettre, amelyet nemrégiben kaptam ajándékba.

— Hiszen mindig magadnál hordtad. Fogalmam sincs, hova lett.

— Akkor valahol kint kellett elvesztenem. Gyere, segítsd megkeresni!

Ki akart rohanni a parkba, Felhőske visszatartotta, s mosolyogva mutatta neki, amit talált.

— Ez az?

Pao-jü boldogan kapott utána.

— Megtaláltad!

— Ejnye, hát hogy lehet valaki ilyen könnyelmű! Ezúttal szerencsére csak valami semmiség volt. Ha azonban

legközelebb a pecséted veszítenéd el, abból csinos kis baj kerekedhetnék.

— Ó, a pecsétem elvesztésével nem nagyon törődnek. Ez a darabka azonban, melyet semmiségnek nevezel, pótolhatatlan számomra, elvesztése a halálomat jelentené.

Elpirulva hajolt Felhőcske a teáscsésze fölé, melyet Gyöngyszem töltött neki tele. Aztán más tárgyakra terelődött a beszélgetés. Vidám beszélgetésük közben egyszerre csak megjelent Cseng úr egyik szobalánya, és a következőket jelentette:

— Látogatóba jött Jü-cun úr a Viruló Siker Utcájából. Az öreg parancsoló kéreti a fiatalurat, fáradjon át a vendég üdvözlésére.

Pao-jü jókedve egy csapásra odalett.

— Nem elegendő, ha az öregúr fogadja őt? Minek kellek én oda? — morogta rosszkedvűen, miközben, vonakodva bár, hozzálátott, hogy átöltözzék a vendégfogadáshoz.

— Hogyan is habozhatsz, ha egyszer az öregúr hívat! — biztatta Felhőcske Pao-jüt, meglegyintve őt a legyezőjével.

— Ó, nem az öregúr akar engem látni, hanem az a Jü-cun úr maga.

— Annál hízelgőbb reád, ha egy ilyen nagy tekintélyű úr érdeklődik utánad. Bizonyára támogatni akar. Ez számodra csak előnyös lehet.

— Ugyan! Mit érdekel engem az ilyen támogatás, és az ilyen nagy tekintélyű urakkal való érintkezés? Én az átlaghoz tartozom, s nem akarok egyebet, mint hogy ember legyek az emberek között.

— Javíthatatlan vagy! Elvégre is egyre idősebb leszel. Nincs benned semmi igyekezet, a jövődre egyáltalán nem is gondolsz? Ha államvizsgáidat le akarod tenni, idejében keresned kell az érintkezést komoly emberekkel és leendő miniszterekkel. A velük való társalgás számodra hasznos, barátságuk pártfogást biztosít a későbbiek során. Az, hogy örökösen csak lányokkal érintkezel, nem visz téged előre!

— Kisasszony, szíveskedjél unokanővéreid szobáiba át-fáradni! Nem szeretném, ha komoly személyiséged megbántva érezné magát, amiért az én méltatlan helyiségeimben kell tartózkodnia! — mondta Pao-jü megváltozott, rideg hangon. Gyöngyszem titokban odaintett Felhőcskének.

— Nem szereti, ha az ember ezt a témát pengeti — mondta neki halkán. — A legutóbb egyszerűen elfutott, amikor Pao-csaj kisasszony erről kezdett beszélni. Szerencsére Pao-csaj kisasszony volt az, s ő ezt nem vette tőle különösebben rossz néven. Ha Kék Drágakő kisasszony lett volna, ő, akkor lett volna csak szép jelenet belőle! A kisasszony rá se nézett volna többé, amíg a fiatalúr minden módon be nem ismeri a hibáját, és bocsánatot nem kér tőle.

— Ő persze képtelen is lenne ilyen ízléstelenségre, különben már régen szakítottam volna vele — vetette közbe nyomatékkal Pao-jü.

Kék Drágakő történetesen tanúja volt e legutóbbi kijelentésének. Tudta ugyanis, hogy Felhőske a Begónia Udvarba indult, s feltételezte, hogy Pao-jü meg fogja mutatni neki az egyszarvú amulettet, amely a Felhőskéhez hasonló, és mint szokta, mindenféle kedveskedő célzást fog fűzni hozzá, ezért hát titokban odalopakodott, hogy hallgatózék egy kicsit az ablak alatt. Éppen idejében jött ahhoz, hogy hallja, amint Felhőske a komoly emberekkel való előnyös érintkezést ajánlotta figyelmébe. Amikor aztán Pao-jü ilyen nyomatékkal jelentette ki, hogy ő, Kék Drágakő, ilyen ízléstelenségre nem képes, akkor egyszerre négy érzés is megrohanta: öröm, ijedtség, fájdalom és szánalom. Őrült, hogy Pao-jü szerelmében és nemeslelkűségében nem csalatkozott. Megijedt attól, milyen nyíltan elárulta Pao-jü azt a vonzalmat, amely hozzá, Kék Drágakőhöz fűzi. Fájdalommal gondolt arra, hogy szülei halála után olyan egyedül maradt az emberek között, és szívének titkait senkire sem bízhatja rá. És szánnia is kellett magát, sóhajtozva, mert ifjúságát betegség marcangolta, amely akkor sem engedne neki hosszú várakozási időt, ha választottja szerelmében mégoly biztos lenne is. Elborította a gyász, mert szorongó sejtéssel arra gondolt, hogy meg kell halnia, mielőtt még vágyai teljesedését megéihetné. Szemét ellepte a könny, s lassan lépkedve továbbhaladt útján.

Pao-jü időközben elkészült az öltözködéssel. Amikor most kilépett a parkba, Kék Drágakővel találkozott. Arcán könnyek nyomát fedezte fel.

— Merre tartasz, mej-mej? Sirtál? Bántott valaki? — kérdezte gyöngéden. Kék Drágakő mosolyt erőltetett magára.

— Sirtam? Nem tudok róla.

— De hiszen látom a könnyek nyomát!

Felemelte a kezét, s megpróbált a lány arcán néhány nedves helyet szárazra törülni. Kék Drágakő két lépést hátrált.

— Ne fáradj! Bizonyára megint kész vagy meghalni is, nem? — kérdezte gúnyosan.

— Miért ne?

— Felőlem. De hát nem fájna a búcsú egy bizonyos aranyozott egyszarvú amulettől?

— Mit akarsz ezzel mondani? Ki akarsz megint hozni a sodromból? — tört ki hevesen Pao-jü.

Kék Drágakő belátta, hogy megbántotta.

— Csak a szám járt — adta meg magát gyorsan. — De hát ne izgasd fel magad mindjárt annyira. Hiszen a haragtól egészen kidagadnak az erek a homlokodon. És mennyire izzadsz!

Szorosan melléje lépett, és zsebkendőjével letörülte Pao-jü arcáról az izzadságot. A fiú némán túrte, és sokáig mérően nézett rá.

— Légy egészen nyugodt! — mondta aztán végre.

— Nyugodt? Mi felől?

Pao-jü mélyet sóhajtott.

— Csak teszed magadat, hogy valóban nem értesz? Annyira csalódtam volna mind ez ideig benned, hogy valóban nem tudod kitalálni legbelsőbb gondolataimat? Akkor persze nem csodálkozhatom többé mindennapos félreértéseinken.

— Tényleg nem tudom, mit jelentsen az, hogy legyen nyugodt.

— Édes mej-mej, kérlek, ne tessed magadat! Tudod te azt. Csak a betegségedet teszed még komolyabbá az állandó és felesleges nyugtalankodással, amelyet magadnak okozol. És ez mégiscsak kár.

A betegségére való utalás villámcsapásként érte Kék Drágakőt. Milyen pontosan megérezte Pao-jü, hogy mi volt, ami őt az imént szorongó aggodalommal töltötte el! Annyi sok minden nyomta a szívét, amit ezzel kapcsolatban mondani akart neki. De egy hang se jött ki a torkán. A könnyek a szemébe szöktek, s csak egy kis fojtott sóhajtás szakadt

fel belőle: — Ó! — azután elfordult, s otthagya Pao-jüt. De a fiú utánafutott, és megfogta a kezét.

— Édes mej-mej, maradj még egy kicsit! Mondanom kell neked még valamit.

— Tudok én mindent — mondta Kék Drágakő halkán, kiszabadította magát, és továbbfutott.

Pao-jü megállt, s mintegy révületben, magában beszélve folytatta, amit mondani akart.

— Édes mej-mej, eddig nem mertem neked megmondani, mi az, ami a szívem legmélyéig felkavar, ma azonban már érzem magamban a bátorságot hozzá, még ha halálommal fizetnék is vakmerőségemért. Tudd meg hát, hogy én is beteg vagyok, temiattad vagyok beteg, s nem is akarok meggyógyulni, amíg te meg nem gyógyulsz. Ébren és álmomban egyre csak rád gondolok...

— Csak nem keritettek a gonosz szellemek egészen a hatalmukba? Siess, uram! Várnak rád! — tépte ki elragadottságából Gyöngyszem hangja. Gyöngyszem utánaaszaladt, hogy odaadja neki otthon felejtett legyezőjét, s már jó ideje egyre növekvő csodálkozással hallgatta, mit beszél magában. Elrévültségében Pao-jü észre sem vette, hogy Gyöngyszem ott van a közelében.

— Ó, hát te vagy az! — nyögte ki aztán, ijedten rezzenve össze, majd kivette a kezéből a legyezőt, és elsietett.

Gyöngyszem elgondolkozva nézett utána. Világos volt előtte, hogy a vallomás, amelyet az imént végighallgatott, csak Kék Drágakőre vonatkozhatott. S mi lesz akkor majd vele, Gyöngyszemmel? Mialatt így mélyen elgondolkozva állt ott, Pao-csaj jött arra az úton.

— Hova igyekszik Pao-jü fivér? — kiáltotta oda a szobalánynak. — Láttam, amint díszbe öltözve és nagy léptekkel sietett a park kijárata felé.

— Az öreg parancsoló hívatta.

— Ó, jaj, megint valami atyai intelem lesz belőle. Szegény fiú!

— Nem, nem arról van szó. Egy vendéget kell üdvözölnie.

— Felhőske benn van?

— Benn.

— Mit csinál?

— Ó, csak beszélgettünk egy kicsit.

— Sajnálom a szegény teremtést. Odahaza náluk nem jól állnak a dolgok. Bevallotta nekem, hogy gyakran késő éjszakáig görnyed a kézimunkája felett.

— Ó, ez igazán szomorú. S én ostoba, éppen egy pár új, saját kezűleg hímzett papucsot akartam kérni tőle. Csodálkozom is már, hogy a legutóbb egy kézimunkát, egy pillangós hímzésű terítőt, melyet ajándékba kértem tőle, félig kész állapotban küldött el. Majd ha legközelebb látogatóba jön, befejezi, mentegetőzött üzenetében. Ilyen körülmények között persze nem lehet tőle tovább is kézimunkákat kívánni. Kár, akkor le kell mondanom a papucsaimról.

— Nem baj, majd csinállok én neked egy párat.

— Ó, pompás, akkor ma este elvinném neked az anyagot.

Amíg így beszélgettek, izgatott állapotban, lihegve futott arra egy szobaasszony, s odakiáltott nekik:

— Tudjátok már? — Aranypánt a kútba fojtotta magát.

— De hát miért? — kérdezte Gyöngyszem megdöbbenve.

— A minap Cseng taj-taj, nem tudni miért, elbocsátotta szolgálatából, és hazaküldte. Nem tudott ebbe belenyugodni, s odahaza egész nap csak ült és bögött. Majd egyszerre csak eltűnt. Végre aztán vízmerés közben ráakadtak holttestére a kútban. Megpróbálták életre kelteni, de már késő volt.

— Vajon miért lett öngyilkos? Különös dolog! — vélte elgondolkozva Pao-csaj, miközben Gyöngyszem némán rázta a fejét és sírt. Pao-csaj nyomban Cseng nénihez indult, hogy közelebbi értesülést szerezzen. A taj-tajt egyedül, könnyben ázva találta. Némán ült oda mellé.

— Honnan jössz? — kérdezte Cseng asszony.

— A parkból.

— Találkoztál Pao-jü fivéreddel?

— Igen, távolról. Látogató-öltözetben volt, és sietett.

— Tudod-e már, hogy Aranypánt a kútba fulladt? — folytatta mélyet sóhajtva Cseng asszony.

— Hallottam. De tulajdonképpen miért is tette?

— Legutóbb eltört valamit a szobámban. Haragomban elküldtem a háztól. Néhány nap múlva vissza akartam venni. Ki gondolta volna, hogy ennyire a szívére veszi, és mind-

járt a kútba ugrik miatta? Magamonkívül vagyok, s a leghevesebb szemrehányásokat teszem magamnak.

— Szemrehányásokat nem kell tenned magadnak, kedves nénem — vigasztalta őt Pao-csaj. — Hiszen te mindig olyan jó voltál hozzám! Az életet biztosan nem emiatt dobta el magától. Azt hiszem, inkább vigyázatlanságból esett a kútba. Ha azonban mégis ilyen semmiségért tette, akkor olyan ostobaságot csinált, hogy igazán nem érdemel sajnálatot.

— Ám legyen, ahogy gondolod. Mindegy, halála nagyon közelről érint.

— Ne vedd annyira szívedre! Ajándékozz a hozzátartozóinak egy kis pénzt vigasztalásul. Akkor megtetted, amivel tartozol, s amint az úrnő és szolgálja közt illik!

— Küldtem már a családjának ötven taelt. Még egy szép új halotti ruhát is akartam ajándékozni, s már arra gondoltam, hogy a lányom ruhatárából veszek ki valamit. De valamennyi ruhája volt már rajta, és használt ruhát tenni egy halott koporsójába ellenkezik a vallási szokásokkal. Nem marad más hátra, mint hogy egy szabót hívassak ide.

— Minek annyit teketóriázni? Igazán megteszi a pénz is, amit küldtél.

— Nem, a halott igazán közel állt a szívemhez, szinte úgy érzem, mintha a lányom lett volna — mondta Cseng asszony, s újra sírni kezdett.

— Akkor majd kisegítelek én a magam ruhatárából. Tudok nélkülözni két olyan ruhát, melyet alig viseltem még. Legyenek a halotté. Körülbelül olyan magas volt, mint én, többször viselte is az én elhordott ruháimat.

— Igazán kedves tőled. De hát valóban nem félsz? Hiszen azt mondod, hogy mind a két ruha volt már rajtad.

— Ó, az ilyen babonás előírásokon én túlteszem magamat! — felelte vidáman Pao-csaj, majd felugrott és kisietett. Amikor később visszatért a két ruhával, melyet a halottnak kiszemelt, Pao-jüt a szobában találta. Úgy látszott, mintha sírt volna. Beléptekor anyja és fia abbahagyták a beszélgetést. Pao-csajnak hét-nyolc tizedrészben megvolt erről a maga véleménye, de úgy tett, mintha semmit sem vett volna észre, s némán adta át két ruháját, melyet Cseng asszony később a halott lány anyjának adott.

Az elfajzott sarj az atyai botbüntetés kínját szenvedí

Cseng asszony tehát Aranypánt édesanyját két gyászruhával ajándékozta meg, néhány csatot és gyűrűt is tett még hozzá, s egy pár szerzetest is küldött a házába, hogy Cseng asszony költségére elvégezzék a gyászszertartást az elhunyt felett.

Aranypánt önként vállalt halála hírére Pao-jü úgy érezte, hogy a fájdalom mind az őt zsigerét szétmarcangolja. Anyja komoly korholását is végig kellett hallgatnia. Amikor aztán Pao-csaj is odajött, sietve eltávozott, s egy ideig céltalanul és feldúlt lélekkel bolyongott szülői lakóterületén. Ahogy így bandukolt, sóhajtozva, gondolatokba merülve, tekintetét a földre szegezve és kezét hátrátéve, anélkül hogy útjára és környezetére ügyet vetett volna, a sors úgy hozta magával, hogy a fogadócsarnok előtti szellemfal közelében atyjába botlott. Ijedten húzódott félre, egy lépést oldalt téve, s alázatosan várakozó testtartással akarta bevárni, míg atyja elvonul előtte.

— Mi van veled tulajdonképpen? — kérdezte tőle Cseng úr szigorú hangon. — Az előbb, amikor Jü-cun úr akart téged látni, fél napig vártál magadra. Amikor aztán végre megjelentél, tompán és közönyösen ültél ott, s ki se nyitottad a szádát. Láttam én rajtad jól, hogy romlott gondolataid valahol egészen máshol járnak. Most pedig ilyen gyászos ábrázattal kódorogsz itt fel és alá. Mit jelentsen ez?

Pao-jü egyébként nem szokott zavarba jönni, ha valami megfelelő kibúvót kellett találnia. Ezúttal azonban semmi sem jutott az eszébe. Szegény Aranypánt sorsa annyira szíven ütötte, hogy minden mindegy volt neki. Legszívesebben követte volna a lányt a halálba. Cseng urat felbosszantotta Pao-jü hallgatása és zavart viselkedése, s már éppen rá akart támadni mérgesen, amikor egy szolga jelent meg, s jelentette, hogy Csung-sun császári herceg küldötte kíván urával beszélni.

— Vezesd a fogadócsarnokba! — parancsolta szolgálójának, miközben meghökkenve tette fel magának a kérdést,

vajon milyen okból küldött hozzá a császári herceg, akivel ő úgyszólván semmiféle kapcsolatban nem állott. Faképnél hagyta Pao-jüt, s elsietett, hogy üdvözölje látogatóját. A küldött Csung-sun császári herceg palotaintendánsa volt.

— Császári hercegi parancsolóm megbízásából jövök — kezdte az intendáns igen kimért hangon. — A császári herceg uraságod szíves beavatkozását kéri egy olyan ügyben, amelynek elintézése az ő számára rendkívül fontos.

Cseng úr udvariasan felállt.

— Szabad-e kérnem, hogy a császári herceg utasítását velem közölni szíveskedjél? Nem fogom elmulasztani, hogy...

— Parancsolóm már néhány napja hiányol egy Csi nevű fiatal komédiást, fiatal hősök alakítóját, akit igen nagyra becsül. Hiábavalónak bizonyult minden igyekezetünk, hogy hollétét felkutassuk. Tíz olyan ház közül, amelyben a császári herceg a színészt kerestette, nyolcban is azt az egybehangzó tájékoztatást kapta, hogy az ifjú Csi újabban vas-kos barátságot kötött uraságodnak azzal a tiszteletreméltó fiával, aki kővel a szájában született. Minthogy nagy tekintélyű házadban minden további nélkül betolakodni nem óhajtottam, előbb csupán jelentést tettem erről a császári hercegnek. A császári herceg kijelentette, hogy bármelyik másik színésztől szívesen lemondana fiad javára. De az ifjú Csi személye, akivel minden tekintetben igen jól megértik egymást, különösen fontos a számára, s éppen ő az, akit semmiképp sem tudna nélkülözni. Császári hercegem arra kér hát téged, udvariasan és nyomatékkal, hass oda fiadnál, hogy adja ki az ifjú Csit. Császári hercegi parancsolómnak rendkívüli mértékben megnyugvására szolgálna, engem pedig megkímélne attól a kínos kötelességtől, hogy a továbbiakban ilyen értelmű sürgető lépéseket tegyek, ha e kérésnek eleget tenni kegyeskednél — fejezte be mondanivalóját az intendáns, udvariasan meghajolva.

Cseng úr haladéktalanul Pao-jü után küldött.

— Átkozott semmirekellő! — támadt a gyanútlanul belépőre. — Nem elég, hogy idehaza lusta vagy, és nem tanulsz semmit? Még a házon kívül is olyasmiket kell művelned, amelyek láttán az ég is felháborodik? Mi jut eszedbe, elcsábítani ezt a fiatal Csit, s elvonni őt fenséges urától és pártfogójától, Csung-sun császári hercegtől? Most aztán itt

van a szerencsétlenség, s szégyenteljes tetteidért kell bűnhődnöm!

— De hiszen én minderről mit sem tudok! Nem is ismerem ezt a Csit — bizonygatta Pao-jü ijedten.

— Fiatalúr, ne tettesd magad! — jegyezte meg fagyos mosollyal az intendáns. — Ha nem itt magadnál rejtegeted őt, akkor legalább tudni fogod, hol tartózkodik. Mindnyájunk számára jobb volna, ha nem titkolóznál többé.

— Valóban nem tudok semmiről — ismételte Pao-jü. — Tévesen vádoltak meg.

— Persze, persze. De szabadna akkor talán megkérdez-nem, hogyan került az övedre, fiatalúr, az ifjú Csi piros se-lyemkendője?

Pao-jünek zúgni kezdett a füle. Erre a bizonyítékra per-sze nem gondolt. Ha az intendáns ilyen intimitásokról is tud, akkor persze már nincs értelme a tagadásnak.

— Nagy jó uram, ha ilyen apróságokról is értesülve vagy, úgy valóban csodálom, hogy nem értesültél az ifjú Csi legu-tóbbi lakásváltoztatásáról — mondta, amennyire csak tudta, elfogódottság nélkül. — Értesüléseim szerint a keleti külvárosban, a várofsaltól húsz li távolságban telepedett le. „Piros szantálfapart“ vagy valami ilyesmi annak a kör-nyéknek a neve, állítólag ott vásárolt magának házat és egy darab földet.

Az intendáns arca felderült.

— Akkor nem vesztegetem az időt, s nyomban a hely-színre megyek, hogy ott bizonyosodjam meg a dologról. Ha közlésed megfelel a valóságnak, akkor megbízatásomnak eleget is tettem. Az ellenkező esetben, sajnos, kénytelen lennék még egyszer fárasztani téged.

Így szólván, elköszönt. Cseng úr a kapuig kísérte ki, de előbb még szigorú hangon parancsolta meg a fiának:

— El ne mozdulj erről a helyről! Utána még kérdezek tőled valamit.

A kapunál Cseng úr a fattyúval, Csia Huannal találko-zott, aki néhány szolga kíséretében nagy sebbel-lobbal sie-tett feléje.

— Hé, te! Honnan jössz? És miért olyan sietve? Úgy futsz, mint egy megriadt ló! — kiáltotta oda neki Cseng úr.

— Egyenesen a kúttól jövök, amelybe az a szegény szo-balányunk belefulladt. Láttam a holttestet. Az a dagadt fej,

azok a felpuffedt végtagok! Juj! Szörnyű látvány volt. Futottam, ahogy csak tudtam, hogy mielőbb elkerüljek onnan — mondta a fattyú, megborzongva az iszonyattól.

— Micsoda? Egy szobalány vízbe fojtotta magát? Hát ez hallatlan! — kiáltott fel megdöbbenve Cseng úr. — Az én házamban a személyzettel mindig igazságosan és barátságosan bántak. Hercegi őseim ideje óta ilyesmi még nem fordult elő nálunk. Bizonyára az udvarmesterek éltek vissza távollétemben a hatalmukkal. De hát mindennel csak nem törődhetek? Semmiképp sem szabad azonban, hogy ennek a sajnálatos esetnek a városban is híre keljen. A házam hírneve és becsülete forog kockán! Most pedig mesélj! Mit tudsz az esetről? — fordult Csia Huanhoz.

A fattyú térdre esett.

— Ne igazsd fel magad, atyám! A taj-tajon és legközelebbi környezetén kívül még senki sem tud a dologról — kezdte. — Amint nekem a taj-taj mesélte...

Elakadt, és félenken pillantott körül. A körülálló szolgálk értettek ebből, s mindkét oldalon meghatározott távolságra húzódtak vissza.

— Nemrégiben Pao-jü fivérem megkísérelte Aranypántot elcsábítani, amíg a taj-taj aludt — folytatta suttogó hangon. — Büntetésből a taj-taj Aranypántot megütötte, és elbocsátotta a háztól. Efölötti bánatában fojtotta vízbe magát.

Szavai Cseng úr arcán hirtelen színváltozást okoztak. Arcának bőre sárgás színben játszott, mint az aranyfüst.

— Fel! Ragadjátok meg azt a fickót! — ripakodott a szolgálaira, s a könyvtárba rohant. Ott a ház különböző hívei várakoztak rá.

— Ha most valamelyikőtöknek megint eszébe jutna a lelkemre beszélni, és engem arra buzdítani, hogy elnéző legyek, akkor majd egyenként tépdeselem ki azokat az utolsó hajszálaimat, amelyeket a bánat és bosszúság még meghagyott nekem, hivatali sapkám, övem és minden tulajdonomat ennek a kitűnő úrnak, a fiamnak engedem át, én pedig kolostorba vonulok! — ordított rájuk. — Akkor legalább nyugtom lesz, és nem kell továbbra is szégyenkezniem őseim előtt e sikertelen sarjam miatt!

A ház hívei előtt világos volt, hogy dühkitörése Pao-jü-re vonatkozott, ijedtükben a nyelvüket is kilógatták, s taná-

csosnak vélték mielőbb odábbállni. Cseng úr nyögve és fúj-
tatva roskadt egy karszékbe.

— Hozzátok elem azt a fickót! Kötözzétek meg! Ide a
nehéz botot! Zárjátok be az ajtókat! És halálbüntetés terhe
mellett meg ne kísérelje valaki, hogy az asszonyokhoz sza-
ladjon, és elfecsegye, mi folyik itt! — adta ki gyors egymás-
utánban a különböző parancsokat. Engedelmesen indult
útnak néhány szolga, hogy Pao-jüt odahurcolja.

Pao-jü jól tudta már az előbb is, hogy veszély fenyegeti,
amikor azt az apai utasítást kapta, hogy el ne mozduljon
onnan. Azt persze nem sejtette, hogy a fattyú árulkodása
következtében helyzete még jelentősen rosszabbodott is.
Kínzó bizonytalanságtól gyötörve, nyugtalanul sétált a
nagy csarnokban fel és alá. Ha legalább az anyját vagy a
nagyanyját értesíthetné! De a személyzetből senki sem jött
most olyan közel, hogy odakiálthatott volna neki. Szolgája,
Ming-jen, sem volt most sehol sem. Végre egy öreg szoba-
asszonyt pillantott meg, aki az udvaron haladt át. Úgy érezte
magát, mintha drága kincsre bukkant volna. Sietve osont
ki hozzá, és megállította.

— Gyorsan fuss a taj-tajhoz és az öreg taj-tajhoz, s je-
lentsd nekik, hogy az öreg parancsoló agyon akar veretni!
De szedd a lábad! A legnagyobb veszélyben forgok! — monda
ta neki.

Balszerencséjére az öreg szobaasszony nagyot hallott,
s csak egy töredékét értette annak a szóáradatnak, ami Pao-
jüből nagy riadtságában így bugyborékolta elő. És rosszul
értette még ezt a töredéket is. Jao csin helyett, ami „legna-
gyobb veszély“-t jelent, tiao csinget értett, aminek jelentése
„a kútba ugrott“.

— Hagyd, hogy ugorjon! Emiatt igazán nem kellene
gondokat okoznod magadnak, fiatalúr! — vigyorgott az
öregasszony. Pao-jü megértette, hogy sükettel van dolga,
és kétségbe volt esve.

— Fuss, és hívd ide a szolgámat! — ordított reá.

— Mit izgatod fel magad? A halott családja csinos bá-
natpénzt kapott, s ezzel a dolog el van intézve — hangzott
a bárgyú válasz. Pao-jüt tomboló düh fogta el. Tehetetlen-
ségében toporzékolta, s két kezével a levegőbe markolt, mint-
ha valami láthatatlan fogódzót keresne, amelyben megka-
paszkodhatnék. De ez az izgalom mit sem segített rajta. A

távolban már feltűntek apja szolgálai. Sietve vissza kellett térnie a csarnokba. A szolgák közrefogták, s Cseng úr könyvtárába vitték. Apjának eltorzult arca s vörös szemhéjai alatt azok a vérben forgó szemek vészjósló előjelek voltak. Cseng úr nem szakított magának időt arra, hogy hosszadalmas kihallgatásba bocsátkozzék. Mindössze arra szorított, hogy fiát három haragosan odavetett szóval köszöntse: Léha! Csavargó! Nőcsábász! — aztán felhangzott kurta szavú parancsa: — Pecket a szájába! Agyonverni!

S már oda is csatolták egy padra, s meg is kezdődött a botozás a nehéz bambuszbottal. De Cseng úrnak úgy tűnt fel, hogy a szolgák a botot nagyon is gyenge kézzel forgatják. Dühöngve dobbantott a lábával, kiragadta a botot egy szolga kezéből, és saját kezűleg látott hozzá, hogy atyai haragjának áldozatára teljes erejéből csapásokat mérjen, mindaddig, amíg csak ki nem fulladt, és képtelenné nem vált tovább ütni.

Ilyen bánásmódban az elkényeztetett Pao-jünek soha életében nem volt része. Fájdalmában eleinte ordított, de ahogy gyengébb lett a lélegzete, az ordítás hamarosan bágyadt hörgésbe ment át, s aztán már egy hang sem jött ki a torkán. Elvesztette az eszméletét. Hiába szólaltak fel érdeklében, részvétől eltelve, a szolgák meg a háznak néhány híve is, akik még ott maradtak, Cseng úr nem engedte meglágyítani a szívét.

— Kérdezzétek meg tőle, mi mindent művelt, s aztán ítéljétek magatok, bánhatok-e szelíden vele — ordította magából kikelve. — Korábban nagyon is gyakran rá tudtatok venni, hogy szelíd és elnéző legyenek. Most aztán láthatjátok, hova vezetett ez. Ha ezúttal is futni engedem, legközelebb saját apjának gyilkosa lesz.

A körülállók megdöbbenve hallgattak, s titkon üzenetet küldtek a nők lakosztályaiba. Hamarosan megjelent a színen Cseng asszony. A riasztó hír hallatára a legnagyobb sietéssel indult útnak, s csak egyetlen szobalány kísérte. Amikor beállított, Cseng úr éppen nekilátott, hogy a rövid pihe-nőre félbeszakított eljárást folytassa. Megjelenése olaj volt a tűzre. Csapásai, ha lehet, még sűrűbben és még nagyobb erővel zuhogtak, mint az előbb. A taj-taj rémülten próbált meg karjába kapaszkodni.

— Félre innét! — támadt rá ádáz dühvel a ház ura. — A mérték betelt. Ma meg kell halnia!

— Ám haljon meg! De hát az öreg taj-tajra nem gondolsz? A hőség miatt amúgy sem érzi jól magát. Unokája halála teljesen össze fogja törni.

— Ne fáraszd magad! Eléggé megfeledkeztem a kötelességemről már akkor is, amikor ezt az elfajzott ivadékot nemzettem és felneveltem. Korábban, sajnos, mindig engedtem rábeszéléseteknek, s mindig elengedtem neki a megérdemelt büntetést. De ebből elegendő volt! Jobb, ha kileheli kutyaalekét, mint ha később még több bajt okoz.

Ezekkel a szavakkal újra az úgyszólván élettelenül heverő testre rontott, s annak a kötélnek szabad végével kezdte verni, amellyel a padlóhoz kötözték. Hangos kiáltással kapaszkodott a karjába Cseng asszony.

— Ha már mindenáron meg akarod ölni, fogd a kötelet, s verj agyon előbb engem! Ötven felett járok, s ő az egyetlen fiam! Más fiúra már nem számíthatok! Hadd haljak meg vele együtt, hogy az Árnyak Birodalmában támaszra lelhessek benne!

S zokogva vetette magát Pao-jü testére. Cseng úr sóhajtva roskadt karszékebe, s eltakarta a szemét, hogy el ne árulja megihatottságát. Az édesanya pedig, miközben fiának testét átkarolva tartotta, rémülten vette észre, hogy annak zöld selyem alsóruháját teljesen átítatta a ragadós, alvadt vér. Előhúzta zsebkendőjét, s szelíd kézzel törölte végig a véres csíkokat, melyek combját és ülepét keresztül-kasul borították. Közben Csia Csura, korán elhalt elsőszülöttjére kellett emlékeznie, s jajongva kiáltott fel:

— Fiam, Csia Csu, száz más fiút is odaadnék, ha még életben volnál! Mért hagytál el engem?

Közben a történetek hire a többi nő lakosztályban is elterjedt, s most aztán egyik a másik után sietett oda: Csu özvegye, Főnix asszony és a három Tavasz lány. Elhunyt férje említésekor persze Csu özvegye nem tudta magát tovább türtöztetni, s maga is hangos jajgatásba kezdett. Ez a kettős asszonyi jajszó Cseng úr számára mégiscsak sok volt, ő is heves zokogásba tört ki. S miközben így egyszerre három helyen is omlottak a könnyek, megjelent egy szolgáló, jelentvén:

— Az öreg taj-taj jön.

Odakünn sok ember lépteinek zaja hallatszott, majd a nyitott ablakon át az öreg taj-taj hangját lehetett hallani:

— Őlne meg előbb engem, aztán a fiút, az legalább tiszta munka volna!

Cseng úr megdöbbenve lépett ki, hogy a küszöb előtt fogadja az öreg hölgyet, aki két szobalányára támaszkodva s egy sereg szobaasszony kíséretében érkezett meg, lélekszakadva és fáradtan lihegve.

— Mi készíteti anyámat arra, hogy ilyen hőségben a szabadba lépjen? — Miért nem rendeli magához a fiát, ha valamit mondani akar neki? — mondta Cseng úr, illő meghajlás után. Az öreg taj-taj megállt, lélegzetet vett, s aztán kimerülten mondta:

— Igen, lenne mit mondanom. Minthogy azonban a sors megtagadta tőlem, hogy legyen egy jó fiam, igazán nem tudom, kinek mondjam el, amit akarok.

Cseng út gyorsan térdre esett előtte.

— Szemrehányásod felkavar, anyám. Tulajdonképpen nem történt egyéb, mint hogy megleckéztettem a fiamat. Tartoztam ezzel dicsőséges őseink tekintélyének.

— Úgy? Agyonverni, ezt te megleckéztetésnek nevezed? Részesített-e téged valaha is ilyen leckéztetésben az apád?

Nem tudott tovább beszélni, sírni kezdett.

— Anyám, ne vedd túlságosan a szívedre. Belátom, haragomban elragadtattam magamat. A jövőben nem fogom többet megverni — igyekezett Cseng úr az anyját megnyugtatni. Az anyahercegnő szárazon felnevetett.

— Ó, kérek, énmíattam igazán ne tégy magadon erőszakot. Hiszen a te fiad. Csak bántalmazd, amennyit akarod. Tőlünk, asszonyoktól persze nem veheted rossz néven, ha ilyen körülmények közt helyesebbnek fogjuk látni, ha a házat elhagyjuk. Ez már csak a béke kedvéért is helyesebb lesz.

S parancsot adott kíséretének, hogy készítsék elő a nagy gyaloghintót.

— A taj-tajjal és unokámmal együtt azonnal a déli fővárosba akarok utazni — jelentette ki kurtán és határozottan.

— De anyám, csak nem fogod ezt tenni! Azt sem tudom, hová legyek a megdöbbenéstől! — kiáltott Cseng úr.

— Márpedig jobb lesz, ha megyek, akkor neked is meglesz a nyugalmad, s nem kell túrnöd, hogy bárki is belebeszéljen a dolgaiddba — tartott ki elhatározása mellett az anyahercegnő, s újra kiadta kíséretének a parancsot, hogy gyorsan pakoljanak be, és készítsék elő a kocsit meg a gyaloghintókat. Cseng úr kétségbeesetten verte a homlokát a földbe, s elismerte bűnét. Az anyahercegnő azonban nem törődött vele. Egész figyelmét siralmasan összevert unokájára fordította, s újból heves zokogásban tört ki. Cseng asszony és Főnix asszony együttes erővel csillapítgatták, míg végre lassacskán megnyugodott. Most aztán néhány szobalány és szobaasszony Pao-jüt igyekezett lábára állítani.

— Ostoba teremtések, méltóztassatok a szemeteket kinyitni! — szidta őket Főnix asszony. — Hát nem látjátok, hogy ilyen állapotban nem tud járni? Gyorsan egy hordágyat!

A hordágyon aztán Pao-jüt az anyahercegnő szobáiba vitték. Az őt kísérő asszonyok menetéhez csatlakozott Cseng úr is. Útközben végig kellett hallgatnia felesége szüntelen jajgatását, mely a lelkébe hasított, s haragjának maradék részét is elpárologtatta. Belátta, hogy túlságosan messze ment, s újra azon igyekezett, hogy az anyahercegnőt megbékítse.

— Mielőtt ilyen csúful helybenhagyta, akkor gondoltál volna reám! Rossz fiú vagy. Mi dolgoz még itt? Nyilván gyönyörködni akarsz a halálában, nem? El innét! Látni sem tudlak! — kergette el magától.

Cseng úr meghökkenve oldalgott el onnét. Időközben odajött még Hszie néni, Pao-csaj, Lótusz, Kék Drágakő és Gyöngyszem is. Mind a bántalmazott körül tolongott, segítettek lemosni sebeit, s legyezőkkel enyhíteni égésüket. Gyöngyszem azonban mindenáron meg akarta tudni, mi volt a bántalmazás oka. Kiment s Pao-jü szolgáját, Ming-jent kezdte keresni.

— Miért nem értesítetted idejében a taj-tajt és az öreg taj-tajt? — kérdezte tőle szemrehányóan.

— Épp akkor nem voltam a kíséretében, s már csak akkor értesültem a dologról, amikor a botozás javában folyt — jelentette ki Ming-jen. — A fegyelmezésének egyébként két oka volt: az egyik az a história Csi színésszel, a másik pedig Aranypánt öngyilkossága.

— És honnan tudta ezt meg az öreg parancsoló?

— Hszie Pan féltékeny volt az ifjú Csire, s irigységből kibeszélte a városban a Pao-jü és Csi közötti viszony történetét. Az elharapózó tűzvész eljutott aztán az öreg parancsolóig is. Ami pedig Aranypánt ügyét illeti, arról valószínűleg a fattyú fecsegett. Legalábbis azt hallottam, hogy kevéssel a botozás előtt összefutott az öregúrral, s valamit titkon a fülébe súgott.

Gyöngyszem szívébe rejtette a hallottakat, s aztán viszontatért ura fekhelyéhez, hogy hűségesen segítsen az ápolásában.

HUSZONÖTÖDIK FEJEZET

A Derült Őszidő Remetelakában megalakul a Begónia Klub. A Szemek Gyönyörűségének Parkjában az öreg hercegő vendégül látja vidéki sógorasszonyát

Pao-jünek vigasztalást nyújtott szenvedésében az a megható részvét, amelyet két unokanővére, Kék Drágakő és Pao-csaj tanúsított iránta. Pao-csaj valami erős gyógyhatású port hozott neki, amelyet Gyöngyszem borban feloldott, s úgy borogatta vele a sebes helyeket. Amikor pedig estefelé, csöndesen sírdogálva magában, szendergéséből felébredt, ágya szélén Kék Drágakő ült. Meg kellett ígérnie neki, hogy fel fog gyógyulni. A lány szívét sok minden nyomta még, amit el akart neki mondani, rövid együttlétüket azonban megzavarta Főnix asszony és Cseng asszony érkezése. Kék Drágakő sietve menekült előlük. Alig távozott el a lány, Pao-jü újra elbóbiskolt. Amikor újra felébredt, Gyöngyszem elébe tette azt a két üveg olajbogyó- és rózszaesszenciát, amelyet gondoskodó édesanyja hagyott neki hátra erősítőül. Pao-jünek pompásan ízlett a könnyű, illatos ital. Aztán Kék Drágakőre gondolt. Erősen vágyakozott utána, s feltétlenül látni akarta. Gyöngyszem jelenléte azonban zavarta volna. Mindenekelőtt Gyöngyszemet távolította el tehát, azzal az ürüggyel, hogy hozzon el neki egy bizonyos könyvet Pao-csajtól. Aztán behívta Tarka Felhő szobalányt.

— Eredj el Lin kisasszonyhoz, és nézd meg, mit csinál! — parancsolta neki. — Ha hogylétem felől érdeklődik, mondd meg neki, hogy már jól vagyok.

— De hát nem léphetek elébe így, minden ok nélkül — vetette ellene Tarka Felhő. — Semmi üzenetet nem kell átadnom?

— Nem, gondolom.

— Akkor hát valami tárgyat hadd kérjek tőle, vagy hadd vigyek neki. Úgy mégis volna a dolognak valami formája.

Pao-jü elgondolkozott. Aztán két zsebkendő után nyúlt, mely kartávolságnyira hevert tőle, s odanyújtotta neki:

— Itt van. Vidd el neki ezt a két zsebkendőt a nevemben!

— Mit kezdjen a régi zsebkendőkkel? Meg fog haragudni, s azt gondolja majd, hogy gúnyt űzöl belőle — vélte Tarka Felhő.

— Ne félj te attól! Tudni fogja, mit gondoljon a dologról — nyugtatta meg Pao-jü mosolyogva.

Tarka Felhő fogta tehát a két zsebkendőt, s átszaladt a Bambusz Remetelakba. A házikó koromsötétben feküdt ott, lámpa nem világította meg. Tarka Felhőt a hálószózába irányították, ahol Kék Drágakő az ágyon hevert az estbe hajló alkonyi homályban.

— Ki az? — kérdezte a belépő lánytól.

— Én vagyok, Tarka Felhő.

— Mit akarsz?

— A kis parancsoló küldi neked általam ezt a két zsebkendőt.

„Mit kezdjek én ezzel?“ — gondolta magában Kék Drágakő csalódottan.

— Tartsa meg őket magának, vagy ajándékozza másvalakinek — mondta. — Nincs szükségem új díszkendőkre.

— Nem újak ezek, hanem használt, közönséges kendők.

Kék Drágakő ezen még inhább megütközött. Gondolkozott egy ideig, mi lehet az értelme ennek a különös ajándéknak.

Aztán egyszerre csak rájött.

— Jól van, hagyj csak itt — mondta gyorsan.

Tarka felhő letette a kendőket, és elment. Amikor már kinn volt, Kék Drágakő lámpát gyújtatott, s tuskövön

tusfestéket kevert magának, bemártotta az ecsetet, az egyszerű kendőkre két rögtönzött négysoros verset írt, melyekben féltékenység és aggály nélkül juttatta kifejezésre magános lánysága titkos vágyait.

A költés és írás titkos felbuzdulásában lázas izgalom vett erőt rajta. Arca égett, egész teste izzott. Felállott, és a tükör elé lépett, felemelte a kartonfüggönyt, s megnézte magát a fényes tükörlapban. Megijedt arcának őszibarackszín virágaitól. Csak a betegsége volt ennek az oda? Visszafeküdt újra, kioltotta a lámpát, s miközben gondolatai görcsösen belekapaszkodtak a kezében levő két kendőbe, elaludt.

Másnap reggel Kék Drágakő, akit hajtott a vágy, már kora hajnalban felkerekedett, átment a Begónia Udvarba, s a bokrok és lombok fedezéke mögül messziről figyelte az ott uralkodó sürgés-forgást. Láta, amint a három Tavasz lány és Csu özvegye látogatóba jön, majd később nagy kísérettel a taj-taj és az öreg taj-taj Főnix asszony karján, valamint Ső hercegnő és Hszie néni Pao-csaj nővérkével. S arra gondolt, milyen jó dolga is van ennek a Pao-jünek, akivel annyi hozzátartartozója törődik, s szánnia kellett magát, apátlan-anyátlan, elhagyott árvaságában. Így állt ott hosszan, titkos megfigyelőhelyén, s leskelődött, míg csak szobalánya, Kakukk fel nem kutatta.

— Gyere, kisasszonykám, idd meg az orvosságodat, ne hagyj elhűlni — intette a szobalány.

— Ó, ráér az még. Végeredményben igazán mindegy neked, beveszem-e én az orvosságomat, vagy sem.

— De hát meg kell szabadulnod gonosz köhögésedtől! Bár az ötödik hónapban vagyunk s a forró nyári időszak közepén, mégis óvakodnod kell attól, hogy megfázz. Így, ebben a hűvös hajnali időben nedves fűvön álldogálnod igazán meggondolatlanság. Gyere, dőlj le egy kicsit!

Kék Drágakő követte a tanácsát, noha vonakodva, s Kakukk szobalány karján, lassan sétálva visszatért a Bambusz Remetelakba. Ahogy átsétált az előkertben, ahol a zöld mohával borított földön a bambuszfák lombzatának árnyéka hol sötétebb, hol sápadtabb árnyalatú zöldben játszott, akaratlanul is a *Nyugati szoba* című darabnak arra a helyére kellett gondolnia, amelyben egy eldugott helyecskéről esik szó, és annak harmat hintette, kékes mohájáról. Sőhajtva hasonlította össze magát a híres darab hősnőjével.

„Igaz, hogy az is boldogtalan volt, mégis, legalább egy anya volt mellette, meg a kisöccse, nekem azonban, szerencsétlenségem, se apám, se öcsém nincs“ — gondolta magában elkeseredve. Elmélikedéséből papagájának a verandán felharsanó ricsaja riasztotta fel. A kismadár sebes szárnycsapásokkal és vidám rikoltozással röppent a vállára.

— Te! — szólt rá Kék Drágakő. — Halálra ijeszted az embert, s az egész fejemet telehinted porral!

A papagáj tisztességtudóan visszaröppült a rúdjára, s így rikoltzott:

— Hókacsa, gyorsan fel a függönyt, itt a kisasszony!

Kék Drágakő megállt előtte, megkopogtatta a rúdját, s megkérdezte:

— Hát enni és inni kaptál-e rendesen?

A papagáj mélyet sóhajtott, egészen úgy, mint ahogyan azt úrnőjétől elleste, majd hangosan és érthetően szavalta:

Virágok sírját ásom, és kacagnak rajtam,
ki tudja, lesz-e sírásóm, ha majd meghaltam?

Kakukk szobalány hangos nevetésre fakadt.

— Hallgasd csak, úrnóm, milyen pompásan megjegyezte a szavaidat! — kiáltotta.

Kék Drágakő levétette a madár játszóhelyéül szolgáló rudat, s a holdvilágos ablak elé akasztotta fel egy szögre. Aztán bement a szobába, bevette az orvosságát, s maga is a holdablakhoz telepedett. Ott üldögélt egy ideig, a hűsítő árnyakat bámulva, melyek a kinti bambuszágokról vetődtek be a szobába, a padlón és fonott bútorokon barnászöld foltokban rajzolódva ki, s átengedte magát tétlen ábrándozásának. A változatosság kedvéért és időtöltésül hébe-hóba az ablaknál kuksoló madarával is játszott, csalogatta őt, ingerkedett vele, s buzgón szavalgatta neki egyik-másik kedvenc versét.

Pao-jü gyógyulása gyorsan haladt előre, hála a szeretetteljes gondozásnak, mely őt minden oldalról körülvette. Hogy apja további bántalmazásaitól megóvja, nagyanyja elrendelte, hogy minden esetben azonnal értesítsék, ha sarját Cseng úr megint látni kívánja, akár azért, hogy őt vizsgáztassa, akár pedig azért, hogy előkelő vendégeknek bemutassa. Továbbá megüzente Cseng úrnak, hogy Pao-jü még

feltétlen kíméletre szorul, és nincs olyan állapotban, hogy látogatásokat tehesen. Pao-jü ujjongott, mikor nagyanyjának erről a rendelkezéséről értesült, mert a merev társalgás komoly emberekkel, ünnepélyes szertartásosság és körülményes díszbe öltözés a legnagyobb mértékben ellen-szenves volt neki. Arra a hírre pedig, hogy további intézkedésig megszabadult a rettegett mindennapos reggeli és esti látogatásoktól, melyeket apjánál kellett tennie, való-sággal fellélegzett.

Reggelenként most már csak anyja és nagyanyja előtt kellett megjelennie, hogy kötelességtudóan érdeklődjék hogy-létük felől. A nap hátralevő részében pedig azt tehetett, amit akart. Egészen kedvenc foglalatosságainak és gáláns szeszélyeinek szentelhette magát, s szíve szerint szórakoz-hatott unokatestvéreivel s a szobalányokkal. Pao-csaj vagy Gyöngyszem olykor-olykor szükségesnek érezte, hogy köny-nyelmű életfelfogása miatt összeszidja, s komoly törek-vésekre buzdítsa. Ilyenkor azonban Pao-jü dühös lett, és azt válaszolta:

— Nyomorult dolog, hogy ebben a szerencsétlen házban még a leányszobák tiszta, derűs légkörét is megrontja a férfiak mocskos, mogorva fecsegése! Hallani sem akarok olyan unalmas szavakat, mint hivatal, méltóság, állam és dicsőség! Ezeket az unalmas dolgokat valaha régen tör-tető és vaskalapos emberek találták ki az ostoba és durva férfinépszem kordában tartására. Mi közük lehet törékeny, ártatlan lánykáknak, mint amilyenek ti vagytok, ilyen izet-len dolgokhoz? Hálátlanság és bűn a jóságos természettel szemben, amely benneteket a szépre teremtett, ha ilyen csúf dolgokkal foglalkoztok.

Végül aztán egyetlen unokanővére és szobalánya se mert már jóra vezérlő intelmekkel és tanácsokkal elébe állni. Hiszen Kék Drágakőben is éppen azt tartotta olyan nagyra, hogy tapintatosan megkímélte mindig azoktól a kérdésektől, amelyek a hivatással, a jövővel és ehhez hasonlókkal voltak kapcsolatosak.

Több hónapot töltött el így Pao-jü a Szemek Gyönyö-rűségének Parkjában, kellemes egyformaságban, s derűs társasélet, vidám játékok és buzgó verselgetés közben. Éle-tét csak még kellemesebbé és gondtalanabbá tette, hogy apját egy távoli tartományba küldték ki fővizsgáztatónak.

Féltestvérétől, Tavasz Virulásától egy szép napon írásbeli meghívót kapott, azzal a felszólítással, hogy vegyen részt egy költészeti társaság megalapításában. A megállapított időben Pao-jü megjelent a lány otthonában, a Derült Őszidő Remetelakában, ahol már valamennyi unokanővérét ott találta. A javaslat egyöntetű lelkesedéssel találkozott, s elhatározták, hogy minden hónap második és tizenhatodik napján költői felolvasóülést tartanak. A vendéglátó szerepét a tagok sorban egymás után töltsék be, s a gazda a társulat többi tagját borral és könnyű ételekkel vendégelje meg. Csu özvegyét, aki a maga prózai, gyakorlatias lényével versfaragásra nem nagyon volt alkalmas, a társulat ügyvezetői tennivalóival bízták meg. Tavasz Köszöntése, aki szép kézírásával tűnt ki, azt a megbízatást kapta, hogy az elkészült költeményekről mindenkor szép tiszta másolatokat készítsen a társulat kéziratára számára. Tavasz Búcsúzását a rimelésben tanúsított ügyessége miatt rimszakértőnek nevezték ki. Minden társulati tag irodalmi nevet kapott, melyet lakhelye nevéből vezettek le. A társulatot magát Hajtangsónek, Begónia Klubnak nevezték el, annak a két cserép fehér begóniának emlékére, melyet Pao-jü történetesen aznap kapott ajándékba. A begónia volt az alapítóülés elsőként megragadott költői témája is. Kék Drágakő ugyanis ragaszkodott hozzá, hogy a társulat azonnal kezdje meg tevékenységét. Ez alkalommal a társulati elnök, Csu özvegye, az első díjat Pao-csajnak ítélte oda a versében megnyilvánuló érzület mélysége miatt. A vélemények különben megoszlottak. Más tagok az első díjat Kék Drágakőnek akarták odaítélni, az általa szerkesztett vers formai tökéletességéért.

A legközelebbi ülés alkalmával a legfiatalabb klubtagnak, Felhőcskének kellett a vendéglátó szerepét betöltenie. Az anyahercegnő Felhőcskét, minthogy Pao-jü szorgalmazta, újra meghívta hosszabb időre, s most Felhőcske Pao-csajnál lakott. Pao-csaj testvériesen megosztotta vele a vendéglátó kötelességeit, s a saját költségén néhány kosár finom, ha nem is éppen drága rákot juttatott a társaság asztalára.

A költői téma ezúttal a krizantém volt, nevezetesen pedig tizenkét változatban kellett a krizantémot tárgyalni. A történés természetes menetét követve, első altémául választották azt a jelszót, hogy „krizantémokra gondolunk“,

utána az következett, hogy „krizantémokat keresünk“, majd utána sorban: „krizantémokat ültetünk“, „örömmel szemléljük a virágot“, „krizantémok a vázában“, „krizantémok a dalban“, „krizantémok a képen“, „kérdések krizantémokhoz“, „köszönetmondás krizantémoknak“, „krizantémok árnyékában“, „végül pedig „ha krizantémok álmodoznak“ és „ha krizantémok meghalnak“. A tizenkét téma listáját Felhőske kitűzte a kert falára, s minden tagnak joga volt tetszés szerint egy vagy több témát feldolgozásra kiválasztani. Miután a költeményeket benyújtották, s azokat Tavasz Köszöntése lemásolta, Csu özvegye, akire az elbírálás feladata hárult, lelkiismeretes vizsgálat alá vetette őket. A pálmát a „krizantémok dalban“, a „kérdések krizantémokhoz“ és a „ha krizantémok álmodoznak“ feliratú három költemény kapta, mind a három egymás után következő legjobb teljesítmény. Mindhárom költemény szerzőjéül a Bambusz Remetelak Hercegnőjét hirdették ki. Ez volt Kék Drágakő klubbeli neve.

Történetesen éppen ezen a napon érkezett faluról látogatóba a Jung-kuo palotába Liu sógornő. A jó erőben levő idős parasztasszony Cseng asszony távoli rokona volt, s már egyszer járt itt három évvel ezelőtt. Néhány zsákocskányi datolyát, dinnyét, tököt és különböző mezei terményt hozott ajándékba. Látogatása tulajdonképpen Cseng asszonynak és Főnix asszonynak szólt, amikor azonban megérkezéséről és és vidám természetéről az anyahercegnő értesült, kifejezésre juttatta kívánságát, hogy ő is meg akarja ismerni ezt a falusi sógornőt.

— Szerencsés vagy, az öreg taj-taj meg akar ismerkedni veled — mondta a falusi látogatónak Csou Zsuj udvarmester felesége, aki őt a palotába bekísérte és bejelentette. — Gyere utánam!

— De hát ilyen rossz paraszti gúnyában mégsem jellehetek meg előtte! — tiltakozott Liu sógornő ijedten. — Eredj, és jelentsd az öreg taj-tajnak, hogy már el is mentem.

— Nem kell megjíjned! — nyugtatta meg őt a másik nevetve. — A mi öreg taj-tajunk maga a megtestesült jószág, s egyszerű emberekhez igen nagylelkű. Ping-er szobalány fog hozzá elvezetni.

Liu sógornő vonakodva és remegve követte Ping-ert az anyahercegnő lakosztályába. Ott volt Pao-jü és a fiatal hölgyek a Szemek Gyönyörűségének Parkjából. Liu sógornő egészen belekábult a megpillantott ruhák pompájába és ékkövek ragyogásába, s egy kis időre volt szüksége, hogy összeszedje magát. A szépen öltözött fiatal emberek között méltóságteljes idős hölgyet vett észre, aki díványon hevert. Bizonyára az anyahercegnő az, gondolta magában. Mélyen meghajolt, amennyire csak öreg csontjai megengedték, s nagy ünnepélyesen így szólt:

— A nagy boddhiszátvának a hosszú élet békéjét kívánom!

Az anyahercegnő barátságosan viszonzta ezt a fellengzős köszöntést, s helyet kínálta látogatóját.

— Hány éves vagy, nővérem? — kérdezte tőle.

— Hetvenöt — válaszolta az öregasszony, vidáman kelve fel helyéről.

— Tehát idősebb, mint én! Nézzétek, milyen egészséges és erős maradt! — fordult a körülállókhöz csodálkozva az anyahercegnő. — Ki tudja, milyen rokkant leszek, ha eljutok majd az ő korába.

— Különbségeknek lenniük kell, erről gondoskodik a sors rendelése — hallatta hangját Liu sógornő. — Az már úgy van, hogy az ilyen magamféle a munkára született, az öreg taj-taj pedig a jó életre. Mi lenne a mezőgazdaságból, ha nem volnának az ilyen magamfajták?

— Jók-e még a fogaid és a szemed? — tudakolta tovább az anyahercegnő.

— A lehető legjobbak. Csak egyetlen bal zápfogam lazult ki nemrégiben.

— Miféle haszontalan teremtés vagyok én temelleted! — sóhajtott a anyahercegnő. — Látásom már veszít az élességéből, hallásom megtompult, emlékezőtehetségem cserbenhagy. Kerülöm idegen emberek társaságát, hogy testi gyengéimet el ne áruljam. Amire még képes vagyok, az nem több, mint hogy eszem, már amennyire lógó fogaim megengedik, alszom, és gyermekeimmel és unokáimmal társalgok, ha szórakozásra van szükségem.

— Ebből is láthatni, milyen jó hozzád az Ég! Szeretném, ha nekem is olyan jó sorom lennel — vélekedett Liu sógornő.

Az anyahercegnő annyira el volt ragadtatva látogatójának falusi egyszerűségétől és friss természetességétől, hogy néhány napra mindjárt ott is tartotta vendégségben. Főnix asszony kényelmes lakóhelyről gondoskodott számára.

Az anyahercegnő nem engedte át másnak azt az örömet, hogy másnap személyesen mutathassa meg vendégének a Szemek Gyönyörűségének Parkja szépségeit. Részt vettek ezen a sétán menyei és unokái is. Liu sógornő ki nem fogyott a csodálkozásból.

— Odalenn falun — mondta — újévkor szobáink falait, régi szokás szerint, olyan képekkel szoktuk teleaggatni, amelyek palotákat és díszparkokat ábrázolnak. Eddig mindig azt gondoltuk, ilyen pompa csak a festők képezletében van. Most pedig azt látom, hogy ebben a pompás parkban még sokkal szebb minden, mint a mi képeinken. Szeretném, ha erről a parkról képeket vihetnék haza magammal, és megmutathatnám azokat falun az enyéimnek. Mekkora szemeket meresztenének!

Az anyahercegnő mősolyogva mutatott unokájára, Tavasz Búcsúzására, s megígérte, hogy ennek festéshez értő keze készíti majd a vendég számára néhány szép látkepet a parkból. Az ebédet a Derült Ószidő Remetelakában, Tavasz Virulásának otthonában fogyasztották el. A mindig tréfálkozásra hajló Főnix asszony titokban megegyezett Mandarinkacsával, az anyahercegnő kedvenc szobalányával, hogy ebéd közben a társaságnak szereznek majd egy kis szórakozást a derék Liu asszony rovására. A Jung-kuo palotában az urak társaságában is kedvelt szokás volt, hogy új vendégeket az asztalnál általános multság tárgyául válasszanak. Így tehát, mielőtt asztalhoz ültek volna, Mandarinkacsa titkon félrevonta Liu asszonyt, s felvilágosította őt különböző állítólagos házi szokásokról, közölve, hogy így és így kell viselkednie, és ezt és ezt kell mondania, ha nem akar visszatetszést kelteni, és nevetség tárgyává válni.

Liu asszony az asztalnál az anyahercegnő mellett kapott helyet. Mandarinkacsa szobalány, akinek tiszte ma az volt, hogy az anyahercegnőnek időről időre forró izzadságtörölő kendőket nyújtson oda, s hogy a legyezővel elűzze a legyeket és hűsítse ürnőjét, az anyahercegnő háta mögött úgy helyezkedett el, hogy lehetségessé vált számára az öreg

Liut szemmel tartani, és időről időre egy-egy titkos figyelmeztető intést adni neki.

Miután helyet foglaltak, az első, amit a vendég elébe tettek, egy pár nehéz elefántcsont evőpálca volt, aranyozott csúcsokkal.

— Mit kezdjek én ezekkel a nehéz jószágokkal? — tört föl az ijedség Liu asszonyból. — Ezek még nehezebben kezelhetők, mint a mi vasból készült evőeszközeink.

Fojtott vihogás mindenfelé. Aztán szolgálólányok nagy tálalótálcákat hoztak sok különböző étellel, melyek kis tálakba és csészékbe voltak kitéve. Főnix asszony kiválasztott egy tetszetős, galambtojásokkal megrakott tálat, s azt tette a vendég elé. Az öreg taj-taj megadta a jelt az ebéd megkezdéséhez, egy udvariasan vendégéhez intézett „tessék”! felszólítással. Liu asszony nem feledkezett meg az előbb Mandarinkacsától kapott felvilágosításokról, hanem nyomban felkelt a helyéről, és hangosan és ünnepélyesen a következő versikét szavalta el az asztal felett:

Vén Liu vagyok én, lenyelek
egymagam egy nagyra nőtt tehenet,
anyakocát rá, s meg sem emelem a fejemet.

Miután a verses mondókát előadta, néhányszor megve-regette az arcát, majd újra helyet foglalt, és némán hozzálátott a galambtojáshoz. A társaság eleinte csodálkozott az öregasszony furcsa viselkedésén, hamarosan kitalálta azonban, hogy a jó öreg állítólagos „házi szokások” áldozatává lett. Hamarosan szívből jövő nevetés harapózott el az asztal felett. Felhőcskének a nevetéstől orrán-száján jött ki a tea, amit éppen a szájába vett. Kék Drágakőt annyira rázta a nevetés, hogy meg kellett kapaszkodnia az asztal peremébe. Pao-jü nagyanyja keblére borult, ki átkarolta őt, s nevetéstől elfojtott hangon kiáltotta: — Én szívem! Én májam! — Cseng asszony, ki e csíny szerzőjeként a tréfacsináló Főnix asszonyt gyanította, az utóbbit tréfásan meg is fenyegette felemelt ujjával. Hszie néni is kénytelen volt egy jókora korty teát kiereszteni a száján a nevetéstől, s ez a tea Tavasz Virulásának szoknyájára ömlött. Tavasz Virulása viszont a kezében tartott teáscsésze tartalmát öntötte ki Tavasz Köszöntésének szoknyájára. Csak úgy

dült a kacagástól mindenki. Egyik-másik résztvevő eltűnt az asztaltól, hogy odakint zavartalanul kinevethesse magát, s összefröcskölt ruhája helyett gyorsan másikat öltön, melyet a szobalányok készenlétben tartottak. Csak Főnixnek és Mandarinkacsa szobalánynak nem rándult egyetlen arcizma sem. Ők méltóságteljesen és barátságosan folytatták Liu asszony kiszolgálását, mintha mi sem történt volna. S úgy látszik, az öreg Liu sem vette észre, hogy ő volt az általános vidámság oka. Lelki nyugalommal vette kezébe a súlyos evőpálcákat, s nekilátott galambtojásainak.

— Ejnye, micsoda helyes kis tyúkcskáitok lehetnek, hogy ilyen csinos kis tojásokat tojnak! Ebből a tyúkfajtából én is szeretnék egypárat — jegyezte meg, s megjegyzése újabb nevetési rohamot váltott ki.

— Ezek a ritka fajtájú tojások csinos összeg pénzbe is kerülnek, darabjuk egy ezüsttaelbe — jelentette ki fontoskodóan Főnix asszony. — Egyél, ne hagyd elhűlni!

Liu sógornő roppantul igyekezett a kis sima tojásokat lomha, nagy evőpálcái közé fogni. Azok azonban fittyet hánytak fáradozásainak, s újra és újra visszahuppantak a tálacskába, hallható puffanással. Végre aztán egyet szerencsésen egészen közel vitt a szájához. Liu asszony már kinyújtotta a nyakát, hogy bekapja a tojást, az azonban az utolsó pillanatban mégiscsak lecsúszott evőpálcáiról, s a földre ugrott. Erre letette az evőpálcákat, s kezével akarta elfogni a szökevényt. Egy szolgáló azonban megelőzte, s a tojást felszedte és félretette.

— Kár — sóhajtott Liu sógornő. — Egy tael darabja, s mégiscsak nézni lehet!

— De hát ki mondta nektek, hogy vendégünknek ezeket a súlyos evőeszközöket tegyétek elébe! — szidta környezetét az öreg taj-taj. — Nincs ma nálunk ünnepi bankett! Ez persze megint annak a tréfás Főnix-manónak valamiféle csínye. Gyorsan, adjatok más evőpálcákat! — Szót fogadtak a parancsnak, s a vendég elé kezelhetőbb evőeszközöket raktak. Ezek ébenfából voltak, és ezüstözött volt a csúcsuk.

— Ez az ezüst holmi sem látszik sokkal jobbnak, mint az előbbi arany — morgott bizalmatlanul Liu sógornő. — Már én csak jobban szeretem a mi egyszerű falusi pálcáinkat.

— Az ezüst csúcsok mérgezés ellen jók — világosította őt fel Főnix asszony. — Ha az ételekben mérég van, az ezüst megizzad, s ez figyelmezteti az embert.

— Jóságos egek! Ilyen isteni ételekben mérég? — tört fel Liu sógornóból a csodálkozás. — Akkor a mi falusi ételeink bizonyára tiszta patkányméregből készülnek. No, az ilyen mérgezett ételek ízlenek nekem, ilyenekkel szívesen eszem halálra magamat.

Az anyahercegnő örült Liu sógornő egészséges étvágyának, tetézett adagokat tétetett elébe, s a legjobb falatokat még a maga tányérjáról is az övébe tette át.

Ebéd után Tavasz Virulásának hálószobájában pihenőre dőltek. Mandarinkacsa szobalány odalopakodott Liu sógornő oldalára, kérve, hogy a csínyt, melyet az asztalnál üttek vele, ne vegye rossz néven.

— Miért venném rossz néven? — felelte Liu sógornő nevetve. — Önként vettem részt benne, s anyahercegnőtök előtt színházat játszottam, hogy öreg szívét felvidítsam kissé. Főnix asszonnyal mindezt jó előre megbeszéltük. Amikor valóban haragszom, olyankor szépen be is szoktam fogni a számat.

Amikor e pihenő végeztével az anyahercegnő az ablakon kitekintett, s a szép mandulafenyő-csoportokat nézgette a hátulsó sétafolyosó előtti udvaron, a szél valami finom, távoli zene hangját hozta el hozzá.

— Olyan, mintha valami lakodalmas menet muzsikája lenne — jegyezte meg, környezetéhez fordulva. — Olyan közel vagyunk itt az utcához?

— Nem, dehogyan. Az utca messze van ide. Valószínűleg a táncosnők tartanak próbát a körtészkertben — mondta Cseng asszony.

— Hadd jöjjenek hát ide, s tartsanak itt előttünk próbát! Ők csak örülni fognak neki, hogy kicsit sétálhatnak a parkban, nekünk pedig műélvezetben lesz részünk — javasolta jókedvűen az anyahercegnő.

Főnix asszony sietve elküldött valakit a körtészkertbe, s intézkedett, hogy az udvarban rögtönzött színpadot állítsanak össze asztalokból és piros szőnyegekből.

— Ne itt! Rendeljétek őket a kis tóhoz, a Lótuszgyökér Pavilonba! Ott több a hely, s azonkívül a közeli vízesés csobogása is kellemes kísérőzenét szolgáltat. Művészetük-

ben a partról fogunk gyönyörködni, s hozzá a Damaszkioszokban megiszunk majd egy csésze bort is! — rendelkezett a továbbiakra vonatkozólag az anyahercegnő.

Kezdeményezése általános tetszésre talált. — Akkor hát menjünk! — fordult az anyahercegnő szemhunyorogva Hszie nénihez. — A kislányok se szeretik, ha idegen látogatók sokáig időznek náluk, s szűzi szobáikat megszenteltelenítik, nem igaz?

— Ó, kérlek, maradjatok csak, amíg jólesik! — tiltakozott Tavasz Virulása.

— Nem, nem, még meg találna sértődni a két másik drágakőunoka — tréfálkozott az anyahercegnő, az érzékeny Kék Drágakőre és Pao-jüre célozva. — Most itt becsipünk egy kicsit, s aztán berontunk hozzájuk!

Nevetve és beszélgetve kerekedett fel a társaság, s a közeli Kacsafűpartra ment, a csónakok legközelebbi kikötőhelyéhez. Ott már várakozott rájuk két bárka, melyet néhány Szucsouban felfogadott révészasszony hajtott hosszú rudakkal. Az első bárkán foglalt helyet az anyahercegnő, Cseng asszony, Hszie néni, Liu sógornő, Csu özvegye és Főnix asszony, valamint Mandarinkacsa és Nefritcsat szobalány. A féktelen kedvében levő Főnix asszony odaállt a bárka orrába, s megragadott egy rudat, hogy maga is segítsen hajtani.

— Hagyd ezt, kérlek! A bárkahajtás nem gyerekjáték, ahhoz érteni kell — kiáltott oda a csónak kamrácskájából az anyahercegnő. — Bár ez nem valami erős sodrású nagy folyam, a víz mégis elég mély, hogy bele lehessen fulladni. Tedd meg nekem, gyere be gyorsan!

— Nem félek egy cseppet sem! Légy egészen nyugodt, öreg nagyanyó! — válaszolta nevetve Főnix asszony, s jó erősen eltaszította a parttól a bárkát. Eleinte még ment a dolog, amikor azonban az erősen megterhelt kis jármű a víz közepén inogni kezdett, Főnix asszonyt szédülés fogta el, gyorsan odaadta a rudat a közelben álló révészasszonynak, maga pedig lekuporodott a fedélzet deszkáira, nehogy elvágódjék.

A második bárkában Pao-jü és az unokanővérek követték őket. A női személyzet gyalog sietett utánuk a parton. Pao-jü sajnálkozva figyelmeztette őket a sok hervadt lótszlevélre, s az volt a véleménye, hogy ezeket ki kell szedetni

a kertészekkel. Pao-csaj helyeselt neki. Kék Drágakő azonban ezúttal is más véleményen volt.

— Li Ji-san költeményeit egyébként nem tartom valami nagyra — jegyezte meg elgondolkozva. — Van azonban egy mondása, amelyet kitűnőnek tartok:

Hervadt lótuszevelek hadd lengjenek,
az eső panaszát megértetik veled.

— Valóban kitűnő mondás! — helyeselte Pao-jü buzgón. — Maradjanak helyükön a hervadt levelek, s ne bántsák őket senki!

A bárkák besiklottak a Virágos Tisztás Homokzátonya kikötőjébe. A fákkal és bozóttal sűrűn benőtt partot alkonyati homály takarta, mely a jövevényeket csontjuk velejéig megdidergette. A száraz nád, a vízigesztenyék kifakult zöldje őszi szomorúságot lehelt. A parttól nem messze feküdt Pao-csaj lakópavilonja. Az anyahercegnő elhatározta, hogy arra menet ezt a pavilont is megtekintik. Keskeny, meredek felhőösvény vezetett fel az Óserdő Udvarhoz. Az érkezők orrát az előkertben valami különleges, erős illat ütötte meg. Itt nyílt a csodanövény, a szellemfolyondár, fagyoskék lombzat alatt, gyümölcsseinek kedves díszeit mutogatva: mint pirosas-kékes korallok lógtak rajta a nehéz, ernyős és fűrt alakú gyümölcsök.

Amikor belépett a pavilonba, az anyahercegnő úgy érezte, mintha jégverembe cseppent volna, olyan egyhangú és barátságtalan volt odabent. Sehol egy kevéske dísz, sehol érdekességek vagy dísz tárgyak. Csak az íróasztalon állt egy egyszerű agyagváza, benne néhány krizantémmal. A zöld mullfüggöny az ágy fölött, néhány párna és takaró, mindez már több volt, mint egyszerűség. A szegényes berendezést néhány könyv és teáscsésze egészítette ki. Az anyahercegnő felsóhajtott.

— Ezt az igénytelenséget! — fordult kísérőihez fejcsóválva. — Hiszen innen minden, de minden hiányzik. Miért nem rendezték be lakályosabban a gyermeknek? Hiszen van a mi házunkban minden. Apróságokkal csak nem törődhetek. Mandarinkacsa díszítse fel a szobát néhány szép műtárggyal. Erről tulajdonképpen már régóta gondoskod-

hattál volna — tette hozzá szemrehányólag, Főnix asszonyhoz intézve a szót.

— Csakhogy ő egyáltalán nem értékeli a szép berendezést — válaszolta mosolyogva Főnix asszony. — Mindazt a holmit, amit rendelkezésére bocsátottam, visszaküldte.

— Otthon se vetett különösebb súlyt díszre és ilyesféle limlomra — erősítette még tulajdon anyja, Hszie néni is.

— Hihetetlen! — vélte az anyahercegnő. — Az egyszerűség és a takarékoság iránti érzék persze nagyon dicséretes dolog, de hát miféle benyomást tesz egy ilyen dísztelen szoba a látogatókra! Amellett fiatal teremtés még, aki örömet kellene hogy lelje a szépben. Ha már a fiatalság is ennyire önmegtartóztató, akkor nekünk, öregeknek, tulajdonképpen valami lóistállóval kellene beérnünk. Szerencsére van még néhány nélkülözhető holmim, melyet Pao-jü unokám nem látott meg, különben már régóta elragadta volna tőlem.

S most Hókacsához fordult:

— Hozd a kisasszonynak a márványcsészét azzal a tájképpel, aztán azt az állótükröt a zöld selyemfüggönnyel s a tuségetéshez szolgáló kő háromlábát! Azonkívül cseréld ki ezt a csúnya mullfüggönnyt azzal a kézfestésű fehér selyemfüggönnyel!

— Ezek mind a keleti toronybeli raktárszobában vannak, de hogy melyik ládában, azt nem tudom. Szükség lesz némi keresgélésre — jegyezte meg a szobalány.

— Egy-két napon nem múlik a dolog. De meg ne történjék, hogy megfeledkeztek róla!

A barátságtalan Őserdő Udvarban csak rövid ideig tartózkodtak, aztán továbbmentek a Damaszkioszkba. Ott jelentkezett náluk a tizenkét szucsoubeli táncosnő, a műsorra vonatkozó kívánságaikat tudakolva.

— Adjatok csak elő valamit, bármit, amit jól betanultatok már — rendelkezett az anyahercegnő, mire a táncscsoport a tavacska közepén épült Lótuszgyökér Pavilonba ment, hogy művészetét bemutassa. Most aztán a Damaszkioszkban a rímrögtönzés kedvelt játéka közben vidám izgatás kezdődött, miközben a derekasan izogató Liu sógornő faragatlan fűzfa-versikéi és paraszti nyersége biztosították a szakadatlan vidámságot. Liu sógornő alaposan benyakalt a finom borból, és jócskán nekilátott a

felszolgált pompás édes süteménynek is; s egyre inkább belemerült jókedvű, mámoros hangulatába. Amikor aztán még a vízipavilon felől áthallatszó tánczene bővös hangjai is eljutottak hozzájuk, a sógornő boldogsága már határtalan volt, a zenét vad hadonászással, ütemes ládbogással és testének ide-oda himbálásával kísérte. Pao-jü titkon meglökte Kék Drágakőt, s figyelmeztette az öregasszony mulatságos viselkedésére, mire Kék Drágakő elmésen megjegyezte:

— A régi írásokban sok szó esik a szent zene megíékező hatalmáról, melytől még a vadállatok is megszelídülnek, s mely arra készíti őket, hogy szép illedelmesen részt vegyennek a körtáncban. Erről a zenéről pedig elmondható, hogy magával tud ragadni legalábbis egy tehenet.

Miután a táncelőadást befejezték, az iszogatásnak is végét vetettek; az anyahercegnő kézen fogta Liu sógornőt, s egy hosszú körsétán megmutatta neki a Szemek Gyönyörűségének Parkjában fellelhető további szépségeket. A tudni vágyó öreg parasztasszony ki nem fogyhatott a csodálkozásból és a kérdezősködésből, és szakadatlanul felvilágosításokat kívánt, hol erről a köztéféleségről, hol arról a nővényről vagy fáról. Egy ízben elgondolkozva jegyezte meg:

— Ki gondolta volna, hogy itt nálatok a városban nemcsak az emberek között található csiszoltságra és műveltségre, hanem kedvező befolyástokra még a madarak is műveltséget és képzettséget sajátítanak el!

S amikor mindenféle csodálkozó arcokat látott, így folytatta:

— Az a piros csőrű zöld madár ott az aranyos rúdon egy papagáj, arról már tudom is, hogy mi mindent tud. Most még azt szeretném tudni, vajon megtanult-e beszélni nálatok az a hosszú szürkésfekete fickó is ott, abban a kalitkában, amelyik egészen olyan, mint egy fönixmadár?

Ilyen mulattató megjegyzésekkel mindig biztosítani tudta a vidámságot és a jó hangulatot.

A társaság elérkezett a Jégmadárkalitka nevű remételakhoz, melyben egy Buddha szolgálatába szegődött, Miao-jü nevű szép fiatal apáca lakott. Ez a nagy műveltségű tizennyolc éves lány Szucsouból, nemesi mandarincsaládból származott. Szülei halála után lemondott a világról, és Buddha szolgálatára szentelte magát. A császári feleség látogatása alkalmával a város kapuin kívül fekvő egyik kolostorból

hozták át a parkba. Itt, ebben a világtól távol eső Jégma-dárkalitkában élte most jámbor remeteéletét, a gondját viselő két idősebb nő és egy fiatal cseléd lány társaságában, s buzgón törekedett arra, hogy szigorú önsanyargatással és az istenségnek tetsző elmélyedéssel az akaratos testet elölje magában, és minden fiatalsága ellenére fokról fokra felküzdje magát a szentségig. Az apácát egyaránt ismerték bogarairól és teakészítő tudományáról. Az anyahercegnő kért is magának mindjárt az üdvözlések elhangzása után egy csészével a híres teájából. Az apáca személyesen hozta neki a teát egy begóniavirágokkal, felhőkkel, sárkányokkal és sou-írásjegyekkel mintázott lakktálcán, a legfinomabb minőségű, kanghszi porcelánból készült, ötszínű, Csung-hua korszakbeli csészében. Abból a finom teafűfajtából főzte, melyet a „Lao-ce szemöldöke“ néven ismernek.

— És milyen vízzel főzte? — kérdezte az anyahercegnő.

— Idei esővízzel — jelentette ki az apáca. Az anyahercegnő a csészét csak félig itta ki, a másik felét Liu sógornőnek engedte át. Aztán azt tudakolta tőle, ízlett-e neki.

— Egész jó volt, csak egy kicsit ízetlen és gyenge. Kellett volna még állnia egy ideig — ismerte be őszintén Liu sógornő. Ítélete általános nevetést váltott ki, az apácánál pedig tetemes bosszúságot. Míg a társaság többi részének egy szolgálólány ugyanezt a teafajtát szolgálta fel fedett fehér porcelán csészékben, amelyeket az állami kézműipari üzem készített az újfajta, vékony, úgynevezett tojánhéjporcelánból, Pao-csaj és Kék Drágakő abban a kitüntetésben részesült, hogy elébük az apáca egy másik, különösen kiváló fajtát tett. Megrángatta szoknyájuk szegélyét, s egy félreeső, úgynevezett fűszobába vezette őket. A kíváncsi Pao-jü nem állhatta meg, hogy hármuk után ne lopózzék, s meg ne figyelje az ajtó hasadékán át, mit csinál az apáca.

Látta, hogy Pao-csajt fapriccsre, Kék Drágakőt pedig egy imagyékényre ültette, aztán egy fazék vizet tett fel a tűzhelyre, végül pedig a felforrított vizet teáskannába töltötte. Pao-jü felrántotta az ajtót, s a következő szavakkal rontott be a szobába:

— Na, nézzenek csak oda, ti itt titokban apácánővé-rünk kedvenc teáját kóstolgtatjátok!

— Úgy van, neked pedig semmi keresnivalód itt! — válaszoltak unokanővérei nevetve. Pao-jü azonban nem ijedt

meg, hanem ott maradt, és a maga számára is követelt ízelítőül egy keveset ebből a kedvenc teából. Az apáca éppen csészéket keresett vendégei számára, amikor bejött a cselédlány, s azt a csészét hozta neki, amelyből az előbb az anyahercegnő és Liu sógornő ivott. Az apáca eltolta magától ezt a csészét.

— Nem, ezt ne! Tedd félre, ezt többé nem használjuk — jelentette ki. „Aha, a csészét nyilván megszentelteltnek tekinti, mivel az öreg Liu ivott belőle“ — jegyezte meg magában Pao-jü. Végre aztán az apáca talált két megfelelő teásédényt a két lány számára. Az egyik értékes régi ónserleg volt a Szung korszakból, amint azt a belevéselt felirat tanúsította: „A Szung-dinasztia Jüan-feng időszakának ötödik évében, a negyedik hónapban, Szu Tung-pót bevásztják a Han-lin Akadémiába.“ A háromlábú füles serleg tehát nyilvánvalóan a híres költő, Szu Tung-pó tulajdona volt valaha. Az apáca ezt a serleget Pao-csaj elé tette. A másik teásédény, mely ugyancsak fémből készült, egy patrúra, tehát olyan alamizsnás csészére hasonlított, amilyeneket kolduló buddhista szerzetesek használtak, csak kicsit kisebb volt. Felirata még sokkal régebb eredetre engedett következtetni. Mert a pecsétírás jellegzetes jegyeivel, melyek lehulló gyöngycseppek benyomását keltik, a csészére a következőt írták: „Ven Csiao, aki a rinocérosz-szarvat meggyújtotta.“ A csésze tehát valószínűleg Ven Csiao tulajdona volt, a keleti Csin-dinasztia egyik irodalmi és politikai hírességéé, akitől a hagyomány szerint az a pompás ötlet származott, hogy egy folyó mélyét meggyújtott és vízbe alábocsátott rinocérosz-szarvval világította meg. Az apáca ezt az emlékezetes edényt Kék Drágakő elébe tette. Végül aztán egy saját maga által naponta használt szép zöld nefritcsészét is teletöltött, és odanyújtotta Pao-jünek. Pao-jü csalódott volt.

— Unokanővéreim elé ilyen csodálatos, régi ritkaságot teszel, nekem pedig valami közönséges, hétköznapi edénnyel kell megelégednem. Hát hogyne, hiszen unokanővéreim különleges egyéniségek, én pedig csak hétköznapi valaki vagyok — biggyesztette le tréfásan a száját.

— Ezt te hétköznapi edénynek nevezed? — vetette ellene sértődött hangon az apáca. — Igazán nem szeretnék sze-

rénytelen lenni, de azt hiszem, nálatok odahaza nem lehetne ilyen hétköznapi edényt felhajtani.

— Kitüntető közelségben persze köznapi semmiségekké válnak az olyan elismert drágaságok, mint amilyen az arany, a gyöngy vagy a nefrit — helyesbítette szavait gálánsan Pao-jü.

Erre az apáca újra megbékült, s Pao-jüt valami különös, torz alakú kupával kárpótolta, melyet kígyó módra sokszorosán tekergőző, görcsös bambuszgyökerekből fontak, s amelyet most az ő számára keresett elő. Pao-jü az apáca kedvenc teáját, melyet ebből a hatalmas tengerkupából szűrösölt, páratlannak találta, s el nem fáradt áradozó dicséretében.

— Ez a tea is idei esővízzel készült? — tudakolta Kék Drágakő.

Az apáca megvető mosolyra húzta száját.

— Itt derült ki, milyen hétköznapi az ilyen magatok-fajta ember — mondta. — Az ilyenek még a teavíz minőségét se tudják ízre megállapítani! Azt a vizet, amelyből ezt a teát főztem, öt évvel ezelőtt, amikor még a Sikoron Égetett Tömjénfüst Sötét Karikáinak Templomában időztem, behavazott szilvavirágok havából nyertem. A havat abban a szellemfejekkel díszített kékmázás korszóban gyűjtöttem, a korszót pedig érintetlenül őriztem öt éven át a föld mélyében. Csak most a nyáron ástam ki, s most fordul elő másodsor, hogy ebből a drága készletből teát készítek. Hogy is tételezheted fel, hogy közönséges, idei esővízzel elérhető volna az a tiszta, finom zamat, mely ennek sajátja!

Kék Drágakő őrizkedett attól, hogy az érzékeny apácát valami meggondolatlan megjegyzéssel még inkább felbosszantsa, s jobbnak látta, hogy Pao-csajjal együtt mielőbb elköszönjön. Pao-jü maradt még egy ideig. A beszélgetést arra a kanghszi porcelán csészére terelte, amelyből az öreg Liu is ivott.

— Tegyük fel, hogy a csésze valóban beszennyeződött, meg van szentségtelenítve; nem volna-e mégis szörnyű kár egyszerűen szemétre vetni ezt a szép darabot? — jegyezte meg. — Véleményem szerint az volna a leghelyesebb, ha annak a derék, egyszerű parasztasszonynak ajándékozánád. Eladhatná, s csinos kis bevételre tehetne szert belőle. Mi a véleményed?

— Hát igen, ezt lehetne — mondta az apáca egy kis gondolkodás után. — Szerencse, hogy én magam a csészét sohasem használtam, mert különben most azonnal összetörtém volna. Jól van hát, legyen, vedd a csészét, és ajánldokd magad oda az öregasszonynak!

Pao-jü elvonult a zsákmányolt porcelán csészével. Oda-künn odaadta Mandarinkacsa szobalánynak, s megparancsolta, adja azt másnap vendégajándékként Liu sógornőnek, hogy magával vigye. Az anyahercegnő a társaság többi részével már elindult. Az apáca a templomkapuig kísérté őket, aztán sietve visszafordult, s bereteszelte kapuját a profán világból érkezett nemkívánatos látogatók mögött.

A körséta további folyamán a társaság végül is elvesztette Liu sógornőt. Az öregasszony ugyanis hirtelen heves, gyanús korgással kísért hascsikarást érzett, s egy szobaasszonynak a park északkeleti szegletébe kellett őt vezetnie, egy félreeső helyre. Az elfogyasztott bőséges lakomának megfelelően ülésezése kissé sokáig tartott, s mire újra előkerült, kísérfje már rég otthagya. Az is elfáradt ugyanis a sok járás-keleésben, s felhasználta a várva várt alkalmat, hogy eltűnjön, s az elmulasztott ebéd utáni álmat szobácskájában pótolja. A többiek közül sem volt látható senki. Így hát Liu sógornő magányosan és elhagyatottan bolyongott a hatalmas park ismeretlen útjain és ösvényein, miközben a szeme előtt csak úgy táncoltak a virágok, s a bor ólomsúlyként húzta le tagjait. Végre, miután egy szép fiatal lány faliképet élőnek nézte, s tőle az utat hiába kérdezte, majd a fejével egy szellemfal festett tájképébe ütközött, egy pompás, aranytól és drágakövektől csillogó, kör alakú terembe jutott, ahol a falakat zavarba ejtő faragvány díszítette, számtalan falmélyedést is látott, melyekben vázák, fegyverek, lantok és különféle eszközök rejtelkedtek. Ott aztán előbb egyoldalú beszélgetést folytatott egy teljesen hozzá hasonlóan öltözött öregasszonnyal, akiről azt hitte, hogy egy nénike az ő falusi rokonságából, amíg csak eszébe nem jutott, hogy hallott már nagy falitükrökről, amilyenek állítólag a gazdagok házában vannak, s fel nem derengett előtte, hogy talán saját tükörképével beszél. Miután pedig sokáig hiába kereste a kivezető utat, az egyik tükörkép, amely egy nyugati országból származó ajtózár-szerkezettel volt ellátva, engedett keze véletlen nyomásának, s feltá-

mulva, buja gazdagsággal berendezett hálószobába vezette őt. Kábultan a bortól s elfáradva a sok csatangolástól, az öregasszony nem sokat töprengett, hanem kényelmesen elhelyezkedett a fekhely puha párnáin a drága hímzésű damasztbaldachin alatt. Az elvesztettre Gyöngyszem bukkan rá. Az öregasszony, miután magához tért, az iránt érdeklődött, melyik kisasszonyé ez a pompás szoba, ahol mámorát kialudta, s ahol úgy érezte magát, mint a mennyben. S ekkor legnagyobb ijedtségére arról értesült, hogy a ház fiának hálótermébe tévedt. Szerencsére Gyöngyszem kivételével az öregasszony merész tettéről senki sem tudott. Ezen a délutánon ugyanis a Begónia Udvar egész személyzete kimenős volt. Pao-jü viszont, akinek Gyöngyszem kötelességszerűen jelentést tett a dologról, gondoskodott róla, hogy az esetnek híre ne keljen. Megbeszélte Gyöngyszemmel, azt fogják mondani, hogy az öregasszony eltévedt a parkban, s elaludt egy mohás sziklatömbön, úgy akadtak rá. Az persze magától értetődik, hogy tetemes mennyiségű szantálfát és pézsmát kellett elfüstölni addig, amíg az ittas vendég hátrahagyott szagának nyomát eltüntették Pao-jü hálóterméből.

Az anyahercegnő, aki máskor a parknak legfeljebb két-három látványosságát szokta egyszerre megtekinteni, a Liu sógornő kedvéért vállalt fáradoalmak következtében másnap igen megtörtnek érezte magát. Arra gondolván azonban, hogy — mintegy ellenértékképpen — mennyire felderítette őt vendége, ezt a megerőltetést nem bánta meg, s a falusi rokont gazdag ajándékokkal s azzal a kívánsággal búcsúztatta, hogy mielőbb látogassa meg őket újra.

HUSZONHATODIK FEJEZET

Egy kedves halott emlékezetére Pao-jü az országot porában akar tömjént füstölni. Ezer-ész napján Főnix asszony váratlanul egy eceteshordóba esik

A kilencedik hónap második napján ünnepelték Főnix asszony születésnapját. Az anyahercegnő kezdeményezésére ezúttal az egyéni megajándékozástól mindenki eltekintett,

s ehelyett a két palotában lakó valamennyi úrhölgy és kisaszszony, valamint az egész női személyzet is egy közös alapba fizette be hozzájárulását, mégpedig rangja és tehetsége szerint, húsz taeltől le egészen egy taelig. Ebből kívánták a nap különböző szórakozásainak költségét fedezni. Az alap kezelését Csen hercegnőre bízta. Nem is beszélve a szokásos ünnepi lakomáról, a résztvevőknek igen sokféle örömben lehetett részük: egy társulat színdarabokat adott elő, artisták százféle mutatványt mutattak be, s egy előadónő elbeszélésekkel nyújtott szórakozást.

A társaság már régóta együtt volt, csak Pao-jü hiányzott. Utánaküldtek, de azt a felvilágosítást kapták, hogy a városba ment. Ezt sehogy se hitték, s Gyöngyszemet hívták, akitől leginkább lehetett felvilágosítást várni.

— Tegnap este arról beszélt, hogy ma valami sürgős ügyben az Északi Csend Császári Hercegéhez kell mennie — tudatta velük Gyöngyszem. — Megpróbáltam szándékától eltéríteni, de nem sikerült. Már kora hajnalban kilovagolt.

Felettébb tapintatlannak találta mindenki, hogy éppen aznap távozott hazulról, annál is inkább, minthogy erre a napra a Begónia Klub is ülést tűzött ki.

— Amikor elment, furcsa módon nem is látogatóruhát viselt, hanem mindennapos öltözékét — tette hozzá Gyöngyszem. — Valószínűleg részvétlátogatásra ment a császári herceg egyik másodfeleségének halála alkalmából. Biztosat én sem tudok.

— Ez valamelyest mentené viselkedését — enyhítettek előbbi megítélésükön.

Volt igazság benne, hogy Pao-jü valami halálesettel kapcsolatban távozott hazulról. De hogy miféle halotról van szó, erre vonatkozólag környezetéből senki előtt nem nyilatkozott. Előző nap csak azt a rövid utasítást adta ki szolgájának, Ming-jennek, hogy másnap hajnalban a hátsó parkkapunál két felnyergelt lóval várjon rá útra készen. Li-kuj szolga pedig azt a parancsot kapta, hogy ha valaki Pao-jü után érdeklődnék, közölje vele: az Északi Csend Császári Hercegéhez ment, szükségtelen azonban utána küldeni, idejében haza fog térni.

Ezen a reggelen egész korán megjelent már a hátsó parkkapunál, igen egyszerű öltözkében, szó nélkül lóra szállt,

és gyors ügetéssel vágott neki az útnak. Ming-jennek ostor segítségéhez kellett folyamodnia, hogy a nyomában maradjon.

Amikor azt kérdezte, hova visz az útjuk, azt a feleletet kapta:

— Csak egyenesen előre, ki az északi városkapun!

— De hiszen ott semmi sincs. Az a vidék kietlen és elhagyott — jelentette ki Ming-jen. Pao-jü bólintott, és azt felelte:

— Minél kietlenebb és elhagyatottabb, annál jobb.

Ming-jen nem tudott kiokosodni urának furcsa, érthetetlen viselkedéséből. Hét-nyolc lit is lovagoltak sebes ügetéssel, s már messze kint jártak a szabadban, ezen a gyéren lakott tájon, amikor Pao-jü megállította a lovát.

— Vajon lehet-e itt valahol füstölőszert felhajtani? — fordult Ming-jenhez.

— Esetleg. Csak az a kérdés, hogy mifélett.

— Szantálfára, levendulára és gyantatömjénre lenne szükségem.

— Ilyen finom fajtákat aligha kapunk ezen az elhagyatott vidéken — vélte Ming-jen nevetve. — De az övzsebedben rendszerint szokott lenni füstölőszer.

Pao-jü kotorászni kezdett lótuszlevél erszényében, s valóban, elő is halászott két kis kambodzsai áloéfa szilánkot.

— Jól van, a füstölőanyag tehát megvolna — mondta elégedetten. — Most még valami füstölőedényre lenne szükségem.

— Ugyan hol tudnánk ebben a pusztaságban füstölőedényt felhajtani! — csóválta a fejét Ming-jen. Aztán mentőtölte támadt: — Ha még két lit lovagolunk erre, egy apácakolostorhoz jutunk, a Víziisten Templomához, ott kapsz mindent, amire szükséged van.

— Ez nagy szerencse — mondta Pao-jü, s rávágva lovára, szpora ügetéssel indult tovább. Ming-jen csodálkozott magában, hogy ura, aki egyébként eléggé megvetően vélekedett a Víziisten Templomáról, ma olyan látható örömmel igyekszik oda.

A Víziisten Templomának idős főnökasszonyát, aki hébe-hóba megfordult a Jung-kuo palotában, rendkívül meglepte és igen megtisztelte az előkelő ifjú hercegi unoka vá-

ratlan látogatása; mintha csak egy valóságos sárkány szállott volna az égből egyenest a küszöbére. Pao-jü azonban sem őt, sem a Víziisten nem méltatta különösebb figyelemre. A templom belsejében elhelyezett istenszobrot, melyet egyszerű agyagból mintáztak, de amely mégis impozáns volt, csak futólag tekintette meg, anélkül hogy az isten iránti tiszteletének tanújelét adta volna, s aztán mindjárt a hátrább fekvő kolostorkertbe ment. A főnökasszonytól szerzett magának egy parázsló füstölőserpenyőt, s égő áldozata helyéül a kolostor kútja melletti helyet választotta. Most már felismerte Ming-jen a dolgok összefüggését, s megértette, miért rezgett meg ura olyan örömmel, amikor az előbb a Víziisten Templomát említette. Ez a halotti áldozat természetesen a Pao-jü hibájából életét veszített Aranypánt emlékezetének szólt. Hiszen a nap, amelyen szegény egy évvel azelőtt a kútba vetette magát, Főnix asszony születésnapjával esett egybe.

Míg Pao-jü két kambodzsai áloéfa szilánkját az izzó parázson meggyújtotta, s ájtatos lélekkel, könnyek közt hajolt meg a halott köszöntésére, együttérző szolgálja térdre esett, homlokát néhányszor a földhöz verte, s így kezdett imádkozni:

— Én, Ming-jen, aki az eddigi évek során mindmostanáig hűségesen szolgáltam kis parancsolómat, ez idáig uramnak minden szívügyébe be voltam avatva. Csak a mai napon nem volt bizalmas hozzám, s elhallgatta előttem égő áldozatának okát. Az illem nem engedi meg nekem, hogy őt kíváncsi kérdésekkel ostromoljam. Nem kétkedem azonban, hogy te, Szellem az Árnyak Birodalmában, akinek ez az áldozat szól, habár nevedet nem ismerem, az emberek közt valaha értelmes, okos, szűzies, nagyszerű, páratlan kisasszony és nővérke gyanánt éltél. S minthogy az én kis parancsolóm a szívügyeit előttem ki nem fecsegheti, engeddd meg, hogy helyette én imádkozzam, s ha valóban szellem vagy, és szellemerővel rendelkezel, hallgasd meg könyörgésemet, vedd kegyes pártfogásodba az én kis parancsolómat, aki ilyen hűségesen megemlékezik most rólad, vedd és óvd meg őt, ha majd megtér az Árnyak Birodalmába, és segítsd hozzá, hogy eljövendő létében lányként szülessen újjá, hogy hozzád hasonlókkal szíve szerint játszhasson, tréfálkozhasson és boldog lehessen!

Imáját befejezve, néhányszor még földre borult. Aztán újra feltápáskodott. Pao-jü növekvő vidámsággal hallgatta imáját, s miközben beszélt, amúgy barátságosan megrúgta egy kicsit.

— Hagyd ezt az ostobaságot! — förmedt rá, miközben csak úgy rázta a nevetés. — Még meghallja valaki! Hiszen nevetségessé teszel az emberek előtt!

Így aztán, hála a derék Ming-jen együgyű közvetlenségének, a szomorú ünnep kilentized részében elvesztette keserű melléklizét, s miután erősítőül hamarjában valami egyszerű kolostori reggelit is elfogyasztottak, úr és szolgál nekivágott a hazafelé vivő útnak.

Porlepte hétköznapi ruháját Pao-jü odahaza színpompás ünnepi öltözettel cserélte fel, aztán az ünneplő társasághoz sietett. A társaság az újjáépített nagy Virágcsarnokban gyült össze. A közeledő fülét már messziről megütötte a csarnokból kihallatszó zeneszó, a fuvolák vidám sívalkodása és a rikoltó zenebona. Közvetlenül a csarnok előtt, amikor az átjárópavilonon haladt át, Pao-jü Nefritcsat szobalányba ütközött, az elhunyt Aranypánt hűgába. Ott ült az eresz alatt, és sírdogált. Amikor a lány észrevette, elfordult, aztán szomorúan mosolygva mondta neki:

— Eredj csak be gyorsan! Úgy várnak, mint valami megváltást hozó főnixmadarat.

— Találd ki, hol voltam! — szólt hozzá Pao-jü halkán. Nefritcsat megrezzent, és némán letörölte könnyeit.

Amikor a Virágcsarnokban megjelent, Pao-jüt valóban úgy üdvözölték és úgy megbámulták, mint valami csodaállatot. Körülvették, kérdésekkel ostromolták, és szemrehányásokkal halmozták el. Legalább szólt volna előre, hova megy, és meddig marad el, mert hát mégsem ildomos dolog, hogy sógornője születésnapján minden további nélkül eltűnik; amellettt aggódtak is érte, és így tovább. Pao-jü nagy lelki nyugalommal felelte, hogy részvéltlátogatást tett az Északi Csend Császári Hercegénél, akinek meghalt az egyik legkedvesebb felesége. Az anyahercegnőt azonban nem lehetett egykönnyen megnyugtítani: megfenyegette, hogy ha ez a jövőben is előfordul, ha elmegy hazulról anélkül, hogy egy szót is szólna, akkor beárulja az apjánál, és meg fogja veretni. Pao-jü ígéretet tett, hogy megjavul, s ezzel a dolog el volt intézve, az ünnepség pedig folytatódott.

Ki gondolta volna, hogy az ünnepi hangulatot a nap folyamán még egy másik, ezúttal komolyabb eset is meg fogja zavarni?

A színjátszó csoport éppen a *Boglárként szolgáló tövis* című színművet adta elő, azt az ismert darabot a szegény lányról és gazdag kérőjéről. Amolyan igazi megható darab volt, mely az anyahercegnőt felváltva hol sírásra, hol nevetésre, hol sóhajtozásra, hol szitkozódásra készítette. Amikor az a jelenet került sorra, melyben a hős a folyóba fulladt kedves emlékére áldozatot mutat be, Kék Drágakő megjegezte Pao-csajnak:

— Ez a fiatalember igazán ostoba! Feltétlenül a folyópartra kellett rohannia, hogy a kedvesnek folyóvízzel áldozzon? Hát nem tehetett volna érzelmeinek éppúgy eleget odahaza is, egy csésze kútvízzel? A víz csak víz. A szív a fő!

Pao-csaj nem felelt. Pao-jü azonban megérezte a szúrást, mely Kék Drágakő megjegyzésében rejtett, s amely ellene irányult. Milyen sajátos módon illett a színpadi cselekmény mai élményéhez, s okos unokanővére milyen jól átlátott rajta megint! Mindazonáltal nem árulta el magát, tiszta csészét kért magának, s azt Főnix sógornőre üritette.

Főnix asszonynak, aki máskor nem szokott sokat inni, s aki általában nem nagyon kedvelte a szertartásos lakomázásokat s a hosszú egy helyben üldögélést, ma az anyahercegnő kifejezett kívánságára hosszabban kellett díszhelynie kitarania, és magát legfőbb személyként ünnepeltetnie, mintsem azt szerette volna. Az egész női rokonság, valamint a kiváltságosok a női kíséretből, egészen Mandarinkacsa szobalányig, egyik a másik után lépett elő, és üritette rá a csészéjét, ő pedig nem tehetette, hogy ne viszonzozzon minden ilyen köszöntést újonnan töltött csészével. A szokatlanul bőséges borfogyasztás hatása aztán nem váratott magára sokáig. Egyszerre csak azt érezte, hogy gyomra felkavarodik, s kénytelen volt az artistacsoport előadása közben felállni, és Ping-er szobalány karjára támaszkodva lakására menni.

Amikor már az átjárópavilon előtt járt, s lakásához közeledett, észrevette távolról, hogy egy cselédlány bámészkodik a házuk bejárata előtt, aki mihelyt őt megpillantotta, sarkon fordult, s a ház felé szalad. A lány furcsa viselkedése nyomban felébresztette Főnix asszony gyanúját. Odakiáltott neki, hogy álljon meg. A lány azonban úgy tett, mintha

mit sem hallott volna, s eltűnt a házban. Csak most fogott gyanút Főnix asszony igazán. Amennyire csak lábai bírták, olyan gyorsan futott lakóterületének kis belső udvarára, s ott leült a kőtornác lépcsőfokaira. Kihívatta az előbbi cseléd lányt, és megparancsolta, hogy térdeljen le előtte. Azután Ping-errel két ajtónállót hívatott a belső kaputól, akiknek kötelet és ostort kellett magukkal hozniuk.

— Kötözzétek meg ezt a nyomorult marhacsánkot, ezt a szerencsétlen szajhát, aki már észre se veszi úrnőjét, s korbácsoljátok puhára! — parancsolta meg nyersen a két szolgának. A lány ijedtében csaknem elájult, kétségbeesetten verte homlokát a tornác kövéhez, és vinnyogva esdekelt kegyelemért.

— Mi vagyok én? Kísértet? Miért futottál el, amikor megláttál? — kiáltott reá Főnix asszony.

— Egyáltalán nem is láttalak, naj-naj, csak hirtelen eszembe jutott, hogy a lakás üresen és őrizetlenül áll, azért futottam be — igyekezett kivágni magát a lány.

— Úgy? És ha a lakás üresen állt, miért őgyelegtél akkor a bejárat előtt? Azonkívül a torkomat is kikiabáltam utánad, a távolság nem volt nagy, nem vagy süket, a kiáltásokat hallanod kellett, s mégis továbbfutottál. Ne fáraszd magad ezzel a hazudozással! Tűrelmem a végére jár.

S a lányt jobbról és balról kétszer olyan erősen pofon ütötte, hogy annak mindkét orcája egy pillanat alatt lángvörösé lett és megdagadt.

— Naj-naj, kificamítod a kezedet! — igyekezett Ping-er szobalány csillapítólag beavatkozni.

— Jól van, akkor üssél helyettem te! — fújtatott felbőszült úrnője. — És ha továbbra is makacskodik, izzó vassal égettetem meg a nyelvét.

— Vallani fogok — üvöltött fel a megrémült cseléd lány. — Az úr benn van a lakásban. Rám parancsolt, lessem meg, hogy mikor jössz, s értesítsem őt rögtön, mihelyt viszatértél.

„Aha, most majd kiderül“ — gondolta magában Főnix asszony.

— És miért kellett engem meglesned? Talán aggódott, hogy egyedül elvétem a hazavezető utat? — szorongatta tovább a lányt. — Halljam az igazat! Különben tível foglak szurkáltatni!

S meg akarván mutatni, hogy komolyan gondolja, amit mond, hajából, hosszú, hegyes, nyíl alakú hajtút húzott ki, s fenyegetőleg hadonászott vele a térdeplő arca előtt. A lány ijedten rántotta vissza fejét, és feljajdult:

— Ne szúrj! Megmondok mindent! De kérek, be ne árulj! Amikor az úr ma hazajött, a kincsesládából kivett két darab törtezüstöt, két boglárt és két darab atlaszselymet. Titokban Pao szolga feleségéhez kellett elvinnem, s őt ide kellett vezetnem az úrhoz. Még odabenn van az úr lakásában. Nekem kinn kellett őrködnöm. Hogy odabent a lakásában mi történt, azt nem tudom.

Főnix asszonynak előbb az ájulással kellett megküzdnie, amely környékezte, de aztán összeszedte magát, s férje lakópavilonjához futott. Az odavezető úton észrevette, hogy az udvari kapun egy másik lány kémlel ki óvatosan, s amikor ő megjelenik, fejét sebesen visszahúzza, és elszalad. Főnix asszony utánakiáltott, nevéen szólítva. Ez a lány okosabb volt, mint az előbbi. Amikor észrevette, hogy tetten érték, gyorsan visszafordult, Főnix asszony felé sietett, és minden elfogódottság nélkül jelentette ki:

— Éppen hozzád akartam menni, s íme, már jössz is magad!

— Mit akartál mondani nekem?

A lány jelentette, hogy az úr benn van a lakásban, nála van Pao felesége, így meg úgy.

— És miért nem jelentetted azonnal? Miért csak akkor szántad el magadat, amikor már láttad, hogy rajtakaptalak? — reccsentett rá Főnix asszony, s lekent neki egyet. Aztán továbbrohant, s férje hálószobájának ablaka alá lopakodott. Élénk beszélgetés hangjai hatoltak fülébe. Tisztán kivette, amint egy női hang ezt mondta:

— Várj, csak előbb-utóbb csak megdöglik ez a pokolfajzat nő is, s akkor véget ér a szenvedésed!

— Jól van, de aztán mi lesz? Talán egy másikat vegyek feleségül, hogy a régi nyomorúság előlről kezdődjék?

A női hang:

— Hiszen itt van neked Ping-er. Tedd őt főfeleségeddé a mostaninak halála után! Akkor aztán nem kell további veszélyektől tartanod.

A férfi:

— Rettenetesen vigyáz ő arra, hogy kapcsolatba ne kerüljek Ping-errel. Tudom, hogy Ping-er szenved az asszony bizalmatlanságától, de megmukkanni sem mer. Ez az asszony egyenesen a végzetem, rossz csillagom.

Főnix asszony reszketett a felháborodástól. Csak ez hiányzott még, hogy még Ping-erje is, akit mindig a hűség megtestesülésének vélt, titkos ellenségének bizonyuljon! Nem tudott tovább uralkodni magán, hirtelen megfordult, s a megdöbbsent Ping-ernek két pofont kent le; aztán egyetlen rúgással lökve be az ajtót, férje hálószobájába rontott. Anélkül hogy akár egyetlen fölösleges szót is vesztegetett volna, rárohant vetélytársnőjére, s teljes erejéből csépelte egy darabig. Amikor már nem bírta tovább, odaállt az ajtó elé, hogy férje el ne iszkolhasson, s ráripakodott a nőre, akit elagyabugyált:

— Te átkozott szájha, te, szóval elloptad tőlem a férjemet, s ráadásul még meg is akarsz ölni! Szép kis história! Ping-er, gyere ide! Te sem vagy különb, mint ez a másik, te is ugyanabba a bűnbe bonyolódtál. Aljas módon becsaptál!

És zsupsz, a szegény Ping-ernek újra lekent jobbról és balról néhány pofont. A megbántott Ping-er Pao feleségén töltötte ki a maga dühét.

— Nem tudjátok piszkos ügyeiteket egymás között elintézni? — bömbölte. — Feltétlenül bele kell vonnotok engem is?

Csia Lien úr, akit az elfogyasztott bőséges bormennyiség kissé bárgyúvá tett, eleinte kissé zavartan és határozatlanul szemlélté a jelenetet, mely drámai gyorsasággal pergett le a szemé előtt. Mialatt szeretőjét a felesége, Főnix asszony csépelte, valami harag és szégyenféle megmozdult ugyan benne, de a felesége iránti tisztelet még visszatartotta. Amikor azonban azt látta, hogy Ping-er szobalány is botrányt rendez, és tettelességre vetemedik, indítatva érezte magát, hogy feladja télen magatartását, és kétszeresen bántalmazott barátnőjének védelmére keljen.

— Mi jut eszedbe, verekedni! — gorombított rá Ping-erre, s utánarúgott a lábával. Ping-er ijedten húzódott előre hátra, ekkor azonban Főnix asszony vágta hátba a szerencsétlent, gyávának szidalmazva őt, s újra előretuszkolta. Kétségbeesésében kirohant a szobából, és a konyhába szaladt,

hogy ott a konyhakéssel tegyen kárt magában. Ebben a szándékában azonban meg tudták akadályozni a közelben álló cseléd lányok. Odabenn eközben Főnix asszony a hűtlen férjre öntötte ki felháborodása mérgét. Mint aki megveszett, úgy rontott neki, s az arcába kiáltotta:

— Összeesküdtél ellenem ezzel a nővel! Hallottam én jól, hogy gyaláztatok engem! Odáig viszed a dolgot, hogy a végén még megölöm magamat!

Az asszony tombolása eszeveszett dühre lobbantotta férjét. Lekapott egy kardot a falról, és visszaordított Főnix asszonyra:

— Ha mindenáron meg akarsz halni, megtehetem neked a szívességet, itt nyomban megölhetem mindkettőnket! Mert az életből nekem is elegend van, s a békesség kedvéért szívesen feláldozom magamat!

E perpatvar közepette jelent meg Csen hercegnő több hölgy kíséretében.

— Mit jelentsen ez a veszekedés? Hiszen az imént még minden a legnagyobb rendben volt! — kiáltott fel megütözve.

Tekintettel arra, hogy mások is voltak ott, valamint a bor feltüzelő hatása következtében, Csia Lien most még inkább a felbőszült férj szerepében tetszelgett, s kardjával oly vadul hadonászott a levegőben, hogy valóban úgy nézett ki, mintha rá akarna rontani feleségére. Fordítva hatott Csen hercegnő megjelenése Főnix asszonyra. Dacos vad-sága egy szempillantás alatt megszeppent szelídséggé változott. A hercegnő háta mögé bújt, majd sírva menekült a veszélyes hadszíntérről az anyahercegnő biztos közelébe.

— Éppen a lakásomba igyekeztem vissza, hogy ruhát váltsak, amikor meghallottam, hogy odabenn a férjem valakivel beszélget — számolt be könnyek között, a tényálást a maga szempontjából némileg kedvezőbb színben tüntetve fel. — Nem mertem azonnal bemenni, s egy kis ideig megálltam az ablak alatt. Ekkor aztán felismertem Pao feleségének hangját, s nagy ijedtségemre azt kellett hallanom, hogy az a nőszemély éppen egy ellenem irányuló gyűlöletes merényletet beszél meg férjemmel. Meg akartak mérgezni! A halálom után pedig Ping-ert kellett volna főfeleségévé tennie! Elképzelheted, mennyire fel voltam háborodva! De uralkodtam magamon, teljesen nyugodtan mentem be, s

mindössze annyit engedtem meg magamnak, hogy az álnok Ping-ert felelősségre vonjam, s neki két pofont adjak. Hát nem érdemelte meg? És mit tesz erre ő? Lekapja a kardját, s meg akar ölni!

— Hát ez már több a soknál! Hozzátok élém rögtön azt a durva, közönséges fickót! — parancsolta felháborodva az anyahercegnő, Főnix asszony előadását teljesen igaznak vette. De nem is volt szükség arra, hogy parancsát végrehajtsák. Jött ő már magától is, mezítelen kardvással a kezében berontva, egész sereg ijedt ember kíséretében. Ső hercegnő és Cseng asszony állták útját a dühöngőnek.

— Micsoda faragatlan viselkedés ez? — kiáltottak rá. — Nincs benned semmi tisztelet az öreg taj-taj iránt?

— Mindennek az az oka, hogy az öreg taj-taj mindig el-kényeztette őket! De hát én nem fogom az ő szemtelen gyalázkodásait eltűrni! — kiabált Csia Lien, ferdén pislogva ittas szemével.

Anyjának sikerült a fegyvert kicsavarnia kezéből. — Gyorsan szedd a sátorfádat. Ki veled innét! — kiáltott rá, s igyekezett kituszkolni az ajtón. Ő azonban kapálózott, s igen vadul viselkedett; szájából csak úgy csöpögött a trágár beszéd szennyes nyála.

— Hívják ide az apját! — parancsolta az anyahercegnő, akit felháborított ez az illetlen viselkedés. — Majd az megtanítja tisztességre!

Már ez a fenyegetés elég volt ahhoz, hogy Csia Lient észhez térítse. Kibotorkált az ajtón, s nagy mérgesen a külső könyvtárba vonult vissza. Eközben a hölgyek azon fáradoztak, hogy Főnix asszonyt megnyugtassák.

— Nincs a dolognak semmi különös jelentősége. Egy kis macskaverekedés; az ilyesmi gyakran előfordul fiatal emberek között — jegyezte meg csillapítólag az anyahercegnő. — A hibás tulajdonképpen én vagyok. Nem kellett volna Főnixet ivásra csábítanom. Nem csoda aztán, ha utána ecetsav jön fel a gyomrából.

Mindenkinek nevetnie kellett ezen a sikerült tréfán, hiszen az ecetsav szó nemcsak hányingerre utal, hanem féltékenységre is.

— Nyugodj meg! — folytatta az anyahercegnő, Főnix asszonyhoz fordulva. — Holnap annak rendje-módja szerint bocsánatot kell tőled kérnie, erről gondoskodni fogok.

Te viszont ne menj ma haza, hagyd őt magára, nehogy még egy dührohamot kapjon. Mi is jutott annak a marhacsánk Ping-ernek eszébe, hogy a hátad mögött ilyen aljas cselszövő játékot űzött? Mindig rendes és tisztességes lánynak tartottam.

— Ping-er nem hibás — védelmezte őt távollétében Csen hercegnő. — A hitvestársak, hogy közvetlenül egymásnak ne essenek, dühüket az ártatlanon tombolták ki. Egyetlen szó szemrehányást sem érdemel. Keserű igazságtalanság esett rajta.

— No, ezt igazán fájlalom — sajnálkozott az anyahercegnő. — Nem is tett rám olyan olyan benyomást, mintha valami csábításra áhítózó gonosz démon volna. Természetesen elégtételt kell neki adni. Ámbra, szaladj csak gyorsan Ping-erhez, mondd meg neki, most már tudom, hogy igazságtalanság esett rajta. Urainak meg fogom hagyni holnap, hogy kövessék meg. A mai nap azonban, úrnőjének születésnapja, nem alkalmas erre. Ne sértődjék meg, és legyen holnapig türelemmel.

Ping-er a Szemek Gyönyörűségének Parkjába futott, és felváltva vigasztaltatta magát Pao-jüvel és Gyöngyszemmel. Pao-jü barátságosan fogadta a Begónia Udvarban, kifröccsent borral és könnyekkel bemocskolt ruhája helyett Gyöngyszem egyik ruháját vétette fel vele, rendelkezésére bocsátotta Gyöngyszem öltözőasztalkáját, s megvédgelte egy csésze puncssal. Amikor aztán Ámbra átadta neki az anyahercegnő vigasztaló üzenetét, Ping-er úgy érezte, arcán új fény ragyog föl, és szomorúsága örömmé változott. Ezen az éjszakán a Rizstermelő Paraszt Udvarában, Csu özvegyénél maradt. Főnix asszony az anyahercegnőnél töltötte az éjszakát.

Másnap reggel aztán az előző napi családi viszály az anyahercegnő utasításai szerint szabályos és kielégítő elintéztést nyert. Csia Lient az anyahercegnőhöz idézték, s térdre esve kellett tőle bocsánatot kérnie, miközben ittasságával mentegetőzött. Aztán oda kellett lépnie Főnix elé, aki vörösrre sírt szemmel, ékszerek nélkül, kendőzetlenül és rizporozatlanul állott ott, siralmas és mégis bájos látványt nyújtva. Meg kellett hajolnia előtte, és bocsánatot kellett kérnie tőle. Megbánást kifejező szavaira: — Naj-naj, igaz-

ságtalanságot követtem el ellened. Kérlek, ne haragudj rám — az összes jelenlevők örömmel lélegzettek föl.

— Ne is tedd, különben én is megharagszom rád — fordult az anyahercegnő mosolyogva Főnixhez. Miután így helyreállították a békességet a házaspár között, behívták Ping-ert. Csia Lien előtte is udvariasan meghajolt, és bocsánatot kért tőle a méltatlanságért, amelyet tegnap ő és a felesége követett el ellene.

— Szólj hozzá te is egy barátságos szót! — biztatta az anyahercegnő Főnix asszonyt. De Ping-er már földre vetette magát, s úrnője előtt leborulva, teljes odaadással mondta:

— Halált érdemlek, amiért az én naj-najomnak tegnap, ezer-ötsze napján bosszúságot okoztam.

Főnix asszony könnyekig meghatódva emelte fel és vonta magához. Hogyan is feledkezhetett meg annyira magáról, hogy a derék lányt megfenyítse! Bizonyára túlságosan sok bort ivott.

— Hosszú évek óta, amióta téged szolgállok, kisujjadat se emeltem rád! — tette hozzá Ping-er, ugyancsak könnyekig meghatva. — Mindig jó voltál hozzám. Így hát a tegnapi kis eset miatt nem fogok haragot tartani.

— Úgy, most pedig minden rendben van. És ha a továbbiakban ebből az esetből valaki még ügyet csinál, az irgalmatlanul megkapja a maga adag verését! — zárta le az anyahercegnő a kibékítési ceremóniát, útjukra bocsátva a résztvevőket, miután fogadta búcsú-leborulásukat. Amikor azonban a hitvestársak lakásukon maguk közt maradtak, Főnix asszony nem állhatta meg, hogy meg ne jegyezze:

— Hát valóban olyan visszataszító és utálatos vagyok, hogy az a szajha pokolfajzatnak és lidércnyomásnak mért nevezni engem? És te még pártját is fogtad abban, hogy halálomat kívánja. Ha a te szemedben egy ilyen alacsonyrendű asszonyszemély különb, mint én vagyok, akkor milyen arccal éljek én melletted tovább?

Amíg beszélt, egyre fokozódó izgalom lett úrrá rajta, s végül is zokogásban tört ki.

— Már megint kezded? Nem volt elegendő a tegnapi szereplésből? — morogta a férfi kedvetlenül. — Megaláztam magam előtted az emberek szeme láttára, térdre borulva kértem bocsánatot tőled. Ez neked nem elég? Még egy leborulás kell neked ahhoz, hogy arcodon fény ragyogjon fel?

Az ember ne követelje túlságos önfejűséggel igazának elismerését, mert csak az ellenkező eredményt éri el vele.

Főnix asszony belátta ezt, és hallgatott.

— Hagyd ezt most már — folytatta a férfi. — Hiszen belátom, hogy nincsen igazam — tette hozzá barátságosan. Ekkor berontott egy szolgálólány, és izgatottan jelentette:

— Pao felesége felakasztotta magát!

Főnix asszony gyorsan összeszedte magát első ijedtségéből.

— No, jól van, mit törődsz vele? Miért kell ezen annyira felizgulni? — vetette oda közönyösen.

A szobába ekkor habozva lépett be Lin udvarmester felesége, akinek az volt a tiszte, hogy képviselje a női személyzet érdekeit. Megerősítette a hírt.

— Családtagjai panaszt akarnak emelni a feletteseknél — tette hozzá nagy zavarban.

— Felőlem tehetnek. Nekem magamnak is ez volt a szándékom — mondta Főnix asszony hidegen.

— Amennyire tehettem, igyekeztem őket szándékukról lebeszélni. Talán meg lehetne velük alkudni valami pénzüsszegben — folytatta Lin felesége.

— Pénzben? Erre nincsen pénzem. S még ha lenne is, akkor se jutna eszembe! Csak hadd tegyenek panaszt! Te pedig megtakaríthatod magadnak a közvetítéssel járó fáradságot — jelentette ki határozottan Főnix asszony.

Csia Lien odakacsintott Lin asszonynak. Az elérte a dolgot, s kiment, hogy az ajtó előtt várakozzék. A férfi utánament.

— Meg akarom nézni, mit lehet itt tenni — mondotta Főnix asszonynak.

— De pénzt ki ne adj! — kiáltott az utána.

A Csia Lien és Lin asszony közötti tárgyalás azzal az eredménnyel zárult, hogy az utóbbi megbízást kapott, ajánljon a halott családjának kétszáz taelt hallgatási díjúl. Csia Liennek rossz volt a lelkiismerete, s mindenképpen el akarta kerülni a botrányt. Megbeszélte Lin asszonnyal, hogy a pénzt a háztartási pénztárból fogják kivenni, s hamisított számlák segítségével a napi kiadási tételek közé fogják becsempészni. Így aztán el lehetett kenni a dolgot, és Főnix asszony sem tudott meg semmit. Megnyugodtak a hozzátartozók is, zsebre vágták a csinos pénzüsszeget, és lenyel-

ték haragjukat. Csia Lien ezenfölül Pao szolgát még külön is félrehívta, hogy megvigasztalja néhány uncia ezüsttel és színes szavakkal, s megígérte neki, hogy hozzásegíti egy másik feleséghez. Pao szolgálja szívesen beleegyezett. Így aztán sikerült ezt a kínos ügyet véglegesen letudni.

HUSZONHETEDIK FEJEZET

Egy borús őszi este szeles és esős hangulata szél- és esőeléjiára ihleti Kék Drágakőt. Mandarinakcsa, a hajadon, visszautasítja azt a boldogságot, amit egy mandarinakcsa-párosodás jelent

Kék Drágakő betegsége tavasszal és ősszel szokott rosszabbra fordulni.

Lázás állapotai és gonosz köhögése az ilyen őszi napokon jobban kínozták, mint máskor, gyakran kellett az ágyat őriznie, s csak ritkán jött ki a Bambusz Remetelakból. Szenvedett a sok egyedüllétől, s mindig vágyakozón leste, hozzájut-e valami szórakozáshoz unokanővérei látogatása folytán. De valahányszor eljött a várva várt látogatás, néhány mondat után már megelégtelte a beszélgetést, és boldog volt, ha vendége távozott. Társai megállapították maguk közt, hogy beteg, aki még egészséges napjaiban is érzékeny kissé, s nem vették rossz néven tőle, ha nem nagyon törődött a formákkal, s hiányzott belőle a vendéglátó szívélyesség.

Egy napon Pao-csaj jött hozzá látogatóba, s betegségére terelte a szót. Eddigi házi orvosait és gyógyszereit nem tartotta sokra, s úgy vélte, egyszer már igazán szüksége volna rá, hogy valami tekintélyes orvossal vizsgáltsa meg és kezeltesse magát. Ha ilyen fáradtsággal vonszolja magát napról napra, az igazán nem élet.

— Rajtam nem segíthet orvos — mondta Kék Drágakő szomorúan. — Ismerem bajomat, ez ellen nincsen szer. Vajon egészséges napjaimon egész ember vagyok-e?

— Az élet titka a táplálkozás! — folytatta buzgón Pao-csaj. — Hibás táplálkozásodon fordul meg a dolog, azért mondanak csődöt életszellemeid.

— Életünk és halálunk előre meg van határozva — sóhajtotta Kék Drágakő. — Boldogságunkat nem kényszeríthetjük ki a sorstól. Ezúttal komolyabban elővett a baj, mint máskor...

Heves köhögési roham akadályozta meg abban, hogy tovább beszéljen. Pao-csaj szívből sajnálta őt.

— Nemrégiben megnéztem az orvosságaidat — mondta. — Véleményem szerint túlságosan sok ginszenget és fahéjat használsz. Ezek nyilván élénkítik az életszellemek működését, de ártalmasak, ha sokat fogyasztunk belőlük. Túlságosan forrón se idd a ginszeng- és fahéjlevet! Mindenekeelőtt a májadat kell megnyugtatnod és lehűtened, mert ha a májban nagyon sok a tűz, az árt a földelemnek, kárt okoz az emésztésnek, és vele az életnek. Minden reggel meg kellene enned egy uncia legfinomabb fajta fecskefészket, meg egy fél uncia jegeccukrot, meleg ezüstpehelykásába keverve. Az jobban megerősítene, mint bármilyen orvosság.

— Milyen kedves tőled, hogy ennyire törődsz velem! — mondta Kék Drágakő meghatottan. — Tulajdonképpen meg sem érdemlem. Korábban mindenféle rosszát feltettem rólad. De amióta olyan testvéri lelkülettel világosítottál fel a rossz olvasmányok természete felől, ma pedig olyan szeretetteljes részvétet tanúsítottál irányomban, belátom, hogy helytelenül ítéltel meg. Már az is melegségem lehet előttem, hogy annyira egyedül vagyok, s nélkülözők minden szülői és testvéri tanácsot. Tizenöt éves vagyok, de eddig még senki sem intézett hozzám olyan barátságos és megértő szavakat, mint te. Pedig mindig hitetlenkedtem kissé, ha Felhócske a dicséretedet zengte. Most azonban meggyőződtem róla, hogy igaza volt. Való igaz, hogy sosem használt igazán ez a kuruzsolgatás a fahéj- és ginszenglével. Nagyanya, Cseng néni és Főnix nővér soha nem beszéltek nekem fecskefészkekről és jegeccukorról. A szobaasszonyok és szobalányok pedig már egyáltalán nem törődnek velem. Úgy tekintenek rám, mint aki nem tartozik igazán ide, idegenként kezelnek, s nem szívesen szolgálnak. Afelől is kétségeim vannak, jóvá fogják-e hagyni azt a napi adag fecskefészkét és jegeccukrot, amelyet te szükségesnek gondolsz.

— Vigasztalódj velem! Én is olyanféle helyzetben vagyok, mint te — válaszolta Pao-csaj.

— De hát neked mégiscsak ott van még anyád és bátyád! Családodnak megvan még a háza és a darabka földje! Nem szorultok idegenek jótéteményeire. Ha nektek úgy tetszik, bármikor elmehettek a saját birtokotokra. Nekem azonban sehol sincs otthonom, semmim sincs, amiből ruházom és tápláljam magamat. Természetes, hogy ilyen körülmények közt a személyzet nem tekint sokra, és kevéssé tisztel. A te helyzeted sokkal jobb, mint az enyém!

— Ugyan, mi más kell még a te jövődhöz, mint egy kis menyasszonyi dísz? Csak rajtad múlik, hogy még nem tartunk ott — tréfált Pao-csaj.

Kék Drágakő elpirult.

— Az ember rád bízta a gondjait, mert jószívűnek tart, te meg gúnyt űzöl belőle! Ez nem szép dolog — mondta mosolyogva.

— Hiszen csak tréfa volt! — mentegetőzött Pao-csaj vidáman és elfogódottság nélkül. — De azért volt talán benne valami igaz, ki tudja? Mindenesetre légy hozzám bizalommal! Ha a lelkedet nyomja valami, ha panaszod van, mondd el nekem! Amennyire tehetem, segíteni fogok neked. Ami pedig bátyámat, Hszie Pant illeti, magad is tudod, mit ér ő, s milyen kevéssé számíthatok a segítségére. A helyzetem persze jobb valamivel, mint a tiéd, minthogy nekem még él az anyám. Van, akinek az ember kiöntse a lelkét, akivel megossza örömét és bánatát. De hát nemhiába van benned értelem. Hiszen nem vagy te valami buta fejőcseléd, aki nem tud magán segíteni, hanem egyre csak sóhajtozik. Nyisd ki előttem nyugodtan a lelked! Mindjárt holnap beszélek anyámmal a fecskefészkek dolgában. Azt hiszem, valami készlete van még neki, abból küldök neked néhány unciával. S egyik szolgálóm majd naponta elkészíti neked. Most azonban megyek, hiszen bizonyára kimerültél.

— Este gyere el újra!

Pao-csaj ezt megígérte, és elment. Kék Drágakő evett néhány kanál híg rizsnyákot, aztán végignyújtózott az ágyán, s úgy bámult az alkonyodó szürke őszi délutánba. Milyen borús is odakinn! Az eget felhőréteg takarja. Finom eső szemerkél alá, s valami bizonytalan derengést idéz elő. Milyen szomorúan hangzik az esőcseppek egyhangú kopogása az ablak alatt, a bambuszleveleken! Órákig hevert ott Kék Drágakő, hiába várta, hogy Pao-csaj visz-

szajójjön. Ilyen időben nem akar kimozdulni, mondta magának.

Amikor besötétedett, lámpát hozatott, s találomra levett egy kötetet a könyvespolcra. Egy válogatás volt a legismertebb megzenésített versekből. Lapozgatás közben olyan címekre bukkant, mint *A búcsú fájdalma* vagy *Őszi bánat a leányszobában* és hasonlók. Ezek az elégikus költemények jól illettek most a hangulatához, s magát is egy vers megírására ihlették, melynek ezt a címet adta: *Szél- és esőelégia őszi estén az ablak előtt.*

Éppen befejezte hosszú, tíz hétlábú verspárból álló költeményét, a kinyújtózott, amikor Pao-jüt jelentették. S már be is lépett a fiú. Széles karimájú, gyékényből font kalapot viselt az eső ellen, s bő nádköntös volt a ruhája felett, amilyen halászokon látható.

— Ejha, miféle halászember ez itt? — köszöntötte őt nevetve Kék Drágakő.

— Jobban érzed ma magadat? Szorgalmasan szedted az orvosságot? Milyen az étvágyad? — tudakolta Pao-jü aggódva, miközben vihar elleni felsőholmiját levette. Jobbjával a lámpa után nyúlt, s a maga felé eső részt baljával beárnyékolva, egészen közel tartotta azt Kék Drágakő arcához.

— Ma sokkal jobb színed van — szólt beható vizsgálat után elégedetten. Időközben Kék Drágakőnek is volt ideje rá, hogy a fiút alaposabban szemügyre vegye. Rövid piros damasztköntös volt rajta, már nem egészen új, mely zöld kartonövvel volt derékban összehúzva. A köntös alól térdmagasságban virágos zöld atlasznadrág kandikált elő. Lába, melyet aranyhímzésű, vastagon vattázott harisnya fedett, szép, kényelmes, virágokkal és pillangókkal mintázott szaténpapucsba volt bújtatva.

— Az eső ellen csak fent védekeztlél. Hogyan lehetséges, hogy harisnyád és papucsod mégis tiszta és száraz maradt? — kérdezte Kék Drágakő.

— Ó, útközben ráhúztam még egy pár eső ellen szolgáló durva fapapucsot is. Ezt letettem odakünn az eresz alatt — válaszolta Pao-jü mosolyogva.

— Honnan van ez a pompás, szép viharkalapod? Olyan könnyű és hajlékony, egyáltalán nem abból a közönséges,

szúrós fajtából való, amit a piacon kapni — kérdezősködött tovább Kék Drágakő.

— Mind a három darabot, a gyékénykalapot is, a nád-köntöst is, meg a facipőt is, az Északi Csend Császári Hercegetől kaptam ajándékba — jelentette ki Pao-jü büszkén.

— Rössz időben ő is ilyen felszereléssel jár. Tetszik neked? Akkor majd szerzek magamnak még egy ilyen felszerelést. A viharkalap a legértékesebb. A teteje bambuszéből készült és mozgatható. Az ember kiveheti vagy beillesztheti, tetszése szerint. Télen, ha havazik, az ember kiveszi, s a fennmaradó széles karimát a meleg prémsapkára illeszti. Praktikus, ugye? Te is szeretnél ilyet?

— Köszönöm, nem! Nem szeretnék olyan öltözékben járni-kelni, mint valami halászlány a színpadon...

Hirtelen elhallgatott, arcát futó pirosság öntötte el. Későn jutott eszébe, hogy az imént Pao-jüt mint halászembert köszöntötte. Pao-jü nem nagyon törődött a lány zavarával, amelyet ez görcsös köhögéssel igyekezett leplezni. Felfedezte az asztalon Kék Drágakő imént befejezett költeményét, s feszült érdeklődéssel futott rajta végig.

— Kitűnő! — szaladt ki önkéntelenül is a száján.

De ekkor már Kék Drágakő gyorsan odakapott, megragadta a papírlapot, s meggyújtotta a lámpa felett.

— Már késő! — nevette ki Pao-jü. — Már tudom betéve!

— Most aludni szeretnék. Kérlek, menj — mondta.

Pao-jü benyúlt kabátja hajtókája alá, s egy dió nagyságú, nagy arany zsebórát húzott elő. Mutatója már a vadkan órájára, a tizedik órára mutatott.

— Igazad van. Legfőbb ideje, hogy aludj. Bizonyára nagyon kimerültél.

Gyorsan bebújt eső elleni védőöltözékébe, s elköszönt. Az ajtóból még egyszer visszafordult:

— Vannak-e holnapra különleges ételkívánságaid? Átadnám őket az öreg taj-tajnak. Bennem jobban megbízatsz, mint ezekben az öreg nőkben.

— Engedj még időt holnap reggelig. Talán éjszaka eszembe jut valami jó. Most pedig igyekezz! Hogy ömlik odakünn! Vannak kísérőid?

— Mi vagyunk itt — felelt odakintről két szobaasszony, éppen azon igyekezve, hogy kifeszítsenek egy hatalmas esernyőt, s meggyújtsanak egy fáklyabotot.

— Ilyen időben fáklyát gyújtasz! Rögtön át fog ázni, és kialszik — vélte Kék Drágakő.

— Szarufáklya, kos szarvából készült. Esőálló.

Kék Drágakő levett a könyvespolcraól egy üveglámpást, szobalányával égő viaszgyertyát tétetett bele, s Pao-jünek nyújtotta.

— Vedd inkább ezt az üveglámpást. Fényesebben ég, mint a gyenge fényű szarufáklya, s ez is esőálló.

— Köszönöm, van nekem is üveglámpásom, de attól félttem, hogy aki majd viszi, a nedves úton megcsúszik, s összetöri.

— Vedd csak el! Jobb, ha a lámpa törik össze, mint ha a sötétben elcsúszol, s kárt okozol magadban. Nem vagy hozzá szokva ezekhez a nehézkes fapapucskhoz. Viteds a szarufáklyát magad előtt, s vedd a kezedbe az üveglámpást! Csak küldd vissza holnap.

„Milyen meghatóan gondoskodik rólam!” — gondolta magában Pao-jü. Aztán szépen kezébe vette az üveglámpást, s most már valóban útnak indult. Az élen egy szobaasszony haladt a szarufáklyával, utána a második szobaasszony következett az esernyővel, azután Pao-jü, egy szolgáló karjára támaszkodva, akinek az üveglámpást kellett vinnie, s a menetet egy másik szobalány zárta le, ernyővel a kezében.

Alig távozott Pao-jü és kísérete, amikor ernyővel és lámpással a kezében az Óserdő Udvarból érkezett egy szobaasszony. Pao-csaj küldte, s egy nagy csomagot hozott fecskéfészekkel, szilvásgombóccal és külföldi jegeccukorral.

— Tessék, fogyaszd el jóízűen! S ha megetted, kisasszonyom még többet fog küldeni — adta át a küldött az üzenetet.

— Nagyon kedves vagy, hogy még ilyen későn is idefáradtál! Igyál meg a személyzeti szobában egy csésze teát erősítőül!

— Köszönöm, de nem maradhatok, még más dolgom is van.

— Értem, át akarsz még menni a játszóházba. Ezeken a hosszú, borús estéken szívesen üti az ember agyon az idejét egy kis játékkal — mondta Kék Drágakő mosolyogva.

— A kisasszony eltalálta. Újabban néhány tekintélyes ismeretség fényében sütkérezem. Minden este összefövünk

egy játszámára. Ma klubunkban éppen rajtam van az elnöklés sora, s ezért nem szívesen késnék el.

— Akkor hát igazán sajnálom, hogy örömmártásodból áldoztál fel valamit érettem, s idefáradtál ilyen esős időben. Ha így áll a helyzet, természetesen kártalanítani foglak.

Kék Drágakő megparancsolta szobalányának, hogy az asszonynak adjon át néhány száz rézgarast, s egy csésze punccsal védje az esős idő ártalmaival szemben. A szoba-asszony leborulással mondott köszönetet, de csak a rézgarasokat vette át, és sietve lépdelt el ernyőjével és lámpásával.

Amikor elment, Kék Drágakőnek Kakukk szobalány segített a levetkezésben, s ő gondoskodott arról, hogy a csomagot s a lámpát a szobából kivigyék. De Kék Drágakőnek minden fáradtsága ellenére sem jött álom a szemére. Egyre az járt az eszében, hogy anyja és bátyja miatt Pao-csaj előnyösebb helyzetben van, mint ő, az árva, s hogy Pao-jü minden fogadkozása ellenére is el fogja őt dobni magától. Az esőcseppek, amelyek odakünn a bambuszok csúcsához és a banánlevelekhez verődtek szakadatlanul, egyhangú kopogásukkal végtelenül elszomorították. Borzongás vett rajta erőt, és sírva fúrta a párnába fejét. Az éjszaka felén is túl voltak már, mikor végre eladudt, valamikor a negyedik dobszó órája körül.

Másnap reggel Főnix asszonyt Sö hercegnőhöz hívták. Főnix asszony gyorsan felöltözött, s kocsiján anyósához hajtattott. A hercegnő előbb kiküldte személyzetét a szobából, s aztán halk, bizalmas hangon kezdett mondanivalójába:

— Szükségem van tanácsodra egy kissé kényes természetű ügyben. Férjem szemet vetett az öreg taj-taj kedvenc szobalányára, Mandarinkacsára. Szeretné őt másodhálótermébe vezetni, s arra kért engem, tegyem meg a szükséges lépéseket az öreg taj-tajnál. Önmagában tekintve nincs ebben semmi különös, csak attól tartok, hogy az öreg taj-taj nem fogja Mandarinkacsát ideadni. Nem tudom, miképpen cselekedjem. Mit tanácsolsz?

— Kínos megbízatás, itt bizony fejjel fogsz szaladni a szögnek — felelte Főnix asszony sietve. — Az öreg taj-tajnak egyetlen falat sem fog izleni, ha Mandarinkacsától meg kell válnia. Ezt a lányt nem tudja nélkülözni. Aztán

meg az öreg taj-taj többször kijelentette, hogy férjed tulajdonképpen túl van már azon a koron, amelyben valaki megengedheti magának egy „bal oldali másodhálóterem“ és egy „jobb oldali másodhálóterem“ tartását. Férjed emiatt elhanyagolja a háztartás vezetését, sőt ez a vidám élvezeteknek szentelt élet egészségére sem előnyös. Láthatod ebből, hogy az öreg taj-taj nincs éppen elragadtatva a férjedtől. Ő tehát jobban tenné, ha kitérne a tigris útjából, ahelyett hogy fűszálakkal még az orrát is megcsiklandozza. Ne haragudj, de ebben az ügyben ne számíts rám, mert én minden közbenjárást céltalannak tartok. Férjed már nem fiatal, gyermekei és unokái vannak. Mit fog gondolni a világ? Szép kis mendemonda lesz ebből. Beszélned kellene a fejével, s ki kellene verned belőle ezt az elhatározást!

A hercegnő nem túlságosan örült a szavainak.

— Más előkelő urak három másodhálótermet és négy ágyast is megengedhetnek maguknak, az én férjem miért ne tehetné ezt meg? — mondta fagyos mosollyal. — De hiába is tanácsolnám, hogy ne tegye, aligha szívlelné meg tanácsomat. Ismered, milyen makacs és érzékeny természetű. Ám senki sem kívánja tőled, hogy az öreg taj-tajhoz menj. Természetesen magam megyek hozzá. Csupán tanácsot akartam kérni tőled. Ami Mandarinkacsát illeti, legyen bár tiszszeresen kedvenc szobalánya az öreg taj-tajnak, ilyen előnyös házasságot aligha fog elutasítani.

Főnix asszony tanácsosnak vélte engedni. Tudta, hogy a hercegnő nem mer férjével ellenkezni, részben a béke kedvéért sem, de számításból sem. Minthogy ugyanis a család legidősebb férfitagjának felesége volt, s férjének feladata lett volna a ház gazdasági ügyeinek vezetése, azért a hercegnő kezén minden kiadás és bevétel átment, a hercegnő pedig tudta a módját, hogyan biztosítsa a maga hasznát, hogyan írhasson magának jóvá jelentékeny összegeket. Természetesen gondol ezekre a nagy előnyökre, és persze esze ágába se jut, hogy férjét felbosszantsa. Magatartását valószínűleg ebben az ügyben is személyes haszon határozta meg. Főnix asszony tehát egy szempillantás alatt megváltoztatta véleményét, és teljes beleegyezést színlelt.

— Teljesen igazad van, fiatal korom tapasztalatlansága az oka, hogy erre nem gondoltam mindjárt — adta be hajlékonyan a derekát. — Az öreg taj-tajnak a férjedre vonatkozó nyilatkozatát, amelyet említettem, különben is csak hallomásból ismerem. Együgyűség volt tőlem, hogy ilyen ostoba beszédet komolyan vettem. Gyakori dolog, hogy szülők, ha gyermekük elkövet valamit, haragba lovalják magukat a saját beszédükkel, s egykönnyen kimondanak valami kemény ítéletet, vagy halálra veretéssel fenyegetőznek. Amikor azonban gyermeküket megpillantják, győz bennük a szülői szeretet, s kezdeti haragjuk elpárolog. Miért is ne teljesítené az öreg taj-taj fiának ezt az ártatlan kérését, s miért ne engedne át neki egy szobalányt, aki fiának annyira fontos? Lássunk azonnal munkához. Az öreg taj-taj ma véletlenül nagyon jó hangulatban van. Menjek előtted oda hozzá, s készítem elő a talajt? Ha aztán utánam jössz, eltávolítom a többi jelenlevőt, s gondoskodom arról, hogy egyedül és zavartalanul beszélhesd meg az öreg taj-tajjal a továbbiakat. Mi a véleményed?

A hercegnőt láthatóan kellemesen érintette Főnix asszony megváltozott magatartása.

— Jól van, menj előre, de az öreg taj-tajnak ne szólj egyelőre semmit. Lassacskán, kerülő úton, Mandarinkacsán keresztül kell őt megnyernünk. Gyúrd meg előbb Mandarinkacsát! Eleinte valószínűleg vonakodni fog, meg finnyáskodni egy kicsikét; később majd én is megteszem, ami tőlem telik, hogy aggályait eloszlassam. Ha aztán Mandarinkacsá beleegyezését elnyertük, akkor az öreg taj-taj sem fog ellenállni, gondolván a régi szabályra: a távozni akarót vissza ne tartsd.

— Pompás! Ez a helyes taktika! — adta hozzájárulását nagy buzgalommal Főnix asszony. — Mandarinkacsá biztosan egyet fog érteni velünk. Hiszen igazán ostoba volna, ha elutasítaná ezt a lehetőséget, mely őt szolgálalapotából felemelné, és félig-meddig úrnővé tenné, s ehelyett inkább akarna szolga maradni, hogy később egyszer valami szolgáló felesége legyen.

— Nagyon helyes. Csak örülhet ennek a házasságnak. Menj tehát előre, és beszélj a szobalánnyal! Én még gyorsan megreggelizem, s rögtön utánad megyek.

Időközben azonban az okos Főnix mást gondolt. Olyan egészen biztosra azért mégsem vette, hogy Mandarinkacsa hajlandó lesz a dologra. „Ha Mandarinkacsát mégsem sikerülne megnyernem — gondolta magában —, akkor a hercegnő a sikertelenséget alighanem az én számlámra fogja felróni, s utólag nekem fog szemrehányásokat tenni. Jobb, ha együttesen teszünk kísérletet. Akkor a sikertelenség miatt a felelősség nem reám hárul.“

— Cseng néni két kosár finom, frissen sült fűrjet küldött nekem az előbb reggelihez. A felét úgyis át akartam engedni neked — szólt mosolyogva. — Amellett a függöny is leszakadt a gyaloghintóról. Véletlenül hallottam meg, amikor az imént a főkapun bejöttem; gyaloghintód hordárai beszélték. Éppen el akarták vinni a gyaloghintót, hogy megjavíttassák. Nem az volna a legjobb, ha mindjárt velem jönnél a kocsimon, nálam reggeliznél, s aztán együtt mennénk az öreg taj-tajhoz?

A hercegnő természetesnek találta ezt a javaslatot, gyorsan felöltözött, s Főnix asszonnyal együtt szállt kocsiba. Végül aztán egy kis ravaszkodással még azt is el tudta intézni Főnix asszony, hogy a hercegnő előbb egyedül menjen az öreg taj-tajhoz, s ő később kövesse. A hercegnő tehát elment az öreg taj-tajhoz, néhány közömbös szót váltott vele, s aztán hamarosan otthagya, azzal az ürüggyel, hogy fel akarja keresni Cseng asszonyt. A valóságban azonban Mandarinkacsa szobácskájához osont. Mandarinkacsa éppen kézímunkázott. Amikor a hercegnő megjelent, illedelmesen felállt.

— Ejha, milyen szép kis hímzésen dolgozol! Mutasd csak! — mondta a hercegnő, kivette a hímzést a kezéből, apróra megnézegette, többször felkiáltott elragadtatásában, majd visszaadta neki. Aztán magát a lányt vette beható vizsgálat alá. Megállapította, hogy halványlila selyemkabátot és vízizöld nadrágot visel, s hogy hajlékony darázsdereka, szelíd hajlatú gömbölyű válla, kacsatojás alakú keskeny arca, lakkfényű haja és finoman ívelt orrocskája van, az arcán pedig kétoldalt két halvány májfoltocska látható. Mandarinkacsa kissé furcsának is találta ezt az alapos szemrevételezt, s nyomban sejtette, hogy emögött valami különös dolog rejlik.

— Mi vezeti hozzám a taj-tajt ilyen kora reggeli órában?
— kérdezte mosolyogva.

A hercegnő egyetlen pillantással értésére adta kíséretének, hogy egyedül kíván maradni, mire az távozott. Ekkor a hercegnő leült, és barátságosan megfogta Mandarinakcsa kezét.

— Magam jöttem átadni neked szerencsekívánataimat.

Ebből Mandarinakcsa már háromtized részben tudta is, hányadán áll a dolog. Pirulva hajtotta le a fejét, és hallgatott.

— Férjem már régóta sajnálja, hogy állandó környezetében annyira nincs senkije, akiben igazán megbízhatna — folytatta a hercegnő. — Semmi áron sem akarta azt, amire szüksége van, a szokásos úton, hivatásos közvetítőnő útján, pénz ellenében beszerezni. Előítélettel van az olyasmivel szemben, amit ilyen közvetítőnőktől kaphatni; mindig az volt a véleménye, hogy egy idegen lány, akit az ember így vásárol, utólagosan ilyen vagy olyan testi vagy egyéb hibával csalódást okozhat, és esetleg két-három nap múlva kiderül, hogy mindenféle rossz szokása van, és úgy viselkedik, mint egy majom. Ezért hát egy fél éve tart már hideg szemmel körszemlét a mi lányaink között, s végül is, a dolog bőséges mérlegelése után, arra az eredményre jutott, hogy számára valamennyi között csak egy jöhet tekintetbe, és ez te vagy. Örömmel látja, hogy a szelídség, a megbízhatóság és valamennyi női erény együtt található fel benned. Ezért hálótermeibe szeretne vezetni. A te helyzeted természetesen egészen más lenne, mint az olyan lányé, akit az ember alkuszoktól vásárol. Te másodfeleség lennél, akit a „néni“ megszólítás illetne meg, s ennek megfelelő megbecsülésben, tiszteletben és hatalomban részesülnél. Ha tehát most a férjem téged választott ki, s olyan rangot kínál, amely magasan felülemel a hozzád hasonlók minden ármánykodásán és rosszakaratán, vajon nem jelenti-e ez a te számodra is mindannak beteljesülését, amit csak kívánhatnál? Jer tehát, és kövess engem az öreg taj-tajhoz, hogy elnyerjük hozzájárulását!

Felállott, és kézen fogva akarta Mandarinakcsát kihúzni magával a szobából. De Mandarinakcsa, pirulva bár, visszahúzta kezét, s nem akart vele menni.

— Szégyenkezned nem kell, s amit majd az öreg tajtajnál kell mondani, azt magam fogom előadni. Csak éppen velem kell jönnöd — szólt hozzá szelíden a hercegnő.

De Mandarinkacsa továbbra is némán a földre szegezte a szemét, és nem mozdult helyéből.

— Csak nincsen ellenedre a dolog? — unszolta tovább a hercegnő. — Igazán bárgyú dolog volna, ha visszautasítanád a lehetőséget, hogy egy úr naj-najává legyél, s inkább akarnál egy szolga felesége lenni. Ha igent mondasz, a legkellemesebb élet vár rád. Hogy én jó és békés természetű asszony vagyok, azt bizonyára tudod, a férjem ugyancsak a lehető legkedvesebben fog bánni veled, különösen akkor, ha egy év leforgása alatt egy kislánnyal vagy éppen kisleánnyal ajándékozod meg őt. Akkor teljesen váll váll mellett állsz majd velem, ugyanúgy rendelkezhetsz a személyzettel, mint én, s az a legkisebb intésemre is engedelmességek fog. Légy hát eszes, és el ne mulaszd a kedvező alkalmat! Még egyszer nem adódik ilyen számodra. Micsoda, még mindig hallgatsz? Hiszen egyébként annyira élénk eszű lány vagy! Miért olyan ma a szád, mintha össze volna ragasztva? Nyomja valami a szívedet? Csak beszélj nyugodtan! Ó, persze értelek én téged, kínos neked egyszeribe igent mondani, és inkább szüleidre szeretnéd bízni ezt. Jó, akkor majd a családdal fogok érintkezésbe lépni.

Ezzel a hercegnő egyelőre félbeszakította ezt a nehéz tárgyalást, és elment, hogy megkeresse Főnix asszonyt. Főnix asszony időközben szobalányát, Ping-ert is beavatta a dologba. Ping-er aggódalmasan csóválta a fejét, s a saját kétélyeit is kifejezésre juttatta a terv sikerét illetően.

— Hiába igyekeztem a hercegnőt erről lebeszélni — mondta neki Főnix. — Most aztán zsebre kell vágja egy esetleges balsiker szégyenét. Egyébként rögtön itt is lesz. Eredj a konyhába, és süttess meg a fűrjeket reggelire, aztán gondoskodj még néhány ehhez találó más ételről is! Amíg a hercegnő nálam van, ne jöjj be, eredj egy kicsit sétálni a parkba! Ha majd elment, gyere vissza!

Ping-er elintézte tehát a konyhában, amit reábiztak, aztán kiment a kertbe. Ott Mandarinkacsával találkozott. Amikor a hercegnő elment tőle, Mandarinkacsa azt találta a legokosabbnak, ha eltűnik szem elől.

— Ha az öreg taj-taj keresne, mondd meg neki, hogy beteg vagyok! — szólt társnőjéhez, Ámbrához, és kisurrant a parkba.

— Nicsak, az új „néni“ jön itt! — szólította meg tréfálkozva Ping-er.

— Hát te is részes vagy, akárcsak úrnőd, az ellenem szőtt összeesküvésben? — kérdezte Mandarinkacsa haragosan és pirulva.

Ping-er megbánta elhamarkodott tréfáját, mosolyogva vonta társnőjét maga mellé egy sziklatömbre, egy platánfa alá, s megnyugtatta, hogy Főnix asszony egyáltalán nem részese az összeesküvésnek, hanem ellenkezőleg, az ő oldalán áll. Mandarinkacsa izgalomtól kipirult arccal felelte erre:

— Ha nem számítom az elhunyt Aranypántot, ilyen magunkfajta szobalány csaknem egy tucat van itt: Gyöngyszem, Ámbra, Szürke Felhő, Tarka Felhő, Kakukk, Nefritcsat, Pézsma, Kéktus, Felhőcskénél Kékfonál, aztán te meg én. Korábban mindent közöltünk egymással, és minden titkot rábíztunk egymásra. Újabban ti, többiek, mind külön utakon jártok, csak én vagyok a régi, csak én tartok ki még mindig amellett, hogy benneteket bszalmasan bevassalak mindenbe, ha valami különösebb dolog adódik. Most is bizalommal közlöm veletek ünnepélyes elhatározásomat: nem is beszélek arról, hogy Ső herceg most csak úgy se szó, se beszéd akar másodfeleségévé tenni; de még ha a hercegnőnek esetleges halála után kérne is, és főfeleségévé akarna tenni, és házassági ajánlatát még az illendőség minden előírásának megfelelően, három közvetítőnő útján tenné is meg, a hatféle menyasszonyi ajándék egyidejű átküldésével, még akkor se akarnék hallani erről!...

— Ejha, micsoda titkolózás folyik itten — vágott közbe egy hang hátulról, a platánfa törzse mögül, s Gyöngyszem, aki észrevétlenül lopózott mögéjük, nevetve helyezte magát kényelembe mellettük a sziklatömbön. Ping-er tájékoztatta Gyöngyszemet.

— Micsoda vén kéjenc! — szaladt ki megvetően Gyöngyszem száján. — Persze, a maga rendjéből való nőknél már nincsenek kilátásai, azért hát ilyen módon próbálkozik.

— Tudom, hogyan védhetnéd ki ajánlatát — vélte Ping-er.

— No, hogyan? — kérdezte mohón Mandarinkacsa.

— Mondd azt az öreg taj-tajnak, hogy már a Csia Lien úré lettél! Hiszen az apa csak nem veheti el a fia szeretőjét.

Tréfás javaslatát Mandarinkacsa szörnyen rossz néven vette.

— Ostoba jószág! — csikorgatta a fogait. — Láthattad a minap is, hogyan tombolt Főnix asszony, amikor férjét Pao feleségével rajtakapta. Szép kis kellemetlenségeknek tenném ki magamat.

— Én tudok jobbat is — vágott nevetve a szavukba Gyöngyszem. — Mondd meg az öreg taj-tajnak, adja neki értésére, hogy téged már az én kis parancsolómnak ígért oda. A herceget a guta fogja megütni.

— Pfuj, ti romlott teremtések, így kicsúfolni engem a bajban, a bizalmat gúnyral viszonzni! — jajgatott Mandarinkacsa, részben dühös indulatban, részben szégyenkezve.

— Édes nővérünk, ne végy mindent annyira zokon — csillapítgatta a két másik. — Olyan jól megfértünk mindig egymással. Barátnők között csak nem lehet baj egy ilyen kis tréfa! De hát komolyan, mit szándékozol tenni?

— Semmit sem szándékozom tenni! Egyszerűen elő se fogok bújni! S ezzel kész!

Ping-er aggodalmasan csóválta a fejét.

— Ez nem nagyon segíthet rajtad. Keményfejű ember a herceg, nem egykönnyen fog elállni a szándékától. Ha ezúttal nem sikerül neki, megpróbálja későbben. Az öreg taj-taj nem él örökké, s nem óvhat meg egész életedben. Ha pedig az anyahercegnő meghalt, a herceg erőszakkal vesz birtokába. Az aztán még rosszabb lesz. Így mégis lenne valami formája a dolognak.

— Nono! Olyan gyorsan mégsem fog menni neki. Mint fiúnak, előbb három évig gyászolnia kell, s közben eszébe se juthat házasságra gondolni. Időközben pedig majd csak találok alkalmat és módot a megoldásra. Legrosszabb esetben levágom a hajamat, és kolostorba vonulok.

— Milyen bátor vagy! — sóhajtották társnői csodálkozva.

— Majd meglátom még! — jelentette ki Mandarinkacsa határozottan. — A hercegnő, amint az előbb mondotta, szüleimhez akar fordulni. Szüleim a déli fővárosban laknak. Haha! Keresheti őket!

— Ha ott vannak, nem a világ végén vannak. Úgy tudom, valami házvezetői állást töltenek ott be. Meg fogják találni őket — vetette ellene Ping-er. — Amellett itt van a közelben a bátyád és a sógornőd. Hozzájuk is fordulhatnak. Kár, hogy itt a házban születél és nevelkedtél! Így nem vagy olyan szabad, mint mi, akik csak később kerültünk ide.

— Hohó, az nekem mindegy! A makacs ökröt nem lehet erővel ivásra bírni...

— Csitt, jön a sógornőd! — szakította félbe Mandarin-kacsát Gyöngyszem.

— No, akkor most éppen a megfelelő embert küldik! Az ilyen egész-világ-tevecsiszárjának, mint amilyen ez a nő, persze fogára való megbízatás! — mormogta megvetően Mandarin-kacsa. Közben a sógornő odaért a közelükbe. A három lány felállt, és helyet akart adni neki a sziklatömbön.

— Köszönöm, maradjatok csak a helyeteken — hártotta el a sógornő. — Csak a mi kisasszonyunkkal szeretnék megbeszélni valamit.

— Miért sietsz olyan nagyon? Ugyan, ülj már le! Éppen rejtvényfejtéssel ütjük agyon az időnket, te is segíthetsz nekünk — csacsogta Gyöngyszem és Ping-er, ostobának tetteve magát.

— Ugyan, ostobaság. No, mi van? Mondd csak! — fordult sógornőjéhez Mandarin-kacsa.

— Gyere velem! Ne itt! — hunyorgott rá sógornője.

— Kellemes dolgokat kell közölnöm veled.

— Aha! Nyilván Sö herceg megbízásából jössz?

— Hát igen. Gyere már végre, hadd mondjam el részletesen az egekig érő szerencsédet!

Mandarin-kacsa felpattant a helyéről, nagy lélegzetet vett, szájába nyálat gyűjtött, s aztán azt sógornője arcába köpte.

— Légy szíves, tartsd meg magadnak a magad mocskát, s kotródj innét! Amilyen messze csak lehet! — kezdte dühöngve. — Ki nem állhatom az ilyen buta beszédet, hogy „szerencse“, és hogy „kellemes dolgokat közölni“! Úgy teszel, mintha még irigyelni lehetne engem, amiért életemet egy vén zsarnok oldalán kellene gyászban eltöltenem! Hiszen ez azt jelenti, hogy látó két szememmel akartok tűzverembe

kergetni! De én nem hagyom becsapni magamat, s magam fogok a magam java és baja felől dönten!

A meghökkenő sógornő nem számított ilyen gyors és alapos visszautasításra, s dühösen nyelelve vonult el onnét. Gyöngyszem és Ping-er egy ideig azon fáradozott, hogy a felizgatott Mandarinkacsát megnyugtassa, aztán Ping-er Gyöngyszemhez fordult:

— Honnan bukkantál fel az imént olyan hirtelen? Nem is vettünk észre.

— Tavasz Búcsúzása kisasszony nál voltam, hogy elhozzam Pao-jüt, de egy lépésnyivel elkéstem. Elment már, állítólag vissza a Begónia Udvarba. Ebben kételkedem, mert akkor útközben találkoznom kellett volna vele. Arra gondoltam, hogy Kék Drágakőnél van, de ott sem volt. Visszafelé jövet aztán messziről megláttalak benneteket, elbújtam a bozótban, csendesen ideolopóztam, s egy kicsit a leskelődőt játszottam. Csak azon csodálkozom, hogy négy szemetek se vett észre.

— Én pedig azon csodálkozom, hogy engem a ti hat szemetek se vesz észre — szólalt meg hirtelen egy hang a hátuk mögött. Ijedten fordult meg három fej. A szikla egyik kiszögellése mögül nevetve lépett elő Pao-jü.

— Honnan kerülsz elő, uram? — kérdezte Gyöngyszem. — Majd a szememet néztem ki, annyira kutattam utánad!

— Már régen megláttalak, s tréfából kitértem előled. Szörnyen mulatságos volt, ahogy a nyakadat nyújtogattad, és ide-oda szaladgáltál, keresve kétségbeesetten. Végül aztán a saját búvóhelyedet választottam ki magam is.

— Akkor nézzünk csak gyorsan körül! Hátha előbújik még valaki! — tréfákozott Ping-er.

— Egyszerre ő is szerencsésen kihallgatott bennünket — mondta Mandarinkacsa, s ásítva nyújtózott végig a sziklán. Pao-jü felráncigálta.

— Megfázol ezen a kövön. Gyere, menjünk inkább hozzám! Ott kényelmesebb helyed lesz, s erősítőül megihatsz egy csésze teát is.

S így négyesben vonultak a Begónia Udvarba.

Ső hercegnő közben értesüléseket szerzett be Főnix asszonytól Mandarinkacsa családjáról. Megtudta, hogy ennek szülei a déli fővárosban töltenek be házvezetői állást, és aligha lesznek a helyszíntre hozhatók, de a lány bátyja és

annak felesége mindenkor könnyen elérhető. Ugyanis mindkettő az anyahercegnő szolgálatában áll, bátyja, Ven-hsziang; mint bevásárló, felesége pedig mint főmosónő. A hercegnő azonnal hívatta is az asszonyt, s a makacs Mandarinkacsa nyakára küldte közvetítőül. Nos, hogy milyen siralmas eredménnyel, arról már beszámoltunk.

— Olyan szavakkal szidott, amelyeket a taj-taj előtt nem adhatok vissza, s még Gyöngyszem is odavágott nekem — panaszolta a sógornő, amikor a hercegnő előtt visszautasíttatásáról beszámolt. Hogy Ping-er is segített abban az odavágásban, azt Főnix asszony jelenlétében nem merte megemlíteni. — Az öreg parancsoló nézzen valaki más után. Ez a ronda fehérszemély legfeljebb szerencsétlenséget hoz reá.

— Hogyan tudhatott Gyöngyszem is a dologról? Volt ott még más is? — kérdezte a hercegnő bizalmatlanul.

— Volt, Ping-er.

— Ping-er? Hát az mit keresett ott? — szólt bele sietve a beszélgetésbe Főnix, tájékozatlanságot tettetve. — Talán csak nem volt ő is ellened? Miért nem kentél le neki egy pofont? A jó dolgát annak a tekergőnek! Teljes fél napja kutatok utána.

— Helyesebben szólva, ott éppen nem volt, csak távolról láttam, de tévedhettem is — helyesbítette a sógornő zavartan. Nem óhajtott kegyvesztetté válni a rettegett Főnix asszony előtt. Szerencsére Sö hercegnő nem is vette észre, hogy Főnix kettős játékot játszik.

Amikor este beszámolt férjének küldetése sikertelenségéről, Sö herceg magához hívatta fiát, Csia Lient.

— Utazz a déli fővárosba, és hozd ide nekem az öreg Csin Cajt, Mandarinkacsa apját! — parancsolta. — Valakit csak fel lehet hajtani, aki egy időre helyettesítse hivatalában!

Csia Lien nem sok kedvet érzett magában ehhez az utazáshoz, s különféle kibúvókkal igyekezett kitérni a megbízatás elől.

— Az utazás hiábavaló lesz. Újabb hírek szerint az öreg Csin Caj sorvadásban fekszik, és halálán van — lődította. — Koporsóját régóta elkészítették már. Lehet, hogy azóta meg is halt. A lány anyjával sem lehet mit kezdeni, az meg süket...

— Tűnj el a szemem elől, te fegyencnek való sikerületlen ivadék, te! — szakította őt félbe a herceg felbőszülten, az ajtóra mutatva. Aztán Mandarinkacsa bátyját hívatta. Másnap reggel azonban a lány bátyja is csak eredménytelenségről számolt be neki. Mandarinkacsa határozottan elutasította a herceg ajánlatát. A herceg tombolt.

— Tudom, persze, régóta úgy van az, hogy a nők előnyben részesítik a fiatalságot az öregekkel szemben — panaszkolta. — A lány eszében valószínűleg a fiam vagy Pao-jü jár. Ezzel azonban csak hagyjon fel. Szeretném látni, melyik tekerdő merészelné itt megkívánni őt, miután egyszer én a kezemet kinyújtottam utána. S ha a lány netalán azt képzelné, hogy az öreg taj-taj segítségével a házon kívül fog férjhez menni, hát gondolja csak meg ezt is szépen. Mind-egy, kihez megy férjhez, kezem mindenképpen el fogja érni. Hacsak a halált vagy a kolostort nem választja inkább, rá fogom kényszeríteni az akaratomat, ha szépszerével nem, hát erőnek erejével. Jobban tenné, ha felhagyna a makacskodással, s beleegyezését adná. Eredj, mondd el neki ezeket! És óvakodj attól, hogy hazudj nekem! A biztonság kedvéért még egyszer odaküldöm a feleségemet is, hogy beszéljen vele. És ha te megint nemmel térsz vissza, feleségem pedig elhozza nekem a lány igenét, akkor azt tanácsolom, helyezd biztonságba a koponyádat!

Ven-hsziang megígérte, hogy mindent megtesz, ami csak telik tőle, majd felkereste testvérét, s megismételte előtte a herceg szavait. A fenyegetések hallatára Mandarinkacsának még a szava is elakadt. Kis idő múlva azonban összeszedte magát.

— Jól van hát, engedelmeskedem, s azonnal elmegyek az öreg taj-tajhoz, hogy közöljem vele. Feleséged pedig kísérjen el — jelentette ki határozottan.

A bátyját boldoggá tette Mandarinkacsa nézetének megváltozása, és sietve hozta oda feleségét.

Aztán Mandarinkacsa sógornője kíséretében az anyahercegnő lakosztályába ment. Az öreg taj-tajt széles családi körben találta: Cseng asszony, Hszie néni, Csu özvegye, Főnix, Pao-jü, Pao-csaj még a három Tavasz lány volt ott, hozzá egy sereg szobalány, szobaasszony és néhány udvarmesterné. Ső hercegnő nem volt ott.

Mandarinkacsa félelem nélkül lépdelt egyenesen az anyahercegnő felé, majd hangos kiáltással a lábai elé vetette magát, s kezdte elmondani, milyen ajánlatot tett neki Sö herceg, hogyan gyötörte őt előbb a hercegnő útján, majd a parkban sógornője által és végül a bátyja által is, hogyan igyekezett kényszeríteni és fenyegetésekkel megfélemlíteni őt, hogyan sértette meg azzal a gyanúsítással, hogy Pao-jüvel vagy Csia Liennel van viszonya, s hogyan fenyegette meg azzal, hogy amíg él, ki nem engedi karmai közül, akárkihez és akárhol megy is férjhez, még ha férjét a felhők közül hozná is le magának. Kijelenti azonban itt ünnepélyesen minden jelenlevő előtt, hogy férjhez menni egész életében nem akar, s ha az öreg taj-taj netán férjhez akarná kényszeríteni, inkább a késhez nyúlna, és elválná a saját torkát. Amíg csak él, hűen akarja szolgálni az öreg taj-tajt, és ha egy napon az öreg taj-taj meghalna, önként követné őt az Árnyak Birodalmába, vagy pedig levágná a haját, és apácának állna.

— Ég és föld, nap és hold, valamennyi jó és gonosz szellem, ti legyetek tanúim, hogy őszintén beszélek, s vas-tag daganatok fojtsanak meg, ha hazudok! — kiáltotta ünnepélyesen.

S ugyanakkor gyorsan egy ollót húzott elő, amelyet ujjzebében rejtett el, kibontotta haját, s vadul nekiesve kezdte vagdosni. Ezzel a pusztítással azonban szerencsére nem jutott messzire, mert néhány szobalány és szobaasszony, aki a közelben állt, gyorsan lefogta a karját, s megakadályozta a vagdosásban.

Az anyahercegnő egész testében reszketett, annyira felizgatta és megdöbbsentette a váratlan jelenet.

— Micsoda! Legjobb, leghűségesebb, egyetlen megbízható támaszomat akarják tőlem elvenni! — kiáltott felháborodottan. Aztán Cseng asszonyhoz fordult: — Itt mutatkozik meg a ti egész hamisságtok! Kifelé csodamód derék és kegyeletes érzésű menyeimnek mutatkoztok, de a hátam mögött galádságokat terveztek ellenem! Éppen azt irigylitek tőlem, ami nekem a legkedvesebb!

Cseng asszony, akit az öreg taj-taj ilyen kemény szavakkal illetett, noha egyáltalán nem volt részese a szóban forgó ügynek, felállott helyéről, s alázatos testtartással, némán tűrte az anyahercegnőtől a meg nem érdemelt szí-

dást, amint az tisztességtudó menyhez illik. S merő tiszteletből a többi jelenlevő hölgy sem mert egyetlen szónyi ellenvetést sem tenni. Csu özvegye mindjárt a jelenet kezdetén kitudszkolta a fiatal lányokat a szobából, hogy Mandarinkacsa kínos leleplezéseit ne kelljen végighallgatniuk. Tavasz Virulása azonban, Cseng asszony mostohalánya, az ablak alatt állt, és figyelemmel kísérte a jelenet további lezajlását. Nem tudta tétlenül tűrni, hogy mostohaanyját igazságtalan szidalmakban részesítik, s hogy senki nem mer szót emelni védelmében. Összeszedte hát bátorságát, elszántan visszament a szobába, s mosolyogva lépett az anyahercegnő elé:

— A taj-taj nem hibás — jegyezte meg. — Hiszen nem lehet felelős idősebb sógora tetteiért.

— A gyermeknek igaza van. Valóban, az öregség meggon-dolatlanra tett — ismerte el az anyahercegnő, és Hszie nénihez fordulva így folytatta: — Ne ne vess ki! Igazságtalan voltam derék testvéreddel szemben. Korholásom természetesen másik menyemnek, idősebbik fiam feleségének szólt, aki a férjétől való félelemből részt vett ebben az ármányos játékban.

Majd Pao-jühöz fordult:

— Miért nem figyelmeztettél, hogy igazságtalan voltam anyáddal szemben?

— A nagybátyámmal és nagynénémmel szembeni köteles tisztelet megtiltotta nekem, hogy anyám védelmére keljek. Természetesen hibáztam, és bocsánatot kell tőle kérnem.

— Helyesen teszed. Borulj le gyorsan előtte, és mondd meg neki, ne haragudjék rám, s bocsásson meg nekem koromra és reád való tekintettel.

Pao-jü engedelmesen térdelt le anyja előtt, s hozzá akart fogni a bocsánatkérő beszéd elmondásához, Cseng asszony azonban mosolyogva emelte fel és vonta magához, s mint kegyeletes érzésű meny, az ő szájából sem akarta anyósa bocsánatkérését végighallgatni.

— Nos, Főnix, neked mi a véleményed? — fordult az anyahercegnő Főnix asszonyhoz.

— Ó, ha én történetesen nem leányunokád, hanem fiúunokád lennék, régóta magam is próbálkoztam volna Mandarinkacsánál — tért ki Főnix egy ügyes tréfával a kényes

kérdés elől. Hiszen nem léphetett fel nyíltan Sö herceggel és Sö hercegnővel szemben.

— Jól van, akkor lemondok róla. Tied lehet — jelentette ki az anyahercegnő.

— Köszönöm, de hagyj nekem időt a legközelebbi újjászületésemig. Talán férfiként jövök a világra, s akkor elveszem.

— Vedd csak el, és add a férjednek! Akkor majd elmegy talán tőle az apósod kedve!

— Nem, kár volna ő a férjemnek. Jó lesz annak két olyan öreg, szikkadt zsemle is, mint amilyen én vagyok, meg Ping-er.

Hangos nevetésben tört ki az egész társaság. S ekkor jelentették Sö hercegnő érkezését.

A hercegnő teljesen gyanútlanul jött, s csak az imént, az ajtó előtt értesítették titkon a történekről. Megdöb-bent, és legszívesebben mindjárt el is távozott volna, de már késő volt. Odabent már be is jelentették, és Cseng asszony ki is jött a köszöntésére. Akár tetszett, akár nem, kénytelen volt rászánni magát erre a kínos megjelenésre.

Zavart csend uralkodott a szobában, amikor belépett. Csing-an köszöntését az anyahercegnő egyáltalán nem viszonozta. Valami ürüggyel Főnix már el is távozott. Mandarinkacsa úgyszintén. Kis idő múlva elköszönt Hszie néni, majd Cseng asszony is, egyik a másik után, tapintatból, hogy ne legyenek tanúi a hercegnő megszégyenítésének.

— Férjednek a házasságközvetítő szerepét játszottad — kezdte az anyahercegnő, amikor egyedül maradtak. — Ez kétségtelenül derék és önfeláldozó dolog volt tőled, nekem azonban úgy tűnik, hogy túlságosan is tekintettel vagy a férjedre. Hiszen neked már gyermekeid és unokáid vannak, s még mindig hagyod, hogy férjed megfélemlítsen?

— Ismételten is beszéltem vele, sajnos, eredmény nélkül. Nem hallgat a tanácsokra, az öreg taj-taj maga is tudja ezt — védekezett a hercegnő zavartan.

— Akkor a végén még gyilkosságot is elkövetnél, ha arra ő biztat? — felelte metsző éllel az anyahercegnő. — Jól tudod, mennyire szükségem van Mandarinkacsára. Második menyem beteges, nemigen tud törődni velem. Főnix persze nagyon készséges, de hát az ő szemének rajta kell lennie mindenben, ami a házban adódik, úgyhogy sok ideje neki

se marad a számomra. Így hát éppen csak Mandarinkacsa marad nekem. Ő buzgó és rátermett, tudja, mi kell nekem; ismeri sajátosságaimat és kívánságaimat, s élete folyamán, melyet itt a házban töltötte el, egészen az én személyem kiszolgálására rendezkedett be. Röviden szólva, Mandarinkacsa nélkülözhetetlen. Öreg vagyok, és nem egykönnyen tudnék új támaszhoz hozzászokni. Éppen a férjedhez akartam küldeni valakit, s meg akartam üzeni neki, hogy ha mindenáron másodfeleségre van szüksége, vásároljon az én költségemre, tizennyolcezer tael áll rendelkezésére. De az én Mandarinkacsámat semmiképpen sem kapja meg. Hátralevő napjaimra értékesebb ő nekem, mint a herceg a maga egész fiúi kegyeletével együtt, még ha éjjel-nappal az én javamon fáradoznék is. És ezzel kész! Szerencsésen történt, hogy te magad jöttél. Így ezt az üzenetemet személyesen adhatod át neki. Ez megbízhatóbb út, mint hogy ha embereimtől hallja.

Ezzel az anyahercegnő a maga számára el is intézte az ügyet. Visszahívatta a többi hölgyet, s egy kedélyes madzsongjátzmába kezdett velük.

A játék javában folyt még, amikor Csia Lien lopakodott óvatosan az anyahercegnő szobája közelébe. Atyja, Ső herceg küldte, hogy megtudakolja, milyen eredménnyel járt küldetésében a hercegnő. Még idejében, az ajtó előtt találkozott Ping-errel. A lány tájékoztatta, és óva intette attól, hogy az anyahercegnő előtt mutakozzék. Elmondta, hogy az anyahercegnő nagyon haragos volt az imént, s hogy csak most, a játék folyamán sikerült Főnix asszonynak egy kissé felvidítania, valami csíny révén.

— Na, ha már megint jó a hangulata, akkor mégiscsak merhetek mutatkozni előtte — makacskodott Csia Lien, s a szobalány figyelmeztetése ellenére belépett. Amikor Főnix asszony meglátta, hogy férje bedugta fejét az ajtón, szembeszédél tudtára adta, hogy jó lesz gyorsan eltűnnie. Ugyanakkor Ső hercegnő, teatöltés ürügyén, szándékosan odaállt az anyahercegnő elé, hogy elterelje a figyelmét Csia Lienről. Az anyahercegnő azonban észrevette már a jövevényt.

— Ki van odakünn? Mintha a ház valamelyik fia volna, nem? — kérdezte.

— Mindjárt megnézem — mondta Főnix, és kisurrant, hogy ne legyen jelen, amikor férje a maga szidását megkapja. Miután észrevették, Csia Lien nem tagadhatta le magát. Igyekezett elfogódottság nélkül és mosolyogva járulni az anyahercegnő elé, úgy köszöntötte őt csing-an köszöntéssel.

— Csak azt szeretném megkérdezni — kezdte —, jelen lesz-e az öreg taj-taj tizennegyedikén, amikor Laj-ta udvarmester, fia előléptetése alkalmából, lakomát rendez. Mert ebben az esetben idejekorán rendbe hozatom a nagy gyaloghintót.

— Ha ez minden, amit nekem jelenteni akarsz, akkor bejöhettél volna minden körülményesség nélkül is, és nem kellett volna előbb kísértet módjára ólálkodnod odakünn — mondta az anyahercegnő mogorván.

— Nem akartam az öreg taj-tajt játék közben zavarni, s tulajdonképpen csak a feleségemet szerettem volna kihívatni — vágta ki magát zavartan.

— Várhattál volna nyugodtan, míg a feleséged hazaérkezik. Ez a kísértetes ólálkodás és leselkedés itt a ház körül, ez nem viselkedés! Csak ijesztgetsz fölöslegesen! Most pedig légy szíves, és engedd meg, hogy feleséged befejezze a játszmát velem, és ne zavarj tovább bennünket! Tűnj el innét — utasította rendre haragosan az anyahercegnő —, és szövögesd tovább az összeesküvéseket a feleséged ellen, Csao feleségével összejátszva!

— Pao, nem Csao — javította ki őt Mandarinkacsa. Mindenkinek nevetnie kellett a szócserén. Mosolyognia kellett az anyahercegnőnek is.

— Eh, mit, Pao vagy Csao! Ilyen alattomoskodásokra képtelen vagyok emlékezni! — robbant ki hevesen. — Annak idején egy dédunoka fiatal feleségeként kerültem a házba, most pedig nekem magamnak is dédunokáim vannak. Ez alatt az ötven-hatvan esztendő alatt sok mindent átéltem és végigcsináltam. De ilyen alávaló botrányt még nem értem meg. Ki innét! Tűnj el a szemem elől! Mit ácsorogsz itt?

Némán és nagy zavarban vonult el a megszidott unoka.

— Én figyelmeztettelek! Mégis egyenesen belefutottál a hálóba! — gúnyolódott vele odakünn Ping-er.

— Az egész botránynak az öregúr az oka! S nekünk kettőnknek kell érte megszenvednünk! — szólta Csia Lien bosszúsan Sö hercegnőhöz, aki utánasiétt.

— Pfuj, hogyan lehetsz ennyire tiszteletlen! Más fiak a halálba mennének apjukért! — szidta meg még az anyja is. — Vigyázz, fel ne bosszantsd apádat ezekben a napokban. Különben még verést is kaphatsz!

— Beszélj vele előbb te! Nekem nincs bátorságom — kérte a fia megszeppenve.

Ső hercegnő tehát egyedül ment férjéhez, és közölte vele küldetése szomorú eredményét. A herceg belátta, hogy minden további lépés céltalan volna, lenyelte a rajta esett gyalázatot, s bosszúságában — betegség ürügyén — egy időre eltűnt az anyahercegnő szeme elől. A köteles napi látogatásokat feleségére és fiára bízta. Egyébként pedig szétküldte az embereit, hogy nézzenek körül, és keressenek valaki más, megfelelő társnót. Végre aztán sikerült neki nyolcszáz taelért egy üde, tizenhét esztendő lányt beszereznie, és hálótermeibe vezetnie.

HUSZONNYOLCADIK FEJEZET

A bolond rabló Lovagnak csintalankodni támad kedve, de megkorbácsolják. A Rideg Lovag kerülni akarja a bajt, s utazásra adja a fejét

A Jung-kuo palota udvarmesterének, Laj-tának fia, hála korábbi hercegi urai pártfogásának, elnyerte első hivatalát. A büszke szülők elhatározták, hogy ezt a szerencsés eseményt három napig tartó és házukban rendezendő nagy lakomával fogják illőn megünnepelni. Az első napot a Jung-kuo és Ning-kuo palotabeli nemesuraknak, hölgyeknek és kisasszonyoknak, valamint néhány tekintélyes mandarinvendégnek tartották fenn. A második napra rokonok és ismerősök lakomázását, s a harmadikra a két palotabeli egykori kollégák vendégül látását tervezték. Az anyahercegnő kegyesen elfogadta a meghívást, és tizennegyedikén férfi és női családtagok nagyszámú kíséretében személyesen jelent meg, hogy az egykori udvarmester házaspár otthonának jelenléte fényét ajándékozza. A hölgyek részére a szép kertet és az ottani pavilonokat tartották fenn, az urakat a fogadócsarnokban vendégelték meg.